P Ř E K L A D

K O D E X U

K A N O N I C K É H O P R Á V A

Pořídil Prof JUDr František Kop se spolupracovníky.

Úvod k překladu předesílá Prof ThDr Jaroslav Michal.

Povolení překladu: PCI Řím 22. 1. 1948, č. prot. 8/47.

Pracovní text komise pro překlad Kodexu při CMB fakultě v Praze, pobočce v Olomouci.

Ú V O D

S radostí vítáme publikaci řadu let již přichystaného překladu Církevního zákoníka. Autor ve svém překladu z originálu přichází na pomoc stejně školám kanonické právo studujícím jako pracovníkům biskupských kurií a duchovním správcům, ale i všem s církevním právem přicházejícím do styku; originál totiž je zpracován výrazy právnickými, specielními a historicky ustálenými, které se v mnoha případech smyslem i překladem liší od výrazu, smyslu i překladu v latině klasické.

Kodex z r. 1917 je stále v platnosti a je pramenem v chystané novelisaci Církevního zákoníka, vyhlášené papežem Janem XXIII. ze dne 29. III. 1963. Jak dlouho ještě budeme čekat na vydání nového Kodexu nám nemohou říci ani členové komise pro rekodifikaci. Na Kodex z r. 1917 připravovala veřejnost již komise na Tridentinu. Ovšem tenkráte musela komise pracovat z pramenů víceméně chronologických, kdežto dnes je pramenem systematický jediný Kodex. Pořízený překlad je překladem kodexových norem, které nesmí být ve vydání jak originálu samého tak také překladu přizpůsobovány změnám konstitucí, dekretů a dalších papežských listin. Všechny papežské edikty od Benedikta XV. až po Pavla VI. mají být pramenem k přepracování kodexových norem a sloužit k novému uspořádání církevního zákoníka. Nejvíce změn doznávají normy liturgické /např. can 803 koncelebrace, 806 trinace na Nový rok, 808 eucharistický půst, 812 asistence a 813 přisluhování mši sv., 815 látky mše sv. - chléb, víno, 819 řeč a 821 doba celebrace, ccan 822 - 823 předpisy stran oltáře, 823 užívání a spoluužívání kostelů, 826 nadační mše sv., 846, 851, 857, 858, 867 předpisy o sv. přijímání,1188 otázky zřízení kaple/ avšak změny týkající se i jiných norem, jako např. instrukce pohřbívání žehem can 1203, § 2; 1240, 1, 5 /AAS 1964 č 13, str 822/, fakulty udílet papež. požehnání z 5. XI. 1964 /č. 15/64 str 953/ změny názvu a náplně kongregace sv. Officia ze 7.XII.1965 /č. 14 str 952/ a další kongregací, zřízení trvalých nových komisí při papežském dvoře /M.pr. ze dne 3. I. 1966 AAS 1966, str 30 v č. 1./ předpisy o vydávání liturgických knih/ Dekr z 27.I.1966 AAS 169/, instrukce pro smíšená manželství /AAS 1966 č 3/235/ ccan 1102 § 2, 1109 § 3, 2319 zrušení exkomunikace, 1099 změna o podřízenosti kanonické formě při uzavírání manželství, 2370 se přiřazuje k specialissimo modo reservátu, fakulta udílet sv. biřmování ze dne 14. IX. 1946, bohaté fakulty biskupům a Ordinářům v Pastorale munus 1963, široká otevřenost reformám liturgickým Sacram Liturgiam /1964/, změny výchovy a vzdělání kandidátů kněžství Ecclesiae Sanctae /1966/, činnosti duchovních De presbyterorum ministerio et vita /1965/ a další.

K četným Motu proprio, konstitucím a dekretům přistupují i četné encykliky, které skýtají rovněž materiál k úpravám kodexových norem, jako jsou např. Quas primas /1925/ Divini illius Magistri /1929/ Casti connubii /1930/ Quadragesimo anno /1931/, Deus scientiarum /1931/, Divini Redemptoris /1937/, Humanae vitae /1968/, Mater et Magistra /1961/, Pacem in terris /1963/ a další. Nové uspořádání doznaly i Kodexová Documenta, mající platnost Kodexových norem. K původním osmi dokumentům byl přiřazen Piem XI. devátý /M.pr. Cum proxime z 1. III. 1922/ týkající se volby papežské. Konstitucí Apoštolskou Pia XII. Vacantis Apostolicae Sedis z 8. XII. 1945 byly spojeny dokumenty první tři a devátý v tento nový, který se stal

prvým a tím se pořadí posunulo a změnilo na šest, k nimž přistoupil dokument sedmý Jana XXIII. /M. pr. Summi Pontificis electio z 5. IX. 1962/.

Všemi shora citovanými a dalšími zde neuvedenými opatřeními se sice normy některé pozměňují, ale dosud se nezměnilo nic na faktu, že Kodex je výlučným a jediným platným zákoníkem církevním současného obecného kanonického práva v jednotlivostech i v celku.

Všechny pokodexové výnosy jsou toliko krystalisačním materiálem pro konečné vyjádření normou zákonnou. Jsou proto, což je nutno si uvědomit, do jisté míry prozatímní, přechodné, které teprve dozrají v trvalou normu v novém Kodexu.

Kodex sám v originálu, tedy i v překladu nezahrnuje žádný z výkladů Papežské interpretační komise, jíž důležitá rozhodnutí, hodnoty jako sám zákon co do platnosti a závaznosti, jsou publikovány v samostatných dílech, jako např. Univ. Prof Dr Emil Funczik, Interpretatio Codicis Iuris Canonici, Trnava 1930; Církevnoprávné predpisy, Trnava 1946; Lector Dr Mathaeus Conte a Coronata, Interpretatio authentica CIC, Marietti 1948; Cosmas Sartori-Bartholomaeus Belluco, Enchiridion canonicum, Roma 1963 a jiné.

Jsem přesvědčen, že překlad přinese všem uživatelům hojný užitek a prospěch.

ThDr Jaroslav Michal

K O D E X

K A N O N I C K É H O P R Á V A

zpracovaný z rozkazu

NEJVYŠŠÍHO VELEKNĚZE PIA X.

vyhlášený z moci

P A P E Ž E B E N E D I K T A XV.

s připojením

předmluvy Jeho Eminence Petra kardinála Gasparriho

a

heslového ukazatele

Tiskem Vatikánské Polyglotty

NIKOMU NENÍ DOVOLENO
BEZ POVOLENI SVATÉHO STOLCE ZNOVU VYTISKNOUT TENTO KODEX ANEBO JEJ PŘELOŽIT DO JINÉHO JAZYKA

Jelikož Velectihodný P/án/ N/áš/ papež Pius XII. vyhlásil novou apoštolskou konstituci "O u p r á z d n ě n í A p o š t o l s k é h o S t o l c e a o p a p e ž s k é v o l b ě ", danou na svátek Neposkvrněného Početí blahoslavené Panny Marie r. 1945, uveřejňuje se namísto dokumentů čís. I, II, III a IX nová konstituce papeže Pia XII., podle níž nutno upravit kánony, které se zmiňují o apoštolské konstituci Pia X. "V a c a n t e S e d e A p o s t o l i c a" z 25. prosince 1904.

U K A Z A T E L

Strana:

Předmluva 20

Apoštolská konstituce papeže Benedikta XV. "Providentissima Mater Ecclesia", 27. května 1917 ... 35

Motu Proprio papeže Benedikta XV. "Cum iuris canonici", 15. září 1917 39

Vyznání katolické víry 41

K O D E X K A N O N I C K É H O P R Á V A

P R V N Í K N I H A

Kán.

Všeobecné předpisy 1 - 86

Stať I. Církevní zákony ..... 8 - 24

Stať II. Obyčej ..... 25 - 30

Stať III. Počítání času ..... 31 - 35

Stať IV. Reskripty ..... 36 - 62

Stať V. Výsady ..... 63 - 79

Stať VI. Dispense ..... 80 - 86

D R U H Á K N I H A

O S O B Y 87 - 725

První část. - Duchovní ..... 108 - 486

Oddíl I. - O duchovních obecně ..... 108 - 214

Stať I. - Připsání duchovních k určité diecési ..... 111 - 117

Stať II. - Práva a výsady duchovních ..... 118 - 123

Stať III. - Povinnosti duchovních ..... 124 - 144

Stať IV. - Církevní úřady ..... 145 - 195

Hlava I. - Obsazování církevních úřadů ..... 147 - 182

Článek I. - Volné udělení ..... 152 - 159

Článek II. - Volba ..... 160 - 178

Článek III. - Postulace ..... 179 - 182

Hlava II. - Ztráta církevních úřadů ..... 183 - 195
Stať V. - Řádná a přenesená moc ..... 196 - 210
Stať VI. - Vrácení duchovních do laického stavu ... 211 - 214

Oddíl II. - O duchovních zvlášť ..... 215 - 486
Stať VII. - Nejvyšší moc a její účastníci ve smyslu církevního práva ..... 218 - 328
Hlava I. - Římský Velekněz ..... 218 - 221
Hlava II. - Obecný církevní sněm ..... 222 - 229
Hlava III. - Kardinálové Svaté Římské Církve ..... 230 - 241
Hlava IV. - Římská kurie ..... 242 - 264
Článek I. - Posvátné kongregace ..... 246 - 257
Článek II. - Soudy římské kurie ..... 258 - 259
Článek III. - Oficia římské kurie ..... 260 - 264
Hlava V. - Legáti Římského Velekněze ..... 265 - 270
Hlava VI. - Patriarchové, primasové a metropolité 271 - 280
Hlava VII. - Plenární a provinční církevní sněmy .. 281 - 292
Hlava VIII. - Apoštolští vikáři a prefekti ..... 293 - 311
Hlava IX. - Apoštolští administrátoři ..... 312 - 318
Hlava X. - Nižší preláti ..... 319 - 328
Stať VIII. - Biskupská moc a její účastníci ..... 329 - 486
Hlava I. - Biskupové ..... 329 - 349
Hlava II. - Koadjutoři a auxiliáři biskupů ..... 350 - 355
Hlava III. - Diecésní synoda ..... 356 - 362
Hlava IV. - Diecésní kurie ..... 363 - 390
Článek I. - Generální vikář ..... 366 - 371
Článek II. - Kancléř a ostatní notáři a biskupský archiv ..... 372 - 384
Článek III. - Synodní examinátoři a faráři poradci 385 - 390
Hlava V. - Kapituly kanovníků ..... 391 - 422
Hlava VI. - Diecésní poradci ..... 423 - 428
Hlava VII. - Zamezení anebo uprázdnění stolce a kapitulní vikář ..... 429 - 444
Hlava VIII. - Venkovští vikáři ..... 445 - 450
Hlava IX. - Faráři ..... 451 - 470
Hlava X. - Farní vikáři ..... 471 - 478
Hlava XI. - Rektoři kostelů ..... 479 - 486

Druhá část. - Řeholníci ..... 487 - 681

Stať IX. - Zřízení a zrušení řehole, provincie a domu 492 - 498
Stať X. - Řízení řeholí ..... 499 - 537
Hlava I. - Představení a kapituly ..... 499 - 517
Hlava II. - Zpovědníci a kaplani ..... 518 - 530
Hlava III. - Časný majetek a jeho správa ..... 531 - 537
Stať XI. - Přijetí do řehole ..... 538 - 586
Hlava I. - Postulát ..... 539 - 541
Hlava II. - Noviciát ..... 542 - 571
Článek I. - Požadavky pro přijetí do noviciátu .. 542 - 552
Článek II. - Výchova noviců ..... 553 - 571
Hlava III. - Řeholní profese ..... 572 - 586
Stať XII. - Provoz studií v kněžských řeholích ..... 587 - 591
Stať XIII. - Povinnosti a výsady řeholníků ..... 592 - 631
Hlava I. - Povinnosti ..... 592 - 612
Hlava II. - Výsady ..... 613 - 625
Hlava III. - Povinnosti a výsady řeholníka povýšeného na církevní hodnost nebo řídícího farnost ..... 626 - 631
Stať XIV. - Přestoupení k jiné řeholi ..... 632 - 636
Stať XV. - Vystoupení z řehole ..... 637 - 645
Stať XVI. - Propuštění řeholníků ..... 646 - 672
Hlava I. - Propuštění řeholníků, kteří složili dočasné sliby ..... 647 - 648
Hlava II. - Propuštění řeholníků, kteří složili trvalé sliby v kněžské nevyňaté řeholi nebo v laické řeholi ..... 649 - 653
Hlava III. - Soudní řízení při propuštění řeholníků, kteří složili trvalé sliby, ať slavné, ať jednoduché, v kněžské vyňaté řeholi 654 - 668
Hlava IV. - Propuštění řeholníci, kteří složili trvalé sliby ..... 669 - 672
Stať XVII. - Společnosti ať mužů, ať žen, vedoucích společný život bez slibů ..... 673 - 681

Třetí část. - Laici ..... 682 - 725

Stať XVIII.- O sdruženích věřících obecně ..... 684 - 699
Stať XIX. - O sdruženích věřících zvlášť ..... 700 - 725
Hlava I. - Světské třetí řády ..... 702 - 706
Hlava II. - Bratrstva a zbožné jednoty ..... 707 - 719
Hlava III. - Arcibratrstva a prvotní jednoty ..... 720 - 725

T Ř E T Í K N I H A

V Ě C I 726 - 1551

První část. - Svátosti ..... 731 - 1153

Stať I. - Křest ..... 737 - 779
Hlava I. - Udělovatel křtu ..... 738 - 744
Hlava II. - Podmět křtu ..... 745 - 754
Hlava III.- Obřady a obřadnosti křtu ..... 755 - 761
Hlava IV. - Kmotři ..... 762 - 769
Hlava V. - Doba a místo udílení křtu ..... 770 - 776
Hlava VI. - Záznam o udělení křtu a jeho důkaz ..... 777 - 779
Stať II. - Biřmování ..... 780 - 800
Hlava I. - Udělovatel biřmování ..... 782 - 785
Hlava II. - Podmět biřmování ..... 786 - 789
Hlava III.- Doba a místo udílení biřmování ..... 790 - 792
Hlava IV. - Kmotři ..... 793 - 797
Hlava V. - Záznam o udělení biřmování a jeho důkaz 798 - 800
Stať III. - Nejsvětější Eucharistie ..... 801 - 869
Hlava I. - Přesvatá oběť mše sv. ..... 802 - 844
Článek I. - Kněz celebrující oběť mše sv. ..... 802 - 813
Článek II. - Obřady a obřadnosti mše sv. ..... 814 - 819
Článek III. - Doba a místo celebrování mše sv. ... 820 - 823
Článek IV. - Mešní almužny či stipendia ..... 824 - 844
Hlava II. - Nejsvětější Svátost Eucharistie ..... 845 - 869
Článek I. - Udělovatel svatého přijímání ..... 845 - 852
Článek II. - Podmět svatého přijímání ..... 853 - 866
Článek III. - Doba a místo pro podávání svatého přijímání ..... 867 - 869
Stať IV. - Pokání ..... 870 - 936
Hlava I. - Udělovatel svátosti pokání ..... 871 - 892
Hlava II. - Výhrada hříchů ..... 893 - 900
Hlava III.-Podmět svátosti pokání ..... 901 - 907
Hlava IV. - Místo pro zpovídání ..... 908 - 910
Hlava V. - Odpustky ..... 911 - 936
Článek I. - Udílení odpustků ..... 911 - 924
Článek II. - Získávání odpustků ..... 925 - 936

Stať V.	- Poslední pomazání	937 - 947
Hlava I.	- Udělovatel posledního pomazání	938 - 939
Hlava II.	- Podmět posledního pomazání	940 - 944
Hlava III.	- Obřady a obřadnosti posledního pomazání	945 - 947
Stať VI.	- Svěcení	948 - 1011
Hlava I.	- Udělovatel svatého svěcení	951 - 967
Hlava II.	- Podmět svatého svěcení	968 - 991
Článek I.	- Náležitosti podmětu svatého svěcení	973 - 982
Článek II.	- Iregularity a jiné překážky	983 - 991
Hlava III.	- Předběžné náležitosti svatého svěcení	992 - 1001
Hlava IV.	- Obřady a obřadnosti svatého svěcení ...	1002 - 1005
Hlava V.	- Doba a místo svatého svěcení	1006 - 1009
Hlava VI.	- Záznam vykonaného svěcení a jeho osvědčení	1010 - 1011
Stať VII.	- Manželství	1012 - 1143
Hlava I.	- Co nutno předeslat sňatku, a zvláště manželské ohlášky	1019 - 1034
Hlava II.	- O manželských překážkách obecně	1035 - 1057
Hlava III.	- Zabraňující překážky	1058 - 1066
Hlava IV.	- Vylučující překážky	1067 - 1080
Hlava V.	- Manželský souhlas	1081 - 1093
Hlava VI.	- Forma uzavření manželství	1094 - 1103
Hlava VII.	- Manželství pro obor svědomí	1104 - 1107
Hlava VIII.	- Doba a místo uzavření manželství	1108 - 1109
Hlava IX.	- Účinky manželství	1010 - 1117
Hlava X.	- Odloučení manželů	1118 - 1132
Článek I.	- Rozloučení svazku	1118 - 1127
Článek II.	- Odloučení od lože, stolu a bydlení ..	1128 - 1132
Hlava XI.	- Konvalidace manželství	1133 - 1141
Článek I.	- Prostá konvalidace	1133 - 1137
Článek II.	- Náprava v základu	1138 - 1141
Hlava XII.	- Druhý sňatek	1142 - 1143
Stať VIII.	- Svátostiny	1144 - 1153

Druhá část.	- Posvátná místa a doby	1154 - 1254
ODDÍL I.	- Posvátná místa	1154 - 1242
Stať IX.	- Kostely	1161 - 1187
Stať X.	- Kaple	1188 - 1196
Stať XI.	- Oltáře	1197 - 1202
Stať XII.	- Církevní pohřeb	1203 - 1242
Hlava I.	- Hřbitovy	1205 - 1214
Hlava II.	- Přenesení mrtvoly do kostela, pohřební slavnost nad ní a její uložení	1215 - 1238
Hlava III.	- Komu nutno povolit anebo odepřít církevní pohřeb	1239 - 1242
ODDÍL II.	- Posvátné doby	1243 - 1254
Stať XIII.	- Svátky	1247 - 1249
Stať XIV.	- Půst zdrženlivosti a půst újmy	1250 - 1254
Třetí část.	- Božský kult	1255 - 1321
Stať XV.	- Úschova nejsvětější Eucharistie a její kult	1265 - 1275
Stať XVI.	- Kult svatých, posvátných obrazů a ostatků	1276 - 1289
Stať XVII.	- Posvátné průvody	1290 - 1295
Stať XVIII.	- Posvátné náčiní	1296 - 1306
Stať XIX.	- Slib a přísaha	1307 - 1321
Hlava I.	- Slib	1307 - 1315
Hlava II.	- Přísaha	1316 - 1321
Čtvrtá část.	- Učitelský úřad Církve ...	1322 - 1408
Stať XX.	- Hlásání slova Božího	1327 - 1351
Hlava I.	- Katechetická výuka	1329 - 1336
Hlava II.	- Posvátná kázání	1337 - 1348
Hlava III.	- Posvátné misie	1349 - 1351
Stať XXI.	- Semináře	1352 - 1371
Stať XXII.	- Školy	1372 - 1383
Stať XXIII.	- Předběžná censura knih a jich zápověď	1384 - 1405
Hlava I.	- Předběžná censura knih	1385 - 1394
Hlava II.	- Zápověď knih	1395 - 1405
Stať XXIV.	- Vyznání víry	1406 - 1408

Pátá část. - Obročí a ostatní nesborové církevní ústavy ..... 1409 - 1494

Stať XXV. - Církevní obročí ..... 1409 - 1488
Hlava I. - Ustavení či zřízení obročí ..... 1414 - 1448
Hlava II. - Sloučení obročí, jich přenesení, rozdělení, rozčlenění, přeměna a zrušení 1419 - 1430
Hlava III. - Udílení obročí ..... 1431 - 1447
Hlava IV. - Patronátní právo ..... 1448 - 1471
Hlava V. - Práva a povinnosti obročníků ..... 1472 - 1483
Hlava VI. - Zřeknutí se obročí a jich směna ..... 1484 - 1488
Stať XXVI. - Jiné nesborové církevní ústavy ..... 1489 - 1494

Šestá část. - Časný majetek Církve ..... 1495 - 1551

Stať XXVII. - Nabývání církevního majetku ..... 1499 - 1517
Stať XXVIII. - Správa církevního majetku ..... 1518 - 1528
Stať XXIX. - Smlouvy ..... 1529 - 1543
Stať XXX. - Zbožné nadace ..... 1544 - 1551

ČTVRTÁ KNIHA

RŮZNÁ ŘÍZENÍ 1552 - 2194

První část. - O soudních řízeních ..... 1552 - 1998

ODDÍL I. - O soudních řízeních obecně ..... 1556 - 1924

Stať I. - Příslušnost soudu ..... 1556 - 1568
Stať II. - Různé stupně a druhy soudů ..... 1569 - 1607
Hlava I. - Řádný soud první stolice ..... 1572 - 1593
Článek I. Soudce ..... 1572 - 1579
Článek II. Auditoři a zpravodajové ..... 1580 - 1584
Článek III. Notář, strážce spravedlnosti a obhájce svazku ..... 1585 - 1590
Článek IV. Kursoři a aparitoři ..... 1591 - 1593
Hlava II. - Řádný soud druhé stolice ..... 1594 - 1596
Hlava III. - Řádné soudy Apoštolského Stolce ..... 1597 - 1605
Článek I. Posvátná Římská Rota ..... 1598 - 1601
Článek II. Apoštolská Signatura ..... 1602 - 1605
Hlava IV. - Pověřený soud ..... 1606 - 1607

Stať III.	- Kázeň, kterou nutno zachovávat u soudů	1608 - 1648
Hlava I.	- Okruh působnosti soudců a soudních zřízenců	1608 - 1626
Hlava II.	- Pořadí nálezů	1627 - 1633
Hlava III.	- Meze lhůt a fatália	1634 - 1635
Hlava IV.	- Místo a čas soudního řízení	1636 - 1639
Hlava V.	- Připuštění osob k soudnímu jednání a způsob sepsání a úschovy akt	1640 - 1645
Stať IV.	- Strany v záležitosti	1646 - 1666
Hlava I.	- Žalobce a pohnaný žalovaný	1646 - 1654
Hlava II.	- Prokurátoři ke sporům a advokáti ..	1655 - 1666
Stať V.	- Žaloby a námitky	1667 - 1705
Hlava I.	- Sekvestrace věci a zábrana výkonu práva	1672 - 1675
Hlava II.	- Žaloby z odporu proti novému dílu a hrozící škody	1676 - 1678
Hlava III.	- Žaloby pro neplatnost úkonů	1679 - 1683
Hlava IV.	- Zrušovací žaloby a navrácení v předešlý stav	1684 - 1689
Hlava V.	- Vzájemné žalobní žádosti či rekonvenční žaloby	1690 - 1692
Hlava VI.	- Posesorní žaloby či prostředky	1693 - 1700
Hlava VII.	- Zánik žalob	1701 - 1705
Stať VI.	- Zahájení záležitosti	1706 - 1725
Hlava I.	- Žalobní spis	1706 - 1710
Hlava II.	- Obeslání a oznámení soudních akt...	1711 - 1725
Stať VII.	- Sepření stran	1726 - 1731
Stať VIII.	- Instance sporu	1732 - 1741
Stať IX.	- Výslech stran v soudním řízení	1742 - 1746
Stať X.	- Důkazy	1747 - 1836
Hlava I.	- Doznání stran	1750 - 1753
Hlava II.	- Svědci a svědecké výpovědi	1754 - 1791
Článek I.	- Kdo může být svědkem	1756 - 1758
Článek II.	- Kdo může vést a vyloučit svědky, jakým způsobem a v jakém počtu	1759 - 1766
Článek III.	- Přísaha svědků	1767 - 1769
Článek IV.	- Výslech svědků	1770 - 1781
Článek V.	- Vyhlášení svědectví a jich odmítnutí	1782 - 1786
Článek VI.	- Odškodnění svědků	1787 - 1788
Článek VII.	- Průvodnost svědectví	1789 - 1791

Hlava III.	- Znalci	1792 - 1803
Hlava IV.	- Soudcovské přistoupení a ohledání ..	1806 - 1811
Hlava V.	- Důkaz pomocí listin	1812 - 1824
Článek I.	- Povaha a průvodnost listin	1812 - 1818
Článek II.	- Přednesení písemností a žalob o jich vydání	1819 - 1824
Hlava VI.	- Domněnky	1825 - 1828
Hlava VII.	- Přísaha stran	1829 - 1836
Stať XI.	- Nahodilé záležitosti	1837 - 1857
Hlava I.	- Zmeškání	1842 - 1851
Hlava II.	- Účast třetí osoby v záležitosti	1852 - 1853
Hlava III.	- Svémocné zásahy za sepřenosti	1854 - 1857
Stať XII.	- Zveřejnění řízení, uzávěr v záležitosti a probrání záležitosti	1858 - 1867
Stať XIII.	- Rozsudek	1868 - 1877
Stať XIV.	- Právní prostředky proti rozsudku ...	1878 - 1901
Hlava I.	- Odvolání	1879 - 1891
Hlava II.	- Zmateční stížnost proti rozsudku ...	1892 - 1897
Hlava III.	- Odpor třetí osoby	1898 - 1901
Stať XV.	- Pravoplatně rozhodnutá věc a navrácení v předešlý stav.....	1902 - 1907
Stať XVI.	- Soudní náklady a bezplatná právní pomoc	1908 - 1916
Hlava I.	- Soudní náklady	1908 - 1913
Hlava II.	- Bezplatná právní pomoc anebo snížení soudních nákladů	1914 - 1918
Stať XVII.	- Výkon rozsudku	1917 - 1924
ODDÍL II.	- Zvláštní předpisy při určitých druzích soudního řízení	1925 - 1998
Stať XVIII.	- Způsoby jak předejít spornému soudnímu řízení	1925 - 1932
Hlava I.	- Smír	1925 - 1928
Hlava II.	- Úmluva o rozhodčích	1929 - 1932
Stať XIX.	- Trestní soudní řízení	1933 - 1959
Hlava I.	- Obžalovací žaloba a oznámení	1934 - 1938
Hlava II.	- Vyšetřování	1939 - 1946
Hlava III.	- Udělení důtky provinilcovi	1947 - 1953
Hlava IV.	- Zavedení trestního řízení a uvedení vinníka ve stav obžaloby	1954 - 1959

Stať XX.	- Manželské záležitosti	1960 - 1992
Hlava I.	- Příslušnost soudu	1960 - 1965
Hlava II.	- Ustavení soudu	1966 - 1969
Hlava III.	- Právo žalovat manželství a žádat dispens od uznaného	1970 - 1973
Hlava IV.	- Důkazy	1974 - 1982
Článek I.	- Svědci	1974 - 1975
Článek II.	- Tělesná prohlídka	1976 - 1982
Hlava V.	- Zveřejnění řízení, uzávěr v záležitosti a rozsudek	1983 - 1985
Hlava VI.	- Odvolání	1986 - 1989
Hlava VII.	- Výjimky z dosud uvedených pravidel	1990 - 1992
Stať XXI.	- Záležitosti proti svatému svěcení	1993 - 1998

D r u h á č á s t . - Záležitosti blahořečení služebníků Božích a svatořečení blahoslavených ..... 1999 - 2141

Stať XXII.	- Některé osoby zúčastněné při těchto řízeních	2003 - 2018
Hlava I.	- Navrhovatel a postulátor	2003 - 2008
Hlava II.	- Kardinál zpravodaj, strážcové víry a podstrážcové	2009 - 2012
Hlava III.	- Notář, kancléř a advokáti	2013 - 2018
Stať XXIII.	- Důkazy při těchto řízeních	2019 - 2036
Hlava I.	- O důkazech všeobecně	2019 - 2022
Hlava II.	- Svědkové a znalci	2023 - 2031
Hlava III.	- Zapojení písemností do řízení	2032 - 2036
Stať XXIV.	- Řízení při blahořečení sluhů Božích cestou nekultu	2037 - 2124
Hlava I.	- Řízení zaváděná místním ordinářem mocí vlastního práva	2038 - 2064
Článek I.	- Pátrání po písmech služebníka Božího	2042 - 2048
Článek II.	- Informační řízení	2049 - 2056
Článek III.	- Řízení o nekultu	2057 - 2060
Článek IV.	- Zaslání řízení o písmech služebníka Božího, řízení informačního a o nekultu posvátné kongregaci	2061 - 2064
Hlava II.	- Zahájení záležitosti u posvátné kongregace	2065 - 2086
Článek I.	- Přezkoumání písem	2065 - 2072
Článek II.	- Probrání informačního řízení	2073 - 2084
Článek III.	- Probrání řízení o nekultu	2085 - 2086

Hlava III. - Apoštolská řízení ..... 2087 - 2124
Článek I. - Zavedení apoštolského řízení ..... 2087 - 2097
Článek II. - Rozhodování o platnosti apoštolského řízení ..... 2098 - 2100
Článek III. - Rozhodnutí o hrdinnosti ctností v jednotlivostech nebo o mučednictví a jeho příčině ..... 2101 - 2115
Článek IV. - Rozhodnutí o zázracích služebníka Božího v jednotlivostech ..... 2116 - 2124
Stať XXV. - Řízení při blahořečení služebníků Božích cestou kultu či výjimečného případu ..... 2125 - 2135
Stať XXVI. - Svatořečení blahoslavených ..... 2136 - 2141

Třetí část. - Způsob jak postupovat při vyřizování některých věcí nebo při užití trestních sankcí ..... 2142 - 2194
Stať XXVII. - Způsob jak postupovat při odstranění neodstranitelných farářů ..... 2147 - 2156
Stať XXVIII. - Způsob jak postupovat při odstranění odstranitelných farářů ..... 2157 - 2161
Stať XXIX. - Způsob jak postupovat při přeložení farářů ..... 2162 - 2167
Stať XXX. - Způsob jak postupovat proti nesídlícím duchovním ..... 2168 - 2175
Stať XXXI. - Způsob jak postupovat proti duchovním, kteří jsou konkubináři ..... 2176 - 2181
Stať XXXII. - Způsob jak postupovat proti farářovi nedbalému v plnění farních povinností 2182- 2185
Stať XXXIII. - Způsob jak postupovat při uložení suspense na základě uvědomělého svědomí ..... 2186 - 2194

PÁTÁ KNIHA

TRESTNÉ ČINY A TRESTY 2195 - 2414

První část. - Trestné činy ..... 2195 - 2213
Stať I. - Povaha trestného činu a jeho rozdělení ..... 2195 - 2198
Stať II. - Přičitatelnost trestného činu, příčiny jí přitěžující nebo ulehčující a právní následky trestného činu .. 2199 - 2211
Stať III. - Pokus o trestný čin ..... 2212 - 2213

Druhá část.	- Tresty	2214 - 2313
ODDÍL I.	- O trestech všeobecně	2214 - 2240
Stať IV.	- Pojem trestů, jich druhy, výklad a užití	2215 - 2219
Stať V.	- Představený mající donucovací moc	2220 - 2225
Stať VI.	- Podmět podléhající donucovací moci	2226 - 2235
Stať VII.	- Prominutí trestů	2236 - 2240
ODDÍL II.	- O trestech zvlášť	2241 - 2313
Stať VIII.	- Nápravné tresty či censury	2241 - 2285
Hlava I.	- O censurách všeobecně	2241 - 2254
Hlava II.	- O censurách zvlášť	2255 - 2285
Článek I.	- Exkomunikace	2257 - 2267
Článek II.	- Interdikt	2268 - 2277
Článek III.	- Suspense	2278 - 2285
Stať IX.	- Odvetné tresty	2286 - 2305
Hlava I.	- Společné odvetné tresty	2291 - 2297
Hlava II.	- Zvláštní odvetné tresty pro duchovní	2298 - 2305
Stať X.	- Trestní opatření a pokání	2306 - 2313
Hlava I.	- Trestní opatření	2306 - 2311
Hlava II.	- Pokání	2312 - 2313
Třetí část.	- Tresty na jednotlivé trestné činy	2314 - 2414
Stať XI.	- Trestné činy proti víře a jednotě Církve	2314 - 2319
Stať XII.	- Trestné činy proti náboženství	2320 - 2329
Stať XIII.	- Trestné činy proti církevním vrchnostem, osobám a věcem	2330 - 2349
Stať XIV.	- Trestné činy proti životu, svobodě vlastnictví, dobré pověsti a dobrým mravům	2350 - 2359
Stať XV.	- Zločin falšování	2360 - 2363
Stať XVI.	- Trestné činy při udílení nebo přijímání svěcení a jiných svátostí	2364 - 2375
Stať XVII.	- Trestné činy proti zvláštním povinnostem duchovního nebo řeholního stavu	2376 - 2389
Stať XVIII.	- Trestné činy při udílení, přijímání a zřeknutí se církevních hodností, úřadů a obročí	2390-2403
Stať XIX.	- Zneužití církevní moci nebo úřadu	2404-2414

D O K U M E N T Y

Dokum. I. - Apoštolská konstituce papeže Pia XII. "Vacantis Apostolicae Sedis" z 8. prosince 1945

Dokum. II. - Konstituce papeže Benedikta XIV. "Cum illud" z 14. prosince 1742

Dokum. III. - Konstituce papeže Benedikta XIV. "Sacramentum poenitentiae" z 1. června 1741

Dokum. IV. - Z konstituce papeže Pavla III. "Altitudo" z 1. června 1537

Dokum. V. - Konstituce sv. papeže Pia V. "Romani Pontificis" z 2. srpna 1571

Dokum. VI. - Konstituce papeže Řehoře XIII. "Populis" z 25. ledna 1585

P Ř E D M L U V A

Bylo neustálým předsevzetím katolické Církve, zvlášť od té doby, co zákony římské říše byly sestaveny v Corpus iuris, aby též posvátné kánony byly sebrány v celek a aby se tak jejich znalost, užívání a zachovávání staly každému snazšími. Proto není divu, že bylo během času zhotoveno a vydáno dosti mnoho sbírek církevních kánonů.

V tom ohledu zajisté není nikoho, kdo neví, že zákony, které byly vyneseny před Gratianem /z r. 1140 - 1150/, se i v současné době nazývají starým právem; z doby od Gratiana do církevního sněmu tridentského /1545 - 1563/ novým právem, třebas nám jsou již velmi dávné; z doby po tridentském sněmu nejnovějším právem. Sotva pak třeba poznamenat, že ve sbírkách nového práva, o nichž bude pojednáno níže, jsou obsaženy také zákony starého práva, totiž ty, které byly vyhlášeny před dobou Gratianovou:

Je také známo, že sbírky starého práva byly uspořádány ze soukromého rozhodnutí a ne z rozkazu Apoštolského Stolce. V prvních stoletích nebyly kanonické sbírky ničím jiným leč samotnými zákony, zvláště církevními sněmy vynesenými, rozvrženými podle časového pořadí; a mezi nimi vyniká stará sbírka kánonů vydaných východními sněmy, zvláště sněmem nicejským, kterou nutno považovat jakoby za začátek a pramen skoro všech starých sbírek. Ji DIONYSIUS EXIGUUS přeložil do latiny a mimoto sebral ony skvělé dekretální listy Římských Velekněží, jež byly vyhotoveny ve IV. a V. století. Dílo Dionysia Exigua pak, jakmile vešlo v užívání římské Církve, bylo ve velké vážnosti, takže, rozhojněno přírůstky, bylo papežem Hadriánem darováno franskému králi Karlovi jakoby vlastní kodex římské Církve; a u Franků převzato, začalo být označováno vlastním názvem L i b e r c a n o n u m .

Mezi tak zvanými chronologickými sbírkami časově takřka poslední, avšak následkem užívání, byť i soukromého, nejznámější byla sbírka, která, vydaná v polovině IX. století, byla uvedena ve známost pod podvrženým jménem ISIDOR MERCATOR. Její neznámý autor připojil k sbírce, převzaté ve Španělsku, mnoho listů, připisovaných neprávem Římským Velekněžím prvního věku. Avšak není dnes nikoho, kdo by tvrdil, že těmito podvrženými pseudoisidorskými dekretály, jak to prohlašovali nepřátelé všeho katolického, byl církevní právní řád zcela pozměněn.

Od té doby pak vycházely tak zvané systematické sbírky; v nich totiž se kánony, odevšad vyhledávané, rozvrhují pod různými tituly jakýmsi logickým pořadím podle svého smyslu a přímo podle předmětu, o němž jednají. V XI. století bylo pořízeno nemálo takových sbírek, aby sloužily oněm význačným mužům, kteří, vedeni svatým papežem Řehořem VII., obhajovali práva a svobodu Církve; je pak všechny přivedl Dekret Gratianův skoro v zapomenutí.

Když totiž kolem poloviny XII. století mnich Gratian, muž krajně bystrý, dobře poznal, jak velice by přispělo k obecnému blahu, vhodně uspořádat a v celek sebrat tolik roztroušených a odloučených a nezřídka si navzájem odporujících kánonů, přikročil k úpravě nové a jediné sbírky církevních zákonů: a ta obdržela zprvu název Concordia discordantium canonum 1/, po smrti Gratianově pak Decretum Gratiani. Avšak on zpracoval ne holé a toliko sběratelské dílo, nýbrž také podal věc na tehdejší dobu tak učeně a moudře, že i položil jakoby základy studia kanonického práva i toto studium zahájil, s očividným užitkem pro budoucí pokolení.

Značně rozsáhlou látku svého Dekretu čerpal Gratian ze všech předchozích sbírek; k nesčetným sněmovním kánonům a papežským dekretálům a reskriptům připojil dosti mnoho míst z Písma svatého a z děl svatých Otců a církevních spisovatelů; v něčem také použil knih převzatých římskou Církví a jednotlivými jinými Církvemi, jako Ordo Romanus a Liber diurnus Romanorum Pontificum, rovněž některých knih kajícných; konečně přibral nemálo míst z římského a germánského práva.

Dekret Gratianův nedosáhl nikdy veřejné platnosti. Třebas totiž Apoštolský stolec nejednou zařídil, aby byl opraven a vydán, přece nikdy jej neprohlásil za úřední ani neudělil moci zákona všem a jednotlivým kánonům v něm uvedeným: a proč tak věru Apoštolský Stolec neučinil, snadno poznají všichni, kdožkoli budou tyto kánony v duchu a mysli zkoumat. Pročež je zcela jisto, že kánony, zařazené do Dekretu Gratianova, nikdy neměly jiné platnosti, než jaká náležela pramenům; avšak nutno přiznat, že velmi mnoho kánonů z různých sbírek, zvláště z pseudoisidorské, **není nijak věrohodných.**

Po vydání Dekretu Gratianova byly konány dva obecné církevní sněmy, totiž třetí a čtvrtý sněm Lateránský; papežové pak, kteří v té době stáli v čele Církve, především Alexandr III. a Innocenc III., jež možno právem zahrnovat do počtu nejvýznačnějších zákonodárců, nejen obohatili Církev velemoudrými zákony, nýbrž upravili také některé právní oblasti, a to velmi důležité, jež buď byly dosud nejisté, buď v praxi neměly někdy správného výkladu.

Když se tedy k úplnosti a k doplnění Dekretu Gratianova zdála být nutnými nebo vhodnými nová sestavení, bylo uspořádáno několik sbírek, jedna po druhé, z nichž nejhlavnější, počtem pět, se nazývají Prima Collectio, Secunda Collectio, atd. Do první kolekce či kompilace /r. 1190/, která se označuje také jako Breviarium Extravagantium, snesl její vydavatel, BERNARD Z PAVIE, kánony, jež ušly Gratianovi, a později vynesené zákony; jím pak, Bernardem, užitý postup a rozdělení zachovávají sbírky, které následovaly po této první kolekci. Třetí kolekce či kompilace vznikla z rozkazu a péčí Innocence III., za spolupráce PETRA Z BENEVENTU, podjáhna a notáře tohoto papeže; a ji, obsahující všechny dekretály, vynesené od prvního do dvanáctého roku jeho papežství /1198 - 1210/, sám Innocenc III. vyhlásil apoštolskou konstitucí "Devotione vestrae", danou dne 28. prosince 1210 učitelům a posluchačům university bolonské, "... aby jich bez jakékoli pochybnosti mohli v případě potřeby užívat jak při soudech tak ve školách."

1/ Tj. uvedení odporujících si kánonů v soulad.

Záhy nato JAN GALLENSIS či Z WALESU sebral v celek, avšak bez jakéhokoli příkazu Apoštolského Stolce, některé zákony, vynesené od doby Gratianovy až do Innocence III., zvláště dekretály Klementa III. a Celestýna III.; a proto se tato kompilace nazývá druhou, přestože byla zhotovena po třetí kompilaci. Je neznámo, kdo zhotovil čtvrtou kompilaci, která zahrnovala dekretály Innocence, vynesené až do roku 1215, a kánony IV. sněmu Lateránského, konaného v tomto časovém období: někteří spisovatelé, mezi nimi papež Benedikt XIV., mají za to, že byla sestavena pod záštitou samotného Innocence. Pátá kolekce či kompilace konečně, v níž byly obsaženy dekretály Honoria III., byla uspořádána z rozkazu tohoto papeže, který se ve vyhlašovací bule "Novae causarum", dané dne 31. ledna r. 1226 bolonskému arcijáhnu Tankredovi, vyslovil takto: "Proto apoštolským listem přikazujeme tvé moudrosti, abys jich, slavnostně zveřejněných, užíval bez jakékoli pochybnosti i zařídil jich převzetí jinými jak při soudech tak ve školách." A to malému počtu autorů sice, avšak dosti zřetelně je dokladem toho, že z těch kolekcí třetí a pátá s jistotou, čtvrtá pak pravděpodobně byly úředními; že však první dvě postrádaly veřejné platnosti, třebas jejich kánony podržely původní moc zákona, jelikož skoro do jednoho byly pravé.

Poněvadž ale při tak velkém množství sbírek nešlo zabránit značnému zatěžování soudů, rozhodl se Apoštolský Stolec k úřednímu zhotovení nové a jediné sbírky: jí pak zhotovil ŘEHOŘ IX., který za pomoci sv. RAYMUNDA Z PEŇAFORTU, Ř. C., vydal r. 1234 pět knih dekretálů. Z jakých pak příčin podnikl toto velmi význačné dílo, vyložil tento papež jasně ve vyhlašovací bule "Rex pacificus", dané dne 5. září téhož roku, těmito slovy:
" Různé zajisté konstituce a dekretální listy našich předchůdců, po různých svazcích roztroušené, z nichž některé pro přílišnou podrobnost, některé pro rozpor a některé také pro svou rozvláčnost se zdály způsobovat zmatek; některé pak byly v oběhu mimo výše zmíněné svazky, a ty často postrádaly při soudech jakoby neurčité, dali jsme milovaným synem, kaplanem a penitenciářem naším, bratrem Raymundem, k obecnému prospěchu a zvlášť k prospěchu studujících po odstranění nadbytečností sestavit v jeden svazek s připojením našich konstitucí a dekretálních listů, jimiž se vysvětlují některá sporná místa v dřívějších konstitucích a dekretálních listech." Zrušiv pak sbírky, vydané do toho dne po Dekretu Gratianově, zakázal budoucně uspořádávat jakékoli sbírky bez zvláštního příkazu Apoštolského Stolce. "Chtějíce, aby všichni užívali jen této sbírky při soudech a ve školách, zapovídáme co nejpřísněji, aby se nikdo neodvážil pořídit jinou sbírku beze zmocnění Apoštolského Stolce." A tou konstitucí, jak uřejmo, byla odňata všechna veřejná platnost také úředním kompilacím Innocence III. a Honoria III.

Ale jelikož opět bylo vyneseno dosti mnoho zákonů, jež tu byly mimo pět knih Dekretálů, připojil po šedesáti čtyřech letech BONIFÁC VIII. k těm pěti knihám šestou, uděliv jí stejnou moc a platnost, jakou se vyznačovaly Dekretály Řehoře IX. "Stojíce v čele vlády přesvaté římské Církve, jíž vznešenost nevyzpytatelné božské prozřetelnosti dala nezměnitelným opatřením přednost před veškerými církvemi a chtěla, aby měla hlavní vedení celého světa, - poznamenává Bonifác ve vyhlašovací bule, dané dne 3. května r. 1298,

jsme znepokojováni neustálými starostmi a nutkáni vytrvalými úvahami, abychom v souladu s povinnostmi svěřené nám správy čbali s ustavičnou péčí a snahou, pokud je nám to shůry dopřáno, o prospěch poddaných, při jichž zdaru i my zajisté prospíváme. . Beremc totiž na sebe dobrovolné práce pro jejich klid a probdíváme někdy noce, abychom od nich odvraceli pohoršení. A abychom jednak vysvětlováním starých právních předpisů, jednak vydáváním nových podle možnosti zabránili sporům, jež se lidská přirozenost denně pokouší vymýšlet /spěchajíc vytvářet stále nové vztahy/. Jelikož zajisté, jak se tvrdí, bylo po svazku dekretálů, sestaveném tak prozřetelně a užitečně naším předchůdcem, papežem Řehořem devátým blahé paměti, vydáno jím a jinými Římskými Velekněžími postupně nemálo dekretálů o různých předmětech: z nichž o některých bylo při soudech a ve školách úzkostlivě pochybováno, zda jde o dekretály a kdo jsou jejich původci: My, chtějíce úplně odstranit a objasnit takovouto pochybnost a nejistotu, která mnohým způsobuje újmu, dali jsme co nejbedlivěji prozkoumat, které z těch dekretálů mají budoucně být zachovávány a které ... zavrženy; a konečně po úplném odstranění některých z nich /ježto se zdály buď být časově omezené nebo odporovat sobě samým nebo jiným právním předpisům anebo být úplně zbytečné/, přikázali jsme sestavit ostatní dekretály s některými našimi konstitucemi v jednu knihu a umístit je pod příslušnými tituly, některé z nich zkrátivše a některé zcela nebo zčásti změnivše a provedše v nich mnoho oprav, vynechávek a přídavků. A té knize, určené pro včlenění k oněm jiným pěti knihám zmíněného svazku dekretálů, jsme dali název Sextus, aby tento svazek, čítající po připojení oné knihy šest knih, poskytoval dokonalý podklad při projednávání věcí a mravní kázeň." Těm pak, kdož by byli dávali přednost novému vydání pěti knih dekretálů s připojením přírůstku před zhotovením nové knihy, odporoval Velekněz takto: "A ne bez příčiny jsme v tom směru opustili zvyk svých předchůdců: učinili jsme to totiž proto, aby se předešlo ničení bezpočetných knih a novému pořizování jiných bez převelikých škod, prací a výdajů." Konečně zrušuje všechny dekretály svých předchůdců, které se nenacházejí v Sextu ani v něm nejsou zvlášť vyhrazeny: "Vám všem totiž přikazujeme apoštolským slovem, abyste této knihy, s velkou rozvahou vytvořené, kterou vám zasíláme pod naší bulou, budoucně užívali na soudech a ve školách, ochotně ji přijímajíce: nehodlajíce nadále přejímat nebo za dekretály považovat žádné jiné dekretály nebo konstituce, kterýmikoli našimi předchůdci, Římskými Velekněžími, vydané, mimo ty, které v ní jsou zařazeny nebo zvlášť vyhrazeny."

No v jiném zajisté úmyslu přidal JAN XXII. k šesti knihám dekretálů konstituce svého předchůdce Klementa V., které, nazvány podle jména původce Clementinae, byly vyhlášeny v Avignonu bulou "Quoniam nulla", danou dne 25. října r. 1317.

Když posléze bylo Corpus iuris canonici v Paříži r. 1500 znovu dáno k tisku, přidal obstaravatel vydání JAN CHAPPUIS jednak dvacet dekretálů Extravagant Jana XXII., které byly od r. 1325 připojovány jako příloha ke Klementinám, jednak sedmdesát dekretálů Extravagant jiných Velekněží, zvaných Extravagantes Communes proto, poněvadž byly včleňovány jako příloha do Corpus iuris canonici společně. Obě sbírky Extravagant ovšem, jakožto sbírky, nedosáhly nikdy schválení Apoštolského Stolce; přesto je jasno, že dekretály, do obou sebrané, ježto byly úřední a vynesené pro celou Církev, měly v katolickém světě zákonnou moc, nebylo-li jisto, že byly zrušeny.

To tedy byly hlavní sbírky nového práva, z nichž pozůstávalo tak zvané Corpus iuris canonici, třebas někteří popírali, že by v něm mohly být obsaženy Extravaganty Jana XXII. a Extravagantes Communes, ježto byly ke Corpus iuris připojeny toliko ze soukromého rozhodnutí. Toto úplné Corpus iuris canonici pak nařídil vydat s největší péčí Řehoř XIII. r. 1582.

Od r. 1500 do svolání církevního sněmu tridentského nebyla vyhotovena žádná sbírka kánonů ani soukromě ani úředně. Tridentskou synodou, jíž katolická Církev vděčí za opravu křesťanské kázně, přijaté ze středověku, se zahajuje nejnovější právo; její akta možno právem považovat za nejvýznačnější sbírku kánonů o víře a mravech.

Výše zmíněný ŘEHOŘ XIII., dřív než obstaral nové vydání Corporis iuris canonici, rozhodl také, aby byla sestavena úplnější sbírka, která by zahrnovala papežské kánony, vynesené před Tridentinem a neobsažené v Corpus iuris, jelikož toto přec zakončovaly Klementiny nebo nejvýš Extravaganty Jana XXII. a Extravagantes Communes, jako ve svazku, vydaném v Paříži r. 1500. Záležitost, svěřená radě tří kardinálů, byla přerušena smrtí Velekněžovou roku 1585, dvaadvacátého po skončení tridentské synody. Dokončení záměru svého předchůdce převzal s obvyklou sobě horlivostí SIXT V. a svěřil tento úkol kardinálu Pinellimu, dav mu několik navýsost učených mužů za společníky a spolupracovníky; když však uprostřed prací Sixt zemřel, připadlo KLEMENTU VIII., aby dílo dokončil. Dne 1. srpna r. 1598 totiž předložil kardinál Pinelli tomuto Veleknězi svazek, který byl nadepsán Sanctissimi D. N. Clementis Papae VIII Decretales; avšak tato nová sbírka, spočívající na tak velkých studiích a pracích, nebyla ani schválena ani vyhlášena. Sedmá kniha dekretálů pak, kterou vydal r. 1590 v Lyonu ze soukromého podnětu pravověděc PETRUS MATTHAEUS, třebas připojena v mnohých vydáních Corporis iuris canonici jako příloha, nebyla přesto nikdy schválena Apoštolským Stolcem, ba byla dokonce zapsána do seznamu zapovězených knih.

Tak tomu ve skutečnosti bylo až do naší doby; jenonže BENEDIKT XIV., sledovav šlépěje předchůdců, sebral a vyhlásil, dav list mistrům a posluchačům boloňské university, ty konstituce, které vydal v prvním šestiletí svého papežství: nikdo tedy nepochybuje, že tuto část Benediktova Bullaria nutno považovat za úřední.

Co zbývalo z nejnovějšího práva, to bylo obsaženo v Římském Bullariu, které, byvši víckrát vydáno péčí soukromých mužů, bylo uzavíráno Akty Řehoře XVI. Připojit nutno také zákony nejbližše příštích Velekněží, pravidla Apoštolské Kanceláře, dekrety a odpovědi posvátných kongregací a soudů římské Kurie. A v té věci je známo všem, že odpovědi kongregací nadřízených posvátným obřadům a odpustkům byly sestavony v úřední sbírky.

V tom stavu se kanonické právo nacházelo do těchto posledních let. Z toho pak, co jsme pověděli, jasně vyplývá, že navýsost uži- [illegible] záměr Innocence III., Honoria III., Řehoře IX., Bonifáce VIII. a Jana XXII., podat totiž posvátné církevní kánony sestavené v celek, aby je křesťanský lid mohl i snáze poznat i pečlivěji zachovávat, byl v následující době opuštěn, ačkoliv důvody jej provádět trvaly dále, ba ještě postupem času zesílily. Neboť kdyby byl

někdo před dnešním dnem chtěl zjistit, co Církev předpisuje v určitém úseku kázně, byl nucen použít aspoň těch různých pramenů, jež jsme vypočetli. A tak není nikoho, kdo nevidí, jak velké námahy vyžadovalo dřív studium kanonického práva: a bude to co možná nejvíc patrné, uváží-li se toto:

1. V Bullariu, ve sbírkách obsahujících dekrety a odpovědi posvátných kongregací a církevních soudů, v aktech tridentské synody a v aktech Římských Velekněží je zachováváno pouze časové pořadí; v Gratianově Dekretu skoro žádné; neúplné konečně a nedokonalé pořadí v ostatních částech Corporis iuris canonici; např. o překážkách svatého svěcení, což je látka dosti nesrozumitelná, se pojednává v I., III. a V. knize jednak neúplně, jednak bez jakékoli věcné souvislosti.

2. Nemálo listin, jež se uvádějí v pramenech kanonického práva, nemá žádného užitku a jsou často překážkou při studiu kanonického práva, ježto buď opakují často tytéž věci anebo **nemají s právem nic společného.**

3. Některé listiny vykazují odpověď danou v jednotlivém případě, z níž nutno dovodit a sestavit pravidelný či obecný zákon; mnoho zbytečného bylo tedy v těchto listinách, mnohem více, a to často obtížného, bylo zůstaveno soukromé práci.

4. O určitých úsecích kanonický zákon neustanovoval vůbec; pročež bylo nutno uchýlit se buď k římskému právu /jako např. ustanovení, v jak dlouhé době se preskribuje obyčej/, nebo k právní vědě, nebo k obyčeji nebo k názorům učenců /např. u vymezení pojmu mimořádného bydliště/.

5. Ačkoli některé zákony byly opačným obyčejem nebo později vynesenými zákony zrušeny pro veškerý katolický svět nebo pro takovou jeho větší část, že se z nich staly partikulární zákony, byly dosud přesto uváděny v pramenech a způsobovaly v mysli studujících velmi značný zmatek. Abychom věc stvrdili příkladem, bylo v pravidelném právu stanoveno, že biskupové mají být vybíráni z kanovnického stavu a skoro všechna záhlaví titulu "O volbách" se týkají tohoto volebního řízení, ačkoli platí jen v malém počtu německých a švýcarských diecésí; pravoplatné **obřadnosti**, jež bylo nutno zachovávat při církevních soudech **podle předpisu** jak druhé knihy Dekretálů Řehoře IX. tak i Sextu, z valné části zastaraly; konkordáty, uzavřenými po zakončení Corporis iuris canonici Apoštolským Stolcem s vládci států, bylo poněkud pozměněno pravidelné právo.

Za těchto okolností bylo odůvodněno mínění, že kanonické právo může být definováno ne jinak, než jak Livius byl nazval právo římské, totiž "nesmírnou hromadou zákonů bez ladu a skladu nakupených" /kn. III., hl. 34.7; a nesmí se nikdo divit, že dokonce ti, kdož se zcela věnovali studiu posvátných kánonů, nezřídka nevěděli, zda

existuje či neexistuje zákon o té nebo oné věci, anebo že byli na vahách, zda některý zákon dosud platí nebo v jakém smyslu nu má být rozuměno, třebas šlo o věci, jež byly navýsost důležité a jež v praxi měly význam. Pročež věnovat se dokonalému osvojení kanonického práva, ježto přec bylo třeba čerpat úplnou jeho nauku ne z potůčků ale z pramenů, mohl jen málokdo z duchovenstva, ti totiž, kdož měli i přirozenou náklonnost k tomuto studiu i volný čas i velké množství knih, zatímco naproti tomu papež Celestýn, jak čteme u Gratiana, psal apulským a kalabrijským biskupům toto: "Žádnému duchovnímu nebudiž dovoleno být neznalým posvátných kánonů a konat něco, co by mohlo odporovat předpisům Otců."; a Řehoř IX., kn. 1., tit. 2., o konstitucích poznamenává: "Ustanovení kánonů budtež zachovávána všemi a ať se nikdo při žalobách nebo církevních soudech neřídí vlastním uvážením, nýbrž návodem kánonů." Také v naší době neustal Apoštolský Stolec doporučovat toto studium a zvlášť si stěžoval, že předpisy v té věci vydané jsou v přemnohých diecésích zanedbávány. Přesto nutno přiznat, že příčinou této neznalosti i nedbalosti byl stav, v němž, jak jsme vyložili, se nacházelo kanonické právo.

K tomu konečně přistoupila jiná věc nemenšího významu, že totiž některé církevní zákony, původně velmi rozumně vynesené, změnou věcných a časových poměrů se staly těžko proveditelnými a méně přispívajícími ke spáse duší; zdálo se tedy, že nutno je opravit, tak jako to Církev, ježto je společností zřízenou pro lidi, činívá v případech ne nepodobných. Je např. jisto, že IV. církevní sněm Lateránský obmezil překážku z příbuzenství v pobočné čáře na čtvrtý stupeň proto, poněvadž "ve vzdálenějších stupních již nemůže být zákaz všeobecně zachováván bez značné újmy"; avšak z téže věru příčiny se v poslední době domnívali ne málokteří, že tato překážka má být obmezena na třetí stupeň. Rovněž bylo odevšad požadováno, aby správněji a naší době přiměřeněji byly zmírněny jak zákony, jež přistoupily k Dekretu Tametsi, tak i ty, jež platily o postu a újmě, a tak dále.

A když by někdo vše to uvážil, tu již ustane se podivovat, proč i pěstitelé kanonického práva i většina biskupů katolického světa již dávno dospěli k přesvědčení, že kanonické právo musí konečně být jednou uspořádáno nějakým novým způsobem.

Jako tlumočníci všeobecného přání se osvědčili Otcové církevního sněmu Vatikánského. Když totiž biskupové, počínaje rokem 1865, odpovídali na list, daný Apoštolským Stolcem ohledně konání obecného církevního sněmu v Římě, žádali nejvyššího Velekněze, aby ráčil uvažovat o této věci, která by Církvi přinesla tak velký užitek; a neváhali přednést příslušné návrhy, když se sešli na sněmu.

Nejprve o vhodné sestavení posvátných kánonů v jeden celek žádali biskupové kraje neapolského: "Zdá se být nutné, aby byl vyhotoven nový Corpus iuris canonici; a to především pokud jde o řízení ve věcech sporných: které budiž mnohem a mnohem snažší."

K nim se připojila většina francouzských biskupů:
"Je naprosto zřejmo, všem již dávno uznáno a všude želeno, že nějaké prozkoumání a oprava kanonického práva jsou nutnými a značně naléhavými; ježto přec pro tak mnohonásobné a závažné změny věcí a lidské společnosti se z přemnohých zákonů jedny staly neužitečnými,

jiné nezachovávatelnými nebo velmi obtížnými. Také je u nesčetných kánonů sporno, zda dosud platí či nikoli. Průběhem tolika věků konečně natolik vzrostl počet církevních zákonů a zákony ony jsou nakupeny v rozsáhlých právních sbírkách tou měrou, že v jistém smyslu můžeme říci: ZAVALUJÍ NÁS ZÁKONY. Tím se stává, že studium kanonického práva je postiženo skoro nekonečnými a nerozpletitelnými obtížemi a že se právním sporům a řízením otevírá dalekosáhlé pole; a že svědomí jsou zneklidňována tisíci úzkostmi a sváděna k opovrhování zákonem."

"Jest si vůbec přát, aby tedy církevní sněm zaujal zřetel k tomuto velkému a nutnému dílu opravy kanonického práva; což nechť se stane vhodným způsobem:

1. Sněm by sám určil hlavní a naléhavější články opravy a zároveň by stanovil, z jakého hlediska a v jakém všeobecném pojetí by měla být provedena oprava práva.

2. Byla by zřízena jakási zvláštní kongregace navýsost učených theologů a kanonistů, jakož i mužů co nejvíc zkušených a vybraných ze všech národů, kteří by co nejbedlivěji přezkoumali veškeré kanonické právo a s příslušnými škrty, změnami a doplňky zhotovili nové Corpus iuris, které, vhodněji přizpůsobené současnému stavu Církve a zpracované podle věcného pořadí v titulech, záhlavích a článcích, by předložili k přezkoušení a k usnesení tomuto sněmu nebo co nejdřívějšímu jinému, který by se měl svolat.

Toto pak poznamenali němečtí biskupové:
"Ježto se však v Corpus iuris canonici nalézá přemnoho předpisů, jež toho času již nemají platnosti, jest si naléhavě přát, aby byla pořízena nová sbírka těch kánonů, které dosud platí, s vynecháním všech kánonů, o nichž je jisto, že byly zrušeny."

V souhlase s tím prohlašovali belgičtí biskupové:
"Po skončení církevního sněmu vatikánského ať Svatý Otec mužům sběhlým v posvátných kánonech svěří úkol sestavit veškeré množství církevních zákonů v nový kodex přizpůsobený současné praxi a rozdělený podle různosti látky v různé tituly, záhlaví atd."

Dále pak arcibiskupové a biskupové z církevních provincií quebecské a halifaxké:
"Návrh, aby po skončení církevního sněmu vatikánského byla péčí nejvyššího Velekněze provedena kodifikace veškerého církevního práva s těmi doplňky, jež se budou zdát užitečnějšími a přiměřenějšími přítomnému stavu věcí.

Důvody návrhu: 1. Snažší a obecnější by se stala znalost tohoto práva, která nyní pozůstává z téměř nesčetných konstitucí a kánonů.

2. Mnoho vyšlo z užívání nebo se stalo nemožným nebo může být změněno k největšímu dobru Církve.

Nato větší část středoitalských biskupů:
"Aby studujícím kanonické vědy nebylo třeba vykonávat cestu příliš obtížnou pro množství těch zákonů, které již zastaraly, žádají, aby Corpus iuris canonici bylo co nejbedlivěji přezkoumáno."

Konečně podepsalo třiatřicet biskupů z různých krajů světa tento návrh:
"Mají-li církevní zákony vrcholně působit na mravy, život a zařízení křesťanských národů, není vskutku nic přiměřenějšího a nic vhodnějšího, než když by, rozumným uspořádáním zpracované, byly sebrány v jeden kodex, podle jehož ustanovení by posvátné právo bylo i praktikováno u soudů i podáváno ve školách i svědomitě zavedeno do každodenního užívání. A poněvadž to dobře cítili Římští Velekněží, nedopustili v žádném čase, aby jejich bdělost a moudrost v tom ohledu povolila. K tomu zajisté přihlížel Innocenc III., rovněž Honorius III., o nichž dosud jsou po ruce skvělé doklady neobyčejné péče při obstarávání sbírek dekretálů. Komu je neznámo, jak náležitě se o posvátnou pravovědu zasloužil Řehoř IX., pod jehož záštitou, s jehož mocí byl vydán přeobsáhlý kodex papežského práva? A nemenší dík platí Bonifáci VIII., jenž Řehořovo dílo obohatil a zdokonalil navýsost obsažným a především vhodným přírůstkem.

Ale tyto prozíravé starosti nejvyšších Velekněží, byť i byly pro pohodlí dřívějších časů zcela dostačující, zanechávají v naší době přece jen nějaká přání. A nikomu nemusí být divné, uváží-li poněkud, že kázeňské zákony musejí být různým poměrům dob tak přizpůsobeny, že jsou během let měněny a nastalými novými případy rozšiřovány. Pročež nebyl dosud do Corpus iuris canonici pojat větší počet konstitucí Římských Velekněží a koncilních dekretů, přestože u nich jak soudům tak i právní vědě velmi záleží na tom, aby již déle nebyly v oběhu roztroušeny. Neboť pokud roztroušeny obíhají v četnějších písemnostech jakoby rozptýlené údy těla, jest obtížné, aby byly všemi správně poznány v širém okruhu křesťanského světa; byly-li by poznány, jest zapotřebí nadmíru vybrané znalosti okolností /a tu má málokdo/, aby se při jich výkladu zabránilo nesrovnalostem v ohledu věcném i časovém.

Toto vše zralé uvažujícím napadlo požádat pokorně a snažně Svatého Otce našeho Pia IX., aby se nezdráhal za pomoci a s využitím nadání mužů toho času nejučenějších zpracovat nový kodex kanonického práva a jej z apoštolské moci vydat. Dílo zajisté obtížné; ale čím je nesnadnější, tím víc je důstojné tak velikého Velekněze."

A když ovšem Apoštolský Stolec sám nabyl přesvědčení o nutnosti té věci, nemohl nevyhovět tolika hlasům a přáním pastýřů Církve, aspoň v těch záležitostech, jež se týkaly víc právního řádu a jež se zdály být naléhavějšími. Zcela v tom úmyslu zmenšil Pius IX. konstitucí "Apostolicae Sedis" počet samočinných censur; Lev XIII. vydal konstituce "Officiorum" a "Conditae a Christo", z nichž jedna mírněji a přesněji upravovala vydávání knih a jich zápověď, druhá stanovila, kterými právními ustanoveními se mají řídit řeholní kongregace s jednoduchými sliby; konečně vydala posvátná kongregace biskupů a řeholníků dne 11. června 1880 instrukci "o způsobu, jak mají církevní Kurie zjednodušeně postupovat v kázeňských a trestních záležitostech duchovenstva". Ježto však ostatní právní předpisy zůstaly v tom stavu jako dřív, naléhala většina biskupů a rovněž někteří kardinálové stále a stále na Apoštolský Stolec, aby kanonické právo bylo opraveno a vhodněji uspořádáno po vzoru všech moderních států, tak jako Řehoř IX. neváhal napodobit Justiniána.

Papež Pius X. bl. pam., který již před nastoupením papežského úřadu dobře prohlédl, jak zřejmý užitek by tato oprava poskytovala Církvi, v domnění, že již je čas zahájit tak veliké dílo, svolal začátkem března r. 1904 nejednou kardinály S. Ř. C., kteří dleli v Římě, aby si vyžádal jejich úsudek o tomto předsevzetí, a když jejich Eminence rozhodnutí schválili, oznámil listem Arduum sane munus, daným 19. téhož měsíce katolickému světu, že chce to, co již dávno náleželo ke společným přáním, "aby veškeré církevní zákony, až po tu dobu vydané, byly zpracovány v jasném pořadí a sebrány v jeden celek, při čemž by se ze souboru odstranily zákony již zrušené nebo zastaralé, jiné, kde by toho bylo třeba, by se vhodněji přizpůsobily poměrům současné doby." A aby to bylo náležitě uskutečněno, nařídil z vlastního popudu, z jistého vědomí a po zralé úvaze toto:

"I. Ustavujeme poradní sbor či tak zvanou papežskou komisi, jejímž úkolem bude řídit celou záležitost a dozírat nad ní, a ta bude pozůstávat z několika kardinálů S. Ř. C., ustanovených Velekněze s uvedením jména.

II. Tomuto poradnímu sboru bude předsedat sám Velekněz a v nepřítomnosti Velekněze kardinál děkan mezi přítomnými.

III. Mimoto v něm budou v přiměřeném počtu poradci, které si Otcové kardinálové zvolí se schválením Velekněze z nejlepších odborníků v kanonickém právu a bohosloví.

IV. Chceme pak, aby na tomto nejvýš významném díle podle vhodně vydaných pravidel spolupůsobil a se zúčastnil veškerý episkopát.

V. Kde při tomto studiu bude nutno zachovat ustanovený pracovní plán, připraví poradci látku a podají o ní svůj posudek ve schůzích za předsednictví onoho, jemuž papež svěřil úkol zapisovatele poradního sboru kardinálů. Jejich studijní výsledky a posudky ať pak OO. kardinálové zkoumají po zralé úvaze. Všechno konečně budiž předloženo Veleknězi, aby to stvrdil pravoplatným schválením."

Mezitím, aby se všichni biskupové, jak ustanovil ve zmíněném listu, spojili k tak velikému a k tak obtížnému dílu, které bylo připravováno pro dobro celé Církve, zařídil Velekněz jako první ze všech opatření to, aby kardinál pro státní záležitosti Církve, podav všem a jednotlivým arcibiskupům katolického světa list dne 25. března téhož roku, jim uložil, aby, vyslechnuvše své sufragány a případné jiné ordináře, kteří jsou účastníky provinční synody, co nejdřív, to jest do čtyř měsíců po obdržení listu, stručně sdělili Svatému Stolci, zda a co v platném kanonickém právu podle jejich mínění a mínění sufragánů a případných zmíněných ordinářů především vyžaduje nějaké změny nebo opravy. Mimoto bylo biskupům jednotlivých národů poskytnuto právo, aby poslali do Říma jednoho nebo dva muže, vynikající znalostí posvátných kánonů a bohosloví, jednomyslně zvolené a na útraty těchto biskupů vydržované, kteří by přistoupili do kruhu poradců. Chtěli-li by raději, že by biskupové mohli určit jednoho z oněch, kdož již Otci kardinály byli zařazeni do počtu poradců, a svěřit mu svá přání, aby je tlumočil kruhu poradců; nebo též jmenovat někoho ze svého národa, kdo by písemně poskytoval pomocnou služ-

bu poradcům, třebas by dleł mimo Řím. A že by biskupové jednotlivých národů prostřednictvím důstojnějšího nebo staršího ze svého středu zpravili Svatý Stolec, na čem vlastně se v té věci jednomyslně rozhodli.

Nato Velekněz skutečně ustavil poradní sbor či komisi, o níž je zmínka v listu "Arduum sane munus", a přibral k ní Otce kardinály Serafina Vannutelliho, Antonína Agliardiho, Vincence Vannutelliho, Františka Satolliho, Mariana Rampollu del Tindaro, Jeronýma M. Gottiho, Dominika Ferratu, Františka z Pauly Cassettu, Františka Desiderata Mathieua, Kazimíra Gennariho, Benjamina Cavicchioniho, Ondřeje Steinhubera, Františka Segnu, Josefa Kalasanckého Vives y Tuto, Felixe Cavagnise a Rafaela Merry del Val. Nedlouho potom, aby věc postupovala s větší urychleností, rozhodl se Velekněz zřídit jiný zvláštní poradní sbor a přizval do něho Otce kardinály Dominika Ferratu, Felixe Cavagnise, Benjamina Cavichcioniho, Kazimíra Gennariho a Josefa Kalasanckého Vives y Tuto; když ti pak zemřeli, dosadil namísto nich postupně kardinály Šebastiána Martinelliho, Kajetána de Lai, Basila Pompiliho, Kajetána Disletiho, Viléma van Rossum, Vincence Vannutelliho, Michala Legu a Filipa Giustiniho.

Zvolil pak Velekněz za zapisovatele toho poradního sboru kardinála Petra Gasparriho, tehdy titulárního arcibiskupa caesarejského a tajemníka posvátné kongregace pro mimořádné církevní záležitosti: zároveň svěřil téže kongregaci celou tak zvanou kancelářskou práci; obstarávání potřebného tisku pak Vatikánské tiskárně.

Papežský poradní sbor se především snažil o to, aby si se schválením Římského Velekněze přibral způsobilé poradce; zvolil je jednak z nejzkušenějších prelátů římské Kurie, jednak z významných členů řeholního duchovenstva, jednak z jiných pracovníků v bohovědných oborech, a to tak, že se z nich všech, Italů i cizinců, v krátké době vytvořil početný a velmi význačný sbor, jemuž z příkazu papežova stál v čele týž kardinál Gasparri.

A aby záležitost byla provedena tím snáze, byly z lůna tohoto sboru vytvořeny a ustaveny dva výbory či tak zvané komise, které vynaložily tak svědomitou a horlivou námahu na posouzení a vhodné sestavení kánonů, že splnily všechno očekávání. To však nebylo nijak na závadu, aby, kdykoli byla dokončena některá hlavní část Kodexu, byly její opisy zaslány stejným způsobem všem poradcům, aby, shledal-li by některý z nich něco k připomenutí, písemně to oznámil. Ostatně provedení díla, kromě poradců, znamenitě podpořil větší počet jak italských tak i zahraničních kanonistů a bohovědců, pod názvem spolupracovníků, třebas dlelí mimo Řím.

Pro zvláštní výbory či komise, takto ustavené, byl vydán a nejvyšším Veleknězem dne 11. dubna téhož roku schválen zvláštní zákon, podle jehož předpisů by bylo provedeno toto nejvýš významné dílo a jimiž by se řídila činnost těchto výborů. Tím zákonem bylo také stanoveno, aby církevní nebo řeholní ústavy ze svých knihoven a archivů bezodkladně dodaly případně žádané knihy, při čemž záro-

veň byly z důvodu této záležitosti mocí papežskou zdviženy jakékoliv interdikty anebo censury; rovněž aby poradci, povinní k chórové službě, směli v době, kdy se konají schůze, chór vynechat a přesto pobírat tak zvané příděly pro přítomné, a to proto, aby jim nechyběl volný čas k splnění povinnosti a aby pro výkon svého úřadu neutrpěli žádné újmy.

Když přání biskupů, vyhovujících takto vůli papežově, pozvolna docházela Apoštolskému Stolci a když po pečlivém zkoumání byla pro pohodlí poradců shrnuta v jeden celek, bylo jednáno o tom, jak rozdělit celou látku, a rozhodnuto užít toho rozdělení, které při celkové úvaze může být právem nazváno obvyklým v kanonickém právu, avšak s tím omezením, aby toto dělení bylo považováno za prozatímně převzaté, jako jakýsi nástin díla, a aby mohlo být, jak by toho vyžadovala nutnost, opraveno tehdy, až by se po skončení Kodexu ukázalo jasněji, v jakém konečném pořádku by měly být věci uspořádány.

Neprodleně byli z poradců a spolupracovníků zvoleni ti, kdož by promyslili a připravili jednotlivé části Kodexu, jež by pak bylo nutno projednat ve zvláštních výborech. Ti, na něž padla volba, uposlechli s radostí v srdci, což zde rádi připomínáme. Některý úsek návrhu, např. o křtu, o církevním pohřbu, atd., byl svěřen dvěma poradcům nebo spolupracovníkům anebo i třem a čtyřem, vyžadovala-li toho kdy důležitost věci, avšak tak, že jeden neznal jména druhého nebo dalších, kteří psali o téže věci. Tito ovšem náleželi po právu k jednomu z obou výborů či komisí, jemuž postupovali své spisy ke zkoumání; všem pak bylo uloženo zachovávat tajemství dle papežského příkazu a určen den, do kterého měli Jeho Eminenci kardinálu Gasparrimu odevzdat svůj posudek.

Zmíněným zvláštním zákonem pak bylo poradcům a spolupracovníkům uloženo v podstatě toto:

"I. Aby Kodex obsahoval jen ty zákony, které se týkají kázně. Nic však nebránilo tomu, aby v Kodexu mohly nebo měly být dotčeny některé zásady, které se vztahují k přirozenému právu nebo k samé víře.

II. Aby poradce nebo jiný pořadatel díla pečlivě vyhledával zákony Církve o kázni, mimo zastaralé a zrušené, z Corpus iuris, z tridentského církevního sněmu, z Akt Římských Velekněží a z rozhodnutí posvátných římských kongregací nebo církevních soudů; aby je pak sestavil v kánony, jež by obsahovaly toliko ustanovující část zákonů a jež by, zdálo-li by se to vhodné, mohly být podrozděleny v odstavce.

III. Aby poradce nebo jiný pořadatel díla v sestavovaných kánonech věrně podával slova, vynatá z listin, aby usiloval o stručnost a jasnost a aby připojil jiné k objasnění sloužící části těchto listin s přesným označením stránek, svazku a vydání.

IV. Aby poradce nebo jiný pořadatel díla přednesl ve vážné a významné věci při různých míněních učenců určitý a konečný poznatek.

V. Považoval-li by poradce nebo jiný pořadatel díla za vhodné nebo nutné změnit něco v platném právu, aby kánon sestavil s poznámkou, že jde o změnu, jejíž důvody at stručně vyloží. Aby učinil totéž, mínil-li by, že nutno zavést nějakou novotu.

VI. Aby užíval latinského jazyka a to pokud možno důstojného vznešenosti posvátných zákonů, která tak šťastně došla výrazu v římském právu."

Podle tohoto pracovního plánu zahájily zvláštní výbory dílo dne 13. listopadu r. 1904. Jeden se scházel ve čtvrtek, druhý v neděli každého týdne, při čemž každá věc byla svěřena jiné komisi k projednání. Předseda se pak dotazoval poradců, jednoho po druhém, na jejich mínění o jednotlivých kánonech, přednesených v jednotlivém tištěném posudku, a jakmile některý poradce své mínění svobodně projevil, zapisovatel je co nejpečlivěji zaznamenal. Každý dobře vidí, že kdyby táž věc bez jakékoli změny bývala v příštím týdnu předložena jednotlivým výborům, byla by se zajisté jak rozprava beze smyslu vrátila k témuž námětu, tak i práce by značně vázla. Pročež aby bylo zabráněno všem průtahům, předseda sám z různých návrhů kánonů, se zřetelem k posudkům a míněním jednotlivých poradců a po připojení nebo vypuštění toho, co považoval za nutné připojit nebo vypustit, pořídil včas návrh jeden, aby po brzkém vytištění mohl hned být od poradců doma zkoumán a v nejbližším příštím týdnu společně probrán. A tak dále, až se poradci navzájem shodli, jak uspořádat znění kánonu. Proto se v novém Kodexu nečte nic, co by zmíněným způsobem nebylo probráno čtyřikrát nebo pětkrát, ba dokonce desetkrát a dvanáctkrát, vyskytla-li se nějaká obtížná otázka. Chyběl-li snad při konečné úpravě některého kánonu společný souhlas, byl kánon upraven podle mínění většiny nebo podle předpisu platného práva, avšak s přihlédnutím k mínění buď menšiny nebo k mínění odchylnému od platného práva.

Návrh, zvláštním výborem takto sestavený, byl zasílán všem poradcům sboru, aby každý projevil písemně své mínění a aby jej během určité lhůty odevzdali Jeho Eminenci kardinálu Gasparrimu. Konečně rozhodovali kardinálové ze zvláštního poradního sboru, o němž jsme se zmínili výše, aspoň dvakrát o návrhu a o připojených připomínkách celého sboru poradců, které týž kardinál Gasparri před tím byl prozkoumal, a podali posléze svůj úsudek.

Zatím, když byly postupně dokončovány části nového Kodexu, nařídil nejvyšší Velekněz Pius X., aby byl vyžadován názor biskupů celého katolického světa o provedeném díle a rovněž aby byli dotázáni na své mínění všichni představení řeholních řádů, kteří bývají pravoplatně zváni k obecnému církevnímu sněmu. Když tedy všem těmto vyšším představeným byly zaslány jak první a druhá kniha Kodexu, tak později třetí a čtvrtá a konečně i pátá, byli tito požádáni, aby v ustanovenou dobu laskavě tyto svazky vrátili Apoštolskému Stolci s připojením písemných připomínek, jež by považovali

za vhodné. A jakmile je Jeho Eminence kardinál Gasparri náležitě posoudil a v jedno sebral, byly svazky předloženy kardinálům ze zvláštního poradního sboru, aby seznali, zda kánony, s přípustným zřetelem k přáním biskupů, vyžadují nějaké změny.

Zatím co byl takto Kodex nepřetržitou činností přepracováván, přihodily se velmi vážné události, vypukla totiž tato navýsost hnusná válka, kterou je zmítána skoro celá Evropa, a za smutku a zármutku veškerého katolického světa skončil přesvatý život nejvyšší Velekněz Pius X., k jehož podnětu a pod jehož záštitou bylo započato s pořizováním velkého díla, s úpravou Kodexu. Ale třebaže papežovou smrtí a nanejvýš prudkým válečným požárem, k němuž po desíti měsících přistoupila také Italie, byl podnik zdržen, zazářila po šťastném nastoupení papeže BENEDIKTA XV. na stolec Petrův přece jen velmi radostná naděje, že dílo bude v krátké době dokončeno, poněvadž Svatý Otec na samém začátku svého papežství jasně prohlásil, že si to přeje a že to chce. A tak bylo pod záštitou samého papeže a pod jeho vedením v uspíšení věci setrváno tak, že začátkem třetího roku jeho papežství byl nový Kodex šťastně a podle přání dokončen.

A když jej Svatý Otec po zralé úvaze posoudil a schválil, vyhlásil jej konstitucí "Providentissima Mater Ecclesia", danou o Svatodušním Božím Hodu /27. května/ r. 1917, a nařídil, že má nabýt právní účinnosti pro veškerou Církev od Svatodušního Božího Hodu /19. května/ nejblíže příštího roku 1918.

Zde je tedy nový Kodex kanonického práva, vydaný Vatikánskou tiskárnou, který, pokud jde o čistotu vydání, zajisté splnil všechna přání. x/

Tak byl konečně s pomocí Boží a s námahou, tolika učenci po plných dvanáct let na věc vynakládanou, dán veškerému katolickému křesťanstvu šťastně první Kodex církevních zákonů. Nejvyšší Velekněz Benedikt XV., jejž ať Bůh zachová velmi dlouho, pak právem s důvěrou doufá, že jeho vyhlášení nadmíru prospěje k upevnění církevní kázně. Kéž to dopřeje nejdobrotivější Bůh na přímluvu Blahoslavené Panny Marie, jejího snoubence Svatého Josefa, Ochránce veškeré Církve, a sv. apoštolů Petra a Pavla.

Petr kardinál Gasparri

---

x/ V poznámkovém vydání Kodexu, jehož nadpis je zakončen slovy "...PRAEFATIONE, FONTIUM ANNOTATIONE ET INDICE ANALYTICO-ALPHABETICO AB EMO PETRO CARD. CASPARRI AUCTUS - "ROZHOJNĚNÝ JEHO EMINENCÍ PETREM KARD. GASPARRIM O PŘEDMLUVU, ÚDAJ PRAMENŮ A HESLOVÝ UKAZATEL", má tento odstavec ještě pokračování: Accedunt ad canones, in extrema quaque pagina, notae, quae varios indicant fontes unde ii eliciti sunt: qua in re vix animadvertere attinet, canones haud semper cum suis fontibus omni ex parte in sententia congruere. Quod praecipue de canonibus poenalibus Libri V intelligatur dictum, ubi antiquae leges poenales allegantur, quamvis poenae quas adnexas habent, a poenis in novis canonibus sancitis saepe discrepent. Fontes

---

in hac Codicis editione - praemissis illis, qui ex antiquo Corpore iuris canonici et ex Conciliis Oecumenicis hausti sunt -, auctoritatis, in eadem vero specie temporis ordine dispositi, puncto cum virgula /;/ distinguuntur, nisi de eadem causa apud eandem S. Congregationem retractata agatur. Quorum quidem fontium edentur, quam primum fieri poterit, unice in studiosorum commodum, Collectanea; hisce tamen nec vetus Corpus iuris canonici nec Synodi Tridentinae Acta nec librorum liturgicorum praescripta continebuntur.

Česky: Ke kánonům přistupují na konci každé stránky poznámky, jež označují různé prameny, odkud byly kánony vzaty: a v tom směru sotva třeba připomínat, že kánony se neshodují ve smyslu vždy zcela se svými prameny. To platí zvlášť o trestních kánonech V. knihy, kde se uvádějí staré trestní zákony, ačkoli tresty, jež v nich jsou připojeny, se často liší od trestů stanovených v nových kánonech. Prameny v tomto vydání Kodexu - po předeslání oněch, jež jsou čerpány ze starého Corpus iuris canonici a z obecných církevních sněmů - uspořádané podle významu, v témž pak druhu podle času, se oddělují středníkem /;/, leč by šlo o tutéž záležitost znovu projednanou touž posv. kongregací. A budou pokud možno nejdřív vydány sbírky těchto pramenů jedině k pohodlí studujících; v těch však nebudou obsaženy ani staré Corpus iuris canonici, ani akta synody tridentské, ani předpisy liturgických knih.

Ctihodným bratřím
a milovaným synům
patriarchům, primasům, arcibiskupům, biskupům a ostatním ordinářům
a mimoto
doktorům a posluchačům
učení katolických universit a seminářů.

B E N E D I K T B I S K U P
služebník služebníků Božích
na trvalou paměť věci.

Nejvýš prozřetelná Matka Církev, Zakladatelem Kristem tak zařízená, že byla vybavena všemi znaky, přináležejícími kterékoli dokonalé společnosti, od svých prvopočátků, když, poslušna příkazu Páně, začala učit a řídit všechny národy, podjala se již tehdy úkolu upravovat a chránit kázeň duchovenstva a křesťanského lidu vydáváním zákonů.

Avšak postupem času, zvláště když uplatnila svou svobodu a když vzrůstem, den ze dne větším, byla všude vydatně rozšířena, nikdy nepřestala vytvářet a vyvíjet své vlastní a vrozené právo vynášet zákony, vyhlásivši Římskými Velekněžími a obecnými synodami podle věcných a časových okolností značné a rozmanité množství dekretů. Těmito zákony a předpisy věru nejen moudře povznesla vládu nad duchovenstvem a křesťanským lidem, nýbrž i podivuhodně podpořila prospěch státu a světskou vzdělanost, jak to dosvědčují dějiny. Neboť Církev nejen se postarala o to, aby byly odstraněny zákony nevzdělaných národů a zmírněny jejich hrubé mravy, nýbrž s důvěrou v pomoc božského osvícení dokonce zjemnila římské právo, onen význačný památník staré moudrosti, který právem byl nazván psaným rozumem, a po opravě je zdokonalila v křesťanském duchu, a to v takové míře, že, zušlechtivši a uhladivši daleko široko způsob soukromého a veřejného života, připravila, ať ve středověku, ať v novověku, dosti bohatou látku k tvorbě zákonů.

Ale vpravdě, jak na to moudře upozorňuje sám předchůdce náš Pius X. bl. pam. v Motu proprio "Arduum sane" z 16. března 1904, zúplna se zdálo, že změnou časových poměrů a potřeb lidí, jak to přináší povaha věcí, dosahuje kanonické právo svého cíle již nikoli bez překážky. Neboť během staletí vyšlo velmi mnoho zákonů, z nichž některé byly buď zrušeny nejvyšší církevní mocí anebo samy zastaraly; některé pak se následkem časových poměrů staly těžko

proveditelnými anebo společnému dobru všech v současné době méně prospěšnými nebo méně vhodnými. K tomu také přistoupilo, že kánonické zákony natolik vzrostly počtem a byly v oběhu tak odloučeně a roztroušeně, že značně mnohé z nich byly neznámými i těm nejzkušenějším, tím méně širším vrstvám.

A z těch důvodů týž náš předchůdce bl. pam. hned po nastoupení papežského úřadu sám u sebe uvažuje, jak velice by bylo prospěšné obnově a k upevnění církevní kázně, bylo-li by pečlivě odpomoženo oněm tíživým nesnázím, jež jsme shora vylíčili, rozhodl se zpracovat v jasném pořadí a sebrat v jeden celek veškeré církevní zákony, až po tuto dobu vydané; při čemž by se ze souboru odstranily zákony již zrušené nebo zastaralé: jiné, kde by toho bylo třeba, by se vhodněji přizpůsobily našemu současnému životu; l. jiné opět, zdálo-li by se to snad nutné nebo prospěšné, by byly vyneseny znovu. Podjav se po zralé úvaze té zajisté velmi obtížné záležitosti, když usoudil, že je naprosto nutno poradit se o této věci s arcipastýři, jež Duch Svatý ustanovil k vládě nad Církvemi Božími, a jasně poznat jejich mínění, zařídil a přál si jako první ze všech opatření to, aby kardinál pro státní záležitosti Církve, podav list jednotlivým ct. br. arcibiskupům katolického světa, jim uložil, aby,

"vyslechnuvše své sulfragány a případně jiné ordináře, kteří jsou účastníky provinčního církevního sněmu, co nejdřív stručně sdělili tomuto Svatému Stolci, zda a co v platném kanonickém právu podle jejich mínění a mínění jejich sufragánů a případně oněch jiných ordinářů především vyžaduje nějaké změny nebo opravy." 2.

Přibrav později k spolupráci, ať z města Říma, ať z různých národů, víc mužů v kanonickém oboru velmi sběhlých, udělil příkazy milovanému synu Našemu Petru kardinálu S. Ř. C. Gasparrimu, tehdy caesarejskému arcibiskupu, aby řídil práci poradců, ji dokončil a podle potřeby doplnil. Nato ustanovil výbor čili tak zvanou komisi kardinálů S. Ř. C. a povolal do ní kardinály Dominika Ferratu, Kazimíra Gennariho, Benjamina Cavicchioniho, Josefa Kalasanckého Vives y Tuto a Felixe Cavagnise, aby za zpravodajství téhož milovaného syna Našeho Petra kardinála S. Ř. C. Gasparriho pečlivě zkoumali navržené kánony a je podle svého úsudku měnili, opravovali a vypilovávali. 1. Když pak těch pět mužů po sobě zemřelo, byli na jich místo ustanoveni milovaní synové Naši kardinálové S. Ř. C. Vincenc Vannutelli, Kajetán De Lai, Šebastián Martinelli, Basil Pompili, Vilém van Rossum, Filip Giustini a Michal Lega, kteří znamenitě splnili sobě svěřený úkol.

Konečně, vyžaduje si znovu moudrou radu a mínění všech ctihodných bratří biskupů, dal jim a rovněž všem představeným řeholních řádů, kdožkoli bývají po právu zváni k obecnému církevnímu sněmu, zaslat každému po jednom výtisku již zpracovaného a upraveného nového Kodexu, dřív než by byl vyhlášen, aby každý z nich volně sdělil své připomínky k navrženým kánonům. 2.

---

1. Srv. Motu proprio "Arduum sane".
2. Srov. list "Pergratum mihi" ze dne 25. března 1904.
1. Srov. Moru proprio "Arduum sane".
2. Srov. list "De mandato" ze dne 20. března 1912.

Když pak mezitím zemřel Náš předchůdce nesmrtelné paměti, oplakáván veškerým katolickým světem, připadl Nám, přejímajícím podle tajemného úradku Božího papežský úřad, úkol, abychom s náležitou uctivostí přijali takto odevšad sebrané projevy Církve s Námi učící. Tu konečně jsme nový Kodex celého kanonického práva, již dávno na samotném církevním sněmu vatikánském větším počtem arcipastýřů požadovaný a právě před plnými dvanácti roky zahájený, ve všech jeho částech uznali, potvrdili a schválili.

A tak, svolavše pomoc božské milosti, s důvěrou ve vážnost svatých apoštolů Petra a Pavla, z vlastního popudu, z jistého vědomí a z plnosti Apoštolské moci, jíž jsme byli obdařeni, touto Naší konstitucí, jejíž trvalou platnost si přejeme, vyhlašujeme tento Kodex tak, jak byl zpracován, rozhodujeme a nařizujeme, aby od nynějška měl moc zákona pro veškerou Církev, a svěřujeme jeho zachovávání vašemu dozoru a vaší bdělosti.

Aby pak všichni, jichž se to týká, se mohli dobře obeznámit s předpisy tohoto Kodexu dřív, než se stanou účinnými, stanovíme a nařizujeme, aby jejich závaznost začínala až Svatodušním Božím Hodem roku nejblíže příštího, to jest dnem devatenáctého května roku tisícího devítistého osmnáctého.

Tomu nejsou na překážku žádná nařízení, ustanovení, výsady, byť i zvláštní a jedinečné zmínky hodné, ani obyčeje, byť i nepamětné, ani vše ostatní, co tomu odporuje.

Vůbec tedy nikomu není dovoleno tento list Našeho ustanovení, nařízení, omezení, odstranění, zrušení a Naší jakýmkoli způsobem vyjádřené vůle rušit nebo z opovážlivé smělosti proti němu jednat. Odhodlá-li se někdo o to se pokusit, ať si je vědom, že upadne v hněv všemohoucího Boha a jeho svatých apoštolů Petra a Pavla.

Dáno v Římě u sv. Petra o Svatodušním Božím Hodu roku tisícího devítistého sedmnáctého, v třetím roce Našeho papežství.

P. kard. GASPARRI — státní tajemník.

O. kard. CAGIANO DE AZEVEDO — kancléř S.Ř.C.

M O T U P R O P R I O

Zřizuje se komise pro úřední výklad kodexových kánonů. 1/

Jelikož, splňujíce očekávání celého katolického světa, jsme nedávno vyhlásili Kodex kanonického práva, zpracovaný k rozkazu našeho předchůdce Pia X. bl. pam., vyžaduje dobro Církve a povaha samotné věci zajisté naší všemožné péče o to, aby časem nebylo ohroženo trvání tak velkého díla buď nejistými názory a vývody jednotlivců o pravém významu kánonů, buď pestrou rozmanitostí nových zákonů. A proto je naším předsevzetím předejít obojí újmě; a abychom to uskutečnili, ustanovujeme a rozhodujeme z vlastního popudu, z jistého vědomí a po zralé Naší úvaze toto:

I. Následujíce příkladu Svých předchůdců, kteří svěřili výklad dekretů církevního sněmu tridentského zvláštnímu výboru Otců kardinálů, ustanovujeme poradní sbor či tak zvanou komisi, která jediná bude mít právo úředně vykládat kodexové kánony, avšak v důležitějších věcech po slyšení té posvátné kongregace, jíž přísluší záležitost, která se poradnímu sboru předkládá k rozhodnutí. Tento poradní sbor pak bude pozůstávat z několika kardinálů S.Ř.C. se schválením Naším a Našich nástupců vybíraných, z nichž jeden bude předsedou; k těm přistoupí jednak osvědčený muž, který bude zapisovatelem poradního sboru, jednak několik poradců z obojího duchovenstva, zběhlých v kanonickém právu, ustanovených s týmž schválením; ale poradní sbor bude oprávněn dotazovat se též poradců posvátných kongregací na jejich mínění, každého podle jeho oboru.

II. Posvátné římské kongregace nyní již nesmějí vynášet nové všeobecné dekrety, leč by nějaká naléhavá nutnost celé Církve doporučovala jinak. Bude tedy v tom ohledu jejich řádným úkolem jednak pečovat o svědomité zachovávání kodexových předpisů, jednak vydávat případně instrukce, které by i dodaly větší jasnosti těmto kodexovým ustanovením, i prohloubily jejich působnost. Tyto doklady pak třeba zhotovovat tak, aby nejen byly, nýbrž se také projevily jako jakési vysvětlivky a doplňky kánonů, které proto budou velmi účelně předváděny v souvislosti s těmito doklady

III. Bude-li kdy během časů dobro celé Církve vyžadovat toho, aby některou posvátnou kongregací byl vytvořen nový všeobecný dekret, kongregace dekret vytvoří, a když by dekret byl v rozporu s kodexovými předpisy, zpraví o této odchylce nejvyššího Velekněze. Dekret, Velekněžem schválený, pak táž kongregace odevzdá poradnímu sboru, jehož úkolem bude upravit kánon nebo kánony podle obsahu dekretu. Odchyluje-li se dekret od předpisu Kodexu, poradní sbor ., namísto kterého kodexového předpisu má být nový předpis dosazen; jde-li v dekretu o záležitost, o které Kodex mlčí poradní sbor stanoví, na kterém místě mají být nový kánon nebo nové kánony vsunuty do Kodexu po opakování čísla nejbliže předchozího kánonu s dodatkem bis, ter, atd., aby žádný kánon nebyl posunut ze svého místa a aby pořadí čísel nebylo žádným způsobem porušeno. A to vše nutno hned po vydání dekretu posvátné kongregace zařadit do Acta Apostolicae Sedis.

1/ Acta Apostolicae Sedis IX, 1917, 483. násl.

Chceme a nařizujeme, aby ty všechny i jednotlivé věci, jež jsme, jak se Nám zdá, rozhodli v té příčině užitečně, byly a zůstaly tak platné a pevné, jak byly rozhodnuty: čemuž není na překážku, cokoli tomu odporuje.

Dáno v Římě u svatého Petra dne 15. září roku 1917, ve čtvrtém roce Našeho papežství.

PAPEŽ BENEDIKT XV.

VYZNÁNÍ KATOLICKÉ VÍRY

Já, N., pevně věřím a vyznávám všechny i jednotlivé části, jež obsahuje vyznání víry, jehož užívá svatá římská Církev, totiž: Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země, všeho viditelného i neviditelného. I v jednoho Pána Ježíše Krista, jednorozeného Syna Božího. A z Otce zrozeného před všemi věky. Boha z Boha, světlo ze světla, Boha pravého z Boha pravého. Zplozeného, neučiněného, jedné podstaty s Otcem: skrze něhož všecko učiněno jest. Jenž pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil s nebes. I vtělil se Duchem Svatým z Marie Panny a člověkem se stal. Ukřižován byl také za nás pod Pontským Pilátem: trpěl a pohřben jest. A třetího dne vstal z mrtvých podle Písem. A vstoupil na nebesa: sedí po pravici Otce. A opět přijde se slávou soudit živé i mrtvé; jehož království nebude konce. A v Ducha Svatého, Pána a oživovatele: jenž vychází z Otce a Syna. Jenž s Otcem a Synem je zároveň uctíván a oslavován: jenž mluvil skrze proroky. A v jednu, svatou, katolickou a apoštolskou Církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů. A očekávám vzkříšení mrtvých. A život příštího věku. Amen.

Neochvějně uznávám a ctím apoštolská a církevní podání i ostatní zvyky a zařízení této Církve. Rovněž uznávám Písmo svaté v tom smyslu, jehož se přidržela a přidržuje svatá Matka Církev, jíž přísluší rozhodovat o pravém smyslu a výkladu Písem svatých; a vždycky přijmu a budu vykládat Písmo svaté jen podle jednomyslného souhlasu Otců.

Vyznávám též, že je sedmero svátostí Nového Zákona v pravém a vlastním smyslu, které ustanovil Pán náš Ježíš Kristus a jež jsou potřebné k spáse lidského pokolení, byť ne všechny pro každého, totiž křest, biřmování, svátost oltářní, pokání, poslední pomazání, svěcení kněžstva a manželství; a že udělují milost a z nich že křest biřmování a svěcení kněžstva nelze opakovat bez svatokrádeže. - Též přijímám přijaté a schválené obřady katolické Církve při slavnostním udílení všech shora zmíněných svátostí. - Ctím a přijímám všechny i jednotlivá rozhodnutí a prohlášení přesvaté synody tridentské o dědičném hříchu a o ospravedlnění. - Právě tak vyznávám, že se ve mši sv. obětuje Bohu pravá, vlastní a smírná oběť za živé i zemřelé; a že v Nejsvětější Svátosti Eucharistie opravdu, skutečně a podstatně přebývá Tělo a Krev Pána našeho Ježíše Krista spolu s Jeho duší a božstvím a že se děje proměna celé podstaty chleba v Tělo a celé podstaty vína v Krev, kteroužto proměnu katolická Církev nazývá přepodstatněním. Doznávám, že se také jen pod jednou způsobou přijímá celý a nerozdělený Kristus a pravá svátost. - Vytrvale se držím toho, že jest očistec a že duším tam zadrženým pomáhají přímluvy věřících. Podobně že se mají ctít a vzývat i svatí, kteří spolu s Kristem kralují a že oni za nás obětují Bohu své modlitby a že se mají uctívat jejich ostatky. Pevně tvrdím, že se mají mít a uchovávat obrazy Krista a Bohorodičky vždy Panny, jakož i jiných svatých, a že se jim ná vzdávat náležitá čest a úcta. - Dotvrzuji, že Kristus také zůstavil Církvi moc udělovat odpustky a že jich užívání obzvlášť prospívá křesťanskému lidu. - Uznávám svatou, katolickou a apoštolskou římskou Církev za matku a učitelku všech

Církví a slibuji a přisahám opravdovou poslušnost Římskému Veleknězi, nástupci knížete apoštolů svatého Petra a zástupci Ježíše Krista.

Rovněž bez pochybnosti přijímám a vyznávám vše ostatní, co podávají, rozhodují a prohlašují posvátné kánony a obecné církevní sněmy a obzvlášť přesvatá synoda tridentská a obecný církevní sněm vatikánský, zejména o prvenství a neomylném učitelském úřadě Římského Velekněze, a zároveň všechny opačná tvrzení a jakékoli bludy, Církví odsouzené, zavržené a zatracené, právě tak já odsuzuji, zavrhuji a zatracuji. Týž já, N., slavnostně slibuji a přisahám, že tuto pravou a katolickou víru, bez níž nikdo nemůže dojít spásy, kterou nyní dobrovolně vyznávám a jíž se vpravdě držím, že ji úplnou a neporušenou s pomocí Boží navýsost vytrvale zachovám a budu vyznávat až do posledního dechu svého života a že podle svých sil budu pečovat o to, aby moji podřízení či ti, jichž duchovní správa mně bude náležet mocí mého úřadu, jí se drželi, jí učili a ji hlásali. Tak mně dopomáhej Bůh a tato svatá Boží evangelia.

- - -

KODEX KANONICKÉHO PRÁVA

PRVNÍ KNIHA

VŠEOBECNÉ PŘEDPISY

Kán. 1.

Ačkoli se v Kodexu kanonického práva často uvádí též právní řád východní Církve, přece se Kodex týká pouze latinské Církve a zavazuje východní Církev jen tehdy, jde-li o záležitosti, jež se svou povahou vztahují také na východní Církev.

Kán. 2.

Kodex zpravidla nic nerozhoduje o obřadech a obřadnostech, jež liturgické knihy, schválené latinskou Církví, předpisují zachovávat při celebrování přesvaté oběti mše sv., při vysluhování svátostmi a svátostinami a jiných posvátných úkonech. Pročež všechny liturgické zákony zůstávají v platnosti, leč by některý z nich byl v Kodexu výslovně opraven.

Kán 3.

Kánony Kodexu nikterak nezrušují ani v ničem nemění dohod uzavřených Apoštolským Stolcem s různými státy; proto tyto dohody platí nadále jako dosud, aniž jsou jim předpisy tohoto Kodexu na překážku.

Kán. 4.

Nedotčena zůstávají nabytá práva, rovněž výsady a indulty, které byly uděleny až do těchto dob Apoštolským Stolcem osobám, ať fysickým, ať právním, jsou dosud v užívání a nebyly odvolány, leč by je výslovně odvolávaly kánony tohoto Kodexu.

Kán. 5.

Dosud platné obyčeje, ať všeobecné, ať zvláštní, příčící se ustanovením těchto kánonů, jsou-li v kánonech výslovně zavrženy, budtež odstraněny jako právní kazy, i kdyby byly nepamětné, ani se nesmí připustit, aby v budoucnu ožily; jiné obyčeje, jež jsou stoleté a nepamětné, se budou moci trpět, uznají-li ordináři podle místních a osobních poměrů, že je nelze rozumně odstranit; ostatní obyčeje budtež považovány za zrušené, nestanoví-li Kodex výslovně jinak.

Kán. 6.

Kodex zpravidla podržuje dosud platný právní řád, i když přináší vhodné změny. Pročež:

1. Jsou zrušeny jakékoli zákony, ať všeobecné, ať partikulární, příčící se předpisům tohoto Kodexu, leč by o partikulárních zákonech bylo výslovně stanoveno jinak;

2. Kánony, které úplně přejímají staré právo, nutno posuzovat

ve smyslu starého práva, tedy podle výkladů přijatých osvědčenými autory;

3. kánony, které se shodují se starým právem pouze zčásti, nutno, pokud se shodují, posuzovat jako staré právo; pokud se liší, nutno je měřit podle jejich vlastního smyslu;

4. v pochybnosti, zda se některý předpis kánonů odchyluje od starého práva, nesmí se upustit od starého práva;

5. co se týká trestů, ty, o nichž se v Kodexu neděje zmínka, ať jsou duchovní nebo časné, nápravné nebo tak zavné odvetné, samočinné nebo zákročné, všechny budtež považovány za zrušené;

6. není-li v Kodexu ani zjevně ani skrytě obsažen některý z ostatních kázeňských zákonů, jež dosud byly v platnosti, ztratil tím všechnu účinnost, leč by se nacházel ve schválených liturgických knihách nebo by šlo o zákon božského práva, ať positivního, ať přirozeného.

Kán. 7.

Pod název "Apoštolský Stolec" nebo "Svatý Stolec" spadá v tomto Kodexu nejen Římský Velekněz, nýbrž také kongregace, soudy a úřady, skrze něž římský Velekněz obvykle vyřizuje záležitosti veškeré Církve, leč by z povahy věci nebo ze souvislosti vysvítalo jinak.

STAŤ I.

Církevní zákony.

Kán. 8.

§ 1. Zákony se zavádějí tím, že se vyhlašují,

§ 2. O zákonu se nepředpokládá, že je osobní, nýbrž že je územní, leč by byl patrný opak.

Kán. 9.

Zákony, vynesené Apoštolským Stolcem, se vyhlašují uveřejněním v úředním věstníku Acta Apostolicae Sedis, leč by ve zvláštních případech byl předepsán jiný způsob vyhlášení; a účinnosti nabývají teprve po uplynutí tří měsíců ode dne, jenž je uveden na příslušném sešitu Akt, leč by svou povahou vázaly ihned nebo v samém zákoně byla zvlášť a výslovně stanovena kratší nebo delší neúčinnost.

Kán. 10.

Zákony se týkají budoucích případů, ne minulých, leč by se v nich výslovně upravovaly minulé.

Kán. 11.

Jen ty zákony nutno považovat za zneplatňující nebo zneschopňující, které stanoví výslovně nebo způsobem tomu rovnocenným, buď že jednání je neplatné, buď že osoba je neschopná.

Kán. 12.

Ryze církevními zákony nejsou vázáni ti, kdož nepřijali křest, ani ti pokřtění, kteří nemají dostatečného užívání rozumu, ani ti, kteří sice dosáhli užívání rozumu, ale ještě nedokončili sedmého roku svého věku, leč by právo výslovně stanovilo jinak.

Kán. 13.

§ 1. Všeobecnými zákony jsou vázáni všude na světě všichni, pro něž byly vyneseny.

§ 2. Zákonům, vydaným pro zvláštní území, podléhají ti, pro něž byly vydány, mají-li v něm řádné nebo mimořádné bydliště a zároveň tam skutečně bydlí, bez újmy předpisu kán. 14.

Kán. 14.

§ 1. Cizinci:

1. Nepodléhají zvláštním zákonům svého území, pokud jsou z něho vzdáleni, leč by buď jich přestoupení mělo škodlivé následky ve vlastním území, buď to byly osobní zákony;

2. nepodléhají ani zákonům území, v němž se zdržují, s výjimkou těch, které zajišťují veřejný pořádek nebo určují vnější náležitosti úkonů;

3. jsou však vázáni všeobecnými zákony, i když tyto neplatí v jejich území, ne však těmi, které nezavazují v místě, kde se zdržují.

§ 2. Bezdomí jsou vázáni zákony jak všeobecnými, tak zvláštními, platnými v místě, kde se zdržují.

Kán. 15.

Zákony, i zneplatňující a zneschopňující, v právní pochybnosti nezavazují; při skutkové pochybnosti může od nich ordinář dispensovat, jen když jde o zákony, od nichž Římský Velekněz zpravidla dispensuje.

Kán. 16.

§ 1. Neznalost zneplatňujících nebo zneschopňujících zákonů v žádném případě od nich neosvobozuje, leč by bylo výslovně řečeno jinak.

§ 2. Všeobecně se nepředpokládá neznalost nebo omyl, pokud jde o zákon anebo trest anebo pokud jde o vlastní skutek anebo pokud jde o cizí notorický skutek; předpokládá se, pokud jde o cizí ne notorický skutek, dokud není dokázán opak.

Kán. 17.

§ 1. Zákony úředně vykládá zákonodárce nebo jeho zástupce a ten, jemuž oni svěřili právo výkladu.

§ 2. Úřední výklad, podaný ve formě zákona, má tutéž platnost jako zákon sám; a vysvětluje-li toliko slova zákona, o sobě nesporná, nepotřebuje vyhlášení a má zpětnou účinnost; zužuje-li nebo rozšiřuje-li zákon nebo vysvětluje-li zákon pochybný, nemá zpětné účinnosti a musí být vyhlášen.

§ 3. Úřední výklad, daný ve formě soudního rozsudku nebo reskriptu ve zvláštní záležitosti, nemá platnosti zákona a váže jen ty osoby a týká se jen těch věcí, pro něž byl dán.

Kán. 18.

Církevním zákonům jest rozumět podle vlastního významu slov, v jejich znění a souvislosti; zůstane-li význam pochybný a nejasný, nutno sáhnout k případným souběžným místům Kodexu, k účelu zákona a jeho okolnostem a k úmyslu zákonodárcovu.

Kán. 19.

Zákony, které stanoví trest nebo omezují svobodný výkon práv nebo obsahují výjimku ze zákona, podléhají přísnému výkladu.

Kán. 20.

Chybí-li pro určitou věc výslovný předpis zákona, ať všeobecného, ať partikulárního, nutno vzít předpis, nejde-li o uvalení trestů, ze zákonů vynesených pro podobné případy; ze všeobecných právních zásad s ohledem na kanonickou umírněnost; z ducha a praxe římské kurie; ze společného a ustáleného názoru vědců.

Kán. 21.

Zákony vynesené k odvrácení obecného nebezpečí zavazují, i když v jednotlivém případě nehrozí nebezpečí.

Kán. 22.

Pozdější zákon, vynesený příslušnou vrchností, ruší dřívější, když je to v něm výslovně řečeno nebo obsahuje-li jeho přímý opak anebo uspořádává-li zcela nově veškerou látku dřívějšího zákona; ale všeobecný zákon, bez újmy předpisu kán. 6, bod 1., nic neubírá na platnosti ustanovením platným pro určitá místa a pro jednotlivé osoby, leč by v něm bylo výslovně stanoveno jinak.

Kán. 23.

V pochybnosti se nepředpokládá, že zákon dosud platný byl odvolán, nýbrž pozdější zákony nutno srovnat s dřívějšími a uvést je, pokud možno, s nimi v soulad.

Kán. 24.

Nařízení, daná jednotlivcům, zavazují všude ty, pro něž byla dána, ale jen tehdy lze je soudně vymáhat a jen tehdy nepozbývají platnosti zánikem práva toho, kdo nařízení dal, byla-li uložena pravoplatnou listinou nebo v přítomnosti dvou svědků.

STAŤ II.

Obyčej.

Kán. 25.

Obyčej nabývá v Církvi moci zákona jedině ze souhlasu příslušného církevního představeného.

Kán. 26.

Pospolitost, která je způsobilá aspoň obdržet církevní zákon, může zavést obyčej, který by dosáhl moci zákona.

Kán. 27.

§ 1. Žádný obyčej nemůže měnit božského práva, ať přirozeného, ať positivního; ale ani církevnímu právu nemůže být na újmu, leč by byl rozumný a pravoplatně preskribovaný po čtyřicet nepřetržitých a úplných let; proti církevnímu zákonu pak s doložkou zápovědi budoucího obyčeje může být vydržen toliko rozumný obyčej stoletý nebo nepamětný.

§ 2. Obyčej, jenž je v právu výslovně zavržen, není rozumný.

Kán. 28.

Mimozákonný obyčej, jejž určitá pospolitost vědomě zachovává s úmyslem se vázat, nabývá moci zákona, je-li rovněž rozumný a pravoplatně vydržený po čtyřicet nepřetržitých a plných let.

Kán. 29.

Obyčej je nejlepším vykladačem zákonů.

Kán. 30.

Bez újmy předpisu kán. 5. se protizákonný nebo mimozákonný obyčej odvolává opačným obyčejem nebo zákonem; ale zákon neodvolává obyčejů stoletých nebo nepamětných, rovněž všeobecný zákon neodvolává partikulárních obyčejů, leč by se o nich výslovně zmiňoval.

STAŤ III.

Počítání času.

Kán. 31.

Není-li výslovně stanoveno jinak, počítá se čas podle předpisu kánonů, které následují, s výhradou liturgických zákonů.

Kán. 32.

§ 1. Den má 24 hodin, jež se počítají nepřetržitě od půlnoci, týden má 7 dnů.

§ 2. Výrazem měsíc se v právu rozumí doba 30 dnů, výrazem rok doba 365 dnů, leč by bylo řečeno, že se měsíc i rok mají počítat podle kalendáře.

Kán. 33.

§ 1. Při počítání hodin dne nutno se držet obecného místního zvyku; ale pro soukromé sloužení mše sv., pro soukromou modlitbu kanonických hodinek, pro přijetí svatého přijímání a pro zachovávání přikázání o postu újmy a postu zdrženlivosti se každý může řídit časem místa, buď místním, ať pravým, ať středním, buď zákonným, ať pásmovým, ať jiným mimořádným časem, i když obvyklé místní počítání je jiné.

§ 2. Co se týče času k vymáhání smluvních závazků, platí předpis občanského práva platného v tom území, leč by věc byla výslovnou dohodou ujednána jinak.

Kán. 34.

§ 1. Jsou-li označeny měsíc a rok příslušným jménem nebo způsobem tomu rovnocenným, např. v měsíci únoru, v příštím roce, počítají se podle kalendáře.

§ 2. Není-li označen začáteční okamžik ani zjevně ani skrytě, např. suspense od celebrování mše sv. po jeden měsíc nebo dva roky, tři měsíce prázdnin v roce atd., počítá se čas od okamžiku k okamžiku; a jde-li o nepřetržitý čas, jako v uvedeném prvním příkladě, počítají se měsíce a roky podle kalendáře; jde-li o přerušovaný, rozumí se týdnem 7, měsícem 30, rokem 365 dnů.

§ 3. Pozůstává-li čas z jednoho nebo více měsíců nebo roků, jednoho nebo více týdnů anebo konečně více dnů a je-li začáteční okamžik označen zjevně nebo skrytě:

1. Počítají se měsíce a roky podle kalendáře;

2. Spadá-li začáteční okamžik v jedno se začátkem určitého dne, např. dva měsíce prázdnin od 15. srpna, započítá se první den a čas končí začátkem posledního dne téhož data;

3. Nespadá-li začáteční okamžik v jedno se začátkem určitého dne, např. čtrnáctý rok věku, rok noviciátu, osm dnů od uprázdnění biskupského stolce, deset dnů k soudnímu odvolání, atd., nesmí se včítat první den a čas končí uplynutím posledního dne téhož data;

4. nemá-li však měsíc dne téhož data, např. za měsíc od 30. ledna, tu čas končí podle různosti případu začátkem nebo koncem posledního dne v měsíci;

5. jde-li o úkony téhož druhu, jež se mají v stanovených lhůtách obnovovat, např. tříletí k trvalým slibům po slibech dočasných, tříletí nebo jiná lhůta k obnově volby, atd., tu končí čas sice téhož dne, kdy začal, ale nový úkon možno vykonat po celý tentýž den.

Kán. 35.

Započitatelným časem se rozumí ten, který někomu náleží k výkonu a uplatnění jeho práva tím způsobem, že mu neplyne, pokud o něm neví nebo pokud nemůže jednat; nepřetržitým ten, který nestrpí žádného přerušení.

STAŤ IV.

Reskripty.

Kán. 36.

§ 1. Všichni, jimž to není výslovně zakázáno, mohou svobodně dosáhnout reskriptů jak Apoštolského Stolce, tak i jiných ordinářů.

§ 2. Milosti a dispense všeho druhu, udělené Apoštolským Stolcem třebas těm, kdož jsou stiženi censurou, jsou platny s výhradou předpisu kánonů 2265, § 2, 2275, bod 3. a 2283.

Kán. 37.

Reskriptu lze dosáhnout pro někoho jiného také bez jeho souhlasu; a třebas tento nemusí užít milosti v reskriptu mu udělené, přece reskript platí před jeho přijetím, leč by z připojených doložek vyplývalo něco jiného.

Kán. 38.

Reskripty, jimiž se uděluje milost bez prostřednictví vykonavatele, jsou právně účinné od okamžiku, kdy byla vydána listina; ostatní reskripty od doby provedení.

Kán. 39.

Výminky v reskriptech se pokládají za podstatné pro platnost reskriptů jen tehdy, jsou-li vyjádřeny spojkami. jestliže, jen když nebo jinými spojkami téhož významu.

Kán. 40.

Ve všech reskriptech nutno si domyslit výminku: opírá-li se žádost o pravdu, i když výslovně není uvedena, s výhradou předpisu kán. 45. a 1054.

Kán. 41.

V reskriptech, jež nemají vykonavatele, musí se žádost opírat o pravdu v době, kdy byl reskript vydán; v ostatních reskriptech v době provedení.

Kán. 42.

§ 1. Zamlčení pravdy či vyloudění v žádosti nebrání tomu, aby reskript byl účinný a platný, jen když se uvede to, co podle ducha kurie nutno uvést k platnosti.

§ 2. Na překážku není ani uvedení nepravdy či obloudění, jen když je pravdivý buď jediný uvedený důvod nebo z víc uvedených důvodů aspoň jeden rozhodující.

§ 3. Vada obloudění nebo vyloudění v jedné části reskriptu nemá vlivu na jiné jeho části, je-li reskriptem uděleno současně víc milostí.

Kán. 43.

Odepře-li některá posvátná kongregace nebo oficium římské kurie milost, uděluje ji jiná posvátná kongregace nebo oficium nebo místní ordinář, i kdyby k tomu měli moc, neplatně bez souhlasu posvátné kongregace nebo oficia, s nímž nebo s nimiž se začalo jednat, s výhradou práva posv. Penitenciárie udělit milost pro obor svědomí.

Kán. 44.

§ 1. Nechť nikdo nežádá milosti, kterou odepřel vlastní ordinář, od jiného ordináře, aniž se zmíní o zamítnutí žádosti; zmíní-li se však o tom, smí ordinář udělit milost teprve tehdy, až od prvého ordináře zví důvody zamítnutí.

§ 2. Je neplatná milost, odepřená generálním vikářem a poté dosažená od biskupa, aniž se stala zmínka o tom, že byla odepřena; milosti však, kterou odepřel biskup, nelze platně dosíci od generálního vikáře bez souhlasu biskupova, i když se stala zmínka o tom, že byla odepřena.

Kán. 45.

Je-li k reskriptům, dosaženým na něčí žádost, připojena doložka: z vlastního popudu, jsou sice platné, zamlčí-li se v žádosti pravda, kterou jinak nutno uvést, jsou však neplatné, uvede-li se nepravdivý rozhodující důvod a je-li jediný, s výhradou předpisu kán. 1054.

Kán. 46.

Také z vlastního popudu vydané reskripty jsou právně bezúčinné, jsou-li uděleny osobě, která podle obecného práva je nezpůsobilá dosáhnout milosti, o niž jde, rovněž jsou-li vydány proti pravoplatnému místnímu obyčeji nebo zvláštnímu ustanovení nebo proti právu někým jiným již nabytému, leč by byla v reskriptu připojena výslovná zrušující doložka.

Kán. 47.

Reskripty nepozbývají platnosti pro omyl v pojmenování osoby, které nebo od které jsou uděleny, anebo místa, v němž osoba bydlí, anebo věci, o niž jde, jen když podle úsudku ordináře není pochybnosti o samé osobě nebo věci.

Kán. 48.

§ 1. Stane-li se, že se v téže záležitosti dosáhne dvou reskriptů navzájem si odporujících, má zvláštní reskript přednost před všeobecným reskriptem, pokud jde o jeho zvláštní část.

§ 2. Jde-li však o reskripty stejně zvláštní anebo stejně všeobecné, má reskript časově dřívější přednost před reskriptem pozdějším, leč by se v pozdějším reskriptu děla výslovná zmínka o dřívějším anebo leč by ten, kdo reskriptu dosáhl dřív, podvodně nebo ze značné nedbalosti ho nepoužil.

§ 3. Byly-li však reskripty uděleny téhož dne a není-li jisto, kdo z obou ho dosáhl dřív, jsou oba reskripty neplatné, a je-li třeba, nutno se znovu obrátit na toho, kdo vydal reskripty.

Kán. 49.

Reskriptům jest rozumět podle vlastního významu jejich slov a obecně užívaného způsobu vyjadřování a nelze je rozšiřovat na jiné případy mimo výslovně zmíněné.

Kán. 50.

V pochybnosti se užívá přísného výkladu u reskriptů, které se týkají právních rozepří nebo omezují práva jinými nabytá nebo se příčí zákonu ve prospěch soukromých osob nebo konečně u těch, jichž bylo dosaženo k nabytí církevního obročí; u všech ostatních se užívá volného výkladu.

Kán. 51.

Reskript Apoštolského Stolce, v němž není ustanoven vykonavatel, musí být předložen ordinářii žadatele jen tehdy, když je to v něm výslovně předepsáno anebo jde-li o veřejné záležitosti anebo je-li třeba schválit nějaké výminky.

Kán. 52.

Reskripty, u nichž není určena doba jejich předložení, mohou být odevzdány vykonavateli kdykoli, jen když tu není lest a podvod.

Kán. 53.

Vykonavatel reskriptu koná svou službu neplatně, dokud neobdrží přípis a nezjistí jeho pravost a neporušenost, leč by byl o něm zpraven již předběžně z moci toho, kdo vydal reskript.

Kán. 54.

§ 1. Svěřuje-li se v reskriptu pouze prováděcí úkol, nelze provedení reskriptu odepřít, leč by buď bylo zcela zřejmo, že reskript je neplatný pro vadu vyloudění anebo obloudění a nebo když by v reskriptu byly připojeny výminky, o nichž je vykonavateli známo, že nejsou splněny, anebo když by se ten, kdo dosáhl reskriptu, zdál podle úsudku vykonavatelova ho být natolik nehodným, že by udělení milosti bylo jiným k pohoršení; v tomto posledním případě zadrží vykonavatel provedení a zpraví hned o věci toho, kdo vydal reskript.

§ 2. Svěřuje-li se v reskriptu vykonavateli udělení milosti, jest na něm, aby podle svého rozumného úsudku a svědomí milost udělil nebo odepřel.

Kán. 55.

Vykonavatel musí postupovat podle příkazu, a nesplní-li podstatných výminek, v reskriptu připojených, a nezachová-li podstatné formy postupu, je provedení, jím vykonané, neplatné.

Kán. 56.

Provedení reskriptů, jež se týkají zevního oboru, nutno vykonat písemně.

Kán. 57.

§ 1. Vykonavatel reskriptů si podle svého rozumného úsudku může za sebe zjednat náhradníka, leč by náhradnictví bylo zapovězeno nebo osoba náhradníkova byla předem určena.

§ 2. Je-li však vykonavatel zvolen pro své osobní přednosti, smí jinému svěřit jen přípravné úkony.

Kán. 58.

Není-li vykonavatel zvolen pro své osobní přednosti, může provést kterékoli reskripty též jeho nástupce v hodnosti nebo úřadě.

Kán. 59.

§ 1. Dopustí-li se vykonavatel při provádění reskriptů jakéhokoliv omylu, je oprávněn provést je znovu.

§ 2. Pokud jde o poplatky za provedení reskriptů, platí předpis kán. 1507, § 1.

Kán. 60.

§ 1. Platnost reskriptu, odvolaného zvláštním zákrokem představeného, trvá potud, pokud odvolání není oznámeno tomu, kdo jej obdržel.

§ 2. Opačným zákonem se reskripty neodvolávají, leč by sám zákon stanovil jinak nebo byl vydán představeným toho, kdo vydal reskript.

Kán. 61.

Uprázdněním Apoštolského Stolce nebo diecése nezahlazuje se reskript Apoštolského Stolce nebo ordináře, leč by z připojených doložek vyplývalo jinak nebo reskript obsahoval moc danou někomu k udělení milosti určitým osobám, v reskriptu výslovně jmenovaným, a věc dosud byla nedotčena.

Kán. 62.

Neobsahuje-li reskript pouhou milost, nýbrž výsadu nebo dispens, platí mimoto předpisy kánonů, jež následují.

STAŤ V.

Výsady.

Kán. 63.

§ 1. Výsad možno nabýt nejen přímým udělením od příslušné vrchnosti a sdílením, nýbrž také pravoplatným obyčejem nebo preskripcí.

§ 2. Ze stoletého nebo nepamětného držení výsady plyne domněnka, že byla udělena.

Kán. 64.

Sdílením výsad, třebas ve formě rovnoprávnosti, se považují za dosažené jen ty výsady, jež byly uděleny prvnímu nositeli výsady přímo, trvale a bez zvláštního vztahu k určitému místu, věci anebo osobě, při čemž nutno mít na zřeteli též způsobilost podmětu, jemuž se sdílí výsada.

Kán. 65.

Nabývá-li se výsad sdílením ve formě přírůstku, tu samočinně vzrůstají, zmenšují se nebo se jich pozbává, kdykoli vzrůstají, se zmenšují nebo zanikají u hlavního nositele výsady; ne však, nabývá-li se jich sdílením ve formě rovnoprávnosti.

Kán. 66.

§ 1. Stálá oprávnění, jež se udělují buď trvale, buď na předem stanovenou dobu anebo pro určitý počet případů, se počítají k mimoprávním výsadám.

§ 2. Nejde-li o udělení pro osobní přednosti nebo nebylo-li výslovně stanoveno jinak, stálá oprávnění, udělená Apoštolským Stolcem biskupovi nebo jiným osobám, o nichž se zmiňuje kán. 198, § 1, nezanikají zánikem práva ordináře, jemuž byla udělena, i když on je začal vykonávat, nýbrž přecházejí na ordináře, kteří jsou jeho nástupci ve vládě; právě tak stálá oprávnění, udělená biskupovi, příslušejí též generálnímu vikáři.

§ 3. Udělené oprávnění zahrnuje též jiné moci, jež jsou nutné k jeho užití; pročež je v dispensačním oprávnění obsažena také moc zprostit církevních trestů, vadí-li snad jaké, ale toliko za účelem dosažení dispense.

Kán. 67.

Výsada budiž posuzována podle svého znění a není dovoleno ji rozšiřovat anebo zúžovat.

Kán. 68.

V pochybnosti nutno vykládat výsady podle předpisu kán. 50; avšak výklad musí být vždy takový, aby bylo patrno, že ti, kdož byli obdařeni výsadou, dosáhli štědrostí udělujícího nějaké milosti.

Kán. 69.

Nikdo není povinen užívat výsady, udělené toliko v jeho prospěch, leč by k tomu byl vázán z jiného důvodu.

Kán. 70.

Není-li patrno jinak, nutno výsadu pokládat za trvalou.

Kán. 71.

Všeobecným zákonem se odvolávají výsady, obsažené v tomto Kodexu; co se týče ostatních, platí předpis kán. 60.

Kán. 72.

§ 1. Výsady pomíjejí vzdáním, bylo-li přijato příslušným představeným.

§ 2. Kterákoli soukromá osoba se může vzdát výsady, byla-li zřízena jen v její prospěch.

§ 3. Soukromým osobám není dovoleno vzdát se výsady poskytnuté některé pospolitosti, hodnosti nebo místu.

§ 4. Ani samotné pospolitosti nebo souboru není dovoleno vzdát se výsady, která mu byla dána jako zákon nebo je-li vzdání na škodu Církve nebo jiných osob.

Kán. 73.

Zánikem práva toho, kdo výsadu udělil, výsady nezanikají, leč by byly dány s doložkou: podle naší libosti nebo s jinou doložkou jí rovnocennou.

Kán. 74.

Osobní výsada sleduje osobu a zaniká s ní.

Kán. 75.

Věcné výsady zanikají úplným zánikem věci nebo místa; výsady místní však ožívají, je-li místo obnoveno do padesáti let.

Kán. 76.

Neužíváním nebo opačným užíváním nezanikají výsady, jež nejsou pro jiné břemenem; těch však, které jsou jiným na obtíž, se pozbývá, nastane-li pravoplatná preskripce nebo mlčky učiněné vzdání.

Kán. 77.

Výsada pomíjí též, změní-li se podle úsudku představeného postupem doby poměry tak, že se stala škodlivou anebo její užívání nedovoleným; rovněž projde-li její lhůta nebo vyčerpá-li se počet případů, pro něž byla výsada udělena, bez újmy předpisu kán. 207, § 2.

Kán. 78.

Kdo zneužívá moci, která mu byla udělena v důsledku výsady, zasluhuje, aby byl zbaven této výsady; a ordinář nechť neopomene zpravit o tom Svatý Stolec, zneužívá-li kdo hrubě výsady udělené Svatým Stolcem.

Kán. 79.

Ačkoli výsady, jež kdo obdržel od Svatého Stolce ústně, jsou pro žadatele účinné v oboru svědomí, přesto pro zevní obor nemůže nikdo proti nikomu uplatňovat užívání jakékoli výsady, leč by pravoplatně prokázal, že mu byla udělena.

STAŤ VI.

Dispense.

Kán. 80.

Dispens či uvolnění zákona ve zvláštním případě může udělit zákonodárce, jeho nástupce nebo jeho představený, jakož i ten, komu oni udělili dispensační oprávnění.

Kán. 81.

Ordináři, nižší než Římský Velekněz, nemohou dispensovat od všeobecných církevních zákonů, a to ani ve zvláštním případě, leč by jim byla tato moc udělena zjevně nebo skrytě anebo leč by bylo obtížné obrátit se na Svatý Stolec a zároveň z prodlení hrozilo nebezpečí značné škody a šlo o dispens, kterou Apoštolský Stolec zpravidla uděluje.

Kán. 82.

Biskupové a jiní místní ordináři mohou dispensovat od diecésních zákonů a od zákonů provinčního nebo plenárního koncilu podle předpisu kán. 291, § 2, ne však od zákonů, které Římský Velekněz vydá zvlášť pro ono určité území, leč podle předpisu kán. 81.

Kán. 83.

Faráři nemohou dispensovat ani od všeobecného ani od zvláštního zákona, leč by jim toto oprávnění bylo uděleno výslovně.

Kán. 84.

§ 1. Od církevního zákona se nesmí dispensovat bez pádného a rozumného důvodu, při čemž nutno mít na zřeteli závažnost zákona, od něhož se dispensuje; jinak je dispens, daná podřízeným, nedovolená a neplatná.

§ 2. V pochybnosti o postačitelnosti důvodu se o dispens žádá dovoleně a možno ji udělit dovoleně i platně.

Kán. 85.

Přísnému výkladu podléhá nejen dispens podle předpisu kán. 50, nýbrž i samo dispensační oprávnění, udělené pro určitý případ.

Kán. 86.

Dispens, jejíž účinek se projevuje opětovně, pomíjí týmiž způsoby jako výsada, jakož i jistým a úplným zánikem rozhodujícího důvodu.

D R U H Á K N I H A

O S O B Y

Kán. 87.

Křtem se člověk v Církvi Kristově ustavuje jako osoba se všemi právy a povinnostmi křesťanů, leč by, pokud práv se týče, stála v cestě závada, bránící svazku církevního společenství, nebo censura uvalená Církví.

Kán. 88.

§ 1. Osoba, která dokončila jedenadvacátý rok věku, je zletilá; před dosažením tohoto věku je nezletilá.

§ 2. Nezletilý, je-li mužského pohlaví, se pokládá za dospělého po dovršení čtrnáctého roku, je-li pohlaví ženského, po dovršení dvanáctého roku.

§ 3. Nedospělý před ukončením sedmého roku se nazývá dítě či dítko nebo děcko a má se za to, že nemá užívání rozumu; po dokončení sedmého roku však se předpokládá, že má užívání rozumu. Dítěti jsou na roveň postaveni všichni, kdož jsou trvale zbaveni užívání rozumu.

Kán. 89.

Zletilá osoba může plně vykonávat svá práva; nezletilá je ve výkonu svých práv podřízena moci rodičů nebo poručníků, s výjimkou těch případů, kde právo považuje nezletilé za vyňaté z otcovské moci.

Kán. 90.

§ 1. Místo původu dítěte, třebas nově na víru obráceného, jest tam, kde v době, kdy se dítě narodilo, měl otec řádné bydliště, anebo neměl-li řádného bydliště, tam, kde měl mimořádné bydliště, nebo kde je měla matka, jde-li o dítě nemanželské nebo pohrobka.

§ 2. Jde-li o dítě bezdomých, jest místem původu samo místo narození; jde-li o dítě pohozené, jest jím místo, v němž bylo nalezeno.

Kán. 91.

Osoba se nazývá: obyvatelem v místě, kde má řádné bydliště, příchozím v místě, kde má mimořádné bydliště; cizincem, zdržuje-li se mimo bydliště řádné a mimořádné, které dosud podržuje; bezdomým, nemá-li řádného ani mimořádného bydliště nikde.

Kán. 92.

§ 1. Řádného bydliště se nabývá pobytem v některé farnosti anebo nevlastní farnosti, anebo aspoň v diecési, apoštolském vikariátě nebo apoštolské prefektuře; tento pobyt buď musí být spojen s úmyslem zdržovat se tam trvale, jestliže nic dotyčnou osobu odtamtud neodvolá, buď musí trvat plných deset let.

§ 2. Mimořádného bydliště se nabývá pobytem jako shora, který buď musí být spojen s úmyslem zdržovat se tam aspoň větší část roku, jestliže nic dotyčnou osobu odtamtud neodvolá, buď musí skutečně trvat větší část roku.

§ 3. Řádné nebo mimořádné bydliště ve farnosti nebo nevlastní farnosti se nazývá farní; v diecési, vikariátě nebo prefektuře, ne však ve farnosti nebo nevlastní farnosti, diecésní.

Kán. 93.

§ 1. Manželka, od muže pravoplatně neodloučená, má nutně řádné bydliště svého muže; nepříčetný řádné bydliště svého opatrovníka; nezletilý řádné bydliště toho, jehož moci podléhá.

§ 2. Jakmile nezletilý přestane být dítětem, může mít své mimořádné bydliště; rovněž manželka od muže pravoplatně neodloučená, po pravoplatném odloučení však může mít také řádné bydliště.

Kán. 94.

§ 1. Každému se dostává vlastního faráře a ordináře ať řádným, ať mimořádným bydlištěm.

§ 2. Příslušný farář nebo ordinář bezdomého je farář nebo ordinář místa, v němž bezdomý právě pobývá.

§ 3. Též těch, kteří mají jen diecésní řádné nebo mimořádné bydliště, je příslušným farářem farář místa, v němž právě pobývají.

Kán. 95.

Řádného a mimořádného bydliště se pozbývá odchodem z místa v úmyslu se nevrátit, s výhradou předpisu kán. 93.

Kán. 96.

§ 1. Příbuzenství se počítá podle linií a stupňů.

§ 2. V přímé linii je tolik stupňů, kolik je pokolení či kolik je osob po odečtení kmene.

§ 3. V pobočné linii, je-li obojí větev stejně dlouhá, je tolik stupňů, kolik je pokolení u jedné větve linie; jsou-li dvě větve nestejně dlouhé, je tolik stupňů, kolik je pokolení u větve delší.

Kán. 97.

§ 1. Švagrovství vzniká z platného manželství, ať jen uznaného, ať uznaného a dokonalého.

§ 2. Trvá pouze mezi mužem a příbuznými jeho ženy a rovněž mezi ženou a příbuznými jejího muže.

§ 3. Počítá se tak, že ti, kdož jsou příbuznými muže, jsou v téže linii a v témže stupni sešvagřeni se ženou, a naopak.

Kán. 98.

§ 1. Mezi různými katolickými obřady patří kdo k onomu, podle jehož obřadnosti byl pokřtěn, leč by snad křest byl udělen duchovním jiného obřadu buď lstí nebo z vážné nutnosti, když se kněz vlastního obřadu nemohl dostavit nebo na základě apoštolské dispense, bylo-li dáno oprávnění, aby kdo byl pokřtěn určitým obřadem, aniž by se však stal jeho příslušníkem.

§ 2. Nechť se duchovní neopovážĺ žádným způsobem přimět ať západní katolíky k přijetí východního obřadu, ať východní katolíky k přijetí západního obřadu.

§ 3. Nikomu není dovoleno bez povolení Apoštolského Stolce přestoupit k jinému obřadu anebo se po pravoplatném přestupu vrátit k dřívějšímu obřadu.

§ 4. Ženě odlišného obřadu je ponecháno na vůli přestoupit při uzavření manželství nebo za jeho trvání k obřadu mužovu; když se však manželství rozloučí, má úplnou volnost vrátit se k vlastnímu obřadu, leč by partikulární právo stanovilo jinak.

§ 5. Zvyk přistupovat k svatému přijímání podle jiného obřadu nezpůsobuje změnu obřadu, i když je dlouhotrvající.

Kán. 99.

V Církvi jsou kromě fysických osob také právní osoby zřízené veřejnou mocí, které se dělí v právní osoby sborové a nesborové jako kostely, semináře, obročí atd.

Kán. 100.

§ 1. Katolická Církev a Apoštolský Stolec mají povahu právní osoby již mocí božského zřízení; ostatním nižším právním osobám v Církvi se té povahy dostává buď už mocí předpisu práva, buď zvláštním propůjčením příslušného církevního představeného, jež se dává formálním dekretem pro náboženský nebo dobročinný účel.

§ 2. Sborovou právní osobu možno ustavit aspoň ze tří fysických osob.

§ 3. Právní osoby, ať sborové, ať nesborové, jsou postaveny naroveň nezletilým.

Kán. 101.

§ 1. Pokud jde o úkony sborových právních osob:

1. Nestanoví-li obecné nebo zvláštní právo jinak, platí to po právu, na čem se usnese naprostá většina hlasujících po odečtení neplatných hlasů, anebo to, na čem se po dvou bezvýsledných hlasováních usnese poměrná většina ve třetím hlasování; je-li však tu počet hlasů stejný, rozhodne při rovnosti hlas předsedův anebo, jde-li o volby a nechce-li předseda při rovnosti rozhodnout svým hlasem, považuje se za zvoleného starší podle svěcení nebo vykonání prvních slibů nebo věku;

2. avšak to, co se týká všech jako jednotlivců, musí schválit všichni.

§ 2. Jde-li o úkony nesborových právních osob, platí zvláštní stanovy a předpisy obecného práva, jež se týkají těchto osob.

Kán. 102.

§ 1. Právní osoba je svou povahou trvalá; zaniká však, zruší-li ji pravoplatná vrchnost nebo přestala-li trvat po dobu sto let.

§ 2. Zbývá-li i jen jeden člen sborové právní osoby, spadá na něho právo všech.

Kán. 103.

§ 1. Za neučiněné se považují úkony, jež činí osoba, ať fysická, ať právní, pod vlivem vnějšího násilí, jemuž nelze se ubránit.

§ 2. Nestanoví-li právo jinak, jsou úkony, vykonané pod vlivem vážné a nespravedlivě vyvolané bázně nebo následkem podvodu, platné; ale možno je podle předpisu kán. 1684 - 1689 zrušit rozsudkem soudce, ať k žádosti poškozené strany, ať z úřední moci.

Kán. 104.

Omyl činí úkon neplatným, týká-li se toho, co tvoří podstatu úkonu nebo postihuje-li nezbytnou výminku; jinak úkon je platný, leč by právo stanovilo jinak; avšak při smlouvách může omyl být příležitostí k zrušovací žalobě podle předpisu práva.

Kán. 105.

Stanoví-li právo, že představený potřebuje k jednání souhlasu nebo rady některých osob, tu:

1. Vyžaduje-li se souhlasu, jedná představený proti jejich mínění neplatně; vyžaduje-li se jen rady, na příkl. slovy: po poradě s poradci nebo po vyslechnutí kapituly, faráře atd., stačí k platnosti jednání, vyslechne-li představený ony osoby; ačkoli však nijak není vázán přistoupit k jejich mínění, třebas jednomyslnému, tu přece jen, jde-li o vyslechnutí více osob, má klást velkou váhu na jejich jednomyslná vyjádření a nemá se od nich odchýlit bez převažujícího důvodu, jejž zhodnotí podle svého úsudku;

2. vyžaduje-li se souhlas nebo rada ne té či oné osoby, nýbrž více osob zároveň, nutno tyto osoby řádně svolat, s výhradou předpisu kán. 162, § 4, a necht projeví svůj názor; představený pak podle své rozumnosti a vážnosti věcí může je přidržet k vykonání přísahy, že zachovají tajemství;

3. všichni, kdož jsou požádáni o souhlas nebo radu, musejí své mínění sdělit s náležitou úctou, svědomitostí a poctivostí.

Kán. 106.

Pokud jde o pořadí mezi různými osobami, ať fysickými, ať právními, platí předpisy, které následují, s výhradou zvláštních předpisů, které jsou uvedeny na příslušných místech:

1. Kdo někoho zastupuje, požívá jeho pořadí; ale ti, kdož se účastní církevních sněmů a jiných podobných schůzí v zastoupení někoho, zasedají za oněmi osobami téhož stupně, které se účastní vlastním jménem;

2. kdo má moc nad osobami, ať fysickými, ať právnickými, má pořadí před nimi;

3. mezi různými církevními osobami, z nichž žádná nemá vrchní moci nad druhými: kdo patří k vyššímu stupni, má pořadí před těmi, kdož jsou nižšího stupně; mezi osobami téhož stupně, ale ne téhož svěcení, má ten, kdo má vyšší svěcení, pořadí před těmi, kdož mají nižší svěcení; patří-li konečně k témuž stupni a mají-li totéž svěcení, má přední pořadí ten, kdo byl dřív povýšen na ten stupeň; byli-li povýšeni současně, pak ten, kdo je starší podle svěcení, leč by mladšího byl vysvětil Římský Velekněz; a byli-li vysvěceni současně, pak ten, kdo je starší věkem;

4. při pořadí se nehledí na různost obřadů;

pořadí 5. mezi různými právními osobami téhož druhu a stupně má přední ona, která je v pokojném jakoby držení pořadí, a není-li to bezpečně zjištěno, pak ona, která byla v dotyčném místě zřízena dřív; mezi členy některého sboru pak se pořadí určí podle příslušných pravoplatných stanov; jinak na základě pravoplatného obyčeje; a není-li ho, pak na základě předpisu obecného práva;

6. místnímu ordinári přísluší v jeho diecési stanovit pořadí mezi jeho podřízenými, při čemž musí mít na zřeteli zásady obecného práva, pravoplatné diecésní obyčeje a jejich úřední postavení; a urovnávat v naléhavějších případech všechny spory o pořadí, třebas mezi vyňatými, pokud tito vystupují sborově s jinými, s vyloučením každého odvolání s odkladným účinkem, ale bez poškození práva kohokoliv;

7. [illegible] osob, které patří k papežskému domu, se pořadí upravuje podle zvláštních výsad, pravidel a zvyklostí papežského dvoru.

Kán. 107.

Rozdělení na duchovní a laiky v Církvi plyne z božského ustanovení, třebas ne všichni duchovní jsou božského ustanovení; obojí pak mohou být řeholníky.

PRVNÍ ČÁST

DUCHOVNÍ

ODDÍL I.

O duchovních obecně.

Kán. 108.

§ 1. Duchovními se nazývají ti, kdož aspoň přijetím prvních postřižin se věnují božským přísluhám.

§ 2. Nemají všichni téhož hodnostního stupně, nýbrž jest mezi nimi posvátná hierarchie, v níž jedni jsou podřízeni druhým.

§ 3. Podle božského ustanovení pozůstává posvátná hierarchie s hlediska svěcení z biskupů, kněží a nižších duchovních; s hlediska pravomoci z nejvyššího velekněžství a jemu podřízeného biskupství; podle ustanovení Církve pak přistoupily ještě další hodnostní stupně.

Kán. 109.

Ti, kdož jsou přijímáni do církevní hierarchie, se nepřibírají následkem souhlasu anebo povolání lidu nebo světské moci, nýbrž ustanovují se na stupně svátostné moci svatým svěcením; na nejvyšší velekněžství již mocí božského práva, jakmile se splní podmínka pravoplatné volby a jejího přijetí; na ostatní stupně pravomoci kanonickým posláním.

Kán. 110.

Ačkoliv Apoštolský Stolec uděluje titul preláta jako čestný titul také některým duchovním bez jakékoli pravomoci, přece jen vlastním názvem "prelát" se v právu označují duchovní, ať světští, ať řeholní, kteří mají řádnou pravomoc v oboru zevním.

STAŤ I.

Připsání duchovních k určité diecési.

Kán. 111.

§ 1. Každý duchovní musí být připsán k některé diecési nebo k některé řeholi, takže se nijak nepřipouštějí bezdomí duchovní.

§ 2. Přijetím prvních postřižin se duchovní připisuje či, jak se říká, inkardinuje k té diecési, k jejíž službě byl povýšen.

Kán. 112.

Aby byl duchovní platně inkardinován k jiné diecési, musí, mimo případy, o nichž se zmiňují kán. 114 a 641, § 2, od svého ordináře obdržet list o trvalé a bezvýminečné exkardinaci, ordinářem podepsaný; a od ordináře oné jiné diecése jím podepsaný list o rovněž trvalé a bezvýminečné inkardinaci.

Kán. 113.

Exkardinaci a inkardinaci nesmí udělit generální vikář bez zvláštního příkazu, ani kapitulní vikář, leč po uplynutí jednoho roku od uprázdnění biskupského stolce a se souhlasem kapituly.

Kán. 114.

Obdrží-li duchovní od ordináře cizí diecése sídelní obročí s písemným souhlasem svého ordináře nebo s jeho písemným svolením odejít trvale z diecése, je to exkardinace a inkardinace.

Kán. 115.

Také vykonáním řeholních slibů je každý exkardinován z vlastní diecése, podle předpisu kán. 585.

Kán. 116.

Exkardinace se nesmí stát bez pádných důvodů a je účinná teprve tehdy, až je provedena inkardinace v jiné diecési, jejíž ordinář co nejdřív o ní zpraví dřívějšího ordináře.

Kán. 117.

K inkardinaci cizího duchovního přikročí ordinář jen tehdy:

1. Vyžaduje-li toho potřeba nebo prospěch diecése a s výhradou právních předpisů o kanonickém titulu svěcení;

2. zjistí-li podle pravoplatné listiny, že byla provedena pravoplatná exkardinace a zjedná-li si nimoto, v případě potřeby důvěrně, od kurie, která duchovního propouští, vhodná osvědčení o jeho původu, životním běhu, mravním chování a studijním postupu, zvláště jde-li o inkardinaci duchovních odlišného jazyka a národnosti; ordinář pak, který duchovního propouští, je ve svědomí přísně vázán, bdít nad tím, aby osvědčení odpovídala pravdě;

3. prohlásí-li duchovní přísežně před týmž ordinářem nebo jeho pověřencem, že se chce oddat službě nové diecése trvale podle předpisu posvátných kánonů.

STAŤ II.

Práva a výsady duchovních.

Kán. 118.

Pouze duchovní mohou obdržet moc ať svátostnou, ať církevní moc vládní, a obročí a církevní platy.

Kán. 119.

Všichni věřící jsou povinni duchovním úctou úměrnou jejich různým stupňům a službám a poskvrňují se trestným činem svatokrádeže, způsobí-li kdy duchovním skutkové bezpráví.

Kán. 120.

§ 1. Duchovní musejí být ve všech věcech, ať sporných, ať trestních, žalováni u soudce církevního, leč by to pro jednotlivá místa bylo pravoplatně zařízeno jinak.

§ 2. Otcové kardinálové, legáti Apoštolského Stolce, biskupové, třebas titulární, opati nebo preláti nepříslušející k žádné diecési, nejvyšší představení řeholí papežského práva a vyšší úřednící římské kurie nesmějí být v záležitostech, patřících k jejich úřadu, žalováni u světského soudce bez povolení Apoštolského Stolce; ostatní osoby, požívající soudní výsady, ne bez povolení ordináře místa, kde se věc projednává; to povolení však, zvláště když žalobce je laik, nesmí ordinář odepřít bez pádného a závažného důvodu, zejména ne tehdy, když se byl marně snažil urovnat spor mezi stranami.

§ 3. Jsou-li přesto žalováni někým, kdo si předem nevyžádal povolení, mohou se, z důvodu nutnosti, dostavit k soudu, aby se vyhnuli většímu zlu, musejí však o tom zpravit představeného, od něhož nebylo zjednáno povolení.

Kán. 121.

Všichni duchovní jsou osvobozeni od vojenské služby, od služeb a veřejných světských úřadů neslučitelných se stavem duchovním.

Kán. 122.

Duchovním, kteří jsou donucováni zadostiučinit věřitelům, se ponechá to, co podle moudrého uvážení církevního soudce je nutné k jejich slušné výživě, avšak bez újmy jejich povinnosti zadostiučinit co nejdřív věřitelům.

Kán. 123.

Duchovní se nemůže vzdát zmíněných výsad; ale pozbývá jich, je-li vrácen do laického stavu anebo potrestán trvalým odnětím práva nosit církevní šat, podle předpisu kán. 213, § 1, a 2304; nabývá jich však znovu, promine-li se mu tento trest anebo dostane-li se mu opět přijetí mezi duchovní.

STAŤ III.

Povinnosti duchovních.

Kán. 124.

Duchovní jsou u srovnání s laiky povinni vést světější vnitřní i zevní život a dávat jim příklad ctností a dobrými skutky.

Kán. 125.

Nechť místní ordináři dbají o to:

1. Aby všichni duchovní často smývali skvrny svého svědomí svátostí pokání;

2. aby denně po nějakou dobu rozjímali, navštěvovali Nejsvětější Svátost, uctívali Pannu Bohorodičku mariánským růžencem a zpytovali své svědomí.

Kán. 126.

Všichni světští kněží musejí aspoň každý třetí rok konat duchovní cvičení, jichž délku určí příslušný ordinář, v nějakém jím označeném duchovním ústavě nebo řeholním domě; a nikdo z nich nesmí být vyňat, leč ve zvláštním případě, z pádného důvodu a s výslovným dovolením tohoto ordináře.

Kán. 127.

Všichni duchovní, zejména však kněží, jsou vázáni zvláštní povinností prokazovat každý svému ordináři úctu a poslušnost.

Kán. 128.

Duchovní jsou povinni přijmout a svědomitě plnit službu, kterou jim svěří biskup, kdykoliv a jakkoli dlouho toho podle úsudku příslušného ordináře vyžaduje potřeba Církve a neosvobozuje-li je od toho pravoplatná překážka.

Kán. 129.

Po přijetí kněžství ať duchovní neustávají ve studiích, zejména posvátných; a v posvátných oborech ať se řídí onou spolehlivou naukou, kterou zůstavili předkové a kterou obecně přijala Církev, varujíce se nových světských hesel a pavědy.

Kán. 130.

§ 1. Všichni kněží, i když dosáhli farního anebo kanovnického obročí, vykonají po skončení studijního běhu, nebyli-li místním ordinářem z pádného důvodu od toho osvobozeni, aspoň po celé tři roky každoročně způsobem, jejž určí tento ordinář, zkoušku z různých posvátných oborů předem vhodně stanovených.

§ 2. Při udílení církevních úřadů a obročí budiž přihlíženo k těm, kdož za jinak stejných okolností při těchto zkouškách obstáli lépe.

Kán. 131.

§ 1. V biskupském městě a v jednotlivých venkovských vikariátech se častěji v roce konají o dnech, jež podle svého uvážení předem určí místní ordinář, schůze, zvané porady či konference, z oboru morálky a liturgiky; a s nimi možno spojit i jiná cvičení, jež ordinář uzná za vhodná k utvrzení vědomostí a zbožnosti duchovních.

§ 2. Je-li obtížné konat tyto schůze, pošlou se vyřešené otázky písemně podle předpisů, jež stanoví ordinář.

§ 3. Jak všichni světští kněží, tak řeholníci mající duchovní správu, třebas vyňatí, a také ostatní řeholníci, kteří od ordináře obdrželi oprávnění zpovídat, nekoná-li se porada v jejich domech, musejí se zúčastnit schůze anebo, nekoná-li se schůze, zaslat písemné vyřešení případů, leč by je místní ordinář předem od toho výslovně osvobodil.

Kán. 132.

§ 1. Duchovní s vyšším svěcením jsou vyloučeni z uzavření manželství a jsou povinni zachovávat čistotu tak, že prohřešujíce se proti ní dopouštějí se též svatokrádeže, s výhradou kánonu 214, § 1.

§ 2. Duchovní s nižším svěcením mohou sice uzavřít sňatek, ale vystupují tím již mocí práva z duchovního stavu, leč by manželství bylo neplatné pro způsobené jim násilí anebo bázeň.

§ 3. Ženatý, který, třebas poctivě, přijal vyšší svěcení bez apoštolské dispense, nesmí vykonávat tato svěcení.

Kán. 133.

§ 1. Nechť duchovní dbají o to, aby neměli u sebe ani žádným způsobem nenavštěvovali žen, na něž může padat podezření.

§ 2. Jest jim dovoleno spolu bydlet jen s takovými ženami, nichž přirozený svazek nepřipouští žádného zlého podezření, jako jsou matka, sestra, teta a podobně, anebo u nichž osvědčená mravní počestnost, spojená s pokročilejším věkem, vylučuje všechno podezření.

§ 3. Posoudit, zda mít u sebe nebo navštěvovat ženy, třebas takové, na které celkem nepadá podezření, by v některém zvláštním případě mohlo být pro pohoršení anebo způsobovat nebezpečí nezdrženlivosti, náleží místnímu ordináři, jemuž přísluší zapovědět duchovním mít u sebe tyto ženy nebo je navštěvovat.

§ 4. O vzdorovitých se má za to, že jsou konkubináři.

Kán. 134.

Obyčej duchovních vést společný život jest chvalný a doporučení hodný, a proto tam, kde trvá, má být podle možnosti zachován.

Kán. 135.

Duchovní s vyšším svěcením s výjimkou těch, o nichž se zmiňují kán. 213 a 214, jsou povinni denně se modlit celé kanonické hodinky podle příslušných a schválených liturgických knih.

Kán. 136.

§ 1. Ať všichni duchovní nosí slušný církevní šat podle pravoplatných místních obyčejů a předpisů místního ordináře, ať nosí postřižiny či duchovenský věnec, leč by uznané národní zvyky vyžadovaly jinak, a ať nosí jednoduchý účes vlasů.

§ 2. Nechť nenosí prstenu, leč by jim to přiznávalo právo nebo apoštolská výsada.

§ 3. Duchovní s nižším svěcením, kteří o své újmě bez pravoplatného důvodu odloží církevní šat a postřižiny a se přes výstrahu ordinářovu během měsíce nenapraví, vystupují již mocí práva z duchovního stavu.

Kán. 137.

Duchovnímu se zapovídá převzít ručení bez porady s místním ordinářem, třebas co do vlastního majetku.

Kán. 138.

Ať se duchovní naprosto zdržují všeho, co se nesluší na jejich stav: nesmějí provozovat nepřístojná umění; nesmějí se věnovat hazardním hrám o peníze; nesmějí nosit zbraně, leč když se naskytá pádný důvod k obavě; nesmějí se oddávat honbě, nikdy pak nesmějí konat štvanice; nesmějí chodit do hostinců a jiných podobných místností bez nutné potřeby anebo jiného pádného důvodu schváleného místním ordinářem.

Kán. 139.

§ 1. Nechť se vystříhají také toho, co sice není nepřístojné, ale co přece jen je neslučitelné s duchovním stavem.

§ 2. Bez apoštolského indultu nesmějí vykonávat lékařství nebo chirurgii; nesmějí zastávat úřad písařů listin či veřejných notářů, leč v církevní kurii; nesmějí brát na sebe veřejné úřady, s nimiž je spojen výkon světské pravomoci nebo správy.

§ 3. Bez svolení svého ordináře se nesmějí uvázat ve správu majetku, patřícího laikům anebo ve světské úřady, s nimiž je spojena povinnost skládat účty; nesmějí vykonávat úřad prokurátora anebo advokáta, leč u církevního soudu anebo u světského soudu, jde-li o jejich vlastní záležitost anebo o záležitost jejich kostela; nesmějí se nijak účastnit světského trestního řízení, v němž jde o uložení těžkého osobního trestu, a nesmějí při něm bez potřeby ani svědčit.

§ 4. Nesmějí se ucházet o úřad senátorů anebo členů zákonodárného sboru, tak zvaných poslanců, ani jej přijmout bez dovolení Svatého Stolce v krajích, kde na to byl vydán papežský zákaz; v jiných krajích se o to nesmějí pokusit bez dovolení jak svého ordináře, tak ordináře místa, kde se má konat volba.

Kán. 140.

Nesmějí se účastnit představení, tanců a zábav, jež se pro ně nesluší nebo při nichž přítomnost duchovních budí pohoršení, zvlášť ve veřejných divadlech.

Kán. 141.

§ 1. Nesmějí dobrovolně vstoupit do světské vojenské služby, leč by to učinili se svolením svého ordináře, aby jí byli dřív zproštěni; ani nesmějí žádným způsobem být nápomocni při občanských válkách a při veřejných nepokojích.

§ 2. Duchovní s nižším svěcením, který proti předpisu § 1 sám od sebe vstoupí do vojenské služby, vystupuje tím již mocí práva z duchovního stavu.

Kán. 142.

Duchovním se zapovídá provozovat osobně neb skrze jiné obchod anebo kupčení ať ve vlastní, ať v cizí prospěch.

Kán. 143.

I když duchovní nemají sídelního obročí nebo úřadu, přece jen nesmějí opouštět svou diecési na delší dobu bez aspoň předpokládaného svolení příslušného ordináře.

Kán. 144.

Kdo přejde do cizí diecése se svolením svého ordináře, zůstávaje při tom inkardinován ve své diecési, může být povolán zpět z pádného důvodu a se zachováním přirozené slušnosti; a také ordinář oné cizí diecése mu může z pádného důvodu odepřít další pobyt na vlastním území, leč by mu byl udělil obročí.

STAŤ IV.

Církevní úřady.

Kán. 145.

§ 1. Církevní úřad v širším smyslu je jakákoli služba, jež se oprávněně vykonává k duchovnímu cíli; v užším smyslu pak jest jím služba trvale ustavená nařízením ať božským, ať církevním, která se udílí podle předpisu posvátných kánonů a s níž je spojena aspoň nějaká účast na církevní moci ať svátostní, ať vládní.

§ 2. V právu se církevní úřad pojímá v užším smyslu, leč by ze souvislosti bylo patrno jinak.

Kán. 146.

O obročních úřadech zvlášť platí kromě kánonů, které následují, nadto ještě předpisy kán. 1409 a násl.

Hlava I.

Obsazování církevních úřadů.

Kán. 147.

§ 1. Církevní úřad nelze platně obdržet bez kanonického obsazení.

§ 2. Kanonickým obsazením se nazývá propůjčení církevního úřadu příslušnou církevní vrchností, učiněné podle předpisu posvátných kánonů.

Kán. 148.

§ 1. Obsazení církevního úřadu se děje buď volným udělením se strany pravoplatného představeného nebo jeho ustanovením, předcházela-li presentace patronova anebo jmenování, buď jeho potvrzením anebo připuštěním, předcházela-li volba anebo postulace, anebo konečně prostou volbou a jejím přijetím se strany zvoleného, nepotřebuje-li volba potvrzení.

§ 2. Pro obsazování úřadu cestou ustanovení platí předpisy kánonů 1448 - 1471.

Kán. 149.

Představený nižší než Římský Velekněz smí potvrdit, připustit nebo ustanovit ty, kdož byli kterýmikoli osobami zvoleni, postulováni, presentováni nebo jmenováni na církevní úřady, jen tehdy, když je příslušný ordinář před tím shledá vhodnými, třebas na základě zkoušky, žádá-li to právo nebo povaha úřadu anebo považuje-li to ordinář za příhodné.

Kán. 150.

§ 1. Obsazení úřadu, který není po právu uprázdněn podle předpisu kán. 183, § 1, je bez dalšího neplatné a nestává se platné pozdějším uprázdněním.

§ 2. Ani příslib takovéhoto úřadu, ať jej přislíbí kdokoli, nemá žádného právního účinku.

Kán. 151.

Úřad po právu uprázdněný, jejž snad někdo dosud nepravoplatně drží, možno udělit, jen když se náležitě podle posvátných kánonů prohlásí, že toto držení není pravoplatné, a když se o tomto prohlášení učiní zmínka v udělovacím listě.

Čl. I. - Volné udělení.

Kán. 152.

Místní ordinář má právo obsazovat církevní úřady ve vlastním území, leč by byl dokázán opak; tohoto práva však nemá generální vikář bez zvláštního zmocnění.

Kán. 153.

§ 1. Ten, kdo má být povýšen na uprázdněný úřad, musí být duchovním, nadaným těmi vlastnostmi, jichž k tomuto úřadu vyžaduje obecné nebo zvláštní právo anebo zakládací ustanovení.

§ 2. Po zvážení všech okolností se bez jakékoli osobní zaujatosti vybere více schopný.

§ 3. Postrádá-li ten, komu svědčí obsazení úřadu, požadovaných vlastností, je obsazení neplatné, stanoví-li tak obecné nebo zvláštní právo anebo zakládací ustanovení; jinak je platné, ale může být zneplatněno rozsudkem pravoplatného představeného.

Kán. 154.

Úřady, s nimiž je spojena duchovní správa ať v oboru zevním, ať ve vnitřním, nelze platně udělit duchovním, kteří dosud nebyli vysvěceni na kněze.

Kán. 155.

Obsazení úřadů, pro něž nebyla zvláštním zákonem předepsána určitá lhůta, nelze nikdy oddálit nad šest měsíců započitatelných od nabytí vědomosti o uprázdnění, bez újmy předpisu kán. 458.

Kán. 156.

§ 1. Nikomu se nesmějí udělit dva neslučitelné úřady.

§ 2. Neslučitelné jsou úřady, které táž osoba nemůže současně zastávat.

§ 3. Bez újmy předpisu kán. 188, bod 3., je propůjčení dalšího úřadu, učiněné Apoštolským Stolcem, neplatné, leč by v prosebném listu byla zmínka o prvním úřadu neslučitelném anebo by byla připojena zrušující doložka.

Kán. 157.

Uprázdní-li se úřad vzdáním nebo rozsudkem znějícím na odnětí, nemůže jej ordinář, který přijal vzdání anebo vynesl rozsudek, udělit platně domácím lidem ani příbuzným nebo sešvagřeným až do druhého stupně včetně svým anebo toho, kdo se zřekl úřadu.

Kán. 158.

Kdo uděluje úřad tím způsobem, že doplňuje nedbalost nebo nemohoucnost jiného, nenabývá tím žádné moci nad jmenovaným; nýbrž právní postavení tohoto je uspořádáno stejně, jako kdyby se obsazení bylo provedlo řádnou právní cestou.

Kán. 159.

Obsazení kteréhokoliv úřadu se vyhotoví písemně.

Čl. II. - Volba.

Kán. 160.

Volba Římského Velekněze se řídí jedině konst. Pia XII. Vacantis Apostolicae Sedis z 8. pros. 1945; při ostatních církevních volbách platí předpisy kánonů, které následují, a případné zvláštní pravoplatně stanovené pro jednotlivé úřady.

Kán. 161.

Přísluší-li kterému sboru právo volit na uprázdněný úřad, nesmí se volba, nestanoví-li právo jinak, nikdy odložit nad započitetelné tři měsíce, jež se počítají od nabytí vědomosti o uprázdnění úřadu; a uplyne-li ta lhůta bezvýsledně, obsadí uprázdněný úřad volně církevní představený, jenuž přísluší právo potvrdit volbu nebo v další řadě obsazovací právo.

Kán. 162.

§ 1. S výhradou zvláštních stanov nebo obyčejů svolá předseda sboru všechny členy sboru stanoveným způsobem a na místě a v době, jež jsou příhodné pro voliče; a svolání, má-li být osobní, je platné, stane-li se buď v místě řádného nebo mimořádného bydliště nebo v místě pobytu.

§ 2. Byl-li opomenut někdo z těch, kdož se mají svolat, a nezúčastnil-li se proto volby, je volba platná, ale dokáže-li se opomenutí a nepřítomnost, musí ji příslušný představený k jeho žádosti zrušit, třebas již byla potvrzena, jen když je právně zjištěno, že byl podán rekurs do tří dnů od nabytí vědomosti o volbě.

§ 3. Bylo-li však opomenuto víc než jedna třetina voličů, je volba neplatná již mocí práva.

§ 4. Byli-li opomenutí přece jen přítomni při volbě, nevadí, že nebyli svoláni.

§ 5. Jde-li o volbu na úřad udělovaný na doživotí, svolání voličů před uprázdněním úřadu nemá žádného právního účinku.

Kán. 163.

Stalo-li se svolání pravoplatně, přísluší volební právo těm, kdož jsou přítomni v den stanovený ve svolávacím listu, s vyloučením práva hlasovat nejen dopisem, nýbrž také zástupcem, leč by zvláštní zákon stanovil jinak.

Kán. 164.

I když má někdo právo hlasovat vlastním jménem z více titulů, má jen jediný hlas.

Kán. 165.

Kdo nepřísluší k dotyčnému sboru, nemůže být připuštěn k hlasování, s výhradou pravoplatně získaných výsad; jinak je volba bez dalšího neplatná.

Kán. 166.

Vmísí-li se laikové jakýmkoli způsobem do církevní volby v rozporu s kanonickou svobodou, je volba neplatná již mocí práva.

Kán. 167.

§ 1. Hlasovat nesmějí:

1. Kdo je nezpůsobilý k právním činům;

2. nedospělí;

3. stižení censurou nebo právní bezectností, avšak po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku;

4. kdo přistoupil k bludařské nebo rozkolnické sektě nebo se k ní veřejně hlásí;

5. kdo nemá práva volby ať z důvodu pravoplatného soudcovského rozsudku, ať v důsledku obecného anebo zvláštního práva.

§ 2. Připustí-li se někdo z těch, kdož byli právě uvedeni, je jeho hlas neplatný, ale volba je platná, leč by bylo zjištěno, že zvolený bez tohoto hlasu neobdržel požadovaného počtu hlasů anebo leč by se vědomě připustil někdo, kdo byl exkomunikován prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudkem.

Kán. 168.

Je-li někdo z voličů přítomen v budově, kde se koná volba, ale nemůže-li se zúčastnit volby pro churavost, vyžádají sčítači hlasů jeho hlas písemný, neustanovují-li zvláštní zákony nebo pravoplatné obyčeje jinak.

Kán. 169.

§ 1. Hlas je platný jen, když je:

1. Svobodný; a proto je hlas neplatný, byl-li volič vážnou bázní anebo podvoden, přímo nebo nepřímo, donucen volit určitou osobu anebo víc osob ve smyslu rozlučovacím;

2. tajný, jistý, bezvýminečný a určitý.

§ 2. Výminky, připojené k hlasu před volbou, se pokládají za nedoložené.

Kán. 170.

Nikdo nemůže platně dát hlas sobě samému.

Kán. 171.

§ 1. Před volbou se ustanoví tajným hlasováním, nejsou-li ustanoveni již příslušnými stanovami, aspoň dva sčítači hlasů z lůna sboru, kteří zároveň s předsedou, je-li i on z lůna sboru, vykonají přísahu, že budou věrně plnit svou službu a že zachovají tajemství o průběhu volby i po vykonané volbě.

§ 2. Ať sčítači hlasů dbají o to, aby všichni voliči hlasovali tajně, svědomitě, každý zvlášť a podle pořadí; když seberou veškeré hlasovací lístky, pak ať před očima předsedy volby způsobem, jejž předpisují příslušné stanovy nebo pravoplatné obyčeje, zjistí, zda počet hlasů odpovídá počtu voličů, vyšetří hlasy a oznámí,

kolik jich kdo obdržel.

§ 3. Je-li počet hlasů vyšší než počet voličů, je úkon neplatný.

§ 4. Hlasovací lístky se spálí hned po skončení každého hlasování nebo po zasedání, bylo-li v též zasedání hlasováno víckrát.

§ 5. Všechna akta o volbě sepíše přesně ten, kdo koná službu aktuára, a akta, podepsaná aspoň týmž aktuárem, předsedou a sčítači hlasů, se pečlivě uloží v listovně sboru.

Kán. 172.

§ 1. Nestanoví-li právo jinak, možno volbu vykonat také pomocí volební úmluvy, přenesou-li totiž voliči volební právo za jednomyslného a písemného souhlasu pro tentokrát na jednoho nebo více vhodných mužů ať ze svého lůna, ať mimo ně, kteří pak na základě přijatého oprávnění volí jménem všech.

§ 2. Jde-li o sbor duchovních, musejí volitelé být kněžími, jinak volba je neplatná.

§ 3. K platnosti volby je nutno, aby volitelé zachovali výminky, připojené k volební úmluvě, pokud se tyto nepříčí obecnému právu; nebyly-li připojeny žádné výminky, jsou povinni řídit se obecným právem o volbách; výminky pak příčící se obecnému právu se považují za nedoložené.

§ 4. Dohodnou-li se voliči jen na jednom voliteli, nesmí tento zvolit sám sebe; je-li ustanoveno víc volitelů, nemůže nikdo z nich přistoupit svým hlasem k ostatním, kteří ho volí, aby tím umožnil své zvolení.

Kán. 173.

Volební úmluva zaniká a právo volit se vrací původním voličům:

1. Odvoláním, které učinil sbor, pokud stav věci se nezměnil;

2. nesplní-li se anebo není-li zachována některá výminka připojená k volební úmluvě;

3. vykonáním volby, byla-li neplatná.

Kán. 174.

Ten budiž za zvoleného považován a od předsedy sboru prohlášen, kdo obdrží potřebný počet hlasů, podle předpisu kán. 101, § 1, bod 1.

Kán. 175.

Volbu nutno ihned ohlásit zvolenému, který se aspoň během započitatelných osmi dnů od přijetí ohlášení musí vyjádřit, zda volbu přijímá či se jí vzdává; jinak pozbývá všeho práva získaného volbou.

Kán. 176

§ 1. Vzdá-li se zvolený, pozbývá všeho práva získaného volbou, i když později lituje toho, že se vzdal; ale možno jej zvolit znovu; sbor však musí přikročit k nové volbě do měsíce od nabytí vědomosti o vzdání.

§ 2. Přijetím volby nabývá zvolený ihned platného práva, nepotřebuje-li potvrzení; jinak získává jenom nárok na věc.

§ 3. Před přijetím potvrzení není mu dovoleno vměšovat se pod záminkou volby do správy úřadu ať ve věcech duchovních, ať v časných, a jím případně provedené úkony jsou neplatné.

Kán. 177.

§ 1. Potřebuje-li volba potvrzení, musí zvolený nejpozději do osmi dnů ode dne přijetí volby osobně nebo skrze zástupce žádat příslušného představeného o její potvrzení; jinak pozbývá všeho práva, leč by prokázal, že jej od žádosti o potvrzení zdržela pádná překážka.

§ 2. Představený nemůže odepřít potvrzení volby, shledá-li, že zvolený je způsobilý, a byla-li volba provedena podle předpisu práva.

§ 3. Potvrzení musí být dáno písemně.

§ 4. Přijetím potvrzení nabývá zvolený plného práva nad úřadem, leč by právo stanovilo jinak.

Kán. 178.

Nevykoná-li se volba do předepsané doby anebo je-li sbor za trest zbaven práva volit, přenáší se volné obsazení úřadu na toho představeného, který by býval měl potvrdit volbu nebo kterému přísluší obsazovací právo v další řadě.

Čl. III. - Postulace.

Kán. 179.

§ 1. Jestliže volbě onoho kandidáta, jejž voličové považují za vhodnějšího a jemuž dávají přednost, brání překážka, od níž může být a obvykle bývá dispensován, mohou jej voliči, leč by právo stanovilo jinak, svými hlasy na příslušném představeném postulovat, i když jde o úřad, pro nějž zvolený nepotřebuje potvrzení.

§ 2. Volitelé mohou postulovat, jen když je to výslovně uvedeno v příkazu nebo ve volební dohodě.

Kán. 180.

§ 1. Aby postulace byla platná, musí pro ni být většina hlasů, ano, je-li vedle ní také volba, vyžadují se aspoň dvě třetiny hlasů.

§ 2. Hlas pro postulaci musí se vyjádřit slovem: postuluji anebo slovem stejného významu; formule volím nebo postuluji anebo jí rovnocenná platí pro volbu, není-li tu překážky, jinak pro postulaci.

Kán. 181.

§ 1. Postulace se musí zaslat nejpozději do osmi dnů představenému, jemuž přísluší potvrdit volbu, má-li oprávnění dispensovat od překážky; jinak se musí zaslat Římskému Veleknězi anebo někomu jinému, kdo má toto oprávnění.

§ 2. Nezašle-li se postulace do předepsané doby, stává se bez dalšího neplatnou a voliči pro tentokrát pozbývají práva volit anebo postulovat, leč by prokázali, že je od zaslání postulace zdržela pádná překážka.

§ 3. Postulací nenabývá postulovaný nižádného práva, takže představenému je dovoleno ji zamítnout.

§ 4. Voliči nemohou odvolat postulaci, kterou předložili představenému, leč by s tím představený souhlasil.

Kán. 182.

§ 1. Zamítne-li představený postulaci, vrací se volební právo dotyčnému společenství osob, leč by voliči vědomě postulovali kandidáta, který je stižen takovou překážkou, od níž nemůže být anebo obvykle nebývá dispensováno; v tom případě totiž obsazení přísluší představenému.

§ 2. Byla-li však postulace připuštěna, oznámi se to postulovanému, který musí odpovědět podle předpisu kán. 175.

§ 3. Přijme-li ji, nabývá ihned plného práva nad úřadem.

Hlava II.

Ztráta církevních úřadů.

Kán. 183.

§ 1. Ztráta církevního úřadu nastává vzdáním, odnětím, odstraněním, přeložením, uplynutím vytyčené doby.

§ 2. Ztráta církevního úřadu nenastává, zanikne-li jakýmkoli způsobem pravomoc představeného, který jej byl propůjčil, leč by zákon stanovil jinak anebo leč by při propůjčení bylo užito doložky: podle naší libosti nebo jiné jí rovnocenné.

Kán. 184.

Každý, kdo je při smyslech, může se z pádného důvodu vzdát církevního úřadu, leč by mu vzdání bylo zakázáno zvláštní zápovědí.

Kán. 185.

Vzdání, učiněné pod vlivem nespravedlivě vyvolané vážné bázně, podvodu anebo podstatného omylu nebo svatokupecky, je neplatné již mocí práva.

Kán. 186.

Aby vzdání bylo platné, musí je vzdávající se učinit buď písemně, buď ústně před dvěma svědky anebo také skrze zástupce, opatřeného zvláštním zmocněním; a písemný doklad o vzdání se uloží u kurie.

Kán. 187.

§ 1. Aby vzdání platilo, musí se zpravidla učinit do rukou toho, jímž má být přijato, nebo, nepotřebuje-li přijetí, do rukou toho, od něhož duchovní obdržel úřad, nebo toho, kdo zaujímá jeho místo.

§ 2. Pročež byl-li úřad udělen potvrzením, připuštěním nebo ustanovením, musí se vzdání stát do rukou představeného, kterému podle pravidelného práva přísluší potvrzení, připuštění nebo ustanovení.

Kán. 188.

Mlčky učiněným vzdáním, které je přijato již mocí práva, jsou bez dalšího a bez jakéhokoli prohlášení uprázdněny kterékoli úřady, jestliže duchovní:

1. složí řeholní profesi, s výhradou kán. 584, pokud jde o obročí;

2. z nedbalosti nenastoupí jemu udělený úřad v započitatelné době, kterou stanoví právo, nebo, nestanoví-li ji právo, kterou určí ordinář;

3. přijme jiný církevní úřad neslučitelný s dřívějším a nabude jeho pokojného držení;

4. veřejně odpadne od katolické víry;

5. uzavře manželství, třebas jen tak zvané občanské;

6. dobrovolně vstoupí do vojenské služby proti předpisu kán. 141, § 1;

7. odloží svévolně bez pádného důvodu církevní šat, a přestože byl ordinářem napomenut, jej znovu nepřijme do měsíce od té doby, co obdržel napomenutí;

8. neoprávněně opustí sídlo, jímž je vázán, a na napomenutí, které obdrží od ordináře, ani neuposlechne, ani neodpoví do přiměřené doby, vytyčené ordinářem, nebrání-li mu v tom pravoplatná překážka.

Kán. 189.

§ 1. Představení nesmějí přijímat vzdání bez pádného a přiměřeného důvodu.

§ 2. Ordinář přijme nebo zamítne vzdání do jednoho měsíce.

Kán. 190.

§ 1. Bylo-li pravoplatně učiněno a přijato vzdání, je úřad uprázdněn, jakmile se přijetí oznámí vzdávajícímu se.

§ 2. Vzdávající se setrvá v úřadě, dokud neobdrží bezpečné zprávy o přijetí se strany představeného.

Kán. 191.

§ 1. Jakmile bylo pravoplatně učiněno vzdání, nebere se již zřetel k litování toho, leč by vzdávající se mohl úřadu nabýt z jiného právního důvodu.

§ 2. O přijatém vzdání se učiní včas oznámení těm, kdož mají nějaké právo při obsazení úřadu.

Kán. 192.

§ 1. Odnětí úřadu nastává buď již mocí práva, buď zásahem pravoplatného představeného.

§ 2. Jde-li o úřad udílený natrvalo, může ho ordinář duchovnímu odejmout jen cestou řízení podle předpisu práva.

§ 3. Jde-li o úřad udílený do odvolání, může ordinář podle svého rozumného uvážení rozhodnout na odstranění z kteréhokoli pádného důvodu, třebas tu není trestného činu, musí ovšem zachovat přirozenou slušnost, ale není nijak vázán držet se určitého postupu, s výhradou předpisu kánonů ohledně farností udílených do odvolání; odnětí však má účinek teprve tehdy, až o něm představený dotyčného vyrozumí; a z rozhodnutí ordinářova se připouští rekurs k Apoštolskému Stolci, ale jen s účinkem přenosným.

Kán. 193.

§ 1. Přeložení z jednoho církevního úřadu na jiný může provést jen ten, kdo má právo jak přijmout vzdání, tak odstranit z prvního úřadu a povýšit na druhý.

§ 2. K přeložení, děje-li se se souhlasem duchovního, postačí kterýkoli pádný důvod; děje-li se proti vůli duchovního, vyžaduje se celkem týž důvod a týž postup jako při odnětí, bez újmy předpisu kán. 2162 - 2167, pokud jde o přeložení farářů.

Kán. 194.

§ 1. Při přeložení se uprazdňuje dřívější úřad, když se duchovní kanonicky uchopí držení druhé úřadu, leč by právo stanovilo jinak, nebo by něco jiného předepsal pravoplatný představený.

§ 2. Přeložený pobírá důchody dřívějšího úřadu, dokud se neuchopí druhého.

Kán. 195.

Ti, kdož duchovního na úřad zvolili nebo postulovali anebo presentovali, nemohou mu úřad odejmout anebo jej z něho odvolat či odstranit anebo jej přeložit na jiný úřad.

STAŤ V.

Řádná a přenesená moc.

Kán. 196.

Pravomoc či vládní moc, kterou má Církev z božského ustanovení, je jednak zevního oboru, jednak vnitřního oboru či oboru svědomí, a to buď svátostného anebo nesvátostného.

Kán. 197.

§ 1. Řádná pravomoc je ta, která je spojena s úřadem již mocí práva; přenesená ta, která je svěřena osobě.

§ 2. Řádná pravomoc může být buď vlastní, buď zástupná.

Kán. 198.

§ 1. V právu se názvem ordinář, není-li kdo výslovně vyňat, rozumějí, vedle Římského Velekněze, sídelní biskup, opat nebo prelát, nepříslušející k žádné diecési, a jejich generální vikář, dále apoštolský administrátor, vikář a prefekt, každý vzhledem k svému území, a rovněž ti, kdož v případě nedostatku právě uvedených prozatímně nastupují na jejich místo ve vládě podle předpisu práva anebo podle schválených stanov; a vyšší představení ve vynatých kněžských řeholích, ale tito jen vzhledem k svým podřízeným.

§ 2. Pod název ordináři místa či míst pak spadají všichni uvedení, s výjinkou řeholních představených.

Kán. 199.

§ 1. Kdo má řádnou pravomoc, může ji zcela nebo zčásti přenést na druhého, leč by právo výslovně stanovilo jinak.

§ 2. Také pravomoc, přenesenou Apoštolským Stolcem, možno přenést dál buď pro jednotlivý úkon nebo také trvale, leč by kdo byl pověřen pro své osobní přednosti anebo další přenesení bylo zapovězeno.

§ 3. Moc, kterou pro veškeré záležitosti přenesl nižší nositel řádné moci, než je Římský Velekněz, možno v jednotlivých případech přenést dál.

§ 4. V ostatních případech možno přenést přenesenou pravomoc dál toliko na základě výslovně daného dovolení, ale nějaký úkol, který nevyžaduje pravomoci, mohou pověření soudcové přenést dál také bez výslovného pověření.

§ 5. Žádnou dále přenesenou moc nelze znovu přenést dál, leč by to bylo výslovně dovoleno.

Kán. 200.

§ 1. Řádnou pravomoc a pravomoc přenesenou pro veškeré záležitosti nutno vykládat volně; každou jinou pravomoc přísně; je-li však na koho přenesena moc, rozumí se tomu tak, že mu je propůjčeno též to, bez čeho by ji nebylo možno vykonávat.

§ 2. Kdo tvrdí, že má přenesenou moc, tomu připadá povinnost to dokázat.

Kán. 201.

§ 1. Pravomoc možno vykonávat přímo jen nad poddanými.

§ 2. Soudní moc, jak řádnou, tak i přenesenou, nelze vykonávat ve vlastní prospěch anebo mimo dotyčné území, s výhradou předpisů kán. 401, § 1, 881, § 2 a 1637.

§ 3. Dobrovolnou či nesoudní pravomoc může kdo vykonávat také ve vlastní prospěch anebo zdržuje-li se mimo dotyčné území, anebo nad poddanými, zdržuje-li se tento mimo dotyčné území, leč by bylo z povahy věcí anebo ze samého práva patrno jinak.

Kán. 202.

§ 1. Úkon pravomoci, ať řádné, ať přenesené, udělené pro zevní obor, platí též pro vnitřní obor, ne však naopak.

§ 2. Moc udělenou pro vnitřní obor možno vykonávat také ve vnitřním oboru nimosvátostném, leč by byl požadován její výkon v oboru svátostném.

§ 3. Uděluje-li se někomu moc bez výslovného uvedení oboru, rozumí se tomu tak, že se uděluje pro obojí obor, není-li již z povahy věci patrno jinak.

Kán. 203.

§ 1. Pověřený, který překročuje meze svého zmocnění v ohledu ať věcném, ať osobním, jedná neplatně.

§ 2. Má se však za to, že pověřený tyto meze nepřekročil, když to, k čemu byl pověřen, provede jiným způsobem, než jak si to přál pověřovatel, leč by způsob sám byl pověřovatel předepsal jako výminku.

Kán. 204.

§ 1. Obrátí-li se kdo na představeného s opomenutím nižšího, nezastavuje se tím dobrovolná moc nižšího, ať je řádná, ať přenesená.

§ 2. Avšak nižší se nesmí vměšovat do záležitosti vznesené na představeného, leč z vážného a naléhavého důvodu; a v tomto případě zpraví představeného ihned o věci.

Kán. 205.

§ 1. Obdrží-li víc osob přenesenou pravomoc pro tutéž záležitost a je-li pochybnost o tom, zda pravomoc byla přenesena k ruce nerozdílné či vespolně, má se za to, že při dobrovolné věci byla přenesena k ruce nerozdílné, při soudní věci vespolně.

§ 2. Bylo-li víc osob pověřeno k ruce nerozdílné, vylučuje ostatní ze záležitosti ten, kdo se jí podjal dřív, leč by buď později mu bránila překážka, buď nechtěl dál v záležitosti pokračovat.

§ 3. Bylo-li víc osob pověřeno vespolně, musejí pod neplatností úkonů postupovat ve vyřizování záležitosti všichni zároveň, leč by v zmocnění bylo stanoveno jinak.

Kán. 206.

Bylo-li pověřeno víc osob postupně, musí vyřídit záležitost ten, jehož zmocnění je dřívější a nebylo výslovně zrušeno pozdějším reskriptem.

Kán. 207.

§ 1. Přenesená moc zaniká splněním zmocnění; uplynutím doby anebo vyčerpáním počtu případů, pro který bylo uděleno; vypadne-li rozhodující důvod pověření; pověřovatelovým odvolánim, oznámeným přímo pověřenému, anebo vzdáním pověřeného, oznámeným přímo pověřovatelovi a od něho přijatým; nikoli však zánikem práva pověřovatelova, leč ve dvou případech, o nichž se zmiňuje kán. 61.

§ 2. Ale i po uplynutí doby nebo po vyčerpání počtu případů je úkon, provedený z nedopatření, platný, byla-li moc udělena pro vnitřní obor.

§ 3. Bylo-li víc osob pověřeno vespolně a odpadne-li jedna z nich, zaniká též pověření ostatních, leč by ze znění pověření bylo patrno jinak.

Kán. 208.

Podle předpisu kán. 183, § 2, nezaniká řádná moc zánikem pravomoci udělovatele úřadu, s nímž je spojena; ale pomíjí pozbytím úřadu; odpočívá pravoplatným podáním odvolání, leč by snad šlo jen o odvolání s přenosným účinkem, bez újmy předpisu kán. 2264 a 2284.

Kán. 209.

Při obecném omylu anebo při kladné a důvodné pochybnosti ať v ohledu právním, ať skutkovém, doplňuje Církev pravomoc v oboru jak zevním, tak vnitřním.

Kán. 210.

Svátostnou moc, kterou pravoplatný církevní představený buď spojil s úřadem anebo svěřil osobě, nelze přenést na jiné osoby, leč by to výslovně dovolovalo právo nebo indult.

STAŤ VI.

Vrácení duchovních do laického stavu.

Kán. 211.

§ 1. Ačkoli se svaté svěcení, jednou platně přijaté, nikdy nestává neplatným, přesto se duchovní s vyšším svěcením převádí zpět do laického stavu reskriptem Svatého Stolce, rozhodnutím nebo rozsudkem podle předpisu kán. 214, a konečně trestem degradace.

§ 2. Duchovní s nižším svěcením vstupuje zpět do laického stavu nejen bez dalšího z důvodů, jež stanoví právo, nýbrž také svou vlastní vůlí, zpraví-li o tom místního ordináře, anebo rozhodnutím tohoto ordináře, vyneseným z pádného důvodu, když totiž ordinář po zvážení všech okolností rozumně usoudí, že duchovnímu nelze udělit vyšší svěcení, aniž by tím neutrpěla čest duchovního stavu.

Kán. 212.

§ 1. K tomu, aby mohl být znovu do duchovního stavu připuštěn duchovní s nižším svěcením, který z jakéhokoli důvodu vstoupil zpět do laického stavu, se vyžaduje svolení ordináře diecése, do níž byl svěcením inkardinován, a to se smí udělit teprve po bedlivém přezkoumání jeho života a mravů a po uplynutí přiměřené zkušební doby, stanovené podle úsudku tohoto ordináře.

§ 2. Duchovní s vyšším svěcením pak, který se vrátil do laického stavu, potřebuje svolení Svatého Stolce, aby mohl být znovu připuštěn do duchovního stavu.

Kán. 213.

§ 1. Všichni, kdož byli z duchovního stavu pravoplatně vráceni do laického anebo do něho pravoplatně vstoupili zpět, pozbývají bez dalšího duchovenských úřadů, obročí, práv a výsad a zapovídá se jim chodit v církevním šatu a nosit postřižiny.

§ 2. Duchovní s vyšším svěcením však je vázán celibátem, s výhradou předpisu kán. 214.

Kán. 214.

§ 1. Duchovní, který přijal vyšší svěcení, byv k tomu donucen vážnou bázní, a později, když bázeň pominula, tohoto svěcení neuznal aspoň mlčky vykonáváním dotyčného stupně svěcení v úmyslu přecejen se tímto jednáním podrobit duchovenským povinnostem, budiž soudcovským rozsudkem vrácen do laického stavu bez jakýchkoli povinností co do celibátu a kanonických hodinek, jakmile se pravoplatně dokáže donucení a nedostatek dodatečného uznání.

§ 2. Donucení pak a nedostatek dodatečného uznání se musejí dokázat podle předpisu kán. 1993 - 1998.

Oddíl II.

O duchovních zvlášť.

Kán. 215.

§ 1. Jen nositeli nejvyšší církevní moci náleží právo zřizovat církevní provincie, diecése, opatství nebo prelatury nepřísluš ející k žádné diecési, apoštolské vikariáty a apoštolské prefektury, je nově ohraničovat, rozdělovat, slučovat a zrušovat.

§ 2. Názvem "diecése" se v právu rozumí též opatství a prelatura nepřísluš ející k žádné diecési; a názvem "biskup" též opat nebo prelát nepřísluš ející k žádné diecési, leč by něco jiného bylo patrno z povahy věci nebo ze souvislosti slov.

Kán. 216.

§ 1. Území každé diecése se rozdělí na určité územní části; každé části pak nutno přikázat zvláštní kostel s vymezením lidu a postavit v čele zvláštního správce, jakožto jejího vlastního pastýře, pro nutnou duchovní správu.

§ 2. Stejným způsobem se rozdělí apoštolský vikariát a apoštolská prefektura, kde je to snadno možné.

§ 3. Části diecése, o nichž se zmiňuje § 1, jsou farnosti; části apoštolského vikariátu a apoštolské prefektury, byl-li jim přikázán zvláštní správce, se nazývají nevlastními farnostmi.

§ 4. Bez zvláštního apoštolského indultu nelze ustavovat farnosti podle různosti jazyka či národnosti věřících, žijících v téže obci nebo na témž území, ani farnosti ryze rodinné anebo osobní; pokud však takovéto farnosti již jsou zřízeny, nesmí se na nich nic měnit bez dotazu Apoštolského Stolce.

Kán. 217.

§ 1. Biskup rozvrhne své území na kraje či okrsky, pozůstávající z více farností, jež se nazývají venkovský vikariát , děkanát , arcikněžství atd.

§ 2. Zdá-li se toto rozvržení za daných okolností nemožné nebo nevhodné, poradí se biskup se Svatým Stolcem, leč by tento již byl učinil příslušné opatření.

STAŤ VII.

Nejvyšší moc a její účastníci ve smyslu církevního práva.

Hlava I.

Římský Velekněz.

Kán. 218.

§ 1. Římský Velekněz, nástupce svatého Petra v prvenství, má nejen čestné prvenství, nýbrž i nejvyšší a plnou pravomoc nad veškerou Církví jak ve věcech, jež se týkají víry a mravů, tak i v těch, jež se týkají kázně a řízení Církve rozšířené po celém světě.

§ 2. Tato moc je vpravdě biskupská, řádná a bezprostřední jak vzhledem ke všem a jednotlivým církvím, tak vzhledem ke všem a jednotlivým pastýřům a věřícím a není závislá na žádné lidské moci.

Kán. 219.

Římský Velekněz, pravoplatně zvolený, nabývá mocí božského práva plné nejvyšší pravomoci ihned od přijetí volby.

Kán. 220.

Věci vážnějšího významu, které, buď svou povahou, buď positivním zákonem, jsou vyhrazeny jedině Římskému Veleknězi, se nazývají závažnějšími záležitostmi.

Kán. 221.

Vzdal-li by se Římský Velekněz, není k platnosti jeho vzdání zapotřebí, aby bylo přijato kardinály nebo jinými osobami.

Hlava II.

Obecný církevní sněm.

Kán. 222.

§ 1. Obecný církevní sněm není možný, nesvolá-li ho Římský Velekněz.

§ 2. Římskému Veleknězi přísluší předsedat obecnému církevnímu sněmu osobně nebo skrze zástupce, vytýčit a stanovit předměty jednání a jednací řád, přeložit sídlo církevního sněmu, jej odložit, rozpustit a potvrdit jeho usnesení.

Kán. 223.

§ 1. K církevnímu sněmu se volají a mají na něm právo rozhodujícího hlasu:

1. Kardinálové S. Ř. C., i když nejsou biskupy;

2. patriarchové, primasové, arcibiskupové, sídelní biskupové, i před přijetím biskupského svěcení;

3. opati a preláti nepříslušející k žádné diecési;

4. opat primas, opati představení mnišských kongregací a nejvyšší představení kněžských vyňatých řeholí, ne však ostatních řeholí, leč by svolávací rozhodnutí stanovilo jinak.

§ 2. Také titulární biskupové, jsou-li voláni na církevní sněm, mají rozhodující hlas, leč by při svolání bylo výslovně stanoveno jinak.

§ 3. Bohovědci a znalci posvátných kánonů, jsou-li případně na církevní sněm pozváni, mají jen poradní hlas.

Kán. 224.

§ 1. Jestliže někdo z těch, kdož byli voláni na církevní sněm podle předpisu kán. 223, § 1, se ho nemůže zúčastnit, jsa zdržován pádnou překážkou, nechť pošle zástupce a prokáže překážku.

§ 2. Je-li zástupce jedním z Otců církevního sněmu, nemá dvou hlasů; není-li jím, může se účastnit jen veřejných zasedání, ale bez hlasovacího práva; po skončení církevního sněmu pak má právo podepsat jeho akta.

Kán. 225.

Nikomu z těch, kdož se musejí zúčastnit církevního sněmu, není dovoleno odejít z něho dřív, než se církevní sněm řádně skončí, leč by předseda církevního sněmu prozkoumal a uznal příčinu odchodu a dal svolení odejít.

Kán. 226.

K otázkám, jež předložil Římský Velekněz, mohou Otcové přidat jiné, schválí-li je však napřed předseda církevního sněmu.

Kán. 227.

Dekrety církevního sněmu nabývají konečné závaznosti teprve tehdy, když jsou Římským Velekněžem potvrzeny a k jeho rozkazu vyhlášeny.

Kán. 228.

§ 1. Obecný církevní sněm má nejvyšší moc nad celou církví.

§ 2. Z rozhodnutí Římského Velekněze se nepřipouští odvolání k obecnému církevnímu sněmu.

Kán. 229.

Zemřel-li by Římský Velekněz v době trvání církevního sněmu, přerušuje se církevní sněm již mocí práva, dokud nový Velekněz nenařídí jej opět uvést v chod a pokračovat v něm.

Hlava III.

Kardinálové Svaté Římské Církve.

Kán. 230.

Kardinálové S. Ř. C. tvoří poradní sbor Římského Velekněze a jako hlavní rádci a pomocníci jej podporují při řízení Církve.

Kán. 231.

§ 1. Posvátný sbor je rozvržen do tří stupňů: biskupského, k němuž patří jen šest kardinálů stojících v čele suburbikárních diecésí; kněžského, který pozůstává z padesáti kardinálů; jáhenského, který pozůstává ze čtrnácti.

§ 2. Kardinálům kněžského a jáhenského stupně přikazuje Římský Velekněz každému jeho titul anebo diakonii v Městě.

Kán. 232.

§ 1. Kardinály svobodně volí Římský Velekněz z celého světa, muže to, kteří mají aspoň kněžské svěcení a znamenitě vynikají vzdělaností, zbožností a rozvahou ve vyřizování věcí.

§ 2. Z hodnosti kardinalátu jsou vyloučeni:

1. Nelegitimní, i když byli legitimováni potomním manželstvím; a rovněž jiní, kdož podle kanonických ustanovení jsou iregulární nebo nezpůsobilí k vyšším svěcením, i když byli apoštolskou mocí dispensováni vzhledem k svěcení a hodnostem, třebas vzhledem k biskupské hodnosti;

2. kdo má potomstvo, třebas z pravoplatného manželství pocházející, nebo vnuky;

3. kdo je s některým žijícím kardinálem příbuzný v prvním nebo druhém stupni.

Kán. 233.

§ 1. Kardinály jmenuje a vyhlašuje Římský Velekněz v konsistoři a ti, kdož byli takto jmenováni a vyhlášeni, nabývají práva k volbě Římského Velekněze a výsad, o nichž se zmiňuje kán. 239.

§ 2. Oznámí-li však Římský Velekněz v konsistoři jmenování některého kardinála, ponechav si jeho jméno v srdci, nepožívá takto povýšený prozatím žádných kardinálských práv anebo výsad, ale jakmile vyhlásí Římský Velekněz jeho jméno, požívá jich od vyhlášení, práva pořadí pak od ponechání v srdci.

Kán. 234.

Kdo byl povýšen na kardinála nejsa přítomen v kurii, musí při přijetí červeného biretu přísahat, že se do roka dostaví k nejvyššímu Veleknězi, leč by mu v tom bránila pravoplatná překážka.

Kán. 235.

Neučinil-li Svatý Stolec ve zvláštních případech jiné opatření, uprazdňují se povýšením na posvátný purpur nejen samočinně všechny hodnosti, kostely a obročí, jež zastává povýšený, nýbrž pozbývá se také církevních platů.

Kán. 236.

§ 1. Opcí, učiněnou v konsistoři a schválenou nejvyšším Veleknězem, mohou, při zachování přednosti stupně a povýšení, kardinálové kněžského stupně postoupit na další titul a kardinálové jáhenského stupně na další diakonii, a byli-li po celých deset let na jáhenském stupni, mohou postoupit také na kněžský stupeň.

§ 2. Kardinál jáhenského stupně, který opcí postoupí na kněžský stupeň, má místo přede všemi oněmi kardinály kněžími, kteří dosáhli hodnosti posvátného purpuru po něm.

§ 3. Uprázdní-li se suburbikární biskupství, mohou je v konsistoři při zachování přednosti povýšení optovat kardinálové kněžského stupně, kteří v době uprázdnění jsou přítomni v kurii nebo odtud sice jsou dočasně vzdáleni, ale pro nějaký úkol, jejž jim svěřil Římský Velekněz.

§ 4. Kardinálové, jimž je přikázáno jedno ze suburbikárních biskupství, nemohou optovat jiné; dosáhne-li však kardinál hodnosti děkaně, slučuje ve svých rukou svou diecési s diecési ostijskou, která je proto v osobě kardinála děkana vždy spojena s některou suburbikární diecési.

Kán. 237.

§ 1. V čele posvátného sboru kardinálů stojí děkan, to jest nejstarší povýšením na některý suburbikární stolec, který však nemá žádné pravomoci nad ostatními kardinály, nýbrž sám je prvním mezi rovnými.

§ 2. Při uprázdnění děkanátu nastupuje již mocí práva podděkan, ať již je v době uprázdnění přítomen v kurii, ať se zdržuje ve své suburbikární diecési, ať je dočasně nepřítomen z důvodu úkolu svěřeného mu Římským Velekněžem.

Kán. 238.

§ 1. Kardinálové jsou vázáni povinností sídlit v kurii a nejsou oprávněni ji opustit beze svolení Římského Velekněze, s výhradou předpisu §§ 2 a 3 tohoto kánonu.

§ 2. Tato povinnost víže též kardinály biskupy suburbikární; ale ti nepotřebují svolení k tomu, aby se odebrali do diecésí jim svěřených, kdykoli to uznají za vhodné.

§ 3. Kardinálové, kteří jsou biskupy některé diecése ne suburbikární, se vyjímají z povinnosti sídlit v kurii; ale jakmile přijdou do Města, představí se nejvyššímu Veleknězi a nesmějí opustit Město, pokud od něho nedosáhnou svolení k odchodu.

Kán. 239.

§ 1. Kromě jiných výsad, které se v tomto Kodexu vypočítávají v příslušných titulech, mají všichni kardinálové od svého povýšení v konsistoři oprávnění:

1. Zpovídat všude na světě, třebas řeholníky obojího pohlaví, a zprošťovat všech hříchů a censur, třebas vyhrazených, s výjimkou jen censur vyhrazených Apoštolskému Stolci zcela zvláštním způsobem a těch, které jsou uloženy na prozrazení tajemství sv. Oficia;

2. pro sebe a své domácí kněze zpovědníka, který tím již mocí práva nabývá pravomoci, pokud jí nemá, a to dokonce ohledně hříchů a censur, též vyhrazených, s výjimkou jen oněch censur, o nichž se zmiňuje bod 1.; volit

3. všude hlásat slovo Boží;

4. celebrovat nebo jinému dovolit v jejich přítomnosti celebrovat jednu mši sv. ve čtvrtek Svatého týdne a tři mše sv. v noci o Narození Páně;

5. všude pouhým znamením kříže se všemi odpustky, obvykle Svatým Stolcem udílenými, žehnat růžence a jiné modlitební věnce, kříže, pamětní peníze, sochy a škapulíře schválené Apoštolským Stolcem a je vkládat bez povinnosti zápisu;

6. v kostelích a kaplích, třeba soukromých, i na jiných posvátných místech jediným žehnáním zřizovat zastavení křížové cesty se všemi odpustky, jež jsou přiznány těm, kdož konají tuto pobožnost; a dále pro věřící, kteří pro nemoc nebo jinou pravoplatnou překážku nemohou vykonat posvátná zastavení křížové cesty, žehnat obrazy Ukřižovaného s připojením všech odpustků přiřčených Římskými Veleknězi pobožnosti této křížové cesty;

7. celebrovat na přenosném oltáři nejen ve vlastním příbytku, nýbrž kdekoli se zdržují; a dovolit, aby v jejich přítomnosti byla celebrována druhá mše sv.;

8. celebrovat na moři při náležitých zárukách;

9. celebrovat mši sv. ve všech kostelích a kaplích podle vlastního kalendáře;

10. užívat osobního oltáře s každodenní výsadou;

11. získávat ve vlastních kaplích odpustky, k jichž nabytí je předepsána návštěva některého chrámu nebo veřejné kaple v obci či místě, kde kardinálové se právě zdržují, kteréžto výsady mohou užívat také jejich domácí;

12. žehnat všude lidu po způsobu biskupů; ale v Městě jen v kostelích, na posvátných místech a ve shromážděních věřících;

13. nosit po způsobu biskupů kříž na prsou, třeba na mozetě, a užívat mitry a pastýřské berly;

14. celebrovat mši sv. v kterékoli soukromé kapli bez újmy pro toho, kdo požívá indultu;

15. konat pontifikální úkony s trůnem a baldachýnem ve všech kostelích mimo Město, po uvědomění ordináře, jde-li o katedrální kostel;

16. kamkoli přijdou, požívat poct vzdávaných obvykle místním ordinářům;

17. vydávat pro zevní obor svědectví o papežském výroku;

18. mít kapli vyňatou z visitace ordinářovy;

19. volně nakládat obročními příjmy, třeba závětí, s výhradou předpisu kán. 1298;

20. konat všude při zachování příslušných předpisů a bez újmy předpisu kán. 1197 svěcení a žehnání kostelů, oltářů, posvátného nářadí a opatů a jiná podobná vyjma svěcení svatých olejů, nemá-li kardinál biskupského svěcení;

21. mít pořadí přede všemi preláty, třebas patriarchy, ano i samými papežskými legáty, leč by legát byl kardinálem sídlícím ve vlastním území; kardinál legát pobočník pak má mimo Město přednost přede všemi jinými;

22. udílet první postřižiny a nižší svěcení, má-li ovšem svěcenec propustný list příslušného ordináře;

23. udílet svátost biřmování bez újmy povinnosti zápisu biřmovancova jména podle předpisu práva;

24. udílet odpustky dvou set dnů, třebas i tak, aby bylo možno získat je tolikrát kolikrát, v místech nebo ústavech a pro osoby podřízené jejich pravomoci nebo ochraně; rovněž v jiných místech, ale tak, že je mohou získat toliko přítomní jednotlivě.

§ 2. Kardinál děkan má výsadu vysvětit a konsekrovat zvoleného Velekněze, potřebuje-li tento svěcení nebo biskupskou konsekraci, a při tom užívá pallia; a ta výsada v nepřítomnosti kardinála děkana přísluší podděkanovi, a je-li také on nepřítomen, nejstaršímu kardinálu biskupu suburbikárnímu.

§ 3. Konečně kardinál prvojáhen vkládá v zastoupení Římského Velekněze pallia arcibiskupům a biskupům majícím tu výsadu nebo jich zástupcům; a ohlašuje lidu jméno nově zvoleného Velekněze.

Kán. 240.

§ 1. Kardinál povýšený na suburbikární stolec a kanonicky uvedený v jeho držení je pravým biskupem své diecése a má nad ní tu moc, jakou mají sídelní biskupové v příslušné diecési.

§ 2. Ostatní kardinálové ve svých titulech a diakoniích, jakmile se ujmou jich kanonického držení, mohou všechno co místní ordináři ve svých kostelích, s výjimkou soudnictví a jakékoli pravomoci nad věřícími, ale s výhradou moci ve věcech, jež se týkají kázně, nápravy mravů a kostelní služby.

§ 3. Kardinál kněžského stupně může ve svém titulu konat pontifikální úkony s trůnem a baldachýnem a kardinál jáhenského stupně ve své diakonii být přítomen pontifikálně a nikdo jiný nemůže tam tak činit bez kardinálova souhlasu; v jiných kostelích Města však nesmějí kardinálové užít trůnu a baldachýnu beze svolení Římského Velekněze.

Kán. 241.

Za uprázdnění Apoštolského Stolce má posvátný sbor kardinálů a římská kurie jen moc vymezenou v konst. Pia XII. Vacantis Apostolicae Sedis z 8. pros. 1945.

Hlava IV.
Římská kurie.

Kán. 242.

Římská kurie pozůstává z posvátných kongregací, soudů a oficií, tak jak jsou níže vypočteny a popsány.

Kán. 243.

§ 1. U jednotlivých kongregací, soudů a oficií nutno zachovávat kázeň a projednávat záležitosti podle předpisů jak obecných, tak partikulárních, vydaných pro ně Římským Velekněžem.

§ 2. Všichni, kdož přísluší ke kongregacím, soudům a oficiím římské kurie, jsou povinni zachovávat tajemství v mezích a měrou, jak je pro ně jednotlivě určeno služebním řádem.

Kán. 244.

§ 1. U těchto kongregací, soudů a oficií nechť se nejedná o ničem závažném anebo mimořádném, aniž jejich vedoucí o tom napřed učiní sdělení Římskému Veleknězi.

§ 2. Všechny milosti a rozhodnutí vyžadují papežského schválení s výjimkou těch, pro něž byla vedoucím těchto oficií, soudů a kongregací udělena zvláštní oprávnění, a s výjimkou rozsudků soudu Posvátné Římské Roty a Apoštolské Signatury.

Kán. 245.

Případný spor o příslušnost mezi posvátnými kongregacemi, soudy nebo oficii římské kurie rozhoduje výbor kardinálů S.Ř.C., jež od případu k případu ustanoví Římský Velekněz.

Čl. I. - Posvátné kongregace.

Kán. 246.

Jednotlivým kongregacím stojí v čele kardinál prefekt nebo, stojí-li jim v čele sám Římský Velekněz, řídí je kardinál tajemník; a k nim se druží kardinálové, jež Velekněz uzná za dobré jim přidělit, s ostatními potřebnými zřízenci.

Kán. 247.

§ 1. Kongregace sv. Oficia, v jejímž čele stojí sám nejvyšší Velekněz, střeží nauku o víře a mravech.

§ 2. Soudí ty trestné činy, jež jí jsou vyhrazeny podle jejích vlastních stanov, s mocí rozhodovat tyto trestní záležitosti nejen cestou odvolání od soudu místního ordináře, nýbrž také v první stolici, byly-li na ni vzneseny přímo.

§ 3. Ona sama nalézá o věcech, které, ať přímo, ať nepřímo, právně anebo skutkově, se týkají tak zvané výsady Pavlovy a manželských překážek různého náboženství a smíšeného vyznání; a rovněž jí přísluší oprávnění dispensovat od těchto překážek. Pročež nutno každou takovouto otázku vznést na tuto kongregaci, která však může, uzná-li to a vyžaduje-li toho případ, odkázat otázku na jinou kongregaci nebo na soud Posvátné Římské Roty.

§ 4. Jí přísluší nejen pečlivě prozkoumávat knihy jí předložené, je v případě potřeby zapovědět a udílet dispense, ale také z úřední moci co nejvhodnější cestou pátrat po rozšiřovaných zavržení hodných spisech jakéhokoli druhu a připomínat ordinářům jak svědomitě jsou povinni zakročovat proti škodlivým spisům a je oznamovat Svatému Stolci, podle předpisu kán. 1397.

§ 5. Ona je výlučně příslušná ve všech těch věcech, jež se dotýkají eucharistického postu u kněží sloužících mši sv.

Kán. 248.

§ 1. Prefektem kongregace konsistorní je sám Římský Velekněz. Kromě jiných k ní z úřední moci patří kardinálové, tajemník sv. Oficia, prefekt kongregace seminární a universitní a státní tajemník. Mezi jejími poradci vždy jsou přísedící sv. Oficia, tajemník kongregace pro mimořádné církevní záležitosti a tajemník kongregace seminární a universitní.

§ 2. Této kongregaci přísluší nejen připravovat jednání pro konsistoře, ale mimoto v místech nepodléhajících kongregaci Propagandy ustavovat nové diecése a provincie a kapituly jak katedrální tak kolegiátní; rozdělovat diecése již ustavené; činit návrhy na ustanovení biskupů, apoštolských administrátorů, koadjutorů a auxiliárů biskupů, nařídit kanonická vyšetřování či řízení o těch, kdož mají být povýšeni, a pečlivě zvážit vykonaná řízení a zkoumat jejich vědomosti, s výhradou předpisu kán. 255.

§ 3. Této kongregaci podléhá vše to, co se vztahuje na zřízení, zachování a stav diecésí. Pročež bdí nad plněním či neplněním povinností, jimiž jsou vázáni ordináři; prohlíží písemné zprávy biskupů o stavu jejich diecésí; nařizuje apoštolské visitace a zkoumá ty, které byly vykonány, při čemž v obou případech zasílá jednotlivým kongregacím k vyjádření ty záležitosti, jež zvláště spadají do jejich oboru.

Kán. 249.

§ 1. Kongregaci svátostí přísluší veškeré zákonodárství o kázni sedmi svátostí, bez újmy práva kongregace sv. Oficia, pokud jde o to, co stanoví kán. 247, a kongregace posvátných obřadů, pokud se týká obřadů a obřadností, jež se musejí zachovávat při konání, udělování a přijímání svátostí.

§ 2. Jí tedy přináleží všechny ty věci, jež bývají rozhodovány a povolovány jak v kázni manželství, tak v kázni ostatních svátostí, jakož i o celebrování eucharistické oběti, s výjimkou jen těch věcí, jež jsou vyhrazeny jiným kongregacím.

§ 3. Ona též nalézá jak výlučně o skutkové podstatě nedokonanosti manželství tak o jsoucnosti důvodů k udělení dispense, jakož i o všem tom, co souvisí s těmito věcmi. Může však, uzná-li, že je to radné, odkázat rozhodnutí všeho toho na Posvátnou Římskou Rotu. Právě tak na ni mohou být vzneseny otázky o platnosti manželství, jež však odkáže na příslušný soud, vyžadují-li přesnějšího zkoumání anebo šetření. Týmž způsobem jí přísluší rozhodovat o povinnostech spojených s vyšším svěcením a zkoumat otázky o samotné platnosti svatého svěcení anebo je odkázat na příslušný soud. A stejně tak při ostatních svátostech.

Kán. 250.

§ 1. Kongregaci koncilu je přikázána ta část záležitostí, která se vztahuje na veškerou kázeň světského duchovenstva a křesťanského lidu.

§ 2. Pročež jí náleží pečovat o to, aby byla zachovávána přikázání křesťanského života s oprávněním příhodně od nich dispensovat věřící; upravovat věci, které se týkají farářů a kanovníků; anebo které se vztahují na zbožná společenství, zbožné jednoty /i když podléhají řeholníkům nebo jsou zřízeny při jejich kostelích či domech/, zbožné odkazy, zbožná díla, mešní almužny, obročí anebo úřady, církevní majetek movitý i nemovitý, diecésní daně, poplatky biskupských kurií a jiné takové věci. Jí je vyhrazeno oprávnění vyjímat z podmínek požadovaných k nabytí obročí, kdykoli jich udělení přísluší ordinářům; připouštět k smíru ty, kdož se zmocnili církevního majetku, třebas patřícího řeholníkům; dovolovat, aby věřící mohli nabýt církevního majetku přivlastněného světskou mocí.

§ 3. Rozhoduje též všechny ty věci, jež se týkají církevní nedotknutelnosti, a rovněž spory o přednost s výhradou práva kongregace řeholní a kongregace obřadnostní.

§ 4. Jí přísluší všechny ty věci, které se vztahují na konání církevních sněmů a jich přezkoumání a na biskupské schůze či konference mimo místa, jež podléhají kongregaci Propagandy.

§ 5. Jest pak tato kongregace příslušnou pro všechny spory týkající se záležitostí jí přikázaných, má-li o těch sporech za to, že mají být projednány správní cestou; ostatní spory nutno vznést na příslušný soud.

Kán. 251.

§ 1. Kongregace řeholní si výlučně vyhrazuje ty věci, jež se týkají řízení, kázně, studií, majetku a výsad řeholníků obojího pohlaví, vázaných sliby jak slavnými, tak jednoduchými, a těch, kdož, třebas bez slibů, přece vedou společný život po způsobu řeholníků, a rovněž třetích řádů světských, bez újmy práva kongregace Propagandy.

§ 2. Pročež tato kongregace rozhoduje správní cestou všechny otázky, jež jí přísluší, zatím co otázky, jež mají být projednány soudní cestou, odkáže na příslušný soud a vždy bez újmy práva kongregace sv. Oficia a kongregace koncilu, pokud jde o záležitosti jim patřící; ale jd e-li o spor mezi řeholníkem a osobou neřeholní, může též, uzná-li to za přiměřené, tuto otázku odkázat na jinou kongregaci anebo soud, zejména k návrhu strany.

§ 3. Této kongregaci konečně je vyhrazeno udílet pro řeholníky dispense od obecného práva, bez újmy předpisu kán. 247, § 5.

Kán. 252.

§ 1. Kongregace Propagandy řídí misie pro hlásání evangelia a katolické nauky, ustanovuje potřebné hlasatele a vyměňuje je a má oprávnění projednávat, podnikat a vykonávat vše, co v této věci je nutné a vhodné.

§ 2. Pečuje o všechny věci, jež se týkají konání a ověřování církevních sněmů v místech jí podřízených.

§ 3. Její pravomoc je omezena na ty kraje, kde trvá misijní stav z toho důvodu, že tam dosud není ustavena posvátná hierarchie. Této kongregaci jsou také podřízeny kraje, které, ačkoli je tam ustavena hierarchie, vykazují stav ještě neúplný. Jí právě tak podléhají společnosti duchovních a semináře, které jsou výlučně založeny k tomu cíli, aby v nich byli vychovávání misionáři pro vnější misie, zejména pokud jde o jejich pravidla, správu a přiměřené úlevy požadované pro svaté svěcení chovanců.

§ 4. Tato kongregace však je povinna vznést na příslušné kongregace záležitosti, jež se dotýkají buď víry, buď manželských věcí, buď vydání nebo výkladu všeobecných předpisů týkajících se kásně posvátných obřadů.

§ 5. Pokud pak jde o řeholníky, vyhrazuje si tato kongregace, cokoli se týká řeholníků coby misionářů, ať jako jednotlivců, ať všech dohromady. Cokoli pak se dotýká řeholníků jako takových, ať jednotlivců, ať všech dohromady, odkáže na kongregaci řeholní anebo jí to ponechá.

Kán. 253.

§ 1. Kongregace posvátných obřadů má právo rozhodovat a stanovit všechny ty věci, které se bezprostředně týkají posvátných obřadů a obřadností latinské Církve, ne však ty, které se vztahují na posvátné obřady vzdáleněji, jako jsou práva přednosti a jiné věci toho druhu, o nichž se rozhodne buď cestou soudní, buď správní.

§ 2. Jí tedy zejména náleží bdít nad tím, aby posvátné obřady a obřadnosti byly pečlivě zachovávány při sloužení mše sv., při přisluhování svátostmi, při konání církevních hodinek, konečně při všech věcech, jež se týkají kultu Církve latinské; udělovat přiměřené dispense; propůjčovat vyznamenání a čestné výsady jak osobní a dočasné, tak i místní a trvalé, jež souvisejí s posvátnými obřady a obřadnostmi, a dbát o to, aby se do těchto věcí nevloudily zlořády.

§ 3. Konečně projednávat všechny ty věci, jež se jakýmkoli způsobem vztahují na blahořečení a svatořečení služebníků Božích nebo na svaté ostatky.

Kán. 254.

Kongregaci obřadností přináleží úprava obřadností, jež se mají zachovávat v papežské kapli a při papežském dvoře, a posvátných funkcí, jež Otcové kardinálové konají mimo papežskou kapli; a rovněž tato kongregace nalézá o otázkách pořadí jak Otců kardinálů, tak i vyslanců, jež různé státy vysílají k Svatému Stolci.

Kán. 255.

Kongregaci pro mimořádné církevní záležitosti přísluší ustanovat diecése nebo je dělit a povyšovat vhodné muže na uprázdněné diecése, kdykoli nutno o těchto věcech jednat se světskými vládami; mimoto se kongregace obírá těmi záležitostmi, jež jejímu zkoumání předkládá nejvyšší Velekněz skrze kardinála státního tajemníka, zvláště z těch, jež nějak souvisejí se světskými zákony a se vztahují na dohody s různými státy.

Kán. 256.

§ 1. Kongregace seminární a universitní dozírá nad vším, co se týká řízení, kázně, časné správy a studií na seminářích, bez újmy práva kongregace Propagandy. Jí právě tak je přikázána úprava řízení a studií, jimiž se musejí zabývat vysoké školy či tak zvané university nebo fakulty, které podléhají církevní moci, čítaje v to i ty, jež jsou spravovány členy některé řeholní rodiny. Prozkoumává nová učiliště a schvaluje je, propůjčuje oprávnění udílet akademické hodnosti a vydává předpisy, podle nichž se mají udělovat, a jde-li o muže vynikajícího jedinečnou učeností, může je udělit sama.

§ 2. V této kongregaci zasedá mezi jinými kardinály tajemník kongregace konsistorní a mezi poradci v ní zasedá přísedící této kongregace.

Kán. 257.

§ 1. Kongregaci pro východní Církev stojí v čele sám Římský Velekněz. Této kongregaci jsou vyhrazeny všechny záležitosti jakéhokoli druhu, jež se vztahují ať na osoby, ať na kázeň, ať na obřady východních Církví, i když to jsou smíšené záležitosti, ty totiž, které, ať ve věcném, ať v osobním ohledu, se dotýkají též západních katolíků.

§ 2. Pročež tato kongregace požívá pro Církve východního obřadu všech oprávnění, jež mají ostatní kongregace pro Církve latinského obřadu, avšak bez újmy práva kongregace sv. Oficia podle předpisu kán. 247.

§ 3. Tato kongregace rozhoduje spory cestou správní; ty však, o nichž usoudí, že mají být rozhodnuty soudní cestou, odkáže na soud, jejž určí sama kongregace.

Čl. II. - Soudy římské kurie.

Kán. 258.

§ 1. Posvátné Penitenciárii je postaven v čelo kardinál velkopenitenciář. Pravomoc tohoto soudu je omezena na věci, které se týkají vnitřního oboru, třebas nesvátostného; pročež tento soud jen pro vnitřní obor přiznává milosti, rozhřešení, dispense, záměny, nápravy a prominutí; kromě toho zkoumá otázky svědomí a rozhoduje je.

§ 2. Jí mimoto přísluší soudit všechny ty věci, jež se týkají užívání odpustků a jich udílení, s výhradou práva sv. Oficia rozhodovat věci, které se týkají věroučné stránky těchto odpustků nebo nových modliteb a pobožností.

Kán. 259.

Případy, vyžadující soudní cesty, se projednávají u Posvátné Římské Roty a u nejvyššího soudu Apoštolské Signatury v mezích a podle předpisů uvedených v kán. 1598 - 1605, s výhradou práva kongregace sv. Oficia a kongregace posvátných obřadů, pokud jde o případy jí příslušející.

Čl. III. - Oficia římské kurie.

Kán. 260.

§ 1. Apoštolské kanceláři, jíž stojí v čele kardinál kancléř Svaté Římské Církve, přísluší ten úkol, že odesílá apoštolské listy či buly o obsazení obročí a konsistorních úřadů, zřízení nových provincií a diecésí a kapitul a o vyřízení jiných důležitějších církevních záležitostí.

§ 2. A ty listiny či buly se smějí odesílat jen z příkazu kongregace konsistorní, jd e-li o záležitosti náležející k její příslušnosti, anebo z příkazu nejvyššího Velekněze, jde-li o jiné záležitosti, při čemž nutno v jednotlivých případech zachovat meze dotyčného příkazu.

Kán. 261.

Apoštolské Datárii, kterou řídí kardinál Datář Svaté Římské Církve, je přikázáno zkoumat způsobilost těch, kdož mají být povýšeni na nekonsistorní obročí, vyhrazená Apoštolskému Stolci; vyhotovovat a odesílat apoštolské listy o jich udělení;osvobozovat při udělení obročí od splnění požadovaných podmínek, kdykoli jeho udělení nepřísluší ordinářovi; pečovat o platy a břemena, jež nejvyšší Velekněz uložil při udělení zmíněných obročí.

Kán. 262.

Apoštolské komoře, jíž předsedá kardinál komoří Svaté Římské Církve, náleží péče a správa majetku a časných práv Svatého Stolce, zejména po dobu jeho uprázdnění; a tu platí dopodrobna předpisy stanovené v konst. Pia XII. Vacantis Apostolicae Sedis z 8. pros. 1945.

Kán. 263.

Úřad státního sekretariátu, jehož vedoucím je kardinál státní tajemník, pozůstává z tří odborů v tomto pořadí:

1. První odbor, jemuž předsedá tajemník kongregace pro mimořádné církevní záležitosti, se obírá záležitostmi, které musejí být předloženy k prozkoumání této kongregaci podle předpisu kán. 255, zatím co se ostatní záležitosti podle jejich různé povahy odkáží na jednotlivé kongregace;

2. druhý odbor, v jehož čele stojí náhradník, se zabývá běžnými záležitostmi;

3. třetí odbor řídí kancléř apoštolských breví, a ten se věnuje odesílání breví.

Kán. 264.

Sekretariátům breví ke knížatům a latinských listů přísluší služba sepisovat latinsky projevy nejvyššího Velekněze, jim od něho přikázané.

Hlava V.
Legáti Římského Velekněze.

Kán. 265.

Římský Velekněz má právo, nezávislé na světské moci, vysílat do kterékoli části světa legáty s církevní pravomocí nebo bez ní.

Kán. 266.

Legát pobočník se nazývá kardinál, který je s tímto názvem vyslán nejvyšším Veleknězem jakožto druhý já a může tolik, kolik mu je svěřeno nejvyšším Veleknězem.

Kán. 267.

§ 1. Legáti, kteří jsou vysíláni s názvem "nuncius" anebo "internuncius":

1. Udržují podle předpisů, jež obdrželi od Svatého Stolce, vztahy mezi Apoštolským Stolcem a světskými vládami, u nichž zastávají úřad stálé legace;

2. musejí v úředním obvodu jim přikázaném bdít nad církevními poměry a zpravovat o nich Římského Velekněze;

3. kromě těchto dvou řádných mocí mívají zpravidla jiná oprávnění, jež však všechna jsou přenesená.

§ 2. Kdož pak jsou vysíláni s názvem "apoštolský delegát", mají jen řádnou moc, o níž se zmiňuje § 1, bod 2., kromě jiných oprávnění přenesených, svěřených jim Svatým Stolcem.

Kán. 268.

§ 1. Služba legátů se všemi oprávněními jim svěřenými nezaniká při uprázdnění Apoštolského Stolce, leč by v papežském listu bylo stanoveno jinak.

§ 2. Pomíjí však splněním příkazu, odvoláním jim oznámeným a vzdáním přijatým Římským Velekněze.

Kán. 269.

§ 1. Legáti nechť ponechají místním ordinářům svobodný výkon jejich pravomoci.

§ 2. I když snad postrádají biskupského svěcení, mají přece jen pořadí přede všemi ordináři, kteří nejsou vyznamenáni kardinálskou hodností.

§ 3. Mají-li biskupské svěcení, mohou beze svolení ordinářů ve všech jejich kostelích, vyjma katedrální kostel, žehnat lidu a konat bohoslužebné úkony, třebas pontifikální, též s použitím trůnu a baldachýnu.

Kán. 270.

Biskupům, kteří se zřetelem k stolci jsou vyznamenáni titulem "apoštolský legát", nepřísluší z toho žádné zvláštní právo.

Hlava VI.

Patriarchové, primasové a metropolité.

Kán. 271.

Název "patriarcha" anebo "primas" nezahrnuje, mimo čestný stupeň a právo přednosti podle předpisu kán. 280, žádné zvláštní pravomoci, leč by partikulární právo o některých stanovilo jinak.

Kán. 272.

V čele církevní provincie stojí metropolita či arcibiskup; a ta hodnost je spojena s biskupským stolcem, Římským Velekněze určeným nebo schváleným.

Kán. 273.

S výhradou předpisu kán. 275 - 280 má metropolita ve své vlastní diecési tytéž povinnosti a táž práva jako biskup ve své.

Kán. 274.

V sufragánních diecésích pak může metropolita jen:

1. Ustanovovat ty, kdož byli od patronů presentováni na obročí, opomene-li to bez pádné překážky učinit sufragán během lhůty stanovené právem;

2. udílet odpustky sto dnů jako ve vlastní diecési;

3. ustanovovat kapitulního vikáře podle předpisu kán. 432,§2;

4. dozírat nad tím, aby víra a církevní kázeň byly přesně zachovávány, a zpravovat Římského Velekněze o zlořádech;

5. vykonat kanonickou visitaci, opomene-li ji sufragán, ale dřív musí její odůvodněnost uznat Apoštolský Stolec; po dobu visitace však může kázat, zpovídat a při tom také rozhřešovat od případů vyhrazených biskupovi, zkoumat život a počestnost duchovních, oznamovat duchovní, kteří si utržili ztrátu cti, jejich ordinářům, aby je potrestali, a trestat spravedlivými tresty, nevyjímajíc censur, notorické zločiny a případné zjevné urážky způsobené jak jemu tak jeho družině;

6. konat tak jako biskup ve vlastním území pontifikální úkony ve všech kostelích, třebas vyňatých, po předchozím vyrozumění ordináře, jde-li o katedrální kostel, žehnat lidu, dát před sebou nosit kříž, ne však vykonávat jiné úkony, které vyžadují pravomoc;

7. přijímat odvolání z konečných rozsudků anebo mezitímních majících význam konečných, vynesených v sufragánních kuriích, podle předpisu kán. 1594, § 1;

8. rozhodovat v první stolici spory, o nichž se zmiňuje kán. 1572, § 2.

Kán. 275.

Metropolita je povinen žádat do tří měsíců po konsekraci nebo po udělení úřadu v konsistoři, je-li již konsekrován, osobně nebo skrze zástupce od Římského Velekněze pallium, které značí arcibiskupskou moc.

Kán. 276.

Pročež by metropolita před obdržením pallia, s výjimkou zvláštního apoštolského indultu, nedovoleně konal úkony ať metropolitní pravomoci, ať biskupského svěcení, při nichž se podle předpisu liturgických zákonů vyžaduje užití pallia.

Kán. 277.

Metropolita může užít pallia uvnitř každého, třebas vyňatého kostela své provincie při slavné mši sv., o dnech označených v Římském Pontifikálu a o jiných případně mu přiznaných; v žádném případě však ho nesmí užít mimo provincii, i když by k tomu byl souhlas místního ordináře.

Kán. 278.

Ztratí-li metropolita pallium nebo je-li přeložen na jiný arcibiskupský stolec, potřebuje nové pallium.

Kán. 279.

Pallium nelze ani půjčit ani darovat ani někomu zůstavit, ale všechna pallia, jež má metropolita, nutno s ním pohřbít.

Kán. 280.

Patriarcha má pořadí před primasem, primas před arcibiskupem a tento před biskupy, s výhradou předpisu kán. 347.

Hlava VII.

Plenární a provinční církevní sněmy.

Kán. 281.

Ordináři více církevních provincií se mohou sejít k plenárnímu církevnímu sněru, musejí však požádat o svolení Římského Velekněze, který ustanovuje svého legáta, aby církevní sněm svolal a mu předsedal.

Kán. 282.

§ 1. Plenárního církevního sněmu musejí se zúčastnit s rozhodujícím hlasem kromě apoštolského legáta, metropolité, sídelní biskupové, kteří se mohou dát zastoupit koadjutorem nebo auxiliárem, apoštolští administrátoři diecésí, opati nebo preláti nepříslušející k žádné diecési, apoštolští vikáři, apoštolští prefekti a kapitulní vikáři.

§ 2. Také titulární biskupové, zdržující se v dotyčném obvodu, zve-li je papežský legát podle přijatých pokynů na církevní sněm, se musejí dostavit a mají rozhodující hlas, leč by ve svolání bylo výslovně stanoveno jinak.

§ 3. Jiní mužové z obojího duchovenstva, na církevní sněm případně pozvaní, mají jen poradní hlas.

Kán. 283.

V jednotlivých církevních provinciích nechť se koná provinční církevní sněm aspoň každého dvacátého roku.

Kán. 284.

Metropolita a při jeho právoplatném zaneprázdnění nebo za uprázdnění arcibiskupského stolce sufragán nejstarší povýšením na sufragánní biskupství:

1. Volí místo ke konání církevního sněmu uvnitř území provincie po vyslechnutí všech, kdož se musejí zúčastnit s rozhodujícím hlasem; není-li však pádných překážek, nesmí se opomenout metropolitní kostel;

2. svolává církevní sněm a předsedá mu.

Kán. 285.

Nechť biskupové, kteří nejsou podřízeni žádnému metropolitovi, opati nebo preláti nepříslušející k žádné diecési a arcibiskupové bez sufragánů si jednou pro vždy s předchozím schválením Apoštolského Stolce zvolí některého sousedního metropolitu, leč by si jej snad již byli zvolili, a nechť se s ostatními zúčastnují jeho provinčního církevního sněmu a nechť zachovávají sněmovní ustanovení a pečují o jich zachovávání.

Kán. 286.

§ 1. Kromě biskupů, opatů nebo prelátů nepřísluš̌ejících k žádné diecési a arcibiskupů, o nichž se zmiňuje kán. 285, nutno na provinční církevní sněm zvát všechny sufragány a ostatní, o nichž se zmiňuje kán. 282, § 1, a ti musejí se dostavit s rozhodujícím hlasem.

§ 2. Předseda se souhlasem většiny oněch, kdož se zúčastňují s rozhodujícím hlasem, může svolat titulární biskupy, kteří se zdržují v dotyčné provincii, a ti, svolá-li je, mají rozhodující hlas, leč by ve svolání bylo stanoveno jinak.

§ 3. Katedrální kapituly anebo diecésní poradci kterékoli diecése, jejíž ordinář musí být podle předpisu § 1 zván, se na církevní sněm pozvou a byvše pozváni pošlou dva kapituláry anebo poradce vespolně určené, ti však mají jen poradní hlas.

§ 4. Nutno pozvat též vyšší představené vyňatých kněžských řeholí a mnišských kongregací, kteří sídlí v provincii, a ti, byvše pozváni, musejí se dostavit anebo oznámit církevnímu sněmu překážku, která je od toho zdržuje; ale tito, stejně jako ostatní případně ještě zvaní mužové z obojího duchovenstva, mají pouze poradní hlas.

Kán. 287.

§ 1. Jestliže ti, kdož se musejí plenárního anebo provinčního církevního sněmu zúčastnit s rozhodujícím hlasem, jsou zdržováni pádnou překážkou, pošlou zástupce a prokáží překážku.

§ 2. Je-li zástupce jedním z Otců, kteří mají rozhodující hlas, nemá dvojího hlasu; není-li jím, má pouze poradní hlas.

Kán. 288.

Na církevním sněmu, ať plenárním, ať provinčním, předseda, vyžádav si, jde-li o provinční sněm, souhlas Otců, určuje pořad při zkoumání otázek a zahajuje církevní sněm, jej přenáší, odročuje a ukončuje.

Kán. 289.

Po zahájení plenárního nebo provinčního církevního sněmu není nikomu z těch, kdož se ho musí zúčastnit, dovoleno odejít leč z pádného důvodu uznaného papežským legátem nebo Otci provinčního církevního sněmu.

Kán. 290.

Ať Otcové, shromáždění na plenárním nebo provinčním církevním sněmu, usilovně zkoumají a rozhodují, o čem se jim zdá, každému pro jeho území, že to bude vhodné k prohloubení víry, k utužení mravů, k nápravě zlořádů, k urovnání sporů a k zachování nebo zavedení jednotné kázně.

Kán. 291.

§ 1. Po ukončení plenárního nebo provinčního církevního sněmu zašle předseda všechna akta a dekrety Svatému Stolci a ty smějí být vyhlášeny až po prozkoumání a stvrzení posvátnou kongregací koncilu; Otcové církevního sněmu však sami určí i způsob vyhlášení dekretů, i dobu, od kdy vyhlášené dekrety zavazují.

§ 2. Dekrety plenárního a provinčního církevního sněmu po vyhlášení zavazují v celém dotyčném jejich území a místní ordináři mohou od nich dispensovat jen ve zvláštních případech a z pádného důvodu.

Kán. 292.

§ 1. Nebylo-li pro jednotlivá místa Apoštolským Stolcem zařízeno jinak, ať metropolita, a když on nemůže, nejstarší ze sufragánů podle předpisu kán. 284 pečuje o to, aby místní ordináři se aspoň každý pátý rok v pevně stanovenou dobu scházeli u metropolity nebo jiného biskupa téže církevní provincie za tím účelem, aby po výměně názorů uvážili, co nutno v diecésích podniknout k povznesení blaha náboženství, a připravili to, o čem bude mět být jednáno na budoucím provinčním církevním sněmu.

§ 2. Také biskupové a jiní hodnostáři, o nichž se zmiňuje kán. 285, musejí spolu s ostatními ordináři být svoláni a se dostavit.

§ 3. Tito ordináři ve svém shromáždění určí sídlo příští schůze.

Hlava VIII.
Apoštolští vikáři a prefekti.

Kán. 293.

§ 1. Území, která nejsou zřízena v diecése, jsou spravována apoštolskými vikáři anebo prefekty; a je všechny jmenuje výlučně Apoštolský Stolec.

§ 2. Apoštolský vikář a prefekt se uchopují držení svého území tím, že tomu, kdo řídí území podle předpisu kán. 309, osobně nebo skrze zástupce předloží onen apoštolský list, tento pak dekret či otevřený list posvátné kongregace Propagandy.

Kán. 294.

§ 1. Apoštolští vikáři a prefekti mají ve svém území táž práva a oprávnění, která přísluší sídelním biskupům v jejich vlastních diecésích, leč by si Apoštolský Stolec něco vyhradil.

§ 2. Také ti, kteří nemají biskupského svěcení, mohou v hranicích svého území a pokud trvá jejich úřad, udílet všechna žehnání vyhrazená biskupům, s výjimkou jen pontifikálního, světit kalichy, pateny a přenosné oltáře se svatými oleji posvěcenými biskupem, udílet odpustky padesáti dnů a udílet podle předpisu kán. 782, § 3 a 957, § 2 biřmování, první postřižiny a nižší svěcení.

Kán. 295.

§ 1. Apoštolští vikáři a prefekti mohou a musejí ode všech misionářů, třebas řeholníků, požadovat, aby předložili svůj otevřený list či jakýkoli jiný list svého poslání, určení, ustanovení a povolání a zapovědět výkon jakékoli církevní služby těm, kdož odpírají jej předložit.

§ 2. Všichni misionáři, třebas řádoví řeholníci, požádají apoštolské vikáře a prefekty o svolení k vykonávání duchovní služby, ti však je smějí odmítnout jen jednotlivcům a z vážného důvodu.

Kán. 296.

§ 1. Také misionáři, kteří jsou řádovými řeholníky, jsou podřízeni pravomoci apoštolského vikáře a prefekta, jeho visitaci a kárné moci ve věcech, jež se týkají řízení misií, duchovní správy, přisluhování svátostmi, správy škol, darů učiněných se zřetelem k misii a plnění zbožných pořízení ve prospěch misie.

§ 2. Ačkoli kromě případů, stanovených v právu, není apoštolským vikářům a prefektům nikterak dovoleno vměšovat se do řeholní kázně, která závisí na řeholním představeném, přece jen vznikne-li o věcech, o nichž se zmiňuje předchozí odstavec, spor mezi příkazem apoštolského vikáře anebo prefekta a příkazem představeného, musí první mít přednost, s výhradou práva rekursu s přenosným účinkem k Svatému Stolci a s výhradou zvláštních ustanovení schválených Apoštolským Stolcem.

Kán. 298.

Vzniknou-li snad ve věcech, jež se týkají duchovní správy nějaké neshody, ať mezi jednotlivými misionáři, ať mezi různými řeholemi, ať mezi misionáři a kýmkoli jiným, postarají se apoštolští vikáři a prefekti o to, aby byly co nejdřív urovnány, a sami v případě potřeby rozhodnou takovéto otázky, avšak bez újmy práva rekursu k Apoštolskému Stolci, kterýžto rekurs neodkládá účinnosti rozhodnutí.

Kán. 299.

Apoštolští vikáři jsou povinni navštěvovat posvátné prahy svatých apoštolů Petra a Pavla zcela dle téhož pravidla jako sídelní biskupové podle předpisu kán. 341; překáží-li však něco vážně, aby tuto povinnost splnili sami osobně, mohou jí vyhovět skrze zástupce, třebas dlícího v Městě.

Kán. 300.

§ 1. Apoštolští vikáři a prefekti mají povinnost předkládat podle předpisu kán. 340 Apoštolskému Stolci úplnou a přesnou zprávu každý o svém pastýřském úřadě a o všech věcech, jež se jakýmkoli způsobem týkají stavu vikariátu nebo prefektury, misionářů, řeholníků, kázně lidu, návštěvy škol a konečně spásy věřících svěřených jejich péči; a ta zpráva musí být písemná a podepsaná jak samotným vikářem anebo prefektem, tak aspoň jedním z poradců, o nichž se zmiňuje kán. 302.

§ 2. Ano, pošlou také koncem každého roku Svatému Stolci seznam či počet na víru obrácených, pokřtěných a ročního přisluhování svátostmi spolu s jinými důležitějšími údaji.

Kán. 301.

§ 1. Nechť prodlévají v kraji jim přikázaném, z něhož jim bez vážného a naléhavého důvodu není dovoleno se vzdálit na delší dobu bez porady s Apoštolským Stolcem.

§ 2. Musejí, kdykoli je toho třeba, visitovat kraj jim svěřený sami osobně nebo při pravoplatném zaneprázdnění skrze zástupce a při visitaci zkoumat všechny věci, jež se vztahují na víru, dobré mravy, přisluhování svátostmi, hlásání slova Božího, svěcení svátků, božský kult, výchovu mládeže a církevní kázeň.

Kán. 302.

Nechť ustaví radu aspoň ze tří starších a zkušenějších misionářů, jichž mínění, dané aspoň písemně, nechť vyslechnou ve vážnějších a obtížnějších záležitostech.

Kán. 303.

Podle toho, jak to dovolí příznivé poměry, nechť aspoň jednou ročně shromáždí význačné jak řeholní tak světské misionáře svého vlastního území, aby mohli ze zkušenosti jednotlivých misionářů a z jejich rady dovodit, co nutno zařídit dokonaleji.

Kán. 304.

§ 1. Pravidly, jež jsou uložena biskupům ohledně zřízení archivu, jsou stejně vázáni také apoštolští vikáři a prefekti, s přihlédnutím k místním a osobním poměrům.

§ 2. Právě tak se musí předpisů kán. 281 - 291 o plenárních a provinčních církevních sněmech používat obdobně pro plenární či krajinské a provinční církevní sněmy v krajích podřízených posvátné kongregaci Propagandy; předpisů kán. 356 - 362 o diecésní synodě pro synodu apoštolského vikariátu; ale není stanovena žádná doba pro konání provinčního církevního sněmu a synody a sněmovní kánony musejí být dřív, než se vyhlásí, ověřeny posvátnou kongregací Propagandy.

Kán. 305.

Ať pod vážným závazkem svého svědomí co nejúsilovněji pečují o to, aby z křesťanských domorodců či obyvatel jejich kraje byli řádně vychováváni schopní duchovní a zasvěcováni v kněžství.

Kán. 306.

Musejí za svěřený jim lid aplikovat oběť mše sv. aspoň o svátcích Narození Páně, Zjevení Páně, Božího hodu velikonočního, Nanebevstoupení Páně, Božího hodu svatodušního, Božího Těla, Neposkvrněného Početí a Nanebevzetí Blahoslavené Panny Marie, svatého Josefa, jejího snoubence, svatých apoštolů Petra a Pavla a Všech Svatých, při zachování předpisu kán. 339, §§ 2 a násl.

Kán. 307.

§ 1. Není jim dovoleno bez porady s Apoštolským Stolcem udělit misionářům od něho poslaným povolení opustit trvale vikariát anebo prefekturu nebo přejít jinam ani je jakýmkoli způsobem vykázat.

§ 2. V případě veřejného pohoršení však mohou misionáře sami ihned ostranit po vyslechnutí své rady, a jde-li o řeholníky, po předchozím vyrozumění představeného, pokud je to možné, musejí však o tom bezodkladně zpravit Apoštolský Stolec.

Kán. 308.

Vikářům a prefektům s biskupským svěcením přísluší čestné výsady, jež právo přiznává titulárním biskupům; nemají-li však biskupského svěcení, mají, pokud trvá jejich úřad a ve svém vlastním území, jen odznaky a výsady apoštolských protonotářů z počtu podílníků.

Kán. 309.

§ 1. Jakmile vikáři a prefekti přibudou do svého území, vyberou způsobilého provikáře nebo proprefekta z toho neb onoho duchovenstva, leč by jim byl Svatý Stolec dal koadjutora s budoucím nástupnictvím.

§ 2. Provikář anebo proprefekt má za života vikáře anebo prefekta jen tu moc, kterou mu tento propůjčí; ale není-li vikáře anebo prefekta nebo je-li jim zamezeno vykonávat pravomoc, podle předpisu kán. 429, § 1, musí převzít celou vládu a setrvat v této působnosti, dokud Svatý Stolec nezařídí jinak.

§ 3. Stejným způsobem provikář anebo proprefekt, který nastoupí po držiteli úřadu, ihned vybere duchovního, který po něm, jak uvedeno výše, nastupuje v úřad.

§ 4. Stane-li se snad, že ať držitel úřadu ať zástupce úřadu neurčí nikoho za správce, tu se považuje za zmocněného Svatým Stolcem k převzetí vlády nejstarší misionář ve vikariátu nebo prefektuře, totiž ten, který je přítomen v území a v něm dřív předložil svůj ustanovovací list, a mezi více stejně starými ten, který je déle knězem.

Kán. 310.

§ 1. Ti, jimž připadla péče o vikariát nebo prefekturu podle předpisu kán. 309, musejí o tom co nejdřív zpravit Apoštolský Stolec.

§ 2. Mezitím mohou užívat všech oprávnění, ať řádných podle předpisu kán. 294, ať přenesených, jimiž byl vybaven vikář nebo prefekt, leč by byla udělena se zřetelem k osobním přednostem.

Kán. 311.

Ten, kdo je postaven v čele apoštolského vikariátu nebo prefektury na určitou dobu, musí podržet vládu se všemi oprávněními jemu udělenými, i když stanovená doba uplyne, dokud se nástupce neujme kanonického držení svého úřadu.

Hlava IX.

Apoštolští administrátoři.

Kán. 312.

Vládu kanonicky zřízené diecése svěřuje někdy, ať při obsazeném, ať při uprázdněném stolci, nejvyšší Velekněz z vážných a zvláštních důvodů apoštolskému administrátorovi buď natrvalo, buď načas.

Kán. 313.

§ 1. Kterýkoli apoštolský administrátor, je-li dán diecési při obsazeném stolci, ujímá se kanonického držení správy tím, že předloží svůj jmenovací list jak biskupovi, je-li tento při jasném rozumu a zdržuje-li se v diecési, tak také kapitule podle předpisu kán. 334, § 3.

§ 2. Je-li stolec uprázdněn nebo není-li biskup při jasném rozumu anebo neprodlévá-li v diecési, uchopuje se apoštolský administrátor držení tak jako biskup podle uved. kán. 334, § 3.

Kán. 314.

Práva, povinnosti a výsady apoštolského administrátora se zjistí z jeho ustanovovacího listu nebo, pokud v něm není výslovně stanoveno jinak, z předpisu kánonů, které následují.

Kán. 315.

§ 1. Natrvalo ustanovený apoštolský administrátor užívá týchž práv a poct a je vázán týmiž povinnostmi jako sídelní biskup.

§ 2. Je-li dán dočasně:

1. Má táž práva a povinnosti jako kapitulní vikář; ale může při obsazeném stolci visitovat diecési podle předpisu práva; a není povinen aplikovat mši sv. za lid, kterážto povinnost připadá biskupovi;

2. co se týče čestných výsad, platí předpis kán. 308; ale biskupovi, který, byv přeložen na jiný stolec, podrží správu dřívější diecése, přísluší též v této všechny čestné výsady sídelních biskupů.

Kán. 316.

§ 1. Je-li apoštolský administrátor postaven v čelo diecése při obsazeném stolci, zastavuje se pravomoc biskupa a jeho generálního vikáře.

§ 2. Ačkoli však apoštolský administrátor nepodléhá moci biskupa, nesmí se nicméně vměšovat do osobních věcí biskupa ani zavést soud či řízení anebo zakročovat proti jeho generálnímu vikáři pro úkony dřívější správy.

Kán. 317.

Je-li apoštolskému administrátoru zamezeno vykonávat pravomoc anebo není-li tohoto administrátora, zpraví se o tom ihned Apoštolský Stolec; a mezitím, je-li diecése uprázdněna anebo není-li biskup příčetný, platí předpisy kán. 429 a násl.; jinak řídí diecési biskup, leč by Apoštolský Stolec stanovil jinak.

Kán. 318.

§ 1. Pravomoc apoštolského administrátora nepomíjí úmrtím Římského Velekněze anebo biskupa.

§ 2. Pomíjí však, jakmile se biskup pravoplatně uchopí držení uprázdněné diecése podle předpisu kán. 334, § 3.

Hlava X.

Nižší preláti.

Kán. 319.

§ 1. Preláti, kteří stojí v čele svého vlastního území, odděleného od jakékoli diecése, s duchovenstvem a lidem, se zovou opati nebo preláti nepříslušející k žádné, totiž diecési, podle toho, má-li jejich kostel hodnost opatskou nebo prostě prelátskou.

§ 2. Opatství nebo prelatura nepříslušející k žádné diecési, nepozůstává-li aspoň z tří farností, se řídí zvláštním právem a neplatí pro ni ustanovení kánonů o opatství nebo prelaturách nepříslušejících k žádné diecési.

Kán. 320.

§ 1. Opaty nebo preláty nepříslušející k žádné diecési jmenuje a ustanovuje Římský Velekněz, s výhradou práva volby anebo presentace, přísluší-li komu pravoplatně; a v tom případě je musí Římský Velekněz potvrdit anebo ustanovit.

§ 2. Ti, kdož mají být dosazeni na opatství nebo prelaturu nepříslušející k žádné diecési, musejí být vybaveni týmiž vlastnostmi, které právo vyžaduje u biskupů.

Kán. 321.

Náleží-li některému sboru právo volit opata nebo preláta nepříslušejícího k žádné diecési, vyžaduje se k platné volbě naprostá většina hlasů po odečtení neplatných hlasů, bez újmy zvláštního práva, které požaduje větší počet hlasů.

Kán. 322.

§ 1. Opat nebo prelát nepříslušející k žádné diecési nemůže se z jakéhokoli právního důvodu, ať osobně, ať skrze jiné vměšovat do řízení opatství nebo prelatury dřív, než se uchopí jejího držení podle předpisu kán. 334, § 3.

§ 2. Opati a preláti nepříslušející k žádné diecési, kteří podle apoštolského předpisu nebo podle stanov příslušné řehole musejí být benedikováni, přijmou, nebrání-li tomu pravoplatná překážka, do tří měsíců po obdržení apoštolského listu benedikci od biskupa, jejž si k tomu zvolí.

Kán. 323.

§ 1. Opat nebo prelát nepříslušející k žádné diecési má tytéž řádné moci a pod týmiž trestními ustanoveními tytéž povinnosti, které přísluší sídelním biskupům v příslušné diecési.

§ 2. Nemá-li biskupského svěcení a přijal-li, pokud tak musí učinit, benedikci, může, kromě jiných úkolů, které jsou uvedeny v kán. 294, § 2, též světit kostely a nepohyblivé oltáře.

§ 3. Co se týče ustanovení generálního vikáře, platí předpisy kán. 366 - 371.

Kán. 324.

Řeholní kapitula opatství nebo prelatury nepřísluš̌ejících k žádné diecési se řídí svými vlastními zákony a stanovami; světská kapitula obecným právem.

Kán. 325.

Opat nebo prelát nepřísluš̌ející k žádné diecési, byť i bez biskupského svěcení, užívá přes to v příslušném území pontifikálních odznaků s trůnem a baldachýnem a s právem konat tam bohoslužebné úkony pontifikálním obřadem; náprsní kříž pak, prsten s drahokamem a fialovou čepičku může nosit také mimo dotyčné území.

Kán. 326.

Nemá-li světská prelatura kapituly, zvolí se poradci podle předpisu kán. 423 - 428.

Kán. 327.

§ 1. Při uprázdnění opatství nebo prelatury nepřísluš̌ejících k žádné diecési, jde-li o řeholní opatství nebo prelaturu, nastupuje kapitula řeholníků, leč by stanovy určovaly jinak; jde-li o světské opatství nebo prelaturu, nastupuje kapitula kanovníků; obě kapituly však musejí do osmi dnů ustanovit kapitulního vikáře podle předpisu kán. 432 a násl., který řídí opatství nebo prelaturu až do volby nového opata nebo preláta.

§ 2. Je-li zamezeno opatství nebo prelatura, platí předpis kán. 429.

Kán. 328.

Pokud jde o familiáry Římského Velekněze, ať mají titul preláta či nikoli, nutno se držet výsad, pravidel a zvyklostí papežského domu.

STAŤ VIII.

Biskupská moc a její účastníci.

Hlava I.

Biskupové.

Kán. 329.

§ 1. Biskupové jsou nástupci apoštolů a jsou podle božského ustanovení postaveni v čele jednotlivých církví, jež řídí s řádnou mocí pod svrchovaností Římského Velekněze.

§ 2. Jmenuje je volně Římský Velekněz.

§ 3. Je-li kterému sboru přiznáno právo volit biskupa, platí předpis kán. 321.

Kán. 330.

Dřív než je kdo vybrán za biskupa, musí být zjištěno způsobem, který je stanoven Apoštolským Stolcem, že je vhodný.

Kán. 331.

§ 1. Aby kdo byl považován za vhodného, musí být:

1. Narozen z pravoplatného manželství, nikoli však jen legitimován potomním manželstvím;

2. aspoň třicet roků stár;

3. aspoň pět roků knězem;

4. nadán dobrými mravy, zbožností, horlivostí v péči o duše, prozíravostí a ostatními vlastnostmi, které jej činí schopným k správě dotyčné diecése;

5. vyznamenán hodností doktora nebo aspoň licenciátem posvátného bohosloví anebo kanonického práva na některé vysoké škole, nebo na studijním ústavu, schválených Svatým Stolcem, nebo aspoň opravdu zběhlý v těchto oborech; náleží-li pak k některé řeholi, nechť od svých vyšších představených má buď podobný titul, buď aspoň osvědčení o opravdové zběhlosti.

§ 2. Zmíněné vlastnosti musí mít také ten, kdo byl zvolen, presentován nebo jakýmkoli způsobem označen těmi, kdož mají Svatým Stolcem udělenou volební, presentační nebo označovací výsadu.

§ 3. Posoudit, zda kdo je vhodný, náleží výlučně Apoštolskému Stolci.

Kán. 332.

§ 1. Každému, kdo má být povýšen na biskupství, třebas zvolenému, presentovanému nebo označenému kteroukoli světskou vládou, jest zapotřebí kanonického dosazení či ustanovení, jímž se stává biskupem uprázdněné diecése a jež uděluje výlučně Římský Velekněz.

§ 2. Kromě vyznání víry, o němž se zmiňují kán. 1406 - 1408, složí kandidát před kanonickým ustanovením či dosazením přísahu věrnosti vůči Svatému Stolci podle znění schváleného Apoštolským Stolcem.

Kán. 333.

Kdo byl povýšen na biskupství, i když je to kardinál S. Ř. C., musí, nebrání-li mu v tom pravoplatná překážka, do tří měsíců po obdržení apoštolského listu přijmout konsekraci a do čtyř měsíců se odebrat do své diecése, s výhradou předpisu kán. 238, § 2.

Kán. 334.

§ 1. Sídelní biskupové jsou řádnými a bezprostředními pastýři v diecésích jim přikázaných.

§ 2. Do řízení diecése se však nemohou pod žádnou záminkou vměšovat ani osobně ani skrze zástupce, léč by se dřív kanonicky uchopili držení této diecése; ale byli-li před svým určením na biskupství ustanoveni za kapitulní vikáře, oficiály nebo ekonomy, mohou tyto úřady podržet a je vykonávat také po tomto určení.

§ 3. Kanonického držení diecése se sídelní biskupové uchopují, jakmile v dotyčné diecési, buď osobně, buď skrze zástupce, předloží apoštolský list kapitule katedrálního kostela v přítomnosti tajemníka kapituly nebo kancléře kurie, který o tom učiní zápis.

Kán. 335.

§ 1. Mají právo a povinnost řídit diecési ve věcech jak duchovních tak časných se zákonodárnou, soudní a donucovací mocí vykonávanou podle předpisu posvátných kánonů.

§ 2. Biskupské zákony začínají zavazovat hned po vyhlášení, leč by v nich bylo stanoveno jinak; způsob vyhlášení pak určuje biskup sám.

Kán. 336.

§ 1. Nechť biskupové naléhají na zachovávání církevních zákonů; a dispensovat od obecného práva mohou jen podle předpisu kán.81.

§ 2. Nechť bdí nad tím, aby se do církevní kázně nevloudily zlořády, zejména pokud jde o přisluhování svátostmi a svátostinami, kult Boží a svatých, hlásání slova Božího, posvátné odpustky a plnění zbožných pořízení; a nechť pečují o to, aby u duchovenstva a lidu byla zachována čistota víry a mravů, aby věřícím, obzvlášť dětem a méně vyspělým, byla podávána strava křesťanské nauky a aby se vyučování dětí a mládeže na školách konalo podle zásad katolického náboženství.

§ 3. O kazatelském úkolu platí předpis kán. 1327.

Kán. 337.

§ 1. Biskup může vykonávat pontifikálie v celé diecési, čítaje v to i vyňatá místa; nikoli však mimo diecési bez výslovného nebo aspoň rozumně předpokládaného souhlasu místního ordináře a, jde-li o vyňatý kostel, bez souhlasu řeholního představeného.

§ 2. Vykonávat pontifikálie znamená v právu konat posvátné funkce, které podle liturgických předpisů vyžadují pontifikálních odznaků, tj. berly a mitry.

§ 3. Když biskup uděluje svolení vykonat ve svém území pontifikální úkony, může též dovolit užít trůnu s baldachýnem.

Kán. 338.

§ 1. I když mají biskupové koadjutora, jsou povinni sídlit osobně v diecési.

§ 2. Kromě pro návštěvu svatých prahů, pro církevní sněmy, jichž se musejí zúčastnit, nebo pro státní úřad, spojený pravoplatně s jejich biskupstvími, mohou být nepřítomni z přiměřeného důvodu ne víc než dva nebo nejvýše tři měsíce ročně, ať nepřetržitě, ať s přerušeními, jen když je postaráno o to, aby diecése jejich nepřítomností neutrpěla žádnou škodu; tu dobu však nelze spojovat ani s dobou přiznanou jim u příležitosti jejich povýšení nebo s dobou návštěvy posvátných prahů nebo účasti na církevním sněmu, ani s dobou dovolenéna následujícího roku.

§ 3. Od katedrálního kostela nesmějí být vzdáleni v době adventu a postu, o dnech Narození a Zmrtvýchvstání Páně, Božího hodu svatodušního a Božího Těla, leč z vážného a naléhavého důvodu.

§ 4. Jsou-li z diecése neoprávněně vzdáleni déle než šest měsíců, učiní metropolita oznámení Svatému Stolci na biskupa podle předpisu kán. 274, bod 4., nejstarší sídlící sufragán na metropolitu.

Kán. 339.

§ 1. Též musejí, jakmile se uchopí držení stolce, o všech nedělích a ostatních zasvěcených svátcích, třebas zrušených, aplikovat mši sv. za svěřený jim lid, při čemž se odmítá každá výmluva na nepatrnost příjmů anebo jakákoli jiná výjimka.

§ 2. O svátku Narození Páně, a připadá-li některý zasvěcený svátek na neděli, stačí, když aplikují jedinou mši sv. za lid.

§ 3. Přenáší-li se svátek tak, že se v den, na nějž se přenáší, koná nejen oficium se mší sv. přeneseného svátku, ale že se zachovávají též povinnosti být přítomnu mši sv. a zdržovat se služebných prací, nutno mši sv. za lid aplikovat v den, na nějž je přenesen svátek; jinak v den, z něhož je přenesen.

§ 4. Biskup musí mši sv. za lid o dnech výše uvedených aplikovat sám osobně; brání-li mu v jejím sloužení pravoplatná překážka, nechť v ustanovené dny aplikuje skrze zástupce; nemůže-li učinit ani to, nechť co nejdřív, buď sám osobně, buď skrze zástupce, aplikuje v jiný den.

§ 5. I když biskup řídí dvě nebo více diecésí sloučených rovnoprávně anebo má kromě vlastní diecése v správě ještě jinou nebo jiné diecése, vyhovuje nicméně povinnosti tím, když celebruje a aplikuje jedinou mši sv. za veškeren sobě svěřený lid.

§ 6. Biskup, který nevyhoví povinnosti, o níž se zmiňují výše uvedené paragrafy, nechť co nejdřív aplikuje za lid tolik mší sv., kolik jich opomenul.

Kán. 340.

§ 1. Všichni biskupové jsou povinni podat každých pět let Nejvyššímu Veleknězi zprávu o stavu jim svěřené diecése podle formuláře stanoveného Apoštolským Stolcem.

§ 2. Pětiletí jsou pevně vytčena a společná a počítají se ode dne 1. ledna 1911; v prvním roce pětiletí musejí předložit zprávu biskupové Italie, ostrovů Korsiky, Sardinie, Sicilie, Malty a ostatních menších přilehlých; v druhém biskupové Španělska, Portugalska, Francie, Belgie, Holandska, Anglie, Skotska a Irska s přilehlými ostrovy; v třetím ostatní biskupové Evropy s přilehlými ostrovy; v čtvrtém biskupové celé Ameriky a přilehlých ostrovů; v pátém biskupové Afriky, Asie, Australie a ostrovů přilehlých k těmto částem světa.

§ 3. Jestliže rok stanovený pro předložení zprávy připadne zcela nebo zčásti na první dvouletí po nastoupení řízení diecése, může biskup pro tentokrát upustit od vyhotovení a předložení zprávy.

Kán. 341.

§ 1. Každý jednotlivý biskup se v tom roce, kdy je povinen předložit zprávu, dostaví do Města, aby vzdal úctu hrobům svatých apoštolů Petra a Pavla, a představí se Římskému Veleknězi.

§ 2. Ale mimoevropským biskupům se dovoluje, aby se do Města odebrali v každém druhém pětiletí, to jest v jednotlivých desítiletích.

Kán. 342.

Biskup musí shora zmíněné povinnosti vyhovět osobně nebo skrze případného koadjutora anebo z pádných důvodů, pro něž se vyžaduje schválení Svatého Stolce, skrze vhodného kněze, který sídlí v diecési téhož biskupa.

Kán. 343.

§ 1. K zachování zdravé a pravověrné nauky, k ochraně dobrých a k nápravě špatných mravů, k prohloubení míru, nevinnosti, zbožnosti a kázně v lidu a duchovenstvu a k zařízení ostatních věcí pro blaho náboženství se zřetelem k dotyčným poměrům jsou biskupové vázáni povinností visitovat každoročně diecési buď zcela, buď zčásti, tak, aby přehlédli celou diecési aspoň v jednotlivých pětiletích buď sami osobně, buď, jsou-li pravoplatně zaneprázdněni, skrze generálního vikáře nebo někoho jiného.

§ 2. Biskup je oprávněn přibrat si za průvodce a pomocníky při visitaci dva duchovní třebas z kapituly, ať katedrální, ať kolegiátní; a je oprávněn vybrat si ty, jimž dá přednost, při čemž se zavrhuje jakákoliv opačná výsada nebo obyčej.

§ 3. Zanedbá-li biskup vážně povinnost, o níž se zmiňuje § 1, platí předpis kán. 274, body 4. a 5.

Kán. 344.

§ 1. Řádné biskupské visitaci jsou podrobeny osoby, věci a posvátná místa, třebas vyňatá, která jsou uvnitř okruhu diecése, leč by se dalo prokázat, že jim Apoštolský Stolec udělil zvláštní vynětí z visitace.

§ 2. Vyňaté řeholníky však může biskup visitovat jen v případech v právu výslovně stanovených.

Kán. 345.

Visitátor musí ve věcech, které se týkají předmětu a účelu visitace, postupovat otcovským způsobem a z jeho nařízení a dekretů se připouští rekurs jen s přenosným účinkem; v ostatních záležitostech však je nutno, aby biskup, třebas v době visitace, postupoval podle předpisu práva.

Kán. 346.

Ať se biskupové snaží vykonat pastýřskou visitaci s náležitou péčí, avšak bez neužitečných průtahů: ať dbají o to, aby pro přílišné náklady nikoho značně nezatěžovali a aby ani sami ani nikdo z jejich družiny vzhledem k visitaci nepožadovali anebo nepřijímali pro sebe nebo pro své lidi dárů jakéhokoli druhu, při čemž se zavrhuje jakýkoliv opačný obyčej; pokud pak jde o poskytování stravy jim a jejich družině nebo o prokurace a cestovní náklady, platí pravoplatný místní obyčej.

Kán. 347.

Ve svém území má biskup pořadí přede všemi arcibiskupy a biskupy s výjimkou kardinálů, papežských legátů a příslušného metropolity; mimo dotyčné území platí předpisy uvedené v kán. 106.

Kán. 348.

§ 1. Titulární biskupové nemohou vykonávat žádnou moc ve své diecési a ani se neuchopují jejího držení.

§ 2. Sluší se z lásky, aby někdy aplikovali mši svatou za svou diecési, povinni však k tomu nejsou.

Kán. 349.

§ 1. Biskupové, ať sídelní, ať titulární, od okamžiku, kdy se úředně dozvěděli o svém kanonickém dosazení:

1. Kromě jiných výsad, které jsou vypočteny v příslušných titulech, mají výsady, o nichž se zmiňuje kán. 239, § 1, body 7. - 12.; dále bod 2., také co se týče případů vyhrazených místnímu ordináři; bod 3., s aspoň předpokládaným souhlasem místního ordináře; bod 4., jen když nejsou povinni celebrovat v katedrálním kostele; bod 5. a 6., avšak při zachování obřadů předepsaných Církví;

2. Mají právo nosit biskupské odznaky podle předpisu liturgických zákonů.

§ 2. Sídelní biskupové pak od okamžiku, kdy se uchopili držení svého biskupství, mají mimoto právo:

1. Pobírat příjmy z biskupského stolního majetku;

2. udílet odpustky padesáti dnů v místech podléhajících jejich pravomoci;

3. dát si ve všech kostelích své diecése postavit trůn s baldachýnem.

Hlava II.

Koadjutoři a auxiliáři biskupů.

Kán. 350.

§ 1. Jen Římskému Veleknězi náleží ustanovit biskupovi koadjutora.

§ 2. Koadjutor, se obvykle dává osobě biskupově s právem nástupnictví; ale někdy se dává též stolci.

§ 3. Koadjutor daný osobě biskupově bez práva nástupnictví, zove se zvláštním názvem auxiliár.

Kán. 351

§ 1. Práva koadjutora daného osobě biskupově se zjistí z apoštolského listu, jímž se koadjutor ustanovuje.

§ 2. Koadjutor, který je dán biskupovi naprosto neschopnému, má všechna biskupská práva a povinnosti, leč by v tomto listu bylo stanoveno jinak; ostatní mohou jen tolik, kolik jim svěří biskup.

§ 3. To, co může a chce vykonávat koadjutor, nesmí biskup přenést trvale na někoho jiného.

§ 4. Nebrání-li koadjutorovi v tom pádná překážka, musí, kdykoli jej koadjut o to požádá, vykonat pontifikální a jiné úkony, jež by byl povinen vykonávat sám biskup.

Kán. 352.

Koadjutor daný stolci může v dotyčném území vykonávat úkony vyplývající z biskupského svěcení s výjimkou svatého svěcení; v ostatních věcech může tolik, kolik mu svěří Svatý Stolec nebo biskup.

Kán. 353.

§ 1. K tomu, aby se kterýkoli koadjutor uchopil kanonického držení svého úřadu, je zapotřebí, aby předložil apoštolský list biskupovi.

§ 2. Koadjutor s budoucím nástupnictvím a koadjutor daný stolci musejí jej mimoto předložit kapitule podle předpisu kán. 334, §3.

§ 3. Upadne-li biskup do stavu neschopnosti k lidskému jednání, platí pro všechny koadjutory jen předpis § 2 a předpis § 1 se opomene.

Kán. 354.

Kterýkoli koadjutor má tak jako biskup povinnost sídlit v diecési, kterou, kromě doby dovolené podle předpisu kán. 338, nesmí opustit, leč na krátkou dobu, svolí-li k tomu koadjut.

Kán. 355.

§ 1. Koadjutor s právem nástupnictví se uprázdněním biskupského stolce ihned stává ordinářem diecése, pro kterou byl ustanoven, jen když se pravoplatně uchopil jejího držení podle předpisu kán. 353.

§ 2. S úřadem biskupa zaniká úřad auxiliára, leč by v apoštolském listu bylo stanoveno jinak.

§ 3. Je-li koadjutor dán stolci, trvá jeho úřad dál také za uprázdnění stolce.

Hlava III.

Diecésní synoda.

Kán. 356.

§ 1. V jednotlivých diecésích nutno konat aspoň každého desátého roku diecésní synodu, na níž se jedná jen o věcech, jež se týkají zvláštních potřeb nebo prospěchu duchovenstva a lidu té diecése.

§ 2. Řídí-li biskup víc diecésí sloučených rovnoprávně anebo má-li jednu v titul, druhou nebo druhé pak v trvalou správu, může ze všech diecésí svolat jen jednu diecésní synodu.

Kán. 357.

§ 1. Diecésní synodu svolává a jí předsedá biskup, nikoli však generální vikář bez zvláštního zmocnění ani kapitulní vikář.

§ 2. Nutno ji konat v katedrálním kostele, leč by rozumný důvod doporučoval jinak.

Kán. 358.

§ 1. Na synodu musejí být zváni a musejí se k ní dostavit:

1. Generální vikář;

2. kanovníci katedrálního kostela anebo diecésní poradci;

3. rektor aspoň vyššího diecésního semináře;

4. venkovští vikáři;

5. zástupce každého kolegiátního kostela, jejž kapitula tohoto kostela zvolí ze svého lůna;

6. faráři obce, kde se koná synoda;

7. aspoň jeden farář z každého venkovského vikariátu, jejž volí všichni, kdož tam skutečně vedou duchovní správu; zvolený farář se však musí pro dobu své nepřítomnosti dát zastoupit vikářem náhradníkem podle předpisu kán. 465, § 4;

8. opati spravující klášter a jeden z představených každé kněžské řehole, kteří dlí v diecési, určený provinčním představeným, leč by provinční dům byl v diecési a provinční představený se raději chtěl zúčastnit sám.

§ 2. Uzná-li to biskup za vhodné, může k synodě pozvat též jiné a také všechny kanovníky, faráře, řeholní představené, ano i jednotlivé světské kněze své diecése, avšak s výjimkou těch, jichž je zapotřebí, aby duchovní správa ve farnostech neutrpěla; pozvaní pak mají ve všem hlasovací právo stejně jako ostatní, leč by biskup v pozvání výslovně stanovil jinak.

Kán. 359.

§ 1. Jestliže těm, kdož se musejí dostavit na synodu, brání pravoplatná překážka, není jim dovoleno poslat zástupce, který by se jejich jménem zúčastnil synody; ale nechť biskupa zpráví o překážce.

§ 2. Nedbalé může biskup spravedlivými tresty přimět k účasti a potrestat, leč by šlo o vynaté řeholníky, kteří nejsou faráři.

Kán. 360.

§ 1. Zdá-li se to být biskupovi radno, nechť v příhodnou dobu před synodou jmenuje z duchovenstva obce a diecése jednu nebo víc komisí či výborů mužů, které nechť připraví věci, jež se mají projednat na synodě.

§ 2. Před zasedáními synody dá biskup odevzdat nástin dekretů všem, kdož byli svoláni a se dostavili.

Kán. 361.

Všechny navržené otázky nechť se v přípravných schůzích podrobí volnému projednání přítomnými za předsednictví buď samého biskupa, buď jeho zástupce.

Kán. 362.

Jediným zákonodárcem na synodě je biskup, kdežto ostatní její účastníci mají jen poradní hlas; pouze on podpisuje synodní usnesení; a vyhlásí-li se ta usnesení na synodě, nabývají bez dalšího zá-

vaznosti, leč by bylo výslovně stanoveno jinak.

Hlava IV.

Diecésní kurie.

Kán. 363.

§ 1. Diecésní kurie pozůstává z oněch osob, které biskupovi nebo jinému, kdo namísto biskupa řídí diecési, poskytují pomoc při řízení celé diecése.

§ 2. Pročež k ní náležejí generální vikář, oficiál, kancléř, strážce spravedlnosti, obhájce svazku, synodní soudcové a examinátoři, faráři poradci, auditoři, notáři, kursoři a aparitoři.

Kán. 364.

§ 1. Jmenování těch, kdož vykonávají zmíněné úřady nebo služby, se podle předpisu kán. 159 vyhotoví písemně.

§ 2. Jmenovaní však musejí:

1. Složit do rukou biskupa přísahu, že budou svou službu vykonávat svědomitě, bez jakékoli osobní zaujatosti;

2. záležitosti jim připadající obstarávat pod vrchní mocí biskupa podle předpisu práva;

3. zachovávat tajemství v mezích a podle způsobu určeného právem nebo biskupem.

Kán. 365.

O oficiálovi, strážci spravedlnosti, obhájci svazku, synodních soudcích, auditorech, kursorech a aparitorech platí předpisy kán. 1573 - 1593; o generálním vikáři, kancléři a jiných notářích, synodních examinatorech a farářích poradcích předpisy kánonů, které následují.

Čl. I. - Generální vikář.

Kán. 366.

§ 1. Kdykoli toho vyžaduje náležité řízení diecése, musí biskup ustanovit generálního vikáře, který ať mu řádnou mocí pomáhá v celém jeho území.

§ 2. Generálního vikáře určuje svobodně biskup, a ten jej může kdykoli odvolat.

§ 3. Budiž ustanoven jen jeden generální vikář, leč by buď různost obřadů, buď značná rozloha diecése vyžadovala jinak; ale je-li generální vikář nepřítomen nebo je-li mu zamezena činnost, může biskup ustanovit jiného, který nechť jej zastupuje.

Kán. 367.

§ 1. Generálním vikářem budiž kněz ze světského duchovenstva, starý ne méně než třicet let, doktor anebo licenciát bohosloví a kanonického práva nebo aspoň opravdu zběhlý v těchto oborech, jejž

doporučuje pravověrnost, bezúhonnost, prozíravost a praktická zkušenost.

§ 2. Je-li diecése svěřena některé řeholi, může generální vikář být členem této řehole.

§ 3. Služba generálního vikáře se nesmí svěřovat kanovníku penitenciáři anebo biskupovým příbuzným zejména v prvním stupni nebo v druhém smíšeném s prvním anebo, vyjma případ nutnosti, farářovi a ostatním duchovním správcům; ale není zapovězeno biskupovi povolat vikáře z dotyčné diecése.

Kán. 368.

§ 1. Generálnímu vikáři přísluší mocí úřadu v celé diecési pravomoc v duchovních i časných věcech, která náleží řádným právem biskupovi, s výjimkou věcí, které si biskup vyhradí nebo které mocí práva vyžadují zvláštního zmocnění od biskupa.

§ 2. Není-li výslovně stanoveno jinak, může generální vikář provádět apoštolské reskripty, které byly zaslány biskupovi nebo předchozímu správci diecése, a obvykle mu též náležejí stálá oprávnění udělená místnímu ordináři Apoštolským Stolcem, podle předpisu kán. 66.

Kán. 369.

§ 1. Nechť generální vikář podává biskupovi zprávu o důležitých jednáních kurie a nechť jej zpravuje o tom, co bylo učiněno anebo co nutno učinit k zachování kázně v duchovenstvu a lidu.

§ 2. Nechť dbá o to, aby svých mocí neužíval proti záměru a vůli svého biskupa, bez újmy předpisu kán. 44, § 2.

Kán. 370.

§ 1. Generální vikář, třebas v přítomnosti biskupově, má veřejně i soukromě právo pořadí přede všemi duchovními diecése, nevyjímaje dignitářů a kanovníků katedrálního kostela, a to dokonce v chóru a při kapitulních jednáních, leč by duchovní měl biskupské svěcení a generální vikář ho neměl.

§ 2. Je-li generální vikář biskupem, má všechny čestné výsady titulárních biskupů; jinak má po dobu trvání úřadu jen výsady a odznaky titulárního apoštolského protonotáře.

Kán. 371.

Pravomoc generálního vikáře zaniká jeho vzdáním podle předpisu kán. 183 - 191 anebo odvoláním, biskupem mu ohlášeným, anebo uprázdněním biskupského stolce; zastavuje se pak zastavením biskupské pravomoci.

Čl. II. - Kancléř a ostatní notáři a biskupský archiv.

Kán. 372.

§ 1. V každé kurii nechť biskup ustanoví kancléře, jímž budiž kněz, jehož hlavní službou je uchovávat akta kurie v archivu, rovnat je podle časového pořadí a pořizovat jejich přehledného ukazovatele.

§ 2. Je-li třeba, možno mu dát pomocníka, který se nazývá místo-kancléř či místotabulář.

§ 3. Kancléř je bez dalšího notářem.

Kán. 373.

§ 1. Biskup může kromě kancléře ustanovit též jiné notáře, jichž písemnost anebo podpis požívá veřejné průvodnosti.

§ 2. Tito mohou být ustanoveni k pořizování buď kterýchkoli akt, buď pouze soudních akt, buď toliko akt určité záležitosti nebo určitého jednání.

§ 3. Není-li dostatek duchovních, mohou být přibráni z laiků; ale notářem v trestních záležitostech duchovenstva musí být kněz.

§ 4. Kancléř a ostatní notáři musejí být bezúhonné pověsti a prosti všeho podezření.

§ 5. Všechny může odstranit anebo suspendovat ten,kdo je ustanovil, anebo jeho nástupce anebo představený, kapitulní vikář však jen se souhlasem kapituly.

Kán. 374.

§ 1. Povinností notářů je:

1. Sepisovat akta či listiny o soudních opatřeních, závazcích, obesláních a doporučeních, dekretech, rozsudcích nebo jiných věcech, u nichž se vyžaduje jich pomoci;

2. svědomitě pořizovat zápis o projednávaných věcech a podpisovat jej s uvedením místa, dne, měsíce a roku;

3. předpokládat oprávněnému žadateli při zachování příslušných předpisů akta či listiny ze spisovny a prohlašovat jejich opisy za souhlasné s prvopisem.

§ 2. Sepisovat akta může notář jen v území onoho biskupa, který jej zvolil, anebo v jednání, pro které byl pravoplatně ustanoven.

Kán. 375.

§ 1. Biskupové zřídí na bezpečném a pohodlně příslupném místě diecésní archiv či listovnu, kde se v náležitém uspořádání a pod pečlivou uzávěrou uloží listiny a písemnosti, jež se týkají diecésních věcí jak duchovních tak časných.

§ 2. Se vší péčí a bedlivostí se vyhotoví soupis či seznam dokladů, jež se nacházejí v archivu, se stručným přehledem jednotlivých písemností.

Kán. 376.

§ 1. Každoročně se v prvních dvou měsících připojí k soupisu či seznamu ony písemnosti, jež byly pořízeny v předchozím roce nebo nčkdy opomenuty.

§ 2. Nechť ordináři horlivě pátrají po listinách a písemnostech snad jinam zavlečených a roztroušených; a nechť užijí jakýchkoli nutných prostředků, aby tyto písemnosti byly vráceny archivu.

Kán. 377.

§ 1. Archiv musí být uzavřen a nikomu nebudiž dovolen přístup do něho beze svolení biskupa anebo generálního vikáře a kancléře.

§ 2. Klíč od něho ať má jedině kancléř.

Kán. 378.

§ 1. Není dovoleno vypůjčit si z archivu písemnosti bez souhlasu biskupa nebo generálního vikáře a po třech dnech budtež tyto vráceny na své místo. Ordinářovi však se vyhrazuje oprávnění prodloužit tuto lhůtu, kteréžto prodloužení ale budiž poskytováno jenom s mírou.

§ 2. Kdo si z archivu vypůjčuje nějakou písemnost, musí kancléřovi zanechat vlastnoručně podepsané písemné potvrzení o tom.

Kán. 379.

§ 1. Ať mají biskupové mimoto ještě tajný archiv nebo aspoň v obyčejném archivu zcela uzavřenou a uzamčenou úschovnu či schránku, která je nepřenosná. V něm se co nejbezpečněji uloží písemnosti, jež mají být zachovány v tajnosti; ale každoročně se co nejdřív spálí písemnosti trestních záležitostí ve věci mravů, jestliže dotyční vinníci zemřeli nebo uplynulo-li deset let od vydání odsuzujícího rozsudku, při čemž se zachová stručný výtah skutkové podstaty se zněním konečného rozsudku.

§ 2. Také u tohoto tajného archivu nebo úschovny se pořídí soupis či seznam podle předpisu kán. 375, § 2.

§ 3. Tento archiv nebo úschovna se otvírá dvěma klíči navzájem odlišnými, z nichž jeden se uschová u biskupa nebo apoštolského administrátora, druhý u generálního vikáře nebo, není-li ho, u kancléře kurie.

§ 4. Biskup nebo apoštolský administrátor, vyžádav si druhý klíč, může i jen sám, aniž kdo při tom je přítomen, otevřít v případě potřeby tajný archiv nebo úschovnu a do něho nahlédnout, a ten se pak opět uzavře oběma klíči.

Kán. 380.

Hned jakmile se uchopí držení diecése, určí biskup kněze, jenž při uprázdnění stolce anebo při jeho zanezení převezme klíč od tajné listovny či skříně, který byl u biskupa.

Kán. 381.

§ 1. Není-li diecési dán apoštolský administrátor:

1. Při zanezení stolce podle předpisu kán. 429, § 1, kněz určený biskupem, je-li řízení diecése v rukou duchovního zmocněného biskupem, vydá klíč jemu; je-li v rukou generálního vikáře, podrží jej sám;

2. při uprázdnění anebo zanezení stolce podle předpisu uved. kán. 429, § 3 pak týž kněz vydá klíč kapitulnímu vikáři hned po jeho ustanovení; generální vikář nebo kancléř současně musí druhý klíč, jejž má, vydat první dignitě kapituly nebo služebně nejstaršímu diecésnímu konsultorovi.

§ 2. Dřív než se vydají klíče těm, jimž musejí být odevzdány podle předpisu § 1, zapečetí generální vikář nebo kancléř a výše zmíněný kněz, určený biskupem, listovnu nebo skříň pečetěmi kurie.

Kán. 382.

§ 1. Listovna nebo skříň se nesmí nikdy otevřít ani pečetě z ní odstranit, leč v naléhavé nutnosti, a učiní tak sám kapitulní vikář před dvěma kanovníky nebo diecésními konsultory, kteří nechť bdí nad tím, aby z listovny nebyla odnesena žádná písemnost; jen kapitulní vikář však může v přítomnosti týchž kanovníků nebo konsultorů nahlédnout do dokladů chovaných v listovně, nikdy je však nesmí odtamtud odnést. Po nahlédnutí se pak archiv opět zapečetí.

§ 2. Byly-li pečetě odstraněny a listovna anebo skříň otevřena, vydá kapitulní vikář nově nastupujícímu biskupovi počet o naléhavé nutnosti, která jej k tomu přiměla.

Kán. 383.

§ 1. Nechť biskupové pečují o to, aby byly pořizovány též soupisy či seznamy archivů katedrálních, kolegiátních a farních kostelů, jakož i bratrstev a zbožných ústavů ve dvou stejnopisech, z nichž jeden se uloží v příslušném archivu, druhý v biskupském archivu, bez újmy předpisu kán. 470, § 3, 1522, body 2. a 3., a kán. 1523, bod 6.

§ 2. Původní písemnosti ze zmíněných archivů se smějí vypůjčit jen podle předpisu kán. 378.

Kán. 384.

§ 1. Do písemností, které ve farních a kurijních archivech netřeba chovat tajně, má možnost nahlédnout kterýkoli zájemce; a rovněž požadovat, aby mu na jeho náklad byl vyhotoven a vydán jich pravoplatný opis.

§ 2. Kancléři kurií pak, faráři a jiní strážci archivů nechť při sdělování obsahu písemností a vyhotovování a vydávání jich opisů zachovávají pravidla daná pravoplatnou církevní vrchností a nechť se v pochybných případech poradí s místním ordinářem.

Čl. III. - Synodní examinátoři a faráři poradci.

Kán. 385.

§ 1. V každé diecési budtež synodní examinátoři a faráři poradci, kteří všichni se ustanoví na synodě, k návrhu biskupovu a se schválením synody.

§ 2. Zvolí se jich tolik, kolik biskup podle své moudré úvahy uzná za nutné, ne však méně než čtyři ani víc než dvanáct.

Kán. 386.

§ 1. Examinátory a faráře poradce, v době mezi jednou a druhou synodou zemřelé nebo z jiného důvodu z úřadu odcházející, nahradí biskup po poradě s katedrální kapitulou jinými, prosynodními.

§ 2. A to pravidlo platí též při ustanovování examinátorů a farářů poradců, kdykoli se nekoná synoda.

Kán. 387.

§ 1. Examinátoři a faráři poradci, ustanovení ať na synodě, ať mimo synodu, pozbývají úřadu po uplynutí desíti let od zahájení služby nebo také dřív, započetím nové synody; mohou však započatou již věc dokončit a být ustanoveni znovu při zachování příslušných právních předpisů.

§ 2. Kdož se ustanovují na místo examinátorů a farářů poradců, kteří vypadli, setrvají v úřadě pouze tak dlouho, jak by byli setrvali ti, za něž byli nahrazeni.

Kán. 388.

Biskup je může odstranit jen z vážného důvodu a po poradě s katedrální kapitulou.

Kán. 389.

§ 1. Nechť se synodní examinátoři pečlivě věnují zejména zkouškám konaným za účelem obsazení farností, jakož i řízením, o nichž se zmiňují kán. 2147 a násl.

§ 2. Ale pro zkoušky konané před svěcením duchovních a schválením kněží, kteří žádají za oprávnění zpovídat anebo kázat, a pro zkoušky, o nichž se zmiňuje kán. 130, je biskupovi ponecháno na vůli užít pomoci buď synodních examinátorů, buď jiných duchovních.

Kán. 390.

Týž může být examinátorem i farářem poradcem, ne však v téže záležitosti.

Hlava V.

Kapituly kanovníků.

Kán. 391.

§ 1. Kapitula kanovníků, ať katedrální, ať kolegiální či kolegiátní, je sbor duchovních, zřízený proto, aby vykonával v kostele slavnostnější kult Bohu a aby, jde-li o katedrální kapitulu, podporoval biskupa podle předpisu posvátných kánonů jako jeho senát a poradní sbor a jej za uprázdnění stolce nahrazoval v řízení diecése.

§ 2. Kolegiátní kapitula se zove význačná anebo vysoce význačná, požívá-li tohoto označení na základě apoštolské výsady nebo od nepaměti.

Kán. 392.

Zavedení či zřízení jak katedrálních tak kolegiátních kapitul, jich změna a zrušení je vyhrazeno Apoštolskému Stolci.

Kán. 393.

§ 1. Při každém kapitulním kostele budtež dignity a kanovníci, mezi něž se rozdělí různé úřady; mohou při nich být také jiná, niž-

ší obročí o jednom nebo více stupních.

§ 2. Kapitula pozůstává z dignit a kanovníků, leč by, pokud jde o dignity, vyplývalo z kapitulních stanov jinak; ne však z nižších obročníků či mansionářů, kteří vypomáhají kanovníkům.

§ 3. Bez zvláštního povolení Apoštolského Stolce se nesmějí zavádět kanonikáty, s nimiž nejsou spojeny užitky.

Kán. 394.

§ 1. V kapitulách s pevným počtem členů budiž tolik prebendářů, kolik je prebend; v kapitulách s neurčitým počtem členů tolik, kolik se může slušně uživit z příjmů podle úsudku biskupa po vyslechnutí kapituly.

§ 2. Zřizování dignit je vyhrazeno Apoštolskému Stolci; ale je v moci biskupově, souhlasí-li s tím kapitula, obnovit případně zaniklé dignity a připojit k prebendám v kapitule již jsoucím jiné, ať kanovnické, ať obroční.

§ 3. Při katedrálních a význačných kolegiátních kostelech, kde prebendy spolu s denními příděly jsou tak nepatrné, že zcela nedostačují k zachování vážnosti kanovníků, biskupové, po vyslechnutí kapituly a dosáhnuvše k tomu svolení Svatého Stolce, buď s prebendami sloučí několik jednoduchých obročí, buď, nelze-li odpomoci tímto způsobem, zruší, se souhlasem patronů, podléhají-li patronátnímu právu laiků, některé prebendy, jichž požitky a výnos se určí na denní příděly ostatních prebend, a tím sníží jich počet, ale tak, aby jich zbylo tolik, kolik pohodlně stačí na konání bohoslužby a na důstojnost kostela.

Kán. 395.

§ 1. Jak u katedrálních, tak kolegiátních kostelů, při nichž není žádných denních přídělů nebo jsou tak nepatrné, že o ně pravděpodobně nebude zájem, oddělí biskupové třetinu požitků, výnosů a nahodilých příjmů, jež se pobírají z dignit, kanonikátů, úřadů a jiných obročí onoho kostela, a určí ji na denní příděly.

§ 2. Nelze-li z kteréhokoli důvodu zavést příděly, ustanoví biskup pro nedbalé dignity, kanovníky a obročníky peněžité tresty, které odpovídají přídělům a je nahrazují.

§ 3. Příděly připadají dbalým, při čemž je vyloučeno jakékoli tajné dorozumění anebo prominutí; mají-li však dignity výnos rozdílný a oddělený od majetkové podstaty či majetku kanovníků, připadají jimi ztracené příděly jiným dignitám, přítomným, vyskytují-li se, jinak zádušnímu jmění kostela, nakolik má nedostatek, anebo jinému zbožnému ústavu podle úsudku biskupova.

§ 4. Každá kapitula si podle svých stanov ustanoví jednoho nebo více dohližitelů či zapisovačů, kteří denně zaznamenávají, kdo chybí při bohoslužebných úkonech, složivše dřív před kapitulou nebo jejím předsedou přísahu, že budou svědomitě plnit svůj úřad; a k nim může biskup připojit dalšího zapisovače; chybějí-li pak zapisovači, nahrádí je nejstarší z přítomných kanovníků.

Kán. 396.

§ 1. Udílení dignit jak v katedrálních tak v kolegiátních kapitulách je vyhrazeno Apoštolskému Stolci.

§ 2. Opce je zapovězena, při čemž se zavrhuje opačný obyčej, ale s výhradou zakládacího ustanovení.

§ 3. Aspoň první dignita v katedrální kapitule, pokud je to možné a za jinak stejných okolností, nechť má doktorát posvátného bohosloví nebo kanonického práva.

Kán. 397.

Neurčují-li kapitulní stanovy jinak, mají dignity a kanovníci podle přednostního pořadí právo a povinnosti:

1. Zastupovat biskupa při výkonu bohoslužebných úkonů o významnějších svátcích v roce;

2. biskupovi pontifikálně celebrujícímu podávat při vstupu do kostela kropáč a konat službu přisluhujícího kněze;

3. přisluhovat mu v nemoci svátostmi; zemřelému uspořádat náležitou pohřební slavnost;

4. svolávat kapitulu a jí předsedat a předpisovat a nařizovat, co se vztahuje na vedení chóru, jen když dignita je ze středu kapituly.

Kán. 398.

§ 1. Při žádném katedrálním kostele nesmí chybět úřad kanovníka theologa a tam, kde je to možné, úřad kanovníka penitenciáře.

§ 2. Také při kolegiátních, zejména při význačných, možno zavést úřad kanovníka theologa a penitenciáře.

Kán. 399.

§ 1. Za kanovníka theologa a penitenciáře se zvolí ti, kdož se zřetelem k místním poměrům jsou shledáni nejschopnějšími k zastávání příslušných úřadů; ale za jinak stejných okolností jest dát přednost doktorům posvátného bohosloví, jde-li o kanovníka theologa, doktorům posvátného bohosloví nebo kanonického práva, jde-li o penitenciáře; mimoto je radno, aby kanovník penitenciář byl stár aspoň třicet roků.

§ 2. Prebendu theologovu a penitenciářovu lze udělit až po zjednání naprosté jistoty o životě, mravech a učenosti kandidátů, s výhradou setrvat při konkursu tam, kde je zaveden.

§ 3. Kanovníku penitenciáři se zapovídá přijmout anebo vykonávat v diecési zároveň úřad, s nímž je spojena pravomoc pro zevní obor.

Kán. 400.

§ 1. Jest úkolem kanovníka theologa veřejně v kostele vykládat Písmo svaté o dnech a hodinách určených biskupem po poradě s kapitulou; ale považuje-li to biskup za užitečnější, může mu svěřit vysvětlování jiných úseků katolické nauky v kostele.

§ 2. Nechť kanovník theolog vykonává svůj úřad sám osobně nebo, je-li zaneprázdněn víc než šest měsíců, na vlastní náklad skrze jiného kněze, jejž ustanoví biskup.

§ 3. Z vážného důvodu může biskup kanovníku theologovi uložit, aby místo přednášek v kostele vyučoval posvátným oborům v semináři.

Kán. 401.

§ 1. Kanovník penitenciář jak katedrálního kostela tak kolegiátního kostela má podle práva řádnou moc, kterou však nemůže přenést na jiné, rozhřešovat také od hříchů a zprošťovat censur, vyhrazených biskupovi, též cizí příslušníky v diecési a diecésany též mimo území dotyčné diecése.

§ 2. Musí ve zpovědnici jemu v kapitulním kostele určené být přítomen po dobu pro pohodlí věřících podle úsudku biskupova nejpřiměřenější a být k službám těch, kdož přistupují k zpovědi též po samotnou dobu bohoslužebných úkonů.

Kán. 402.

Je-li s kapitulou spojena duchovní správa, vykonává ji farní vikář podle předpisu kán. 471.

Kán. 403.

S výjimkou dignit přísluší biskupovi udílet po vyslechnutí kapituly všechna obročí a kanonikáty při kostelích jak katedrálních tak kolegiátních, při čemž se zavrhuje jakýkoliv opačný obyčej a odvolává jakákoliv opačná výsada, ale bez újmy opačného zakládacího ustanovení a předpisu kán. 1435.

Kán. 404.

§ 1. Kanonikáty udělí biskup kněžím vynikajícím učeností a bezúhonným životem.

§ 2. Při udílení kanonikátů se za jinak stejných okolností vezme zřetel k těm, kdož byli na některé vysoké škole prohlášeni doktory posvátného bohosloví nebo kanonického práva nebo vykonávali chvalně církevní službu anebo učitelství, bez újmy předpisu kán. 130, § 2.

Kán. 405.

§ 1. Dignity, kanovníci a obročníci, uchopivše se pravoplatně držení svého obročí podle předpisu kán. 1443 - 1445, nabývají ihned, každý podle svého stupně, vedle příslušných odznaků a výsad, místa v chóru, práva pobírat požitky a příděly a hlasovacího práva v kapitule podle předpisu kán. 411, § 3.

§ 2. O vyznání víry, které musejí složit dřív, než se uchopí držení, platí předpis kán. 1406 - 1408.

Kán. 406.

§ 1. Biskup, ne však generální vikář ani kapitulní vikář, má právo jmenovat čestné kanovníky ať ze své diecése, ať z cizí diecése, po poradě s kapitulou, jíž má být kanovník přidělen, ale ať biskup tohoto práva užívá zřídka a opatrně.

§ 2. Hodlaje jmenovat kněze cizí diecése čestným kanovníkem, vyžádá si biskup, kromě porady se svou kapitulou, souhlas ordináře, jemuž ten, kdo má být jmenován, je podřízen, pod trestem neplatného jmenování, a uvědomí tohoto ordináře o odznacích a výsadách, jichž ten, kdo má být jmenován, bude pak užívat.

§ 3. Čestných kanovníků přebývajících mimo diecési, v níž byli jmenováni, budiž počtem o třetinu méně než skutečných kanovníků.

Kán. 407.

§ 1. Čestní kanovníci některé basiliky nebo kolegiátního kostela vznešeného Města mohou svých výsad a odznaků užívat jen v okruhu téže basiliky nebo kolegiátního kostela a dotyčných filiálních kostelů; čestní kanovníci jiných kostelů mimo Město pak nechť svých výsad a odznaků užívají jen v diecési, kde byli jmenováni, ne však mimo tu diecési, leč podle předpisu kán. 409, § 2.

§ 2. Čestní kanovníci mají kromě odznaků a výsad či čestných práv také místo v chóru.

Kán. 408.

§ 1. Katedrální kapitula má pořadí před kolegiátní, třebas význačnou, též v samotném kolegiátním kostele; kapitula význačná má pořadí před ne význačnou; v téže kapitule, s výhradou jednotlivých stanov nebo pravoplatných obyčejů, mají dignity, při zachování vzájemného pořadí, pořadí před kanovníky; starší kanovníci, ti totiž, kteří se dřív uchopili držení, mají pořadí před mladšími; skuteční kanovníci před čestnými; čestní před obročníky; dignity však anebo kapituláři s biskupským svěcením mají pořadí přede všemi dignitami a kanovníky se svěcením jen kněžským.

§ 2. V kapitulách, v nichž se rozlišují prebendy kněžské, jáhenské a podjáhenské, platí pořadí stupně; a v témž stupni pořadí přijetí do stupně, nikoli do kapituly.

Kán. 409.

§ 1. V každém jak katedrálním tak kolegiátním kostele nechť ti, kdož mají biskupskou hodnost, nosí v chóru biskupský šat; všichni ostatní, dignity, kanovníci a obročníci, šat jim stanovený ve zřizovací bule nebo přiznaný apoštolským indultem; jinak nechť se považují za nepřítomné.

§ 2. Chórového šatu anebo zvláštních kapitulních odznaků mohou užívat v celé diecési, v níž je dotyčná kapitula, ale ne mimo diecési, při čemž se zavrhuje opačný obyčej, leč by buď provázeli biskupa, buď zastupovali biskupa anebo kapitulu na církevních sněmech nebo při jiných slavnostech.

Kán. 410.

§ 1. Každá kapitula musí mít své stanovy, jež všechny dignity, kanovníci a obročníci musejí svědomitě zachovávat.

§ 2. Kapitulní stanovy, založené pravoplatným kapitulním úkonem, se předloží ke schválení biskupovi, bez jehož souhlasu je nelze později ani zrušit ani měnit.

§ 3. Nařídí-li biskup, aby byly vyhotoveny stanovy, a opomenou-li kapitula tak učinit, vyhotoví je biskup po uplynutí šesti měsíců od intimace a uloží je kapitule.

Kán. 411.

§ 1. Nechť se sbor kanovníků schází v pevně stanovenou dobu a na pevně stanoveném místě k jednání o záležitostech jejich kostela

a kapituly; mimoto bude možno konat další schůze, kdykoli se to zdá být radno buď biskupovi, buď předsedovi kapituly, buď většině kanovníků.

§ 2. Ke konání řádného sboru netřeba zvláštního svolání; vyžaduje se ho však k mimořádnému a svolání nutno provést podle kapitulních stanov.

§ 3. Hlasovací právo v kapitulách mají kanovníci, s vyloučením čestných, a dignity, tvoří-li spolu s kanovníky kapitulu podle předpisu kán. 393, § 2.

Kán. 412.

§ 1. Kanovníci ať katedrálního, ať kolegiátního kostela musejí asistovat a přisluhovat biskupovi celebrujícímu slavnostně mši sv. anebo konajícímu jiné pontifikálie také v jiných kostelích města anebo předměstí, pozve-li je, jen když podle úsudku biskupova zůstane při kostele dostatečný počet kanovníků a nižších duchovních; a provázet jej podle předpisu Ceremoniálu biskupů, když se ubírá do katedrálního kostela a když se vrací.

§ 2. Biskup si může přibrat dva kanovníky z kapituly, ať katedrální, ať kolegiátní, a ponechat si je, aby mu pomáhali při církevním úřadu a diecésní službě.

Kán. 413.

§ 1. Každá kapitula má povinnost denně konat řádně svatá oficia v chóru, s výhradou zakládacích ustanovení.

§ 2. Svaté oficium zahrnuje žalmový zpěv kanonických hodinek a celebrování zpívané konventní mše sv. kromě jiných mší sv., jež nutno celebrovat buď podle rubrik misálu, buď podle zbožných nadací.

§ 3. Když biskup nebo někdo jiný místo biskupa v kostele celebruje pontifikálním obřadem, je hebdomadářovi dovoleno celebrovat nezpívanou konventní mši sv.

Kán. 414.

Všichni, kdož mají chórové obročí, jsou povinni konat každý den v dotyčném chóru svatá oficia, leč by Apoštolským Stolcem anebo zakládacími ustanoveními byla povolena střídavá služba.

Kán. 415.

§ 1. Je-li katedrální anebo kolegiátní kostel zároveň farní, řídí se právní poměr mezi kapitulou a farářem dle předpisů, které následují, leč by jinak vyžadoval buď indult Apoštolského Stolce, buď zvláštní úmluva sjednaná při zřízení fary a řádně schválená místním ordinářem.

§ 2. Farářovi přísluší:

1. Aplikovat mši sv. za lid a v příslušnou dobu kázat a podávat věřícím křesťanskou nauku;

2. opatrovat farní knihy a pořizovat z nich výtahy;

3. konat farní funkce, o nichž se zmiňuje kán. 462. Uspořádat náležitou pohřební slavnost, konanou podle předpisu práva v kostele, čítaje v to i pohřební mši sv., přísluší kapitule jen v

případě, jde-li o pohřeb některé dignity, kanovníka, třebas jen čestného, nebo obročníka;

4. konat jiné úkony ne přísně farní, které se obvykle konají ve farnostech, jen když se tím nezamezuje chorová služba a když tyto úkony nekoná kapitula;

5. sbírat almužny ve prospěch farníků, je přímo nebo nepřímo věnované přijímat, spravovat a rozdílet podle vůle dárců.

§ 3. Kapitule přísluší:

1. Opatrovat Nejsvětější Svátost oltářní; ale druhý klíč od svatostánku se musí nacházet u faráře;

2. bdít nad tím, aby při úkonech, jež má v kapitulním kostele konat farář, byly zachovávány liturgické zákony;

3. pečovat o kostel a spravovat jeho majetek se zbožnými odkazy.

§ 4. Ani farář nesmí zamezovat kapitulní funkce a služby, ani kapitula funkce a služby farní; vznikne-li však spor, rozhodne spornou otázku místní ordinář, při čemž musí především pečovat o to, aby se katechetická výuka a výklad evangelia konaly vždy v době věřícím co nejpříhodnější.

§ 5. Nejen nesmí kapitula bránit farářovi ve výkonu farní duchovní správy, ale nechť nadto kapituláři vědí, že jsou z lásky k bližnímu povinni, zvláště není-li pomocných kněží k tomu určených, jej podporovat způsobem, jejž stanoví místní ordinář.

Kán. 416.

V kapitulních stanovách budiž zapojen vhodný předpis, podle něhož nechť kanovníci a obročníci zastávají při oltářní službě střídavě jak úkol celebranta, tak také přísluhu jáhna a podjáhna, při čemž však jsou z této přísluhy vyloučeny dignity, kanovník theolog, penitenciář a, rozlišují-li se prebendy, kanovníci kněžského stupně.

Kán. 417.

§ 1. Konventní mši sv. nutno aplikovat za dobrodince vůbec.

§ 2. Kapitulár, zaneprázdněný nemocí, není povinen kapitulnímu knězi, který v jeho zastoupení celebruje a obětuje konventní mši sv., poskytnout almužnu, leč by kapitulní stanovy nebo partikulární obyčej požadovaly jinak.

§ 3. Možno zachovat obyčej poskytovat celebrujícímu almužnu příspěvkem buď z celkové výše přídělů, buď z příjmů všech prebend.

Kán. 418.

§ 1. Při zavržení opačného obyčeje mohou jednotliví kanovníci a obročníci, vázaní každodenním chorem, být nepřítomni, ať nepřetržitě, ať s přerušením, toliko po tři měsíce ročně, jen když stanovy příslušného kostela anebo pravoplatný obyčej nepožadují delší službu.

§ 2. Bez pravoplatného důvodu a zvláštního svolení biskupova ani nelze mít dovolenou v době postu a adventu anebo o hlavních ročních svátcích, o nichž se zmiňuje kán. 338, § 3; ani není přípustno, aby současně bylo nepřítomno víc než jedna třetina kapitulárů.

§ 3. Po dobu dovolené se pozbývá přídělů všeho druhu, i když ostatní kapituláři k tomu dají prominutí; ale pobírá se výnos prebendy anebo dvě třetiny přídělů, pozůstává-li všechen výnos prebendy z přídělů.

Kán. 419.

§ 1. V kostelích, kde se neúčastní chóru všichni zároveň, ti, kdož jím jsou vázáni, nemohou této povinnosti vyhovět skrze jiného, leč ve zvláštních případech, z pádného a rozumného důvodu a jen když náhradník není v touž dobu vázán chórovou službou a je kanovníkem při témž kostele, jde-li o zastoupení kanovníka, obročníkem, jde-li o zastoupení obročníka; kdo však není vázán chórem, není povinen zdržovat se v místě obročí po dny, kdy není v chóru.

§ 2. Je-li kdo téhož dne povinen sloužit obě mše sv., i za lid, i konventní, nechť tuto druhou celebruje a aplikuje sám osobně, onu skrze jiného nebo následujícího dne osobně.

Kán. 420.

§ 1. Osvobozeni od chóru tak, že pobírají požitky prebendy i denní příděly, jsou:

1. Kapituláři jubiláti podle předpisu kán. 422, § 2;

2. kanovník theolog o jednotlivých dnech, kdy zastává svůj úřad;

3. kanovník penitenciář, pokud v době chóru zpovídá;

4. farní vikář nebo jiný z kapituly, ustanovený biskupem ať za faráře, ať za koadjutora, pokud koná farní povinnosti;

5. komu nemoc nebo jiná tělesná překážka brání účastnit se chóru;

6. kdo někde jinde zastává úřad papežského legáta anebo právě přisluhuje osobě Římského Velekněze;

7. kdo koná duchovní cvičení podle předpisu kán. 126; touto úlevou se však chórové služby zproštuje jen jednou za rok;

8. kdo se spolu s biskupem anebo v jeho zastoupení ubírá k návštěvě apoštolských prahů;

9. kdo je biskupem nebo kapitulou poslán na církevní sněm obecný, plenární, provinční anebo na diecésní synodu;

10. kdo se souhlasem kapituly a ne proti vůli biskupa je v chóru nepřítomen v zájmu kapituly či příslušného kostela;

11. kdo asistuje biskupovi konajícímu bohoslužbu podle kán. 412, § 1;

12. kdo provází biskupa při visitaci diecése nebo koná tuto visitaci jeho jménem a k jeho příkazu;

13. kdož se věnují práci na řízeních v záležitostech, o nichž se zmiňují kán. 1999 a násl. nebo jsou voláni jako svědkové v těchto

záležitostech, pro dny a hodiny, kdy konají tuto službu;

14. faráři poradci, examinátoři a synodní soudcové, pokud zastávají příslušný úřad.

§ 2. Příděly však, jimž se říká "pro přítomné", pobírají jen ti, jež vypočítává § 1, body 1., 7., 11. a 13., leč by tomu odporovalo výslovné přání zakladatelů.

Kán. 421.

§ 1. Od chóru jsou osvobozeni, ale pobírají pouze požitky prebendy, ne však příděly:

1. Kdo se svolením místního ordináře na školách Církví uznaných veřejně vyučuje posvátnému bohosloví anebo kanonickému právu;

2. kdo se svolením ordinářovým se věnuje studiu posvátného bohosloví anebo kanonického práva na veřejných školách Církví schválených;

3. kapitulní vikář, generální vikář, oficiál a kancléř, jsou-li ze středu kapituly, po dobu, kdy konají své služby;

4. kanovníci, kteří přisluhují biskupovi podle předpisu kán. 412, § 2.

§ 2. Pozůstávají-li však všechny požitky prebendy z přídělů nebo jsou-li tak nepatrné, že nedosahují třetiny přídělů, tu všichni zmínění pobírají jen dvě třetiny přídělů, skládající se z požitků prebendy a z přídělů.

Kán. 422.

§ 1. Kdo požívá prebendy, může dosáhnout jen od Apoštolského Stolce výslužného či tak zvaného jubilačního indultu po nepřetržité a chvalné čtyřicetileté chórové službě v témž kostele nebo rozličných kostelích téhož města nebo aspoň téže diecése.

§ 2. I když jubilát nesídlí v místě obročí, pobírá jak požitky prebendy tak příděly, dokonce příděly pro přítomné, leč by tomu odporovalo výslovné přání zakladatelů nebo dárců, stanovy dotyčného kostela anebo obyčej.

§ 3. Opční právo, plyne-li ze zakládacího ustanovení, nenáleží kapituláru jubilátovi.

Hlava VI.

Diecésní poradci.

Kán. 423.

V diecésích, kde dosud nebylo možno zřídit nebo obnovit katedrální kapitulu kanovníků, ustanoví biskup s výhradou zvláštních předpisů Apoštolského Stolce, diecésní poradce, to jest kněze doporučované zbožností, mravy, učeností a prozíravostí.

Kán. 424.

Poradce jmenuje biskup, bez újmy předpisu kán. 426.

Kán. 425.

§ 1. Diecésních poradců budiž počtem aspoň šest; v diecésích, kde je málo kněží, aspoň čtyři; a tito všichni ať bydlí v biskupském městě nebo v jeho nejbližším okolí.

§ 2. Dřív než převezmou tuto službu, složí přísahu, že budou vykonávat úřad svědomitě bez jakékoli osobní zaujatosti.

Kán. 426.

§ 1. Úřad poradců je na tříletí.

§ 2. Po uplynutí tříletí biskup buď na jich místo ustanoví jiné poradce, buď dosavadní poradce potvrdí na další tříletí, a týž postup se zachová po každém tříletí.

§ 3. Vypadne-li z jakéhokoli důvodu některý poradce během tříletí, ustanoví biskup po poradě s ostatními poradci jiného a ten zůstane v úřadě až do uplynutí téhož tříletí.

§ 4. Stane-li se však, že tříletí vyprší v době, kdy biskupský stolec je uprázdněn, zůstanou poradci v úřadě až do příchodu nového biskupa, který musí do šesti měsíců od té doby, co se ujme držení biskupství, zařídit věc podle předpisu tohoto kánonu.

§ 5. Zemře-li nebo vzdá-li se některý poradce za uprázdnění stolce, jmenuje kapitulní vikář se souhlasem ostatních poradců jiného, který však potřebuje potvrzení nového biskupa, aby mohl zastávat úřad za obsazeného stolce.

Kán. 427.

Sbor diecésních poradců, jakožto poradní sbor biskupův, nahrazuje katedrální kapitulu; pročež to, co kánony o vedení diecése přiznávají katedrální kapitule ať za obsazeného stolce, ať při jeho zamezení anebo uprázdnění, platí též o sboru diecésních poradců.

Kán. 428.

Po dobu trvání úřadu smějí poradci být odstraněni jen z pádného důvodu a po poradě s ostatními poradci.

Hlava VII.
Zamezení anebo uprázdnění stolce a kapitulní vikář.

Kán. 429.

§ 1. Je-li v důsledku uvěznění biskupa, jeho vypovězení, vyhnanství anebo neschopnosti stolec zamezen tak, že biskup nemůže udržovat ani písemný styk s diecésany, budiž řízení diecése v rukou generálního vikáře biskupova nebo jiného duchovního biskupem zmocněného, leč by Svatý Stolec zařídil věc jinak.

§ 2. V takovém případě může biskup z vážného důvodu zmocnit víc duchovních, kteří by jeden po druhém následovali v úřadě.

§ 3. Není-li těchto nebo jsou-li, jak zmíněno výše, zamezeni, ustanoví kapitula katedrálního kostela svého zástupce, který převezme vládu s mocí kapitulního vikáře.

§ 4. Kdo, jak výše zmíněno, převezme řízení diecése, zpraví co nejdřív Svatý Stolec o zamezení stolce a o převzetí služby.

§ 5. Upadne-li biskup do exkomunikace, interdiktu nebo suspense, obrátí se metropolita a když to neučiní nebo jde-li o něho, nejstarší ze sufragánů ihned na Apoštolský Stolec, aby on věc zařídil; jde-li však o diecési nebo prelaturu, o nichž se zmiňuje kán. 285, je povinen obrátit se na Apoštolský Stolec metropolita, který byl pravoplatně zvolen.

Kán. 430.

§ 1. Biskupský stolec se uprazdňuje smrtí biskupa, jeho vzdáním, jakmile je přijme Římský Velekněz, přeložením a odnětím, jakmile mu je sděleno.

§ 2. Nicméně, s výjimkou udělení obročí anebo církevních úřadů, zůstává v platnosti vše, co vykonal generální vikář, dokud se mu nedostalo jisté zprávy o úmrtí biskupově, nebo biskup anebo generální vikář, dokud jim nedošla jistá zpráva o zmíněných papežských opatřeních.

§ 3. Do čtyř měsíců od nabytí jistého vědomí o přeložení musí se biskup odebrat do diecése, do níž byl přeložen, a uchopit se jejího kanonického držení podle předpisu kán. 333 a 334, a ode dne uchopení se držení je diecése, z níž byl přeložen, zcela uprázdněna; do té doby však v ní biskup:

1. Má moc kapitulního vikáře a je vázán příslušnými povinnostmi, při čemž však pomíjí jakákoli moc generálního vikáře;

2. podržuje čestné výsady sídelních biskupů;

3. pobírá neztenčené požitky stolního majetku biskupského podle předpisu kán. 194, § 2.

Kán. 431.

§ 1. Při uprázdnění stolce se řízení diecése přenáší na kapitulu katedrálního kostela, leč by tu byl apoštolský administrátor nebo Svatý Stolec zařídil jinak.

§ 2. Jestliže někde na základě zvláštního ustanovení Svatého Stolce arcibiskup nebo jiný biskup ustanovuje správce uprázdněné diecése, má tento jen všechna oprávnění, která přísluší kapitulnímu vikáři, jsa podroben příslušným povinnostem a trestům.

Kán. 432.

§ 1. Při uprázdnění stolce musí kapitula katedrálního kostela do osmi dnů od nabytí vědomí o uprázdnění ustanovit kapitulního vikáře, který nechť na jejím místě řídí diecési, a připadá-li mu úkol pobírat požitky, musí ustanovit jednoho nebo více spolehlivých a svědomitých ekonomů.

§ 2. Neustanoví-li kapitula v předepsané lhůtě z jakéhokoli důvodu žádného vikáře anebo ekonoma, přechází jich ustanovení na metropolitu; uprázdní-li se však samotný metropolitní kostel nebo metropolitní a současně s ním sufragánní, přechází jich ustanovení na nejstaršího ze sufragánních biskupů.

§ 3. Také při uprázdnění diecése anebo opatství nebo prelatury, o nichž se zmiňuje kán. 285, neurčí-li kapitula do osmi dnů vikáře nebo ekonoma, ustanoví jej metropolita, který byl pravoplatně zvolen podle předpisu uvedeného kánonu, leč by u opatství nebo řeholní prelatury nepříslušejících k žádné diecési byla věc podle předpisu stanov zařízena jinak.

§ 4. Kapitula co nejdřív zpraví Apoštolský Stolec o smrti biskupa a ten, kdo pak byl zvolen za kapitulního vikáře, o svém zvolení.

Kán. 433.

§ 1. Budiž ustanoven jeden kapitulní vikář, při čemž se zavrhuje opačný obyčej; jinak volba je neplatná.

§ 2. Ustanovení kapitulního vikáře a ekonoma se musí stát kapitulním úkonem podle předpisu kán. 160-182, s výhradou zvláštních předpisů této hlavy, a k jeho platnosti se vyžaduje prostá většina hlasů, při čemž se nečítají neplatné hlasy.

§ 3. Téhož možno ustanovit za kapitulního vikáře i ekonoma.

Kán. 434.

§ 1. Na úřad kapitulního vikáře nelze platně ustanovit duchovního, který ještě nebyl vysvěcen na kněze anebo nedosáhl věku třiceti let anebo který byl zvolen, jmenován nebo presentován na dotyčný uprázdněný stolec.

§ 2. Kapitulní vikář nechť mimoto je doktor nebo licenciát bohosloví anebo kanonického práva anebo aspoň opravdu zběhlý v těchto oborech a nechť se v něm spojují mravní bezúhonnost, zbožnost a pravověrnost s chvalnou prozíravostí.

§ 3. Opomenou-li se podmínky předepsané v §-u 1, ustanoví vikáře pro tentokrát po zjištění stavu věci metropolita anebo je-li uprázdněn metropolitní kostel nebo jde-li přímo o metropolitní kapitulu, nejstarší biskup provincie; úkony onoho pak, jejž byla zvolila kapitula, jsou neplatné již mocí práva.

Kán. 435.

§ 1. Jako před ustanovením kapitulního vikáře na kapitulu, tak potom na kapitulního vikáře přechází řádná pravomoc biskupova v duchovních i časných věcech, s výjimkou těch, jež mu právo výslovně zapovídá.

§ 2. Pročež kapitula a později kapitulní vikář mohou všechno, co vypočítává kán. 368, § 2; rovněž mají oprávnění dovolit v diecési kterémukoli biskupovi výkon pontifikálních úkonů, ano, je-li kapitulní vikář biskupem, může je vykonávat sám, avšak s vyloučením užití trůnu s baldachýnem.

§ 3. Kapitulnímu vikáři a kapitule není dovoleno konat nic, co může buď diecési nebo biskupským právům způsobit nějakou újmu; zejména však kapitulnímu vikáři a jiným, ať jsou členy kapituly, ať nikoli, duchovním anebo laikům, se zapovídá odejmout osobně nebo skrze jiného jakékoli písemnosti biskupské kurie nebo je zničit, ukrýt nebo porušit.

Kán. 436.

Za uprázdnění stolce nebuďtež zaváděny žádné novoty.

Kán. 437.

Při ustanovení vikáře nemůže si kapitula podržet žádnou část pravomoci ani určit lhůtu pro vykonávání úřadu nebo stanovit jiná omezení.

Kán. 438.

Kapitulní vikář nabývá pravomoci ihned, jakmile složí vyznání víry, o němž se zmiňuje kán. 1406 - 1408, aniž je třeba potvrzení od kohokoliv.

Kán. 439.

Co předpisuje kán. 370 o generálním vikáři, platí též o kapitulním vikáři.

Kán. 440.

Kapitulní vikář má povinnost sídlit v diecési a aplikovat mši sv. za lid podle předpisu kán. 338 a 339.

Kán. 441.

Nezařídí-li se věc pravoplatně jinak:

1. Mají kapitulní vikář a ekonom právo na přiměřenou odměnu stanovenou na provinčním církevním sněmu nebo podle přijatého obyčeje obvykle přiznávanou, kterou nutno vzít z výnosu biskupského stolního majetku anebo z jiných užitků;

2. ostatní užitky za dobu uprázdnění biskupského stolce, byly-li by příslušely biskupovi, kdyby nebylo nastalo uprázdnění kostela, se vyhradí budoucímu biskupovi pro potřeby diecése.

Kán. 442.

Nechť ekonom vykonává nad církevním majetkem a nad příjmy dozor a správu, avšak pod vrchní mocí kapitulního vikáře.

Kán. 443.

§ 1. Odstranění kapitulního vikáře a ekonoma je vyhrazeno Svatému Stolci; vzdání nutno úřední formou předložit kapitule, avšak k platnosti vzdání není třeba, aby je kapitula přijala; ustanovení nového vikáře nebo ekonoma po vzdání dřívějšího, po jeho úmrtí nebo odstranění pak přísluší dotyčné kapitule a vykoná se podle předpisu kán. 432.

§ 2. Mimoto přestává jejich služba, jakmile se nový biskup ujme držení diecése podle předpisu kán. 334, § 3.

Kán. 444.

§ 1. Nový biskup musí od kapituly, od kapitulního vikáře, od ekonoma a od ostatních úředníků, kteří byli ustanoveni za uprázdnění stolce, požadovat počet z jejich úřadů, pravomoci, správy a jakékoli služby a zakročit proti těm, kdož se provinili při svém úřadě či správě, i když od kapituly nebo od zástupců kapituly po vydání počtu dosáhli zproštění anebo osvobození.

§ 2. Tíž vydají počet novému biskupovi z písemností přísluše-jících Církvi, dostalo-li se jim jakých.

Hlava VIII.

Venkovští vikáři.

Kán. 445.

Venkovský vikář je kněz, jejž biskup staví v čelo venkovského vikariátu, o němž se zmiňuje kán. 217.

Kán. 446.

§ 1. K úřadu venkovského vikáře zvolí biskup kněze, jejž uzná za hodna, zvlášť z kruhu rektorů farních kostelů.

§ 2. Venkovského vikáře může biskup kdykoli odstranit.

Kán. 447.

§ 1. Venkovský vikář, kromě oprávnění, jež mu uděluje provinční nebo diecésní synoda a podle předpisů, pravoplatně stanovených tou synodou nebo jež stanoví biskup, má právo a povinnost bdít zvlášť nad tím:

1. Zda duchovní jeho úředního obvodu či okresu vedou život podle předpisu posvátných kánonů a plní svědomitě své povinnosti, zejména pokud jde o sídelní povinnost, hlásání slova Božího, katechetickou výuku dětí a dospělých a závazek přisluhovat nemocným;

2. zda se provádějí rozhodnutí vydaná biskupem při posvátné visitaci;

3. zda se užívá náležitých záruk, pokud jde o látku eucharistické oběti;

4. zda se přesně zachovává výzdoba a čistota kostelů a posvátného náčiní, zejména při uchovávání Nejsvětější Svátosti a při celebrování mše sv.; zda se posvátné úkony konají podle předpisu posvátné liturgie; zda se svědomitě spravuje církevní majetek a zda se řádně plní povinnosti s ním spojené, především mešní; zda se srpávně vedou a uchovávají farní knihy.

§ 2. Aby o těch všech věcech byl zpraven, musí venkovský vikář v lhůtách stanovených biskupem visitovat farnosti svého okresu.

§ 3. Také přísluší venkovskému vikáři, jakmile se dozví, že některý farář jeho okresu vážně onemocněl, postarat se o to, aby nepostrádal duchovní a hmotné pomoci, a když zemře, aby se mu dostalo důstojného pohřbu; a pečovat o to, aby za jeho nemoci nebo při jeho úmrtí se neztratily anebo nebyly odklizeny knihy, listiny, posvátné náčiní a jiné věci, které patří ke kostelu.

Kán. 448.

§ 1. O dnech určených biskupem musí venkovský vikář svolat kněze příslušného okresu ke schůzím či poradám, o nichž se zmiňuje kán. 131, a jim předsedat; kde však se koná víc takovýchto shromáždění v různých místech okresu, musí bdít nad tím, aby se konaly řádně.

§ 2. Není-li farářem, musí sídlit v území vikariátu nebo v jiném místě ne značně vzdáleném podle předpisů, jež stanoví biskup.

Kán. 449.

Aspoň jednou v roce musí venkovský vikář vydat počet ze svého vikariátu místnímu ordináři a při tom vyložit nejen to, co během roku bylo vykonáno náležitě, nýbrž také jaké se vloudily závady, jaká vznikla pohoršení, jakých prostředků bylo užito k jich nápravě, a vše, co podle jeho názoru nutno učinit k jich naprostému vyhlazení.

Kán. 450.

§ 1. Ať venkovský vikář má vlastní vikariátní pečeť.

§ 2. Má pořadí přede všemi faráři a ostatními kněžími svého okresu.

Hlava IX.

Faráři.

Kán. 451.

§ 1. Farář je kněz nebo právní osoba, jíž farnost jest udělena v titul s duchovní správou, kterou nutno vykonávat pod vrchní mocí místního ordináře.

§ 2. Farářům jsou se všemi farními právy a povinnostmi postaveni na roveň a v právu pod název "faráři" spadají:

1. Nevlastní faráři, kteří řídí nevlastní farnosti, o nichž se zmiňuje kán. 216, § 3;

2. farní vikáři, jsou-li vybaveni plnou farní mocí.

§ 3. Pokud jde o vojenské kaplany, ať vyšší, ať nižší, nutno se řídit zvláštními předpisy Svatého Stolce.

Kán. 452.

§ 1. Bez indultu Apoštolského Stolce nelze sloučit farnost s právní osobou plnoprávně, totiž tak, že by farářem byla sama právní osoba podle kán. 1423, § 2.

§ 2. Právní osoba, s níž je farnost sloučena plnoprávně, může si podržet jen duchovní správu podle jména, při čemž, pokud jde o její skutečný výkon, se zachová předpis kán. 471.

Kán. 453.

§ 1. Aby kdo byl platně ustanoven za faráře, musí mít kněžské svěcení.

§ 2. Nechť mimoto je nadán dobrými mravy, vědomostmi, horlivostí v péči o duše, prozíravostí a ostatními ctnostmi a vlastnostmi, jichž jak obecné tak partikulární právo vyžaduje k chvalné správě uprázdněné farnosti.

Kán. 454.

§ 1. Ti, kdož jsou postaveni v čelo správy farnosti jako její vlastní představení, musejí v ní být ustanoveni trvale; to však ne-

brání tomu, aby všichni z ní mohli být odstraněni podle předpisu práva.

§ 2. Avšak ne všichni faráři mají totéž trvalé postavení; ti, kteří mají trvalejší, bývají nazýváni neodstranitelní; kteří mají méně trvalé, odstranitelní.

§ 3. Natrvalo udílené farnosti nelze bez apoštolského schválení přeměnit v udílené do odvolání; farnosti udílené do odvolání může biskup, ne však kapitulní vikář, prohlásit po poradě s katedrální kapitulou za trvale udílené; nově zřizované farnosti nechť jsou trvale udílenými farnostmi, leč by biskup podle svého moudrého uvážení se zřetelem k zvláštním místním a osobním poměrům po vyslechnutí kapituly rozhodl, že odstranitelnost vyhovuje lépe.

§ 4. Všechny nevlastní farnosti jsou udíleny do odvolání.

§ 5. Faráři příslušející k řeholní družině pak jsou se zřetelem k jejich osobě vždy odstranitelní na pokyn jak místního ordináře po uvědomění představeného, tak představeného po uvědomění ordináře, stejným právem, při čemž se nevyžaduje souhlasu druhé strany: ani není jeden druhému povinen sdělit a tím méně prokázat důvod svého rozhodnutí, s výhradou rekursu k Apoštolskému Stolci s přenosným účinkem.

Kán. 455.

§ 1. Právo jmenovat a ustanovovat faráře přísluší místnímu ordináři s výjimkou farností vyhrazených Svatému Stolci, při čemž se zavrhuje opačný obyčej, ale s výhradou výsady volby anebo presentace, jestliže komu přísluší pravoplatně.

§ 2. Za uprázdněného anebo zamezeného stolce podle předpisu kán. 429 přísluší kapitulnímu vikáři nebo jinému, kdo řídí diecési:

1. Ustanovovat farní vikáře podle předpisu kán. 472 - 476;

2. potvrzovat volbu anebo přijímat presentaci na uprázdněnou farnost a zvolenému anebo presentovanému udílet ustanovení;

3. udílet volně udělitelné farnosti, je-li stolec uprázdněn aspoň rok.

§ 3. Z těchto věcí nepřísluší generálnímu vikáři nic bez zvláštního zmocnění, s výhradou předpisu uved. kán. 429, § 1.

Kán. 456.

Na farnosti svěřené řeholníkům navrhuje představený, jemuž to přísluší podle stanov, kněze své řehole místnímu ordináři; a ten mu udílí ustanovení, při zachování předpisu kán. 459, § 2.

Kán. 457.

Nevlastní faráře ze světského duchovenstva jmenuje příslušný místní ordinář po vyslechnutí rady, o níž se zmiňuje kán. 302.

Kán. 458.

Nechť se místní ordinář vynasnaží obsadit uprázdněnou farnost podle předpisu kán. 155, leč by zvláštní místní a osobní poměry podle moudré úvahy ordinářovy doporučovaly odložit udělení farního titulu.

Kán. 459.

§ 1. Místní ordinář má pod vážným závazkem svého svědomí povinnost udělit uprázdněnou farnost bez jakékoli osobní zaujatosti onomu knězi, jejž považuje za více vhodného k jejímu řízení.

§ 2. Při tomto posouzení nutno brát zřetel nejen k vědomostem, nýbrž také ke všem těm vlastnostem, jichž se vyžaduje k řádnému řízení uprázdněné farnosti.

§ 3. Pročež místní ordinář:

1. Nesmí opomenout vyhledat v listovně kurie případné listiny, které se týkají duchovního, jenž má být jmenován, a zjednat si o něm rozumným způsobem zprávy, též tajné, uzná-li to za vhodné, třebas z míst mimo dotyčnou diecési;

2. nechť má na mysli předpis kán. 130, § 2;

3. duchovního podrobí zkoušce z vědomostí před sebou a synodními examinátory; od kteréžto zkoušky může se souhlasem týchž examinátorů dispensovat, jde-li o kněze, jejž doporučují chvalně známé theologické vědomosti.

§ 4. V krajích, kde se obsazování farností děje konkursem, ať zvláštním podle předpisu konst. Benedikta XIV. "Cum illud" z 14. pros. 1742, ať obecným, se tento způsob podrží, pokud Apoštolský Stolec nenařídí jinak.

Kán. 460.

§ 1. Nechť farář má podle předpisu kán. 156 jen jednu farnost v titul, leč by šlo o rovnoprávně sloučené farnosti.

§ 2. V téže farnosti smí být jen jeden farář, jenž skutečně vykonává duchovní správu, při čemž se zavrhuje opačný obyčej a odvolává jakákoliv opačná výsada.

Kán. 461.

Duchovní správu má farář od okamžiku, kdy se uchopí držení podle předpisu kán. 1443 - 1445; a dřív než se uchopí držení anebo při samotném úkonu tohoto uchopení musí složit vyznání víry, o němž se zmiňuje kán. 1406, § 1, bod 7.

Kán. 462.

Nestanoví-li právo jinak, funkce vyhrazené farářovi jsou:

1. Udílet slavnostně křest;

2. přinášet v příslušné farnosti veřejně nejsvětější Eucharistii nemocným;

3. přinášet nemocným veřejně anebo soukromě nejsvětější Eucharistii jakožto viatikum a posilovat posledním pomazáním ty, kdož se ocitli v nebezpečí smrti, s výhradou předpisu kán. 397, bod 3., 514, 848, § 2, a 938, § 2;

4. ohlašovat svatá svěcení a sňatky, jež mají být uzavřeny; přisluhovat sňatkům; udílet svatební žehnání;

5. uspořádávat náležitý pohřeb podle předpisu kán. 1216;

6. žehnat podle předpisu liturgických knih domy na Bílou sobotu nebo v jiný den podle místního obyčeje;

7. světit na Bílou sobotu křestní vodu, vést veřejný průvod mimo kostel, udílet mimo kostel slavnostní požehnání, leč by šlo o kapitulní kostel a tyto úkony konala kapitula.

Kán. 463.

§ 1. Farář má právo na plnění, jež mu přiznává buď osvědčený obyčej, buď pravoplatně stanovená sazba podle předpisu kán. 1507, § 1.

§ 2. Žádá-li vyšší, je povinen k navrácení.

§ 3. I když některý farní úkon vykonal jiný duchovní, připadají plnění přecejen farářovi, leč by bylo bezpečně zjištěno opačné přání dárců, pokud jde o částku, která převyšuje stanovený poplatek.

§ 4. Těm, kdož nejsou schopni platit, nesmí farář odepřít přísluhu zdarma.

Kán. 464.

§ 1. Farář je vázán povinností plynoucí z jeho úřadu, vykonávat duchovní správu vůči všem svým farníkům, kteří nejsou pravoplatně vyňati.

§ 2. Biskup může z pádného a vážného důvodu odejmout duchovní správě farářově řeholní družiny a zbožné domy, jež jsou v území farnosti a nejsou vyňaty podle práva.

Kán. 465.

§ 1. Farář má povinnost sídlit ve faře poblíž svého kostela; místní ordinář však může z pádného důvodu dovolit, aby bydlel jinde, jen když dotyčný dům není od farního kostela vzdálen tak, že tím výkon farních služeb trpí nějakou újmu.

§ 2. Jest mu dovoleno, aby byl nepřítomen nejvýš po dva měsíce v roku, ať nepřetržitě, ať s přerušením, leč by vážný důvod podle úsudku dotyčného ordináře buď vyžadoval delší nepřítomnosti nebo dovoloval jen kratší.

§ 3. Do dvou měsíců dovolené, o nichž se zmiňuje § 2, se jednou v roce nečítají dny, kdy farář koná duchovní cvičení podle předpisu kán. 126.

§ 4. Ať jde o nepřetržitou dobu dovolené, ať o přerušovanou, má-li nepřítomnost trvat délenež týden, musí farář kromě pravoplatného důvodu mít k tomu písemné svolení místního ordináře a zanechat místo sebe vikáře náhradníka, který musí být schválen dotyčným ordinářem; je-li však farář řeholníkem, potřebuje mimoto souhlasu představeného a náhradník musí být schválen jak ordinářem, tak představeným.

§ 5. Je-li farář z náhlého a vážného důvodu nucen se vzdálit a být nepřítomen déle než týden, vyrozumí o tom co nejdřív písemně ordináře, při čemž mu uvede důvod vzdálení a zastupujícího kněze, a uposlechne jeho příkazů.

§ 6. Také pro dobu kratší nepřítomnosti se farář musí postarat o potřeby věřících, zejména vyžadují-li toho zvláštní věcné okolnosti.

Kán. 466.

§ 1. Povinnost aplikovat mši sv. za lid má farář podle předpisu kán. 339, nevlastní farář podle předpisu kán. 306.

§ 2. Farář, který případně řídí víc farností sloučených rovnoprávně anebo kromě své vlastní farnosti má ve správě ještě jinou nebo jiné farnosti, smí v předepsané dny aplikovat jen jednu mši sv. za lid jemu svěřený.

§ 3. Místní ordinář může z pádného důvodu dovolit, aby farář aplikoval mši sv. za lid v jiný den, než je povinen podle práva.

§ 4. Mši sv., kterou má farář aplikovat za lid, nechť celebruje ve farním kostele, leč by věcné okolnosti vyžadovaly anebo doporučovaly celebrovat mši sv. jinde.

§ 5. Pravoplatně nepřítomný farář může mši sv. za lid aplikovat buď sám osobně v místě, kde prodlévá, buď skrze kněze, který jej zastupuje ve farnosti.

Kán. 467.

§ 1. Farář musí celebrovat bohoslužebné úkony, udílet věřícím svátosti, kdykoli o to pravoplatně žádají, obeznámit se se svými ovečkami a zbloudilé rozumně napravovat, ujímat se s otcovskou láskou chudých a nuzných a věnovat vrcholnou péči katolické výuce dítek.

§ 2. Věřící nutno vybízet, aby, kde je to pohodlně možné, často navštěvovali své farní kostely a tam byli přítomni bohoslužebným úkonům a poslouchali slovo Boží.

Kán. 468.

§ 1. S horlivou péčí a přehojnou láskou musí farář pomáhat nemocným ve své farnosti, zejména však umírajícím, tím, že je pečlivě posílí svátostmi a jejich duše doporučí Bohu.

§ 2. Farář nebo jiný kněz, který přisluhuje nemocným, má oprávnění udělit jim způsobem, jejž uvádějí schválené liturgické knihy, apoštolské požehnání s plnomocnými odpustky pro hodinku smrti, a nesmí opomenout udělit toto požehnání.

Kán. 469.

Nechť farář bdí svědomitě nad tím, aby v jeho farnosti, zejména na veřejných i soukromých školách, nebylo vyučováno ničemu, co je proti víře a mravům, a nechť podporuje anebo zřizuje díla lásky, víry a zbožnosti.

Kán. 470.

§ 1. Ať farář má farní knihy, to jest knihu pokřtěných, biřmovaných, sňatků a zemřelých; ať se podle sil vynasnaží pečlivě pořídit také knihu o stavu duší; a ať všechny tyto knihy sepisuje podle zvyku schváleného Církví nebo předepsaného příslušným ordinářem a je svědomitě uchovává.

§ 2. V knize pokřtěných se též poznamená, byl-li pokřtěný biřmován, uzavřel-li manželství, s výhradou předpisu kán. 1107, anebo byl-li vysvěcen na podjáhna nebo složil-li slavné sliby, a tyto záznamy se vždy zapíší do dokladů o přijetí křtu.

§ 3. Koncem každého roku zašle farář úřední opis farních knih biskupské kurii, s výjimkou knihy o stavu duší.

§ 4. Ať užívá farní pečeti a vede listovnu či archiv, kde ať se uchovávají zmíněné knihy zároveň s listy biskupů a jinými doklady, jež je nutno nebo užitečno uložit; a ať svědomitě dbá o všechny ty věci podrobené inspekci ordináře nebo jeho pověřence při visitaci nebo v jiné příhodné době, aby se nedostaly do rukou neoprávněným.

Hlava X.

Farní vikáři.

Kán. 471.

§ 1. Je-li farnost sloučena plnoprávně s řeholním domem, kapitulním kostelem nebo jinou právní osobou, musí se ustanovit vikář, který je pověřen výkonem duchovní správy, při čemž se mu přikáže přiměřený podíl z požitků podle uvážení biskupa.

§ 2. S výjimkou jak případu pravoplatné výsady anebo obyčeje, tak případu, kdy biskup vytvořil majetkový základ vikárie, vyhradiv si volné jmenování, navrhuje vikáře řeholní představený, kapitula nebo jiná právní osoba; místní ordinář pak jej ustanoví, shledá-li jej vhodným, při zachování předpisu kán. 459.

§ 3. Je-li vikář řeholníkem, je odstranitelný tak jako farář řeholník, o němž se zmiňuje kán. 454, § 5; všichni ostatní vikáři jsou se strany navrhovatele trvalými, ale ordinář je může odstranit tak jako faráře, uvědomiv o tom toho, kdo je navrhl.

§ 4. Vikářovi přísluší výlučně celá duchovní správa se všemi právy a povinnostmi farářů podle předpisu obecného práva a podle schválených diecésních ustanovení nebo chvalných obyčejů.

Kán. 472.

Při uprázdnění farnosti:

1. Místní ordinář v ní co nejdřív se souhlasem představeného, jde-li o řeholníka, ustanoví způsobilého vikáře ekonoma, který ať ji řídí po dobu uprázdnění, při čemž se mu přikáže část požitků k přiměřené výživě;

2. před ustanovením ekonoma, není-li věc zařízena jinak, převezme řízení farnosti zatím vikář kooperátor; je-li víc vikářů, převezme je první; jsou-li si všichni rovni, službou nejstarší; není-li vikářů, nejblíže sousední farář; jde-li konečně o farnost svěřenou řeholníkům, představený domu; místní ordinář pak na synodě nebo mimo synodu určí zavčas, kterou farnost ke každé jednotlivé farnosti jest považovat za nejblíže sousední;

3. kdo převzal řízení farnosti podle předpisu bodu 2., musí místního ordináře ihned zpravit o uprázdnění farnosti.

Kán. 473.

§ 1. Vikář ekonom má táž práva a je vázán týmiž povinnostmi jako farář ve věcech, které se týkají duchovní správy; není však mu dovoleno vykonat ve farnosti nic, co by mohlo způsobit škodu

právům faráře anebo farního obročí.

§ 2. Ekonom odevzdá novému faráři nebo ekonomovi nástupci v přítomnosti venkovského vikáře nebo jiného kněze určeného ordinářem klíč od archivu a seznam knih a dokladů i ostatních věcí, jež patří farnosti, a složí mu účty z příjmů a vydání v době správy.

Kán. 474.

Vikář náhradník, který se ustanovuje podle předpisu kán. 465, §§ 4 a 5 a kán. 1923, § 2, zastupuje faráře ve všech věcech, jež se týkají duchovní správy, leč by místní ordinář nebo farář byli z toho něco vyňali.

Kán. 475.

§ 1. Stane-li se farář pro stáří, duševní vadu, nevědomost, oslepnutí nebo z jiné trvalé příčiny nezpůsobilým řádně plnit své úřední práce, ustanoví místní ordinář vikáře podpůrce, navrženého představeným, jde-li o faru svěřenou řeholníkům, který ať jej zastupuje, při čemž se mu přikáže přiměřený podíl z požitků, leč by byla věc zařízena jinak.

§ 2. Zastupuje-li podpůrce faráře ve všem, přísluší mu všechna práva a povinnosti, jež mají faráři, s výjimkou aplikace mše sv. za lid, která víže faráře; zastupuje-li jej pouze z části, řídí se jeho práva a povinnosti podle ustanovovacího listu.

§ 3. Je-li farář příčetný, musí podpůrce poskytovat svou pomoc pod jeho vedením podle listu ordinářova.

§ 4. Nelze-li však skrze vikáře podpůrce postarat se o blaho duší, dojde k odstranění faráře podle předpisu kán. 2147 - 2161.

Kán. 476.

§ 1. Nemůže-li farář pro množství lidu nebo z jiných příčin podle úsudku ordinářova náležitě vést správu farnosti sám, přidělí se mu jeden nebo víc vikářů kooperátorů, jimž se přikáže přiměřená odměna.

§ 2. Vikáře kooperátory možno ustanovit buď pro celou farnost, buď pro určitou část farnosti.

§ 3. Ne farářovi, nýbrž místnímu ordináři po vyslechnutí faráře přísluší právo jmenovat vikáře kooperátory ze světského duchovenstva.

§ 4. Řeholní vikáře kooperátory navrhuje představený, kterému to přísluší podle stanov, po vyslechnutí faráře ordinářovi, jemuž náleží je potvrdit.

§ 5. Vikář kooperátor má povinnost sídlit ve farnosti podle diecésních ustanovení nebo chvalných obyčejů anebo předpisu biskupova; ano, nechť ordinář rozumně pečuje podle předpisu kán. 134 o to, aby bydlel v téže farní budově.

§ 6. Jeho práva a povinnosti se řídí podle diecésních ustanovení, podle listu ordinářova a podle příkazu samotného faráře; ale není-li výslovně stanoveno jinak, musí mocí svého úřadu zastupovat faráře a jej podporovat ve veškeré farní službě s výjimkou aplikace mše sv. za lid.

§ 7. Podléhá faráři, a ten nechť jej otcovsky poučuje a vede v duchovní správě, nechť nad ním bdí a nechť aspoň jednou za rok podává zprávu o něm ordinářovi.

§ 8. Nelze-li ani skrze vikáře kooperátory řádně posloužit duchovnímu blahu věřících, zařídí biskup věc podle předpisu kán.1427.

Kán. 477.

§ 1. Jestliže farní vikáři, o nichž se zmiňují kán. 472 - 476, jsou řeholníky, možno je odstranit podle předpisu kán. 454, § 5; jinak na pokyn biskupa nebo kapitulního vikáře, ne však generálního vikáře bez zvláštního zmocnění.

§ 2. Jestliže však vikarie je obroční, možno vikáře kooperátora odstranit řízením podle předpisu práva nejen z důvodů, pro které možno odstranit jiné faráře, nýbrž také proviní-li se při výkonu svých úkonů hrubě proti podřízenosti, kterou je povinen faráři.

Kán. 478.

§ 1. Tak jako farář katedrálního kostela, má i farní vikář katedrální kapituly pořadí přede všemi ostatními faráři anebo vikáři diecése; právo pořadí ekonoma pak se řídí předpisy stanovenými v kán. 106.

§ 2. Vikáři náhradníci a podpůrci, pokud zastávají službu, mají pořadí před vikáři kooperátory; tito před ostatními kněžími přikázanými farnímu kostelu.

Hlava XI.

Rektoři kostelů.

Kán. 479.

§ 1. Názvem "rektoři kostelů" se zde rozumějí kněží, jimž je svěřena péče o některý kostel, který není ani farní ani kapitulní ani spojen s domem řeholní pospolitosti, která by v něm konala bohoslužby.

§ 2. Pro kaplana řeholnic, mužských členů laické řehole, bratrstva nebo jiného pravoplatného sdružení platí předpisy zvláštních kánonů.

Kán. 480.

§ 1. Rektory kostelů volně jmenuje místní ordinář s výhradou volebního anebo presentačního práva, přísluší-li komu pravoplatně; a v tom případě náleží ordinářovi rektora schválit.

§ 2. I když kostel patří některé vyňaté řeholi, musí rektor, jmenovaný představeným, přece jen být schválen místním ordinářem.

§ 3. Je-li kostel spojen se seminářem nebo jiným vzdělávacím ústavem, který je řízen duchovními, je představený semináře nebo vzdělávacího ústavu zároveň rektorem kostela, leč by místní ordinář stanovil jinak.

Kán. 481.

Rektor nemůže v kostele jemu přikázaném vykonávat farní funkce.

Kán. 482.

Rektor kostela může v něm celebrovat bohoslužebné úkony, třebas slavnostní, s výhradou pravoplatných zakládacích ustanovení a jen když úkony neškodí farní přísluze; v pochybnosti však, zda je tu takováto újma či nikoli, náleží místnímu ordináři věc rozhodnout a vydat vhodné předpisy k zabránění újmy.

Kán. 483.

Je-li kostel podle úsudku místního ordináře od farního kostela vzdálen natolik, že farníci nemohou bez vážných obtíží navštěvovat farní kostel a účastnit se tam bohoslužebných úkonů:

1. Může místní ordinář, též s pohrůžkou těžkých trestů, nařídit rektorovi, aby o hodinách pro lid nejpříhodnějších celebroval bohoslužby, ohlašoval věřícím svátky a posty a jim podával katechetickou výuku a výklad evangelia;

2. může farář z něho brát pro nemocné Nejsvětější Svátost případně tam podle předpisu kán. 1265 uchovávanou.

Kán. 484.

§ 1. Bez aspoň předpokládaného svolení rektora nebo jiného pravoplatného představeného není nikomu dovoleno celebrovat v kostele mši sv., přisluhovat tam svátostmi nebo konat jiné posvátné funkce; toto svolení pak nutno dát nebo odepřít podle předpisu práva.

§ 2. Pokud se týče konání kázání v kostele, platí předpisy kán. 1337 - 1342.

Kán. 485.

Rektor kostela musí pod vrchní mocí místního ordináře a při šetření pravoplatných ustanovení a nabytých práv pečovat o to či bdít nad tím, aby v kostele se konaly bohoslužebné úkony spořádaně podle předpisů posvátných kánonů, aby byla svědomitě plněna břemena, řádně spravován majetek, dbáno o náležité udržování a čistotu posvátného náčiní a kostelní budovy a aby se nestalo nic, co jakýmkoli způsobem odporuje svatosti místa a úctě náležející domu Božímu.

Kán. 486.

Rektora kostela, třebas jinými zvoleného anebo presentovaného, může místní ordinář kdykoli odstranit z kteréhokoli pádného důvodu; je-li rektor řeholníkem, platí o jeho odstranění předpis kán. 454, § 5.

D R U H Á Č Á S T

Ř E H O L N Í C I

Kán. 487.

Řeholní stav či trvalý způsob společného života, jímž se věřící zavazují zachovávat kromě obecných předpisů též evangelní rady skrze sliby poslušnosti, čistoty a chudoby, musejí mít všichni v úctě.

Kán. 488.

V kánonech, které následují, se rozumí výrazem:

1. "Řehole", společnost schválená pravoplatnou církevní vrchností, v níž členové podle vlastních ustanovení této společnosti skládají veřejné sliby, trvalé nebo dočasné sice, jež však dlužno po uplynutí doby obnovovat, a tak spějí k evangelní dokonalosti;

2. řád, řehole, v níž se skládají slavné sliby; "mnišská kongregace", svaz více svéprávných klášterů pod týmž představeným; "vynatá řehole", řehole, ať se slavnými sliby, ať s jednoduchými, odňatá pravomoci místního ordináře; "řeholní kongregace" nebo prostě "kongregace", řehole, v níž se skládají toliko jednoduché sliby, ať trvalé, ať dočasné;

3. "řehole papežského práva", řehole, jež dosáhla od Apoštolského Stolce buď schválení, buď aspoň dekret o pochvale; "řehole diecésního práva", řehole, kterou zřídili ordináři a která ještě neobdržela tohoto dekretu o pochvale;

4. "kněžská řehole", řehole, v níž většina členů je kněžími; jinak řehole je laická;

5. "řeholní dům", dům některé řehole vůbec; "řádový dům" dům řádu; "řádně obsazený dům", řeholní dům, v němž bydlí aspoň šest řeholníků profesů, z nichž aspoň čtyři jsou kněžími, jde-li o kněžskou řeholi;

6. "provincie", svaz více řeholních domů pod týmž představeným, tvořící část této řehole;

7. "řeholníci", ti, kdož složili sliby v některé řeholi; "řeholníci s jednoduchými sliby", ti, kdož je složili v řeholní kongregaci; "řádoví řeholníci", kdož je složili v řádu; "sestry", řeholnice s jednoduchými sliby; "řádové řeholnice" řeholnice se slavnými sliby anebo, nevyplývá-li jinak z povahy věci nebo ze slovní souvislosti, řeholnice, jichž sliby jsou o sobě slavné, ale pro některá místa podle předpisu Apoštolského Stolce jsou jednoduché;

8. "vyšší představení", opat primas, opat představený mnišské kongregace, opat svéprávného kláštera, třebas patřícího k mnišské kongregaci, nejvyšší představený řehole, provinční představený, jich zástupci a jiní mající moc na způsob provinciálů.

Kán. 489.

Pravidla a zvláštní stanovy jednotlivých řeholí, neodporující kánonům tohoto Kodexu, zůstávají v platnosti; ty, jež se jim příčí, jsou zrušeny.

Kán. 490.

Co je stanoveno o řeholnících, třebas je to vyjádřeno v mužském rodu, platí také stejným právem o ženách, leč by ze slovní souvislosti nebo z povahy věci vyplývalo jinak.

Kán. 491.

§ 1. Řeholníci mají pořadí před laiky; kněžské řehole před laickými; řádoví kanovníci před mnichy; mniši před ostatními řádovými řeholníky; řádoví řeholníci před řeholními kongregacemi; kongregace papežského práva před kongregacemi diecésního práva; u téhož druhu platí předpis kán. 106, bod 5.

§ 2. Avšak světské duchovenstvo má pořadí jak před laiky, tak před řeholníky mimo jejich kostely a také v jejich kostelích, jde-li o laickou řeholi; katedrální nebo kolegiátní kapitula pak má pořadí před nimi kdekoliv.

STAT IX.

Zřízení a zrušení řehole, provincie a domu.

Kán. 492.

§ 1. Biskupové, ne však kapitulní vikář nebo generální vikář, mohou zakládat řeholní kongregace; ale nesmějí je zakládat ani dovolovat, aby byly založeny, bez dotazu Apoštolského Stolce; jde-li pak o terciáře vedoucí společný život, vyžaduje se mimoto, aby je nejvyšší představený prvního řádu přidružil k své řeholi.

§ 2. Kongregace diecésního práva, třebas během doby do více diecésí rozšířená, zůstává diecésní, podle předpisu práva zcela podřízenou pravomoci ordinářů, dokud ovšem nemá papežského schválení nebo osvědčení pochvaly.

§ 3. Ani jméno ani šat již ustavené řehole si nemohou osvojit ti, kdož k ní právoplatně nepatří, anebo nová řehole.

Kán. 493.

Kteroukoli řeholi, i jen diecésního práva, byla-li jednou právoplatně založena, třebas pozůstává z jediného domu, smí zrušit jen Svatý Stolec, jemuž je také vyhrazeno učinit v tom případě opatření o jejím majetku, vždy však s výhradou vůle dárců.

Kán. 494.

§ 1. Jedině Apoštolskému Stolci přísluší rozdělit řeholi papežského práva v provincie, spojovat již ustavené provincie nebo měnit jejich hranice, zakládat nové provincie nebo založené zrušovat, oddělovat svéprávné kláštery od mnišské kongregace a spojovat je s jinou.

§ 2. Neurčují-li stanovy jinak, tu, zanikne-li provincie, náleží generální kapitule nebo mimo dobu, kdy se koná kapitula, generálnímu představenému s jeho poradním sborem rozhodnout o jejím majetku, s výhradou zákonů spravedlnosti a vůle zakladatelů.

Kán. 495.

§ 1. Řeholní kongregace diecésního práva může ustavovat domy v jiné diecési jen se souhlasem obou ordinářů, jak místa, kde je mateřinec, tak i místa, kam se chce odebrat; avšak ordinář místa, odkud se kongregace rozšiřuje, nesmí souhlas odepřít bez pádného důvodu.

§ 2. Rozšíří-li se do jiných diecésí, nesmí se nic měnit na jejích ustanoveních, leč se souhlasem jednotlivých ordinářů, v jichž diecésích má domy, s výhradou těch ustanovení, jež podle předpisu kán. 492, § 1 byly předneseny Apoštolskému Stolci.

Kán. 496.

Řeholní dům smí být zřízen jen tehdy, možno-li rozumně usuzovat, že bude postaráno o přiměřené bydlení a výživu jeho členů buď z jeho vlastních příjmů, buď z obvyklých almužen, buď jiným způsobem.

Kán. 497.

§ 1. K zřízení vyňatého řeholního domu, ať řádně obsazeného, ať nikoli řádně obsazeného, anebo kláštera řádových řeholnic anebo jakéhokoli řeholního domu v místech podléhajících posvátné kongregaci Propagandy se vyžaduje schválení Apoštolského Stolce a písemně daný souhlas místního ordináře; jinak stačí povolení ordináře.

§ 2. Dovolení ustavit nový dům zahrnuje v sobě pro kněžské řehole oprávnění mít s řeholním domem spojený kostel nebo veřejnou kapli, s výhradou předpisu kán. 1162, § 4, a konat posvátné příslužby při zachování příslušných právních předpisů; pro všechny řehole pak oprávnění konat zbožné skutky, jež řeholi jsou vlastní, s výhradou výminek připojených v tom dovolení.

§ 3. Aby se mohla vystavět a otevřít škola, útulek nebo budova podobného druhu, oddělená od domu, třebas vyňatého, je zapotřebí a postačí zvláštní písemné svolení ordinářovo.

§ 4. Má-li se ustavený dům věnovat jiným účelům, vyžaduje se týchž formálností, o nichž se zmiňuje § 1, leč by šlo o změnu, která, šetříc zakládacích ustanovení, se týká toliko vnitřního řízení a řeholní kázně.

Kán. 498.

Bez apoštolského schválení nelze zrušit řeholní dům, ať řádně obsazený, ať nikoli řádně obsazený, patří-li k vyňaté řeholi; patří-li k nevyňaté kongregaci papežského práva, může jej zrušit nejvyšší představený za souhlasu místního ordináře; patří-li ke kongregaci diecésního práva, může být zrušen i jen mocí místního ordináře po vyslechnutí představeného kongregace, s výhradou předpisu kán. 493, jde-li o jediný dům, a s výhradou práva rekursu k Apoštolskému Stolci s odkladným účinkem.

STAŤ X.

Řízení řeholí.

Hlava I.

Představení a kapituly.

Kán. 499.

§ 1. Všichni řeholníci podléhají Římskému Veleknězi jakožto nejvyššímu představenému, jehož jsou povinni poslouchat také mocí slibu poslušnosti.

§ 2. Kardinál protektor kterékoli řehole, není-li ve zvláštních případech výslovně stanoveno jinak, nemá pravomoci nad řeholí ani nad jednotlivými jejími členy a nemůže se vměšovat do její vnitřní kázně a majetkové správy, nýbrž jeho úkolem je toliko podporovat blaho řehole radou a ochranou.

Kán. 500.

§ 1. Řeholníci podléhají též místnímu ordináři s výjimkou těch, kteří od Apoštolského Stolce dosáhli výsady vynětí, vždy s výhradou moci, kterou právo propůjčuje místním ordinářům také nad nimi.

§ 2. Řádové řeholnice, jež podle předpisu stanov jsou pod pravomocí řádových přestavených, podléhají místnímu ordináři jen v případech uvedených výslovně v právu.

§ 3. Bez zvláštního apoštolského indultu nemůže žádná mužská řehole mít sobě podřízené řeholní kongregace žen anebo udržovat sobě zvláště svěřenou péči o tyto řeholnice a jich vedení.

Kán. 501.

§ 1. Představení a kapituly mají podle předpisu stanov a obecného práva dominativní moc nad podřízenými; avšak ve vyňaté kněžské řeholi nad nimi mají církevní pravomoc jak pro vnitřní obor, tak pro vnější.

§ 2. Kterýmkoli představeným je přísně zapovězeno vměšovat se do záležitostí, jež přísluší sv. Oficiu.

§ 3. Opat primas a představený mnišské kongregace nemají veškeré moci a pravomoci, kterou obecné právo uděluje vyšším představeným, nýbrž jejich moc a pravomoc nutno vyvodit z příslušných stanov a ze zvláštních dekretů Svatého Stolce, bez újmy předpisu kán. 655 a 1594, § 4.

Kán. 502.

Nejvyšší představený řehole má moc nade všemi provinciemi, domy a členy řehole a musí ji vykonávat podle stanov; ostatní představení ji mají v mezích svého úřadu.

Kán. 503.

Vyšší představení v kněžských vyňatých řeholích mohou ustanovovat notáře, ale jen pro církevní záležitosti své řehole.

Kán. 504.

Bez újmy příslušných stanov kterékoli řehole, které vyžadují vyššího věku a dalších vyšších podmínek, jsou k úřadu vyššího představeného neschopní ti, kdož nepříslušejí k téže řeholi aspoň deset let počítaných od první profese, nepocházejí z pravoplatného manželství a nedokončili čtyřicátého roku věku, jde-li o nejvyššího řeholního představeného anebo o představenou v klášteře řádových řeholnic; třicátého roku, jde-li o ostatní vyšší představené.

Kán. 505.

Vyšší představení nechť jsou dočasní, leč by stanovy požadovaly jinak; nižší místní představení pak nesmějí být ustanovováni na dobu delší tří let; po uplynutí tří let mohou být přibráni k témuž úřadu znova, dovolují-li tak stanovy, ale ne po třetí bezprostředně v témž řeholním domě.

Kán. 506.

§ 1. Dřív než se přikročí k volbě vyšších představených v řeholích mužských, slíbí všichni a jednotliví účastníci kapituly přísežně, že budou volit ty, jež před Bohem uznají za hodné volby.

§ 2. V klášterech řádových řeholnic předsedá shromážděním pro volbu představené, aniž vstoupí do klausury, místní ordinář anebo jeho zmocněnec s dvěma kněžími sčítači hlasů, podléhají-li mu řádové řeholnice; jinak předsedá řádový představený; ale i v tomto případě musí být ordinář zavčas zpraven o dni a hodině volby, jíž se může spolu s řádovým představeným zúčastnit sám osobně nebo skrze jiného, a zúčastní-li se jí, může jí předsedat.

§ 3. Za sčítače hlasů se nesmějí přibrat řádní zpovědníci těch řádových řeholnic.

§ 4. V ženských kongregacích předsedá volbě generální představené sám nebo skrze jiného ordinář místa, v němž se koná volba; a jemu, jde-li o kongregaci diecésního práva, je ponecháno na vůli vykonanou volbu podle povinnosti svědomí potvrdit nebo ji zrušit.

Kán. 507.

§ 1. Při volbách, jež konají kapituly, platí obecné právo, o němž se zmiňují kán. 160 - 182, vedle stanov každé řehole, jemu neodporujících.

§ 2. Všichni nechť se varují přímého nebo nepřímého získávání hlasů jak pro sebe samy, tak i pro jiné.

§ 3. Postulace je přípustná jen v mimořádném případě a jen když stanovy ji nezapovídají.

Kán. 508.

Nechť představení bydlí každý ve svém domě a nechť ho neopouštějí, leč podle předpisu stanov.

Kán. 509.

§ 1. Každý představený musí u svých podřízených podporovat znalost a provádění dekretů Svatého Stolce, jež se týkají řeholníků.

§ 2. Nechť místní představení pečují o to:

1. Aby se aspoň jednou za rok v pevně stanovené dny veřejně četly příslušné stanovy a rovněž dekrety, jež Svatý Stolec nařídí veřejně číst;

2. aby aspoň dvakrát v měsíci, bez újmy předpisu kán. 565, § 2, se konala výuka v křesťanské katechesi pro konvrše a služebnictvo, přizpůsobená chápavosti posluchačů, a zvláště v laických řeholích duchovní promluva ke všem z rodiny.

Kán. 510.

Opat primas, představený mužské kongregace a nejvyšší představený kterékoli řehole papežského práva musí každý pátý rok nebo častěji, požadují-li to stanovy, poslat Svatému Stolci písemnou zprávu o stavu řehole, podepsanou jím a jeho poradním sborem, a jde-li o ženskou kongregaci, také ordinářem místa, v němž sídlí nejvyšší představená se svým poradním sborem.

Kán. 511.

Vyšší řeholní představení, jež k tomuto úřadu určují stanovy, nechť visitují v obdobích, vymezených stanovami, všechny jim podléhající domy osobně nebo skrze jiné, jsou-li v tom pravoplatně zamezeni.

Kán. 512.

§ 1. Místní ordinář musí visitovat každý pátý rok osobně nebo skrze jiného:

1. Jednotlivé kláštery řádových řeholnic, jež jsou podřízeny jemu nebo bezprostředně Apoštolskému Stolci;

2. jednotlivé domy ať mužské ať ženské kongregace diecésního práva.

§ 2. V téže době musí též visitovat:

1. Kláštery řádových řeholnic, jež podléhají řádovým řeholníkům, ve věcech, jež se týkají klausurní povinnosti; ano také ve všech ostatních věcech, nevisitoval-li jich řádový představený již po pět let;

2. jednotlivé domy třebas vyňaté kněžské kongregace papežského práva ve věcech, jež se vztahují na kostel, sakristii, veřejnou kapli a zpovědnici;

3. jednotlivé domy laické kongregace papežského práva nejen ve věcech, o nichž se zmiňuje shora uvedený bod, nýbrž také v ostatních, jež se týkají vnitřní kázně, avšak podle předpisu kán. 618, § 2, bod 2.

§ 3. Co se týče správy majetku, platí předpisy kán. 532 - 535.

Kán. 513.

§ 1. Visitátor má právo a povinnost dotazovat se řeholníků, u nichž to uzná za nutné, o věcech, jež spadají pod visitaci, a činit o nich zkoumání; všichni řeholníci pak mají povinnost odpovídat podle pravdy a představeným není dovoleno odvracet je jakýmkoli způsobem od této povinnosti nebo jinak mařit účel visitace.

§ 2. Z dekretů visitátorových se připouští rekurs jen s přenosným účinkem, leč by visitátor postupoval soudní cestou.

Kán. 514.

§ 1. V každé kněžské řeholi mají představení právo a povinnost udílet osobně nebo skrze jiného eucharistické viatikum a poslední pomazání nemocným profesům, novicům a jiným zdržujícím se v řeholním domě dnem i nocí jakožto služebnictvo, chovanci, hosté anebo nemocní.

§ 2. V domě řádových řeholnic má totéž právo a tutéž povinnost řádný zpovědník nebo jeho zástupce.

§ 3. V jiné laické řeholi přísluší toto právo a povinnost místnímu faráři nebo kaplanovi, jejž ordinář ustanovil na místo faráře podle předpisu kán. 464, § 2.

§ 4. O pohřební slavnosti platí předpisy kán. 1221 a 1230, § 3.

Kán. 515.

Zapovídají se ryze čestné tituly hodností nebo úřadů; dovolují-li to stanovy, jsou jen trpěny tituly vyšších úřadů, jež řeholníci skutečně zastávali ve vlastní řeholi.

Kán. 516.

§ 1. Nejvyšší představený řehole anebo mnišské kongregace, provinční a místní představený aspoň řádně obsazeného domu ať mají své rádce a ať si vyžadují jich souhlasu anebo rady podle předpisu stanov a posvátných kánonů.

§ 2. Nechť také jsou pro správu časného majetku ekonomové: generální, který nechť spravuje majetek celé řehole, provinční pro majetek provincie a místní pro majetek jednotlivých domů; a ti všichni nechť zastávají svůj úřad pod vedením představeného.

§ 3. Službu generálního a provinčního ekonoma nemůže zastávat sám představený; službu místního ekonoma však, ačkoli je lépe oddělit ji od služby představeného, možno přecejen s ní spojit, vyžaduje-li to nutnost.

§ 4. Mlčí-li stanovy o způsobu, jak vybírat ekonomy, vybírá je vyšší představený se souhlasem své rady.

Kán. 517.

§ 1. Kterákoli mužská řehole papežského práva nechť má generálního prokurátora, ustanovovaného podle stanov, který nechť projednává záležitosti příslušné řehole u Svatého Stolce.

§ 2. Dokud neuplyne doba určená stanovami, nesmí být generální prokurátor odvolán bez dotazu Apoštolského Stolce.

Hlava II.

Zpovědníci a kaplani.

Kán. 518.

§ 1. V každém domě kněžské řehole se podle počtu členů ustanoví více zpovědníků, pravoplatně schválených, s mocí absolvovat také od případů v řeholi vyhrazených, jde-li o vyňatou řeholi.

§ 2. Řeholní představení, mající zpovědní moc, mohou při zachování příslušných právních předpisů zpovídat své podřízené, kteří je o to požádají sami od sebe a z vlastního popudu, avšak nesmějí tak bez vážného důvodu činit trvale.

§ 3. Ať se představení mají na pozoru, aby žádného svého podřízeného ať sami osobně, ať skrze někoho jiného, nedonucovali násilím, vyvoláváním bázně, dotěrnými radami nebo jiným způsobem zpovídat se u nich.

Kán. 519.

Bez újmy stanov, jež nařizují nebo radí vykonat v pevně stanovených dobách zpověď u určených zpovědníků, je zpověď řeholníka, třebas vyňatého, platná i dovolená, obrátí-li se k uklidnění svého svědomí na zpovědníka schváleného místním ordinářem, i když se nenachází mezi označenými, při čemž je odvolána každá opačná výsada; a zpovědník může řeholníka absolvovat také od hříchů a censur v řeholi vyhrazených.

Kán. 520.

§ 1. Jednotlivým domům řeholnic nechť se přikáže toliko jeden řádný zpovědník, který nechť zpovídá celou pospolitost, leč by pro velký počet řeholnic nebo z jiného pádného důvodu bylo třeba dalšího zpovědníka nebo více zpovědníků.

§ 2. Jestliže některá řeholnice k uklidnění své duše a k většímu pokroku na cestě k Bohu požádá o některého zvláštního zpovědníka nebo duchovního vůdce, nechť jí ho ordinář ochotně dovolí; ať však bdí nad tím, aby se následkem tohoto dovolení nevloudily zlořády; vloudí-li se pak, nechť je obezřetně a rozumně odstraní, s výhradou svobody svědomí.

Kán. 521.

§ 1. Každé pospolitosti řeholnic budiž dán mimořádný zpovědník, který aspoň čtyřikrát v roce navštíví dotyčný řeholní dům a jemuž se musejí představit všechny řeholnice, aspoň aby od něho přijaly požehnání.

§ 2. Nechť ordináři míst, kde se nacházejí pospolitosti řeholnic, určí pro jednotlivé domy několik kněží, k nimž by se řeholnice mohly ve zvláštních případech snadno utéci ohledně svátosti pokání, aniž by bylo třeba obracet se pokaždé na samotného ordináře.

§ 3. Požádá-li která řeholnice o některého z těch zpovědníků, není žádné představené dovoleno ani osobně ani skrze jiné, ani přímo, ani nepřímo, pátrat po důvodu té žádosti, stavět se žádosti na odpor slovy anebo činy anebo jakýmkoli způsobem dávat najevo, že je jí to nemilé.

Kán. 522.

Obrátí-li se některá řeholnice vzdor předpisu kán. 520 a 521 k uklidnění svého svědomí na některého zpovědníka místním ordinářem schváleného pro ženy, zpověď vykonáná v kterémkoli kostele nebo kapli, třebas poloveřejné, je platná a dovolená, při čemž je odvolána jakákoliv opačná výsada; a představená nemůže to zakázat anebo pátrat v té věci, a to ani nepřímo; a řeholnice to vůbec nejsou povinny představené sdělovat.

Kán. 523.

Všechny řeholnice, když jsou vážně nemocné, byť jim nehrozilo nebezpečí smrti, mohou si zavolat kteréhokoli kněze schváleného pro zpovídání žen, i když není určen pro řeholnice, a zpovídat se mu, pokud trvá vážná nemoc, kolikrát chtějí, a představená jim to nemůže zakázat ani přímo ani nepřímo.

Kán. 524.

§ 1. K službě i řádného i mimořádného zpovědníka řeholnic budtež ustanovováni kněží ať ze světského duchovenstva, ať řeholníci se svolením představených, vynikající bezúhonností mravů a prozíravostí; budtež mimoto staří čtyřicet let, leč by pádný důvod podle úsudku ordinářova vyžadoval jinak, nemajíce žádné moci nad těmito řeholnicemi v zevním oboru.

§ 2. Řádný zpovědník nemůže být ustanoven za mimořádného ani, kromě případů vypočtených v kán. 526, být určen za řádného v téže pospolitosti, leč po uplynutí roku od skončení služby; mimořádný zpovědník však může být bezprostředně znovu ustanoven za řádného.

§ 3. Jak řádní tak mimořádní zpovědníci řeholnic se nijak nesmějí vměšovat do vnitřního nebo vnějšího řízení pospolitosti.

Kán. 525.

Podléhá-li dům řeholnic bezprostředně Apoštolskému Stolci nebo místnímu ordináři, vybírá tento kněze zpovědníky jak řádné, tak mimořádné; podléhá-li řádovému představenému, navrhuje tento zpovědníky ordinářovi, jemuž přísluší schválit je pro zpovídání oněch řádových řeholnic a doplnit, je-li třeba, co představený v té věci zanedbal.

Kán. 526.

Řádný zpovědník řeholnic nesmí vykonávat svou službu déle než tři roky; ordinář však může jej potvrdit pro druhé, ano i pro třetí tříletí, jestliže buď nemůže věc zařídit jinak pro nedostatek kněží vhodných k tomuto úřadu, nebo jestliže většina řeholnic, též těch, které při jiných záležitostech nemají hlasovacího práva, se tajným hlasováním shodne na potvrzení tohoto zpovědníka; pro ty však, které s tím nesouhlasí, nutno věc, přejí-li si to, zařídit jinak.

Kán. 527.

Místní ordinář může podle předpisu kán. 880 odvolat z vážného důvodu jak řádného, tak mimořádného zpovědníka řeholnic, i když klášter podléhá řádovým řeholníkům a sám kněz zpovědník je řádovým řeholníkem, a není nikomu povinen sdělit důvod odstranění, s výjim-

kou Apoštolského Stolce, jestliže ten jej o to požádá; musí však o odstranění zpravit řádového představeného, podléhají-li řádové řeholnice řádovým řeholníkům.

Kán. 528.

Také v laických mužských řeholích se ustanoví podle kán. 874, § 1 a 875, § 2 řádný a mimořádný zpovědník; a vyžádá-li si řeholník některého zvláštního zpovědníka, nechť mu jej představený povolí, aniž by jakkoli pátral po důvodu žádosti nebo ukazoval, že je mu to nemilé.

Kán. 529.

Jde-li o nevyňaté laické řehole, přísluší místnímu ordinářiurčit kněze pro bohoslužbu a schválit kněze pro kázání; jde-li o vyňaté, určuje tyto kněze řeholní představený a zanedbá-li to, učiní tak ordinář.

Kán. 530.

§ 1. Všem řeholním představeným je přísně zakázáno činit jakýmkoli způsobem nátlak na osoby jim podřízené, aby jim vyjevili své svědomí.

§ 2. Není však zapovězeno podřízeným, aby směli svobodně a dobrovolně otevřít svou duši představeným; ano, je radno, aby se obraceli se synovskou důvěrou na představené a vyložili jim, jsou-li tito kněžími, též pochybnosti a úzkosti svého svědomí.

Hlava III.

Časný majetek a jeho správa.

Kán. 531.

Nejen řehole, nýbrž také provincie a dům jsou způsobilé nabývat a držet časný majetek se stálými či zajištěnými příjmy, leč by jejich způsobilost byla vyloučena anebo omezena pravidly a stanovami.

Kán. 532.

§ 1. Majetek jak řehole, tak provincie a domu, nechť se spravuje podle předpisu stanov.

§ 2. Vydání a právní úkony obvyklé správy obstarávají, kromě představených, platně v mezích svého úřadu též činovníci, kteří k tomu jsou určeni stanovami.

Kán. 533.

§ 1. Též pro uložení peněz platí předpis kán. 532, § 1; ale povinni opatřit si předběžný souhlas místního ordináře jsou:

1. Představená řádových řeholnic a řehole diecésního práva pro uložení jakýchkoli peněz; ano, je-li klášter řádových řeholnic podřízen řádovému představenému, je nutný též jeho souhlas;

2. představená v řeholní kongregaci papežského práva, pozůstává-li věno profesek z peněz, podle předpisu kán. 549;

3. představený nebo představená domu řeholní kongregace, byly-li domu přiděleny nebo odkázány nějaké fondy pro bohoslužbu nebo

konání dobročinnosti v tom místě;

4. kterýkoli řeholník, byť i člen řádu, byly-li peníze dány farnosti nebo misii anebo řeholníkům se zřetelem k farnosti nebo misii.

§ 2. Tyto předpisy platí rovněž pro kteroukoli změnu uložení.

Kán. 534.

§ 1. Bez újmy předpisu kán. 1531, jde-li o zcizení drahocenných věcí nebo jiného majetku, jehož hodnota převyšuje obnos třiceti tisíc franků či lir, nebo o převzetí dluhů a závazků nad uvedený obnos, neplatí smlouva bez předchozího apoštolského schválení; jinak se vyžaduje a postačí písemně dané svolení představeného podle předpisu stanov se souhlasem jeho kapituly či rady, projeveným pomocí tajného hlasování; ale jde-li o řádové řeholnice anebo sestry diecésního práva, je třeba ještě písemně poskytnutého souhlasu místního ordináře, jakož i řádového představeného, je-li mu klášter řádových řeholnic podřízen.

§ 2. V žádosti o souhlas k převzetí dluhů nebo závazků nutno uvést ostatní dluhy nebo závazky, které do toho dne zatěžují dotyčnou právní osobu, řeholi, provincii nebo dům; jinak obdržené povolení je neplatné.

Kán. 535.

§ 1. V kterémkoli klášteře řádových řeholnic, třebas vyňatém:

1. Podá představená bezplatně jednou ročně anebo také častěji, předpisují-li to stanovy, vyúčtování majetkové správy místnímu ordináři a rovněž řádovému představenému, je-li mu klášter podřízen;

2. neschválí-li ordinář vyúčtování majetkové správy, může sám užít vhodných prostředků, třebas tím, že v případě potřeby odstraní ekonomku a jiné správce; je-li pak klášter podřízen řádovému představenému, vybídne jej ordinář, aby věc zařídil; a zanedbá-li to, zakročí sám osobně.

§ 2. V ostatních ženských řeholích se místnímu ordináři podá vyúčtování správy majetku, jejž tvoří věna, u příležitosti visitace a také častěji, uzná-li to ordinář za nutné.

§ 3. Místní ordinář má mimoto právo zkoumat:

1. Počet z hospodářství řeholního domu diecésního práva;
2. správu fondů a odkazů, o nichž se zmiňuje kán. 533, § 1, body 3. a 4.

Kán. 536.

§ 1. Vezme-li na sebe právní osoba /ať řehole, ať provincie, ať dům/ dluhy a závazky, třebas se svolením představených, je sama povinna za ně zodpovídat.

§ 2. Vezme-li je na sebe řádový řeholník se svolením představených, musí zodpovídat právnická osoba, jejíž představený dal svolení; smluví-li je řeholník s jednoduchými sliby, musí zodpovídat sám, leč by byl jednal v záležitosti řehole se svolením představeného.

§ 3. Vezme-li je na sebe řeholník bez všelikého svolení představených, musí zodpovídat sám, ne však řehole, provincie nebo dům.

§ 4. Vždy však je nezvratné, že proti tomu, kdo se z uzavřené smlouvy nějak obohatil, možno vždy vznést žalobu.

§ 5. Ať řeholní představení dbají o to, aby nedovolovali dělat dluhy, leč by bylo bezpečně zjištěno, že možno z obvyklých příjmů zaplatit úroky dluhu a během nepříliš dlouhé doby vrátit pravoplatným umořováním dlužný obnos.

Kán. 537.

Dávat dary z majetku domu, provincie nebo řehole je dovoleno jen v podobě almužny nebo z jiného pádného důvodu, s povolením představeného a podle předpisu stanov.

STAŤ XI.

Přijetí do řehole.

Kán. 538.

Do řehole možno přijmout každého katolíka, jemuž v tom nebrání žádná pravoplatná překážka a jejž k tomu vede správný úmysl a jenž je schopný plnit povinnosti řehole.

Hlava I.

Postulát.

Kán. 539.

§ 1. Všechny ženy v řeholích s trvalými sliby a konvrši, jdeli o mužskou řeholi, vykonají před přijetím do noviciátu postulát aspoň po celých šest měsíců; v řeholích s dočasnými sliby pak se nutnost a doba postulátu řídí podle stanov.

§ 2. Vyšší představený může předepsanou dobu postulátu prodloužit, ne však víc než o další půlletí.

Kán. 540.

§ 1. Postulát nutno vykonat buď v domě noviciátu, buď v jiném domě řehole, kde nechť se přesně zachovává kázeň podle stanov pod zvláštním vedením osvědčeného řeholníka.

§ 2. Postulanti nechť nosí oděv jednoduchý a odlišný od oděvu noviců.

§ 3. V klášterech řádových řeholnic jsou uchazečky po dobu postulátu vázány povinností klausury.

Kán. 541.

Postulanti si před započetím novicátu vykonají duchovní cvičení aspoň po celých osm dní; a podle rozumného uvážení zpovědníkova vykonají napřed generální životní zpověď.

Hlava II.
Noviciát.

Čl. I. - Požadavky pro přijetí do noviciátu.

Kán. 542.

Bez újmy předpisu kán. 539 - 541 a jiných předpisů v příslušných stanovách jednotlivé řehole,

1. neplatně se přijímá do noviciátu:

Kdo příslušel k nekatolické sektě;

kdo nemá věku požadovaného pro noviciát;

kdo vstupuje do řehole byv k tomu pohnut násilím, vážnou bázní anebo podvodem, nebo ti, jež přijímá představený byv k tomu pohnut týmž způsobem;

manžel, pokud trvá manželství;

kdo je vázán nebo byl vázán svazkem řeholní profese;

komu hrozí trest pro spáchání těžkého trestného činu, z něhož je nebo může být obžalován;

biskup, ať sídelní, ať titulární, byť jej Římský Velekněz zatím jen označil;

duchovní, kteří jsou z ustanovení Svatého Stolce vázáni přísahou věnovat se blahu své diecése nebo misií, pro tu dobu, po kterou trvá závazek přísahy.

2. Nedovoleně ale platně se přijímají:

Duchovní vyšších svěcení, bez dotazu místního ordináře anebo příčí-li se on tomu proto, že jejich odchod je k vážné škodě duší, jíž se nelze vyhnout jinak;

zadlužení, kteří nejsou schopni platit;

kdo je vázán podat vyúčtování anebo zapleten do jiných světských záležitostí, jichž následkem se řehole může obávat sporů a nepříjemností;

děti, které musejí podporovat své rodiče, to jest otce nebo matku, dědečka nebo babičku, ocitnuvší se ve vážné nouzi, a rodiče, jichž pomoci je nutně zapotřebí k výživě a výchově jejich dětí;

kdo je v řeholi určen ke kněžství, z něhož však je vyloučen irregularitou nebo jinou kanonickou překážkou;

východní katolíci do latinských řeholí bez písemného povolení posvátné kongregace pro východní Církev.

Kán. 543.

Právo přijímat do noviciátu a pak k řeholní profesi, jak dočasné, tak trvalé, přísluší vyšším představeným po vyjádření rady či kapituly podle zvláštních předpisů stanov té či oné řehole.

Kán. 544.

§ 1. Všichni uchazeči v kterékoli řeholi musejí před přijetím předložit osvědčení o přijetí křtu a biřmování.

§ 2. Mužští uchazeči musejí mimoto předložit osvědčovací list ordináře původu a každého místa, kde se po dovršení čtrnáctého roku věku zdržovali déle než jeden rok v běžném pojímání nepřetržitý, při čemž jakákoliv opačná výsada je zrušena.

§ 3. Jde-li o přijetí oněch osob, které byly v semináři, koleji nebo postulátě anebo noviciátě jiné řehole, požaduje se mimoto osvědčovací list vydaný, podle různosti případů, rektorem semináře nebo koleje po vyslechnutí místního ordináře anebo vyšším řeholním představeným.

§ 4. K přijetí duchovních postačí, mimo osvědčení o svěcení, osvědčovací list ordinářů, v jichž diecésích se ti duchovní po vysvěcení zdržovali déle než jeden rok v běžném pojímání nepřetržitý, s výhradou předpisu §-u 3.

§ 5. Přestoupí-li řeholník, který složil řeholní sliby, na základě apoštolského indultu k jiné řeholi, stačí osvědčení od vyššího představeného dřívější řehole.

§ 6. Mimo tato osvědčení, jež požaduje právo, mohou představení, kteří mají právo přibírat uchazeče do řehole, žádat též jiná, jež se jim zdají k tomu cíli být nutná nebo vhodná.

§ 7. Ženy konečně se smějí přijímat jen po předchozím přesném šetření o jejich povaze a mravech, bez újmy předpisu §-u 3.

Kán. 545.

§ 1. Ti, kdož podle předpisu práva musejí vydat osvědčovací list, vydají jej zapečetěný ne přímo uchazečům, nýbrž řeholním představeným zdarma ve lhůtě tří měsíců a od představeného přísežně stvrzený, jde-li o osoby, které byly v semináři, koleji nebo postulátě anebo noviciátě jiné řehole.

§ 2. Mají-li z vážných příčin za to, že jim nemohou odpovědět, vyloží důvody v téže době Apoštolskému Stolci.

§ 3. Odpovědí-li, že uchazeče dostatečně neznají, nahradí řeholní představený ten nedostatek jiným přesným šetřením a věrohodnou zprávou; neodpovědí-li však nic, uvědomí představený, jenž požaduje osvědčovací list, Svatý Stolec, že nedostal odpovědi.

§ 4. Ve svém osvědčovacím listu musejí po provedení svědomitého šetření, konaného třebas důvěrnou cestou, pod vážným závazkem svého svědomí, pokud jde o pravdivost údajů, podat zprávu o původu uchazeče, jeho mravech, vlohách, životě, pověsti, postavení a vědomostech; je-li trestně vyšetřován, je-li stižen nějakou censurou, irregularitou anebo jinou kanonickou překážkou, je-li jeho vlastní rodina odkázána na jeho pomoc a konečně, jde-li o osoby, které byly v semináři, koleji anebo postulátě anebo noviciátě jiné řehole, proč byly propuštěny nebo proč samy odešly.

Kán. 546.

Všichni, kdož přijali tyto informace, jsou vázáni přísnou povinností zachovat tajemství o došlých jim sděleních i osobách, které je podaly.

Kán. 547.

§ 1. V klášterech řádových řeholnic přinese postulantka věno určené ve stanovách anebo vymezené pravoplatným obyčejem.

§ 2. Toto věno se odevzdá klášteru před obláčkou anebo aspoň se jeho odevzdání zajistí způsobem platným podle státního práva.

§ 3. Co se týče věna řeholnic v řeholích s jednoduchými sliby, řídí se věc podle stanov.

§ 4. Předepsané věno nelze prominout ani zcela ani zčásti bez indultu Svatého Stolce, jde-li o řeholi papežského práva; bez povolení místního ordináře, jde-li o řeholi diecésního práva.

Kán. 548.

Věna nabývá klášter či řehole neodvolatelně smrtí řeholnice, i když tato složila jenom dočasné sliby.

Kán. 549.

Po první profesi řeholnice uloží představená se svou radou věno v bezpečných, dovolených a výnosných cenných papírech za souhlasu místního ordináře i řádového představeného, podléhá-li mu dům; je však naprosto zapovězeno upotřebit ho jakýmkoli způsobem před smrtí řeholnice, a to ani ke stavbě domu anebo k umoření dluhu.

Kán. 550.

§ 1. Věna se spravují s právní jistotou a nezištně při klášteře či domě stálého sídla nejvyšší představené anebo provinční představené.

§ 2. Místní ordináři ať horlivě bdí nad zachováním věn řeholnic; a ať si zvláště při posvátné visitaci vyžádají o nich vyúčtování.

Kán. 551.

§ 1. Řeholnici profesce, ať se slavnými sliby, ať s jednoduchými sliby, opouštějící z jakéhokoli důvodu řeholi, nutno navrátit celé věno bez výtěžku již dospělého.

§ 2. Přestupuje-li však řeholnice profeska na základě apoštolského indultu do jiné řehole, náleží této řeholi po dobu noviciátu požitky, s výhradou předpisu kán. 570, § 1; po složení nové profese pak samotné věno; přestupuje-li do jiného kláštera téhož řádu, náleží tomuto klášteru samotné věno ode dne přestupu.

Kán. 552.

§ 1. Představená řeholnic, třebas vyňatých, musí místního ordináře aspoň dva měsíce předem uvědo mit o nastávajícím přijetí do noviciátu, a k profesi jak dočasné, tak trvalé, ať slavné, ať jednoduché.

§ 2. Místní ordinář nebo v jeho nepřítomnosti anebo při jeho zaneprázdnění kněz jím ustanovený vyšetří, aniž však vstoupí do klausury, aspoň třicet dní před noviciátem a před výše zmíněnou profesí svědomitě a bezplatně úmysl uchazečky, zda nebyla donucena nebo navedena a zda ví, co činí; a teprve když její zbožný a svobodný úmysl

je zcela bezpečně zjištěn, bude možno uchazečku přijmout do noviciátu nebo novicku k profesi.

Čl. II. - Výchova noviců.

Kán. 553.

Noviciát začíná obláčkou nebo jiným způsobem předepsaným ve stanovách.

Kán. 554.

§ 1. Noviciátní dům se zřídí podle předpisu stanov; jde-li však o řeholi papežského práva, je k jeho zřízení zapotřebí svolení Apoštolského Stolce.

§ 2. Jen z vážného důvodu a se zvláštním apoštolským indultem možno v téže provincii zřídit víc noviciátních domů, je-li řehole rozdělena na provincie.

§ 3. Představení smějí v noviciátním a studijním domě umístit jen řeholníky, kteří jsou vzorem snahy po řeholní kázni.

Kán. 555.

§ 1. Kromě ostatních požadavků, které jsou k platnosti noviciátu vypočteny v kán. 542, musí být noviciát, má-li být platný, vykonán:

1. Po dovršení aspoň patnáctého roku věku;
2. po celý a nepřetržitý rok;
3. v noviciátním domě.

§ 2. Je-li pro noviciát ve stanovách předepsána delší doba, nevyžaduje se ona doba k platnosti profese, leč by v týchž stanovách bylo výslovně řečeno jinak.

Kán. 556.

§ 1. Noviciát se přerušuje, takže nutno znovu jej zahájit a vykonat, odejde-li novic z domu, byv propuštěn od představeného, anebo opustí-li dům bez jeho svolení s úmyslem se nevrátit anebo zdrží-li se, byť i s úmyslem se vrátit, z jakéhokoli důvodu mimo dům déle než třicet dnů ať nepřetržitých, ať ne nepřetržitých, třebas se svolením představených.

§ 2. Zdrží-li se novic pod poslušností představeného déle než patnáct ale ne déle než třicet dnů, třebas ne nepřetržitých, mimo obvod domu se svolením představených nebo donucen silou, je zapotřebí a stačí k platnosti noviciátu dny takto ztrávené nahradit; nezdrží-li se déle než patnáct dní, mohou představení nařídit náhradu, ale ta není nutná k platnosti noviciátu.

§ 3. Představení smějí udílet svolení k prodlévání mimo obvod noviciátu jen z pádného a vážného důvodu.

§ 4. Noviciát se nepřerušuje, přeloží-li představení novice do jiného noviciátního domu téže řehole.

Kán. 557.

Celý noviciát se vykoná v šatu, jejž stanovy předpisují pro novice, leč by zvláštní místní okolnosti vyžadovaly jinak.

Kán. 558.

V řeholích, kde jsou dvě třídy členů, noviciát, vykonaný pro jednu třídu, neplatí pro druhou.

Kán. 559.

§ 1. Výuku noviců musí vést novicmistr, který nechť je stár aspoň třicet pět let, má aspoň deset let po první profesi a vyniká prozíravostí, láskou, zbožností, zachováváním řeholní kázně, a jde-li o kněžskou řeholi, nechť je knězem.

§ 2. Zdá-li se to být radno vzhledem k počtu noviců nebo z jiného pádného důvodu, dá se novicmistrovi k ruce pomocník jemu bezprostředně podřízený ve věcech příslušejících k řízení noviciátu, starý aspoň třicet let a mající aspoň pět let po první profesi, kromě ostatních nutných a vhodných vlastností.

§ 3. Oba musejí být volni ode všech úřadů a povinností, jež mohou vadit péči o novice a jich řízení.

Kán. 560.

Novicmistr a jeho pomocník se zvolí podle předpisu stanov, a je-li v nich předepsána nějaká doba pro trvání jejich úřadu, nesmějí po tu dobu být odstraněni bez pádného a vážného důvodu; ale tíž mohou být zvoleni znovu.

Kán. 561.

§ 1. Výlučně novicmistr má právo a povinnost pečovat o výuku noviců a výlučně jemu náleží řízení noviciátu, tak, že nikomu není dovoleno vměšovat se pod jakoukoli záminkou do těch věcí, s výjimkou představených, jimž to dovolují stanovy, a visitátorů; co se však týče kázně celého domu, podléhá novicmistr představenému stejně jako novicové.

§ 2. Novic podléhá moci novicmistra a řeholních představených a je povinen jich poslouchat.

Kán. 562.

Novicmistr je přísně vázán vynaložit všechnu péči na to, aby se jeho svěřenci ve smyslu stanov horlivě cvičili v řeholní kázni, podle předpisu kán. 565.

Kán. 563.

Během noviciátního roku podá novicmistr kapitule nebo vyššímu představenému podle předpisu stanov zprávu o chování jednotlivých svých svěřenců.

Kán. 564.

§ 1. Noviciát, pokud je to možné, budiž od té části domu, kde bydlí profesové, oddělen tak, aby bez zvláštního důvodu a dovolení představeného nebo novicmistra novicové vůbec nepřicházeli do styku s profesy ani profesové s novici.

§ 2. Novicům konvršům pak se přikáže místo oddělené.

Kán. 565.

§ 1. Noviciátní rok musí pod kázní novicmistra mít ten záměr, aby se mysl svěřencova vzdělávala studiem řehole a stanov, zbožným rozjímáním a vytrvalou modlitbou, důkladným naučením toho, co se vztahuje na sliby a na ctnosti, a vhodnými cvičeními k vyhlazení zárodků neřestí i s kořeny, ke krocení vášní a k získání ctností.

§ 2. Konvrši nechť jsou mimoto svědomitě vyučování křesťanské nauce zvláštní přednáškou konanou pro ně aspoň jednou v týdnu.

§ 3. V noviciátním roce nesmějí novicové být určováni ke kázání, zpovídání anebo k zevním řeholním službám ani se nesmějí věnovat odbornému studiu literatury, věd a umění; konvrši pak mohou zastávat v dotyčném řeholním domě jen potud služby bratří konvršů /ne však v čele služby/, pokud tím nejsou zdržováni od noviciátních cvičení pro ně stanovených.

Kán. 566.

§ 1. Pokud jde o kněze zpovědníka v noviciátech žen, platí předpisy kán. 520 - 527.

§ 2. V řeholích mužů, s výhradou předpisu kán. 519:

1. Ať podle počtu noviců je jeden nebo více řádných zpovědníků, s výhradou předpisu kán. 891;

2. řádní zpovědníci, jde-li o kněžskou řeholi, nechť bydlí v dotyčném noviciátním domě; jde-li o laickou, nechť aspoň navštěvují často noviciátní dům, aby zpovídali novice;

3. kromě řádných zpovědníků se určí několik zpovědníků, na něž se novicové mohou volně obrátit ve zvláštních případech a novicmistr nesmí dát na jevo, že je mu to nemilé;

4. aspoň čtyřikrát do roka se novicům dá mimořádný zpovědník, k němuž se všichni dostaví aspoň pro požehnání.

Kán. 567.

§ 1. Novicové požívají všech výsad a duchovních milostí přiznaných řeholi; a zemřou-li, mají právo na tytéž přímluvy, jež jsou předepsány pro profesy.

§ 2. Po dobu noviciátu nesmějí být povýšeni na svěcení.

Kán. 568.

Vzdá-li se novic jakýmkoli způsobem během noviciátu svých obročí nebo svého majetku nebo zatíží-li je, je vzdání nebo zatížení nejen nedovolené, nýbrž již mocí práva neplatné.

Kán. 569.

§ 1. Před profesí jednoduchých slibů, ať dočasných, ať trvalých, musí novic pro celou dobu, po kterou bude vázán jednoduchými sliby, postoupit správu svého majetku komu chce, a nepožadují-li stanovy jinak, rozhodnout svobodně o jeho užívání a požívání.

§ 2. Opomene-li novic to postoupení a rozhodnutí, protože nemá majetku, a připadne-li mu později majetek anebo učiní-li je a dostane-li se mu později z jakéhokoli právního důvodu dalšího majetku, učiní je anebo učiní je znovu podle předpisů stanovených v §-u 1 vzdor tomu, že složil jednoduchou profesi.

§ 3. Novic v řeholní kongregaci učiní před profesí dočasných slibů svobodně závět o majetku, jejž má nebo jehož se mu snad dostane.

Kán. 570.

§ 1. Za výlohy postulátu nebo noviciátu nelze požadovat nic, leč by bylo ve stanovách nebo výslovnou úmluvou určeno, že při nastoupení postulátu nebo noviciátu nutno něco zaplatit na výživu a řeholní šat.

§ 2. Vystoupí-li uchazeč z řehole, aniž vykoná profesi, vrátí se mu, co přinesl a co se užíváním nespotřebovalo.

Kán. 571.

§ 1. Novic může volně opustit řeholi anebo jej představení nebo kapitula mohou podle stanov propustit z jakéhokoli pádného důvodu, aniž představený nebo kapitula jsou povinni sdělit propuštěnému důvod propuštění.

§ 2. Je-li novic po vykonaném noviciátu uznán vhodným, připustí se k profesi, jinak se propustí; je-li pochybnost o tom, zda je vhodný, mohou vyšší představení prodloužit dobu probace, ne však nad šest měsíců.

§ 3. Dřív než novic složí sliby, vykoná duchovní cvičení aspoň po osm celých dní.

Hlava III.

Řeholní profese.

Kán. 572.

§ 1. K platnosti kterékoli profese se vyžaduje, aby:

1. Ten, kdo ji hodlá složit, měl pravoplatný věk podle předpisu kán. 573;

2. jej k profesi připustil pravoplatný představený podle stanov;

3. předcházel platný noviciát podle předpisu kán. 555;

4. profese byla složena bez násilí, vážné bázně anebo podvodu;

5. byla výslovná;

6. ji přijal pravoplatný představený podle stanov osobně nebo skrze jiného.

§ 2. K platnosti trvalé profese, ať slavné, ať jednoduché, se pak nadto vyžaduje, aby jí předcházela jednoduchá profese dočasná podle předpisu kán. 574.

Kán. 573.

Kdokoli hodlá vykonat řeholní profesi, musí mít dovršený šestnáctý rok věku, jde-li o dočasnou profesi; dvacátý první rok, jde-li o trvalou, ať slavnou, ať jednoduchou.

Kán. 574.

§ 1. V kterémkoli řádu, ať mužském, ať ženském, a v kterékoli kongregaci, v níž se konají trvalé sliby, musí novic po skončení noviciátu již v noviciátním domě trvalým slibům, ať slavným, ať jednoduchým, předeslat, s výhradou předpisu kán. 634, profesi jednoduchých slibů, platnou na tři roky nebo na delší dobu, když věk, požadovaný k trvalé profesi, je vzdálenější, leč by stanovy vyžadovaly roční profese.

§ 2. Tuto dobu může pravoplatný představený prodloužit tím, že řeholník obnoví dočasnou profesi, ne však nad další tři roky.

Kán. 575.

§ 1. Po uplynutí doby dočasné profese řeholník podle předpisu kán. 637 buď vykoná trvalou profesi, podle stanov slavnou nebo jednoduchou, nebo se vrátí do světa; ale také během doby dočasné profese může jej pravoplatný představený podle předpisu kán. 647 propustit, není-li řeholník považován za hodna, aby složil trvalé sliby.

§ 2. Hlas rady či kapituly pro první dočasnou profesi je rozhodující; pro následující trvalou profesi, slavnou nebo jednoduchou, je jen poradný.

Kán. 576.

§ 1. Při vykonání řeholní profese se zachová obřad předepsaný ve stanovách.

§ 2. Písemnost o vykonání profese, podepsaná přímo profesem a aspoň tím, do jehož rukou byla profese vykonána, se uloží v listovně řehole; a jde-li o slavnou profesi, musí přijímající ji představený mimoto zpravit o ní podle předpisu kán. 470, § 2 profitentova faráře křtu.

Kán. 577.

§ 1. Sliby nutno obnovit bez průtahu po uplynutí doby, na kterou byly vykonány.

§ 2. Představení však mají oprávnění z pádného důvodu dovolit, aby se obnova dočasných slibů konala o něco dřív, nejdéle však o měsíc.

Kán. 578.

Profesové s dočasnými sliby, o nichž se zmiňuje kán. 574:

1. Požívají týchž odpustků, výsad a duchovních milostí jako profesové se slavnými sliby anebo profesové s jednoduchými sliby trvalými; a zemrou-li, mají právo na tytéž přímluvy;

2. mají tutéž povinnost zachovávat řeholi a stanovy, ale kde je chórová povinnost, nejsou vázáni modlit se soukromě svaté oficium, leč by měli vyšší svěcení anebo stanovy výslovně předpisovaly jinak;

3. nemají práva volby a volitelnosti, leč by stanovy výslovně určovaly jinak; doba předepsaná k požívání práva volby a volitelnosti se však počítá, nezmiňují-li se o tom stanovy, od první profese.

Kán. 579.

Jednoduchá profese, ať je dočasná nebo trvalá, činí jednání, odporující slibům, nedovolenými ale ne neplatnými, leč by bylo výslovně stanoveno jinak; slavná profese pak je činí také neplatnými, jsou-li zneplatnitelná.

Kán. 580.

§ 1. Kterýkoli profes s jednoduchými sliby, ať trvalými, ať dočasnými, neurčují-li stanovy jinak, podržuje vlastnictví svého majetku a způsobilost nabývat dalšího majetku, s výhradou toho, co předpisuje kán. 569.

§ 2. Čehokoli však nabývá svou přičinlivostí nebo se zřetelem k řeholi, nabývá pro řeholi.

§ 3. Postoupení nebo rozhodnutí, o němž se zmiňuje kán. 569, § 2, může profes změnit ne sice o své újmě, leč by to dovolovaly stanovy, ale se svolením nejvyššího představeného anebo, jde-li o řádové řeholnice, se svolením místního ordináře a řádového představeného, podléhá-li klášter řádovým řeholníkům, jen když se změna, jde-li aspoň o značnou část majetku, neděje ve prospěch řehole; odchodem z řehole však toto postoupení a rozhodnutí pozbývá platnosti.

Kán. 581.

§ 1. Teprve až v době šedesáti dnů před slavnou profesí, dřív tak platně učinit nemůže, s výhradou zvláštních indultů přiznaných Svatým Stolcem, musí se profes s jednoduchými sliby vzdát pro koho chce všeho majetku, jejž právě má, s výminkou, že vykoná profesi.

§ 2. Po vykonání profese se ihned učiní vše, čeho je třeba, aby vzdání nabylo právní moci také podle státního práva.

Kán. 582.

Po slavné profesi, rovněž s výhradou zvláštních indultů Apoštolského Stolce, všechen majetek, jehož se jakýmkoli způsobem dostane řádovému řeholníku:

1. V řádě, způsobilém mít majetek, připadá řádu, provincii nebo domu, podle stanov;

2. v řádě v tom směru nezpůsobilém přechází do vlastnictví Svatého Stolce.

Kán. 583.

Profesům s jednoduchými sliby v řeholních kongregacích není dovoleno:

1. Zříci se bezplatně vlastnictví svého majetku jednáním mezi živými;

2. závěť, učiněnou podle předpisu kán. 569, § 3, měnit bez svolení Svatého Stolce, nebo je-li věc naléhavá a není-li času obrátit se na něj, bez svolení vyššího představeného anebo, není-li možno obrátit se ani na tohoto, bez svolení místního představeného.

Kán. 584.

Rok po vykonání kterékoli řeholní profese se uprazdňují farní obročí; po třech letech ostatní.

Kán. 585.

Profes s trvalými sliby, ať slavnými, ať jednoduchými, ztrácí již mocí práva příslušnost k diecési, kterou měl jako neřeholník.

Kán. 586.

§ 1. Řeholní profese, neplatná pro vnější překážku, nenabývá platnosti potomním jednáním, ale je třeba, aby byla napravena Svatým Stolcem nebo znovu vykonána pravoplatně po zjištění neplatnosti a odstranění překážky.

§ 2. Je-li však neplatná pro ryze vnitřní vadu souhlasu, stává se platnou, jakmile je dán, jen když souhlas nebyl odvolán se strany řehole.

§ 3. Jsou-li vážné důvody proti platnosti řeholní profese a odpírá-li řeholník pro jistotu buď obnovit profesi, buď žádat o její nápravu, předloží se věc Apoštolskému Stolci.

STAŤ XII.

Provoz studií v kněžských řeholích.

Kán. 587.

§ 1. Kterákoli kněžská řehole nechť má studijní ústavy, schválené generální kapitulou nebo představenými, bez újmy předpisu kán. 554, § 3.

§ 2. Ve studijním domě nechť vládne dokonalý společný život; jinak nelze studující světit.

§ 3. Nemůže-li řehole nebo provincie mít řádně zařízené studijní domy anebo jsou-li ty, které má, podle úsudku představených těžko přístupné, pošlou se řeholní bohoslovci buď na náležitě zřízený studijní ústav jiné provincie anebo řehole, buď na školy biskupského semináře, buď na veřejnou katolickou vysokou školu.

§ 4. Řeholníkům, kteří byli posláni na studia daleko od svého vlastního domu, není dovoleno bydlet v soukromých domech, nýbrž je třeba, aby se uchýlili do některého domu své řehole nebo, nemůžili to možné, do některého řeholního ústavu mužů nebo do semináře nebo jiného zbožného domu, jemuž v čele stojí muži s vyšším svěcením a který je schválený církevní vrchností.

Kán. 588.

§ 1. Po celý běh studií nechť jsou řeholníci svěřeni zvláštní péči prefekta či spirituála, který nechť jejich mysl vzdělává k řeholnímu životu vhodnými napomenutími, pokyny a pobídkami.

§ 2. Je třeba, aby prefekt či spirituál měl ty vlastnosti, jež se požadují u novicmistra podle předpisu kán. 559, §§ 2 a 3.

§ 3. Představení pak nechť horlivě bdí nad tím, aby se ve studijním domě co nejdokonaleji zachovávalo, co kán. 595 předpisuje pro všechny řeholníky.

Kán. 589.

§ 1. Po řádné výuce v nižších oborech nechť se řeholníci pilně podle pokynů Apoštolského Stolce věnují aspoň po dva roky studiu filosofie a aspoň po čtyři roky studiu bohosloví, přidržujíce se nauky sv. Tomáše podle předpisu kán. 1366, § 2.

§ 2. Po dobu studií se učitelům a bohoslovcům nesmějí ukládat úkoly, které je zdržují od studia nebo jakýmkoli způsobem překážejí učebnímu provozu; nejvyšší představený pak a v jednotlivých případech též jiní představení mohou je podle svého moudrého uznání zprostit některých společných úkonů, také chóru, zejména v nočních hodinách, kdykoli se to zdá být nutné v zájmu pečlivého pěstění studia.

Kán. 590.

Řeholní kněží, s výjimkou jen těch, jež vyšší představení z vážného důvodu od toho osvobodí anebo kteří vyučují buď posvátnému bohosloví nebo kanonickému právu nebo scholastické filosofii, nechť jsou po skončení běhu studií každoročně, aspoň po pět let, zkoušeni učenými a váženými otci z různých oborů posvátné nauky, předem vhodně určených.

Kán. 591.

V kterémkoli domě, aspoň řádně obsazeném, nechť se nejméně jednou v měsíci koná řešení mravoučného a liturgického případu, k němuž, uzná-li to představený za vhodné, možno připojit přednášku z věrouky nebo příbuzných nauk; a všichni duchovní-profesové, kteří konají studium posvátného bohosloví anebo je dokončili a dlí v domě, jsou povinni se zúčastnit, leč by stanovy určovaly jinak.

STAŤ XIII.

Povinnosti a výsady řeholníků.

Hlava I.

Povinnosti.

Kán. 592.

Všeobecné povinnosti duchovních, o nichž se zmiňují kán. 124 - 142, zavazují také všechny řeholníky, leč by ze souvislosti slov nebo z povahy věci bylo patrno jinak.

Kán. 593.

Všichni řeholníci a každý zvlášť, představení stejně jako podřízení, musejí nejen zachovávat věrně a úplně sliby, které složili, nýbrž také uspořádat svůj život podle pravidel a stanov příslušné řehole a tak usilovat o dokonalost svého stavu.

Kán. 594.

§ 1. V kterékoli řeholi nechť všichni přesně zachovávají společný život také v těch věcech, jež se týkají stravy, oděvu a zařízení.

§ 2. Cokoli řeholníci, třebas představení, nabývají podle předpisu kán. 580, § 2 a kán. 582, bod 1., přimísí se k majetku domu, provincie nebo řehole a jakékoli peníze a všechny cenné papíry se uloží do společné pokladny.

§ 3. Zařízení řeholníků nechť odpovídá chudobě, ke které se zavázali řeholním slibem.

§ 595.

§ 1. Představení nechť dbají o to, aby všichni řeholníci:

1. Každoročně vykonali duchovní cvičení;

2. aby, nebrání-li jim v tom pravoplatná překážka, denně byli přítomni mši svaté, konali rozjímání a se horlivě věnovali i jiným úkonům zbožnosti, jež jsou předepsány řeholí a stanovami;

3. aspoň jednou v týdnu přistoupili k svátosti pokání.

§ 2. Představení nechť mezi svými podřízenými podporují časté, třebas denní přijímání nejsvětějšího Těla Kristova; řeholníkům řádně připraveným pak nechť je volně otevřen častý, ano třebas denní přístup k nejsvětější Eucharistii.

§ 3. Jestliže však řeholník po poslední svátostné zpovědi dá řeholní pospolitosti vážné pohoršení anebo se dopustí vážného a zevního provinění, může mu představený zapovědět přistoupit k svatému přijímání, dokud znovu nepřistoupí k svátosti pokání.

§ 4. Jestliže se v pravidlech anebo stanovách nebo také kalendářích některých řeholí se sliby ať slavnými, ať jednoduchými, určuje nebo nařizuje na některé dny sv. přijímání, mají tyto předpisy platnost pouze jako směrnice.

Kán. 596.

Všichni řeholníci nechť nosí příslušný šat své řehole jak v domě, tak i mimo dům, leč by je podle úsudku vyššího představeného anebo v naléhavé nutnosti třebas místního představeného omlouval vážný důvod.

Kán. 597.

§ 1. V kanonicky zřízených, třebas nikoli řádně obsazených domech řádových řeholníků, ať mužů, ať žen, budiž zachovávána papežská klausura.

§ 2. Povinnost papežské klausury se vztahuje na celý dům, jejž obývá řádová pospolitost, se zahradami a sady, jichž přístup je vyhrazen řeholníkům; kromě veřejného chrámu s přilehlou sakristií je vynat také případný útulek pro hosty a hovorna, která, pokud je to možné, musí být zřízena blízko brány domu.

§ 3. Části podléhající povinnosti klausury se zřetelně označí; bude pak věcí vyššího představeného nebo generální kapituly, podle stanov, anebo věcí biskupa, jde-li o klášter řádových řeholnic, stanovit přesně hranice klausury anebo je z pravoplatných důvodů změnit.

Kán. 598.

§ 1. Do klausury mužských řádových řeholníků nesmějí se pod žádnou záminkou vpustit ženy jakéhokoli věku, rodu anebo postavení.

§ 2. Z tohoto ustanovení se vyjímají manželky hlav států s doprovodem.

Kán. 599.

§ 1. Má-li dům mužských řádových řeholníků připojený konvikt pro interní chovance nebo jiná zařízení příslušná řeholi, nechť se pro obydlí řeholníků, možno-li, vyhradí aspoň oddělená část budovy, podřízená povinnosti klausury.

§ 2. Ani na místa mimo klausuru, vyhrazená pro externí anebo interní chovance nebo pro zařízení příslušná řeholi, se nesmějí připustit osoby druhého pohlaví, leč z přiměřeného důvodu a se svolením představeného.

Kán. 600.

Bez svolení Svatého Stolce se do klausury řádových řeholnic nesmí připustit nikdo ať jakéhokoli rodu, postavení, pohlaví nebo věku, s výjimkou těchto osob:

1. Místnímu ordináři anebo řádovému představenému při visitaci kláštera řádových řeholnic nebo jiným visitátorům jimi zmocněným je dovoleno vstoupit do klausury pouze za účelem prohlídky a je-li postaráno o to, aby je doprovázel aspoň jeden duchovní nebo řeholník, muž zralého věku;

2. zpovědník nebo jeho zástupce může při náležitých zárukách vstoupit do klausury, aby udělil svátosti nemocným anebo aby přisluhoval umírajícím;

3. do klausury mohou vstoupit ti, kdož skutečně zaujímají svrchované panství nad národy, a jejich manželky s doprovodem; a rovněž kardinálové S. Ř. C.;

4. představené přísluší dovolit za náležitých záruk vstup lékařům, chirurgům a jiným osobám, jichž pomoci je třeba, musí si však dřív od místního ordináře vymoci aspoň trvalé schválení k tomu; právo pak toto schválení předpokládá v naléhavé nutnosti a nezbývá-li času o ně žádat.

Kán. 601.

§ 1. Žádné řádové řeholnici není dovoleno vyjít po profesi, třebas na krátkou dobu, z kláštera pod jakoukoli záminkou bez zvláštního indultu Svatého Stolce, vyjma případ, kdy hrozí nebezpečí smrti nebo jiného velmi vážného zla.

§ 2. Stačí-li čas, musí být toto nebezpečí písemně stvrzeno místním ordinářem.

Kán. 602.

Klausura kláštera řádových řeholnic musí být ohražena tak, aby, pokud možno, cizí osoby neviděly do ní ani nebyly viděny z ní.

Kán. 603.

§ 1. Klausura řádových řeholnic, třebas podřízených řádovým řeholníkům, je pod dozorem místního ordináře, který může pokárat a stihat provinilce, nevyjímajíc ani řádové řeholníky, též tresty a censurami.

§ 2. Také řádovému představenému je svěřena péče o klausuru řádových řeholnic jemu podřízených a on může též uvalit tresty na řádové řeholnice anebo jiné své poddané, proviní-li se něčím v této věci.

Kán. 604.

§ 1. Také v domech řeholních kongregací, ať papežského, ať diecésního práva, budiž zachovávána klausura, do níž se nesmí připustit žádná osoba druhého pohlaví, leč ti, o nichž se zmiňují kán. 598, § 2 a kán. 600, a jiní, o nichž představení z pádných a rozumných důvodů uznají, že mohou být připuštěni.

§ 2. Předpis kán. 599 platí také pro domy řeholních kongregací, ať mužů, ať žen.

§ 3. Za zvláštních okolností a jsou-li tu vážné důvody, může biskup tuto klausuru zabezpečit censurami, leč by šlo o vynatou kněžskou řeholi; vždy však nechť pečuje o to, aby se klausura řádně zachovávala a aby byla napravena každá závada, jež se do ní vloudí.

Kán. 605.

Všichni, kdož mají dozor nad klausurou, nechť horlivě bdí nad tím, aby se při návštěvách cizích osob neužitečným hovorem nenarušovala kázeň a řeholní duch neutrpěl újmy.

Kán. 606.

§ 1. Ať řeholní představení pečují o to, aby se přesně zachovávalo, co příslušné stanovy předpisují ať o vycházení jejich podřízených z kláštera, ať o přijímání nebo navštěvování cizích osob.

§ 2. S výhradou předpisů v kán. 621 - 624 nejsou představení oprávněni dovolit, aby jejich podřízení žili mimo dům příslušné řehole, leč z vážného a pádného důvodu a po dobu co možná nejkratší podle stanov; pro nepřítomnost delší šesti měsíců se však vyžaduje vždy povolení Apoštolského Stolce, leč by tu byl studijní důvod.

Kán. 607.

Nechť představené i místní ordináři bdí vážně nad tím, aby řeholnice kromě případu nutnosti nevycházely mimo dům jednotlivě.

Kán. 608.

§ 1. Ať představení pečují o to, aby jejich podřízení řeholníci, jimi k tomu ustanovení, zejména v diecési, v níž žijí, když místní ordináři nebo faráři žádají o jejich přísluhu k ukojení potřeb lidu, tuto, s výhradou řeholní kázně, ochotně poskytovali jak ve svých vlastních kostelech anebo veřejných kaplích, tak i mimo ně.

§ 2. Naopak ať místní ordináři a faráři užívají při posvátné přísluze a hlavně při udílení svátosti pokání rádi pomoci řeholníků, zejména těch, kteří žijí v dotyčné diecési.

Kán. 609.

§ 1. Jestliže kostel, při němž sídlí řeholní pospolitost, je zároveň farní, platí obdobně předpis kán. 415.

§ 2. Při kostele řeholnic se sliby ať slavnými, ať jednoduchými, se nesmí zřídit farnost.

§ 3. Nechť představení bdí nad tím, aby celebrace bohoslužebných úkonů v jejich vlastních kostelech nebyla na škodu katechetické výuce anebo výkladu evangelia, jež se mají podávat ve farním kostele; úsudek pak o tom, zda je na škodu či nikoli, přísluší místnímu ordináři.

Kán. 610.

§ 1. V mužských i ženských řeholích s povinným chórem musí se podle předpisu stanov denně konat společně svaté oficium v jednotlivých domech, kde jsou aspoň čtyři řeholníci, povinní chórem a právě nestižení pravoplatnou překážkou, a také tam, kde je jich méně, požadují-li tak stanovy.

§ 2. V mužských řeholích a pokud možno také v ženských řeholích se musí celebrovat denně též mše sv. odpovídající oficiu dne podle rubrik.

§ 3. V těchto řeholích, ať mužských, ať ženských, se členové se slavnými sliby, kteří chyběli v chóru, musejí, vyjma konvrše, modlit kanonické hodinky soukromě.

Kán. 611.

Všichni řeholníci, ať muži, ať ženy, mohou volně posílat listy, nepodléhající žádnému nahlédnutí, Svatému Stolci a jeho legátovi ve státě, kardinálu protektorovi, příslušným vyšším představeným, případně nepřítomnému představenému domu, místnímu ordináři, jemuž jsou podřízeni, a jde-li o řádové řeholnice, které jsou pod pravomocí řádových řeholníků, také vyšším představeným řádu; a ode všech těchto mohou zmínění řeholníci, muži anebo ženy, přijímat listy, do nichž rovněž nikdo nesmí nahlédnout.

Kán. 612.

Jestliže, mimo předpis kán. 1345, místní ordinář z veřejného důvodu nařídí vyzvánění, nějaké modlitby nebo slavnostní bohoslužby, musejí všichni řeholníci, třebas vyňatí, uposlechnout, s výhradou stanov a výsad každé jednotlivé řehole.

Hlava II.

Výsady.

Kán. 613.

§ 1. Kterákoli řehole požívá jen těch výsad, jež buď obsahuje tento Kodex nebo které jí přímo udělil Apoštolský Stolec, při čemž se budoucně vylučuje jakékoli sdílení.

§ 2. Výsady, jichž požívá mužský řád, příslušejí též řeholnicím téhož řádu, pokud k nim jsou způsobilé.

Kán. 614.

Řeholníci, třebas laici a novicové, požívají duchovenských výsad, o nichž se zmiňují kán. 119 - 123.

Kán. 615.

Vyjma ty řádové řeholnice, které nepodléhají mužským řádovým představeným, jsou řádoví řeholníci, nevyjímajíc novice, ať muži, ať ženy, se svými domy a kostely vyňati z pravomoci místního ordináře, kromě v případech právem výslovně stanovených.

Kán. 616.

§ 1. Řádoví řeholníci zdržující se neoprávněně mimo dům, třebas pod záminkou, že jdou k představeným, nepožívají výsady vynětí.

§ 2. Dopustí-li se mimo dům trestného činu a nepotrestá-li je příslušný představený, byv o tom zpraven, může je potrestat místní ordinář, i když opustí dům oprávněně a se do něho vrátí.

Kán. 617.

§ 1. Vloudí-li se do domů řádových řeholníků nebo jiných vyňatých řeholníků nebo do jejich kostelů zlořády a opomene-li představený, byv o tom uvědoměn, zjednat nápravu, má místní ordinář povinnost oznámit věc ihned Apoštolskému Stolci.

§ 2. Dům nikoli řádně obsazený však zůstává pod zvláštním dozorem místního ordináře, který může sám osobně učinit prozatímní opatření, vloudí-li se tam zlořády a jsou-li věřícím k pohoršení.

Kán. 618.

§ 1. Řehole s jednoduchými sliby mají výsadu vynětí jen tehdy, když je jim výslovně udělena.

§ 2. V řeholích papežského práva však není místnímu ordináři dovoleno:

1. Měnit jakkoli stanovy anebo zkoumat hospodářské poměry, s výhradou předpisu kán. 533 - 535;

2. vměšovat se do vnitřního řízení a kázně, vyjma případy v právu výslovně stanovené; nicméně v laických řeholích může a má sám pátrat po tom, zda v nich vládne kázeň podle předpisů stanov, zda neutrpěla nějakou újmu pravověrnost nebo mravní bezúhonnost, zda se neporušuje klausura, zda se přijímají svátosti s náležitou a pevně stanovenou pravidelností; a neučiní-li představení vhodné opatření

proti případným vážným zlořádům, byvše na ně upozorněni, zakročí sám osobně; stane-li se něco závažnějšího, co nestrpí odkladu, rozhodne ihned; o svém rozhodnutí pak zpraví Svatý Stolec.

Kán. 619.

Ve všech věcech, v nichž řeholníci podléhají místnímu ordináři, mohou jím být také stiháni tresty.

Kán. 620.

Indultem, jejž pravoplatně udělil místní ordinář, pomíjí závaznost obecného zákona též pro všechny řeholníky pobývající v diecési, s výhradou slibů a stanov příslušných té které řeholi.

Kán. 621.

§ 1. Řádoví řeholníci, kteří se v důsledku původu nazývají a jsou žebraví, mohou v diecési, kde je zřízen jejich řeholní dům, sbírat almužny s pouhým svolením svých představených; mimo diecési však potřebují kromě toho písemné svolení ordináře místa, v němž si přejí sbírat almužny.

§ 2. Nemůže-li se řeholní dům nijak vyživit z žebrání pouze v diecési, v níž je zřízen, nesmějí místní ordináři, obzvlášť ordináři sousedních diecésí, toto svolení odepřít ani odvolat, leč z vážných a naléhavých důvodů.

Kán. 622.

§ 1. Všem ostatním řeholníkům kongregací papežského práva se zakazuje sbírat příspěvky bez zvláštní výsady Svatého Stolce; a ti, dosáhnou-li této výsady, budou mimoto potřebovat písemné svolení místního ordináře, leč by v samotné výsadě bylo stanoveno jinak.

§ 2. Řeholníci kongregací diecésního práva nesmějí nikterak sbírat příspěvky bez písemného svolení jak ordináře místa, v němž se nachází jejich dům, tak ordináře místa, v němž si přejí sbírat příspěvky.

§ 3. Řeholníkům, o nichž se zmiňují §§ 1 a 2 tohoto kánonu, smějí místní ordináři zejména tam, kde jsou konventy řádových řeholníků podle názvu i skutečně žebravých, udělit svolení k sbírání příspěvků jen tehdy, mají-li zjištěnu opravdovou potřebu domu nebo zbožného zařízení, která se nedá uhradit jiným způsobem; a může-li se krýt potřeba sbíráním příspěvků v místě či okrsku nebo diecési, v níž tito řeholníci pobývají, nechť neudělují rozsáhlejšího svolení.

§ 4. Bez úředního a nového reskriptu posvátné kongregace pro východní Církev nesmějí latinští ordináři ani dovolit, aby východní katolík jakéhokoli řádu a hodnosti sbíral peníze v jejich vlastním území, ani poslat za týmž účelem svého podřízeného do východních diecésí.

Kán. 623.

Představeným je dovoleno svěřit sbírání příspěvků jen profesům věkově a povahově vyspělým, zvláště jde-li o ženy, nikdy však těm, kteří se dosud zabývají studiemi.

Kán. 624.

Co se pak týče způsobu, jejž nutno zachovávat při sbírání příspěvků, a kázně, jíž mají dbát sběratelé, musejí řeholníci obojího pohlaví dodržovat směrnice dané v této věci Apoštolským Stolcem.

Kán. 625.

Řádoví opati řídící klášter, pravoplatně zvolení, musejí do tří měsíců od volby přijmout benedikci od biskupa diecése, v níž se nachází klášter; jakmile pak přijmou benedikci, tu kromě oprávnění udílet svěcení podle předpisu kán. 964, bod 1. požívají výsad, o nichž se zmiňuje kán. 325, vyjma fialovou čepičku.

Hlava III.

Povinnosti a výsady řeholníka povýšeného na církevní hodnost nebo řídícího farnost.

Kán. 626.

§ 1. Bez dovolení Apoštolského Stolce nesmí být řeholník povýšen na hodnosti, úřady anebo obročí, jež nelze sloučit s řeholním stavem.

§ 2. Byv pravoplatně zvolen některým společenstvím osob, nesmí přijmout volbu bez svolení představeného.

§ 3. Je-li vázán slibem nepřijímat hodnosti, je zapotřebí zvláštní dispense Římského Velekněze.

Kán. 627.

§ 1. Řeholník ustanovený za kardinála nebo biskupa, ať sídelního, ať titulárního, zůstává řeholníkem, účastným výsad své řehole a vázaným sliby a ostatními povinnostmi ze své profese, vyjma ty, o nichž sám rozumně usoudí, že je nelze sloučit s jeho hodností, s výhradou předpisu kán. 628.

§ 2. Vyjímá se však z moci představených a mocí slibu poslušnosti zůstává podřízen jedině Římskému Veleknězi.

Kán. 628.

Řeholník povýšený na biskupskou nebo jinou hodnost mimo příslušnou řeholi:

1. Pozbyl-li profesí vlastnictví majetku, má užívání, požívání a správu majetku, jehož se mu dostává; vlastnictví pak sídelní biskup, apoštolský vikář, apoštolský prefekt nabývá pro diecési, vikariát, prefekturu; ostatní ho nabývají pro řád nebo Svatý Stolec podle předpisu kán. 582, s výhradou předpisu kán. 239, § 1, bod 19.;

2. nepozbyl-li profesí vlastnictví majetku, nabývá znovu užívání, požívání a správy svého dřívějšího majetku; čeho se mu dostane napříště, nabývá úplně pro sebe;

3. v obou případech však s majetkem, jehož se mu dostává nikoli pro vlastní osobu, musí naložit podle vůle dárců.

Kán. 629.

§ 1. Řeholník je povinen vrátit se do řehole, jakmile se zřekne kardinalátu nebo biskupství nebo jakmile splní úkol, jejž mu Apoštolský Stolec svěřil mimo řeholi.

§ 2. Kardinál a biskup řeholník si však pro pobývání může zvolit kterýkoli dům své řehole; ale nemá práva volby a volitelnosti.

Kán. 630.

§ 1. Řeholník, který řídí farnost ať jako farář, ať jako vikář, zůstává vázán zachovávat sliby a stanovy, pokud toto zachovávání možno sloučit s povinnostmi jeho úřadu.

§ 2. Pročež ve věcech, jež se týkají řeholní kázně, je podřízen představenému, jemuž tedy přísluší, a to s vyloučením místního ordináře, dohlížet ve všech těchto věcech nad způsobem jeho jednání a jej po případě kárat.

§ 3. Majetku, kterého se mu dostává se zřetelem k farnosti, jíž stojí v čele, nabývá přímo pro farnost; ostatního majetku nabývá na způsob jiných řeholníků.

§ 4. Vzdor slibu chudoby je mu dovoleno přijímat anebo sbírat jakýmkoli způsobem poskytované almužny ve prospěch farníků nebo pro katolické školy anebo zbožné ústavy, spojené s farností, a je po přijetí či sebrání spravovat a rovněž jich při zachování vůle dárců podle svého moudrého uvážení používat, vždy s výhradou dozoru svého představeného; ale přijímat, u sebe přechovávat, sbírat anebo spravovat almužny pro stavbu, udržování, opravu a výzdobu farního kostela přísluší představeným, patří-li kostel řeholní pospolitosti; jinak to přísluší místnímu ordináři.

Kán. 631.

§ 1. I když týž řeholní farář nebo vikář vykonává službu v domě či místě, kde mají řádné sídlo vyšší řeholní představení, podléhá nejinak než světští faráři bezprostředně všeliké pravomoci, visitaci a kárné moci místního ordináře, vyjma jedině zachovávání řeholní kázně.

§ 2. Jakmile místní ordinář zjistí, že zanedbal svou službu, může učinit vhodná opatření a uvalit na něho zasloužené tresty; nicméně oprávnění ordináře nejsou v tom směru nijak výlučná, nýbrž představený s ním má hromadné právo, ale tak, že, rozhodne-li snad jinak představený a jinak ordinář, musí mít přednost opatření ordinářovo.

§ 3. Co se týče odstranění řeholního faráře nebo vikáře z farnosti, platí předpis kán. 454, § 5; a co se týče časného majetku, platí předpis kán. 533, § 1, bod 4. a kán. 535, § 3, bod 2.

STAŤ XIV.

Přestoupení k jiné řeholi.

Kán. 632.

Řeholník nesmí bez dovolení Apoštolského Stolce přestoupit k jiné řeholi, třebas přísnější, nebo z jednoho svéprávného kláštera do jiného.

Kán. 633.

§ 1. Kdo přestupuje k jiné řeholi, musí vykonat noviciát; a po jeho dobu jsou za trvání slibů zastavena práva a zvláštní povinnosti, jež měl v opuštěné řeholi, a on sám má povinnost být poslušen představených nové řehole a samotného novicmistra také s ohledem na slib poslušnosti.

§ 2. Nevykoná-li profesi v řeholi, k níž přestoupil, musí se vrátit k dřívější řeholi, leč by zatím byla uplynula doba slibů.

§ 3. Kdo přestupuje do jiného kláštera téhož řádu, ani nekoná noviciátu ani nevykonává znovu profesi.

Kán. 634.

Přestoupí-li profes se slavnými sliby anebo profes s jednoduchými trvalými sliby k jiné řeholi se slavnými sliby nebo s jednoduchými trvalými, pak po noviciátě buď se připustí k slavné profesi anebo k jednoduché trvalé, aniž by vykonal dočasnou profesi, o níž se zmiňuje kán. 574, buď se vrátí k původní řeholi; představený však má právo zkoumat jej déle, ale ne nad jeden rok po skončení noviciátu.

Kán. 635.

Kdo přestoupí do jiného kláštera téže řehole, ten ode dne přestoupení, kdo přestoupí k jiné řeholi, ten od vykonání nové profese:

1. Ztrácí všechna práva a povinnosti dřívější řehole nebo kláštera a přejímá práva a povinnosti druhé řehole nebo druhého kláštera;

2. dřívější řehole nebo klášter podržují majetek, jehož již nabyly se zřetelem k dotyčnému řeholníkovi; co se týče věna nebo požitků z něho a případného jiného osobního majetku řeholníkova, platí předpis kán. 551, § 2; konečně má nová řehole právo na náležitou náhradu za dobu noviciátu, je-li tato na místě podle předpisu kán. 570, § 1.

Kán. 636.

U toho, kdo pravoplatně podle shora uvedených kánonů skládá jednoduché sliby v řeholní kongregaci, sliby bez dalšího ztrácejí povahu slavných slibů, leč by v apoštolském indultu bylo výslovně stanoveno jinak.

STAŤ XV.

Vystoupení z řehole.

Kán. 637.

Profes s dočasnými sliby může volně opustit řeholi, jakmile uplyne doba slibů; právě tak řehole jej z pádných a rozumných důvodů může vyloučit z obnovení dočasných slibů nebo z trvalé profese, ne však vzhledem k nemoci, leč by se bezpečně prokázalo, že byla před profesí obmyslně zatajena anebo zastírána.

Kán. 638.

V řeholích papežského práva může jedině Apoštolský Stolec udělit indult setrvávat mimo klášter, buď dočasný, to jest exklaustrační indult, buď trvalý, to jest sekularizační indult; v řeholích diecésního práva tak může učinit také místní ordinář.

Kán. 639.

Kdo od Apoštolského Stolce obdrží exklaustrační indult, je nadále vázán sliby a ostatními povinnostmi ze své profese, pokud se dají sloučit s jeho stavem; musí však odložit zevní úpravu řeholního šatu; po dobu trvání indultu nemá práva volby a volitelnosti, ale požívá ryze duchovních výsad své řehole a namísto představeným příslušné řehole podléhá, také s ohledem na slib poslušnosti, ordinářovi území, kde pobývá.

Kán. 640.

§ 1. Kdo opouští řeholi, obdrževsekularizační indult:

1. Odlučuje se od své řehole, musí odložit zevní úpravu jejího šatu a ohledně mše sv. a kanonických hodinek a ohledně užívání a udílení svátostí je postaven na roveň světským;

2. je osvobozen od slibů, bez újmy povinností spojených s vyšším svěcením, má-li svaté svěcení; nemá povinnost modlit se kanonické hodinky, pokud tato plyne z profese, a není vázán nijak řeholí a stanovami.

§ 2. Přijímá-li se mocí apoštolského indultu znovu do řehole, vykonává znovu noviciát a profesi a zaujímá mezi profesy místo ode dne nové profese.

Kán. 641.

§ 1. Jestliže řeholník s vyšším svěcením nepozbyl podle předpisu kán. 585 příslušnosti k diecési, musí, neobnoví-li slibů nebo obdrží-li sekularizační indult, vrátit se do příslušné diecése a příslušný ordinář jej musí přijmout; pozbyl-li jí, nesmí mimo řeholi vykonávat svatá svěcení, dokud nenajde biskupa ochotného jej přijmout anebo Apoštolský Stolec nezařídí jinak.

§ 2. Biskup může přijmout řeholníka buď bez výhrady a prostě, buď na zkoušku na tři roky: v prvém případě je řeholník bez dalšího inkardinován diecési; v druhém může biskup zkušební dobu prodloužit, avšak ne nad další tři roky; a jakmile také ty tři roky uplynou, je řeholník bez dalšího diecési inkardinován, nebyl-li před tím propuštěn.

Kán. 642.

§ 1. Kterýkoli profes vrátivší se do světa, i když podle předpisu kán. 641 může vykonávat svatá svěcení, přece nesmí bez nového a zvláštního indultu Svatého Stolce obdržet:

1. Jakékoli obročí při větších nebo menších basilikách a při katedrálních kostelích;

2. jakékoli učitelství a úřad ve velkých a malých seminářích či v kolejích, v nichž se vychovávají duchovní, a rovněž na universitách a ústavech, jež mají apoštolskou výsadu udílet akademické hodnosti;

3. jakýkoliv úřad nebo službu při biskupských kuriích a v řeholních domech, ať mužských, ať ženských, i když jde o diecésní kongregace.

§ 2. To platí též pro ty, kdož složili podle předpisu svých stanov dočasné sliby nebo přísahu setrvat nebo nějaké zvláštní přísliby a byli od nich dispensováni, byli-li jimi vázáni celých šest let.

Kán. 643.

§ 1. Ti, kdož vystoupí z řehole po uplynutí doby dočasných slibů anebo po obdržení sekularizačního indultu nebo z ní byli propuštěni, nemohou nic požadovat za jakoukoli práci poskytnutou řeholi.

§ 2. Byla-li však řeholnice přijata bez věna a není-li s to postarat se o sebe z vlastního majetku, musí jí řehole z lásky dát to, čeho je třeba, aby se bezpečně a slušně vrátila domů, a postarat se o to, aby, při zachování přirozené spravedlnosti, měla z čeho důstojně žít po nějakou dobu, kterou určí vzájemná dohoda nebo v případě neshody místní ordinář.

Kán. 644.

§ 1. Odpadlým od řehole se nazývá profes s trvalými sliby, ať slavnými, ať jednoduchými, který neoprávněně odejde z řeholního domu s úmyslem se nevrátit, nebo ten, který, i když odešel oprávněně, se nevrací v tom úmyslu, aby se vymknul řeholní poslušnosti.

§ 2. Zlý úmysl, o němž se zmiňuje § 1, se právně předpokládá, jestliže se řeholník do měsíce ani nevrátí ani představenému neprojeví úmysl vrátit se.

§ 3. Zběhlým je ten, kdo bez svolení představených opustí řeholní dům s úmyslem vrátit se do řehole.

Kán. 645.

§ 1. Odpadlí a zběhlí nejsou nikterak zproštěni závaznosti řehole a slibů a musejí se bezodkladně vrátit do řehole.

§ 2. Představení musejí po nich bedlivě pátrat a přijmout je, vracejí-li se opravdu kajícně; o návrat odpadlé nebo zběhlé řádové řeholnice pak nechť obezřetně pečuje místní ordinář, a jde-li o vynatý klášter, také řádový představený.

STAŤ XVI.

Propuštění řeholníků.

Kán. 646.

§ 1. Za pravoplatně propuštěné řeholníky nutno bez dalšího považovat:

1. Veřejné odpadlíky od katolické víry;

2. řeholníka, který utekl se ženou; anebo řeholnici, která utekla s mužem;

3. ty, kdož se pokoušejí uzavřít anebo uzavírají manželství anebo i jen tak zvaný občanský svazek.

§ 2. V těchto případech stačí, aby vyšší představený se svou kapitulou nebo radou podle předpisu stanov vydal prohlášení o tom, co se stalo; nechť pak dá sebrané důkazy o tom uložit v archivu domu.

Hlava I.

Propuštění řeholníků, kteří složili dočasné sliby.

Kán. 647.

§ 1. Profesa s dočasnými sliby, ať v řádech, ať v kongregacích papežského práva, může propustit nejvyšší představený řehole nebo opat svéprávného kláštera se souhlasem své rady, projeveným pomocí tajného hlasování, nebo, jde-li o řádové řeholnice, místní ordinář a, je-li klášter podřízen řádovým řeholníkům, řádový představený, jakmile představená kláštera se svou radou písemně ověří důvody; v kongregacích diecésního práva pak může tak učinit ordinář místa, v němž se nachází řeholní dům, nesmí však užít svého práva bez vědomí představených nebo proti jejich oprávněnému nesouhlasu.

§ 2. Nikdo z těchto nesmí pod vážným závazkem svého svědomí propustit řeholníka, leč při zachování těchto náležitostí:

1. Důvody propuštění musejí být vážné;

2. mohou se vyskytnout ať na straně řehole, ať na straně řeholníka. Nedostatek řeholního ducha, který je druhým k pohoršení, je dostačujícím důvodem propuštění, prošlo-li opětovné napomenutí spolu se spasitelným pokáním bezvýsledně, ne však choroba, leč by bylo bezpečně zjištěno, že byla před profesí obmyslně zatajena nebo zastírána;

3. i když propouštějícímu představenému musejí být bezpečně známy, přece není třeba, aby byly prokazovány formálním soudním řízením. Avšak vždy se musejí řeholníkovi oznámit, při čemž se mu dá úplná volnost ospravedlnit se a jeho ospravedlnění se ve věrném znění předloží propouštějícímu představenému;

4. proti dekretu o propuštění má řeholník oprávnění rekurovat k Apoštolskému Stolci; a dokud je rekurs v běhu, nemá propuštění žádného právního účinku;

5. jde-li o ženy, platí předpis kán. 643, § 2.

Kán. 648.

Řeholník propuštěný podle předpisu kán. 647 se bez dalšího zprošťuje všech řeholních slibů, s výhradou závazků spojených s vyšším svěcením, má-li svatá svěcení, a bez újmy předpisu kán. 641, § 1 a 642; duchovní s nižším svěcením však tím bez dalšího je převeden zpět do laického stavu.

Hlava II.

Propuštění řeholníků, kteří složili trvalé sliby v kněžské nevyňaté řeholi nebo v laické řeholi.

Kán. 649.

K tomu, aby v mužských kněžských nevyňatých a laických řeholích se mohl propustit profes s trvalými sliby, je zapotřebí, aby podle předpisu kán. 656 - 662 předcházely tři trestné činy s dvojím napomenutím a bez uskutečnění nápravy.

Kán. 650.

§ 1. Jestliže toto je zjištěno, nejvyšší představený řehole se svou radou po zvážení všech skutkových okolností uváží, zda je na místě propuštění.

§ 2. Je-li většina hlasů pro propuštění:

1. Vznese se v řeholi diecésního práva celá věc na ordináře místa, v němž se nachází řeholní dům profesův a jeho věcí je, aby podle svého moudrého uvážení rozhodl podle předpisu kán. 647 o propuštění;

2. v řeholi papežského práva sám nejvyšší představený řehole vydá dekret o propouštění; ten však k nabytí právní účinnosti musí být schválen Apoštolským Stolcem.

§ 3. Řeholník má právo vyložit svobodně své důvody; a jeho ospravedlnění nutno zapsat věrně do spisů.

Kán. 651.

§ 1. Také k propuštění řeholnic profesek s trvalými sliby, ať slavnými, ať jednoduchými, se vyžadují vážné zevní důvody spolu s nepolepšitelností, když předchozí pokus ukázal podle úsudku představené, že vymizela naděje na nápravu.

§ 2. Předpis kán. 650, § 3 platí také při propuštění řeholnic.

Kán. 652.

§ 1. Jde-li o řeholnice diecésního práva, je věcí ordináře místa, v němž se nachází dům sestry profesky, aby posoudil důvody propuštění a vydal dekret o propouštění.

§ 2. Jde-li o řádové řeholnice, zašle místní ordinář všechny spisy a listiny posvátné kongregaci se svým dobrozdáním a s dobrozdáním řádového představeného, je-li klášter podřízen řádovým řeholníkům.

§ 3. Jde-li o ostatní řeholnice papežského práva, vznese nejvyšší představená řehole celou věc právě tak se všemi spisy a listinami na posvátnou kongregaci; posvátná kongregace pak i v tomto i v předešlém případě rozhodne, jak uzná za prospěšnější, bez újmy předpisu kán. 643, § 2.

Kán. 653.

V případě vážného vnějšího pohoršení nebo velmi vážné škody, jež hrozí pospolitosti, může řeholníka, s příkazem okamžitě odložit řeholní šat, ihned vrátit do světa vyšší představený se souhlasem své rady nebo také místní představený se souhlasem své rady a místního ordináře, je-li nebezpečí v průtahu a není-li kdy obrátit se na vyššího představeného, ale tak, že dotyčný ordinář anebo vyšší představený, je-li přítomen, předloží věc bezodkladně k posouzení Svatému Stolci.

Hlava III.

Soudní řízení při propuštění řeholníků, kteří složili trvalé sliby, ať slavné, ať jednoduché, v kněžské vyňaté řeholi.

Kán. 654.

Mužský profes se slavnými sliby anebo s jednoduchými trvalými sliby v kněžské vyňaté řeholi se smí propustit jen po provedení řízení, s výhradou předpisu kán. 646 a 668 a při odvolání jakékoliv opačné výsady.

Kán. 655.

§ 1. Příslušný k vynesení rozsudku o propuštění je nejvyšší představený řehole nebo mnišské kongregace se svou radou či kapitulou, která nechť pozůstává aspoň ze čtyř řeholníků; nedostává-li se jich, zvolí předseda na jejich místo tolikéž řeholníků se souhlasem ostatních, kteří s ním tvoří sborový soud.

§ 2. Předseda se souhlasem ostatních jmenuje strážce spravedlnosti podle předpisu kán. 1589, § 2.

Kán. 656.

K zavedení řízení smí dojít, jen když předcházejí:

1. Vážné vnější trestné činy buď proti obecnému právu, buď proti zvláštnímu řeholnímu právu;

2. napomenutí;

3. nedostatek nápravy.

Kán. 657.

Trestné činy musejí být aspoň tři téhož druhu, nebo jsou-li různého druhu, musejí být takové, že, vzaty vcelku, vykazují zvrácenou vůli zatvrzelou ve zlu, anebo jen jeden trvací, který se opětovným napomenutím stává vlastně trojím.

Kán. 658.

§ 1. K udělení napomenutí je třeba, aby trestný čin buď byl notorický, buď aby byl zjištěn mimosoudním doznáním vinníka nebo jinými dostačujícími důkazy, které vyšly najevo z předběžného vyšetřování.

§ 2. Pro provedení vyšetřování platí obdobně předpisy kán. 1939 a násl.

Kán. 659.

Napomenutí musí udělit bezprostřední vyšší představený osobně nebo skrze jiného na základě zmocnění; ale představený smí udělit zmocnění až po předběžném zjištění skutkové podstaty podle předpisu kán. 658, § 1; zmocnění udělené pro první napomenutí pak platí také pro druhé.

Kán. 660.

Napomenutí musejí být dvě, totiž za každý z obou prvních trestných činů zvlášť; při trestných činech na pokračování či trvacích však je třeba, aby mezi prvním a druhým napomenutím uplynula doba aspoň celých tří dnů.

Kán. 661.

§ 1. K napomenutím připojí představený vhodná povzbuzení a důtky a mimoto předepíše pokání a jiná ochranná trestní opatření, jež se zdají být způsobilá k nápravě vinníka a k odstranění pohoršení.

§ 2. Mimoto je představený povinen vzdalovat vinníka od příležitostí k opakování trestného činu třebas tím, že jej, je-li třeba, přeloží do jiného domu, kde dozor je snazší a příležitost k provinění vzdálenější.

§ 3. K jednotlivým napomenutím se připojí pohrůžka propuštěním.

Kán. 662.

Má se za to, že řeholník se nenapravil, dopustí-li se po druhém napomenutí nového trestného činu nebo setrvá-li trvale v témž trestném činu; po posledním napomenutí bude nutno vyčkat aspoň šest dnů, než se přikročí k dalšímu jednání.

Kán. 663.

Jakmile napomenutí a důtky projdou bezvýsledně, sebere bezprostřední vyšší představený svědomitě všechny spisy a listiny a zašle je nejvyššímu představenému; tento pak je musí odevzdat strážci spravedlnosti, který je prozkoumá a přednese svůj úsudek.

Kán. 664.

§ 1. Jestliže strážce spravedlnosti, který je oprávněn provést třebas další vyšetřování, jež uzná za vhodné, vznese obžalobu, zavede se řízení, při němž se obdobně zachovají předpisy kánonů v první části čtvrté knihy.

§ 2. Tím řízením musí být zjištěno spáchání trestných činů, předběžné dvojí napomenutí a že nedošlo k nápravě.

Kán. 665.

Jestliže soud, posoudiv svědomitě připomínky jak strážce spravedlnosti tak obžalovaného, uzná, že byly dostatečně dokázány věci, o nichž se zmiňuje kán. 664 § 2, vynese rozsudek o propuštění.

Kán. 666.

Rozsudek se smí provést, jen když jej potvrdí posvátná kongregace; a jí dá předseda soudu co nejdřív zaslat i rozsudek i všechna procesní akta.

Kán. 667.

Pro vzdálené kraje mohou nejvyšší představení za souhlasu své rady nebo kapituly třebas v obvyklých případech přenést propouštěcí oprávnění na poctivé a rozumné řeholníky, kteří musejí být aspoň tři, bez újmy předpisu kán. 663 - 666.

Kán. 668.

V případě, o němž se zmiňuje kán. 653, může řeholníka ihned vrátit do světa vyšší představený nebo, je-li nebezpečí v průtahu a není-li kdy obrátit se na vyššího představeného, též místní představený se souhlasem své rady, s příkazem okamžitě odložit řeholní šat; po propuštění řeholníka pak se ihned zahájí řízení podle předpisu kánonů, jež předcházejí, nebylo-li dosud zahájeno.

Hlava IV.

Propuštění řeholníci, kteří složili trvalé sliby.

Kán. 669.

§ 1. Z řehole propuštěný profes, který vykonal trvalé sliby, zůstává vázán řeholními sliby, s výhradou stanov anebo indultů Apoštolského Stolce, jež požadují jinak.

§ 2. Jde-li o duchovního s nižším svěcením, převádí se tím bez dalšího do laického stavu.

Kán. 670.

Duchovnímu s vyšším svěcením, který se dopustil některého trestného činu, o němž se zmiňuje kán. 646, anebo byl propuštěn pro trestný čin, jejž obecné právo trestá právní ztrátou cti, sesazením nebo degradací, je trvale zapovězeno nosit církevní šat.

Kán. 671.

Je-li však propuštěn pro menší trestné činy, než jsou ty, o nichž se zmiňuje kán. 670:

1. Je bez dalšího suspendován, dokud od Svatého Stolce nedosáhne absoluce;

2. uzná-li to posvátná kongregace za prospěšné, nařídí propuštěnému, aby se v šatu světského duchovenstva zdržoval v určité diecési, při čemž ordinář oznámí důvody, proč byl propuštěn;

3. neuposlechne-li propuštěný nařízení, o němž se zmiňuje bod 2., není řehole vůči němu k ničemu povinna a propuštěný je bez dalšího zbaven práva nosit církevní šat;

4. ordinář diecése určené pro jeho pobyt pošle řeholníka do polepšovacího ústavu nebo jej svěří péči a dozoru zbožného a rozumného kněze; a neuposlechne-li řeholník, platí předpis bodu 3.;

5. řehole poskytne propuštěnému prostřednictvím ordináře místa jeho pobytu podporu z křesťanské lásky, aby měl z čeho žít, nemůže-li se sám o sebe postarat jinou cestou;

6. nežije-li propuštěný způsobem hodným duchovního, odejme se mu po roce anebo podle úsudku ordinářova třebas dřív podpora z křesťanské lásky, vykáže se z polepšovacího ústavu a dotyčný ordinář, jenž ihned dá zaslat vhodnou zprávu jak Apoštolskému Stolci, tak řeholi, jej zbaví práva nosit církevní šat;

7. chová-li se však propuštěný po zmíněnou dobu tak chvalně, že právem možno jej pokládat za opravdu napraveného, doporučí ordinář u Svatého Stolce jeho žádost o absoluci od censury suspense a po jejím dosažení mu ve své diecési, při použití vhodných záruk a omezení, dovolí celebrování mše sv. a podle svého uvážení a rozumného uznání také jinou posvátnou přísluhu, z níž může být slušně živ; a v tom případě může řehole zastavit podporu z křesťanské lásky. Jde-li však o jáhna anebo podjáhna, vznese se věc na Svatý Stolec.

Kán. 672.

§ 1. Propuštěný, který nebyl zproštěn slibů vykonaných v řeholi, je povinen vrátit se do kláštera; a podává-li po tři roky důkazy úplné nápravy, je řehole povinna přijmout jej zpět; překážejí-li však tomu vážné důvody, ať se strany řehole, ať se strany řeholníka, předloží se věc k rozhodnutí Apoštolskému Stolci.

§ 2. Když však sliby vykonané v řeholi pozbudou platnosti, tu najde-li propuštěný biskupa ochotného jej přijmout, zůstane pod jeho pravomocí a zvláštním dozorem, při zachování předpisu kán. 642; jinak se věc vznese na Svatý Stolec.

STAŤ XVII.

Společnosti ať mužů, ať žen, vedoucích společný život bez slibů.

Kán. 673.

§ 1. Společnost, ať mužů, ať žen, v níž členové napodobují způsob řeholního života, žijíce společně pod řízením představených podle schválených stanov, ale nejsou vázáni třemi obvyklými veřejnými sliby, není řeholí ve vlastním smyslu a ani její členové se nenazývají řeholníky ve vlastním smyslu.

§ 2. Takováto společnost je kněžská nebo laická, papežského nebo diecésního práva, podle předpisu kán. 488, body 3. a 4.

Kán. 674.

O zřízení a zrušení společnosti a jejích provincií nebo domů platí totéž, co je stanoveno o řeholních kongregacích.

Kán. 675.

Řízení určují stanovy jednotlivé společnosti; ale ve všech společnostech platí obdobně kán. 499 - 530.

Kán. 676.

§ 1. Společnost a její provincie a domy jsou způsobilé nabývat časného majetku a jej držet.

§ 2. Správa majetku se řídí předpisem kán. 532 - 537.

§ 3. Čehokoli se členům dostává se zřetelem k společnosti, toho se nabývá pro ni; ostatní majetek členové podržují, nabývají a spravují podle stanov.

Kán. 677.

Pro přijímání uchazečů platí stanovy, s výhradou předpisu kán. 542.

Kán. 678.

Ve věcech, jež se týkají způsobu studií a přijetí svěcení, jsou členové vázáni týmiž zákony jako světští duchovní, s výhradou zvláštních předpisů vydaných Svatým Stolcem.

Kán. 679.

§ 1. Členové společnosti jsou, mimo povinnosti, jimž jakožto členové podléhají podle stanov, vázáni obecnými povinnostmi duchovních, leč by z povahy věci nebo ze souvislosti slov bylo patrno jinak, a právě tak musejí být poslušni předpisů kán. 595 - 612, leč by stanovy požadovaly jinak.

§ 2. Klausuru nechť zachovávají podle předpisu stanov pod dozorem místního ordináře.

Kán. 680.

I když jsou laiky, mají výsady duchovních, o nichž se zmiňují kán. 119 - 123, a jiné výsady, dotyčné společnosti přímo udělené, ne však výsady řeholníků bez zvláštního indultu.

Kán. 681.

Kromě příslušných stanov jednotlivé společnosti platí o přestoupení k jiné společnosti nebo k některé řeholi anebo o vystoupení členů ze společnosti, třebas papežského práva, obdobně předpisy kán. 632 - 635 a 645; o jich propuštění předpisy kán. 646 - 672.

T Ř E T Í Č Á S T.

L A I C I.

Kán. 682.

Laici mají právo přijímat od duchovenstva, podle předpisu církevní kázně, duchovní dobra a hlavně pomocné prostředky nutné ke spáse.

Kán. 683.

Laikům není dovoleno nosit duchovenský šat, leč by šlo buď o chovance seminářů a jiné uchazeče svěcení, o nichž se zmiňuje kán. 972, § 2, buď o laiky, službou pravoplatně přikázané kostelu, pokud jsou uvnitř tohoto kostela anebo se mimo něj účastní nějakého církevního úkonu.

STAŤ XVIII.

O sdruženích věřících obecně.

Kán. 684.

Věřící zasluhují chvály, přistupují-li k sdružením zřízeným Církví nebo aspoň od ní doporučeným; nechť se však střeží sdružení tajných, zavržených, odbojných, podezřelých anebo těch, jež se snaží vymknout pravoplatnému církevnímu dozoru.

Kán. 685.

Sdružení odlišná od řeholí nebo společností, o nichž se zmiňují kán. 487 - 681, může Církev zřizovat buď k podporování dokonalejšího křesťanského života mezi členy, buď k vykonávání nějakých skutků zbožnosti anebo křesťanské lásky, buď konečně k povznesení veřejné bohoslužby.

Kán. 686.

§ 1. V Církvi se neuznává žádné sdružení, které by nezřídila nebo aspoň neschválila pravoplatná církevní vrchnost.

§ 2. Zřizovat nebo schvalovat sdružení přísluší, kromě Římského Velekněze, místnímu ordináři, s vyjímkou oněch sdružení, u nichž zakládací právo je mocí apoštolské výsady vyhrazeno jiným osobám.

§ 3. I když se dokáže, že výsada byla udělena, přece se vždy k platnosti zřízení vyžaduje písemný souhlas místního ordináře, leč by v dotyčné výsadě bylo stanoveno jinak; avšak souhlas daný ordinářem k zřízení řeholního domu platí také k tomu, aby při tomto domě nebo kostele s ním spojeném bylo zřízeno sdružení, pokud není ustaveno na způsob tělesa s pevným ústrojím a oné řeholi je vlastní.

§ 4. Generální vikář na základě pouhého všeobecného zmocnění a kapitulní vikář nesmějí zřizovat sdružení anebo udílet souhlas k jejich zřízení anebo přičlenění.

§ 5. Ti, kdož zřizují sdružení na základě apoštolské výsady, vydají list o zřízení zdarma, s výjimkou pouhého poplatku za nutné výdaje.

Kán. 687.

Podle předpisu kán. 100 nabývají sdružení věřících v Církvi právní osobnosti jen tehdy, když obdrží od pravoplatného církevního představeného dekret o zřízení.

Kán. 688.

Sdružení si nesmí dát titul či název, který prozrazuje povrchnost anebo nevhodnou novotu nebo vyjadřuje ráz pobožnosti Apoštolským Stolcem neuznaný.

Kán. 689.

§ 1. Nechť každé sdružení má své stanovy prozkoumané a schválené Apoštolským Stolcem nebo místním ordinářem.

§ 2. Pokud stanovy nejsou potvrzeny Apoštolským Stolcem, podléhají napořád úpravě a opravě místního ordináře.

Kán. 690.

§ 1. Nebrání-li tomu zvláštní výsada, podléhají všechna sdružení, také ta, jež zřídil Apoštolský Stolec, pravomoci a dozoru místního ordináře, který má právo a povinnost je podle předpisů posvátných kánonů visitovat.

§ 2. Avšak místní ordináři nejsou oprávněni visitovat sdružení, která mocí apoštolské výsady zřídili vyňatí řeholníci při svých kostelích, pokud jde o věci, jež se týkají vnitřní kázně či duchovního vedení toho sdružení.

Kán. 691.

§ 1. Pravoplatně zřízené sdružení, není-li výslovně stanoveno jinak, může držet a spravovat časný majetek pod vrchní mocí místního ordináře, jemuž musí aspoň každoročně podle předpisu kán. 1525 podávat vyúčtování ze správy, nikoli však faráře, i když je zřízeno v jeho území, leč by dotyčný ordinář stanovil jinak.

§ 2. Může podle předpisu stanov přijímat dary a je po přijetí upotřebit k zbožným účelům dotyčného sdružení, vždy ovšem s výhradou vůle dárců.

§ 3. Žádné sdružení nesmí sbírat almužny, leč by to buď dovolovaly stanovy, buď vyžadovala nutnost, a leč by k tomu přistoupil souhlas místního ordináře a se zachovával způsob, jím předepsaný.

§ 4. K sbírání almužen mimo dotyčné území se vyžaduje písemné povolení jednotlivých ordinářů.

§ 5. Též ze svědomitého upotřebení darů a almužen složí sdružení účty místnímu ordináři.

Kán. 692.

K tomu, aby kdo požíval práv některého sdružení, jeho výsad, odpustků a jiných duchovních milostí, je třeba a stačí, aby byl do něho platně přijat podle příslušných stanov dotyčného sdružení a nebyl z něho pravoplatně vyloučen.

Kán. 693.

§ 1. Nesmějí se platně přijmout nekatolíci a příslušníci zavržené sekty anebo notoricky stižení censurou a vůbec veřejní hříšníci.

§ 2. Táž osoba může být připsána k více sdružením, s výhradou předpisu kán. 705.

§ 3. Nepřítomní se nesmějí připisovat ke sdružením ustanoveným na způsob tělesa s pevným ústrojím; přítomní pak mohou se připsat jen s jejich vědomím a vůlí.

§ 4. S výhradou předpisu kán. 704 mohou řeholníci přistoupit k zbožným sdružením, s výjimkou těch sdružení, jichž předpisy se podle úsudku představených nedají sloučit se zachováváním řehole a stanov.

Kán. 694.

§ 1. Přijetí ať se děje podle předpisu práva a stanov jednotlivých sdružení.

§ 2. Aby však byla jistota o přijetí, musí se na každý způsob učinit zápis do seznamu členů sdružení; ano, tento zápis je nutný k platnosti, bylo-li sdružení zřízeno jako právní osoba.

Kán. 695.

U příležitosti přijetí do sdružení se nesmí nic přímo nebo nepřímo požadovat kromě toho, co je určeno v pravoplatně schválených stanovách anebo výslovně dovoleno místním ordinářem se zřetelem k zvláštním okolnostem ve prospěch sdružení.

Kán. 696.

§ 1. Nikdo, pravoplatně přijatý, se nesmí ze sdružení propustit, leč z pádného důvodu podle předpisu stanov.

§ 2. U koho nastal případ, o němž se zmiňuje kán. 693, § 1, budiž po předchozím napomenutí vyškrtnut, při zachování příslušných stanov a s výhradou práva rekursu k ordinářovi.

§ 3. I když se o tom výslovně ve stanovách neurčuje nic, mohou členy propouštět také místní ordinář, pokud jde o všechna sdružení, a řeholní představený, pokud jde o sdružení zřízená řeholníky na základě apoštolského indultu.

Kán. 697.

§ 1. Pravoplatně zřízená sdružení mají právo podle předpisu stanov a posvátných kánonů konat schůze, vydávat zvláštní předpisy, jež se týkají dotyčného sdružení, volit si správce majetku, úředníky a zřízence, bez újmy předpisu kán. 715.

§ 2. Ve věcech, jež se týkají svolávání ke schůzím a voleb, platí obecné právo, které je uvedeno v kán.161 - 182, a stanovy, pokud neodporují obecnému právu.

Kán. 698.

§ 1. Nestanoví-li apoštolská výsada výslovně jinak, přísluší jmenování vedoucího a kaplana místnímu ordináři při sdruženích zřízených anebo schválených jím nebo Apoštolským Stolcem a při sdruženích zřízených řeholníky mocí apoštolské výsady mimo jejich vlastní kostely. Při sdruženích pak zřízených řeholníky při jejich vlastních kostelech se vyžaduje souhlas místního ordináře jen tehdy, jestliže řeholní představený zvolí vedoucího a kaplana ze světského duchovenstva.

§ 2. Vedoucí a kaplan mohou za trvání svého úřadu žehnat šat či odznaky dotyčného sdružení, jeho škapulíře atd. a je vkládat těm, kdož mají být přijati; co se pak týče kázání, platí předpisy kán. 1337 - 1342.

§ 3. Odvolat vedoucího a kaplana mohou z pádného důvodu ti, kdož je jmenovali, a jejich nástupci nebo představení.

§ 4. Týž může být vedoucím i kaplanem.

Kán. 699.

§ 1. Z vážných důvodů a s výhradou rekursu k Apoštolskému Stolci může místní ordinář zrušit nejen sdružení zřízené jím nebo jeho předchůdci, nýbrž také sdružení zřízené řeholníky na základě apoštolské výsady se souhlasem místního ordináře.

§ 2. Zrušit sdružení zřízená přímo Apoštolským Stolcem však může jenom Apoštolský Stolec.

STAŤ XIX.

O sdruženích věřících zvlášť.

Kán. 700.

V Církvi se rozlišují tři druhy sdružení: světské třetí řády, bratrstva a zbožné jednoty.

Kán. 701.

§ 1. Bez újmy předpisu kán. 106, body 5. a 6., je pořadí mezi zbožnými sdruženími toto:

1. Třetí řády;
2. arcibratrstva;
3. bratrstva;
4. prvotní zbožné jednoty;
5. ostatní zbožné jednoty.

§ 2. Jde-li o průvod, v němž se nese Nejsvětější Svátost, má bratrstvo Nejsvětější Svátosti pořadí i před arcibratrstvy.

§ 3. Všechna sdružení však mají právo pořadí toliko tehdy, když vystupují sborově za vlastním křížem nebo praporem a v šatu či s odznaky dotyčného sdružení.

Hlava I.

Světské třetí řády.

Kán. 702.

§ 1. Světští terciáři jsou ti, kdož ve světě pod vedením některého řádu se snaží v jeho duchu usilovat o křesťanskou dokonalost způsobem slučitelným se světským životem a podle pravidel Apoštolským stolcem pro ně schválených.

§ 2. Rozdělí-li se světský třetí řád ve více sdružení, pak každé z nich, pokud je zřízeno pravoplatně, se nazývá teriářskou obcí.

Kán. 703.

§ 1. Bez újmy výsady udělené některým řádům, nemůže si žádná řehole přičlenit třetí řád.

§ 2. I když třeba byla udělena apoštolská výsada, mohou řeholní představení sice přijímat jednotlivé osoby do třetího řádu, ale nemohou platně zřídit terciářskou obec bez souhlasu místního ordináře podle předpisu kán. 686, § 3.

§ 3. Ani nemohou obcím, jež sami zřídili, přiznat bez zvláštního svolení téhož ordináře nošení zvláštního šatu, který by se nosil při veřejných bohoslužebných úkonech.

Kán. 704.

§ 1. Kdo v některé řeholi složí trvalé nebo dočasné sliby, nemůže zároveň příslušet k žádnému třetímu řádu, i když před tím byl jeho členem.

§ 2. Vrátí-li se do světa zproštěn slibů, oživuje opět staré členství.

Kán. 705.

Bez apoštolského indultu nemůže žádná terciářská obec přijmout členy jiného třetího řádu, pokud v něm setrvávají; jednotlivým členům však je dovoleno přestupovat z pádného důvodu buď z jednoho třetího řádu do jiného, buď z jedné obce do jiné obce téhož třetího řádu.

Kán. 706.

Terciáři mohou, ale nejsou povinni účastnit se vespolně veřejných průvodů, pohřebních slavností a jiných církevních funkcí; avšak zúčastní-li se jich, je nutno, aby kráčeli se svými odznaky za vlastním křížem.

Hlava II.

Bratrstva a zbožné jednoty.

Kán. 707.

§ 1. Sdružení věřících, jež byla zřízena k vykonávání nějakého díla zbožnosti anebo křesťanské lásky, se nazývají zbožné jednoty; a ty z nich, jež jsou ustaveny na způsob tělesa s pevným ústrojím, se zovou spolky.

§ 2. Spolky pak, zřízené též k povznesení veřejné bohoslužby, mají zvláštní název bratrstva.

Kán. 708.

Bratrstva možno ustavovat jenom formálním dekretem o zřízení; pro zbožné jednoty však stačí schválení ordinářovo, po jehož obdržení tyto, i když nejsou právními osobami, přece jsou způsobilé obdržet duchovní milosti a zejména odpustky.

Kán. 709.

§ 1. Členové bratrstev mohou poskytovat pomoc při posvátných funkcích jen v šatu či s odznaky bratrstva.

§ 2. Ženy mohou být přijaty do bratrstev jen k získání odpustků a duchovních milostí přiznaných členům bratrstva.

Kán. 710.

Titul či název bratrstva nebo zbožné jednoty se vezme buď z vlastností Božích, buď z tajemství křesťanského náboženství, buď ze svátků Páně a blahoslavené Panny Marie, buď ze svatých, buď ze zbožného díla dotyčného spolku.

Kán. 711.

§ 1. V témž místě se nesmí zřizovat ani schvalovat víc bratrstev nebo zbožných jednot s týmž označením a posláním, leč by jim to bylo zvlášť přiznáno anebo to stanovilo právo; jde-li však o velké obce, je to dovoleno, jen když je mezi nimi podle úsudku místního ordináře přiměřená vzdálenost.

§ 2. Ať místní ordináři pečují o to, aby se v každé farnosti založila bratrstva Nejsvětější Svátosti a křesťanského učení; jakmile se pravoplatně zřídí ta bratrstva, jsou již mocí práva přičleněna k týmž arcibratrstvům v Městě, která zřídil kardinál městský vikář.

Kán. 712.

§ 1. Bratrstva nebo zbožné jednoty se smějí zřizovat jen při kostele anebo veřejné nebo aspoň poloveřejné kapli.

§ 2. Při katedrálním nebo kolegiátním kostele se nesmějí zakládat bez souhlasu kapituly.

§ 3. Při kostelech nebo kaplích řeholnic může místní ordinář dovolit zřízení jen ženského sdružení nebo zbožné jednoty, která se věnuje jenom modlitbám a sdílí pouze duchovní milosti.

Kán. 713.

§ 1. Řeholníci mohou a mají sdílet s bratrstvy a zbožnými jednotami, jež sami zřídili, jen všechny duchovní milosti, které se v oprávněních obdržených od Apoštolského Stolce zvlášť a výslovně prohlašují za způsobilé k sdílení, a o nich nutno při aktu o zřízení uvědomit jednotlivé členy, při zachování předpisu kán. 919.

§ 2. Bez zvláštního svolení místního ordináře není jimi zřízeným bratrstvům dovoleno užívat vlastního šatu či odznaků, jež by se nosily při veřejných průvodech a jiných bohoslužebných úkonech.

Kán. 714.

Bez svolení místního ordináře nesmí se bratrstvo zříci svého vlastního šatu či odznaků ani je změnit.

Kán. 715.

§ 1. Místnímu ordináři přísluší předsedat, avšak bez hlasovacího práva, osobně nebo skrze zmocněnce schůzím bratrstev, i když se mají konat v řádových kostelech a kaplích, potvrzovat zvolené úředníky a zřízence, jsou-li hodni a způsobilí, zamítnout anebo odstranit nehodné nebo nezpůsobilé, opravovat a schvalovat stanovy nebo jiné předpisy, leč by je byl schválil Apoštolský Stolec.

§ 2. Bratrstvo včas předem vyrozumí místního ordináře nebo jeho zmocněnce o konání mimořádných schůzí; jinak má ordinář právo schůze zamezit nebo jejich usnesení prohlásit za neplatná.

Kán. 716.

§ 1. Bratrstva a zbožné jednoty, zřízené při svých vlastních kostelech, mohou v nich vykonávat nefarní funkce při zachování příslušných předpisů nezávisle na faráři, jen když ty funkce nejsou na újmu farní bohoslužbě ve farním kostele.

§ 2. Totéž platí také v případě, když farnost je zřízena při samotném kostele bratrstva.

§ 3. V pochybnosti, zda úkony bratrstva nebo zbožné jednoty škodí farní bohoslužbě či nikoli, přísluší místnímu ordináři právo rozhodnout a rovněž stanovit účelné předpisy, jež nutno zachovávat.

Kán. 717.

§ 1. Jsou-li zřízeny nikoli při svých vlastních kostelech, mohou své vlastní církevní funkce podle předpisu kán. 716 a příslušných stanov vykonávat jen v kapli nebo u oltáře, při němž jsou zřízeny.

§ 2. Jmění bratrstva a zbožné jednoty, která je zřízena nikoli při svém vlastním kostele anebo jejíž kostel je zároveň farním kostelem, musí být oddělené od majetku kostela nebo pospolitosti.

Kán. 718.

Bratrstva jsou povinna vespolně se zúčastňovat obvyklých i jiných průvodů, jež opoví místní ordinář, s vlastními odznaky a za vlastním praporem, leč by ordinář nařídil jinak.

Kán. 719.

§ 1. Se souhlasem místního ordináře možno sídlo bratrstva nebo zbožné jednoty přeložit z jednoho místa na jiné, leč by právo nebo stanovy uznané Apoštolským Stolcem přeložení zapovídaly.

§ 2. Kdykoliv jde o přeložení bratrstva nebo zbožné jednoty, vyhrazených některé řeholi, nutno si vyžádat souhlas řeholního představeného.

Hlava III.

Arcibratrstva a prvotní jednoty.

Kán. 720.

Spolky, které mají právo přičleňovat si jiná sdružení téhož druhu, se nazývají arcispolky nebo arcibratrstva nebo prvotní zbožné jednoty, družiny, společnosti.

Kán. 721.

§ 1. Bez apoštolského indultu si žádné sdružení nemůže platně přičleňovat jiná sdružení.

§ 2. Arcibratrstvo nebo prvotní jednota si může přičleňovat jen ta bratrstva nebo zbožné jednoty, jež mají totéž označení a účel, leč by apoštolský indult stanovil jinak.

Kán. 722.

§ 1. Přičleněním se sdílejí všechny odpustky, výsady a jiné k sdílení způsobilé duchovní milosti, jež přičlenujícímu sdružení přímo a výslovně udělil nebo budoucně udělí Apoštolský Stolec, leč by v apoštolském indultu bylo stanoveno jinak.

§ 2. Mocí tohoto sdílení nenabývá přičleňující sdružení žádného práva nad přičleněným sdružením.

Kán. 723.

K platnosti přičlenění se vyžaduje, aby:

1. Sdružení již bylo kanonicky zřízeno a nebylo přičleněno jinému arcibratrstvu nebo prvotní jednotě;

2. se dálo s písemným souhlasem místního ordináře spolu s jeho osvědčovacím listem;

3. odpustky, výsady a jiné duchovní milosti, jež se sdílejí přičleněním, byly vypočteny v seznamu, jejž ověří ordinář místa, v němž se nachází arcibratrstvo, a jejž odevzdá přičleněné společnosti;

4. přičlenění se stalo způsobem, předepsaným ve stanovách a

na trvalo;

5. list o přičlenění byl vypraven úplně zdarma a bez jakéhokoli vzájemného plnění, třebas dobrovolně poskytnutého, s výjimkou nutných výdajů.

Kán. 724.

Jenom Apoštolský Stolec může přeložit sídlo arcibratrstva nebo prvotní jednoty z jednoho místa na jiné.

Kán. 725.

Jedině Apoštolský Stolec může určitému sdružení udělit třebas jen čestné označení arcispolek, arcibratrstvo nebo prvotní jednota.

O p r a v y .

Str. 16, ř. 15 zdola . . . . místo sluhů má být služebníků .
" 22, ř. 24 shora ..... místo C má být K .
" 22, ř. 24 zdola . . . místo podrobnost má být podobnost .
" 28, ř. 13 a 14 shora . místo s jehož pomocí má být s jehož pomocí a z jehož moci .
" 36,/druhá/pozn.1 . . . místo Moru má být Motu .
" 39, ř.9 zdola . . . . . do vzniklé mezery patří slovo :určí
" 42, ř.8 shora . . . . . místo všechny má být všechna
" 61,kán.105,bod 7 . . . místo dvoru má být domu .
" 69,kán.154 . . . . . místo vysvědčeni má být vysvěceni .
" 73.kán.176 . . . . . místo platného má být plného .
" 73 kán.179 . . . . . místo dispensován má být dispensováno.
" 74,kán 182,§ 1 . . . . místo společenství osob má být sboru
" 75,kán.188,první odst. má znít:Z důvodu mlčky učiněného vzdání, uznaného samotným právem,se bez dalšího a bez jakéhokoli prohlášení uprazdňují kterékoli úřady, jestliže duchovní:
" 79,kán.207,§3 . . . . . místo odpadne-li má být vypadne-li.
kán.208 . . . . . místo pravoplatným podáním odvolání má být podáním pravoplatného odvolání.
" 82,kán.223,§ 1,bod 4 . místo rozhodnutí stanovilo má být dekret stanovil
" 84,kán.236,§ 4 . . . . místo děkaně má být děkana .
" 87,kán.248,§ 1 . . . . za slovem kardinálové odpadá čárka.
" 90,kán.253,§ 3 . . . . místo projednávat má být projednává .
kán.254 . . . . . místo Kongregaci obřadností má být Kongregaci obřadnostní.
" 98 . . . . . chybí kán.297:zní:Při nedostatku kněží ze světského duchovenstva mohou apoštolští vikáři a prefekti nutit třebas vynaté řeholníky,přikázané vikariátu nebo prefektuře,po vyslechnutí jejich představeného k vykonávání duchovní správy,právě tak s výhradou zvláštních ustanovení schválených Apoštolským stolcem .
" 112,kán.372,§ 1 ..... místo ukazovatele má být ukazatele .
" 113,kán.374,§ 1,bod3 .. místo předpokládat má být předkládat .
kán.375,§ 1 . . . . místo příslupném má být přístupném .
" 121,kán.411,§§1 a 2 . má znít:§1.Nechť se schůze kanovníků koná v pevně stanovenou dobu a na pevně stanoveném místě k jednání o záležitostech jejich kostela a kapituly; mimoto bude možno konat další schůzky, kdykoli atd.
§ 2. Ke konání řádné schůze netřeba zvláštního povolení; vyžaduje se ho však k mimořádné atd.
" 128, kán.438 . . . . . místo se zmiňuje má být se zmiňují .
" 142, kán.500, § 2 . . . místo přestavené má být představené .
" 143, kán.506, § 4 . . . místo jde-li o kongregaci má být jde-li o kongregace .
" 147,kán.524, § 1 - - . místo momořádného má být mimořádného
" 153, kán.549 . . . . . místo umoření má být zahlazení .
" 156,kán.565, § 2 . . . místo vyučování má být vyučováni .
" 180,kán.686, § 2 . . . místo s vyjímkou má být s výjimkou .

P Ř E K L A D

K O D E X U
K A N O N I C K É H O P R Á V A

P o ř í d i l P r o f . J U D r F r a n t i š e k K o p
s e s p o l u p r a c o v n í k y .
Ú v o d k p ř e k l a d u p ř e d e s í l á
P r o f . T h D r J a r o s l a v M i c h a l .

Povolení překladu: FCI Řím 22. 1. 1948, č. prot. 8/47.

I I . Č á s t .

P r a c o v n í t e x t k o m i s e p r o p ř e k l a d
K o d e x u p ř i C M B f a k u l t ě v P r a z e , p o b o č -
c e v O l o m o u c i .

TŘETÍ KNIHA

VĚCI

Kán. 726.

Věci, o nichž se jedná v této knize a jež jsou tolik co prostředky k dosažení účelu Církve, jsou jednak duchovní, jednak časné, jednak smíšené.

Kán. 727.

§ 1. Svatokupectví božského práva je uvážený úmysl koupit nebo prodat za časnou hodnotu věc vnitřně duchovní, na příkl. svátosti, církevní pravomoc, posvěcení, odpustky atd., nebo časou věc spojenou s duchovní věcí tak, že časná věc nemůže nijakým způsobem trvat bez duchovní věci, na příkl. církevní obročí atd., anebo že duchovní věc je byť i jen částečným předmětem smlouvy, na příkl. posvěcení při prodeji posvěceného kalicha.

§ 2. Svatokupectví církevního práva pak je směna časných věcí spojených s duchovní věcí za časné věci spojené s duchovní věcí nebo duchovních věcí za duchovní věci nebo dokonce časných věcí za časné věci, když to Církev zapovídá pro nebezpečí neúcty k duchovním věcem.

Kán. 728.

Jde-li o svatokupectví, nutno koupí a prodejem, směnou atd., rozumět v širším smyslu jakoukoli úmluvu, třebas neuskutečněnou, dokonce i mlčky učiněnou, při níž se totiž svatokupecký úmysl výslovně neprojevuje, ale z okolností se naň usuzuje.

Kán. 729.

Bez újmy trestů, jež právo stanoví proti svatokupcům, je sama svatokupecká smlouva, a jde-li o spáchání svatokupectví vzhledem k obročím, úřadům a hodnostem, je potomní obsazení zcela bez účinku, i když se svatokupectví dopustila třetí osoba, dokonce i bez vědomí dosazeného, jen když se to neděje v úmyslu jej podvést anebo proti jeho vůli. Pročež:

1. Nutno před každým soudcovským rozsudkem svatokupecky danou a přijatou věc navrátit, je-li způsobilá k navrácení a nevadí-li tomu náležitá úcta k duchovní věci, a obročí, úřadu a hodnosti nutno se zříci;

2. svatokupecky dosazený nenabývá požitků; přijal-li je však neobmyslně, je zůstaveno rozumnému uznání soudce nebo ordináře ponechat mu přijaté požitky zcela nebo zčásti.

Kán. 730.

Nejde o svatokupectví, směňuje-li se časná hodnota nikoli za duchovní hodnotu, nýbrž při její příležitosti z pádného právního důvodu uznaného posvátnými kánony nebo pravoplatným obyčejem; rovněž směňuje-li se časná věc za časnou věc, s níž jako s podkladem je spojeno něco duchovního, na příkl. posvěcený kalich, jen když se cena nezvyšuje k vůli duchovní věci s ní spojené.

PRVNÍ ČÁST.

SVÁTOSTI.

Kán. 731.

§ 1. Poněvadž všechny svátosti Nového Zákona, ustanovené Kristem Pánem naším, jsou hlavními prostředky posvěcení a spásy, nutno při jich vhodném a řádném udílení a přijímání zachovat vrcholnou péči a úctu.

§ 2. Jest zakázáno udílet svátosti Církve bludařům anebo rozkolníkům, i když chybují bez zlého úmyslu a o ně žádají, leč by napřed zavrhli chyby a se smířili s Církví.

Kán. 732.

§ 1. Nesmějí se opakovat svátosti křtu, biřmování a kněžského svěcení, jež vtiskují charakter.

§ 2. Trvá-li však rozumná pochybnost o tom, zda byly uděleny vůbec nebo zda platně, udělí se znovu podmínečně.

Kán. 733.

§ 1. Při konání, udílení a přijímání svátostí nechť se přesně zachovávají obřady a obřadnosti, jež jsou předepsány v obřadních knihách schválených Církví.

§ 2. Každý pak nechť se řídí svým obřadem, s výhradou předpisu kán. 851, § 2 a 866.

Kán. 734.

§ 1. Svaté oleje, jež slouží při udílení některých svátostí, musejí být žehnány biskupem o bezprostředně předchozím Zeleném čtvrtku; starých smí být užito jen v naléhavé nouzi.

§ 2. Dochází-li žehnaný olej, přimísí se k němu, třebas opětovně, jiný olivový olej nežehnaný, avšak v menším množství.

Kán. 735.

Farář si musí vyžádat svaté oleje od svého ordináře a pečlivě je uchovávat pod zámkem v kostele v bezpečné a slušné úschově; a doma je smí mít jen z nouze nebo z jiného rozumného důvodu, dá-li k tomu svolení ordinář.

Kán. 736.

Za udílení svátostí nesmí přisluhovatel vymáhat anebo žádat nic z jakéhokoli důvodu nebo při jakékoli příležitosti, ať přímo, ať nepřímo, kromě dávek, o nichž se zmiňuje kán. 1507, § 1.

STAŤ I.
K ř e s t .

Kán. 737.

§ 1. Křest, brána a základ svátostí, jehož přijetí skutkem nebo aspoň touhou je všem nezbytné ke spáse, se platně udílí jen omytím pravou a přirozenou vodou s předepsaným slovním doprovodem.

§ 2. Udílí-li se při zachování všech obřadů a obřadností, jež jsou předepsány v obřadních knihách, nazývá se slavnostní; jinak neslavnostní či soukromý.

Hlava I.
Udělovatel křtu.

Kán. 738.

§ 1. Řádným udělovatelem slavnostního křtu je kněz; ale jeho udělení je vyhrazeno faráři nebo jinému knězi se svolením tohoto faráře nebo místního ordináře, které se pravoplatně předpokládá v případě nutnosti.

§ 2. Také cizince slavnostně pokřtí příslušný farář ve své farnosti, pokud je to snadno a bez průtahů možné; jinak může cizince slavnostně pokřtít kterýkoli farář ve svém území.

Kán. 739.

V cizím území nesmí nikdo bez potřebného svolení udělit slavnostní křest ani obyvatelům svého místa.

Kán. 740.

Kde ještě nejsou zřízeny farnosti anebo nevlastní farnosti, nutno přihlédnout ke zvláštním ustanovením a přijatým obyčejům, aby se zjistilo, kterému knězi kromě ordináře přináleží právo křtít v celém území nebo v jeho části.

Kán. 741.

Mimořádným udělovatelem slavnostního křtu je jáhen; ten však nesmí užít své moci bez svolení místního ordináře nebo faráře, které lze udělit jen z pádného důvodu a které se v naléhavé nutnosti pravoplatně předpokládá.

Kán. 742.

§ 1. Neslavnostní křest, o němž se zmiňuje kán. 759, § 1, může udělit kdokoliv, zachová-li se předepsaná látka, forma a úmysl; pokud však je možno, přiberou se dva svědkové nebo aspoň jeden, kteří by mohli dokázat, že křest byl udělen.

§ 2. Knězi, je-li přítomen, se však dá přednost před jáhnem, jáhnovi před podjáhnem, duchovnímu před laikem a muži před ženou, leč by se z ohledu na stud slušelo, aby křtila spíš žena než muž, nebo leč by žena znala lépe formu a způsob křtu.

§ 3. Otci anebo matce není dovoleno křtít své potomstvo mimo případ nebezpečí smrti, když není po ruce nikoho, kdo by křtil.

Kán. 743.

Nechť farář pečuje o to, aby se věřící, zejména porodní báby, lékaři a chirurgové, pro případ nutnosti přesně naučili správnému způsobu křtu.

Kán. 744.

Kde je to snadno možné, ohlásí se křest dospělých místnímu ordináři, aby jej, bude-li chtít, udělil slavnostněji on nebo jeho zmocněnec.

Hlava II.

O podmětu křtu.

Kán. 745.

§ 1. Schopným podmětem křtu je výlučně každý žijící člověk, dosud nepokřtěný.

§ 2. Jde-li o křest:

1. Rozumí se podle předpisu kán. 88, § 3 výrazem "dítky" či "děti" ti, kdož dosud nedosáhli užívání rozumu, a k nim se čítají ti, kdož od dětství jsou nepříčetní, ať jsou staří jakkoliv;

2. za dospělé pak se považují ti, kdož mají užívání rozumu; a to postačí k tomu, aby každý z nich mohl z vlastního rozhodnutí žádat o křest a být k němu připuštěn.

Kán. 746.

§ 1. Nikdo nesmí být pokřtěn v mateřském lůně, dokud je odůvodněná naděje, že může být pokřtěn po pravidelném porodu.

§ 2. Ukáže-li se hlavička dítěte a hrozí-li nebezpečí smrti, pokřtí se dítě na hlavě; a vyvázne-li živé, nesmí se později znovu pokřtít podmínečně.

§ 3. Ukáže-li se jiný úd dítěte, pokřtí se dítě na něm podmínečně, hrozí-li nebezpečí; avšak narodí-li se dítě živé, nutno je znovu pokřtít podmínečně.

§ 4. Zemře-li matka v těhotenství a je-li jisto, že plod vytažený těmi, jimž to přísluší, je živý, pokřtí se bezpodmínečně; je-li o tom pochybnost, pokřtí se podmínečně.

§ 5. Byl-li plod pokřtěn v mateřském lůně, musí být po narození znovu pokřtěn podmínečně.

Kán. 747.

Jest pečovat o to, aby všechny nedonošené plody byly bez ohledu na dobu porodu pokřtěny bezpodmínečně, je-li jisto, že jsou živé; je-li o tom pochybnost, podmínečně.

Kán. 748.

Zrůdné a znetvořené plody se vždy pokřtí aspoň podmínečně; v pochybnosti však, zda jde o jednoho člověka či o více lidí, pokřtí se jeden bezpodmínečně, ostatní podmínečně.

Kán. 749.

Nalezenci se pokřtí podmínečně, leč by po pečlivém vyšetření věci bylo bezpečně zjištěno, že byli pokřtěni.

Kán. 750.

§ 1. Dítě nevěřících rodičů se křtí dovoleně dokonce i proti jejich vůli, octne-li se v takovém nebezpečí života, že možno předvídat, že zemře dřív, než dosáhne užívání rozumu. rozumné

§ 2. Mimo nebezpečí smrti, jen když je postaráno o jeho katolickou výchovu, se křtí dovoleně:

1. Svolí-li k tomu rodiče nebo poručníci, anebo aspoň jeden z nich;

2. není-li rodičů, to jest otce, matky, děda a báby, nebo poručníků, anebo pozbudou-li práva k němu nebo nemohou-li je žádným způsobem vykonávat.

Kán. 751.

O křtu dětí dvou bludařů anebo rozkolníků anebo dvou katolíků, kteří upadli v odpadlictví, bludařství nebo rozkol, platí zpravidla předpisy stanovené v předchozím kánonu.

Kán. 752.

§ 1. Dospělý smí být pokřtěn jen tehdy, je-li při vědomí a souhlasí-li a byl-li důkladně poučen; mimoto nutno jej vybídnout, aby vzbudil lítost nad svými hříchy.

§ 2. Avšak v nebezpečí smrti, nelze-li jej pečlivěji poučit o hlavních tajemstvích víry, postačí k udělení křtu, když dá nějakým způsobem na jevo, že s nimi souhlasí, a opravdově slíbí, že bude zachovávat příkazy křesťanského náboženství.

§ 3. Nemůže-li pak ani požádat o křest, ale projeví-li buď před tím nebo v přítomném stavu nějakým přijatelným způsobem úmysl křest přijmout, nutno jej pokřtít podmínečne; uzdraví-li se potom a trvá-li pochybnost o platnosti uděleného křtu, udělí se křest podmínečně znovu.

Kán. 753.

§ 1. Sluší se, aby jak kněz, který hodlá pokřtít dospělé, tak i sami dospělí, jsou-li zdraví, byli lačni.

§ 2. Nebrání-li tomu závažné a naléhavé důvody, je dospělý po svém křtu ihned přítomen mešní oběti a přistoupí k svatému přijímání.

Kán. 754.

§ 1. Nepříčetní a zuřiví smějí být pokřtěni, jen když v tom stavu jsou od narození nebo od doby před dosažením užívání rozumu; a tu nutno pokřtít je jako děti.

§ 2. Mají-li však jasné okamžiky, pokřtí se, pokud jsou při smyslech, přejí-li si to.

§ 3. Pokřtí se též, hrozí-li jim nebezpečí smrti, jestliže dřív, než upadli v choromyslnost, dali na jevo touhu přijmout křest.

§ 4. Kdo trpí spavou nemocí anebo zánětem mozku, pokřtí se jen při vědomí a přeje-li si to; avšak hrozí-li nebezpečí smrti, platí předpis § 3.

Hlava III.

Obřady a obřadnosti křtu.

Kán. 755.

§ 1. Křest se udělí slavnostně, s výhradou předpisu kán. 759.

§ 2. Místní ordinář může ze závažného a rozumného důvodu dovolit, aby se obřadností předepsaných pro křest dětí užilo při křtu dospělých.

Kán. 756.

§ 1. Děti musejí být pokřtěny podle obřadu rodičů.

§ 2. Přísluší-li jeden z rodičů k obřadu latinskému, druhý k východnímu, pokřtí se dítě podle obřadu otcova, leč by zvláštní právo stanovilo jinak.

§ 3. Je-li jen jeden z rodičů katolíkem, nutno dítě pokřtít podle jeho obřadu.

Kán. 757.

§ 1. Při slavnostním křtu nutno užít vody k tomu účelu posvěcené.

§ 2. Ubylo-li svěcené vody v křtitelnici natolik, že se zdá, že nepostačí, přimísí se, třebas opětovně, jiná nesvěcená, avšak v menším množství.

§ 3. Zkazí-li se však anebo vyteče-li anebo dojde-li jakýmkoli způsobem, vleje farář do čistotou se lesknoucí křtitelnice čerstvou vodu a posvětí ji podle zvláštního obřadu předepsaného v příslušných liturgických knihách.

Kán. 758.

I když možno křest platně udělit buď litím, buď ponořením, buď pokropením, přece se podrží způsob první nebo druhý anebo z obou smíšený, kterého z nich se užívá víc, podle schválených obřadních knih různých Církví.

Kán. 759.

§ 1. V nebezpečí smrti je dovoleno udělit křest soukromě; a uděluje-li jej někdo, kdo není ani jáhen ani kněz, vykoná se jen to, co je nutné k platnosti křtu; uděluje-li jej kněz nebo jáhen, zachovají se, stačí-li čas, též obřadnosti, které následují po křtu.

§ 2. Mimo nebezpečí smrti může místní ordinář dovolit soukromý křest jen tehdy, jde-li o bludaře, kteří v dospělém věku jsou křtěni podmínečně.

§ 3. Obřadnosti však, které se při udělení křtu z jakéhokoli důvodu opomenou, se co nejdřív v kostele doplní, leč v případě, o němž se zmiňuje § 2.

Kán. 760.

Opakuje-li se křest podmínečně, doplní se obřadnosti, byly-li opomenuty při prvním křtu, s výhradou předpisu kán. 759, § 3; bylo-li jich však při prvním křtu užito, možno je při druhém křtu opakovat nebo opomenout.

Kán. 761.

Ať faráři pečují o to, aby křtěnci bylo dáno křesťanské jméno; a nebudou-li moci toho dosáhnout, ať k jménu, danému od rodičů, přidají jméno některého světce a do knihy pokřtěných zapíší obě jména.

Hlava IV.

Kmotři.

Kán. 762.

§ 1. Podle prastarého církevního obyčeje smí být někdo slavnostně pokřtěn jen tehdy, má-li, pokud je to možné, svého kmotra.

§ 2. Také při soukromém křtu se přibere kmotr, lze-li ho snadno sehnat; nebylo-li ho, přibere se při doplnění obřadností křtu, ale v tomto případě nijak nevchází v duchovní příbuzenství.

Kán. 763.

§ 1. Opakuje-li se křest podmínečně, přibere se, pokud je to možné, týž kmotr, který případně byl přítomen při prvním křtu; kromě

tohoto případu není při podmínečném křtu zapotřebí kmotra.

§ 2. Při podmínečném opakování křtu nevchází v duchovní příbuzenství ani kmotr, který byl přítomen při prvním křtu, ani ten, který při následujícím, leč by byl při obou křtech přibrán týž kmotr.

Kán. 764.

Za kmotra se přibere jen jedna osoba, třebas odlišného pohlaví než je křtěnec, nebo nejvýš jeden muž a jedna žena.

Kán. 765.

Aby kdo byl kmotrem, je třeba:

1. Aby byl pokřtěný, měl užívání rozumu a měl úmysl zastávat ten úřad;

2. aby nepříslušel k žádné bludařské anebo rozkolnické sektě, ani nebyl odsuzujícím nebo prohlašujícím rozsudkem exkomunikován anebo bezectný právní bezectností anebo vyloučen z legitimních církevních úkonů, ani nebyl sesazeným nebo degradovaným duchovním;

3. aby ani nebyl otcem, matkou nebo manželem křtěncovým;

4. aby jej ustanovil sám křtěnec nebo jeho rodiče nebo poručníci anebo, není-li těchto, udělovatel křtu;

5. aby křtěnce při úkonu křtu osobně nebo skrze zástupce tělesně držel anebo se ho dotýkal nebo jej ihned vyzvedl či přijal z křtitelnice anebo z rukou křtitele.

Kán. 766.

Aby však kdo byl dovoleně připuštěn za kmotra, je třeba:

1. Aby byl dosáhl čtrnáctého roku svého věku, leč by udělovatel křtu z pádného důvodu uznal jinak;

2. aby nebyl exkomunikován pro notorický trestný čin nebo vyloučen z legitimních úkonů nebo bezectný právní bezectností, aniž však došlo k rozsudku, ani nebyl stižen interdiktem anebo nebyl jinak veřejným zločincem nebo bezectný skutkovou bezectností;

3. aby znal základní pravdy víry;

4. aby v žádné řeholi nebyl novicem nebo profesem, leč by naléhala nutnost a bylo tu výslovné povolení aspoň místního představeného;

5. aby neměl vyšších svěcení, leč by přistoupilo výslovné svolení příslušného ordináře.

Kán. 767.

V pochybnosti, zda koho možno platně nebo dovoleně připustit k úřadu kmotra či nikoli, se farář poradí s ordinářem, stačí-li na to čas.

Kán. 768.

Následkem křtu vchází jen křtitel a kmotr v duchovní příbuzenství s pokřtěným.

Kán. 769.

Kmotři mají za úkol, plynoucí z převzaté služby, trvale se starat o duchovní dítko a pečovat ve věcech, jež se týkají zásad křesťanského života, svědomitě o to, aby dítko po celý život bylo takové, jak to slavnostní obřadností slíbili.

Hlava V.

Doba a místo udílení křtu.

Kán. 770.

Děti se pokřtí co nejdřív; a faráři a kazatelé často připomenou věřícím tuto jejich vážnou povinnost.

Kán. 771.

Soukromý křest lze v naléhavé nutnosti udělit kdykoli a kdekoli.

Kán. 772.

Také slavnostní křest možno udělit v kterýkoli den; sluší se však, aby se křest dospělých podle prastarého církevního obřadu, jestliže je to pohodlně možné, udílel v svatvečer Božího Hodu velikonočního a svatodušního, obzvlášť v metropolitních a katedrálních kostelech.

Kán. 773.

Příslušným místem pro udělení slavnostního křtu je křestní prostora v kostele nebo veřejné kapli.

Kán. 774.

§ 1. Kterýkoli farní kostel nechť má křtitelnici, při čemž se odvolává a zavrhuje jakékoliv opačné ustanovení, výsada nebo obyčej, s výhradou pravoplatného hromadného práva jinými kostely již nabytého.

§ 2. Místní ordinář může pro pohodlí věřících dovolit nebo nařídit, aby byla zřízena křtitelnice také v jiném kostele nebo veřejné kapli uvnitř farního obvodu.

Kán. 775.

Nemůže-li křtěnec pro místní vzdálenost nebo jiné okolnosti bez vážné újmy anebo nebezpečí přijít anebo být přinesen do farního anebo do jiného kostela, který má právo křtitelnice, může a musí farář udělit slavnostní křest v nejbližším kostele anebo veřejné kapli uvnitř farního obvodu, i když tyto nemají křtitelnice.

Kán. 776.

§ 1. V soukromých domech však smí být slavnostní křest udělen jen za těchto okolností:

1. Jestliže křtěnci jsou dítkami nebo vnuky skutečných hlav států nebo následníků trůnu, kdykoli tito o to řádně požádají;

2. jestliže místní ordinář podle svého moudrého uvážení a svědomí uzná z pádného a rozumného důvodu v některém mimořádném případě za hodné to povolit.

§ 2. V zmíněných případech nutno křest udělit v domácí kapli anebo aspoň na jiném slušném místě, a to křestní vodou posvěcenou obvyklým způsobem.

Hlava VI.

Záznam o udělení křtu a jeho důkaz.

Kán. 777.

§ 1. Faráři musejí pečlivě a bez jakéhokoli průtahu zapsat jména pokřtěných do křestní knihy, při čemž učiní zmínku o udělovateli, rodičích a kmotrech a o místě a dni udělení křtu.

§ 2. Jde-li však o nemanželské dítky, nutno zapsat jméno matky, je-li její mateřství veřejně známo nebo žádá-li za to sama dobrovolně písemně nebo před dvěma svědky; rovněž jméno otce, jen když to sám dobrovolně od faráře požaduje buď písemně, nebo před dvěma svědky, nebo je-li znám z veřejné úřední listiny; v ostatních případech se narozený zapíše jako dítko neznámého otce nebo neznámých rodičů.

Kán. 778.

Nebyl-li křest udělen ani příslušným farářem ani v jeho přítomnosti, zpraví udělovatel o tom, že byl udělen, co nejdřív křtěncova faráře příslušného podle bydliště.

Kán. 779.

K důkazu, že byl udělen křest, nevzniká-li tím nikomu újma, stačí jeden svědek úplně bezvadný nebo přísaha samotného pokřtěného, obdržel-li křest v dospělém věku.

STAŤ II.

Biřmování.

Kán. 780.

Svátost biřmování nutno udílet vkládáním ruky, spojeným s pomazáním čela křižmem, a slovy předepsanými v pontifikálních knihách schválených Církví.

Kán. 781.

§ 1. Křižmo, jehož se má užít při svátosti biřmování, musí být posvěceno biskupem, i když svátost mocí práva nebo mocí apoštolského indultu udílí kněz.

§ 2. Pomazání se však nesmí dít nějakým nástrojem, nýbrž samotnou rukou udělovatelovou položenou řádně na hlavu biřmovancovu.

Hlava I.

Udělovatel biřmování.

Kán. 782.

§ 1. Řádným udělovatelem biřmování je jedině biskup.

§ 2. Mimořádným udělovatelem je kněz, kterému to oprávnění přiznává buď obecné právo nebo zvláštní indult Apoštolského Stolce.

§ 3. Toto oprávnění již mocí práva mají, kromě kardinálů S. Ř. C. podle předpisu kán. 239, § 1, bod 23., opat nebo prelát nepříslušející k žádné diecési, apoštolský vikář a prefekt, ti však ho mohou platně užít toliko uvnitř hranic svého území a jen dokud zastávají dotyčný úřad.

§ 4. Kněz latinského obřadu, kterému toto oprávnění přísluší mocí indultu, udílí biřmování platně jedině věřícím svého obřadu, leč by v indultu bylo výslovně stanoveno jinak.

§ 5. Kněžím východního obřadu, kteří mají oprávnění nebo výsadu udílet dětem jejich obřadu biřmování zároveň s křtem, není dovoleno udílet je dětem latinského obřadu.

Kán. 783.

§ 1. Biskup ve své diecési udílí tuto svátost pravoplatně také těm, kdož k ní nepříslušejí, leč by tomu bránila výslovná zápověď jejich příslušného ordináře.

§ 2. V cizí diecési potřebuje aspoň rozumně předpokládaného svolení místního ordináře, leč by šlo o jeho vlastní podřízené, jimž biřmování udělí soukromě a bez berly a mitry.

Kán. 784.

Též knězi je dovoleno, je-li obdařen apoštolskou místní výsadou, biřmovat v určeném mu obvodu také ty, kdož tam nepříslušejí, leč by to výslovně zakázali jejich ordináři.

Kán. 785.

§ 1. Biskup má povinnost udělit tuto svátost svým podřízeným řádně a rozumně o to žádajícím, zejména při visitací diecése.

§ 2. Tutéž povinnost má kněz, obdařený apoštolskou výsadou, vůči oněm osobám, v jejichž prospěch je přiznáno oprávnění.

§ 3. Ordinář z pravoplatného důvodu zaneprázdněný anebo nemající biřmovací moci se musí aspoň během každých pěti let, pokud je to možné, postarat o to, aby byla jeho podřízeným udělena tato svátost.

§ 4. Jestliže hrubě zanedbá udílet osobně nebo skrze zástupce svým podřízeným svátost biřmování, platí předpis kán. 274, bod 4.

Hlava II.

Podmět biřmování.

Kán. 786.

Křestní vodou neomytého nelze platně biřmovat; aby kdo kromě toho byl biřmován dovoleně a s užitkem, musí se nacházet ve stavu milosti, a má-li užívání rozumu, být dostatečně poučen.

Kán. 787.

Ačkoli tato svátost není nutným prostředkem k spáse, přece není nikomu dovoleno ji opomenout, když se k ní poskytne příležitost; ano, nechť faráři pečují o to, aby věřící k ní přistoupili ve vhodnou dobu.

Kán. 788.

I když se udělení svátosti biřmování v latinské Církvi příhodně odkládá na přibližně sedmý rok věku, možno ji nicméně udělit také dřív, ocitne-li se dítě v nebezpečí smrti nebo zdá-li se to udělovateli z pádných a závažných důvodů být radno.

Kán. 789.

Je-li biřmovanců víc, nechť jsou přítomni prvnímu vkládání či vztažení rukou a neodcházejí před skončením obřadu.

Hlava III.

Doba a místo udílení biřmování.

Kán. 790.

Tuto svátost možno udělit v kterékoli době; zvlášť se však sluší udílet ji v týdnu svatodušním.

Kán. 791.

I když vlastním místem pro udělení biřmování je kostel, přece může udělovatel tuto svátost z důvodu, jejž uzná za pádný a rozumný, udělit na kterémkoli jiném slušném místě.

Kán. 792.

Biskup má uvnitř hranic své diecése právo udílet biřmování též v místech vyňatých.

Hlava IV.
Kmotři.

Kán. 793.

Podle prastarého církevního zvyku nutno jako při křtu tak také při biřmování přibrat kmotra, lze-li ho opatřit.

Kán. 794.

§ 1. Kmotr přivede jen jednoho biřmovance anebo dva, leč by udělovatel z pádného důvodu rozhodl jinak.

§ 2. Nechť též je pro jednotlivé biřmovance jen jeden kmotr.

Kán. 795.

Aby kdo byl kmotrem, je třeba:

1. Aby též sám byl biřmovaný, měl užívání rozumu a měl úmysl zastávat ten úřad;

2. aby nepříslušel k žádné bludařské anebo rozkolnické sektě a aby nebyl prohlašujícím anebo odsuzujícím rozsudkem potrestán žádným z trestů, o nichž se zmiňuje kán. 765, bod 2.;

3. aby nebyl otcem, matkou nebo manželem biřmovance;

4. aby jej ustanovil biřmovanec nebo jeho rodiče nebo poručníci nebo, není-li těchto anebo odmítají-li to učinit, udělovatel nebo farář;

5. aby se biřmovance při samotném úkonu biřmování osobně nebo skrze zástupce tělesně dotýkal.

Kán. 796.

Aby kdo byl dovoleně připuštěn k úřadu kmotra, je třeba:

1. Aby to byl někdo jiný než křestní kmotr, leč by rozumný důvod podle úsudku udělovatelova doporučoval jinak anebo se biřmování oprávněně udílelo hned po křtu;

2. aby byl téhož pohlaví jako biřmovanec, leč by udělovatel ve zvláštních případech rozhodl z rozumného důvodu jinak;

3. aby kromě toho byly zachovány předpisy kán. 766.

Kán. 797.

Také z platného biřmování zvniká mezi biřmovaným a kmotrem duchovní příbuzenství, následkem něhož má kmotr povinnost starat se trvale o biřmovaného a pečovat o jeho křesťanskou výchovu.

Hlava V.

Záznam o udělení biřmování a jeho důkaz.

Kán. 798.

Kromě záznamu v knize pokřtěných, o němž se zmiňuje kán. 470, § 2, zapíše farář ve zvláštní knize jména udělovatele, biřmovanců, rodičů a kmotrů a den a místo biřmování.

Kán. 799.

Nebyl-li příslušný farář biřmovanců přítomen, zpraví jej udělovatel buď sám osobně, buď skrze zástupce, co nejdřív o tom, že bylo uděleno biřmování.

Kán. 800.

K důkazu, že bylo uděleno biřmování, nevzniká-li tím nikomu újma, stačí jeden svědek prostý vší námitky nebo přísaha samotného biřmovaného, leč by býval biřmován v dětském věku.

STAŤ III.

Nejsvětější Eucharistie.

Kán. 801.

V nejsvětější Eucharistii je pod způsobami chleba a vína sám Kristus Pán přítomen, obětován a přijímán.

Hlava I.

Přesvatá oběť mše sv.

Čl. I. - Kněz celebrující oběť mše sv.

Kán. 802.

Moc přinášet oběť mše sv. mají jedině kněží.

Kán. 803.

Není dovoleno více kněžím spolucelebrovat kromě ve mši sv. při kněžském svěcení a ve mši sv. při biskupské konsekraci podle Římského Pontifikálu.

Kán. 804.

§ 1. Jestliže kněz nepříslušející ke kostelu, v němž žádá celebrovat, předloží pravý a do té doby platný doporučný list svého ordináře, je-li světským knězem, nebo svého představeného, je-li řeholníkem, nebo posvátné kongregace pro východní Církev, je-li knězem východního obřadu, připustí se k celebrování mše sv., leč by bylo zjištěno, že se mezitím dopustil něčeho, proč mu musí být odepřeno celebrovat.

§ 2. Nemá-li toho listu, ale je-li rektoru kostela nezvratně známa jeho bezúhonnost, bude moci být připuštěn; je-li však rektoru neznám, může být i přesto připuštěn jednou nebo dvakrát, jen když, oděn v církevní šat, nevezme následkem celebrování z žádného právního titulu nic od kostela, v němž obětuje, a poznamená jméno, úřad a svou diecési ve zvláštní knize.

§ 3. Zvláštní předpisy o této věci, vydané místním ordinářem, s výhradou předpisů tohoto kánonu, platí pro všechny, třebas vynaté řeholníky, leč by šlo o připuštění řeholníků k celebrování v kostele jejich řehole.

Kán. 805.

Všichni kněží mají povinnost konat mešní oběť víckrát do roka, ať však biskup nebo řeholní představený pečuje o to, aby sloužili mši sv. aspoň každou neděli a v ostatní zasvěcené svátky.

Kán. 806.

§ 1. Kromě Božího hodu vánočního a Památky všech věrných zemřelých, kdy je oprávnění přinášet eucharistickou oběť třikrát, není knězi dovoleno celebrovat denně víc mší sv., leč podle apoštolského indultu anebo dovolení místního ordináře.

§ 2. Toto oprávnění však může ordinář udělit jen tehdy, když by podle jeho moudrého úsudku nemohla značná část věřících být o zasvěceném svátku pro nedostatek kněží přítomna mši sv.; není však v jeho moci dovolit témuž knězi víc než dvě mše sv.

Kán. 807.

Kněz, který je si vědom smrtelného hříchu, se nesmí odvážit celebrovat mši sv. bez předchozí svátostné zpovědi, i kdyby měl za to, že vzbudil sebevětší lítost; ale celebroval-li, když nebylo zpovědníka a v naléhavé nutnosti, ovšem po vzbuzení dokonalé lítosti, ať se co nejdřív vyzpovídá.

Kán. 808.

Knězi je dovoleno celebrovat jen tehdy, zachoval-li od půlnoci přirozenou lačnost.

Kán. 809.

Je ponecháno na vůli aplikovat mši sv. za kterékoli osoby, jak živé, tak také zemřelé, odpykávající svá provinění v očistci, s výhradou předpisu kán. 2262, § 2, bod 2.

Kán. 810.

Kněz nesmí opomenout připravit se zbožnou modlitbou na vykonání eucharistické oběti a po jejím skončení poděkovat Bohu za tak veliké dobrodiní.

Kán. 811.

§ 1. Kněz, který jde celebrovat mši sv., nechť má na sobě patřičný šat sahající po kotníky, a posvátná roucha předepsaná rubrikami jeho obřadu.

§ 2. Nechť však upustí od čepičky a prstenu, leč by byl kardinálem S. Ř. C., biskupem nebo benedikovaným opatem anebo leč by mu apoštolský indult dovoloval jich užívání při celebrování mše sv.

Kán. 812.

Žádnému celebrujícímu knězi, kromě biskupů a ostatních prelátů majících právo pontifikálií, není dovoleno mít přisluhujícího kněze jen z důvodu pocty anebo slavnosti.

Kán. 813.

§ 1. Kněz nesmí celebrovat mši sv. bez ministranta, který nechť mu přisluhuje a odpovídá.

§ 2. Ministrantem přisluhujícím při mši sv. nesmí být žena, leč není-li po ruce muž, z pádného důvodu a pod tou podmínkou, že bude žena odpovídat z povzdálí a nikterak nepřistoupí k oltáři.

Čl. II. - Obřady a obřadnosti mše sv.

Kán. 814.

Svatosvatá oběť mše sv. se musí přinášet s použitím chleba a vína, k němuž nutno přimísit zcela nepatrně vody.

Kán. 815.

§ 1. Chléb musí být ryze pšeničný a čerstvě pečený tak, aby nebylo žádné nebezpečí zkažení.

§ 2. Víno musí být přírodní z vinné révy a nezkažené.

Kán. 816.

Při celebrování mše sv. musí kněz užít, podle příslušného obřadu, chleba nekvašeného nebo kvašeného, ať přináší mešní oběť kdekoliv.

Kán. 817.

Třebas by naléhala krajní nutnost, je nepřípustné proměnit jednu látku bez druhé anebo třebas obojí mimo celebrování mše sv.

Kán. 818.

Ať celebrující kněz zachovává přesně a zbožně rubriky svých obřadních knih a nechť dbá o to, aby nepřipojoval jiné obřadnosti anebo modlitby podle svého vlastního uvážení, při čemž se zavrhuje jakýkoliv opačný obyčej.

Kán. 819.

Oběť mše sv. nutno celebrovat liturgickým jazykem dotyčného obřadu Církví schváleného.

Čl. III. - Doba a místo celebrování mše sv.

Kán. 820.

Oběť mše sv. možno konat o všech dnech s výjimkou těch, jež vylučuje příslušný obřad kněze.

Kán. 821.

§ 1. Mše sv. se nesmí začít celebrovat dřív než hodinu před ranním rozbřeskem nebo později než hodinu po poledni.

§ 2. V noci o Narození Páně možno o půlnoci začít jedině konventní nebo farní mši sv., ne však jinou bez apoštolského indultu.

§ 3. Avšak ve všech řeholních či zbožných domech, majících kapli s oprávněním uchovávat trvale nejsvětější Eucharistii, může jeden kněz v noci o Narození Páně celebrovat tři obřadní mše sv. nebo při zachování příslušných předpisů jen jednu, při níž všichni přítomní též splnují platně sváteční povinnost, a podávat svaté přijímání těm, kdož o to žádají.

Kán. 822.

§ 1. Mši sv. nutno celebrovat na posvěceném oltáři a v kostele nebo kapli posvěcené anebo žehnané podle předpisu práva, s výhradou předpisu kán. 1196.

§ 2. Výsadu přenosného oltaře uděluje buď právo nebo jen indult Apoštolského Stolce.

§ 3. Této výsadě jest rozumět tak, že poskytuje oprávnění celebrovat kdekoli, avšak na počestném a slušném místě a na oltářním kamenu, ne však na moři.

§ 4. Místní ordinář anebo, jde-li o dům vyňaté řehole, vyšší představený může jen z pádného a rozumného důvodu v nějakém mimořádném případě a jednotlivě udělit svolení celebrovat mimo kostel a kapli na oltářním kamenu a na slušném místě, nikdy však v ložnici.

Kán. 823.

§ 1. Není dovoleno celebrovat mši sv. v chrámu bludařů nebo rozkolníků, třebas kdysi řádně posvěceném anebo žehnaném.

§ 2. Není-li oltáře příslušného obřadu, je kněz oprávněn celebrovat příslušným obřadem na posvěceném oltáři jiného katolického obřadu, ne však na řeckých antimensiích.

§ 3. Na papežských oltářích nesmí nikdo celebrovat bez apoštolského indultu.

Čl. IV. - Mešní almužny či stipendia.

Kán. 824.

§ 1. Podle přijatého a vžitého církevního zvyku a zařízení je kterémukoli knězi celebrujícímu a aplikujícímu mši sv. dovoleno přijmout almužnu či stipendium.

§ 2. Kdykoli však kněz celebruje víckrát za den, nesmí, aplikuje-li jednu mši sv. z titulu spravedlnosti, přijmout, leč na Boží Hod vánoční, almužnu za další mši sv., s výjimkou nějaké odměny z vnějšího titulu.

Kán. 825.

Nikdy není dovoleno:

1. Aplikovat mši sv. na úmysl někoho, kdo poskytne almužnu a o aplikaci teprve požádá, ale dosud nepožádal, a podržet později danou almužnu za dříve aplikovanou mši sv.;

2. vzít almužnu na mši sv., která je dluhována a aplikována z jiného titulu;

3. přijmout dvojí almužnu za aplikaci téže mše sv.;

4. vzít jednu almužnu na pouhou celebraci, druhou na aplikaci téže mše sv., leč by bylo bezpečně zjištěno, že jedna almužna byla poskytnuta za celebraci bez aplikace.

Kán. 826.

§ 1. Stipendia, jež věřící poskytují na mše sv. ať z vlastní zbožnosti, jakoby z ruky do ruky, ať ze závazku, třebas trvalého, jejž uložil zůstavitel svým dědicům, zovou se ruční.

§ 2. Ruční v nevlastním smyslu se nazývají stipendia nadačních mší sv., jež nemohou být aplikovány v příslušném místě anebo těmi, kdož by je měli aplikovat podle nadační listiny, a jež proto podle práva anebo indultu Svatého Stolce nutno odevzdat jiným kněžím, aby byly splněny.

§ 3. Ostatní stipendia, jež se pobírají z výnosu nadací, slovou nadační či nadační mše sv.

Kán. 827.

Mešní almužna budiž zcela prosta jakéhokoliv i jen zdání obchodu nebo kupčení.

Kán. 828.

Nutno celebrovat a aplikovat tolik mší sv., kolik bylo dáno a přijato stipendií, třebas nepatrných.

Kán. 829.

I když bez viny onoho, kdo je povinen celebrovat, se přijaté již mešní almužny ztratily, závazek nepomíjí.

Kán. 830.

Poskytne-li kdo peněžní obnos za aplikaci mší sv. neuváděje jich počet, vypočte se tento podle almužny místa, kde se dárce zdržoval, leč by bylo nutno mít oprávněně za to, že měl jiný úmysl.

Kán. 831.

§ 1. Je věcí místního ordináře stanovit ve své diecési ruční mešní almužnu dekretem pokud možno vyneseným na diecésní synodě; a knězi není dovoleno požadovat nad ni vyšší.

§ 2. Kde chybí dekret ordinářův, platí diecésní obyčej.

§ 3. Také řeholníci, třebas vyňatí, musejí se, pokud jde o ruční almužny, řídit dekretem místního ordináře anebo diecésním obyčejem.

Kán. 832.

Kněz je oprávněn přijmout vyšší almužnu dobrovolně poskytnutou na aplikaci mše sv.; a také nižší, leč by to místní ordinář zapověděl.

Kán. 833.

Předpokládá se, že dárce žádal pouze aplikaci mše sv.; avšak stanoví-li dárce výslovně nějaké okolnosti, jež mají být zachovány při celebrování mše sv., musí kněz přijímající almužnu dodržet jeho přání.

Kán. 834.

§ 1. Mše sv., pro jichž sloužení dárce výslovně určil dobu, nutno celebrovat výhradně v tu dobu.

§ 2. Neurčí-li dárce výslovně žádné doby pro celebrování ručních mší sv.:

1. Nutno mše sv. objednané v naléhavé záležitosti celebrovat co nejdřív v započitatelné době;

2. v ostatních případech nutno mše sv. celebrovat během krátké doby podle většího či menšího počtu mší sv.

§ 3. Ponechá-li však dárce dobu celebrování výslovně volné úvaze knězově, bude je moci kněz celebrovat v době jemu nejlépe vhodné, bez újmy předpisu kán. 835.

Kán. 835.

Nikomu není dovoleno přijmout tolik mší sv. se závazkem je osobně celebrovat, že by jim nemohl dostát během roku.

Kán. 836.

V kostelech, kde se pro zvláštní zbožnost věřících sejde tolik mešních almužen, že nelze tam všechny mše sv. v příslušné době odcelebrovat, se věřící upozorní vývěskou umístěnou na přístupném nápadném místě, že objednané mše sv. budou celebrovány buď tam, bude-li to snadno možné, nebo jinde.

Kán. 837.

Kdo má mše sv., jež musejí být celebrovány jinými kněžími, nechť je rozdělí co nejdřív, bez újmy předpisu kán. 841; ale právoplatná lhůta pro jejich celebrování začíná dnem, kdy je přijal kněz hodlající je celebrovat, leč by bylo stanoveno jinak.

Kán. 838.

Kdo má počet mší sv., o nichž mu je dovoleno volně určovat, může je přidělit kněžím podle své volby, jen když mu je dobře známo, že jsou úplně bezvadní nebo že je doporučuje osvědčení příslušného ordináře.

Kán. 839.

Kdo odevzdá jiným kněžím celebrovat mše sv. přijaté od věřících anebo jakýmkoli způsobem svěřené jeho svědomitosti, je vázán tak dlouho, dokud neobdrží styrzení o tom, že převzali závazek a obdrželi stipendium.

Kán. 840.

§ 1. Kdo odesílá ruční mešní almužny jiným, musí je odeslat beze srážky, jak je přijal, leč by buď dárce výslovně dovolil něco si ponechat nebo bylo bezpečně zjištěno, že částka převyšující diecésní sazbu byla dána vzhledem k osobě.

§ 2. Při ručních mších sv. v nevlastním smyslu, nebrání-li tomu úmysl zakladatelův, se pravoplatně podržuje převyšující částka a stačí odeslat pouhou ruční almužnu diecése, v níž se celebruje ta mše sv., jestliže vydatná almužna nahrazuje část majetkového základu obročí anebo zbožné nadace.

Kán. 841.

§ 1. Všichni i jednotliví správcové zbožných nadací anebo kdož jakýmkoli způsobem jsou povinni splnit mešní závazky, ať duchovní, ať laici, odevzdají mešní závazky, jimž se dosud nedostálo, koncem každého roku svým ordinářům způsobem, jejž tito stanoví.

§ 2. Této době však nutno rozumět tak, že při ručních mších sv. v nevlastním smyslu povinnost je odvést začíná koncem onoho roku, během něhož měly být závazky splněny; při ručních pak rok po dni převzetí závazku, s výhradou odlišného přání dárců.

Kán. 842.

Právo a povinnost bdít nad tím, aby byla splněna mešní břemena, náleží ve světských kostelech místnímu ordináři, v kostelech řeholníků jejich představeným.

Kán. 843.

§ 1. Rektoři kostelů a jiných zbožných míst, ať světských, ať řeholních, v nichž je zvykem přijímat mešní almužny, nechť vedou zvláštní knihu, v níž přesně zaznamenají počet, úmysl, almužnu a odcelebrování přijatých mší sv.

§ 2. Ordináři mají povinnost prozkoumat tyto knihy aspoň jednou ročně buď sami osobně nebo skrze zástupce.

Kán. 844.

§ 1. Též místní ordináři a řeholní představení, kteří vlastním podřízeným nebo jiným svěřují celebrovat mše sv., nechť hned zapíší do knihy podle pořadí mše sv., jež přijali, s příslušnými almužnami a nechť pečují podle sil o to, aby byly co nejdřív celebrovány.

§ 2. Ano, všichni kněží, ať světští, ať řeholní, si musejí přesně zaznamenávat, které kdo z nich obdržel mešní intence a kterým dostál.

Hlava II.

Nejsvětější Svátost Eucharistie.

Čl. I. - Udělovatel svatého přijímání.

Kán. 845.

§ 1. Řádným udělovatelem svatého přijímání je jedině kněz.

§ 2. Mimořádným je jáhen se svolením místního ordináře nebo faráře, udělitelným ze závažného důvodu, jež se v případě nutnosti pravoplatně předpokládá.

Kán. 846.

§ 1. Kterýkoli kněz může podávat svaté přijímání ve mši sv., a slouží-li mši sv. soukromě, také těsně před a hned po ní, s výhradou předpisu kán. 869.

§ 2. Také mimo mši sv. má kterýkoli kněz toto oprávnění při aspoň předpokládaném svolení rektora kostela, je-li cizí.

Kán. 847.

Nemocným budiž svaté přijímání přinášeno veřejně, leč by pádný a rozumný důvod doporučoval jinak.

Kán. 848.

§ 1. Právo a povinnost přinášet svaté přijímání mimo kostel veřejně nemocným, třebas nefarníkům, přísluší faráři uvnitř jeho území.

§ 2. Ostatní kněží to mohou jen v případě nutnosti anebo při aspoň předpokládaném svolení tohoto faráře nebo ordináře.

Kán. 849.

§ 1. Přinášet přijímání nemocným soukromě může kterýkoli kněz při aspoň předpokládaném svolení kněze, jemuž je svěřeno opatrování Nejsvětější Svátosti.

§ 2. Když se svaté přijímání udílí nemocným soukromě, budiž pečlivě dbáno úcty a slušnosti náležející tak veliké svátosti, při zachování předpisů stanovených Apoštolským Stolcem.

Kán. 850.

Přinášet svaté přijímání nemocným, ať veřejně, ať soukromě, po způsobu viatika přísluší faráři podle předpisu kán. 848, s výhradou předpisu kán. 397, bod 3. a kán. 514, §§ 1-3.

Kán. 851.

§ 1. Nechť kněz udílí svaté přijímání užitím chleba nekvašeného nebo kvašeného, podle příslušného obřadu.

§ 2. Naléhá-li však nutnost a není-li přítomen kněz druhého obřadu, je východnímu knězi, který užívá kvašeného, dovoleno podávat Eucharistii užitím nekvašeného a naopak zase latinskému anebo východnímu, který užívá nekvašeného, podávat užitím kvašeného; avšak každý musí zachovat svůj obřad podávání.

Kán. 852.

Nejsvětější Eucharistie se udílí jedině pod způsobou chleba.

Čl. II. - Podmět svatého přijímání.

Kán. 853.

Každý pokřtěný, jemuž v tom nebrání právo, může a musí být připuštěn k svatému přijímání.

Kán. 854.

§ 1. Eucharistie nesmí být udílena dítkám, které pro útlý věk dosud nemají poznání této svátosti a touhy po ní.

§ 2. K tomu, aby se v nebezpečí smrti mohla a musila nejsvětější Eucharistie udělit dítkám, stačí, aby dítky dovedly rozeznat Tělo Kristovo od obyčejného pokrmu a jemu se uctivě klanět.

§ 3. Mimo nebezpečí smrti se právem vyžaduje plnější poznání křesťanské nauky a důkladnější příprava, aby si totiž podle své chápavosti osvojily aspoň tajemství víry, která jsou nezbytná jakožto prostředek k spáse, a se zbožností přiměřenou svému věku přistupovaly k nejsvětější Eucharistii.

§ 4. Rozhodnutí o dostatečné přípravě dítek k prvnímu sv. přijímání náleží knězi zpovědníkovi a jejich rodičům anebo těm, kdož jsou na místě rodičů.

§ 5. Farář pak má povinnost bdít, třebas pomocí zkoušky, uzná-li to rozumně za vhodné, nad tím, aby dítky nepřistupovaly k svatému přijímání, dokud nedospěly k užívání rozumu, nebo bez dostatečné přípravy; a rovněž pečovat o to, aby dítky, dosáhnuvší užívání rozumu a dostatečně připravené, byly co nejdřív občerstvovány tímto božským pokrmem.

Kán. 855.

§ 1. Od Eucharistie nutno vyloučit ty, kdož jsou veřejně nehodni, jako jsou exkomunikovaní, stižení interdiktem a zjevně bezectní, leč by bylo zjištěno jejich pokání a náprava a oni nejprve odstranili veřejné pohoršení.

§ 2. Tajné hříšníky pak udělovatel odmítne, žádají-li tajně a je-li mu známo, že se nepolepšili; neodmítne jich však, žádají-li veřejně a nemůže-li je opomenout bez pohoršení.

Kán. 856.

Nikdo, koho tíží vědomí smrtelného hříchu, nesmí přistoupit k svatému přijímání bez předchozí svátostné zpovědi, i kdyby měl za to, že vzbudil sebevětší lítost; naléhá-li však nutnost a chybí-li mu zpovědník, nechť před tím vzbudí dokonalou lítost.

Kán. 857.

Nikomu není dovoleno přijmout nejsvětější Eucharistii, když ji téhož dne již přijal, leč v případech, o nichž se zmiňuje kán. 858, § 1.

Kán. 858.

§ 1. Kdo nezachová od půlnoci přirozené lačnosti, nemůže být připuštěn k nejsvětější Eucharistii, leč by naléhalo nebezpečí smrti anebo nutnost zabránit zneuctění svátosti.

§ 2. Avšak nemocní, kteří leží již měsíc bez jistotné naděje, že se brzy uzdraví, mohou podle rozumné rady zpovědníka jednou nebo dvakrát týdně přijmout nejsvětější Eucharistii, i když před tím požili nějaký lék nebo něco na způsob nápoje.

Kán. 859.

§ 1. Všichni věřící obojího pohlaví, jakmile dosáhnou rozpoznávacích let, to jest užívání rozumu, musejí jednou ročně, aspoň o Velikonocích, přijmout svátost Eucharistie, leč by snad na radu svého vlastního kněze uznali z nějakého rozumného důvodu za vhodné se jejího přijetí na čas zdržet.

§ 2. Velikonoční sv. přijímání se vykoná od Květné neděle do neděle Bílé; ale místní ordináři jsou oprávněni, vyžadují-li toho osobní a místní poměry, nechat tuto dobu třebas pro všechny své věřící začít běžet dřív, ne však před čtvrtou nedělí postní, nebo ji prodloužit, ne však déle než do svátku Nejsvětější Trojice.

§ 3. Jest doporučovat věřícím, aby tomuto přikázání dostáli každý ve své farnosti; a nechť ti, kdož mu dostojí v cizí farnosti, pečují o to, aby zpravili svého faráře o splnění tohoto přikázání.

§ 4. Přikázání o velikonočním sv. přijímání zavazuje i pak ještě, jestliže je kdo z jakéhokoli důvodu nesplní v předepsané době.

Kán. 860.

Závaznost přikázání jít k sv. přijímání, která víže nedospělé, dopadá též a obzvláště na ty, kdož o ně mají mít péči, to jest rodiče, poručníky, zpovědníka, učitele a faráře.

Kán. 861.

Přikázání jít k sv. přijímání se nesplňuje svatokrádežným sv. přijímáním.

Kán. 862.

Je radno, aby na Zelený čtvrtek všichni duchovní, také kněží, kteří toho dne nekonají mešní oběti, přijali nejsvětější Tělo Kristovo při slavné nebo konventní mši sv.

Kán. 863.

Nechť věřící jsou vybízeni, aby často, třebas denně, přijímali eucharistický chléb podle předpisů uvedených v dekretech Apoštolského Stolce; a aby, jsouce přítomni mši sv., přijímali nejen duchovně, nýbrž, řádně připraveni, také svátostným přijetím nejsvětější Eucharistie.

Kán. 864.

§ 1. V nebezpečí smrti, ať pochází z jakékoli příčiny, jsou věřící vázáni přikázáním jít k svatému přijímání.

§ 2. I když téhož dne již přijali svaté přijímání, přece jest velmi doporučovat, aby ocitnuvše se v nebezpečí života přijímali znovu.

§ 3. Pokud trvá nebezpečí smrti, jest i dovoleno i slušno udělit svaté viatikum podle rozumné úvahy zpovědníkovy častěji o rozličných dnech.

Kán. 865.

Svaté viatikum se nemocným nesmí příliš odkládat; a duchovní správcové nechť bdí pečlivě nad tím, aby je nemocní přijali při plném vědomí.

Kán. 866.

§ 1. Všem věřícím kteréhokoli obřadu jest dáno oprávnění přijmout ze zbožnosti eucharistickou svátost kterýmkoli obřadem připravenou.

§ 2. Jest však doporučovat, aby věřící splnili přikázání o velikonočním sv. přijímání každý svým obřadem.

§ 3. Umírající musejí svaté viatikum přijmout svým vlastním obřadem; ale v naléhavé nutnosti jsou oprávněni přijmout je kterýmkoli obřadem.

Čl. III. - Doba a místo pro podávání svatého přijímání.

Kán. 867.

§ 1. Je dovoleno o všech dnech podávat nejsvětější Eucharistii.

§ 2. Avšak na Velký pátek je jedině dovoleno přinášet nemocným svaté viatikum.

§ 3. Na Bílou sobotu možno věřícím udílet svaté přijímání jen ve slavné mši sv. nebo neprodleně a ihned po jejím skončení.

§ 4. Svaté přijímání budiž podáváno jen v ty hodiny, kdy možno konat mešní oběť, leč by rozumný důvod doporučoval jinak.

§ 5. Svaté viatikum však možno udílet v kteroukoli denní anebo noční hodinu.

Kán. 868.

Celebrujícímu knězi není dovoleno podávat ve mši sv. Eucharistii věřícím tak vzdáleným, že by ztratil z dohledu oltář.

Kán. 869.

Svaté přijímání možno podávat všude, kde je dovoleno sloužit mši sv., třebas v soukromé kapli, leč by to místní ordinář z pádných důvodů ve zvláštních případech zapověděl.

STAŤ IV.

Pokání.

Kán. 870.

Ve svátosti pokání se hříchy spáchané po křtu odpouštějí řádně připravenému věřícímu soudcovskou absolucí, jež poskytne pravoplatný udělovatel.

Hlava I.

Udělovatel svátosti pokání.

Kán. 871.

Udělovatelem této svátosti je jedině kněz.

Kán. 872.

Kromě svátostné moci se k platné absoluci od hříchů vyžaduje u udělovatele ať řádná ať přenesená pravomoc nad kajícníkem.

Kán. 873.

§ 1. Řádnou zpovědní pravomoc mají kromě Římského Velekněze kardinálové S. Ř. C. pro celou Církev; místní ordinář, farář a jiní, kdož jsou na místě faráře, každý pro své území.

§ 2. Tutéž pravomoc mají také kanovník penitenciář, též při kolegiátním kostele, podle předpisu kán. 401, § 1, a vynatí řeholní představení se zřetelem k svým podřízeným podle předpisu stanov.

§ 3. Tato pravomoc pomíjí ztrátou úřadu podle předpisu kán. 183 a exkomunikací, suspensí s úřadu a interdiktem po odsuzujícím nebo prohlašujícím rozsudku.

Kán. 874.

§ 1. Přenesenou pravomoc k zpovídání kterýchkoli osob, ať světských, ať řeholníků, udílí jak světským tak řeholním kněžím, třebas vynatým, ordinář místa, kde se má zpovídat; řeholní kněží však jí nesmějí užít bez aspoň předpokládaného svolení svého představeného, avšak bez újmy předpisu kán. 519.

§ 2. Místní ordináři nesmějí zpovědní pravomoc trvale udílet řeholníkům, kteří nejsou navrženi příslušným představeným; těm pak, kteří jsou navrženi příslušným představeným, ji nesmějí odepřít bez pádného důvodu, avšak bez újmy předpisu kán. 877.

Kán. 875.

§ 1. Ve vyňaté kněžské řeholi udílí přenesenou pravomoc k zpovídání profesů, noviců a ostatních osob, o nichž se zmiňuje kán. 514, § 1, též jejich příslušný představený podle předpisu stanov; a ten je oprávněn udělit ji také kněžím z duchovenstva světského anebo jiné řehole.

§ 2. Ve vyňaté laické řeholi navrhuje představený řeholníka, který však musí obdržet pravomoc od ordináře místa, kde se nachází dotyčný řeholní dům.

Kán. 876.

§ 1. Jak světští tak řeholní kněží jakékoli hodnosti anebo úřadu potřebují k platnému a dovolenému zpovídání kterýchkoli řeholnic a novicek zvláštní pravomoci, s výhradou předpisu kán. 239, § 1, bod 1., 522 a 523, při čemž se odvolává jakýkoli opačný partikulární zákon nebo výsada.

§ 2. Tuto pravomoc udílí ordinář místa, kde se nachází dotyčný dům řeholnic, podle předpisu kán. 525.

Kán. 877.

§ 1. Udělit smějí jak místní ordináři pravomoc, tak řeholní představení pravomoc anebo svolení k zpovídání jen těm, kdož byli uznáni za způsobilé na základě zkoušky, leč by šlo o kněze, jehož bohovědné vědomosti mají zjištěny odjinud.

§ 2. Jsou-li po udělení pravomoci nebo svolení rozumně v pochybách, zda kněz, jimi prvně schválený, je nadále způsobilý, podrobí jej nové zkoušce z vědomostí, i když jde o faráře anebo kanovníka penitenciáře.

Kán. 878.

§ 1. Přenesenou pravomoc anebo svolení k zpovídání možno udělit s připojením jistých omezení.

§ 2. Nechť však místní ordináři a řeholní představení dbají o to, aby pravomoc anebo svolení příliš nezužovali bez rozumného důvodu.

Kán. 879.

§ 1. K platnému zpovídání je zapotřebí, aby pravomoc byla udělena výslovně, písemně nebo ústně.

§ 2. Za udělení pravomoci nelze nic požadovat.

Kán. 880.

§ 1. Místní ordinář nebo řeholní představený smí pravomoc nebo svolení k zpovídání odvolat nebo zastavit jen z vážného důvodu.

§ 2. Avšak z vážných důvodů může ordinář dokonce farářovi nebo penitenciáři zakázat zpovědní službu, s výhradou rekursu k Apoštolskému Stolci s účinkem přenosným.

§ 3. Není však dovoleno biskupovi odejmout pravomoc všem zpovědníkům některého řeholního domu najednou bez dotazu Apoštolského Stolce, jde-li o řádně obsazený dům.

Kán. 881.

§ 1. Všichni kněží obojího duchovenstva, schválení pro zpovídání v některém místě, vybavení pravomocí ať řádnou, ať přenesenou, mohou platně a dovoleně absolvovat třebas bezdomé a cizince přicházející k nim z jiné diecése nebo farnosti a rovněž katolíky kteréhokoli východního obřadu.

§ 2. Kdo má řádnou moc absolvovat, může absolvovat své podřízené po celém světě.

Kán. 882.

V nebezpečí smrti všichni kněží, třebas nejsou schváleni pro zpovídání, absolvují platně a dovoleně kterékoli kajícníky od jakýchkoli hříchů anebo censur, ať jakkoli vyhrazených a notorických, i když je přítomen schválený kněz, s výhradou předpisu kán. 884 a 2252.

Kán. 883.

§ 1. Všichni kněží konající cestu po moři, jen když řádně obdrží zpovědní oprávnění buď od vlastního ordináře nebo od ordináře přístavu, v němž nastupují na loď, anebo třebas od ordináře kteréhokoli mezipřístavu, jímž na cestě projíždějí, mohou po celé cestě zpovídat na lodi kterékoli věřící s nimi plující, i když loď na cestě projíždí rozličnými místy podléhajícími pravomoci různých ordinářů nebo také v nich po nějakou dobu zakotví.

§ 2. Kdykoli pak loď na cestě zakotví, mohou zpovídat jak věřící, kteří z jakéhokoli důvodu vstoupí na loď, tak i ty, kteří žádají, aby se jim, vystoupivším příležitostně na pevninu, mohli vyzpovídat, a mohou platně i dovoleně absolvovat dokonce od případů vyhrazených místnímu ordináři.

Kán. 884.

Absoluce spoluvinníka v hříchu proti cudnosti je neplatná kromě v nebezpečí smrti; a také v nebezpečí smrti mimo případ nutnosti je se strany zpovědníka nedovolená podle předpisu apoštolských konstitucí a zejména konstituce Benedikta XIV. "Sacramentum Poenitentiae" z 1. ledna 1741.

Kán. 885.

I když modlitby, Církví k absoluční formuli připojené, nejsou nutné k dosažení samotné absoluce, nesmějí se nicméně opomenout, leč z pádného důvodu.

Kán. 886.

Absoluci nelze ani odepřít ani odložit, nemá-li zpovědník příčiny pochybovat o náležité přípravě kajícníka a žádá-li tento o absoluci.

Kán. 887.

Podle jakosti a počtu hříchů a kajícníkova stavu uloží zpovědník spasitelná a přiměřená dostiučinění; a kajícník je musí ochotně přijmout a sám osobně splnit.

Kán. 888.

§ 1. Budiž kněz při zpovídání pamětliv toho, že zastává současně osobu soudce a lékaře a že je Bohem ustanoven za služebníka boží spravedlnosti a zároveň milosrdenství, aby pečoval o boží čest a spásu duší.

§ 2. Ať se má zcela na pozoru, aby nepátral po jménu spoluviníka, aby nikoho nezdržoval zvědavými anebo neužitečnými otázkami, zvlášť pokud jde o šesté přikázání Desatera, a zejména aby se mladších osob nedotazoval nerozvážně na věci, jež jsou jim neznámé.

Kán. 889.

§ 1. Zpovědní tajemství je neporušitelné; pročež nechť se zpovědník má svědomitě na pozoru, aby hříšníka snad nějak neprozradil slovem, znamením anebo jakýmkoli jiným způsobem a z jakéhokoli důvodu.

§ 2. Povinnost zachovat zpovědní tajemství mají též tlumočník a všichni ostatní, kdož se jakýmkoli způsobem dověděli něco ze zpovědi.

Kán. 890.

§ 1. Naprosto je zpovědníkovi zakázáno užít ke škodě kajícníkově vědomosti získané ze zpovědi, i když je při tom vyloučeno jakékoli nebezpečí, že se něco odhalí.

§ 2. Jak dočasní představení, tak i zpovědníci ustanovení později za představené nemohou znalosti, jíž nabyli o hříších při zpovědi, užít žádným způsobem k zevní správě.

Kán. 891.

Novicmistr a jeho pomocník, představený semináře či koleje nesmějí zpovídat své chovance, bydlící s nimi v témž domě, leč by chovanci z vážného a naléhavého důvodu o to ve zvláštních případech dobrovolně žádali.

Kán. 892.

§ 1. Faráři a jiní, jimž je svěřena duchovní správa mocí jejich úřadu, mají přísnou ze spravedlnosti vyplývající povinnost zpovídat, ať osobně ať skrze zástupce, věřící jim svěřené, kdykoli rozumně požádají o zpověď.

§ 2. V naléhavé nutnosti mají všichni zpovědníci povinnost z lásky zpovídat věřící a v nebezpečí smrti všichni kněží.

Hlava II.

Výhrada hříchů.

Kán. 893.

§ 1. Ti, kdož mohou řádnou pravomocí udílet zpovědní moc anebo vynášet censury, mohou též, s výjimkou kapitulního vikáře a generálního vikáře bez zvláštního zmocnění, posunout některé případy před svůj soud, omezujíce tak nižším zpovědníkům moc absolvovat.

§ 2. Toto posunutí se zove výhrada případů.

§ 3. Co se týče výhrady censur, platí předpis kán. 2246 a 2247.

Kán. 894.

Jediný hřích, vyhrazený o sobě Svatému Stolci, je falešné udání, jímž se nevinný kněz obviňuje u církevních soudů ze zločinu solicitace.

Kán. 895.

Místní ordináři si smějí vyhradit hříchy jen tehdy, prokáže-li se opravdová nutnost anebo užitečnost výhrady po probrání věci na diecésní synodě nebo mimo synodu po vyslechnutí katedrální kapituly a několika rozumnějších a osvědčenějších duchovních správců jejich diecése.

Kán. 896.

Z představených vyňaté kněžské řehole jedině generální představený a ve svéprávných klášteřích opat mohou si, každý se svou vlastní radou, vyhradit, jako shora, hříchy svých podřízených, bez újmy předpisu kán. 518, § 1 a 519.

Kán. 897.

Vyhrazovat se má jen zcela málo případů, totiž tři nebo nejvýš čtyři jen z vážnějších a hroznějších zevních zločinů přesně označených; samotná pak výhrada nesmí zůstat v platnosti déle, než je zapotřebí k vyhlazení nějaké veřejné zakořeněné neřesti a k obnově upadlé snad křesťanské kázně.

Kán. 898.

Naprosto nechť se všichni zdržují vyhrazovat si ty hříchy, které již jsou vyhrazeny Apoštolskému Stolci, třebas se zřetelem k censuře, a zpravidla též ty, na něž právo ukládá censuru, byť i nikomu nevyhrazenou.

Kán. 899.

§ 1. Jakmile se jednou stanoví výhrady, jež místní ordináři uznají za opravdu nutné anebo užitečné, ať se tito postarají o to,

aby vešly ve známost podřízených způsobem, jejž uznají za nejvhodnější, a ať neudělují oprávnění absolvovat od vyhrazených hříchů komukoli a bez rozdílu.

§ 2. Avšak toto oprávnění absolvovat přísluší již mocí práva kanovníku penitenciáři podle předpisu kán. 401, § 1 a budiž uděleno trvale aspoň venkovským vikářům, při čemž se zejména v místech diecése, vzdálenějších od biskupského sídla, připojí oprávnění přenést je dál na zpovědníky jejich okrsku pokaždé, kdykoli se na ně obrátí pro některý naléhavější označený případ.

§ 3. Již mocí práva mohou od případů, jež si jakýmkoli způsobem vyhradí ordináři, absolvovat jak faráři nebo jiní, kdož v právu spadají pod název faráři, po celou dobu započitatelnou k splnění velikonočního přikázání, tak i jednotliví misionáři v době, kdy právě konají misie pro lid.

Kán. 900.

Kterákoli výhrada je zcela bez účinku:

1. Když se zpovídají buď nemocní, kteří nemohou opustit dům, nebo snoubenci za účelem uzavření manželství;

2. kdykoli buď pravoplatný představený odepře absoluční oprávnění požadované pro některý označený případ nebo podle rozumného úsudku zpovědníkova nelze absoluční oprávnění od pravoplatného představeného požadovat bez vážné újmy pro kajícníka anebo bez nebezpečí, že bude porušeno zpovědní tajemství;

3. mimo území vyhrazujícího, i když z něho kajícník odejde, aby dosáhl absoluci.

Hlava III.

Podmět svátosti pokání.

Kán. 901.

Kdo po křtu spáchal smrtelné hříchy, které mu dosud skrze klíče Církve nebyly přímo odpuštěny, musí se vyzpovídat ze všech, jichž si je po pečlivém sebezpytování vědom, a vyložit ve zpovědi okolnosti, jež mění daný případ hříchu.

Kán. 902.

Hříchy spáchané po křtu, ať smrtelné, přímo mocí klíčů již odpuštěné, ať lehké, jsou dostatečnou ale nikoli nutnou látkou svátosti pokání.

Kán. 903.

Těm, kdož se nemohou zpovídat jinak, není zapovězeno zpovídat se, je-li jim libo, pomocí tlumočníka, při čemž nutno se vyvarovat zlořádů a pohoršení, bez újmy předpisu kán. 889, § 2.

Kán. 904.

Podle předpisu apoštolských konstitucí a zejména konstituce Benedikta XIV. "Sacramentum Poenitentiae" z 1. června 1741 musí kajícník oznámit během měsíce místnímu ordináři nebo posv. kongregaci sv. Officia kněze vinného trestným činem solicitace ve zpovědi; a zpovědník musí, pod vážným závazkem svého svědomí, upozornit kajícníka na toto břemeno.

Kán. 905.

Každému věřícímu je ponecháno na vůli zpovídat se kterémukoli pravoplatně schválenému zpovědníkovi třebas jiného obřadu.

Kán. 906.

Všichni věřící obojího pohlaví, jakmile dosáhnou rozpoznávacích let, to jest užívání rozumu, jsou povinni svědomitě se vyzpovídat ze všech svých hříchů aspoň jednou za rok.

Kán. 907.

Přikázání vyzpovídat se z hříchů nesplňuje, kdo vykoná svatokrádežnou nebo úmyslně neplatnou zpověď.

Hlava IV.

Místo pro zpovídání.

Kán. 908.

Příslušným místem pro svátostnou zpověď je kostel nebo veřejná anebo poloveřejná kaple.

Kán. 909.

§ 1. Zpovědnice pro zpovídání žen budiž vždy postavena na volně přístupném a viditelném místě a zpravidla v kostele nebo ve veřejné anebo poloveřejné kapli určené pro ženy.

§ 2. Zpovědnice budiž opatřena nepohyblivou mřížkou s úzkými otvory, oddělující kajícníka od zpovědníka.

Kán. 910.

§ 1. Ženy smějí být zpovídány mimo zpovědnici jen z důvodu nemoci nebo jiného důvodu opravdové nutnosti a s použitím záruk, jež místní ordinář uzná za vhodné.

§ 2. Muže je dovoleno zpovídat také v soukromých domech.

Hlava V.
Odpustky.

Čl. I. - Udílení odpustků.

Kán. 911.

Všichni nechť si velice váží odpustků či odpuštění před Bohem časného trestu zaslouženého za hříchy co do viny již zahlazené, kteréžto odpuštění udílí církevní vrchnost z pokladu Církve pro živé cestou absoluce, pro zemřelé cestou přímluvy.

Kán. 912.

Kromě Římského Velekněze, jemuž je Kristem Pánem svěřena správa celého duchovního pokladu Církve, mohou řádnou mocí propůjčovat odpustky jen ti, jimž to výslovně přiznává právo.

Kán. 913.

Představení nižší než Římský Velekněz, nemohou:

1. Oprávnění udílet odpustky přenést na jiné, leč by jim to Apoštolský Stolec výslovně dovolil;

2. udílet odpustky přivlastnitelné zemřelým;

3. téže věci či zbožnému úkonu nebo spolku, jemuž již Apoštolským Stolcem nebo někým jiným jsou uděleny odpustky, připojit další odpustky, leč by se předepsaly nové podmínky k splnění.

Kán. 914.

Papežské požehnání s plnomocnými odpustky mohou podle předepsané formule udílet biskupové, každý ve své diecési, dvakrát ročně, to jest o Božím Hodu velikonočním a jiném význačném svátku, jejž oni sami určí, i když jsou slavné mši sv. jen přítomni; opati však nebo preláti nepříslušející k žádné diecési, apoštolští vikáři a prefekti, třebas nemají biskupské hodnosti, tak mohou činit ve svých územích jen o jednom význačnějším dnu v roce.

Kán. 915.

Řádoví řeholníci, kteří mají výsadu udílet papežské požehnání, jsou nejen povinni zachovat předepsanou formuli, ale mohou této výsady užít jen ve svých kostelech a v kostelech řádových řeholnic nebo terciářů pravoplatně přičleněných k jejich řádu; nikoli však téhož dne a v témž místě, jako je udílí biskup.

Kán. 916.

Biskupové, opati nebo preláti nepříslušející k žádné diecési, apoštolští vikáři a prefekti a vyšší představení vynaté kněžské řehole mohou ve svých katedrálních, opatských, kolegiátních, konventních, farních a nevlastních farních kostelech, ne však ve veřejných nebo poloveřejných kaplích, leč by byly spojeny s farním kostelem

či mu byly k výpomoci, označit a prohlásit jeden oltář za oltář s každodenní trvalou výsadou, jen když tu není jiného takového oltáře.

Kán. 917.

§ 1. V den Památky všech věrných zemřelých požívají všechny mše sv. výsady, jakoby byly slouženy u oltáře s výsadou.

§ 2. Po dny, kdy se v kostele koná čtyřicetihodinová pobožnost, jsou všechny oltáře s výsadou.

Kán. 918.

§ 1. Aby bylo naznačeno, že oltář je s výsadou, nadepíše se pouze: oltář s výsadou, trvalou nebo dočasnou, každodenní nebo ne každodenní, podle toho, jak zní povolení.

§ 2. Na mše sv., jež mají být slouženy u oltáře s výsadou, nelze, pod záminkou výsady, požadovat vyšší mešní almužnu.

Kán. 919.

§ 1. Nové odpustky, třebas kostelům řádových řeholníků udělené, jež nebyly vyhlášeny v Římě, se nesmějí uvádět ve známost bez porady s místním ordinářem.

§ 2. Při vydávání knih, brožur atd., v nichž se uvádí udělení odpustků pro různé modlitby anebo zbožné skutky, platí předpis kán. 1388.

Kán. 920.

Kdo od nejvyššího Velekněze dosáhne udílení odpustků pro všechny věřící, má pod trestem neplatnosti obdržené milosti povinnost zaslat posvátné Penitenciárii ověřené opisy těchto udělení.

Kán. 921.

§ 1. Plnomocné odpustky, udělené pro svátky Pána našeho Ježíše Krista nebo pro svátky blahoslavené Panny Marie, platí za udělené pouze pro svátky, jež se nacházejí v celocírkevním kalendáři.

§ 2. Plnomocné nebo částečné odpustky udělené pro svátky apoštolů, platí za udělené pouze pro den jejich narozenin.

§ 3. Plnomocné odpustky udělené jakožto každodenní trvalé nebo dočasné těm, kdož navštíví některý kostel nebo veřejnou kapli, platí tak, že je může získat každý věřící v kterýkoli den, ale jen jednou za rok, leč by v dekretu bylo výslovně řečeno jinak.

Kán. 922.

Odpustky spojené se svátky nebo veřejnými pobožnostmi nebo devítidenními, sedmidenními, třídenními pobožnostmi, jež se konají před svátkem nebo po svátku nebo třebas v jeho oktávě, platí za přeložené na ten den, na nějž se tyto svátky pravoplatně překládají, má-li přeložený svátek officium se mší sv. bez slavnosti a zevní oslavy a přeložení se děje na trvalo, nebo překládá-li se, ať dočasně, ať trvale, slavnost a zevní oslava.

Kán. 923.

Požaduje-li se k získání odpustků, připojených k některému dnu, návštěva kostela nebo kaple, možno ji vykonat počínajíc polednem předchozího dne až do půlnoci, jíž končí stanovený den.

Kán. 924.

§ 1. Ve smyslu předpisu kán. 75 nezanikají odpustky spojené s některým kostelem, zboří-li se kostel do základů a vystaví-li se znovu do padesáti roků na témž nebo skoro témž místě a pod týmž titulem.

§ 2. Odpustky spojené s růženci nebo jinými věcmi zanikají jen tehdy, když dotyčné růžence nebo jiné věci zcela zaniknou nebo se prodají.

Čl. II. - Získávání odpustků.

Kán. 925.

§ 1. K tomu, aby kdo byl způsobilý získat pro sebe odpustky, musí být pokřtěný, prost exkomunikace, ve stavu milosti aspoň při ukončení předepsaných skutků a podléhat udělujícímu.

§ 2. K tomu však, aby způsobilý podmět jich skutečně získal, musí mít aspoň všeobecný úmysl jich získat a musí ve stanovené době a náležitým způsobem podle znění dotyčného udělení splnit uložené skutky.

Kán. 926.

Plnomocné odpustky platí za udělené tak, že, nemůže-li je kdo získat plně, přece je získává částečně podle míry své připravenosti.

Kán. 927.

Není-li ze znění dotyčného udělení patrno jinak, mohou odpustky udělené biskupem získat jak jeho podřízení mimo jeho území, tak i cizinci, bezdomí a všichni vynatí, zdržující se na jeho území.

Kán. 928.

§ 1. Není-li výslovně stanoveno jinak, možno plnomocné odpustky získat jen jednou denně, i když se týž předepsaný skutek vykoná víckrát.

§ 2. Není-li výslovně uveden opak, možno částečné odpustky získat víckrát denně opakováním téhož skutku.

Kán. 929.

Věřící obojího pohlaví, kteří ze snahy po dokonalosti nebo kvůli vyučování či výchově anebo třebas kvůli zdraví vedou společný život v domech bez kostela nebo veřejné kaple, zřízených se souhlasem ordinářů, a rovněž všechny osoby zdržující se tam k jich obsluze, mohou, kdykoli je k získání odpustků předepsána návštěva některého neurčeného kostela nebo některé neurčené veřejné kaple, navštívit

kapli svého vlastního domu, v níž jim po právu je možno plnit povinnost účasti na mešní oběti, jen když řádně vykonají ostatní uložené skutky.

Kán. 930.

Nikdo, kdo získává odpustky, nemůže je přivlastnit jiným žijícím osobám; duším v očistci však jsou přivlastnitelné všechny odpustky udělené Římským Velekněžem, není-li patrno jinak.

Kán. 931.

§ 1. Zpověď k získání kterýchkoli odpustků případně požadovanou možno vykonat během osmi dnů, jež bezprostředně předcházejí přede dnem, s nímž jsou spojeny odpustky; přijímání však v svatvečer téhož dne; obojí pak také během celé následující oktávy.

§ 2. Právě tak k získání odpustků udělených pro zbožná cvičení trvající tři dny, týden atd., možno zpověď a přijímání vykonat také během oktávy, která následuje bezprostředně po skončení cvičení.

§ 3. Věřící křesťané, kteří, není-li jim v tom bráněno, přistupují k svátosti pokání aspoň dvakrát měsíčně anebo přijímají denně svaté přijímání ve stavu milosti a s náležitou a zbožnou myslí, mohou, i když jednou nebo dvakrát týdně svaté přijímání vynechají, dosáhnout všech odpustků třebas bez zvláštní zpovědi, jíž by jinak bylo třeba k jich získání, s výjimkou odpustků ať u příležitosti řádného a mimořádného jubilea, ať těch, které se udělují na způsob jubilejních.

Kán. 932.

Skutkem, k jehož splnění kdo jest vázán zákonem anebo nařízením, nelze získat odpustky, leč by při jejich udělení bylo výslovně řečeno jinak; kdo však koná skutek uložený mu jako svátostné pokání a případně obdařený odpustky, může zároveň i dostiučinit pokání i získat odpustky.

Kán. 933.

S jednou a touž věcí nebo místem možno z různých titulů spojit víc odpustků; ale jedním a týmž skutkem, s nímž jsou z různých titulů spojeny odpustky, nelze nabýt víc odpustků, leč by požadovaný skutek pozůstával ve zpovědi nebo přijímání anebo leč by bylo výslovně stanoveno jinak.

Kán. 934.

§ 1. Je-li k získání odpustků předepsána všeobecně modlitba na úmysl Nejvyššího Velekněze, nestačí pouhá vnitřní modlitba; bude však moci být vybrána ústní modlitba podle uznání věřících, leč by byla stanovena některá zvláštní.

§ 2. Je-li stanovena zvláštní modlitba, možno získat odpustky, ať se modlitba vykoná v kterékoli řeči, jen když věrnost překladu je zjištěna prohlášením buď Posvátné Penitenciárie nebo jednoho z ordinářů místa, kde je v užívání jazyk, do něhož je přeložena modlitba; ale odpustky zcela odpadají, když se k ní cokoli připojí, z ní cokoli vynechá nebo do ní cokoli vsune.

§ 3. K získání odpustků stačí konat modlitbu střídavě se společníkem anebo ji v mysli sledovat, zatím co ji koná někdo jiný.

Kán. 935.

Zpovědníci mohou zbožné skutky uložené k získání odpustků zaměnit za jiné pro ty, kdož je nemohou vykonat, ježto jim v tom brání pravoplatná překážka.

Kán. 936.

Němí mohou získat odpustky spojené s veřejnou pobožností, jestliže spolu s ostatními věřícími, na témž místě se modlícími, povznášejí mysl a zbožné city k Bohu; a jde-li o soukromé modlitby, stačí, když je konají v mysli, vyjadřují znameními nebo toliko procházejí očima.

STAŤ V.

Poslední pomazání.

Kán. 937.

Svátost posledního pomazání se musí udílet úkony posvátného mazání, při čemž se užije řádně svěceného olivového oleje, a slovy předepsanými v obřadních knihách schválených Církví.

Hlava I.

Udělovatel posledního pomazání.

Kán. 938.

§ 1. Tuto svátost udílí platně každý kněz a jedině kněz.

§ 2. S výhradou předpisu kán. 397, bod 3. a 514, §§ 1-3 je řádným udělovatelem farář místa, kde dlí nemocný; v případě nutnosti však nebo při aspoň rozumně předpokládaném svolení tohoto faráře nebo místního ordináře může tuto svátost udělit kterýkoli jiný kněz.

Kán. 939.

Řádný udělovatel je ze spravedlnosti povinen udílet tuto svátost sám osobně nebo skrze zástupce a v případě nutnosti je z lásky povinen ji udělit kterýkoli kněz.

Hlava II.

Podmět posledního pomazání.

Kán. 940.

§ 1. Poslední pomazání možno poskytnout jen věřícímu, který, dosáhnuv užívání rozumu, se pro nemoc nebo stáří nachází v nebezpečí smrti.

§ 2. V téže nemoci nelze tuto svátost opakovat, leč by se nemocný po přijetí pomazání uzdravil a upadl do dalšího nebezpečí života.

Kán. 941.

Když je pochybnost o tom, zda nemocný dospěl k užívání rozumu, zda se skutečně nachází v nebezpečí smrti nebo zda zemřel, udělí se tato svátost podmínečně.

Kán. 942.

Tuto svátost nelze udělit oněm, kdož bez kajícnosti zatvrzele setrvávají v zjevném smrtelném hříchu; jestliže však toto je pochybné, udělí se podmínečně.

Kán. 943.

Nicméně však se bezpodmínečně poskytne nemocným, kteří, když byli při smyslech, ji požadovali aspoň skrytě anebo by ji pravděpodobně byli požadovali, i když pak pozbyli smyslů nebo užívání rozumu.

Kán. 944.

Ačkoli tato svátost o sobě není nutným prostředkem k spáse, přece není nikomu dovoleno ji zanedbat; a vším úsilím a se vší dbalostí nutno pečovat o to, aby ji nemocní přijali, dokud jsou plně při smyslech.

Hlava III.

Obřady a obřadnosti posledního pomazání.

Kán. 945.

Olivový olej, jehož nutno užít při svátosti posledního pomazání, musí být k tomu účelu svěcen biskupem nebo knězem, který obdržel od Apoštolského Stolce oprávnění jej světit.

Kán. 946.

Ať farář uchovává olej nemocných pečlivě na čistém a slušně vyzdobeném místě ve stříbrné nebo cínové nádobě a ať jej nemá doma, leč podle předpisu kán. 735.

Kán. 947.

§ 1. Ať se mazání konají přesně slovy, pořádkem a způsobem předepsaným v obřadních knihách; v případě nutnosti však stačí jediné mazání na jednom smyslu či lépe na čele s předepsanou kratší formou, s výhradou povinnosti doplnit jednotlivá mazání, jakmile ustane nebezpečí.

§ 2. Od mazání beder budiž vždy upuštěno.

§ 3. Od mazání nohou možno upustit z jakéhokoli rozumného důvodu.

§ 4. Kromě případu vážné nutnosti ať se mazání konají přímo rukou udělovatelovou a ne pomocí nějakého nástroje.

STAŤ VI.
Svěcení.

Kán. 948.

Svěcení rozlišuje v Církvi z ustanovení Kristova duchovní od laiků za účelem řízení věřících a přísluhy božského kultu.

Kán. 949.

V kánonech, které následují, se názvem vyšších nebo svatých svěcení rozumějí kněžství, jáhenství a podjáhenství; názvem nižších pak akolytát, exorcistát, lektorát a ostiariát.

Kán. 950.

V právu slova: "světit", "stupeň svěcení", "svěcení" a "svaté svěcení" zahrnují, kromě biskupské konsekrace, stupně svěcení vypočtené v kán. 949 a dokonce i první postřižiny, leč by z povahy věci nebo ze souvislosti slov vyplývalo jinak.

Hlava I.
Udělovatel svatého svěcení.

Kán. 951.

Řádný udělovatel svatého svěcení je konsekrovaný biskup; mimořádný ten, kdo ustanovením práva nebo od Apoštolského Stolce zvláštním indultem obdrží moc udílet některá svěcení, ač nemá biskupské hodnosti.

Kán. 952.

Kdo byl vysvěcen Římským Velekněžem, toho povýšit na vyšší stupeň svěcení není dovoleno nikomu bez zmocnění Apoštolského Stolce.

Kán. 953.

Biskupská konsekrace je vyhrazena Římskému Veleknězi tak, že žádnému biskupovi není dovoleno kohokoli konsekrovat na biskupa, leč by nejprve bylo zjištěno, že je tu papežský příkaz.

Kán. 954.

Biskup konsekrátor musí přibrat dva další biskupy, aby mu při konsekraci přisluhovali, leč by v této věci Apoštolský Stolec udělil dispens.

Kán. 955.

§ 1. Každý nechť je svěcen příslušným biskupem anebo s jeho pravoplatným propustným listem.

§ 2. Příslušný biskup, z pádného důvodu nezamezený, nechť své podřízené světí sám osobně; ale podřízeného, náležejícího k východnímu obřadu, nemůže dovoleně světit bez apoštolského indultu.

Kán. 956.

Příslušným biskupem pokud jde o udělení svěcení světským kandidátům, je jen biskup diecése, v níž svěcenec má řádné bydliště spolu s původem anebo pouhé řádné bydliště bez původu; ale v tomto druhém případě musí svěcenec přísežně stvrdit svůj úmysl zůstat trvale v diecési, leč by šlo o svěcení duchovního, který je diecési prvními postřižinami již inkardinován nebo o svěcení chovance, který je určen k službě v jiné diecési podle předpisu kán. 969, § 2 nebo o svěcení řeholníka, který složil řeholní sliby, o němž se zmiňuje kán. 964, bod 4.

Kán. 957.

§ 1. Apoštolský vikář a prefekt a opat nebo prelát nepříslušející k žádné diecési, mají-li biskupskou hodnost, jsou, co se týče udílení svěcení, postaveni na roveň diecésnímu biskupovi.

§ 2. Nemají-li biskupské hodnosti, mohou nicméně ve vlastním území a jen pokud zastávají dotyčný úřad, udílet první postřižiny a nižší svěcení jak svým vlastním podřízeným světským kandidátům podle předpisu kán. 956, tak i jiným, kteří předloží propustný list požadovaný právem; svěcení, vykonané jimi mimo tento rámec, je neplatné.

Kán. 958.

§ 1. Propustný list pro světské kandidáty mohou vydat, pokud mají pravomoc v dotyčném území:

1. Příslušný biskup, jakmile se pravoplatně uchopí držení své diecése podle předpisu kán. 334, § 3, třebas dosud nekonsekrovaný;

2. generální vikář, avšak na základě zvláštního zmocnění biskupova;

3. za souhlasu kapituly kapitulní vikář po uplynutí jednoho roku od uprázdnění stolce; během toho roku pouze těm, kdož se ocitli v nesnázi vzhledem k obročí přijatému nebo které mají přijmout, anebo vzhledem k nějakému určitému úřadu, jejž nutno bezodkladně obsadit z důvodu diecésní potřeby;

4. apoštolský vikář a prefekt a opat nebo prelát nepříslušející k žádné diecési, třebas nemají biskupské hodnoti, také k vyšším svěcením.

§ 2. Kapitulní vikář nesmí udělit propustný list těm, kdož byli odmítnuti biskupem.

Kán. 959.

Kdo může vydat propustný list k přijetí svěcení, může též tato svěcení udělit sám osobně, má-li potřebnou k tomu svátostnou moc.

Kán. 960.

§ 1. Propustný list se smí udělit jen po předchozím zjednání všech osvědčení, jež požaduje právo podle předpisu kán. 993 - 1000.

§ 2. Bylo-li by po vydání propustného listu ordinářem zapotřebí nových osvědčení podle předpisu kán. 994, § 3, nesmí cizí biskup udělit svěcení, dokud jich neobdrží.

§ 3. Ztráví-li však svěcenec dobu, postačující k přivodění překážky podle předpisu zmín. kán. 994, v samotné diecési biskupa udílejícího svěcení, opatří si tento dotyčná osvědčení přímo.

Kán. 961.

Propustný list může poslat příslušný biskup, třebas kardinál biskup suburbikární, na kteréhokoli biskupa jsoucího ve společenství s Apoštolským Stolcem, s výjimkou jen biskupa obřadu odlišného od obřadu svěcencova, ledaže by tu byl apoštolský indult.

Kán. 962.

Kterýkoli biskup světí po obdržení pravoplatného propustného listu dovoleně cizího podřízeného, jen když sám nemůže nikterak pochybovat o pravosti listu, s výhradou předpisu kán. 994, § 3.

Kán. 963.

Propustný list může být samotným udělovatelem nebo jeho nástupcem omezen anebo odvolán, ale byl-li jednou udělen, nezaniká zánikem práva vydavatelova.

Kán. 964.

Co se týče udílení svěcení řeholníkům:

1. Řádový opat spravující klášter, třebas bez území nepřísluš<u>ejícího k žádné diecési</u>, může udílet první postřižiny a nižší svěcení, jen když svěcenec mu je podřízen mocí složení aspoň jednoduchých řeholních slibů, on sám pak je knězem a pravoplatně obdržel opatskou benedikci. Mimo tento rámec je svěcení, jím udělené, neplatné, při odvolání jakékoliv opačné výsady, leč by světitel měl biskupskou hodnost.

2. vyňaté řeholníky nemůže dovoleně světit žádný biskup bez propustného listu příslušného vyššího představeného;

3. představení mohou profesům s jednoduchými sliby, o nichž se zmiňuje kán. 574, udělit propustný list pouze k prvním postřižinám a nižším svěcením;

4. udílení svěcení všem ostatním členům kterékoli řehole se řídí podle práva světských kandidátů, při čemž se odvolává jakýkoli představeným udělený indult vydávat profesům s dočasnými sliby propustný list k vyšším svěcením.

Kán. 965.

Biskupem, na něhož musí řeholní představený zaslat propustný list, je biskup diecése, v níž se nachází řeholní dům, k jehož družině přísluší svěcenec.

Kán. 966.

§ 1. Jen tehdy může řeholní představený zaslat propustný list na jiného biskupa, dá-li k tomu diecésní biskup svolení, anebo je-li odlišného obřadu, anebo je-li nepřítomen anebo nehodlá-li v nejbližší pravoplatné době podle předpisu kán. 1006, § 2 udílet svěcení nebo konečně když diecése je uprázdněna a neřídí ji, kdo má biskupskou hodnost.

§ 2. Jest nutno, aby to v jednotlivých případech biskupovi, který hodlá udělit svěcení, bylo známo z úředního osvědčení biskupské kurie.

Kán. 967.

Nechť se řeholní představení chrání obejít diecésního biskupa tím, že podřízeného, jemuž má být uděleno svěcení, pošlou do jiného řeholního domu anebo udělení propustného listu odloží úmyslně na tu dobu, kdy biskup hodlá buď být nepřítomen nebo nekonat žádná svěcení.

Hlava II.

Podmět svatého svěcení.

Kán. 968.

§ 1. Svaté svěcení platně přijímá jedině pokřtěný muž; dovoleně však ten, kdo podle předpisu posvátných kánonů je po úsudku příslušného ordináře vybaven náležitými vlastnostmi a není stižen žádnou iregularitou nebo jinou překážkou.

§ 2. Těm, kdož jsou stiženi iregularitou nebo jinou překážkou, byť i po udělení svěcení třeba bez vlastní viny vzniklou, je zapovězeno vykonávat přijatá svěcení.

Kán. 969.

§ 1. Nebudiž svěcen nikdo ze světských kandidátů, kdo podle úsudku příslušného biskupa není nutný nebo prospěšný kostelům diecése.

§ 2. Není však zapovězeno biskupovi vysvětit svého vlastního podřízeného, který budoucně, po předchozí pravoplatné exkardinaci a inkardinaci, je určen k službě v jiné diecési.

Kán. 970.

Příslušný biskup nebo vyšší řeholní představený může svým duchovním z kteréhokoli kanonického důvodu, též tajného, třebas mimosoudně zakázat vzestup ve svěcení, s výhradou práva rekursu k Svatému Stolci nebo také ke generálnímu představenému, jde-li o řeholníky, jimž vzestup zakázal provinční představený.

Kán. 971.

Je nepřípustné kohokoli jakýmkoli způsobem a z jakéhokoli důvodu nutit k duchovnímu stavu nebo kanonicky způsobilého od něho odvracet.

Kán. 972.

§ 1. Jest pečovat o to, aby uchazeči o svatá svěcení byli od útlého věku přijímáni do semináře; ale všichni jsou povinni se tam zdržovat aspoň po celý běh posvátného bohosloví, leč by ordinář ve zvláštních případech, z vážného důvodu a při obtížení svého svědomí od toho dispensoval.

§ 2. Kdož se ucházejí o svěcení a oprávněně žijí mimo seminář, buďtež svěřeni zbožnému a způsobilému knězi, který nechť nad nimi bdí a je vede ke zbožnosti.

Čl. I. - Náležitosti podmětu svatého svěcení.

Kán. 973.

§ 1. První postřižiny a svěcení jest udělit jen oněm kandidátům, kteří mají úmysl dosáhnout kněžství a o nichž lze právem mít za to, že budou jednou hodnými kněžími.

§ 2. Kdo však byl svěcen a odpírá přijmout další stupně svěcení, toho nemůže biskup ani nutit k jich přijetí, ani mu bránit ve výkonu přijatých svěcení, leč by byl stižen kanonickou překážkou nebo by vadil jiný podle úsudku biskupova vážný důvod.

§ 3. Ať biskup neudělí nikomu svatých svěcení, aniž byl kladnými důkazy mravně ujištěn o jeho kanonické vhodnosti; jinak nejen velmi těžce hřeší, nýbrž se také vydává v nebezpečí účasti na cizích hříších.

Kán. 974.

§ 1. K tomu, aby kdo mohl být svěcen dovoleně, se požadují:

1. Přijaté svaté biřmování;
2. mravy přiměřené stupni svěcení, které má být přijato;
3. kanonický věk;
4. náležité vědomosti;
5. přijetí předchozích svěcení;
6. zachování mezidobí;
7. kanonický titul, jde-li o vyšší svěcení.

§ 2. Co se týče biskupské konsekrace, platí předpis kán. 331.

Kán. 975.

Podjáhenství se nesmí udělit před dokončením jedenadvacátého roku; jáhenství ne před dokončením dvacátého druhého; kněžství ne před dokončením dvacátého čtvrtého.

Kán. 976.

§ 1. Nikdo, ať světský, ať řeholní kandidát, nebudiž povýšen na první postřižiny před započetím bohovědného kursu.

§ 2. Bez újmy předpisu kán. 975 se podjáhenství udělí až koncem třetího roku bohovědného kursu; jáhenství až začátkem čtvrtého roku; kněžství až po uplynutí poloviny tohoto čtvrtého roku.

§ 3. Bohovědný kurs musí být vykonán nikoli soukromě, nýbrž ve školách zřízených k tomu podle studijního řádu, jejž stanoví kán. 1365.

Kán. 977.

Svěcení nutno udílet postupně; takže jsou naprosto zapovězena svěcení skočmo.

Kán. 978.

§ 1. Při udílení svěcení nechť se zachovají mezidobí, v nichž nechť se vysvěcení cvičí podle předpisu biskupova v přijatých svěceních.

§ 2. Mezidobí mezi prvními postřižinami a ostiariátem nebo mezi jednotlivými nižšími svěceními se ponechávají rozumné úvaze biskupově; nesmějí pak být povýšeni akolyta na podjáhenství, podjáhen na jáhenství a jáhen na kněžství dřív, než akolyta setrvá aspoň jeden rok, podjáhen a jáhen aspoň tři měsíce, každý ve svém svěcení, leč by potřeba anebo prospěch Církve vyžadoval podle úsudku biskupova jinak.

§ 3. Nikdy však, leč se zvláštním svolením Římského Velekněze, nesmějí být udělena v jeden a týž den nižší svěcení s podjáhenstvím nebo dvě svatá svěcení, při čemž se zavrhuje jakýkoliv opačný obyčej; ba není dovoleno udělit ani první postřižiny zároveň s některým z nižších svěcení ani všechna nižší svěcení současně.

Kán. 979.

§ 1. Kanonickým titulem pro světské duchovní je titul obročí, a není-li ho, tedy titul jmění anebo důchodu.

§ 2. Tento titul musí být opravdu zajištěn pro celý život vysvěceného a také opravdu dostačující k jeho přiměřené výživě, podle předpisů, jež vydá ordinář vzhledem k různým místním a časovým potřebám a poměrům.

Kán. 980.

§ 1. Pozbude-li duchovní s vyšším svěcením titulu, ať si opatří jiný, leč by podle úsudku biskupa bylo o jeho přiměřenou výživu postaráno jinak.

§ 2. Ti, kdož bez apoštolského indultu vědomě udělí anebo dovolí udělit svému podřízenému vyšší svěcení bez kanonického titulu, musejí mu, oni i jejich nástupci, strádá-li, poskytnout potřebné živobytí, dokud nebude o jeho přiměřenou výživu postaráno jinak.

§ 3. Vysvětí-li biskup někoho bez kanonického titulu s úmluvou, že vysvěcený nebude od něho požadovat živobytí, je tato úmluva zcela bezúčinná.

Kán. 981.

§ 1. Není-li k disposici ani jeden z titulů, o nichž se zmiňuje kán. 979, § 1, může jej nahradit titul diecésní služby a v místech podřízených posvátné kongregaci Propagandy titul misijní, ale tak, že se svěcenec přísežně zasvětí trvalé diecésní anebo misijní službě pod vrchní mocí dočasného místního ordináře.

§ 2. Ordinář musí knězi, jejž vysvětí na titul kostelní nebo misijní služby, udělit obročí, úřad nebo podporu dostačující k jeho přiměřené výživě.

Kán. 982.

§ 1. Kanonickým titulem pro řádové řeholníky je složení slavných řeholních slibů či tak zvaný titul chudoby.

§ 2. Pro řeholníky s jednoduchými trvalými sliby jím je titul společného stolu, kongregace nebo jiný podobný podle předpisu stanov.

§ 3. Ostatní řeholníci se řídí, také pokud jde o titul svěcení, podle práva světských kandidátů.

Čl. II. - Iregularity a jiné překážky.

Kán. 983.

Žádná trvalá překážka, známá pod názvem "iregularita", ať pochází z nedostatku, ať z trestného činu, nevzniká, leč by byla vyslovena v kánonech, které následují.

Kán. 984.

Iregulární z nedostatku jsou:

1. Nelegitimní, ať je nelegitimita veřejně známa, ať je tajná, leč by byli legitimováni nebo složili slavné řeholní sliby;

2. stižení tělesnou vadou, kteří nemohou pro slabost bezpečně nebo pro znetvoření důstojně konat oltářní přísluhu. K zamezení výkonu svěcení pravoplatně přijatého se však vyžaduje vážnější nedostatek a nejsou pro tento nedostatek zapovězeny úkony, jež mohou být vykonány řádně;

3. kdo je nebo byl stižený padoucnicí nebo nepříčetný nebo posedlý zlým duchem; ordinář však může svým podřízeným dovolit opět výkon přijatých svěcení, byli-li takto postiženi po přijetí svěcení a je-li bezpečně zjištěno, že se již uzdravili;

4. bigamisté, totiž ti, kdož postupně uzavřeli dvě nebo více platných manželství;

5. kdo je stižen právní ztrátou cti;

6. soudce, který vynesl rozsudek smrti;

7. kdo přijal úřad popravčího a jeho dobrovolní a bezprostřední pomocníci při výkonu rozsudku smrti.

Kán. 985.

Iregulární z trestného činu jsou:

1. Odpadlí od víry, bludaři a rozkolníci;

2. kdo kromě případu krajní nutnosti dovolil, aby mu byl jakýmkoli způsobem udělen křest od nekatolíků;

3. kdo se odvážil pokusit se o manželství anebo splnit i jen občanský úkon, buď sám jsa vázán manželským svazkem, vyšším svěcením anebo řeholními sliby, třebas jednoduchými a dočasnými, buď s ženou vázanou týmiž sliby anebo platně vdanou;

4. kdo spáchal úmyslnou vraždu anebo přivodil vyhnání lidského plodu, došlo-li k výsledku, a všichni, kdož byli spolučinní;

5. kdo sebe nebo jiné zmrzačil nebo se pokusil vzít si život;

6. duchovní vykonávající proti zákazu lékařské nebo chirurgické umění, vzejde-li z toho smrt;

7. kdo vykoná svátostný úkon vyhrazený duchovním s vyšším svěcením, ačkoli buď toho svěcení nemá, buď mu jeho výkon byl zapovězen kanonickým trestem ať osobním, nápravným anebo odvetným, ať místním.

Kán. 986.

Tyto trestné činy způsobují iregularitu jen tehdy, jsou-li těžkými hříchy, byly-li spáchány po křtu, s výhradou předpisu kán. 985,

bod 2., a rovněž jsou-li zevní, ať veřejné, ať tajné.

Kán. 987.

Prostě překážkou jsou stiženi:

1. Děti nekatolíků, dokud rodiče setrvávají ve své chybě;

2. ženatí muži;

3. kdo zastává duchovním zakázaný úřad nebo správu, z nichž musí skládat účty, dokud po složení úřadu a správy a po složení účtů není zproštěn odpovědnosti;

4. otroci v přísném slova smyslu před dosažením svobody;

5. kdo je podle světského zákona vázán řádnou vojenskou službou, dokud ji nevykoná;

6. novověrci, dokud se podle úsudku ordinářova dostatečně neosvědčí;

7. kdo je stižen skutkovou bezectností, pokud tato podle úsudku ordinářova trvá.

Kán. 988.

Neznalost iregularit ať z trestného činu, ať z nedostatku, a překážek od nich neomlouvá.

Kán. 989.

Iregularity a překážky se násobí jejich různými příčinami, ne však opakováním téže příčiny, leč by šlo o iregularitu pocházející z úmyslné vraždy.

Kán. 990.

§ 1. Ordinářům je dovoleno dispensovat osobně nebo skrze zástupce své podřízené ode všech iregularit pocházejících z tajného trestného činu, s výjimkou té, o níž se zmiňuje kán. 985, bod 4., nebo jiné, která byla vznesena na soudní dvůr.

§ 2. Totéž oprávnění přísluší kterémukoli zpovědníkovi v naléhavějších tajných případech, při nichž nelze se obrátit na ordináře a hrozí nebezpečí vážné újmy nebo ztráty cti, ale pouze k tomu účelu, aby kajícník mohl dovoleně vykonávat již přijatá svěcení.

Kán. 991.

§ 1. V žádostech o dispens od iregularit a překážek nutno uvést všechny iregularity a překážky; jinak bude všeobecná dispens platit sice také pro ty, jež byly zamlčeny neobmyslně, s výjimkou těch, jež vyjímá kán. 990, § 1, nikoli však pro ty, jež byly zamlčeny obmyslně.

§ 2. Jde-li o iregularitu z úmyslné vraždy, nutno vytknout také počet trestných činů, pod trestem neplatnosti dispense, která má být udělena.

§ 3. Všeobecná dispens pro svěcení platí též pro vyšší svěcení; a dispensovaný může obdržet nekonsistorní obročí, třebas s duchovní správou, ale nemůže se stát kardinálem S. Ř. C., biskupem, opatem nebo prelátem nepříslušejícím k žádné diecési nebo vyšším předsta-

veným ve vyňaté kněžské řeholi.

§ 4. Dispens udělená pro vnitřní obor nesvátostný, se vyhotoví písemně; a musí být vedena v tajném záznamu kurie.

Hlava III.

Předběžné náležitosti svatého svěcení.

Kán. 992.

Všichni jak světští tak řeholní kandidáti, kteří mají být svěceni, nechť v příhodnou dobu před svěcením sdělí sami osobně nebo skrze zástupce své předsevzetí biskupovi nebo jinému, kdo biskupa v tomto ohledu zastupuje.

Kán 993.

Svěcenci světští anebo řeholní, kteří, co se týče udílení svěcení, se řídí podle práva světských kandidátů, nechť předloží:

1. Osvědčení o udělení posledního svěcení anebo, jde-li o první postřižiny, osvědčení o přijetí křtu a biřmování;

2. osvědčení o vykonaných studiích požadovaných pro jednotlivá svěcení podle kán. 976;

3. osvědčení rektora semináře anebo kněze, jemuž byl svěřen kandidát mimo seminář, o dobrých mravech tohoto kandidáta;

4. osvědčovací list ordináře místa, kde svěcenec strávil tolik času, že si tam mohl přivodit kanonickou překážku;

5. osvědčovací list vyššího řeholního představeného, je-li svěcenec členem některé řehole.

Kán. 994.

§ 1. Čas, za který si svěcenec mohl přivodit kanonickou překážku, činí zpravidla tři měsíce pro vojáky, pro ostatní kandidáty šest měsíců po nabytí dospělosti; ale biskup udělující svěcení může podle svého moudrého uznání požadovat osvědčovací list také pro kratší dobu pobytu a též pro dobu, která předcházela dospělosti.

§ 2. Jestliže místní ordinář ani osobně ani skrze zástupce dosti dobře svěcence nezná, aby mohl dosvědčit, že si v době, po kterou se zdržoval v jeho území, nepřivodil žádné kanonické překážky, anebo jestliže se svěcenec potuloval po tolika diecésích, že je nemožné nebo příliš obtížné opatřit si všechny osvědčovací listy, zařídí ordinář věc pomocí doplňovací přísahy, kterou složí svěcenec.

§ 3. Jestliže se svěcenec po obdržení osvědčovacího listu a před vykonáním svěcení v témž území opět zdržoval po shora uvedenou dobu, jest zapotřebí nového osvědčovacího listu místního ordináře.

Kán. 995.

§ 1. Také řeholní představený musí svým propustným listem osvědčit nejen, že svěcenec složil řeholní sliby a náleží k družině jemu podřízeného řeholního domu, nýbrž také, že vykonal studia a splnil ostatní podmínky, jež požaduje právo.

§ 2. Po obdržení tohoto propustného listu nepotřebuje biskup dalšího osvědčovacího listu.

Kán. 996.

§ 1. Kterýkoli svěcenec, ať světský, ať řeholní, musí se podrobit předběžné a důkladné zkoušce o tom svěcení, jež má přijmout.

§ 2. Ti, kdož mají obdržet svatá svěcení, složí též zkoušku z jiných úseků posvátného bohosloví.

§ 3. Jest věcí biskupů stanovit, jakým způsobem, před kterými zkušebními komisaři a z kterých úseků posvátného bohosloví musejí svěcenci složit zkoušku.

Kán. 997.

§ 1. Tuto zkoušku, ať pro světské duchovní, ať pro řeholníky, odbývá místní ordinář, který mocí vlastního práva udílí svěcení anebo vydává propustný list; ten však to z pádného důvodu též může svěřit biskupovi, který udělí svěcení, je-li ochoten převzít ten závazek.

§ 2. Biskup udělující svěcení cizímu podřízenému, ať světskému, ať řeholnímu, s pravoplatným propustným listem, jímž se potvrzuje, že kandidát byl zkoušen podle předpisu §-u 1 a uznán způsobilým, může, ale není povinen, spokojit se s tímto dosvědčením; a má-li ve svém svědomí za to, že kandidát není způsobilý, nesmí jej vysvětit.

Kán. 998.

§ 1. Úmysl těch, kdož mají být povýšeni na jednotlivá svatá svěcení, se veřejně ohlásí ve farním kostele dotyčného kandidáta, s výjimkou řeholníků s trvalými sliby, ať slavnými, ať jednoduchými; ale ordinář může podle svého rozumného uznání jak od této ohlášky z pádného důvodu dispensovat, tak nařídit, aby byla vykonána též v jiných kostelech, tak i ohlášku nahradit veřejnou vývěskou na veřejích kostela po několik dnů, v nichž nechť je zahrnut aspoň jeden svátek.

§ 2. Ohláška se koná o zasvěceném svátku v kostele mezi mší sv. anebo v jiný den a hodinu, kdy v kostele je četnější návštěva.

§ 3. Není-li kandidát vysvěcen do šesti měsíců, ohláška se opakuje, leč by ordinář stanovil jinak.

Kán. 999.

Všichni věřící mají povinnost oznámit ordinářovi nebo farářovi před svatým svěcením případně jim známé překážky týkající se svatých svěcení.

Kán. 1000.

§ 1. Ordinář uloží farářovi, který koná ohlášku, a také jiné osobě, zdá-li se to být prospěšné, vyšetřovat svědomitě u věrohodných lidí o mravech a životě svěcenců a zaslat kurii osvědčovací list, podávající zprávu o tomto vyšetřování a ohlášce.

§ 2. Týž ordinář nesmí opomenout vykonat jiná pátrání, třebas soukromá, uzná-li to za nutné anebo vhodné.

Kán. 1001.

§ 1. Kdo má být povýšen na první postřižiny a nižší svěcení, vykoná duchovní cvičení aspoň po tři celé dny; kdo má být povýšen na svatá svěcení, vykoná je aspoň po šest celých dnů; ale má-li kdo být během půl roku povýšen na více vyšších svěcení, může ordinář dobu duchovních cvičení pro vysvěcení na jáhenství zkrátit, ne však pod tři celé dny.

§ 2. Jestliže po vykonání duchovních cvičení se udělení svatého svěcení z jakéhokoli důvodu odloží o víc než půl roku, duchovní cvičení se opakují; jinak rozhodne ordinář, zda nutno je opakovat či nikoli.

§ 3. Tato duchovní cvičení vykonají řeholníci ve vlastním domě nebo v jiném podle moudrého uznání představeného; světští kandidáti pak v semináři anebo v jiném zbožném nebo řeholním domě určeném biskupem.

§ 4. O vykonaných duchovních cvičeních budiž biskup zpraven osvědčením představeného domu, v němž byla vykonána; nebo jde-li o řeholníky, dosvědčením příslušného vyššího představeného.

Hlava IV.

Obřady a obřadnosti svatého svěcení.

Kán. 1002.

Při udílení kteréhokoli svěcení zachová udělovatel přesně příslušné obřady vypsané v Římském Pontifikálu nebo jiných obřadních knihách schválených Církví, kteréžto obřady není dovoleno žádným způsobem opomenout nebo měnit.

Kán. 1003.

Mši sv. o svěcení nebo biskupské konsekraci vždy musí sloužit sám udělovatel svěcení nebo konsekrace.

Kán. 1004.

Jestliže někdo, kdo již byl na některá svěcení povýšen podle východního obřadu, od Apoštolského Stolce obdrží indult přijmout další svěcení latinským obřadem, musí nejprve latinským obřadem přijmout svěcení, jichž nepřijal východním obřadem.

Kán. 1005.

Všichni na vyšší svěcení povýšení mají povinnost přijmout svaté přijímání při samotné mši sv. o svěcení.

Hlava V.

Doba a místo svatého svěcení.

Kán. 1006.

§ 1. Biskupská kosekrace musí být udělena ve mši sv. v neděli nebo o svátku apoštolů.

§ 2. Svatá svěcení ať se konají ve mši sv. o sobotách čtvera Suchých dnů, v sobotu před Smrtelnou nedělí a na Bílou sobotu.

§ 3. Při vážném důvodu však je může biskup konat také v kteroukoli neděli anebo zasvěcený svátek.

§ 4. První postřižiny možno udělit v kterýkoli den a hodinu; nižší svěcení o jednotlivých nedělích a dvojných svátcích, avšak ráno.

§ 5. Zavrhuje se obyčej odporující času předepsanému v předchozích paragrafech pro udílení svěcení; ten nutno zachovat též tehdy, když biskup latinského obřadu světí na základě apoštolského indultu duchovního východního obřadu anebo naopak.

Kán. 1007.

Kdykoli nutno opakovat svěcení nebo doplnit některý obřad, ať bezpodmínečně, ať podmínečně, může se to učinit také mimo stanovené doby a tajně.

Kán. 1008.

Biskup nemůže mimo své vlastní území udělit bez svolení místního ordináře svěcení, při jichž udílení se konají pontifikální úkony, s výhradou předpisu kán. 239, § 1, bod 15.

Kán. 1009.

§ 1. Hromadná svěcení nechť se konají veřejně v katedrálním kostele po svolání kanovníků dotyčného kostela a v jejich přítomnosti; konají-li se v jiném místě diecése, zvolí se k tomu kostel pokud možno nejčelnější a budiž přítomno místní duchovenstvo.

§ 2. Nebrání se však biskupovi, doporučuje-li to pádný důvod, konat jednotlivá svěcení také v jiných kostelích a rovněž v kapli biskupského domu, semináře anebo řeholního domu.

§ 3. První postřižiny a nižší svěcení možno udílet také v soukromých kaplích.

Hlava VI.

Záznam vykonaného svěcení a jeho osvědčení.

Kán. 1010.

§ 1. Po provedení svěcení zapíší se jména jednotlivých vysvěcených a udělovatele svěcení, místo a den udělení svěcení do zvláštní knihy, kterou nutno pečlivě uchovávat v kurii místa, kde bylo uděleno svěcení, a všechny listiny týkající se udělení jednotlivých svěcení se bedlivě uloží.

§ 2. Jednotlivým vysvěceným se vydá úřední osvědčení o přijetí svěcení; a ti, byli-li vysvěceni cizím biskupem, s propustným listem, předloží ono osvědčení příslušnému ordinářovi za tím účelem, aby udělení svěcení bylo zaznamenáno ve zvláštní knize chované v archivu.

Kán. 1011.

Místní ordinář, jde-li o vysvěcené ze světského duchovenstva, anebo vyšší představený, jde-li o řeholníky vysvěcené s jeho propustným listem, zašle zprávu o výkonu svěcení jednoho každého podjáhna farářovi křtu, který to zaznamená ve své knize pokřtěných podle předpisu kán. 470, § 2.

STAŤ VII.

M a n ž e l s t v í.

Kán. 1012.

§ 1. Kristus Pán povýšil samotnou manželskou smlouvu mezi pokřtěnými na důstojenství svátosti.

§ 2. Proto nemůže mezi pokřtěnými trvat platná manželská smlouva, aniž je zároveň svátostí.

Kán. 1013.

§ 1. Prvotní účel manželství je plodit a vychovávat potomstvo; podružný vzájemná pomoc a prostředek k ukojení žádostivosti.

§ 2. Podstatné vlastnosti manželství jsou jedinost a nerozlučnost, jež v křesťanském manželství nabývají zvláštní pevnosti vzhledem k svátosti.

Kán. 1014.

Manželství požívá právní přízně; proto nutno v pochybnosti trvat na platnosti manželství, pokud není dokázán opak, s výhradou předpisu kán. 1127.

Kán. 1015.

§ 1. Platné manželství pokřtěných se nazývá uznané, není-li ještě doplněno souloží; uznané a dokonané, došlo-li mezi manžely k manželské souloži, k níž manželská smlouva směřuje svou povahou a jíž se manželé stávají jedním tělem.

§ 2. Bydlí-li manželé po uzavření manželství spolu, předpokládá se, že bylo dokonáno, dokud se nedokáže opak.

§ 3. Manželství uzavřené platně mezi nepokřtěnými se nazývá legitimní.

§ 4. Neplatné manželství se nazývá domnělé, uzavře-li je aspoň jedna strana neobmyslně, dokud obě strany nenabyly jistoty o jeho neplatnosti.

Kán. 1016.

Manželství pokřtěných se řídí nejen božským právem, nýbrž také kanonickým, s výhradou příslušnosti světské moci co do ryze občanských účinků tohoto manželství.

Kán. 1017.

§ 1. Příslib manželství, ať jednostranný, ať oboustranný či zasnoubení, je pro obojí obor platný jen tehdy, učiní-li se listinou podepsanou stranami a buď farářem anebo místním ordinářem, buď aspoň dvěma svědky.

§ 2. Neumějí-li nebo nemohou-li obě strany nebo jedna z nich psát, poznamená se to pod neplatností v listině a přibere se další svědek, který s farářem anebo místním ordinářem nebo s dvěma svědky, o nichž se zmiňuje § 1, podepíše listinu.

§ 3. Avšak z příslibu manželství, třebas je platný a žádný pádný důvod nezprošťuje od jeho splnění, se nepřipouští žaloba o uzavření manželství; připouští se však o případně dluhovanou náhradu škody.

Kán. 1018.

Nechť farář neopomíjí poučovat lid rozumně o svátosti manželství a jeho překážkách.

Hlava I.

Co nutno předeslat sňatku, a zvláště manželské ohlášky.

Kán. 1019.

§ 1. Dřív než se uzavře manželství, musí být zjištěno, že nic nestojí v cestě jeho platnému a dovolenému uzavření.

§ 2. V nebezpečí smrti, nejsou-li po ruce jiné důkazy, stačí, není-li opačných náznaků, přísežné ujištění snoubenců, že byli pokřtěni a nejsou vázáni žádnou překážkou.

Kán. 1020.

§ 1. Farář, oprávněný přisluhovat sňatku, předen ve vhodné době svědomitě vyšetří, zda nestojí nic v cestě sňatku.

§ 2. Otáže se jak ženicha tak nevěsty, třebas odděleně, a to opatrně, zda je váže některá překážka, zda udělují, zvláště žena, souhlas svobodně a zda jsou dostatečně vyučeni v křesťanské nauce, leč by se tato poslední otázka pro vlastnost osob zdála být zbytečná.

§ 3. Vydat zvláštní předpisy pro toto farářovo vyšetřování přísluší místnímu ordinářovi.

Kán. 1021.

§ 1. Farář, nebyl-li křest udělen v jeho vlastním území, si vyžádá křestní list od obou stran nebo jen od katolické strany, jde-li o uzavření manželství s dispensí od překážky různého náboženství.

§ 2. Katolíci, kteří ještě nepřijali svátost biřmování, ji přijmou dřív, než se připustí k sňatku, mohou-li tak učinit bez vážných obtíží.

Kán. 1022.

Farář oznámí veřejně, mezi kým má být uzavřeno manželství.

Kán. 1023.

§ 1. Ohlášky manželství musí vykonat příslušný farář.

§ 2. Jestliže se strana po nabytí dospělosti zdržovala na jiném místě po šest měsíců, vyloží farář věc ordinářovi, který podle svého rozumného uznání buď si vyžádá, aby tam byly vykonány ohlášky, buď nařídí sebrat jiné důkazy nebo dohady o jejím svobodném stavu.

§ 3. Je-li nějaké podezření o vzniklé překážce, poradí se farář, třebas při kratším pobytu, s ordinářem, jenž smí dovolit uzavřít manželství jen tehdy, bylo-li dřív podle předpisu § 2 odstraněno podezření.

Kán. 1024.

Ohlášky se konají o třech po sobě jdoucích nedělích a jiných zasvěcených svátcích v kostele při konání mše sv. nebo při jiných bohoslužebných úkonech, jichž se lid účastní v hojném počtu.

Kán. 1025.

Místní ordinář může pro své území nahradit ohlášky veřejným vyvěšením jmen snoubenců na dveřích farního nebo jiného kostela po dobu aspoň osmi dnů, ale tak, aby v této době byly zahrnuty dva zasvěcené svátky.

Kán. 1026.

Ohlášky se nesmějí konat pro manželství, jež se uzavírají s dispensí od překážky různého náboženství nebo smíšeného vyznání, leč by místní ordinář podle svého rozumného uznání, s vyloučením pohoršení, považoval za vhodné je dovolit, jen když tu již je apoštolská dispens a odpadne zmínka o náboženství nekatolické strany.

Kán. 1027.

Všichni věřící jsou povinni oznámit případně jim známé překážky faráři nebo místnímu ordinářovi před uzavřením manželství.

Kán. 1028.

§ 1. Příslušný místní ordinář může podle své rozumné úvahy z pravoplatného důvodu dispensovat od vykonání ohlášek třebas v jiné diecési.

§ 2. Je-li příslušných ordinářů víc, má právo dispensovat ten, v jehož diecési se uzavírá manželství; uzavírá-li se manželství mimo příslušné diecése, může dispensovat kterýkoli příslušný ordinář.

Kán. 1029.

Vykoná-li vyšetřování nebo ohlášky jiný farář, zpraví o jejich výsledku úřední listinou ihned faráře, který má přisluhovat sňatku.

Kán. 1030.

§ 1. Po skončení vyšetřování a ohlášek smí farář přisluhovat sňatku až tehdy, když obdrží všechny potřebné listiny a minoto, nevyžaduje-li rozumný důvod jinak, když uplynou tři dny od poslední ohlášky.

§ 2. Neuzavře-li se manželství do šesti měsíců, nechť se ohlášky opakují, leč by místní ordinář rozhodl jinak.

Kán. 1031.

§ 1. Vznikne-li pochybnost o tom, zda je tu některá překážka:

1. Farář věc co nejbedlivěji vyšetří tím, že se dotáže pod přísahou aspoň dvou důvěry hodných svědků, jen když nejde o překážku, z jejíhož odhalení by stranám vzešla ztráta cti, a v případě potřeby také samotných stran;

2. ohlášky vykoná nebo dokončí, vznikla-li pochybnost před započetím nebo skončením ohlášek;

3. má-li rozumně za to, že pochybnost ještě trvá, nesmí přisluhovat sňatku, aniž se o tom poradí s ordinářem.

§ 2. Je-li nějaká překážka odhalena s jistotou, tu:

1. Jde-li o tajnou překážku, farář ohlášky vykoná a dokončí a předneseve věc se zamlčením jmen místnímu ordináři nebo Posvátné Penitenciárii;

2. jde-li o veřejnou překážku a objeví-li se před započetím ohlášek, nesmí farář přikročit k dalšímu jednání, dokud se překážka neodstraní, i když ví, že dispens byla udělena jen pro obor svědomí; objeví-li se po první nebo druhé ohlášce, farář ohlášky dokončí a předneseve věc ordinářovi.

3. Neobjeví-li se konečně žádná překážka, ani pochybná ani jistá, připustí farář strany po dokončení ohlášek k uzavření manželství.

Kán. 1032.

Kromě případu nutnosti nesmí farář nikdy přisluhovat sňatku bezdomých, o nichž se zmiňuje kán. 91, leč by věc přednesl místnímu ordináři nebo knězi jím zmocněnému a obdržel svolení přisluhovat.

Kán. 1033.

Farář nesmí opomenout, podle různého stavu osob, poučit snoubence o svatosti svátosti manželství, o vzájemných povinnostech manželů a o povinnostech rodičů k potomstvu; a důrazně je vybídne, aby se před uzavřením manželství svědomitě vyzpovídali ze svých hříchů a zbožně přijali nejsvětější Eucharistii.

Kán. 1034 .

Nezletilce v rodičovské moci nechť farář přísně napomene, aby neuzavírali sňatek bez vědomí nebo proti rozumně odůvodněné vůli rodičů; odmítnou-li, smí přisluhovat jejich sňatku jen po předchozí poradě s místním ordinářem.

Hlava II.
O manželských překážkách obecně.

Kán. 1035.

Uzavřít manželství mohou všichni, jimž to nezapovídá právo.

Kán. 1036.

§ 1. Zabraňující překážka uzavírá v sobě přísnou zápověď uzavřít manželství; to se však nestává neplatné, uzavře-li se vzdor překážce.

§ 2. Vylučující překážka i přísně zapovídá uzavřít manželství, i vadí tomu, aby bylo uzavřeno platně.

§ 3. I když se překážka vyskytuje jen s jedné strany, činí manželství přece buď nedovoleným, buď neplatným.

Kán. 1037.

Za veřejnou se považuje překážka, kterou nožno dokázat v zevním oboru; jinak je tajná.

Kán. 1038

§ 1. Jen nejvyšší církevní vrchnosti přísluší prohlašovat závazně, kdy božské právo zabraňuje manželství nebo je vylučuje.

§ 2. Tato nejvyšší vrchnost výlučně má právo stanovit cestou zákona, ať obecného, ať partikulárního, další zabraňující nebo vylučující manželské překážky pro pokřtěné.

Kán. 1039.

§ 1. Místní ordináři mohou v jednotlivém případě, ale jen dočasně, z pádného důvodu a pokud ten důvod trvá, zakázat sňatek všem v jejich území se právě zdržujícím a svým podřízeným také mimo hranice svého území.

§ 2. Připojit k zákazu zneplatňující doložku může jedině Apoštolský Stolec.

Kán. 1040.

Kromě Římského Velekněze nemůže nikdo zrušovat překážky církevního práva, ať zabraňující, ať vylučující, nebo je měnit; rovněž nemůže od nich dispensovat, leč by tato moc byla udělena obecným právem nebo zvláštním indultem Apoštolského Stolce.

Kán. 1041

Zavrhuje se obyčej zaváděcí novou překážku anebo odporující trvajícím překážkám.

Kán. 1042.

§ 1. Překážky jsou jednak nižšího, jednak vyššího stupně.

§ 2. Překážky nižšího stupně jsou:

1. Příbuzenství v třetím stupni pobočné linie;

2. švagrovství v druhém stupni pobočné linie;

3. veřejná počestnost v druhém stupni;

4. duchovní příbuzenství;

5. zločin z cizoložství se slibem manželství nebo s pokusem o ně, třebas jen občanským úkonem.

§ 3. Všechny ostatní překážky jsou vyššího stupně.

Kán. 1043.

Naléhá-li nebezpečí smrti, mohou místní ordináři k uklidnění svědomí, případně za účelem legitimace dětí, dispensovat jak od způsobu, jejž nutno zachovat při uzavření manželství, tak od všech a jednotlivých překážek církevního práva, ať veřejných, ať tajných, třebas mnohonásobných, s výjimkou překážek pocházejících z posvátného svěcení kněžstva a ze švagrovství v přímé linii po dokonání manželství, a to své vlastní poddané, zdržující se kdekoliv a všechny, kdož právě pobývají v jejich vlastním území, s vyloučením pohoršení a při dispensi od různého náboženství nebo smíšeného vyznání po poskytnutí obvyklých záruk.

Kán. 1044.

Za týchž okolností, o nichž se zmiňuje kán. 1043, a jen v případech, kdy nelze se obrátit ani na místního ordináře, má totéž dispensační oprávnění jak farář, tak kněz, který přisluhuje snatku podle předpisu kán. 1098, bod 2., tak zpovědník, ale tento pouze pro vnitřní obor při svátostné zpovědi.

Kán. 1045.

§ 1. Místní ordináři mohou, pod doložkami stanovenými na konci kán. 1043, udílet dispens ode všech překážek, zmíněných v uved. kán. 1043, kdykoli vyjde na jevo překážka tehdy, kdy je již vše připraveno k snatku, aniž možno odložit snatek bez pravděpodobného nebezpečí vážného zla do té doby, až dojde dispens od Svatého Stolce.

§ 2. Toto oprávnění platí též pro konvalidaci manželství již uzavřeného, hrozí-li totéž nebezpečí z prodlení a nezbývá-li času obrátit se na Svatý Stolec.

§ 3. Za týchž okolností mají totéž oprávnění všichni ti, o nichž se zmiňuje kán. 1044, ale jen pro tajné případy, kdy nelze se obrátit ani na místního ordináře nebo jenom s nebezpečím, že bude porušeno tajemství.

Kán. 1046.

Farář anebo kněz, o němž se zmiňuje kán. 1044, ihned zpraví místního ordináře o dispensi udělené pro zevní obor; a ta se zaznamená v knize sňatků.

Kán. 1047.

Nestanoví-li reskript Posv. Penitenciárie jinak, zaznamená se dispens, udělená pro vnitřní obor nesvátostný od tajné překážky v knize, kterou nutno pečlivě uchovávat v tajném archivu kurie, o němž se zmiňuje kán. 379, a netřeba další dispense pro zevní obor, i když se později tajná překážka stala veřejnou; je jí však třeba, byla-li dispens udělena jen pro vnitřní obor svátostný.

Kán. 1048.

Byla-li žádost o dispens zaslána Svatému Stolci, nesmějí místní ordináři užít případných svých oprávnění, leč podle předpisu kán. 204, § 2.

Kán. 1049.

§ 1. Kdo má všeobecný indult dispensovat od určité překážky, může od ní dispensovat, i když tato překážka je mnohonásobná, leč by v samém indultu bylo výslovně předepsáno jinak, a to jak při uzavřených manželstvích, tak i při těch, která mají být uzavřena.

§ 2. Kdo má všeobecný indult dispensovat od více překážek různého druhu, ať vylučujících, ať zabraňujících, může dispensovat od těchto překážek, břebas veřejných, vyskytnou-li se v téněž případě.

Kán. 1050.

Jestliže se kdy k veřejné překážce či překážkám, od nichž kdo může na základě indultu dispensovat, druží další překážka, od níž nemůže dispensovat, nutno se obrátit na Apoštolský Stolec se všemi překážkami; jestliže se však překážka či překážky, od nichž může dispensovat, zjistí po dosažení dispense od Svatého Stolce, bude moci užít svých oprávnění.

Kán. 1051.

Dispensí od vylučující překážky, udělenou buď na základě řádné moci, buď na základě moci přenesené všeobecným indultem, ne však reskriptem v jednotlivých případech, se bez dalšího přiznává též legitimace potomstva, narodilo-li se již jaké z těch, jimž se udílí dispens, nebo bylo-li jim počato, avšak s výjimkou cizoložného a svatokrádežného.

Kán. 1052.

Dispens od překážky příbuzenství nebo švagrovství, udělená v některém stupni překážky, je platná, třebas se v žádosti nebo v udělení stal omyl, pokud jde o stupeň, jen když skutečně trvající stupeň je vzdálenější, anebo třebas byla zamlčena jiná překážka téhož druhu ve stejném nebo vzdálenějším stupni.

Kán. 1053.

Dispens, udělená Svatým Stolcem od uznaného a nedokonaného manželství, nebo dovolení, dané ke vstupu do jiného manželství pro předpokládanou smrt manželovu, uzavírá v sobě, je-li jí třeba, vždy dispens od překážky pocházející z cizoložství se slibem manželství nebo s pokusem o ně, nikoli však dispens od překážky, o níž se zmiňuje kán. 1075, body 2. a 3.

Kán. 1054.

Dispens, udělená od nižší překážky, se nezneplatňuje žádnou vadou buď obloudění nebo vyloudění, i když jediný rozhodující důvod, v žádosti vyložený, je nepravdivý.

Kán. 1055.

Dispense od veřejných překážek, svěřené ordinářovi žadatelů, provede ordinář, který vydal osvědčovací list nebo zaslal žádost Apoštolskému Stolci, i když snoubenci v době, kdy má být dispens provedena, opustí řádné anebo mimořádné bydliště oné diecése a odejdou do jiné diecése s úmyslem se již nevrátit, avšak musí o tom být zpraven ordinář místa, kde si přejí uzavřít manželství.

Kán. 1056.

S výjimkou nějakého mírného poplatku z titulu kancelářských výloh při dispensích pro nikoli chudé, nesmějí místní ordináři nebo jejich úředníci, při zavržení jakéhokoliv opačného obyčeje, požadovat u příležitosti udělení dispense žádný poplatek, leč by jim bylo toto oprávnění výslovně uděleno Svatým Stolcem; a požádají-li něco, jsou povinni k náhradě.

Kán. 1057.

Kdo udílí dispens na základě moci přenesené Apoštolským Stolcem, učiní v ní výslovnou zmínku o papežském indultu.

Hlava III.

Zabraňující překážky.

Kán. 1058.

§ 1. Manželství zabraňuje jednoduchý slib panenství, dokonalé čistoty, zůstat svobodným, přijmout svatá svěcení a věnovat se řeholnímu stavu.

§ 2. Žádný jednoduchý slib nezneplatňuje manželství, leč by zneplatnění bylo pro některé osoby stanoveno zvláštním předpisem Apoštolského Stolce.

Kán. 1059.

V těch krajích, kde zákonné příbuzenství, vzniklé osvojením, činí podle státního práva sňatek nedovoleným, je manželství nedovolené též podle kanonického práva.

Kán. 1060.

Co nejpřísněji zapovídá Církev všude, aby se manželství uzavíralo mezi dvěma pokřtěnými osobami, z nichž jedna je katolická, druhá však zapsaná do bludařské nebo rozkolnické sekty; je-li tu nebezpečí odvrácení od víry u katolického manžela a dětí, zakazuje se manželství dokonce samým božským zákonem.

Kán. 1061.

§ 1. Církev dispensuje od překážky smíšeného vyznání, jestliže:

1. Naléhají pádné a vážné důvody;

2. nekatolický manžel poskytne záruku, že bude od katolického manžela odvracet nebezpečí odpadnutí od víry, a oba manželé, že dají všechny děti pokřtít a je vychovají jen katolicky;

3. je tu mravní jistota, že záruky budou splněny.

§ 2. Zpravidla ať se záruky požadují písemné.

Kán. 1062.

Katolický manžel má povinnost rozumně se snažit o obrácení nekatolického manžela.

Kán. 1063.

§ 1. I když byla dosažena od Církve dispens od překážky smíšeného vyznání, nesmějí se manželé ani před církevním uzavřením sňatku ani po něm obrátit, ať sami, ať skrze zástupce, též na nekatolického přisluhovatele jako pověřeného bohoslužebnými úkony, aby projevili nebo obnovili manželský souhlas.

§ 2. Ví-li farář s jistotou, že snoubenci tento předpis poruší nebo již porušili, nesmí přisluhovat jejich sňatku, leč z důvodů na výsost vážných, s vyloučením pohoršení a po předchozí poradě s ordinářem.

§ 3. Nezavrhuje se však, aby se manželé, káže-li tak státní zákon, dostavili také před nekatolického přisluhovatele vykonávajícího jen službu státního úředníka, a to pouze k splnění občanského úkonu, kvůli občanským účinkům.

Kán. 1064.

Ordináři a jiní pastýři duší:

1. Ať jak jen mohou zdržují věřící od smíšených sňatků;

2. nemohou-li jim zabránit, nechť vším úsilím pečují o to, aby se neuzavíraly v rozporu s Božími a církevními zákony;

3. byly-li smíšené sňatky uzavřeny ať v jejich vlastním území, ať v cizím, nechť horlivě bdí, aby manželé věrně plnili učiněné sliby;

4. přisluhují-li sňatku, nechť zachovají předpis kán. 1102.

Kán. 1065.

§ 1. Nechť jsou věřící též zdržováni od uzavírání manželství s těmi, kdož notoricky buď se zřekli katolické víry, i když nepřestoupili k nekatolické sektě, buď se dali zapsat do společností Církví zavržených.

§ 2. Farář smí přisluhovat těmto sňatkům jen po poradě s ordinářem, který, zjistiv všechny okolnosti, mu bude moci dovolit, aby byl přítomen sňatku, jen když naléhá vážný důvod a ordinář podle své rozumné úvahy usoudí, že je dostatečně zaručena katolická výchova všeho potomstva a odvrácení nebezpečí odpadnutí od víry u druhého manžela.

Kán. 1066.

Odepře-li veřejný hříšník anebo někdo notoricky stižený censurou přistoupit k svátostné zpovědi anebo se usmířit s Církví, smí farář přisluhovat jeho sňatku jen tehdy, naléhá-li vážný důvod, o němž, je-li možno, nechť se poradí s ordinářem.

Hlava IV.
Vylučující překážky.

Kán. 1067.

§ 1. V platné manželství nemohou vejít muž před skončením šestnáctého roku věku a žena rovněž ne před skončením čtrnáctého roku.

§ 2. Třebas manželství uzavřené po dosažení tohoto věku je platné, ať se přecejen pastýři duší snaží odvracet od něho mladé lidi před věkem, v němž se podle mravu v zemi vžitého uzavírává manželství.

Kán. 1068.

§ 1. Předchozí a trvalá nemohoucnost, ať se strany muže, ať se strany ženy, ať druhé straně známá, ať ne, ať naprostá, ať poměrná, vylučuje manželství již podle přirozeného práva.

§ 2. Je-li překážka nemohoucnosti pochybná, nesmí se zabraňovat sňatku, ať jde o pochybnost právní, ať skutkovou.

§ 3. Neplodnost ani nevylučuje manželství, ani mu nezabraňuje.

Kán. 1069.

§ 1. Neplatně se pokouší o manželství, kdo je vázán svazkem dřívějšího manželství, třebas nedokonaného, s výhradou výsady víry.

§ 2. I když dřívější manželství je z jakéhokoli důvodu neplatné anebo rozloučené, není proto dovoleno uzavřít další manželství, dokud se pravoplatně a bezpečně nezjistí neplatnost anebo rozloučení dřívějšího manželství.

Kán. 1070.

§ 1. Neplatné je manželství uzavřené mezi nepokřtěnou osobou a osobou pokřtěnou v katolické Církvi nebo k ní z bludařství nebo rozkolu se obrátivší.

§ 2. Byla-li strana v době uzavření manželství všeobecně považována za pokřtěnou anebo byl-li její křest pochybný, nutno,

podle předpisu kán. 1014, trvat na platnosti manželství, dokud se bezpečně nedokáže, že jedna strana byla pokřtěna, druhá pak nepokřtěna.

Kán. 1071.

Co je předepsáno o smíšených sňatcích v kánonech 1060 - 1064, platí též pro manželství, jimž vadí překážka různého náboženství.

Kán. 1072.

Neplatně se o manželství pokoušejí duchovní svatých svěcení.

Kán. 1073.

Rovněž neplatně se o manželství pokoušejí řeholníci, kteří složili slavné sliby anebo jednoduché sliby, s nimiž je zvláštním předpisem Apoštolského Stolce spojena moc zneplatnovat sňatek.

Kán. 1074.

§ 1. Nemůže pozůstávat žádné manželství mezi nužem únoscem a ženou unesenou za účelem manželství, dokud ona zůstává v moci únosce.

§ 2. Překážka poníjí, jestliže unesená, odloučena od únosce a ocitnuvší se na bezpečném a svobodném místě, svolí za něho se provdat.

§ 3. Pokud jde o neplatnost manželství, rovná se únosu násilné zadržování ženy, když totiž muž za účelem manželství násilně zdržuje ženu v místě, kde ona přebývá nebo kam se svobodně odebrala.

Kán. 1075.

Nemohou platně uzavřít manželství:

1. Kdož za trvání téhož pravoplatného manželství se spolu dopustili cizoložství a si navzájem slíbili uzavřít manželství nebo se pokusili o manželství, třebas jen občanským úkonem;

2. kdož, rovněž za trvání téhož pravoplatného manželství, se spolu dopustili cizoložství; a spáchal-li jeden z nich vraždu manžela;

3. kdož vzájemnou pomocí, tělesnou nebo mravní, zavraždili manžela, třebas nedošlo k cizoložství.

Kán. 1076.

§ 1. V přímé linii příbuzenství je manželství neplatné mezi všemi předky a potomky jak legitimními tak naturálními.

§ 2. V pobočné linii je neplatné až do třetího stupně včetně, ale tak, že se manželská překážka násobí jen tolikrát, kolikrát se násobí společný kmen.

§ 3. Nikdy se nsmí dovolit sňatek, je-li nějaká pochybnost, zda jsou strany příbuzné v některém stupni přímé linie nebo v prvním stupni pobočné linie.

Kán. 1077.

§ 1. Švagrovství v přímé linii vylučuje manželství v kterémkoli stupni; v pobožné linii až do druhého stupně včetně.

§ 2. Překážka švagrovství se násobí:

1. Tolikrát, kolikrát se násobí překážka příbuzenství, z níž vzešla;

2. postupným opakováním manželství s příbuzným zemřelého manžela.

Kán. 1078.

Překážka veřejné počestnosti vzniká z neplatného manželství, ať dokonaného, ať nedokonaného, a z veřejného nebo notorického konkubinátu; a vylučuje manželství v prvním a druhém stupni přímé linie mezi mužem a příbuznými ženy a naopak.

Kán. 1079.

Jen to duchovní příbuzenství zneplatňuje manželství, o němž se zmiňuje kán. 768.

Kán. 1080.

Kdož jsou občanským zákonem považováni za neschopné uzavřít mezi sebou manželství pro zákonné příbuzenství vzešlé z osvojení, nemohou mezi sebou mocí kanonického práva platně uzavřít manželství.

Hlava V.
Manželský souhlas.

Kán. 1081.

§ 1. Manželství vzniká souhlasem stran, pravoplatně projeveným mezi osobami po právu schopnými; a ten nemůže být nahrazen žádnou lidskou mocí.

§ 2. Manželský souhlas je projev vůle, jímž obě strany si odevzdávají a přijímají trvalé a výlučné právo na tělo se zřetelem k úkonům o sobě způsobilým k plození potomstva.

Kán. 1082.

§ 1. Aby mohlo dojít k manželskému souhlasu, je třeba, aby smluvním stranám aspoň nebylo neznámo, že manželství je trvalé společenství mezi mužem a ženou k plození dětí.

§ 2. Neznalost toho se po dospělosti nepředpokládá.

Kán. 1083.

§ 1. Omyl, týkající se osoby, činí manželství neplatným.

§ 2. Omyl, týkající se vlastnosti osoby, i když tato vlastnost je příčinou smlouvy, zneplatnuje manželství jen:

1. Vyúsťuje-li omyl ve vlastnosti v omyl v osobě;

2. uzavírá-li svobodná osoba manželství s osobou, kterou považuje za svobodnou, ta však je otrokem, při čemž je mínčno otroctví v pravém slova smyslu.

Kán. 1084.

Prostý omyl, týkající se jednotnosti nebo nerozlučnosti manželství anebo jeho svátostné důstojnosti, i když tento omyl je příčinou smlouvy, není na újmu manželskému souhlasu.

Kán. 1085.

Vědomí anebo domněnka o neplatnosti manželství nevylučuje nutně manželského souhlasu.

Kán. 1086.

§ 1. Vždy se předpokládá, že vnitřní souhlas mysli odpovídá slovům nebo znamením, jichž bylo užito při uzavření manželství.

§ 2. Vylučuje-li však jedna z obou stran nebo vylučují-li obě strany zřejmým projevem vůle samotné manželství anebo všechno právo na manželský úkon nebo nějakou podstatnou vlastnost manželství, uzavírají manželství neplatně.

Kán. 1087.

§ 1. Též neplatné je manželství, uzavřené pod vlivem násilí nebo vážné bázně zvenčí a nespravedlivě vyvolané, jíž aby se kdo zhostil, je nucen zvolit manželství.

§ 2. Žádná jiná bázeň, i když je příčinou smlouvy, nepůsobí neplatnost manželství.

Kán. 1088.

§ 1. K platnému uzavření manželství je zapotřebí, aby strany byly přítomny buď samy osobně, buď skrze zástupce.

§ 2. Nechť snoubenci vyjádří manželský souhlas slovy; a nesmějí užít rovnocenných znamení, nohou-li mluvit.

Kán. 1089.

§ 1. Aby manželství bylo skrze zástupce uzavřeno platně, vyžaduje se, bez újmy diecésních ustanovení v té věci připojených, zvláštní zmocnění k sňatku s určitou osobou, podepsané zmocnitelem a buď farářem anebo ordinářem místa, kde dochází k zmocnění, buď knězem od jednoho z nich zmocněným, buď aspoň dvěma svědky.

§ 2. Neumí-li zmocnitel psát, poznamená se to v samotném zmocnění a přibere se další svědek, který sám též podepíše listinu; jinak zmocnění je neplatné.

§ 3. Odvolá-li zmocnitel zmocnění dřív než zástupce jeho jménem uzavře manželství, anebo upadne-li do nepříčetnosti, je manželství neplatné, i když o tom neví ať zástupce, ať druhá smluvní strana.

§ 4. K platnosti manželství je zapotřebí, aby zástupce vykonal svůj úkol sám osobně.

Kán. 1090.

Manželství možno uzavřít též skrze tlumočníka.

Kán. 1091.

Farář smí přisluhovat sňatku uzavíranému skrze zástupce nebo tlumočníka, jen když je tu pádný důvod a nelze žádným způsobem pochybovat o pravosti zmocnění nebo o věrohodnosti tlumočníka a když k tomu, stačí-li čas, obdrží svolení ordináře.

Kán. 1092.

Výminka jednou připojená a neodvolaná:

1. Je-li do budoucna nutná, nemožná nebo nečestná, ale není-li v rozporu s podstatou manželství, platí za nedoložen ou;

2. je-li do budoucna v rozporu s podstatou manželství, činí je neplatným;

3. je-li do budoucna dovolená, odkládá platnost manželství;

4. je-li do minula nebo do přítomna, bude nebo nebude manželství platným podle toho, zda trvá nebo netrvá to, co je podkladem výminky.

Kán. 1093.

I když se manželství pro nějakou překážku uzavře neplatně, má se za to, že poskytnutý souhlas trvá dál, pokud se nezjistí, že byl odvolán.

Hlava VI.

Forma uzavření manželství.

Kán. 1094.

Platná jsou toliko ta manželství, která se uzavírají před farářem nebo místním ordinářem nebo knězem od jednoho z obou zmocněným a aspoň dvěma svědky, avšak podle pravidel vyslovených v kánonech, které následují, a s výhradou výjimek, o nichž se zmiňují kán. 1098 a 1099.

Kán. 1095.

§ 1. Farář a místní ordinář přisluhují sňatku platně:

1. Toliko ode dne nabytí kanonického držení obročí podle předpisu kán. 334, § 3 a 1444, § 1, nebo nastoupení úřadu, leč by byli rozsudkem exkomunikováni, interdikováni nebo suspendováni s úřadu anebo za takové prohlášeni;

2. pouze uvnitř hranic svého území; a v něm platně přisluhují sňatkům nejen svých podřízených, ale i nepodřízených;

3. jen když požadují a přijímají souhlas stran nebyvše k tomu donuceni ani násilím ani vážnou bázní.

§ 2. Farář a místní ordinář, kteří mohou platně přisluhovat sňatku, mohou též dát jinému knězi svolení, aby uvnitř hranic jejich území platně přisluhoval sňatku.

Kán. 1096.

§ 1. Svolení přisluhovat sňatku, udělené podle předpisu kán. 1095, § 2, musí být výslovně dáno určenému knězi pro určený sňatek, s vyloučením jakýchkoli všeobecných pověření, leč by šlo o vikáře kooperátory vzhledem k farnosti, jíž jsou přikázáni; jinak svolení je neplatné.

§ 2. Farář nebo místní ordinář smí udělit svolení, až když je splněno vše, co právo stanoví pro důkaz o svobodném stavu.

Kán. 1097.

§ 1. Farář a místní ordinář pak přisluhují sňatku dovoleně:

1. Mají-li pravoplatně zjištěno, že strany jsou podle předpisu práva svobodného stavu;

2. mají-li kromě toho zjištěno, že jedna z obou stran má řádné nebo mimořádné bydliště v místě sňatku nebo že se tam zdržuje po dobu jednoho měsíce anebo, jde-li o bezdomé, že se tam právě zdržuje;

3. obdrží-li, když chybí podmínky, o nichž se zmiňuje bod 2., svolení faráře nebo ordináře řádného nebo mimořádného bydliště anebo jednoměsíčního pobytu jedné z obou stran, leč by buď šlo o bezdomé jsoucí právě na cestách, kteří nemají místa pobytu nikde, buď tu byla vážná nouze, která zproštuje žádat svolení.

§ 2. V kterémkoli případě budiž považováno za pravidlo, že se manželství uzavírá před farářem nevěsty, leč by od toho zprošťoval pádný důvod; manželství katolíků smíšeného obřadu pak nutno uzavřít v obřadu muže a před jeho farářem, leč by partikulární právo stanovilo jinak.

§ 3. Farářovi, který přisluhuje sňatku beze svolení požadovaného právem, nepatří štolové poplatky, nýbrž odvede je příslušnému faráři stran.

Kán. 1098.

Není-li bez vážné újmy možno mít nebo vyhledat faráře, ordináře nebo pověřeného kněze, kteří přisluhují sňatku podle předpisu kánonů 1095 a 1096:

1. Je manželství v nebezpečí smrti platné i dovolené, bylo-li uzavřeno pouze před svědky; a také mimo nebezpečí smrti, jen když se rozumně předvídá, že tento stav věcí potrvá po měsíc;

2. v obou případech, je-li po ruce jiný kněz, který může být přítomen, musí se přizvat a musí přisluhovat sňatku spolu se svědky, s výhradou, že sňatek pouze před svědky je platný.

Kán. 1099.

§ 1. Zachováním výše předepsané formy jsou vázáni:

1. Všichni, kdož byli pokřtěni v katolické Církvi a kdož se k ní obrátili od bludařství anebo rozkolu, i když, ať tito, ať oni, od ní později odpadli, kdykoli mezi sebou uzavírají manželství;

2. titéž, o nichž byla výše zmínka, uzavírají-li manželství s nekatolíky, ať pokřtěnými, ať nepokřtěnými, třebas po obdržení dispense od překážky smíšeného vyznání nebo různého náboženství;

3. východní katolíci při sňatku se západními katolíky vázanými touto formou.

§ 2. Nekatolíci, ať pokřtění, ať nepokřtění, uzavírají-li mezi sebou manželství, nejsou nikde vázáni zachováním katolické formy jeho uzavření, avšak bez újmy předpisu § 1, bod 1.

Kán. 1100.

Kromě případu nouze ať se při uzavření manželství zachovají obřady předepsané v obřadních knihách Církví schválených a nebo přijaté chvalnými obyčeji.

Kán. 1101.

§ 1. Ať farář pečuje o to, aby snoubenci přijali slavnostní požehnání, které možno jim udělit třebas po dlouhém manželském soužití, ale pouze při mši sv., při zachování zvláštní rubriky a vyjma zapovězený čas.

§ 2. Slavnostní požehnání může udělit sám osobně nebo skrze jiného jen onen kněz, který může platně a dovoleně přisluhovat sňatku.

Kán. 1102.

§ 1. Při sňatcích mezi katolickou stranou a nekatolickou stranou se otázky o souhlasu musejí konat podle předpisu kán. 1095, § 1, bod 3.

§ 2. Ale zapovídají se všechny posvátné obřady; předvídá-li se však, že z této zápovědi povstanou vážnější zla, může ordinář dovolit některou z obvyklých církevních obřadností, vždy však s vyloučením sloužení mše sv.

Kán. 1103.

§ 1. Po uzavření manželství zapíše farář nebo jeho zástupce co nejdřív v knize sňatků jména manželů a svědků, místo a den uzavření manželství a jiné údaje podle způsobu předepsaného v obřadních knihách a příslušným ordinářem; a to i když sňatku přisluhoval jiný kněz zmocněný buď jím, buď ordinářem.

§ 2. Mimoto zaznamená farář podle předpisu kán. 470, § 2 též v knize pokřtěných, že manžel v ten a v ten den v jeho farnosti uzavřel manželství. Byl-li však manžel pokřtěn jinde, zašle farář sňatku buď sám, buď skrze biskupskou kurii zprávu o uzavření smlouvy faráři křtu, aby sňatek byl zanesen do knihy pokřtěných.

§ 3. Kdykoli se uzavře manželství podle předpisu kán. 1098, kněz, přisluhoval-li sňatku, jinak svědkové, jsou vázáni pečovat společně a nerozdílně se stranami o to, aby uzavření sňatku bylo co nejdřív zaznamenáno v předepsaných knihách.

Hlava VII.

Manželství pro obor svědomí.

Kán. 1104.

Jenom z velmi vážného a velmi naléhavého důvodu a samotným místním ordinářem, s vyloučením generálního vikáře bez zvláštního zmocnění, může být dovoleno uzavřít manželství pro obor svědomí, to jest uzavřít manželství s opomenutím ohlášek a tajně, podle předpisu kánonů, které následují.

Kán. 1105.

Dovolení uzavřít manželství pro obor svědomí nese sebou na straně přisluhujícího kněze, svědků, ordináře a jeho nástupců a také na straně manžela, nesouhlasí-li druhý manžel se zveřejněním, slib a přísnou povinnost zachovat o tom tajemství.

Kán. 1106.

Závazek tohoto slibu se na straně ordináře nevztahuje na případ, kdy buď ze zachování tajemství hrozí nějaké pohoršení anebo vážné příkoří pro svatost manželství, buď rodiče nedají pokřtít děti pocházející z tohoto manželství anebo je dají pokřtít s uvedením nepravých jmen, aniž přitom ordinářovi během třiceti dnů podají zprávu o zrození a pokřtění potomstva se správným označením rodičů, buď zanedbají křesťanskou výchovu dětí.

Kán. 1107.

Manželství pro obor svědomí se nezaznamená v obvyklé knize sňatků a pokřtěných, nýbrž ve zvláštní knize uchovávané v tajném archivu kurie, o němž se zmiňuje kán. 379.

Hlava VIII.

Doba a místo uzavření manželství.

Kán. 1108.

§ 1. Manželství možno uzavřít v kterékoli roční době.

§ 2. Jen slavnostní svatební požehnání je zakázáno od první neděle adventní až do dne Narození Páně včetně a od Popeleční středy až do velikonoční neděle včetně.

§ 3. Avšak místní ordináři je mohou, s výhradou liturgických zákonů, dovolit také v prve zmíněných časových obdobích z pádného důvodu, při čemž napomenou snoubence, aby upustili od přílišné okázalosti.

Kán. 1109.

§ 1. Nechť se manželství mezi katolíky uzavírá ve farním kostele; v jiném pak kostele nebo kapli, ať veřejné, ať poloveřejné, se bude moci uzavřít jenom se svolením místního ordináře nebo faráře.

§ 2. Uzavřít manželství v soukromých obydlích mohou místní ordináři dovolit jen v některém mimořádném případě a vždy jen z pádného a rozumného důvodu; ale nesmějí to ordináři dovolit v kostelech nebo kaplích ať semináře, ať řeholnic, leč v naléhavé nutnosti a při užití vhodných záruk.

§ 3. Manželství pak mezi katolickou stranou a nekatolickou stranou se uzavírají mimo kostel; usoudí-li však ordinář rozumně, že to nelze zachovat, aniž vzniknou vážnější zla, zůstavuje se jeho rozumnému uvážení dispensovat od této věci, avšak bez újmy předpisu kán. 1102, § 2.

Hlava IX.

Účinky manželství.

Kán. 1110.

Z platného manželství vzniká mezi manžely svazek svou povahou trvalý a výlučný; mimoto propůjčuje křesťanské manželství milost manželům, kteří tomu nekladou překážku.

Kán. 1111.

Již od začátku manželství mají oba manželé stejné právo a stejnou povinnost, pokud jde o úkony, jimiž se vyznačuje manželský život.

Kán. 1112.

Nestanoví-li zvláštní právo jinak, stává se manželka, pokud jde o kanonické účinky, účastnou stavu manželova.

Kán. 1113.

Rodiče jsou vázáni nejvýsost vážnou povinností pečovat podle sil jak o náboženskou a mravní, tak o tělesnou a občanskou výchovu potomstva a starat se také o jeho časné blaho.

Kán. 1114.

Legitimní jsou děti, které byly počaty anebo se narodily z platného nebo domnělého manželství, leč by rodičové z důvodu složení slavných řeholních slibů nebo přijetí vyššího svěcení nebyli směli v době početí užívat manželství před tím uzavřeného.

Kán. 1115.

§ 1. Otcem je ten, koho označuje sňatek vyhovující předpisu, leč by byl zřejmými důvody dokázán opak.

§ 2. Za legitimní se považují děti, které se narodily aspoň šest měsíců po dni uzavření manželství nebo během desíti měsíců ode dne rozloučení manželského života.

Kán. 1116.

Potomním manželstvím rodičů, ať pravým, ať domnělým, ať nově uzavřeným, ať konvalidovaným, třebas nedokonaným, se potomstvo stává legitimní, jen když rodiče byli schopni uzavřít spolu manželství v době početí, těhotenství nebo zrození.

Kán. 1117.

Děti legitimovaní potomním manželstvím, jsou, pokud jde o kanonické účinky, postaveny ve všem na roven legitimním, leč by bylo výslovně stanoveno jinak.

Hlava X.

Odloučení manželů.

Čl. I. - Rozloučení svazku.

Kán. 1118.

Platné manželství, uznané a dokonané, nemůže být rozloučeno žádnou lidskou mocí a z žádného důvodu kromě smrti.

Kán. 1119.

Nedokonané manželství mezi pokřtěnými nebo mezi pokřtěnou stranou a nepokřtěnou stranou se rozlučuje jednak již mocí práva složením slavných řeholních slibů, jednak dispensí udělenou Apoštolským Stolcem z pádného důvodu, žádají-li o ni obě strany nebo jedna z nich, i když proti vůli druhé.

Kán. 1120.

§ 1. Legitimní manželství mezi nepokřtěnými, třebas dokonané, se rozlučuje ve prospěch víry v důsledku výsady Pavlovy.

§ 2. Tato výsada neplatí pro manželství mezi pokřtěnou stranou a nepokřtěncu stranou, uzavřené s dispensí od překážky různého náboženství.

Kán. 1121.

§ 1. Dřív než manžel k víře obrácený a pokřtěný platně uzavře nové manželství, musí se, s výhradou předpisu kán. 1125, dotázat nepokřtěné strany:

1. Zda i ona se chce obrátit na víru a přijmout křest;

2. zda aspoň chce s ním pokojně spolužít bez zneuctívání Stvořitele.

§ 2. Tyto dotazy se musejí činit vždy, leč by Apoštolský Stolec prohlásil jinak.

Kán. 1122.

§ 1. Dotazy se zpravidla konají, aspoň sumárním a mimosoudním způsobem, z moci ordináře manžela na víru obráceného, kterýžto ordinář též musí nevěřícímu manželi poskytnout lhůtu na uváženou, požádá-li o ni, avšak s upozorněním, že po marném projití

lhůty bude odpověď považována za zápornou.

§ 2. Také dotazy, učiněné soukromě stranou na víru obrácenou, jsou platné, ba jsou dokonce dovolené, nelze-li zachovat výše předepsaný způsob; avšak v tomto případě musejí být pro zevní obor zjištěny aspoň dvěma svědky nebo jiným pravoplatným důkazním způsobem.

Kán. 1123.

Opominou-li se dotazy následkem prohlášení Apoštolského Stolce anebo odpoví-li na ně nevěřící záporně výslovně nebo mlčky, má pokřtěná strana právo uzavřít nový sňatek s katolickou osobou, leč by sama po křtu zavdala nepokřtěné straně pádný důvod k odchodu.

Kán. 1124.

I když věřící manžel po přijetí křtu opět žije manželsky s nevěřící stranou, přece neztrácí právo uzavřít nový sňatek s katolickou osobou, a proto může užít tohoto práva, jestliže nevěřící manžel, změniv předsevzetí, později bez pádného důvodu odejde nebo již pokojně nespolužije bez zneuctívání Stvořitele.

Kán. 1125.

To, co se vztahuje na manželství v konstitucích Pavla III. "Altitudo" z 1. června 1537, sv. Pia V. "Romani Pontificis" z 2. srpna 1571 a Řehoře XIII. "Populis" z 25. ledna 1585 a co bylo vydáno pro určitá místa, rozšiřuje se při stejných okolnostech též na jiné kraje.

Kán. 1126.

Svazek prvního manželství, uzavřeného v nevěře, se rozlučuje teprve tehdy, jakmile věřící strana vskutku uzavře platně nový sňatek.

Kán. 1127.

V pochybnosti požívá výsada víry právní přízně.

Čl. II. - Odloučení od lože, stolu a bydlení.

Kán. 1128.

Manželé musejí zachovávat společný manželský život, leč by je toho zprošťoval pádný důvod.

Kán. 1129.

§ 1. Pro cizoložství manžela má druhý manžel, při trvání manželského svazku, právo rozvázat životní společenství třebas trvale, leč by byl se zločinem souhlasil anebo k němu zavdal příčinu nebo jej výslovně anebo mlčky odpustil nebo sám též spáchal tentýž zločin.

§ 2. Mlčky učiněné odpuštění tu je, jestliže nevinný manžel po zprávě o zločinu cizoložství s druhým manželem dobrovolně manželsky obcuje; předpokládá se pak, leč by do šesti měsíců vyhnal nebo opustil cizoložného manžela anebo podal pravoplatnou žalobu.

Kán. 1130.

Ať již nevinný manžel pravoplatně odešel po soudcovském rozsudku, ať o vlastní újmě, není nikdy nijak vázán připustit cizoložného manžela k opětnému spolužití; ale může jej připustit anebo povolat zpět, leč by tento byl s jeho souhlasem přijal stav s manželstvím neslučitelný.

Kán. 1131.

§ 1. Vstoupí-li manžel do nekatolické sekty; vychovává-li děti nekatolicky; vede-li zločinný a nečestný život; způsobuje-li druhému manželu vážné nebezpečí ať pro duši, ať pro tělo; činí-li zlým nakládáním společný život příliš těžkým, tyto a jiné podobné skutečnosti dávají druhému manželu tolikéž pravoplatných důvodů k odchodu podle rozhodnutí místního ordináře a třeba o vlastní újmě, jsou-li důvody bezpečně zjištěny a je-li nebezpečí v prodlení.

§ 2. Odpadne-li důvod odloučení, nutno ve všech těchto případech obnovit životní společenství; ale vysloví-li ordinář odloučení na určitý nebo neurčitý čas, není nevinný manžel povinen tak učinit, leč po rozhodnutí ordináře nebo po uplynutí času.

Kán. 1132.

Po zavedení odloučení nutno přenechat děti výchově nevinného manžela, a je-li jeden z manželů nekatolík, výchově katolického manžela, leč by v obou případech v zájmu samotných dětí, vždy s výhradou jejich katolické výchovy, rozhodl ordinář jinak.

Hlava XI.

Konvalidace manželství.

Čl. I. - Prostá konvalidace.

Kán. 1133.

§ 1. Ke konvalidování manželství neplatného pro vylučující překážku se vyžaduje, aby překážka pominula nebo od ní bylo dispensováno a aby aspoň strana překážky znalá obnovila souhlas.

§ 2. Tuto obnovu požaduje církevní právo k platnosti, i když obě strany původně poskytly souhlas a později ho neodvolaly.

Kán. 1134.

Obnova souhlasu musí spočívat v novém projevu vůle vzhledem k manželství, o němž je zjištěno, že bylo od začátku neplatné.

Kán. 1135.

§ 1. Jde-li o veřejnou překážku, musejí obě strany obnovit souhlas způsobem, jejž předpisuje právo.

§ 2. Jde-li o tajnou a oběma stranám známou, stačí, že souhlas obnoví obě strany soukromě a tajně.

§ 3. Jde-li o tajnou a neznámou jedné straně, stačí, že souhlas soukromě a tajně obnoví pouze strana překážky znalá, jen když druhá strana trvá na poskytnutém souhlasu.

Kán. 1136.

§ 1. Manželství neplatné pro nedostatek souhlasu se konvaliduje, jestliže strana, která nebyla souhlasila, již souhlasí, jen když trvá souhlas poskytnutý druhou stranou.

§ 2. Byl-li nedostatek souhlasu ryze vnitřní, stačí, že strana, která nebyla souhlasila, vnitřně souhlasí.

§ 3. Byl-li také zevní, je třeba projevit souhlas také navenek buď způsobem, jejž předpisuje právo, byl-li nedostatek veřejný, nebo jiným způsobem, soukromým a tajným, byl-li tajný.

Kán. 1137.

Aby se manželství, neplatné pro nedostatek formy, stalo platným, musí se pravoplatným způsobem uzavřít znovu.

Čl. II. - Náprava v základu.

Kán. 1138.

§ 1. Náprava manželství v základu je jeho konvalidace nesoucí sebou, kromě dispense od překážky nebo jejího odpadnutí, dispens od předpisu o obnově souhlasu a na základě právní smyšlenky zpětnou účinnost k minulé době, pokud jde o kanonické účinky.

§ 2. Konvalidace nastává od okamžiku udělení milosti; zpětná účinnost pak se považuje za nastálou k začátku manželství, leč by se výslovně stanovilo jinak.

§ 3. Dispens od předpisu o obnově souhlasu může být udělena třeba bez vědomí buď jen jedné strany, buď obou stran.

Kán. 1139.

§ 1. V základu může být napraveno kterékoli manželství, uzavřené s přirozeně postačujícím souhlasem obou stran ale právně bezúčinným pro vylučující překážku církevního práva nebo pro nedostatek pravoplatné formy uzavření, jen když trvá souhlas.

§ 2. Avšak manželství, uzavřené s překážkou přirozeného nebo božského práva Církev v základu nenapravuje, i když později pomine překážka, a to ani od okamžiku pominutí překážky.

Kán. 1140.

§ 1. Chybí-li u obou stran nebo u jedné z nich souhlas, nemůže být manželství napraveno v základu, ať souhlas od začátku chyběl, ať byl od začátku poskytnut a později odvolán.

§ 2. Chyběl-li pak sice od začátku souhlas, ale byl-li poskytnut později, možno přiznat nápravu od okamžiku poskytnutí souhlasu.

Kán. 1141.

Nápravu v základu může přiznat jedině Apoštolský Stolec.

Hlava XII.
Druhý sňatek.

Kán. 1142.

I když čistě vdovství je úctyhodnější, přece druhý sňatek a další sňatky jsou platné a dovolené, bez újmy předpisu kán. 1069, § 2.

Kán. 1143.

Žena, které již jednou bylo uděleno slavnostní požehnání, nesmí je při následujících sňatcích obdržet znovu.

STAŤ VIII.
Svátostiny.

Kán. 1144.

Svátostiny jsou věci anebo úkony, jichž užívá Církev, jakýmsi napodobením svátostí, aby se na její prosby dosáhlo účinků, obzvlášť duchovních.

Kán. 1145.

Pouze Apoštolský Stolec může ustanovovat nové svátostiny anebo užívané závazně vykládat, některé z nich rušit anebo měnit.

Kán. 1146.

Pravoplatným přisluhovatelem svátostin je duchovní, jemuž k tomu byla udělena moc a jemuž příslušnou církevní vrchností nebylo zapovězeno ji vykonávat.

Kán. 1147.

§ 1. Posvěcení nemůže platně vykonat nikdo, kdo nemá biskupského svěcení, leč by mu to dovolovalo buď právo, buď apoštolský indult.

§ 2. Žehnání však může udílet kterýkoli kněz, s výjimkou těch, která jsou vyhrazena Římskému Veleknězi anebo biskupům nebo jiným.

§ 3. Vyhrazené žehnání, jež dá kněz bez potřebného svolení, je nedovolené, ale platné, leč by Apoštolský Stolec ve vyhrazení uvedl jinak.

§ 4. Jáhni a lektoři mohou platně a dovoleně dávat jen ona žehnání, jež jim výslovně dovoluje právo.

Kán. 1148.

§ 1. Při konání nebo udílení svátostin nechť se přesně zachovávají obřady schválené Církví.

§ 2. Posvěcení a žehnání, ať ustavující, ať vzývací, jsou neplatná, nebylo-li užito formule předepsané Církví.

Kán. 1149.

Žehnání, jež se mají především udílet katolíkům, možno též dát katechumenům, ano, nebrání-li tomu zápověď Církve, také nekatolíkům k dosažení světla víry nebo, zároveň s ním, tělesného zdraví.

Kán. 1150.

S věcmi posvěcenými nebo požehnanými ustavujícím žehnáním nechť se zachází uctivě a nesmí se jich užít k světskému nebo nepříslušnému účelu, i když jsou ve vlastnictví soukromých osob.

Kán. 1151.

§ 1. Nikdo, nadaný mocí zaříkávat, nemůže pravoplatně pronést zaříkání nad posedlými, leč by k tomu byl obdržel zvláštní a výslovné svolení od ordináře.

§ 2. Toto svolení nechť ordinář udělí toliko knězi nadanému zbožností, moudrostí a bezúhonností života; a ten smí přikročit k zaříkání jen tehdy, když svědomitým a rozumným šetřením zjistí, že ten, kdo má být zaříkán, je opravdu posedlý zlým duchem.

Kán. 1152.

Zaříkání mohou jejich pravoplatní přisluhovatelé konat nejen nad věřícími a katechumeny, nýbrž také nad nekatoliky a exkomunikovanými.

Kán. 1153.

Vykonavatelé zaříkání, která se vyskytují při křtu a při svěceních nebo žehnáních, jsou titíž, kdož jsou pravoplatnými přisluhovateli těchto posvátných obřadů.

DRUHÁ ČÁST.

Posvátná místa a doby.

Posvátná místa.

Kán. 1154.

Posvátná místa jsou ta, jež se pro bohoslužbu nebo pro pohřbívání věřících určují posvěcením nebo žehnáním, které k tomu předpisují schválené liturgické knihy.

Kán. 1155.

§ 1. Posvěcení nějakého místa, třebas řádovým řeholníkům náležejícího, přísluší ordinářu území, v němž se nachází to místo, jen když ordinář má biskupské svěcení, ne však generálnímu vikáři bez zvláštního zmocnění, bez újmy práva kardinálů S. Ř. C. posvětit kostel a oltáře svého titulu.

§ 2. I když ordinář území nemá biskupského svěcení, může kterémukoli biskupovi téhož obřadu dát svolení, aby v jeho území vykonal posvěcení.

Kán. 1156.

Právo žehnat posvátné místo, náleží-li to místo světskému duchovenstvu nebo nevyňaté řeholi nebo laické, přísluší ordinářovi území, v němž se nachází to místo; náleží-li vyňaté kněžské řeholi, přísluší vyššímu představenému; oba pak mohou k tomu zmocnit jiného kněze.

Kán. 1157.

Vzdor jakékoli výsadě nemůže nikdo světit nebo žehnat posvátné místo bez svolení ordinářova.

Kán. 1158.

O vykonání posvěcení nebo žehnání se sepíše písemnost, jejíž jeden stejnopis se uloží v biskupské kurii, druhý v archivu kostela.

Kán. 1159.

§ 1. Posvěcení nebo žehnání nějakého místa se dostačujícím způsobem dokazuje třebas jedním svědkem úplně bezvadným, pokud jen tím nevzniká nikomu újma.

§ 2. Je-li posvěcení nebo žehnání pravoplatně zjištěno, nemůže ani jedno ani druhé být opakováno; v pochybnosti však se vykoná pro jistotu.

Kán. 1160.

Posvátná místa jsou vyňata z pravomoci světské vrchnosti a pravoplatná církevní vrchnost v nich svobodně vykonává svou pravomoc.

STAŤ IX.

Kostely.

Kán. 1161.

Názvem "kostel" se rozumí posvátná budova zasvěcená bohoslužbě hlavně za tím účelem, aby všem věřícím křesťanům sloužila k veřejnému výkonu božského kultu.

Kán. 1162.

§ 1. Žádný kostel se nesmí vystavět bez výslovného, písemně daného souhlasu místního ordináře, jejž však nemůže udělit generální vikář bez zvláštního zmocnění.

§ 2. Ordinář smí udělit souhlas jen tehdy, předvídá-li rozumně, že nebude chybět nutných prostředků na stavbu nového kostela a jeho udržování, na výživu zaměstnanců a ostatní kultové výdaje.

§ 3. Aby nový kostel nezpůsobil ostatním již trvajícím kostelům újmu nevyrovnanou zvýšeným duchovním prospěchem věřících, musí ordinář, dřív než udělí souhlas, vyslechnout rektory sousedních kostelů, jichž se to týká, bez újmy předpisu kán. 1676.

§ 4. Také řeholní členové, i když od místního ordináře dostali souhlas k zřízení nového domu v diecési nebo městě, přece musejí před stavbou kostela nebo veřejné kaple na určitém a stanoveném místě obdržet svolení místního ordináře.

Kán. 1163.

Žehnat a položit základní kámen ke kostelu přísluší těm, o nichž se zmiňuje kánon 1156.

Kán. 1164.

§ 1. Nechť ordináři, vyslechnuvše také, je-li třeba, radu znalců, pečují o to, aby při stavbě nebo opravě kostelů byly zachovány zděděné křesťanské slohy a zásady církevního umění.

§ 2. V kostele nesmí žádný vchod nebo okno vyúsťovat do domů laiků; a případných místností pod podlahou kostela anebo nad kostelem se nesmí použít k ryze světským účelům.

Kán. 1165.

§ 1. Dřív než se nový kostel zasvětí božskému kultu buď slavnostním svěcením, buď aspoň žehnáním, nesmějí v něm být celebrovány bohoslužebné úkony.

§ 2. Jestliže se rozumně předvídá, že kostel bude přeměněn k světským účelům, nesmí ordinář udělit souhlas k jeho stavbě anebo aspoň, byl-li snad vystavěn, jej nesmí posvětit ani žehnat.

§ 3. Slavnostním posvěcením se zasvětí katedrální kostely, a pokud je to možné, kolegiátní konventní a farní kostely.

§ 4. Kostel ze dřeva nebo železa nebo jiného kovu možno žehnat, nikoli však posvětit.

§ 5. Oltář možno posvětit také bez posvěcení kostela; ale zároveň s kostelem se musí posvětit aspoň hlavní oltář anebo vedlejší oltář, byl-li hlavní již posvěcen.

Kán. 1166.

§ 1. Třebas se posvěcení kostelů může konat v kterýkoli den, přece se důstojněji vykonává o nedělích nebo jiných zasvěcených svátcích.

§ 2. Biskup, který udílí posvěcení, a ti, kdož žádají, aby jim byl kostel posvěcen, nechť se v ten den, který předchází posvěcení, postí.

§ 3. Kdykoli se světí kostel nebo oltář, udílí biskup světitel, i když v tom území nemá pravomoci, odpustky jednoho roku těm, kdož navštíví kostel nebo oltář v samotný den posvěcení; ve výroční den pak, je-li biskupem, padesáti dnů; je-li arcibiskupem, sto dnů; je-li kardinálem S. R. C., dvou set dnů.

Kán. 1167.

Svátek posvěcení kostela nechť se každoročně slaví podle předpisu liturgických zákonů.

Kán. 1168.

§ 1. Každý posvěcený nebo žehnaný kostel nechť má svůj titul; a ten po zasvěcení kostela nelze změnit.

§ 2. Také titulní svátek nechť se každoročně slaví podle předpisů liturgických zákonů.

§ 3. Kostely se nesmějí zasvětit blahoslavenýn bez indultu Apoštolského Stolce.

Kán. 1169.

§ 1. Sluší se, aby každý kostel měl zvony, jimiž nechť se věřící zvou k bohoslužbám a jiným náboženským úkonům.

§ 2. Také kostelní zvony musejí být posvěceny nebo žehnány podle obřadů uvedených ve schválených liturgických knihách.

§ 3. Jich užívání podléhá jedině církevní moci.

§ 4. S výhradou podmínek připojených se schválením ordináře od těch, kdož kostelu zvon případně dali, smí žehnaného zvonu být užito k ryze světským účelům jen z důvodu nutnosti anebo se svolením ordináře anebo konečně podle právoplatného obyčeje.

§ 5. Co se týče svěcení nebo žehnání zvonů, platí předpis kán. 1155 a 1156.

Kán. 1170.

Kostel ztrácí posvěcení nebo žehnání, jen když se celý zboří nebo větší část zdí se sesuje nebo jej místní ordinář odevzdá světským účelům podle předpisu kán. 1187.

Kán. 1171.

V pravoplatně zasvěcené svatyni možno vykonávat všechny církevní obřady, s výhradou farních práv, výsad a pravoplatných obyčejů; ordinář však může z pádného důvodu určit zejména hodiny posvátných obřadů, jen když nejde o kostel, který náleží vyňaté řeholi, bez újmy předpisu kán. 609, § 3.

Kán. 1172.

§ 1. Kostel se znesvěcuje toliko níže vypočtenými činy, jen když jsou jisté, notorické a byly provedeny v tom kostele:

1. Trestným činem vraždy;
2. nespravedlivým a vážným krveprolitím;
3. bezbožným a nízkým používáním, jemuž byl kostel přiřčen;
4. pohřbením nevěřícího nebo exkomunikovaného po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku.

§ 2. Byl-li znesvěcen kostel, nepovažuje se tím za znesvěcený hřbitov, třebas přiléhající, a naopak.

Kán. 1173.

§ 1. V znesvěceném kostele je před jeho rekonciliací nedovoleno celebrovat bohoslužebné úkony, udílet svátosti a pohřbívat mrtvé.

§ 2. Přihodí-li se znesvěcení v době bohoslužebných úkonů, tyto ihned se zastaví; přihodí-li se před nenším kánonem nebo po přijímání, přeruší se mše sv, jinak nechť kněz ve mši sv. pokračuje až do přijímání.

Kán. 1174.

§ 1. Znesvěcený kostel budiž co možná nejdřív rekonciliován podle obřadů popsaných v schválených liturgických knihách.

§ 2. Je-li pochybnost o tom, zda kostel je znesvěcen, může být pro jistotu rekonciliován.

Kán. 1175.

Kostel znesvěcený pohřbením exkomunikovaného nebo nevěřícího se nesmí rekonciliovat, dokud se odtud neodstraní mrtvola, může-li se její odstranění provést bez vážné obtíže.

Kán. 1176.

§ 1. Rekonciliovat žehnaný kostel může jeho rektor nebo kterýkoli kněz s aspoň předpokládaným souhlasem rektora.

§ 2. Platná rekonciliace posvěceného kostela přísluší těm, o nichž se zmiňuje kán. 1156.

§ 3. Avšak v případě vážné a naléhavé nutnosti, nelze-li se obrátit na ordináře, je rektor posvěceného kostela oprávněn jej rekonciliovat, dodatečně však o tom musí být zpraven ordinář.

Kán. 1177.

Rekonciliaci žehnaného kostela možno vykonat obyčejnou svěcenou vodou; rekonciliace posvěceného kostela však se vykoná vodou k tomu svěcenou podle liturgických zákonů; tu však mohou světit nejen biskupové, nýbrž také kněží, kteří rekonciliují kostel.

Kán. 1178.

Ať všichni, jimž to náleží, pečují o to, aby v kostelech byla udržována ona čistota, která se sluší na dům Boží; budiž z nich vylučováno obchodování a trhy, třebas k zbožnému účelu konané; a vůbec cokoli je neslučitelné se svatostí místa.

Kán. 1179.

Kostel požívá práva útočiště, takžo vinníci, kteří se do něho utekou, nesmějí z něho být vyvedeni bez svolení ordináře nebo aspoň rektora kostela, leč by naléhala nutnost.

Kán. 1180.

Žádný kostel se nemůže vyznamenávat titulem basiliky, leč s apoštolským povolením anebo následkem nepamětného obyčeje; a její výsady pak se dovodí z jednoho nebo z druhého pramene.

Kán. 1181.

Vstup do kostela k posvátným obřadům budiž zaprosto bezplatný, při čemž se zavrhuje jakýkoliv opcný obyčej.

Kán. 1182.

§ 1. Bez újmy předpisu kán. 1519 - 1528, správa majetku, který je určen k opravě a výzdobě kostela a k vykonávání bohoslužby v něm, přísluší, není-li ze zvláštního titulu nebo pravoplatného obyčeje patrno jinak, biskupovi s kapitulou, jde-li o katedrální kostel; kapitule kolegiátního kostela, jde-li o kolegiátní; rektorovi, jde-li o jiný kostel.

§ 2. Také dary věnované ve prospěch farnosti anebo misie anebo kostela ležícího uvnitř hranic farnosti nebo misie spravuje farář nebo misionář, leč by šlo o kostel mající vlastní správu, odlišnou od správy farnosti nebo misie, anebo leč by jinak stanovilo zvláštní právo anebo pravoplatný obyčej.

§ 3. Farář, misionář nebo rektor světského kostela, ať je světským duchovním, ať řeholníkem, musí takovéto dary spravovat podle předpisu posvátných kánonů a skládat z nich účty místnímu ordinári podle předpisu kán. 1525.

Kán. 1183.

§ 1. Přiberou-li se k správě majetku některého kostela též jiní, ať duchovní, ať laici, tvoří tito všichni spolu s církevním správcem, o němž se zmiňuje kán. 1182, anebo jeho zástupcem, a za jeho předsednictví radu zádušního jmění kostela.

§ 2. Není-li pravoplatně stanoveno jinak, jmenuje členy této rady ordinář nebo jeho pověřenec a může je z vážného důvodu odvolat.

Kán. 1184.

Rada zádušního jmění musí pečovat o náležitou správu kostelního majetku, při zachování předpisu kán. 1522 a 1523; ale žádným způsobem se nesmí vměšovat do všech těch věcí, jež náležejí duchovnímu úřadu, zejména ne:

1. Do výkonu kultu v kostele;

2. do způsobu a doby vyzvánění a do péče o zachování kostelního a hřbitovního řádu;

3. do stanovení způsobu, jímž se v kostele mohou konat sbírky, oznámení a jiné úkony týkající se jakýmkoli způsobem bohoslužby a výzdoby kostela;

4. do věcného uspořádání oltářů, stolu pro rozdílení nejsvětější Eucharistie, stolce či výstupku, odkud se promlouvá k lidu, varhan, místa přikázaného zpěvákům, sedadel, lavic, pokladniček a jiných věcí, které se týkají výkonu náboženského kultu;

5. do přijímání nebo odmítání posvátného zařízení a jiných věcí, které se věnují ať k užívání, ať k bohoslužbě, ať k výzdobě pro kostel nebo sakristii;

6. do sepisování, uspořádání a úschovy farních knih a jiných listin, jež náležejí farnímu archivu.

Kán. 1185.

Kostelníka, zpěváky, vyrhaníka, chórové chlapce, zvoníka, hrobníky a ostatní zaměstnance jmenuje pouze rektor kostela, oni podléhají pouze jemu a pouze on je propouští, s výhradou pravoplatných obyčejů, dohod a vrchní moci ordinářovy.

Kán. 1186.

S výhradou zvláštních a pravoplatných obyčejů a dohod a bez újmy závazku, který komu přísluší také podle ustanovení světského zákona:

1. Břemeno obnovit katedrální kostel připadá tímto pořadem:

Majetku zádušního jmění, s výhradou té části, která je nutná ke konání bohoslužby a k řádné správě kostela;

biskupovi a kanovníkům v poměru k jejich příjmům po odečtení nutných výdajů na slušnou výživu;

diecésanům, jež však nechť místní ordinář spíš domluvou než donucováním přiměje k tomu, aby podle svých sil poskytovali nutné náklady;

2. břemeno obnovit farní kostel připadá tímto pořadem:

Majetku zádušního jmění, jako shora;

patronovi;

těm, kdož pobírají nějaké požitky pocházející z kostela, částkou, kterou v poměru k těm příjmům stanoví ordinář;

farníkům, jež však nechť místní ordinář, jako shora, spíš pobízí než donucuje;

3. tyto předpisy platí přiměřeně také, pokud jde o jiné kostely.

Kán. 1187.

Nemůže-li se některého kostela žádným způsobem užívat k bohoslužbě a nedostává-li se žádných prostředků k jeho obnově, může jej místní ordinář odevzdat světskému účelu, ne nízkému, a týž ordinář, jde-li o farní kostel, přenese břemena s příjmy a titul farnosti na jiný kostel.

STAŤ X.
Kaple.

Kán. 1188.

§ 1. Kaple je místo určené pro bohoslužbu, ne však hlavně za tím účelem, aby veškerému věřícímu lidu sloužilo k veřejnému výkonu náboženství.

§ 2. Jest pak kaple:

1. Veřejná, je-li zřízena hlavně ve prospěch některého společenství osob anebo třebas soukromníků, ale tak, že všichni věřící mají aspoň v době bohoslužebných úkonů právoplatně uznané právo ji navštěvovat;

2. poloveřejná, je-li zřízena ve prospěch některé pospolitosti nebo sdružení věřících tam se scházejících a není-li komukoli volno ji navštěvovat;

3. soukromá či domácí, je-li zřízena v soukromém obytném domě ve prospěch jen některé rodiny nebo soukromé osoby.

Kán. 1189.

Kaple kardinálů S. Ř. C. a biskupů, ať sídelních, ať titulárních, třeba soukromé, přece požívají všech práv a výsad, jež mají poloveřejné kaple.

Kán. 1190.

Hřbitovní kaplíčky, rodinami či soukromými osobami k jich pohřbení zřízené, jsou soukromé kaple.

Kán. 1191.

§ 1. Veřejné kaple se řídí týmž právem jako kostely.

§ 2. Pročež ve veřejné kapli, jen když byla se svolením ordinářovým trvale zasvěcena veřejnému Božímu kultu žehnáním nebo posvěcením podle předpisu kán. 1155 a 1156, možno celebrovat všechny posvátné funkce, s výhradou opačného předpisu rubrik.

Kán. 1192.

§ 1. Poloveřejné kaple nesmějí být zřizovány bez svolení ordinářova.

§ 2. Ordinář smí toto svolení udělit, jen když nejprve osobně nebo skrze jiného duchovního kaplí navštíví a zjistí, že je důstojně vybavena.

§ 3. Bylo-li však svolení dáno, nelze kapli přeměnit k světským účelům bez svolení téhož ordináře.

§ 4. V kolejích anebo konviktech pro výchovu mládeže, v gymnasiích, lyceích, hradech, kasárnách, věznicích, cizineckých domovech atd. se kromě hlavní kaple smějí jiné menší kaple zřizovat jen tehdy, vyžaduje-li toho podle úsudku ordinářova nutnost anebo velký prospěch.

Kán. 1193.

V pravoplatně zřízených poloveřejných kaplích možno celebrovat všechny bohoslužebné úkony nebo církevní funkce, leč by tomu bránily rubriky anebo ordinář některé úkony vyňal.

Kán. 1194.

V soukromých hřbitovních kapličkách, o nichž se zmiňuje kán. 1190, může místní ordinář trvale dovolit celebrovat třebas víc mší sv.; v jiných domácích kaplích jenom jednu mši sv., a to případ od případu, v některém mimořádném případě a z pádného a rozumného důvodu; tato povolení však smí ordinář udílet jen podle předpisu kán. 1192, § 2.

Kán. 1195.

§ 1. V domácích kaplích, jakmile ordinář kapli navštíví a ji podle předpisu kán. 1192, § 2 schválí, možno na základě indultu Apoštolského Stolce, není-li v tom indultu výslovně stanoveno jinak, celebrovat jedinou mši sv., a to tichou a denně, s výjimkou větších svátků; ale jiné církevní funkce se tam nesmějí konat.

§ 2. Ordinář však, jen když tu jsou pádné a rozumné důvody, odlišné od těch, pro něž byl udělen indult, může v nich případ od případu dovolit celebraci mše sv. také o větších svátcích.

Kán. 1196.

§ 1. Domácí kaple nemohou být ani posvěceny ani žehnány po způsobu kostelů.

§ 2. I když domácí a poloveřejné kaple mají obyčejné žehnání míst nebo domů anebo nemají žádného žehnání, přece musejí být vyhrazeny jen božskému kultu a prosty všeho domácího užívání.

STAŤ XI.

Oltáře.

Kán. 1197.

§ 1. V liturgickém smyslu rozumí se:

1. Názvem "nepohyblivý" či "pevný oltář" vrchní stůl spolu se spodní stavbou posvěcenou s ním jakožto jeden celek;

2. názvem "pohyblivý" či "přenosný oltář" kámen ponejvíce malý, který se světí samotný a který se nazývá také "přenosný oltářní kámen" či "posvátný kámen"; nebo tento kámen se spodní stavbou, která však nebyla posvěcena spolu s ním.

§ 2. V posvěceném kostele musí aspoň jeden oltář, zejména hlavní, být nepohyblivý; v žehnaném kostele však mohou všechny oltáře být pohyblivé.

Kán. 1198.

§ 1. Ať jak stůl nepohyblivého oltáře, tak i posvátný kámen pozůstávají z jediného přírodního kamene celistvého a ne drobivého.

§ 2. U nepohyblivého oltáře musí kamenná deska či stůl pokrývat celý oltář a být pevně spojena se spodní stavbou; spodní stavba však budiž kamenná nebo aspoň boční stěny či sloupy, na nichž spočívá stůl, buďtež z kamene.

§ 3. Posvátný kámen budiž tak veliký, aby pojal aspoň hostii a větší část kalichu.

§ 4. Jak v nepohyblivém oltáři, tak i v posvátném kameni budiž podle předpisu liturgických zákonů schránka s ostatky, uzavřená kamenem.

Kán. 1199.

§ 1. Aby se mohla na oltáři celebrovat oběť mše sv., musí být podle liturgických zákonů posvěcen; to jest buď celý, jde-li o nepohyblivý oltář, buď jen přenosný oltářní kámen, jde-li o pohyblivý.

§ 2. Přenosné oltářní kameny, s výhradou zvláštních výsad, mohou světit všichni biskupové; co se pak týče nepohyblivých oltářů, platí předpis kán. 1155.

§ 3. Ačkoli posvěcení nepohyblivého oltáře, které se koná bez zasvěcení kostela, možno vykonat každého dne, přece se více sluší, aby se konalo v neděli nebo jiný zasvěcený svátek.

Kán. 1200.

§ 1. Nepohyblivý oltář ztrácí posvěcení, oddělí-li se deska či stůl od spodní stavby, třebas na okamžik; a v tom případě může ordinář dovolit, aby kněz znovu provedl posvěcení oltáře kratším obřadem a formulí.

§ 2. Jak nepohyblivý oltář tak i posvátný kámen ztrácejí posvěcení:

1. Pukne-li velmi značně ať se zřetelem k velikosti pukliny, ať se zřetelem k místu pomazání;

2. odstraní-li se ostatky anebo pukne-li nebo odstraní-li se víko schránky, vyjma případ, kdy sám biskup nebo jeho pověřenec víko odstraní za tím účelem, aby je upevnil, opravil nebo nahradil jiným anebo za účelem visitace ostatků.

§ 3. Nepatrná puklina víka nemá za následek odsvěcení a kterýkoli kněz může trhlinu zamazat cementem.

§ 4. Odsvěcení kostela nezpůsobuje odsvěcení oltářů ať nepohyblivých, ať pohyblivých; a naopak.

Kán. 1201.

§ 1. Jako kostel, tak také kterýkoli oltář kostela, aspoň nepohyblivý, nechť má svůj vlastní titul.

§ 2. Prvotní titul hlavního oltáře musí být týž jako titul kostela.

§ 3. Se svolením ordinářovým sice může být změněn titul pohyblivého oltáře, nikoli však titul nepohyblivého oltáře.

§ 4. Bez indultu Apoštolského Stolce se oltáře nesmějí zasvětit blahoslaveným ani v kostelích a kaplích, jimž je povoleno jejich oficium a mše sv.

Kán. 1202.

§ 1. Jak nepohyblivý, tak i pohyblivý oltář musí být vyhrazen jen pro bohoslužebné úkony a zejména pro celebrování mše sv. při naprostém vyloučení jakéhokoli jeho užití k světským účelům.

§ 2. Pod oltářem nechť není uložena žádná mrtvola; mrtvoly pak, jež případně jsou pohřbeny u oltáře, nechť od něho jsou vzdáleny aspoň jeden metr; jinak není dovoleno celebrovat u dotyčného oltáře mši sv., dokud se mrtvola neodstraní.

STAŤ XII.

Církevní pohřeb.

Kán. 1203.

§ 1. Těla zemřelých věřících nutno pohřbívat, jejich spalování se zavrhuje.

§ 2. Přikáže-li kdo jakýmkoli způsobem, aby jeho tělo bylo spáleno, jest nedovoleno vykonat toto přání; a je-li připojeno k smlouvě, závěti anebo jakémukoli jinému úkonu, budiž považováno za nepřipojené.

Kán. 1204.

Církevní pohřeb záleží v přenesení mrtvoly do kostela, pohřebních obřadech v něm nad ní celebrovaných a jejím uložení na místě pravoplatně určeném pro pohřbívání zemřelých věřících.

Hlava I.

Hřbitovy.

Kán. 1205.

§ 1. Mrtvoly věřících nutno pohřbívat na hřbitově, který nechť je žehnaný podle obřadů uvedených ve schválených liturgických knihách žehnáním buď slavnostním, buď jednoduchým, uděleným těmi, o nichž se zmiňují kán. 1155 a 1156.

§ 2. V kostelech se nesmějí pohřbívat mrtvoly, leč by šlo o mrtvoly sídelních biskupů, opatů nebo prelátů nepříslušejících k žádné diecési, jež mají být pohřbeny v příslušném kostele, nebo Římského Velekněze, královských osob anebo kardinálů S. R. C.

Kán. 1206.

§ 1. Katolické Církvi náleží právo mít vlastní hřbitovy.

§ 2. Jestliže se kde toto právo Církve porušuje a není naděje, že porušování bude napraveno, nechť místní ordináři pečují o to, aby hřbitovy, patřící světské společnosti, byly žehnány, jsou-li ti, kdož jsou na nich pochováni, z větší části katolíci, anebo aspoň aby na nich katolíci měli prostranství pro sebe vyhrazené, a to žehnané.

§ 3. Nelze-li ani toho dosáhnout, budtež jednotlivé hroby podle potřeby žehnány podle obřadů uvedených ve schválených liturgických knihách.

Kán. 1207.

Co kánony předpisují o interdiktu nad kostely, jich znesvěcení a rekonciliaci, platí také pro hřbitovy.

Kán. 1208.

§ 1. Nechť každá farnost má svůj hřbitov, leč by místní ordinář ustanovil jeden společný pro více farností.

§ 2. Vyňatí řeholníci mohou mít svůj vlastní hřbitov, oddělený od obecného hřbitova.

§ 3. Také jiným právním osobám nebo soukromým rodinám může místní ordinář dovolit zvláštní hrob, umístěný mimo společný hřbitov a žehnaný na způsob hřbitova.

Kán. 1209.

§ 1. Věřící mohou pro sebe a své zřídit zvláštní hroby jak na farních hřbitovech, s písemným svolením místního ordináře nebo jeho pověřence, tak i na hřbitově náležejícím jiné právní osobě, s písemným svolením představeného; a mohou je se souhlasem tohoto ordináře anebo představeného též zcizit.

§ 2. Ať hroby kněží a duchovních, kde je to možné, jsou odděleny od hrobů laiků a ať se nacházejí na slušném místě; ať mimoto, kde je to snadné, se jedny hroby upraví pro kněze, druhé pro duchovní nižšího svěcení.

§ 3. Ať také tělíčka dětí, pokud je to pohodlně možné, mají zvláštní a od jiných oddělená místečka a hroby.

Kán. 1210.

Kterýkoli hřbitov budiž se všech stran náležitě uzavřen a bezpečně chráněn.

Kán. 1211.

Ať místní ordináři, faráři a představení, jichž se to týče, dbají o to, aby na hřbitovech náhrobní nápisy, pohřební řeči a

výzdoby náhrobků neobsahovaly nic neslučitelného s katolickým náboženstvím a se zbožností.

Kán. 1212.

Mimo žehnaný hřbitov ať dle možnosti je po ruce jiné místo, rovněž uzavřené a chráněné, kde ať se pochovávají ti, jimž se nepovoluje církevní pohřeb.

Kán. 1213.

Žádné tělo nebuditž pohřbeno, zvláště jde-li o náhlou smrt, leč po uplynutí přiměřené doby, která dostačuje k naprostému odstranění vší pochybnosti o skutečném úmrtí.

Kán. 1214.

§ 1. Žádnou mrtvolu, kdekoli církevně trvale pohřbenou, není dovoleno vyjmout ze země, leč se svolením ordinářc.

§ 2. Ordinář nesmí nikdy udělit souhlas, nelze-li mrtvolu bezpečně rozeznat od jiných těl.

Hlava II.

Přenesení mrtvoly do kostela, pohřební slavnost nad ní a její uložení.

Kán. 1215.

Nebrání-li tomu vážný důvod, nutno mrtvoly věřících před jich pochováním přenést z místa, v němž se nacházejí, do kostela, kde se koná pohřební slavnost, to jest celý pořad pohřebních obřadů, jež jsou vypsány ve schválených liturgických knihách.

Kán. 1216.

§ 1. Kostel, do něhož musí být mrtvola přenesena k pohřební slavnosti, je podle pravidelného práva kostel příslušné farnosti zemřelého, leč by zemřelý byl pravoplatně zvolil jiný kostel pro pohřební slavnost.

§ 2. Měl-li zemřelý víc příslušných farností, je kostelem pro pohřební slavnost kostel farnosti, v jejímž území zemřel.

Kán. 1217.

V pochybnosti o právu jiného kostela musí vždy mít přednost právo příslušného farního kostela.

Kán. 1218.

§ 1. I když smrt nastane mimo příslušnou farnost, přece nutno mrtvolu přenést kvůli pohřební slavnosti do kostela příslušné farnosti, která je nejbližší, možno-li ji do něho pohodlně přinést pěšky; jinak do kostela farnosti, v níž nastala smrt.

§ 2. Ordinářovi přísluší určit pro své území, po uvážení zvláštních poměrů, vzdálenost a jiné okolnosti, jež přenesení mrtvoly do kostela pro pohřební slavnost anebo na místo pohřbení činí nepohodlným; a přísluší-li farnosti různým diecésím, při-

chází v úvahu určení ordináře diecése, v níž zemřelý zesnul.

§ 3. I když přenesení do kostela pro pohřební slavnost a- nebo na místo pohřbení je nepohodlné, přece je rodině, dědicům nebo jiným, jichž se to týče, vždy ponecháno na vůli mrtvolu tam odnést, převezmou-li náklady přenesení.

Kán. 1219.

§ 1. Zemře-li kardinál S. Ř. C. v Městě, nutno tělo za účelem pohřební slavnosti přenést do kostela, jejž určí Římský Velekněz; zemře-li mimo Město, do význačnějšího kostela města či místa, kde nastala smrt, leč by kardinál byl zvolil jiný kostel.

§ 2. Zemře-li sídelní biskup, třebas vyznamenaný kardinálskou hodností, anebo opat nebo prelát nepříslušející k žádné diecési, musí být tělo za účelem pohřební slavnosti přeneseno do katedrálního, opatského nebo prelátského kostela, jestliže je to pohodlně možné; jinak do význačnějšího kostela dotyčného města či místa, leč by v obou případech byl zemřelý zvolil jiný kostel.

Kán. 1220.

Sídelní obročníky nutno přenést do kostela jejich obročí, leč by si byli zvolili jiný pohřební kostel.

Kán. 1221.

§ 1. Když zemrou řeholníci profesové a novicové, nutno je za účelem pohřební slavnosti přenést do kostela nebo kaple jejich domu nebo aspoň jejich řehole, leč by novicové byli k své pohřební slavnosti zvolili jiný kostel; avšak právo vyzdvihnout mrtvolu a ji provázet do kostela, v němž se koná pohřební slavnost, přísluší vždy řeholnímu představenému.

§ 2. Zemrou-li daleko od domu, takže je nelze pohodlně přinést do kostela jejich domu nebo aspoň jejich řehole, nutno vykonat jejich pohřební slavnost v kostele farnosti, kde zemřeli, leč by byl novic zvolil jiný kostel k pohřební slavnosti, a s výhradou práva pro představené, o němž se zmiňuje kán. 1218, § 3.

§ 3. Co bylo v §§ 1 a 2 řečeno o novicech, platí též o čeledi skutečně sloužící a trvale v obvodu domu bydlící; zemrou-li však tito mimo řeholní dům, nutno jejich pohřební slavnost vykonat podle předpisu kán. 1216 - 1218.

Kán. 1222.

Co se týče zemřelých, kteří dleli třebas v řeholním domě nebo koleji jako hosté, chovanci nebo nemocní, a zemřelých v nemocnici, platí kán. 1216 - 1218, leč by bylo zjištěno partikulární právo anebo výsada; co se pak týče oněch, kdož zemrou v semináři, platí předpis kán. 1368.

Kán. 1223.

§ 1. Všem je dovoleno zvolit si kostel pro pohřební slavnost anebo hřbitov pro pohřbení, leč by jim to výslovně zapovídalo právo.

§ 2. Manželka a dospělé děti jsou v této volbě naprosto nezávislé na manželově nebo otcovské moci.

Kán. 1224.

§ 1. Zvolit si kostel pro pohřební slavnost anebo hřbitov pro pohřeb je zapovězeno:

1. Nedospělým; za nedospělého syna anebo dceru však mohou tuto volbu, třebas po jejich smrti, učinit rodiče nebo poručník;

2. řeholníkům profesům jakéhokoli stupně anebo hodnosti, ne však jsou-li biskupy.

Kán. 1225.

Aby volba kostela pro pohřební slavnost byla platná, jest třeba, aby se týkala buď farního kostela nebo kostela řádových řeholníků, ne však řádových řeholnic /leč by šlo o ženy, které bydlely nikoli přechodně uvnitř klausury toho kláštera jako služebné, chovanky, nemocné anebo hosté/, nebo kostela patronátního práva, jde-li o patrona, nebo jiného kostela obdařeného právem konat pohřební slavnosti.

Kán. 1226.

§ 1. Kostel pro pohřební slavnost anebo hřbitov pro pohřbení může si kdo zvolit osobně nebo skrze někoho jiného, jemuž k tomu dá pravoplatné zmocnění; učiněnou volbu anebo udělení zmocnění je dovoleno dokázat jakýmkoli pravoplatným způsobem.

§ 2. Činí-li se volba skrze jiného, může tento své zmocnění provést třebas po smrti zmocnitelově.

Kán. 1227.

Řeholníkům a světským duchovním je přísně zakázáno přimět někoho k slibu, přísaze nebo přípovědi na čestné slovo či jinak, aby si zvolil pohřební slavnost v jejich kostelech anebo pohřbení na jejich hřbitově nebo aby učiněnou volbu nezměnil; jedná-li se pak proti tomuto zákazu, je volba neplatná.

Kán. 1228.

§ 1. Zvolí-li se pohřbení na jiném než na hřbitově příslušné farnosti zemřelého, pohřbí se na něm mrtvola, jen když tomu nic nebrání se strany těch, jimž hřbitov podléhá.

§ 2. Při volbě pohřbení na hřbitově řeholníků se vyžaduje a postačí k tomu, aby tam mrtvola mohla být pohřbena, souhlas řeholního představeného podle předpisu stanov dotyčné řehole.

Kán. 1229.

§ 1. Zemře-li někdo, kdo na některém hřbitově má hrob svých předků, nezvoliv si pohřbení jinde, nutno jej v něm pohřbít, může-li tam být pohodlně přinesen, s výhradou předpisu kán. 1218, § 3.

§ 2. Pro manželku přichází v úvahu hrob muže, a byla-li provdána víckrát, hrob posledního muže.

§ 3. Mají-li předkové anebo muž víc hrobů, zvolí místo pohřbení rodina zemřelého anebo jeho dědicové.

Kán. 1230.

§ 1. Vyjma vážný případ nezbytí má příslušný farář zemřelého nejen právo nýbrž také povinnost vyzdvihnout osobně nebo skrze jiného mrtvolu, ji provázet do svého farního kostela a tam vykonat pohřební obřady, bez újmy předpisu kán. 1216, § 2.

§ 2. Nastala-li smrt v místě cizí farnosti a možno-li mrtvolu pohodlně přinést do kostela příslušné farnosti, náleží příslušnému farářovi ji po vyrozumění místního faráře vyzdvihnout, provázet do svého kostela a tam vykonat pohřební obřady.

§ 3. Je-li kostelem pro pohřební slavnost řádový kostel nebo jiný vyňatý z pravomoci farářovy, vyzdvihuje farář mrtvolu a doprovází ji do kostela, s křížem kostela, v němž se koná pohřební slavnost; ale pohřební obřady celebruje rektor kostela.

§ 4. Není-li však kostel pro pohřební slavnost vyňatý z pravomoci farářovy, přísluší celebrování pohřebních obřadů, s výhradou zvláštní výsady, nikoli rektorovi kostela, v němž se koná pohřební slavnost, nýbrž farářovi, v jehož území kostel leží, jen když zemřelý byl farářovi podřízen.

§ 5. Řeholnice a novicky, zemřelé v řeholním domě, odnesou druhé řeholnice na prah klausury; a odtud, jde-li o řeholnice nepodléhající pravomoci farářově, je do příslušného kostela nebo kaple řeholního domu doprovází a pohřební obřady vykonává kaplan; jde-li o jiné řeholnice, platí předpis § 1; co se pak týče řeholnic zemřelých mimo dům, platí všeobecné předpisy kánonů.

§ 6. Zemře-li kardinál S. Ř. C. anebo biskup mimo Město v biskupském městě, platí předpis kán. 397, bod 3.

§ 7. Pošle-li se mrtvola do místa, kde ani zemřelý neměl příslušné farnosti, ani nebyl pravoplatně zvolen kostel pro pohřební slavnost, právo vyzdvihnout mrtvolu, vykonat pohřební obřady, mají-li být konány, a provázet mrtvolu k pohřbení přísluší katedrálnímu kostelu tohoto místa; není-li tu katedrální kostel, přísluší kostelu farnosti, v níž se nachází hřbitov, leč by místní obyčej anebo diecésní ustanovení určovaly jinak.

Kán. 1231.

§ 1. Po skončení pohřebních obřadů v kostele nutno mrtvolu pochovat podle předpisu liturgických knih na hřbitově kostela pro pohřební slavnost, s výhradou předpisů kán. 1228 a 1229.

§ 2. Kdo v kostele vykonal pohřební obřady, má nejen právo, nýbrž také povinnost, vyjma vážný případ nezbytí, provázet osobně nebo skrze jiného kněze mrtvolu k místu pohřbení.

Kán. 1232.

§ 1. Kněz, který provází mrtvolu do kostela pro pohřební slavnost nebo k místu pohřbení, bude moci volně procházet, též se štolou a s přenosným křížem, územím cizí farnosti nebo diecése, třebas bez svolení faráře nebo ordináře.

§ 2. Má-li být mrtvola pochována na hřbitově, na nějž nemůže být pohodlně přinesena, nemůže si farář nebo rektor kostela pro pohřební slavnost vyhrazovat právo provázet ji mimo hranice města nebo místa.

Kán. 1233.

§ 1. Farář nesmí bez pádného a vážného důvodu, schváleného ordinářem, vyloučit světské duchovní, řeholníky a zbožné spolky, jež si rodina nebo dědicové přejí přizvat, aby provázeli mrtvolu do kostela pro pohřební slavnost a k pohřbení a se zúčastnili pohřební slavnosti; duchovní přikázané tomu kostelu však musí rodina nebo dědicové pozvat přede všemi jinými.

§ 2. Nikdy se nesmějí připustit společnosti nebo odznaky katolickému náboženství zjevně nepřátelské.

§ 3. Ti, kdož doprovázejí mrtvolu, jsou povinni dbát pokynů faráře, pokud jde o pohřební průvod, s výhradou práv pořadí každého jednotlivého.

§ 4. Duchovní nesmějí nést mrtvolu laika, ať byl jakéhokoli rodu anebo důstojnosti.

Kán. 1234.

§ 1. Místní ordináři pořídí pro své území po poradě s katedrální kapitulou a, uznají-li to za vhodné, s venkovskými vikáři diecése a faráři biskupského města sazebník pohřebních poplatků či almužen, není-li již zaveden, při čemž přihlédnou k pravoplatným partikulárním obyčejům a všem osobním a místním okolnostem; a v něm vymezí pro různé případy nároky jednotlivců umírněně tak, aby se zamezila jakákoli příležitost ke sporům a k pohoršení.

§ 2. Vypočítává-li se v sazebníku víc tříd, jest těm, jichž se to týče, ponecháno na vůli zvolit třídu.

Kán. 1235.

§ 1. Přísně se zapovídá, aby kdo z důvodu pohřbení nebo pohřebních obřadů či výročí zemřelých požadoval o cokoli víc, než se stanoví v diecésním poplatkovém sazebníku.

§ 2. Pohřební slavnost za chudé a jich pohřbení se vykoná zcela zdarma a slušně, s pohřebními obřady předepsanými podle liturgických zákonů a diecésních ustanovení.

Kán. 1236.

§ 1. Kdykoli se pohřební slavnost za věřícího nekoná v příslušném farním kostele, náleží farní podíl, s výhradou partikulárního práva, příslušnému faráři zemřelého, vyjma případ, kdy nelze mrtvolu pohodlně přinést do kostela příslušné farnosti.

§ 2. Má-li kdo víc příslušných farností, do nichž by se mrtvola mohla pohodlně přinést, a koná-li se pohřební slavnost za něho jinde, nutno farní podíl rozdělit mezi všechny příslušné faráře.

Kán. 1237.

§ 1. Farní podíl musí být vzat ze všech poplatků, jež jsou stanoveny v diecésním sazebníku za pohřební slavnost a pochování, a pouze z nich.

§ 2. Nekoná-li se z jakéhokoli důvodu první slavnostní pohřební oficium ihned, nýbrž během jednoho měsíce ode dne pochování, přece postihuje farní podíl také poplatky této pohřební slavnosti, i když v den pochování přecejen nechyběla menší veřejná oficia.

§ 3. Výše farního podílu se stanoví v diecésním sazebníku; a přísluší-li farní kostel a kostel, v němž se koná pohřební slavnost, k různým diecésím, řídí se výše farního podílu podle sazebníku kostela, v němž se koná pohřební slavnost.

Kán. 1238.

Po vykonaném pochování zapíše duchovní do knihy zemřelých jméno a věk zemřelého, jméno jeho rodičů nebo manžela, doba úmrtí, kdo mu udělil svátosti a které, místo a dobu pochování.

Hlava II.

Komu nutno povolit anebo odepřít církevní pohřeb.

Kán. 1239.

§ 1. Církevní pohřeb nelze poskytnout tomu, kdo zemřel bez křtu.

§ 2. Katechumeny, kteří bez jakékoli své viny zemrou nepokřtěni, nutno počítat mezi pokřtěné.

§ 3. Všem pokřtěným nutno poskytnout církevní pohřeb, leč by jim ho právo výslovně odpíralo.

Kán. 1240.

§ 1. Církevní pohřeb se odpírá, leč by před smrtí projevili nějaké známky kajícnosti:

1. Notorickým odpadlíkům od křesťanské víry anebo notorickým příslušníkům bludařské nebo rozkolnické sekty anebo zednářské sekty nebo jiných společností tohoto druhu;

2. exkomunikovaným nebo interdikovaným po odsuzujícím nebo prohlašujícím rozsudku;

3. těm, kdož s rozvahou spáchali sebevraždu;

4. těm, kdož zemřeli v souboji nebo na zranění v něm utržené;

5. těm, kdož nařídili, aby jejich tělo bylo spáleno;

6. jiným veřejným a zjevným hříšníkům.

§ 2. Vyskytne-li se ve zmíněných případech nějaká pochybnost, budiž dotázán ordinář, dovoluje-li to čas; trvá-li pochybnost dál, odkáže se mrtvola církevnímu pohřbu, ale tak, aby se zamezilo pohoršení.

Kán. 1241.

Tomu, kdo je vyloučen z církevního pohřbu, nutno odepřít též jak kteroukoli zádušní mši sv., třebas výroční, tak i jiná veřejná pohřební oficia.

Kán. 1242.

Jestliže je to možné bez vážné újmy, nutno mrtvolu exkomunikovaného nejeného, který byl pohřben proti ustanovením kánonů na posvátném místě, vyjmout ze země, při zachování předpisu kán. 1214, § 1, a uložit na neposvátném místě, o němž se zmiňuje kán. 1212.

ODDÍL II.
Posvátné doby.

Kán. 1243.

K posvátným dobám patří svátky; a k nim se počítají dny postu zdrženlivosti a postu újmy.

Kán. 1244.

§ 1. Stanovit, překládat a rušit svátky a rovněž dny postu zdrženlivosti a postu újmy, veškeré Církvi společné, náleží jedině nejvyšší církevní vrchnosti.

§ 2. Místní ordináři mohou pro své diecése či místa ustanovovat zvláštní svátky anebo dny postu zdrženlivosti a postu újmy jen případ od případu.

Kán. 1245.

§ 1. Nejen místní ordináři, nýbrž také faráři mohou v ojedinělých případech a z pádného důvodu jednotlivé sobě podřízené věřící nebo jednotlivé rodiny, třebas mimo své území, a ve svém území třebas cizince, dispensovat od obecného zákona o zachovávání svátků a rovněž o zachování postu zdrženlivosti a postu újmy nebo třebas obojího.

§ 2. Ze zvláštního důvodu velkého shromáždění lidu anebo veřejného zdraví mohou ordináři dispensovat též celou diecési či místo od postu újmy a od postu zdrženlivosti nebo třebas od obojího přikázání zároveň.

§ 3. Ve vyňaté kněžské řeholi mají představení tutéž dispensační moc jako farář, pokud se týče osob, o nichž se zmiňuje kán. 514, § 1.

Kán. 1246.

Svátek a rovněž den postu zdrženlivosti a postu újmy nutno počítat od půlnoci až do půlnoci, s výhradou předpisu kán. 923.

STAŤ XIII.
Svátky.

Kán. 1247.

§ 1. Zasvěcené svátky v celé Církvi jsou jen: Všechny a jednotlivé neděle, svátky Narození, Obřezání, Zjevení a Nanebevstoupení Páně a Božího Těla, Neposkvrněného Početí a Nanebevzetí vznešené Boží Rodičky Marie, svatého Josefa, jejího snoubence, svatých apoštolů Petra a Pavla a konečně Všech Svatých.

§ 2. Svátky patronů nejsou církevně zasvěcenými svátky; místní ordináři však mohou zevní slavnost přeložit na nejbližší následující neděli.

§ 3. Byl-li kde některý z vypočtených svátků pravoplatně zrušen nebo přeložen, nebudiž na tom měněno nic bez dotazu Apoštolského Stolce.

Kán. 1248.

O zasvěcených svátcích nutno se účastnit mše sv.; a nutno se zdržovat služebných prací, soudních úkonů a rovněž, nestanoví-li pravoplatné obyčeje anebo zvláštní indulty jinak, veřejného obchodování, trhů a jiných veřejných nákupů a prodejů.

Kán. 1249

Přikázání účastnit se mešní oběti plní, kdo je přítomen mši sv., ať je celebrována kterýmkoli katolickým obřadem, pod širým nebem anebo v kterémkoli kostele nebo veřejné anebo poloveřejné kapli a v soukromých hřbitovních kapličkách, o nichž se zmiňuje kán. 1190, ne však v jiných soukromých kaplích, leč by Apoštolský Stolec udělil tuto výsadu.

STAŤ XIV.
Půst zdrženlivosti a půst újmy.

Kán. 1250.

Přikázání postu zdrženlivosti zakazuje požívat maso a výtažek z masa, ne však vejce, mléčná jídla a jakékoli přísady, třebas ze zvířecího tuku.

Kán. 1251.

§ 1. Přikázání postu újmy předpisuje, že možno se nasytit jen jednou denně; ale nezakazuje požít ráno a večer něco málo pokrmu, avšak při zachování vžitého místního obyčeje co do množství a jakosti pokrmů.

§ 2. A není zakázáno požívat při témž jídle maso a ryby; ani vyměnit večerní jídlo s obědem.

Kán. 1252.

§ 1. Přikázání pouhého postu zdrženlivosti nutno zachovávat každý pátek.

§ 2. Přikázání postu zdrženlivosti a zároveň postu újmy nutno zachovávat na Popeleční středu, o pátcích a sobotách Čtyřicetidenního postu, o čtveru Suchých dnů, ve svatvečery Božího hodu svatodušního, Bohorodičky Nanebevzaté, Všech Svatých a Narození Páně.

§ 3. Přikázání pouhého postu újmy nutno zachovávat o všech ostatních dnech Čtyřicetidenního postu.

§ 4. O nedělích nebo zasvěcených svátcích odpadá přikázání postu zdrženlivosti nebo postu zdrženlivosti a postu újmy nebo jen postu újmy, s výjimkou svátku v době Čtyřicetidenního postu, a svatvečery se neanticipují; rovněž odpadá na Bílou sobotu po poledni.

Kán. 1253.

Těmito kánony se nic nemění na partikulárních indultech, na slibech kterékoli fysické nebo právní osoby, na stanovách a řeholi kterékoli řehole nebo schváleného ústavu, ať mužů, ať žen, vedoucích společný život, třebas bez slibů.

Kán. 1254.

§ 1. Přikázání postu zdrženlivosti víže všechny, kdož dovršili sedmý rok věku.

§ 2. Přikázání postu újmy zavazuje všechny od dovršení dvacátého prvního do započetí šedesátého roku věku.

TŘETÍ ČÁST.

Božský kult.

Kán. 1255.

§ 1. Nejsvětější Trojici, jednotlivým jejím Osobám, Kristu Pánu, a to také pod svátostnými způsobami, náleží kult klanění; blahoslavené Marii Panně kult zvláštní úcty; ostatním s Kristem v nebi kralujícím kult úcty.

§ 2. Též posvátným ostatkům a obrazům náleží uctívání a kult přenesený na osobu, k níž se ostatky a obrazy vztahují.

Kán. 1256.

Vzdává-li se kult jménem Církve osobami pravoplatně k tomu ustanovenými a pomocí úkonů, jež podle církevního ustanovení možno prokazovat jen Bohu, svatým a blahoslavenným, zove se veřejný kult; jinak soukromý.

Kán. 1257.

Jedině Apoštolský Stolec má právo jak upravovat posvátnou liturgii, tak schvalovat liturgické knihy.

Kán. 1258.

§ 1. Věřící nesmějí žádným způsobem činně být přítomni či mít účast při bohoslužbách nekatolíků.

§ 2. Možno trpět nečinnou či ryze hmotnou přítomnost při pohřbech, sňatcích nebo podobných slavnostech nekatolíků, vyžaduje-li toho zastávání světského úřadu nebo prokázání úcty, z vážného důvodu, jenž v případě pochybnosti musí být schválen ordinářem, jen když není nebezpečí odpadnutí od víry a pohoršení.

Kán. 1259.

§ 1. Modlitby a pobožnosti v kostelech nebo kaplích se nesmějí dovolovat bez přezkoumání a výslovného svolení místního ordináře, který v obtížnějších případech předloží celou věc Apoštolskému Stolci.

§ 2. Místní ordinář nesmí schvalovat nové litanie k veřejné modlitbě.

Kán. 1260.

Zřízenci Církve smějí při vykonávání kultu podléhat jedině církevním představeným.

Kán. 1261.

§ 1. Nechť místní ordináři bdí nad tím, aby se pečlivě zachovávaly předpisy posvátných kánonů o božském kultu a zejména aby do božského kultu, ať veřejného, ať soukromého, anebo do denního života věřících se nevloudily žádné pověrečné zvyklosti anebo nebylo připuštěno nic, co se odchyluje od víry, je v rozporu s církevním podáním nebo vyvolává zdání mrzké ziskuchtivosti.

§ 2. Vydá-li místní ordinář pro své území v té věci zákony, mají také všichni řeholníci, též vyňatí, povinnost je zachovávat; a ordinář může jejich kostely nebo veřejné kaple za tím účelem visitovat.

Kán. 1262.

§ 1. Je žádoucno, aby, v souladu se starou kázní, ženy byly v kostele odděleny od mužů.

§ 2. Muži v kostele nebo mimo kostel, pokud jsou přítomni posvátným obřadům, ať mají obnaženou hlavu, leč by osvědčené národní zvyky anebo zvláštní věcné okolnosti vyžadovaly jinak; ženy pak ať mají hlavu pokrytou a ať jsou oblečeny skromně, zvláště když přistupují ke stolu Páně.

Kán. 1263.

§ 1. Světské úřední osoby mohou mít v kostele s ohledem na svou důstojnost a postavení zvláštní místo, podle předpisu liturgických zákonů.

§ 2. Bez výslovného souhlasu místního ordináře nesmí mít žádný věřící v kostele místo vyhrazené sobě a svým; ordinář však smí k tomu udělit souhlas jen tehdy, je-li dostatečně postaráno o pohodlí ostatních věřících.

§ 3. V daných povoleních je vždy zahrnuta ta mlčky učiněná výminka, že ordinář může z pádného důvodu povolení odvolat, ať uplynula doba jakkoli dlouhá.

Kán. 1264.

§ 1. Ať se z kostelů zcela vyloučí hudební výkony, při nichž, ať na varhanách nebo jiných nástrojích, ať ve zpěvu, je přimíseno něco lehkovážného anebo smyslného; a ať se zachovávají liturgické zákony o posvátné hudbě.

§ 2. Je-li ženám řeholnicím podle předpisu jejich stanov nebo liturgických zákonů a s povolením místního ordináře dovoleno zpívat v jejich vlastním kostele anebo veřejné kapli, nechť zpívají s takového místa, kde je lid nemůže vidět.

STAŤ XV.

Úschova Nejsvětější Eucharistie a její kult.

Kán. 1265.

§ 1. Nejsvětější Eucharistie, jen když je tu někdo, kdo o ni má péči, a když kněz pravidelně aspoň jednou týdně na tom posvátném místě slouží mši sv.:

1. Musí se uchovávat v katedrálním kostele, v hlavním kostele opatství nebo prelatury nepřísluš̌ející k žádné diecési, apoštolského vikariátu a prefektury, v kterémkoli farním nebo nevlastně farním kostele a v kostele spojeném s domem vyňatých řeholníků, ať mužů, ať žen;

2. může se uchovávat se svolením místního ordináře v kolegiátním kostele a hlavní, ať veřejné, ať poloveřejné kapli jak zbožného anebo řeholního domu, tak církevní koleje, kterou řídí světští nebo řeholní duchovní.

§ 2. K tomu, aby se mohla uchovávat v jiných kostelech či kaplích, je zapotřebí apoštolského indultu; místní ordinář může toto svolení udělit toliko kostelu anebo veřejné kapli z pádného důvodu a jednotlivě.

§ 3. Nikomu není dovoleno chovat Nejsvětější Eucharistii u sebe anebo ji sebou nosit na cestě.

Kán. 1266.

Nechť kostely, v nichž se uchovává Nejsvětější Eucharistie, zvláště farní kostely, jsou denně přístupny věřícím aspoň na několik hodin.

Kán. 1267.

Při samém řeholním nebo zbožném domě se Nejsvětější Eucharistie smí uchovávat jen v kostele nebo hlavní kapli, při čemž se odvolává jakákoliv opačná výsada; a nesmí se uchovávat ani u řádových řeholnic uvnitř chóru nebo v obvodu kláštera.

Kán. 1268.

§ 1. Nejsvětější Eucharistie se smí nepřetržitě či trvale uchovávat jen na jednom oltáři téhož kostela.

§ 2. Ať se uchovává na nejvýznačnějším a nejvznešenějším místě kostela a proto zpravidla na hlavním oltáři, leč by se

něco jiného zdálo být příhodnější a důstojnější k uctívání a kultu tak velké svátosti, při zachování předpisu liturgických zákonů, pokud jde o poslední dny Svatého týdne.

§ 3. Ale v katedrálních, kolegiátních anebo konventních kostelech, v nichž nutno u hlavního oltáře konat chórové funkce, jest záhodno neuchovávat nejsvětější Eucharistii zpravidla na hlavním oltáři, nýbrž v jiné kapli či na jiném oltáři, aby se nepřekáželo církevním obřadům.

§ 4. Ať rektoři kostelů pečují o to, aby oltář, na němž se uchovává nejsvětější Svátost, byl přede všemi jinými oltáři vyzdoben tak, aby již svou nádherou více vzbuzoval zbožnost a oddanost věřících.

Kán. 1269.

§ 1. Nejsvětější Eucharistie se musí uchovávat v neodstranitelném svatostánku stojícím uprostřed oltáře.

§ 2. Svatostánek budiž zhotoven umělecky, budiž se všech stran pevně uzavřen, podle předpisu liturgických zákonů důstojně vyzdoben, zcela prázdný a střežen tak pečlivě, aby bylo vyloučeno nebezpečí jakéhokoli svatokrádežného zneuctění.

§ 3. Doporučuje-li to nějaký vážný důvod, schválený místním ordinářem, není zakázáno uchovávat nejsvětější Eucharistii v noční době mimo oltář, avšak na korporálu, na místě co nejbezpečnějším a důstojném, při zachování předpisu kán. 1271.

§ 4. Klíč od svatostánku, v němž se uchovává Nejsvětější Svátost, musí být střežen co nejbedlivěji, pod vážným závazkem svědomí kněze, který má na starosti kostel nebo kapli.

Kán. 1270.

Konsekrované partikule buďtež trvale uchovávány v množství, dostačujícím pro nemocné a ostatní věřící, ve schránce z pevné a ušlechtilé hmoty, a to čisté a dobře uzavřené víkem, pokryté bílou hedvábnou a pokud možno zdobenou rouškou.

Kán. 1271.

Před svatostánkem, v němž se uchovává Nejsvětější Svátost, nechť ve dne v noci hoří nepřetržitě aspoň jedno světlo udržované olivovým olejem nebo včelím voskem; kde však nelze dostat olivový olej, ponechává se moudrému uznání místního ordináře, aby byl zaměněn za jiné oleje, pokud možno rostlinné.

Kán. 1272.

Konsekrované hostie, jak pro přijímání věřících tak pro výstav Nejsvětější Svátosti, ať jsou čerstvé, a také ať se často obnovují, při čemž nutno staré řádně konsumovat tak, aby nebylo žádné nebezpečí jich zkažení, při čemž ať se pečlivě zachovávají pokyny, jež v té věci vydá místní ordinář.

Kán. 1273.

Ti, kdož se zabývají náboženskou výchovou věřících, ať neopomenou ničeho, aby v jejich duších rozněcovali zbožnost vůči nejsvětější Eucharistii, a ať je zejména vybízejí, aby nejen

v neděle a zasvěcené svátky, nýbrž také ve všední dny přes týden pokud možno často byli přítomni oběti mše sv. a navštěvovali Nejsvětější Svátost.

Kán. 1274.

§ 1. V kostelech anebo kaplích, v nichž je dovoleno uchovávat Nejsvětější Eucharistii, možno konat soukromý výstav či se schránkou z jakéhokoli pádného důvodu bez svolení ordinářova; veřejný výstav či s monstrancí pak o svátku Božího Těla a během jeho oktávy ve všech kostelech při mši sv. a při nešporách; jindy pak jen z pádného a vážného důvodu, zejména veřejného, a se svolením místního ordinářo, i když kostel přísluší vynaté řeholi.

§ 2. Přisluhovatelem vystavení Nejsvětější Svátosti a jejího uložení je kněz nebo jáhen; přisluhovatelem eucharistického žehnání pak je pouze kněz, a jáhen je může udělit jen v případě, kdy podle předpisu kán. 845, § 2 přináší nemocnému viatikum.

Kán. 1275.

Ve všech farních a jiných kostelech, v nichž se trvale uchovává Nejsvětější Svátost, nechť se každoročně o dnech stanovených se souhlasem místního ordinářo koná co možná nejslavnostněji čtyřicetihodinová pobožnost; a je-li kde pro zvláštní poměry nemožno ji konat bez vážné újmy a s úctou náležející tak velké svátosti, nechť místní ordinář pečuje o to, aby se Nejsvětější Svátost o stanovených dnech vystavila slavnostnějším obřadem aspoň nepřetržitě po několik hodin.

STAŤ XVI.

Kult svatých, posvátných obrazů a ostatků.

Kán. 1276.

Je dobré a užitečné pokorně vzývat služebníky Boží kralující spolu s Kristem a uctívat jejich ostatky a obrazy; ale přede všemi jinými nechť veškeří věřící zahrnují dětinnou oddaností nejblahoslavenější Pannu Marii .

Kán. 1277.

§ 1. Veřejným kultem je dovoleno uctívat jen ty služebníky Boží, kteří byli rozhodnutím Církve zařazeni mezi svaté nebo blahoslavené.

§ 2. Těm, kdož byli kanonicky zařazeni do seznamu svatých, náleží kult úcty; svatí mohou být uctíváni všude a jakýmkoli úkonem kultu toho druhu; blahoslavení však mohou být uctíváni jen tam a tak, kde a jak to dovolí Římský Velekněz.

Kán. 1278.

Též je chvályhodné při zachování příslušných předpisů volit a s potvrzením Apoštolského Stolce ustanovovat svaté za patrony národů, diecésí, provincií, bratrstev, řeholních družin a jiných

míst a právních osob; avšak nikoli blahoslavené bez zvláštního indultu téhož Apoštolského Stolce.

Kán. 1279.

§ 1. Nikomu nebudiž dovoleno umístit nebo dát umístit v kostelech, třebas vyňatých, nebo na jiných posvátných místech nějaký neobvyklý obraz, leč by byl schválen místním ordinářem.

§ 2. Ordinář však nesmí schválit posvátné obrazy, jež mají být veřejně vystaveny k uctívání věřících, nejsou-li v souladu s osvědčeným zvykem Církve.

§ 3. Nechť ordinář nikdy nedovolí vystavovat v kostelech nebo na jiných posvátných místech vyobrazení nepravého článku víry nebo ta, která postrádají náležité slušnosti a důstojnosti anebo poskytují nepoučeným příležitost k nebezpečnému omylu.

§ 4. Jestliže se obrazy, vystavené k veřejnému uctívání, žehnají slavnostně, je toto žehnání vyhrazeno ordinářovi, který je však může svěřit kterémukoli knězi.

Kán. 1280.

Jestliže obrazy drahocenné, to jest vynikající stářím, uměním anebo kultem, vystavené v kostelech nebo veřejných kaplích k uctívání věřících, vyžadují kdy opravy, nesmějí se nikdy opravovat bez písemně daného souhlasu ordinářeo; a ten, dřív než udělí svolení, se poradí se zkušenými odborníky.

Kán. 1281.

§ 1. Význačné ostatky anebo drahocenné obrazy a rovněž jiné ostatky anebo obrazy, jež v některém kostele se těší velikému uctívání lidu, nemohou se platně zcizit ani trvale přenést do jiného kostela bez dovolení Apoštolského Stolce.

§ 2. Význačné ostatky svatých nebo blahoslavených jsou tělo, hlava, rámě, předloktí, srdce, jazyk, ruka, noha anebo ona část těla, na níž mučedník trpěl, jen když je celá a ne nepatrná.

Kán. 1282.

§ 1. Bez výslovného svolení místního ordinářeo nesmějí se význačné ostatky svatých nebo blahoslavených uchovávat v obytných domech nebo soukromých kaplích.

§ 2. Ostatky nikoli význačné možno s náležitou uctivostí chovat také v soukromých domech a věřící je mohou zbožně nosit.

Kán. 1283.

§ 1. Veřejnému kultu v kostelech, třebas vyňatých, mohou se těšit pouze ty ostatky, jichž pravost je zjištěna úřední listinou některého kardinála S. Ř. C., místního ordinářeo nebo jiného duchovního, jemuž bylo apoštolským indultem uděleno ověřovací oprávnění.

§ 2. Generální vikář nesmí bez zvláštního zmocnění ověřit ostatky.

Kán. 1284.

Nechť místní ordináři rozumně odstraní z kultu věřících ostatek, o němž bezpečně vědí, že není pravý.

Kán. 1285

§ 1. Posvátné ostatky, jichž doklady pravosti přišly na zmar následkem občanských nepokojů nebo následkem jakékoli jiné příhody, smějí být vystavovány k veřejnému uctívání jen po předchozím rozhodnutí místního ordináře, ne však generálního vikáře bez zvláštního zmocnění.

§ 2. Avšak staré ostatky možno ponechat v dosavadním uctívání, leč by v některém zvláštním případě bylo zjištěno bezpečnými důvody, že jsou nepravé nebo podvržené.

Kán. 1286.

Místní ordináři nesmějí dovolit, aby se zvláště při posvátných kázáních, v knihách, novinách nebo časopisech věnovaných prohloubení zbožnosti přetřásaly otázky o pravosti posvátných ostatků na základě čirých dohadů, na základě pouhých pravděpodobných důvodů nebo předsudků a zejména s příchutí posměchu anebo pohrdání.

Kán. 1287.

§ 1. Když se ostatky vystavují, musejí být uzavřeny a zapečetěny v schránkách či pouzdrech.

§ 2. Ostatky přesvatého kříže se nikdy nesmějí předkládat k veřejnému uctívání v téže schránce s ostatky svatých, nýbrž nechť mají svou vlastní oddělenou schránku.

§ 3. Ostatky blahoslavených se bez zvláštního indultu nesmějí nosit v průvodech ani vystavovat v kostelech, leč tam, kde se celebruje jejich oficium a mše sv. s povolením Apoštolského Stolce.

Kán. 1288.

Ostatky přesvatého kříže, jež biskup případně nosí v náprsním kříži, připadají po jeho smrti katedrálnímu kostelu a nutno je odevzdat biskupovi nástupci; a stál-li zemřelý v čele více diecésí, připadají katedrálnímu kostelu diecése, v jejímž území zesnul, anebo zemřel-li mimo svou diecési, katedrálnímu kostelu diecése, z níž odešel naposled.

Kán. 1289.

§ 1. Je nepřípustno prodávat posvátné ostatky; a proto ať místní ordináři, venkovští vikáři, faráři nebo jiní duchovní správcové dbají pečlivě o to, aby posvátné ostatky, zejména přesvatého kříže, nepřišly do prodeje ani se nedostaly do rukou nekatolíků, zvláště u příležitosti dědictví anebo zcizení majetkového souboru.

§ 2. Nechť rektoři kostelů a ostatní, jimž to přísluší, pečlivě bdí nad tím, aby posvátné ostatky nebyly žádným způsobem zneuctěny ani aby nepřišly lidskou nedbalostí na zmar nebo nebyly uchovávány méně důstojně.

STAŤ XVII.

Posvátné průvody.

Kán. 1290.

§ 1. Názvem "posvátné průvody" se označují slavnostní prosebné pobožnosti, jež koná věřící lid za vedení duchovenstva tím, že se ubírá v uspořádaném chodu z jednoho posvátného místa na jiné, za účelem rozmnožení zbožnosti věřících, za účelem připomínky dobrodiní Božích a díkůvzdání Bohu a za účelem vyprošení Boží pomoci.

§ 2. Řádné jsou ty, které se konají během roku o pevně stanovených dnech podle předpisu liturgických knih nebo obyčejů kostelů; mimořádné, jež se z jiných veřejných důvodů ustanovují na jiné dny.

Kán. 1291.

§ 1. Nestanoví-li nepamětný obyčej jinak nebo nevyžadují-li místní poměry podle rozumného úsudku biskupa něco jiného, musí se o svátku Božího Těla v jednom a témže místě konat jen jediný slavnostní průvod po veřejných cestách z nejvýznačnějšího kostela a jeho se musejí zúčastnit všichni duchovní a řeholní družiny mužů, třebas vyňaté, a bratrstva laiků, s výjimkou řádových řeholníků, kteří žijí trvale v přísnější klausuře anebo jsou od té obce vzdáleni víc než tři tisíce kroků.

§ 2. Ostatní farnosti a kostely, třebas řádové, mohou během oktávy konat vlastní průvody mimo okruh kostela; ale kde je víc kostelů, přísluší místnímu ordinářovi stanovit dny, hodiny a cesty, kdy a kudy který kostel koná svůj průvod.

Kán. 1292.

Místní ordinář může po vyslechnutí katedrální kapituly ustanovit z veřejného důvodu mimořádné průvody; a zúčastnit se jich musejí, stejně jako řádných a obvyklých, všichni ti, o nichž se zmiňuje kán. 1291, § 1.

Kán. 1293.

Řeholníci, třebas vyňatí, nesmějí mimo své kostely a kláštery vést průvody bez svolení místního ordináře, s výhradou předpisu kán. 1291, § 2.

Kán. 1294.

§ 1. Bez svolení místního ordináře nesmí farář nebo kdokoli jiný zavádět nové průvody anebo obvyklé překládat nebo zrušovat.

§ 2. Průvodů příslušejících některému kostelu se musejí zúčastnit všichni duchovní tomu kostelu přikázaní.

Kán. 1295.

Nechť místní ordináři pečují o to, aby se posvátné průvody ubíraly uspořádaně, s vymýcením případných zlořádů, a aby všichni je konali s tou skromností a úctou, jaká nejvíc odpovídá takovýmto zbožným a náboženským úkonům.

STAŤ XVIII.
Posvátné náčiní.

Kán. 1296.

§ 1. Posvátné náčiní, zvláště to, které podle předpisu liturgických zákonů musí být žehnané anebo posvěcené a jehož se užívá při veřejném kultu, budiž opatrně uchováváno v sakristii kostela nebona jiném bezpečném a důstojném místě a nebudiž ho užíváno k světským účelům.

§ 2. Podle předpisu kán. 1522, §§ 2 a 3 se pořídí a bedlivě uloží soupis veškerého posvátného náčiní.

§ 3. Pokud jde o hmotu a tvar posvátného náčiní, ať se zachovávají liturgické předpisy, církevní podání a co možná nejlépe také zásady posvátného umění.

Kán. 1297.

Není-li o věc postaráno jinak, musejí ti, kdož podle předpisu kán. 1186 mají povinnost opravovat kostel, postarat se mu též o posvátné náčiní potřebné ke kultu.

Kán. 1298.

§ 1. Jakékoli posvátné náčiní zemřelého kardinála S. Ř. C., který měl řádné bydliště v Městě, třebas byl suburbikárním biskupem anebo opatem nepříslušejícím k žádné diecési, s výjimkou prstenů a náprsních křížů, třebas s posvátnými ostatky, a všechny ostatní jeho věci trvale věnované božskému kultu, připadají papežské pokladnici, při čemž se nebere zřetel k jakosti a k povaze důchodů, z nichž byly opatřeny, leč by kardinál ty věci daroval anebo závětí zůstavil některému kostelu, veřejné kapli, zbožnému místu nebo některé církevní či řeholní osobě.

§ 2. Je žádoucno, aby kardinál, který chce užít tohoto oprávnění, dal aspoň zčásti přednost ončm kostelům, jež obdržel v titul, ve správu či v komendu.

Kán. 1299.

§ 1. Posvátné náčiní zemřelého sídelního biskupa, třebas byl vyznamenaný kardinálskou hodností, připadá katedrálnímu kostelu, s výjimkou prstenů a náprsních křížů, třebas s posvátnými ostatky, s výhradou předpisu kán. 1288, a všech těch potřeb jakéhokoli druhu, o nichž je pravoplatně dokázáno, že si je zemřelý opatřil z majetku nepříslušejícího tomu kostelu a o nichž není zjištěno, že se staly vlastnictvím kostela.

§ 2. Řídil-li kdy biskup dvě nebo víc diecésí po sobě anebo stál-li současně v čele dvou nebo víc diecésí sloučených anebo udělených v trvalou správu, z nichž každá má svůj vlastní a odlišný katedrální kostel, pak to posvátné zařízení, o němž je zjištěno, že bylo opatřeno z příjmů jen jedné diecése, připadá jejímu katedrálnímu kostelu; jinak se musí rozdělit stejným dílem mezi jednotlivé katedrální kostely, jen když příjmy těch diecésí nejsou rozděleny, nýbrž tvoří trvale jeden biskupský stolní majetek; jsou-li však ty příjmy rozděleny a odlouče-

ny, provede se rozdělení mezi jednotlivé katedrální kostely podle požitků, jež biskup pobíral v jednotlivých diecésích, a doby, po kterou jim stál v čele.

§ 3. Biskup má povinnost vyhotovit věrohodným způsobem soupis posvátného zařízení, v němž podle pravdy výslovně uvede, kdy ho bylo nabyto, a jasně označí, opatřil-li některé ne z příjmů a výnosu kostela, nýbrž z vlastního majetku nebo z učiněného mu darování; jinak se má za to, že všechny byly opatřeny z příjmů kostela.

Kán. 1300.

Co předpisuje kán. 1299, platí též pro duchovního, který obdržel při některém kostele světské nebo řeholní obročí.

Kán. 1301.

§ 1. Kardinál S. Ř. C., sídelní biskup a jiní duchovní, kteří jsou obročníky, mají povinnost postarat se závětí nebo jinou listinou platnou podle státního práva, aby kanonickým předpisům, o nichž se zmiňují kán. 1298 - 1300, se dostalo náležitého účinku také pro státní obor.

§ 2. Pročež včas a způsobem platným podle státního práva určí podle předpisu kán. 380 osobu bezúhonné pověsti, která se při jejich smrti uváže v držení nejen posvátného náčiní, nýbrž také knih, písemností a jiných věcí, jež přísluší kostelu a se nacházejí v jejich domě, a je vydá tomu, komu náležejí.

Kán. 1302.

Rektoři kostelů a jiní, jimž je svěřena péče o posvátné náčiní, musejí pečlivě dbát o jeho udržování a pěkný vzhled.

Kán. 1303.

§ 1. Katedrální kostel musí biskupovi zdarma poskytnout posvátné náčiní a jiné věci, jichž je třeba k oběti mše sv. nebo k jiným pontifikálním funkcím, když celebruje, třebas soukromě, nejen v katedrálním kostele, nýbrž také v jiných kostelech města nebo předměstí.

§ 2. Trpí-li některý kostel nouzi, může ordinář dovolit, aby od kněží, kteří v něm celebrují k vlastnímu užitku, byl požadován mírný příspěvek na zařízení a ostatní věci nutné k oběti mše sv.

§ 3. Stanovit tento příspěvek přísluší biskupovi, ne však kapitulnímu vikáři anebo generálnímu vikáři bez zvláštního zmocnění, a nikomu, ani řeholníkům, třebas vynatým, není dovoleno požadovat nad něj vyšší.

§ 4. Nechť biskup stanoví pro celou diecési příspěvek toho druhu pokud možno na diecésní synodě anebo mimo synodu po vyslechnutí kapituly.

Kán. 1304.

Žehnání onoho posvátného náčiní, které podle předpisu liturgických zákonů musí být žehnáno, dřív než se ho užije k jeho vlastnímu účelu, mohou udělit:

1. Kardinálové S. Ř. C. a všichni biskupové;

2. místní ordináři, nemající biskupského svěcení; pro kostely a kaple svého vlastního území;

3. farář pro kostely a kaple ležící v území jeho farnosti a rektoři kostelů pro své kostely;

4. kněží zmocnění místním ordinářem v mezích zmocnění a pravomoci zmocnitelovy;

5. řeholní představení a jimi zmocnění kněží téže řehole pro příslušné kostely a kaple a pro kostely řádových řeholnic jim podřízených.

Kán. 1305.

§ 1. Žehnané anebo posvěcené posvátné náčiní ztrácí žehnání anebo posvěcení:

1. Dojde-li takových poškození nebo změn, že ztrácí dřívější podobu a že se již nepovažuje za způsobilé k svým účelům;

2. užije-li se ho k nepřístojným účelům nebo vystaví-li se k veřejnému prodeji.

§ 2. Kalich a patena neztrácí posvěcení opotřebením nebo obnovou zlacení, avšak v prvním případě s výhradou vážné povinnosti znovu je pozlatit.

Kán. 1306.

§ 1. Jest pečovat o to, aby se kalichu s patenou a před opráním purifikatorií, pal a korporálů, jichž bylo užito při oběti mše sv., nedotýkal nikdo, leč duchovní nebo ti, kdož ty věci mají v opatrování.

§ 2. Purifikatoria, paly a korporály, jichž bylo užito při oběti mše sv., smějí se dát vyprat laikům, třebas řeholníkům, až když je napřed opere duchovní s vyšším svěcením; voda z prvního oprání se pak vleje do sakrária nebo, není-li ho, do ohně.

STAŤ XIX.

Slib a přísaha.

Hlava I.

Slib.

Kán. 1307.

§ 1. Slib, to jest rozvážená a dobrovolná přípověď učiněná Bohu o možném a lepším dobru, se musí splnit ze ctnosti nábožnosti.

§ 2. Každý, kdo má přiměřené užívání rozumu, je způsobilý k slibu, nebrání-li mu v tom právo.

§ 3. Slib, složený pod vlivem vážné a nespravedlivé bázně, je již mocí práva neplatný.

Kán. 1308.

§ 1. Slib je veřejný, přijímá-li jej jménem Církve pravoplatný církevní představený; jinak je soukromý.

§ 2. Slavný, by-li Církví uznán za slavný; jinak je jednoduchý.

§ 3. Vyhrazený, od něhož dispens může udělit pouze Apoštolský Stolec.

§ 4. Osobní, když slibující jím připovídá nějaké konání; věcný, když se jím připovídá nějaká věc; smíšený, sdílí-li povahu osobního i věcného.

Kán. 1309.

Soukromými sliby vyhrazenými Apoštolskému Stolci jsou toliko slib dokonalé a trvalé čistoty a slib vstoupit do řehole se slavnými sliby, pokud ty sliby byly vykonány bezpodmínečně a po dosažení osmnáctého roku věku.

Kán. 1310.

§ 1. Slib o sobě zavazuje jen toho, kdo jej vykonává.

§ 2. Závazek z věcného slibu přechází na dědice, rovněž závazek ze smíšeného slibu, pokud jde o část, vzhledem k níž je věcný.

Kán. 1311.

Slib pomíjí uplynutím doby připojené pro skončení jeho závaznosti, podstatnou změnou slíbeného předmětu, odpadnutím výminky, na níž slib závisí, anebo jeho rozhodujícího důvodu, zneplatněním, dispensí nebo záměnou.

Kán. 1312.

§ 1. Kdo pravoplatně vykonává dominativní moc nad vůlí slibujícího, může jeho sliby platně a z pádného důvodu také dovoleně zneplatnit, takže v žádném případě závaznost později neožije.

§ 2. Kdo má moc ne sice nad vůlí slibujícího, ale nad předmětem slibu, může závaznost slibu zastavit na tak dlouho, dokud mu plnění slibu působí újmu.

Kán. 1313.

Od nevyhrazených slibů mohou z pádného důvodu dispensovat, jen když dispens neporušuje práva nabytého jinými:

1. Místní ordinář, pokud jde o všechny jeho podřízené a také o cizince;
2. představený vyňaté kněžské řehole, pokud jde o osoby, jež se vypočítávají v kán. 514, § 1.
3. ti, na něž tu dispensační moc přenesl Apoštolský Stolec.

Kán. 1314.

Skutek připovědený nevyhrazeným slibem může slibující sám zaměnit za lepší nebo stejné dobro; v menší dobro však jen ten, komu náleží dispensační moc podle předpisu kán. 1313.

Kán. 1315.

Sliby vykonané před složením řeholní profese se zastavují na dobu, po kterou slibující setrvá v řeholi.

Hlava II.

Přísaha.

Kán. 1316.

§ 1. Přísahu, to jest vzývání Jména božího za svědka pravdy, možno vykonat jen v pravdě, v rozvaze a v spravedlnosti.

§ 2. Přísahu, kterou vyžadují nebo připouštějí kánony, nelze vykonat platně skrze zástupce.

Kán. 1317.

§ 1. Kdo svobodně přisahá, že něco učiní, je vázán zvláštním závazkem nábožnosti splnit, co stvrdil přísahou.

§ 2. Přísaha, vynucená násilím anebo vážnou bázní, platí, ale může být rozvázána církevním představeným.

§ 3. Přísahu vykonanou bez násilí a bez podvodu, jíž se kdo zříká soukromého dobra anebo výhody zákonem mu přiznané, nutno zachovat, kdykoli není na újmu věčné spásy.

Kán. 1318.

§ 1. Slibná přísaha sleduje povahu a podmínky jednání, k němuž se připojuje.

§ 2. Připojuje-li se přísaha k jednání přímo směřujícímu ke škodě jiných nebo na újmu veřejného blaha nebo věčné spásy, nedosahuje tím jednání žádného stvrzení.

Kán. 1319.

Závazek způsobilý slibnou přísahou zaniká:

1. Promine-li jej ten, v jehož prospěch byla přísaha vykonána;

2. jestliže věc přísahy se podstatně změní anebo se změnou okolností stane buď špatnou, buď zcela indiferentní, anebo konečně překáží většímu dobru;

3. odpadnutím rozhodujícího důvodu anebo výminky, pod níž případně byla přísaha dána;

4. zneplatněním, dispensí nebo záměnou, podle předpisu kán. 1320.

Kán. 1320.

Ti, kdož mohou zneplatnit slib, od něho dispensovat nebo

jej zaměnit, mají tutéž moc týmž způsobem nad slibnou přísahou; ale směřuje-li dispens od přísahy k újmě jiných, kteří se zdráhají prominout závazek, může od přísahy dispensovat jedině Apoštolský Stolec, žádá-li toho nutnost anebo prospěch Církve.

Kán. 1321.

Přísahu nutno vykládat přísně podle práva a podle úmyslu přisahajícího, anebo jedná-li tento podvodně, podle úmyslu onoho, jemuž se přisahá.

ČTVRTÁ ČÁST.
Učitelský úřad Církve.

Kán. 1322.

§ 1. Kristus Pán svěřil poklad víry Církvi, aby za stálé pomoci Ducha svatého zjevenou nauku svědomitě uchovávalą a ji věrně podávala.

§ 2. Církvi náleží nezávisle na kterékoli světské moci právo a povinnost učit všechny národy nauce evangelia, všichni pak jsou vázáni božským zákonem řádně se v ní vyučit a přilnout k pravé Církvi Boží.

Kán. 1323.

§ 1. Božskou a katolickou vírou nutno věřit vše to, co je obsaženo v psaném nebo ústně podaném slově Božím a co Církev jako Bohem zjevené předkládá k věření a t slavnostním rozhodnutím, at řádným a všeobecným učitelstvím.

§ 2. Vynést takovéto slavnostní rozhodnutí,přísluší jak obecnému církevnímu sněmu, tak Římskému Veleknězi, mluví-li s učitelského stolce.

§ 3. Za věroučně prohlášenou či rozhodnutou platí věc jen tehdy, když je to zjevně zjištěno.

Kán. 1324.

Nestačí vystříhat se bludařské zvrácenosti, ale jest třeba vyhýbat se svědomitě též oněm chybám, které se jí více či méně přibližují; pročež musejí všichni zachovávat také konstituce a výnosy, jimiž Svatý Stolec tyto zvrácené názory zavrhuje a zakazuje.

Kán. 1325.

§ 1. Věřící Kristovi jsou povinni otevřeně vyznávat křesťanskou víru, kdykoli by jejich mlčení, otálení anebo způsob jednání v sobě zahrnovaly skryté zapření víry, opovrhování náboženstvím, urážku Boha nebo pohoršení bližního.

§ 2. Jestliže kdo po přijetí křtu, zachovávaje si jméno křesťana, zarputile popírá některou z pravd, jež nutno věřit božskou a katolickou vírou, anebo ji bere v pochybnost, je bludař; jestliže zcela odstupuje od křesťanské víry, je odpadlý; jestliže konečně odmítá podřízenost nejvyššímu Veleknězi

anebo odpírá mít společenství s členy Církve, jí podřízenými, je rozkolník.

§ 3. Ať se katolíci chrání konat bez povolení Svatého Stolce anebo v naléhavém případě bez povolení místního ordinářeučené hádky nebo porady s nekatolíky, zejména veřejné.

Kán. 1326.

Též biskupové, ačkoli jednotlivě nebo třebas shromáždění na partikulárních církevních sněmech nemají neomylnosti v učení, přece jsou, pod vrchní mocí Římského Velekněze, pravými učiteli či mistry věřících svěřených jejich péči.

STAŤ XX.

Hlásání slova Božího.

Kán. 1327.

§ 1. Služba hlásat katolickou víru je svěřena obzvlášť Římskému Veleknězi pro veškerou Církev a biskupům pro jejich diecése.

§ 2. Biskupové mají povinnost hlásat evangelium sami osobně, leč by jim v tom bránila pravoplatná překážka; a nadto musejí, vedle farářů, přibrat ku pomoci též jiné způsobilé muže k úspěšnému vykonávání této hlasatelské služby.

Kán. 1328.

Nikomu není dovoleno vykonávat hlasatelskou přísluhu, leč by k tomu obdržel od pravoplatného představeného poslání tím, že mu dá zvláštní oprávnění nebo že mu udělí úřad, s nímž je podle posvátných kánonů spojena hlasatelská služba.

Hlava I.

Katechetická výuka.

Kán. 1329.

Nejvlastnější a nejvážnější povinností zejména duchovních správců je pečovat o katechetickou výuku křesťanského lidu.

Kán. 1330.

Farář musí:

1. Každoročně připravovat v pevně stanovenou dobu dítky souvislou několikadenní výukou na řádné přijetí svátosti pokání a biřmování;

2. se zcela zvláštní horlivostí, zejména, nevadí-li tomu nic, v době postní, vyučit dítka tak, aby svaté poprvé okusila s oltáře svatá tajemství.

Kán. 1331.

Kromě výuky dítek, o níž se zmiňuje kán. 1330, ať farář neoponene hlouběji a dokonaleji vzdělávat v katechismu dítky,

které byly právě u prvního přijímání.

Kán. 1332.

Mimoto musí farář o nedělích a zasvěcených svátcích v tu hodinu, která je podle jeho úsudku nejvhodnější pro účast lidu, vykládat katechismus dospělým věřícím promluvou přizpůsobenou jejich chápavosti.

Kán. 1333.

§ 1. Farář při náboženské výuce dítek může, ano, je-li v tom pravoplatně zamezen, musí užít pomoci duchovních, dlících v území farnosti, anebo dokonce, je-li nutno, zbožných laiků, hlavně těch, kteří jsou členy zbožného spolku křesťanského učení nebo jiného podobného spolku, zřízeného ve farnosti.

§ 2. Kněží a jiní duchovní, nebrání-li jim v tom žádná pravoplatná překážka, nechť jsou svému vlastnímu faráři nápomocni v této navýsost svaté působnosti, dokonce pod tresty, jež uloží ordinář.

Kán. 1334.

Je-li ke katechetické výuce lidu podle úsudku ordinářova zapotřebí pomoci řeholníků, jsou řeholní představení, třebas vyňatí, k žádosti toho ordináře povinni ji lidu udílet osobně nebo skrze své podřízené řeholníky, zejména ve vlastních kostelech, avšak bez újmy klášterní kázně.

Kán. 1335.

Nejen rodiče a jejich zástupci, ale též zaměstnavatelé a kmotři mají povinnost pečovat o to, aby se všichni jejich podřízení nebo svěřenci vzdělávali katechetickou výukou.

Kán. 1336.

Místnímu ordináři přísluší nařídit v jeho diecési vše, co se týká výuky lidu v křesťanském učení; a také vyňatí řeholníci jsou povinni to zachovávat, kdykoli vyučují nevyňaté.

Hlava II.

Posvátná kázání.

Kán. 1337.

Oprávnění kázat uděluje pro své území pouze místní ordinář jak duchovním ze světského duchovenstva, tak nevyňatým řeholníkům.

Kán. 1338.

§ 1. Má-li se kázání konat jen k vyňatým řeholníkům nebo k jiným osobám, o nichž se zmiňuje kán. 514, § 1, dává v kněžské řeholi oprávnění kázat jejich představený podle stanov; a ten je v tom případě může udělit také členům světského duchovenstva nebo jiné řehole, jen když je příslušný ordinář nebo představený uznal za způsobilé.

§ 2. Má-li se kázání konat k jiným osobám nebo dokonce k řádovým řeholnicím, jež jsou podřízeny řádovým řeholníkům, udílí oprávnění řeholníkům, též vyňatým, ordinář místa, kde se bude konat kázání; kazatel, hodlající mít promluvu k vyňatým řádovým řeholnicím, však mimoto potřebuje svolení řádového představeného.

§ 3. Oprávnění kázat u členů laické řehole, třebas vyňaté, pak dává místní ordinář; ale kazatel nemůže toho oprávnění užít bez přivolení řeholního představeného.

Kán. 1339.

§ 1. Místní ordináři nesmějí bez vážného důvodu odepřít oprávnění kázat řeholníkům, jež navrhuje příslušný představený, ani udělené oprávnění odvolat, zejména ne veškerým kněžím řeholního domu současně, avšak bez újmy předpisu kán. 1340.

§ 2. Aby kazatelé řeholníci směli užít obdrženého oprávnění, jest jim mimoto třeba svolení jejich představeného.

Kán. 1340.

§ 1. Místní ordinář nebo řeholní představený nesmí pod vážným závazkem svého svědomí udělit nikomu oprávnění nebo svolení kázat, leč když se zjistí jeho dobré mravy a dostačující vědomosti zkouškou podle předpisu kán. 877, § 1.

§ 2. Zjistí-li po udělení oprávnění nebo svolení, že kazatelovi chybějí potřebné vlastnosti, musejí je odvolat; při pochybách o vědomostech musejí pochybnost vymýtit bezpečnými důkazy, třebas novou zkouškou, je-li třeba.

§ 3. Proti odvolání oprávnění nebo svolení kázat se připouští rekurs, ale ne s účinkem odkladným.

Kán. 1341.

§ 1. Mimodiecésní kněží, ať světští, ať řeholní, smějí teprve tehdy být zváni, aby kázali, až se k tomu obdrží svolení ordináře místa, kde se má konat kázání; tento však, nemáli jejich způsobilost zjištěnu odjinud, smí udělit svolení teprve tehdy, až o vědomostech kazatele, jeho zbožnosti a mravech obdrží příznivé osvědčení od jeho příslušného ordináře; a ten je pod vážným závazkem svědomí povinen podat zprávu podle pravdy.

§ 2. O svolení musí žádat včas farář, jde-li o farní nebo jiný jemu podřízený kostel; rektor kostela, jde-li o kostel nepodrobený moci farářově; první dignita, se souhlasem kapituly, jde-li o kapitulní kostel; ředitel či kaplan bratrstva, jde-li o kostel příslušející tomu bratrstvu.

§ 3. Je-li farní kostel zároveň kapitulním anebo přísluší-li bratrstvu, žádá o svolení ten, kdo v něm po právu vykonává bohoslužebné úkony.

Kán. 1342.

§ 1. Oprávnění kázat se udělí pouze kněžím nebo jáhnům, ne však ostatním duchovním, leč z rozumného důvodu, podle úsudku ordinářova a v ojedinělých případech.

§ 2. Kázat v kostele je zakázáno všem laikům, i když jsou řeholníky.

Kán. 1343.

§ 1. Místní ordináři mají právo kázat v kterémkoli, třebas vyňatém kostele svého území.

§ 2. Nejde-li o velká města, může biskup též zapovědět, aby se v jiných kostelech téhož místa konaly promluvy k věřícím v době, kdy buď on sám koná kázání, nebo kdy, svolav věřící, dává z veřejného a mimořádného důvodu konat ve své přítomnosti kázání.

Kán. 1344.

§ 1. O nedělích a ostatních zasvěcených svátcích v roce je vlastní povinností každého faráře zvěstovat lidu slovo Boží obvyklou homilií, zejména ve mši sv., při níž bývá větší účast lidu.

§ 2. Farář nesmí této povinnosti činit trvale za dost skrze zástupce, leč z pádného důvodu schváleného ordinářem.

§ 3. Ordinář může dovolit, aby o některých větších svátcích anebo z pádného důvodu také o některých nedělích kázání odpadlo.

Kán. 1345.

Je žádoucno, aby se při mších sv., jež se celebrují za účasti věřících o zasvěcených svátcích ve všech kostelech nebo veřejných kaplích, konal krátký výklad evangelia anebo některého úseku křesťanské nauky; a nařídí-li to místní ordinář, dav k tomu vhodné pokyny, jsou tímto předpisem vázáni nejen kněží ze světského duchovenstva, nýbrž také řeholníci, též vyňatí, ve svých vlastních kostelech.

Kán. 1346.

§ 1. Nechť místní ordináři pečují o to, aby se v postní době a rovněž, zdá-li se to být radno, v adventní době konala v katedrálních a farních kostelech častěji posvátná kázání k věřícím.

§ 2. Kanovníci a ostatní členové kapituly jsou povinni zúčastnit se tohoto kázání, koná-li se v jejich vlastním kostele bezprostředně po chóru, leč by jim v tom bránila pádná překážka; a ordinář je k tomu může přidržovat, též použitím trestů.

Kán. 1347.

§ 1. V posvátných kázáních nutno vykládat především to, co věřící mají věřit a činit, aby byli spaseni.

§ 2. Hlasatelé slova Božího ať se zdržují světských anebo odlehlých námětů přesahujících průměrnou chápavost posluchačů; a nechť vykonávají evangelní přísluhu ne pomocí přesvědčivých slov lidské moudrosti, ne pomocí světského vykrášlení a líbivosti prázdné a ctižádostivé výmluvnosti, nýbrž s vynaložením ducha a zmužilosti, hlásajíce ne sebe samotné, nýbrž

ukřižovaného Krista.

§ 3. Rozšiřuje-li kazatel, nedej Bůh, chyby anebo pohoršení, platí předpis kán. 2317; rozšiřuje-li bludy, budiž proti němu mimoto postupováno podle předpisu práva.

Kán. 1348.

Nutno svědomitě napomínat a povzbuzovat věřící, aby se často účastnili posvátných kázání.

Hlava III.
Posvátné misie.

Kán. 1349.

§ 1. Nechť ordináři bdí nad tím, aby faráři dávali aspoň každý desátý rok pro svěřený jim lid konat tak zvanou posvátnou misii.

§ 2. Farář, třebas řeholní, musí při pořádání těchto misií být poslušen příkazů místního ordináře.

Kán. 1350.

§ 1. Nechť se místní ordináři a faráři starají v Pánu o nekatolíky dlící v jejich diecésích a farnostech.

§ 2. V jiných územích je veškerá péče o misie u nekatolíků vyhrazena jedině Apoštolskému Stolci.

Kán. 1351.

K přijetí katolické víry nebudiž nikdo nucen proti své vůli.

STAŤ XXI.
Semináře.

Kán. 1352.

Církvi náleží vlastní a výlučné právo vzdělávat ty, kdož si přejí věnovat se duchovním službám.

Kán. 1353.

Ať se kněží, zejména faráři, snaží zvláštní pečlivostí zdržovat chlapce, kteří projevují známky duchovního povolání, od světských vlivů, je poučovat k zbožnosti, obeznamovat se začátky vzdělání a rozněcovat v nich zárodek božského povolání.

Kán. 1354.

§ 1. Každá diecése ať má na vhodném místě, zvoleném biskupem, seminář či kolej, kde se má vzdělávat určitý, hmotným prostředkům a rozlcze diecése odpovídající počet jinochů k duchovnímu stavu.

§ 2. Jest pečovat o to, aby se zejména ve větších diecésích zřizovaly dva semináře, totiž nižší, v němž se chlapci obeznamují se základy vzdělání, a vyšší pro chovance věnující se filosofii a bohosloví.

§ 3. Nelze-li ustavit diecésní seminář anebo nedostává-li se na ustaveném semináři přiměřeného vzdělání, zejména ve filosofických a bohovědných oborech, pošle biskup chovance do cizího semináře, leč by byl apoštolským rozhodnutím ustaven mezidiecésní či krajinský seminář.

Kán. 1355.

Nedostává-li se zvláštních příjmů pro zřízení semináře a vydržování chovanců, může biskup:

1. Rozkázat farářům nebo jiným rektorům kostelů, třebas vyňatých, aby konali v pevně stanovených dobách k tomu účelu v kostele sbírku;

2. uložit ve své diecési daň či poplatek;

3. nestačí-li toto, přikázat semináři některá jednoduchá obročí.

Kán. 1356.

§ 1. Dani pro seminář je podroben biskupský stolní majetek, všechna obročí, třebas řádová anebo patronátního práva, farnosti anebo nevlastní farnosti, i když nemají jiných příjmů než dary věřících, útulek zřízený s církevním povolením, kanonicky zřízená sdružení a majetky kostelů, mají-li své příjmy, kterýkoli řeholní dům, třebas vyňatý, leč by žil pouze z almužen anebo v něm skutečně byla kolej žáků nebo učitelů k povznesení obecného blaha Církve, při čemž se vylučuje jakékoli odvolání, zavrhuje se jakýkoli opačný obyčej a ruší se jakákoli opačná výsada.

§ 2. Tato daň musí být všeobecná a téže poměrnosti pro všechny, vyšší nebo nižší podle potřeby semináře, ale nesmí přesahovat každoročně pět setin /5 %/ zdanitelného příjmu, a nutno ji snižovat v té měře, v jaké stoupají příjmy semináře.

§ 3. Příjem, podrobený dani, je ten, který v roce zbývá po odečtení břemen a nutných výdajů; a nesmějí se do toho příjmu započíst denní přídělý nebo jich třetina, pozůstávají-li všechny požitky obročí z přídělů; ani dary věřících nebo jich třetina, skládají-li se všechny příjmy farnosti z darů věřících.

Kán. 1357.

§ 1. Biskupovi přísluší nařídit všechny a jednotlivé věci, jež se zdají být nutné a vhodné k náležité správě diecésního semináře, k jeho řízení a vzrůstu, a pečovat o to, aby byly svědomitě zachovávány, s výhradou předpisů vynesených Svatým Stolcem pro zvláštní případy.

§ 2. Hlavně ať se biskup vynasnaží často sám osobně navštěvovat seminář, pečlivě dozírat na výuku, ať základní a vědeckou, ať církevní, která se podává chovancům, a zjednat si co nejúplnější vědomost o povaze, zbožnosti, povolání a prospěchu chovanců, zejména u příležitosti svatých svěcení.

§ 3. Ať každý seminář má své stanovy, schválené biskupem, v nichž ať je vyloženo, co mají činit a co zachovávat jak ti, kdož v tom semináři se k naději Církve vzdělávají, tak ti, kdož se věnují jich vzdělávání.

§ 4. Veškeré řízení a správa mezidiecésního nebo krajinského semináře se řídí předpisy stanovenými Svatým Stolcem.

Kán. 1358.

Jest pečovat o to, aby v každém semináři byl rektor pro kázeň, učitelé pro vyučování, ekonom pro správu majetku, odlišný od rektora, aspoň dva řádní zpovědníci a spirituál.

Kán. 1359.

§ 1. Pro diecésní semináře se zřídí vždy dva výbory poradců, jeden pro kázeň, druhý pro správu časného majetku.

§ 2. Oba výbory poradců pozůstávají vždy z dvou kněží, volených biskupem po vyslechnutí kapituly; ale vyloučeni jsou generální vikář, biskupovi domácí lidé, rektor semináře, ekonom a řádní zpovědníci.

§ 3. Služba poradců trvá po šest roků a zvolení nesmějí být odstraněni bez vážného důvodu; ale budou moci být zvoleni znovu.

§ 4. Biskup si musí v záležitostech větší důležitosti vyžádat radu poradců.

Kán. 1360.

§ 1. Bez újmy předpisu kán. 891, ať se k službě rektora, spirituála, zpovědníků a učitelů semináře volí kněží význační nejen vědomostmi, nýbrž také ctnostmi a prozíravostí, kteří mohou chovancům prospívat slovem a příkladem.

§ 2. Všichni musejí při vykonávání svých služeb být poslušni rektora semináře.

Kán. 1361.

§ 1. Kromě řádných zpovědníků nechť se ustanoví jiní zpovědníci, na něž by se mohli chovanci volně obracet.

§ 2. Žijí-li ti zpovědníci mimo seminář a žádá-li chovanec, aby byl některý z nich přivolán, nechť jej rektor zavolá nepátraje žádným způsobem po důvodu žádosti ani nedávaje najevo, že je mu to nemilé; bydlí-li v semináři, může se na ně chovanec volně obracet, s výhradou seminární kázně.

§ 3. Jde-li o připuštění chovance k svěcení nebo o jeho vyloučení ze semináře, nebudiž nikdy vyžadováno mínění zpovědníků.

Kán. 1362.

Příjmy z odkazu pro vzdělávání duchovních možno přidělit chovancům řádně přijatým do semináře, ať vyššího, ať nižšího, i když dosud nebyli připuštěni k duchovenským postřižinám, leč by v zřizovací listině bylo stanoveno výslovně jinak.

Kán. 1363.

§ 1. Do semináře smí ordinář přijmout je legitimní děti, jichž povaha a předsevzetí dávají naději, že se s prospěchem trvale oddají církevním službám.

§ 2. Před přijetím musejí předložit písemnosti o legitimitě zrození, o přijetí křtu a biřmování i o životě a mravech.

§ 3. Ti, kdož byli propuštěni z jiných seminářů nebo z některé řehole, smějí být přijati, až když si biskup, třebas tajně, zjedná od představených nebo jiných osob zprávy o důvodu propuštění i o mravech, povaze a vlohách těch, kdož byli propuštěni, a bezpečně zjistí, že se u nich nevyskytuje nic, co neodpovídá kněžskému stavu; a ty zprávy musejí představení pod vážným závazkem svého svědomí poskytnout přesně podle pravdy.

Kán. 1364.

V nižších seminárních školách:

1. Hlavní místo nechť zaujímá obor náboženství, který budiž co nejsvědomitěji vykládán způsobem přizpůsobeným vlohám a věku jednotlivých chovanců;

2. nechť si chovanci důkladně osvojí jazyky, zejména latinský a domácí;

3. v ostatních oborech budiž podávána ta výuka, jež odpovídá společné vzdělanosti všech a stavu duchovních v kraji, kde chovanci mají vykonávat duchovní službu.

Kán. 1365.

§ 1. Nechť se chovanci věnují aspoň po celá dva roky rozumové filosofii a oborům jí blízkým.

§ 2. Bohovědný kurs potrvá aspoň celé čtyři roky a musí kromě věrouky a mravouky zahrnovat zejména studium Písma svatého, církevních dějin, kanonického práva, liturgie, posvátné výmluvnosti a církevního zpěvu.

§ 3. Nechť se konají také přednášky z pastýřského bohosloví s připojením praktických cvičení zejména o způsobu, jak vyučovat děti nebo jiné osoby katechismu, jak zpovídat, navštěvovat nemocné a přisluhovat umírajícím.

Kán. 1366.

§ 1. K učitelskému úřadu ve filosofických, bohovědných a právních oborech se za jinak stejných okolností dá podle úsudku biskupa a seminárních zástupců přednost těm, kdož dosáhli doktorské hodnosti na universitě nebo fakultě, uznané Svatým Stolcem, anebo, jde-li o řeholníky, těm, kdož mají

podobné osvědčení od svých vyšších představených.

§ 2. Bádání v přirozené filosofii a v bohosloví a výuku chovanců v těchto oborech ať konají profesoři zcela podle způsobu Andělského Učitele, jeho učení a zásad a ať se jich s posvátnou úctou drží.

§ 3. Jest pečovat o to, aby aspoň pro Písmo svaté, věrouku, mravouku a církevní dějiny bylo tolik učitelů kolik oborů.

Kán. 1367.

Ať biskupové pečují o to, aby chovanci semináře:

1. Denně konali společně ranní a večerní modlitbu, po nějakou dobu rozjímali a byli přítomni oběti mše sv.;

2. aspoň jednou týdně přistupovali k svátosti pokání a často se s patřičnou zbožností občerstvovali eucharistickým chlebem;

3. o nedělích a svátcích byli přítomni slavné mši svaté a slavným nešporám, přisluhovali u oltáře a cvičili se v posvátných obřadnostech, zejména v katedrálním kostele, jestliže to podle úsudku biskupova je možné bez újmy kázně a studií.

4. každoročně po několik nepřetržitých dnů konali duchovní cvičení;

5. aspoň jednou týdně se zúčastnili výuky v duchovních věcech, která nechť se ukončí zbožnou promluvou.

Kán. 1368.

Seminář je vyňat z farní pravomoci; a pro všechny, kdož jsou v semináři, vykonává úřad faráře, s výjimkou manželského oboru a bez újmy předpisu kán. 891, rektor semináře nebo jeho pověřenec, leč by u některých seminářů Apoštolský Stolec stanovil jinak.

Kán. 1369.

§ 1. Nechť rektor semináře a všichni ostatní představení pod jeho vedením pečují o to, aby chovanci přesně zachovávali biskupem schválené stanovy a studijní řád a aby si osvojili vpravdě církevního ducha.

§ 2. Nechť jim častěji vštěpují pravidla pravé a křesťanské zdvořilosti a je svým příkladem pobízejí k jich dodržování; nechť je mimoto povzbuzují, aby stále zachovávali hygienické předpisy, čistotu šatstva a těla a jistou úslužnost ve styku s jinými, spojenou se skromností a vážností.

§ 3. Nechť pečlivě dozírají nad tím, aby učitelé plnili řádně svůj úřad.

Kán. 1370.

Kdykoli chovanci z jakéhokoli důvodu žijí mimo seminář, platí předpis kán. 972,

Kán. 1371.

Ze semináře buďtež propuštěni nepoddajní, nepolepšitelní, vzpurní a ti, kdož se pro své chování a svou povahu nezdají být způsobilí k duchovnímu stavu; a rovněž ti, kdož tak málo prospívají ve studiích, že nesvítá naděje, že dosáhnou dostačujících vědomostí; zejména buďtež ihned propuštěni ti, kdož se snad proviní proti dobrým mravům anebo víře.

STAŤ XXII.

Školy.

Kán. 1372.

§ 1. Všichni věřící mají již od dětství být vzděláváni tak, aby nejen se jim nevštěpovalo nic, co odporuje katolickému náboženství a počestným mravům, nýbrž aby hlavní místo zaujímalo náboženské a mravní vzdělání.

§ 2. Nejen rodiče podle předpisu kán. 1113, nýbrž také všichni, kdož jsou na jich místě, mají právo a na výsost vážnou povinnost pečovat o křesťanskou výchovu dětí.

Kán. 1373.

§ 1. Na každé základní škole nutno dětem se zřetelem k jejich věku podávat náboženskou výuku.

§ 2. Mládež, která navštěvuje střední nebo vyšší školy, budiž vzdělávána v hlubších vědomostech z náboženství a nechť místní ordináři pečují o to, aby se to dálo pomocí kněží vynikajících horlivostí a vědomostmi.

Kán. 1374.

Katolické děti nesmějí navštěvovat školy nekatolické, neutrální, nebo smíšené, které totiž jsou přístupné také nekatolíkům. Přísluší však pouze místnímu ordináři rozhodnout v rámci pokynů Apoštolského Stolce, za jakých věcných okolností a při jakých zárukách, aby se zamezilo nebezpečí odpadnutí od víry, možno trpět, aby ty školy byly navštěvovány.

Kán. 1375.

Církev má právo zakládat nejen základní nýbrž také střední a vyšší školy jakéhokoliv oboru.

Kán. 1376.

§ 1. Kanonické ustavení katolické university nebo fakulty je vyhrazeno Apoštolskému Stolci.

§ 2. Katolická universita nebo fakulta, třebas byla svěřena kterékoli řeholní družině, musí mít své stanovy schválené Apoštolským Stolcem.

Kán. 1377.

Akademické hodnosti, mají-li mít v Církvi kanonické účinky, může udílet jen ten, kdo k tomu obdržel oprávnění od Apoštolského Stolce.

Kán. 1378.

Řádně povýšení doktoři mají právo nosit mimo bohoslužebné úkony prsten, třebas s drahokamem, a doktorský biret, a nesmí se mimoto činit újma předpisu posvátných kánonů, které při udílení některých církevních úřadů a obročí ustanovují, že nutno za jinak stejných okolností podle úsudku ordináře dát přednost těm, kdož dosáhli doktorátu nebo licenciátu.

Kán. 1379.

§ 1. Není-li katolických škol, ať základních, ať středních, podle předpisu kán. 1373, musejí zejména místní ordináři pečovat o to, aby se zakládaly.

§ 2. A rovněž, nejsou-li veřejné university prodchnuty katolickým učením a duchem, jest žádoucno, aby u národa nebo v kraji byla založena katolická universita.

§ 3. Ať věřící neopomíjejí poskytovat podle sil pomoc při zakládání katolických škol a jich vydržování.

Kán. 1380.

Je žádoucno, aby místní ordináři podle svého moudrého uznání posílali duchovní, kteří vynikají zbožností a nadáním, na přednášky některé university anebo fakulty Církví založené nebo jí schválené, aby tam vykonali studia zejména filosofie, bohosloví a kanonického práva a aby tam dosáhli akademických hodností.

Kán. 1381.

§ 1. Náboženská výuka mládeže na kterýchkoli školách podléhá vrchní moci Církve a jejímu dozoru.

§ 2. Místní ordináři mají právo a povinnost dozírat na to, aby se na žádné škole v jejich území neučilo ani nedálo nic proti víře nebo dobrým mravům.

§ 3. Podobně mají právo schvalovat učitele náboženství a učebnice, a rovněž požadovat v zájmu náboženství a mravů, aby byli odstraněni jak učitelové, tak knihy.

Kán. 1382.

Místní ordináři mohou též, ať sami osobně, ať skrze zástupce, visitovat kterékoli školy, oratoře, zotavovny, patronáty atd. v těch věcech, jež se týkají náboženské a mravní výuky; a z té visitace nejsou vynaty školy kterýchkoli řeholníků, leč by šlo o interní školy vynaté řehole pro profesy.

Kán. 1383.

Při náboženské výuce chovanců některé koleje platí předpis kán. 891.

STAŤ XXIII.

Předběžná censura knih a jich zápověď.

Kán. 1384.

§ 1. Církev má právo požadovat, aby věřící nevydávali knih, jež ona podle svého uvážení napřed neuzná, a zapovědět z pádného důvodu knihy vydané kýmkoli.

§ 2. To, co se v tomto titulu předpisuje o knihách, platí též o denním tisku, časopisech a kterýchkoli jiných vydaných písmech, leč by bylo patrno jinak.

Hlava I.

Předběžná censura knih.

Kán. 1385.

§ 1. Bez předchozí církevní censury nesmějí ani laikové vydávat:

1. Knihy Písem svatých, nebo poznámky a výklady k nim;

2. knihy, jež se týkají Písem svatých, posvátného bohosloví, církevních dějin, kanonického práva, přirozeného bohosloví, mravovědy nebo jiných náboženských a mravoučných oborů toho druhu; knihy a knížky modliteb, pobožností nebo náboženské, mravoučné, asketické, mystické nauky a výuky a jiné toho druhu, třebas by se zdálo, že přispívají k rozmnožení zbožnosti; a vůbec spisy obsahující něco, co je zvlášť důležité pro náboženství a počestnost mravů;

3. posvátné obrazy mající být vytištěny jakýmkoli způsobem, ať s připojenými modlitbami, ať vydané bez modliteb.

§ 2. Svolení vydat knihy a obrazy, o nichž se zmiňuje § 1, může dát buď místní ordinář, příslušný pro autora, nebo ordinář místa, kde knihy nebo obrazy se mají uveřejnit nebo ordinář místa, kde se mají tisknout, ale tak, že, odepře-li některý z těch ordinářů svolení, smí autor žádat svolení od jiného ordináře jen tehdy, když jej zpraví o tom, že dřívější odepřel svolení.

§ 3. Řeholníci pak musejí napřed obdržet též svolení svého vyššího představeného.

Kán. 1386.

§ 1. Též vydávat knihy, které pojednávají o světských věcech, a přispívat do denního tisku a pravidelně vycházejících listů nebo knížek nebo je řídit je zakázáno světským duchovním bez souhlasu jejich ordinářů, řeholníkům pak bez svolení jejich vyššího představeného a místního ordináře.

§ 2. Do denního tisku a pravidelně vycházejících listů nebo knížek, které napadávají katolické náboženství anebo dobré mravy, pak nesmějí ani katoličtí laici nic psát, leč by to doporučoval pádný a rozumný důvod schválený místním ordinářem.

Kán. 1387.

Co se jakýmkoli způsobem týká záležitostí blahořečení a svatořečení služebníků Božích, nesmí být uveřejněno bez svolení kongregace posvátných obřadů.

Kán. 1388.

§ 1. Bez svolení místního ordináře se nesmějí vydat o odpustcích žádné knihy, přehledy, knížky, listy atd., v nichž jsou obsažena jich udílení.

§ 2. Výslovné svolení Apoštolského Stolce pak se vyžaduje k tomu, aby se směla vydat tiskem v kterémkoli jazyku jak hodnověrná sbírka modliteb a zbožných skutků, s nimiž Apoštolský Stolec spojil odpustky, tak seznam apoštolských odpustků, tak i přehled odpustků, který buď byl dřív sestaven, ale nebyl nikdy schválen, nebo má teprve nyní být sestaven na základě různých udělení.

Kán. 1389.

Sbírky dekretů římských kongregací možno vydat znovu jen tehdy, když napřed bylo dosaženo svolení a když se zachovají podmínky předepsané vedoucími každé kongregace.

Kán. 1390.

Při vydání liturgických knih a jich částí a rovněž litanií schválených Svatým Stolcem musí to, že se shodují se schválenými vydáními, být zjištěno na základě dosvědčení ordináře místa, kde se tisknou anebo uveřejňují.

Kán. 1391.

Překlady Písem svatých do národního jazyka smějí být tištěny jen tehdy, jsou-li schváleny Apoštolským Stolcem anebo jsou-li vydávány pod dohledem biskupů a s poznámkami vynatými zejména ze svatých církevních Otců a z katolických vědeckých spisovatelů.

Kán. 1392.

§ 1. Schválení původního znění nějakého díla se nevztahuje ani na jeho překlady do jiného jazyka ani na jiná vydání; pročež i překlady i nová vydání schváleného díla musejí být opatřeny novým schválením.

§ 2. Zvláštní otisky z časopisů se nepovažují za nová vydání a proto nepotřebují nového schválení.

Kán. 1393.

§ 1. Při všech biskupských kuriích ať jsou censoři z úřední moci, aby zkoumali, co má být vydáno.

§ 2. Zkoumatelé nějtež při výkonu svého úřadu na mysli bez jakékoli osobní zaujatosti toliko církevní články víry a obecnou katolickou nauku, která je obsažena v usneseních obecných církevních sněmů anebo v konstitucích nebo předpisech Apoštolského Stolce a v souhlasných názorech osvědčených vědců.

§ 3. Za censory nechť se vybírají z obojího duchovenstva osoby doporučené věkem, vzděláním a prozíravostí, které nechť při schvalování a zavrhování naukových názorů jdou střední a bezpečnou cestou.

§ 4. Censor musí podat posudek písemně. Je-li posudek příznivý, udělí ordinář oprávnění k vydání, jemuž však se předešle dobrozdání censora s poznamenáním jeho jména. Jen za mimořádných okolností a na výsost zřídka bude podle moudrého uvážení ordinářova možno vynechat zmínku o censorovi.

§ 5. Autorům nesmí být jméno censorovo nikdy známo, dokud censor nepodá příznivého posudku.

Kán. 1394.

§ 1. Svolení, jímž ordinář dává oprávnění k vydání, se udělí písemně a nutno je otisknout na začátku anebo na konci knihy, listu nebo obrazu s výslovným uvedením jména uděljujícího a roněž místa a doby udělení.

§ 2. Má-li pak být svolení odepřeno, uvedou se žádajícímu autoru příčiny toho, leč by vážný důvod vyžadoval jinak.

Hlava II.
Zápověď knih.

Kán. 1395.

§ 1. Právo a povinnost zapovídat z pádného důvodu knihy přísluší nejen nejvyšší církevní vrchnosti pro veškerou Církev, nýbrž i partikulárním církevním sněmům a místním ordinářům pro jejich podřízené.

§ 2. Z této zápovědi se připouští rekurs k Svatému Stolci, ne však s odkladným účinkem.

§ 3. Také opat svéprávného kláštera a nejvyšší představený vynaté kněžské řehole může se svou kapitulou či radou zapovídat z pádného důvodu svým podřízeným knihy; a totéž, jeli nebezpečí z prodlení, mohou ostatní vyšší představení se svou radou, avšak s tou podmínkou, že co nejdřív oznámí věc nejvyššímu představenému.

Kán. 1396.

Knihy zavržené Apoštolským Stolcem se považují za zapovězené všude a v kterémkoli překladu.

Kán. 1397.

§ 1. Všichni věřící, zejména duchovní, církevní hodnostáři a učenci jsou povinni oznamovat místním ordinářům anebo Apoštolskému Stolci knihy, jež považují za zhoubné; zvláštním zřetelem pak tato povinnost přísluší legátům Svatého Stolce, místním ordinářům a rektorům katolických universit.

§ 2. Je radno uvádět při oznamování špatných knih nejen název knihy, nýbrž také podle možnosti vyložit důvody, proč se má za to, že knihu nutno zapovědět.

§ 3. Ti, jimž se podává oznámení, mají svatou povinnost zachovat jména oznamujících v tajnosti.

§ 4. Místní ordináři nechť osobně anebo, je-li třeba, skrze způsobilé kněze bdí nad knihami, které se vydávají nebo prodávají v jejich vlastním území.

§ 5. Knihy, které vyžadují důkladnějšího zkoumání nebo u nichž se k dosažení zdárného účinku zdá být žádoucím rozhodnutí nejvyšší vrchnosti, nechť ordináři předloží k posouzení Apoštolskému Stolci.

Kán. 1398.

§ 1. Zápověď knih působí, že se kniha bez patřičného svolení nesmí ani vydat, ani číst, ani přechovávat, ani prodávat, ani překládat do jiného jazyka, ani žádným způsobem sdílet s jinými osobami.

§ 2. Knihu jakýmkoli způsobem zapovězenou nelze znovu uveřejnit, leč by po učinění oprav dal k tomu svolení ten, kdo byl knihu zapověděl, nebo jeho představený nebo nástupce.

Kán. 1399.

Již mocí práva jsou zapovězeny:

1. Kterýmikoli nekatolíky uveřejněná vydání původního znění Písma svatého a jeho starých katolických překladů, třebas východní Církve; a rovněž jimi pořízené nebo vydané překlady do kteréhokoli jazyka;

2. knihy kterýchkoli spisovatelů, obhajující bludařství nebo rozkol anebo snažící se jakýmkoli způsobem podvracet samotné základy náboženství;

3. knihy, které záměrně napadají náboženství anebo dobré mravy;

4. knihy kterýchkoli nekatolíků, které pojednávají vyloženě o náboženství, leč by bylo jisto, že neobsahují nic proti katolické víře;

5. knihy, o nichž se zmiňují kán. 1385, § 1, bod 1. a kán. 1391; a rovněž z oněch, o kterých se zmiňuje uv. kán. 1385, § 1, bod 2., knihy a knížky, jež líčí nové úkazy, zjevení, vidění, proroctví, zázraky, nebo jež zavádějí nové pobožnosti, třebas pod záminkou, že to jsou soukromé pobožnosti, byly-li vydány bez zachování předpisů kánonů;

6. knihy, jež napadají kterýkoli z katolických článků víry nebo jej zesměšňují, jež hájí chyby zakázané Apoštolským Stolcem, jež zlehčují bohoslužbu, jež se snaží rozvrátit církevní kázeň a jež záměrně hanobí církevní hierarchii anebo duchovní nebo řeholní stav;

7. knihy, jež učí jakémukoli druhu pověry, věštění, předpovídání budoucnosti, kouzelnictví, vyvolávání duchů a jiným věcem toho druhu nebo je doporučují;

8. knihy, jež označují za něco dovoleného souboj, sebevraždu nebo rozluku manželství, jež, pojednávajíce o zednářských sektách nebo jiných společnostech tohoto druhu, tvrdí,

že jsou prospěšné a nikoli zhoubné pro Církev a občanskou společnost;

9. knihy, jež pojednávají vyloženě o věcech oplzlých či nestoudných, je líčí anebo jim učí;

10. vydání liturgických knih, schválených Apoštolským Stolcem, v nichž bylo cokoli změněno, takže se neshodují s úředními vydáními, schválenými Svatým Stolcem;

11. knihy, jimiž se ohlašují odpustky nepravé nebo Svatým Stolcem zakázané anebo odvolané;

12. jakýmkoli způsobem tištěné obrazy Pána našeho Ježíše Krista, blahoslavené Panny Marie, andělů a svatých nebo jiných služebníků Božích, odporující duchu a předpisům Církve.

Kán. 1400.

Užívat knih, o nichž se zmiňuje kán. 1399, bod 1., a knih vydaných proti předpisu kán. 1391, jest dovoleno pouze těm, kdož se jakýmkoli způsobem zabývají bohovědným nebo biblickým studiem, jen když tyto knihy jsou vydány věrně a úplně a když v jejich úvodu anebo poznámkách nejsou napadány články katolické víry.

Kán. 1401.

Kardinálové S. Ř. C., biskupové, třebas titulární, a ostatní ordináři nejsou vázáni církevní zápovědí knih, v předpokladu, že zachovají potřebné záruky.

Kán. 1402.

§ 1. Svolení, pokud jde o knihy zapovězené již mocí práva nebo dekretem Apoštolského Stolce, mohou ordináři udělit svým podřízeným jen pro jednotlivé knihy a pouze v naléhavých případech.

§ 2. Obdrží-li však od Apoštolského Stolce všeobecné oprávnění dovolovat svým podřízeným přechovávat a číst zakázané knihy, nechť je přiznávají jen s výběrem a z pádného a rozumného důvodu.

Kán. 1403.

§ 1. Ti, kdož obdrželi apoštolské dovolení číst a přechovávat zapovězené knihy, nesmějí proto číst a přechovávat kterékoli knihy zakázané od jejich ordinářů, leč by jim v apoštolském indultu bylo výslovně uděleno oprávnění číst a přechovávat knihy zavržené kýmkoli.

§ 2. Jsou nadto vázáni přísným příkazem opatrovat zapovězené knihy tak, aby se nedostaly do rukou jiných osob.

Kán. 1404.

Knihkupci nesmějí prodávat, půjčovat ani přechovávat knihy pojednávající vyloženě o nestoudnostech; ostatní zapovězené knihy smějí nabízet ke koupi jen tehdy, když obdrželi patřičné svolení od Apoštolského Stolce; a smějí je kupujícímu prodat jen tehdy, když rozumně mohou mít za to, že je žádá

oprávněně.

Kán. 1405.

§ 1. Svolení, obdržené od kohokoli, nijak nikoho nevyjímá ze zápovědi přirozeného práva číst knihy, jež mu přinášejí bezprostřední duchovní nebezpečí.

§ 2. Místní ordináři a ostatní duchovní správci ať vhodným způsobem varují věřící před nebezpečím a škodlivostí četby špatných knih, zejména zapovězených.

STAŤ XXIV.

Vyznání víry.

Kán. 1406.

§ 1. Složit vyznání víry podle znění schváleného Apoštolským Stolcem jsou povinni:

1. Účastníci obecného nebo partikulárního církevního sněmu anebo diecésní synody s hlasem ať poradným, ať rozhodujícím, před předsedou nebo jeho zmocněncem; předseda pak před tímto církevním sněmem nebo synodou;

2. povýšení na kardinálskou hodnost, před děkanem posvátného sboru, prvními kardinály kněžského a jáhenského stupně a komořím S. Ř. C.;

3. povýšení na biskupský stolec, třebas nesídelní, nebo k řízení opatství nebo prelatury nepřísluš̌ejících k žádné diecési, apoštolského vikariátu nebo apoštolské prefektury, před zmocněncem Apoštolského Stolce;

4. kapitulní vikář před katedrální kapitulou;

5. kdo byl povýšen na dignitu nebo kanonikát, před místním ordinářem nebo jeho zmocněncem a před kapitulou;

6. ustanovení na úřad diecésních poradců, před místním ordinářem nebo jeho zmocněncem a před ostatními konsultory;

7. před místním ordinářem nebo jeho pověřencem generální vikář, faráři a obročníci při kterýchkoli obročích s duchovní správou, třebas ručních; rektor a profesoři posvátného bohosloví, kanonického práva a filosofie na seminářích začátkem každého školního roku nebo aspoň při nastoupení úřadu; všichni, kdož mají obdržet podjáhenské svěcení; knižní censoři, o nichž se zmiňuje kán. 1393; kněží určení k zpovídání a kazatelé, dřív než obdrží oprávnění k výkonu těch úřadů;

8. rektor university nebo fakulty před ordinářem nebo jeho zmocněncem; všichni profesoři pak na kanonicky zřízené universitě či fakultě začátkem každého školního roku nebo aspoň při nastoupení úřadu před rektorem university či fakulty nebo jeho zmocněncem; a rovněž, kdo po vykonání zkoušek dosahuje akademických hodností;

9. představení v kněžských řeholích před kapitulou nebo představeným, který je jmenoval, nebo jejich zmocněncem;

§ 2. Kdo, zřeknuv se dřívějšího, dosahuje jiného úřadu nebo obročí anebo hodnosti, třebas téhož druhu, musí znovu složit vyznání víry podle předpisu tohoto kánonu.

Kán. 1407.

Povinnost složit vyznání víry nesplňuje, kdo je skládá skrze zástupce nebo před laikem.

Kán. 1408.

Jakýkoliv obyčej proti kánonům tohoto titulu se zavrhuje.

PÁTÁ ČÁST.

OBROČÍ A OSTATNÍ NESBOROVÉ CÍRKEVNÍ ÚSTAVY.

STAŤ XXV.

Církevní obročí.

Kán. 1409.

Církevní obročí je právní jednotka příslušnou církevní vrchností trvale ustavená či zřízená, pozůstávající z posvátného úřadu a práva pobírat příjmy z majetkového základu spojeného s úřadem.

Kán. 1410.

Majetkový základ obročí tvoří buď majetek, který je vlastnictvím samotné právnické jednotky, buď určitá a povinná plnění některé rodiny nebo právní osoby, buď určité a dobrovolné příspěvky věřících, připadající majiteli obročí, buď tak zvané štolové poplatky v mezích diecésní výměry nebo pravoplatného obyčeje, buď chórové příděly s vyloučením jedné třetiny jich, pozůstávají-li všechny příjmy obročí z chórových přídělů.

Kán. 1411.

Církevní obročí se zovou:

1. Konsistorní, udělují-li se v konsistoři; ostatní se zovou nekonsistorní.

2. světská nebo řeholní, podle toho, zda připadají jen světským duchovním nebo jen řeholním duchovním; u všech obročí, zřízených mimo řeholní kostely nebo domy, se však v pochybnosti má za to, že jde o světská obročí;

3. dvojitá či sídelní nebo jednoduchá či nesídelní, podle toho, zda s nimi mimo obroční úřad je spojena sídelní povinnost či nikoli;

4. ruční, dočasná či udílená do odvolání nebo trvalá či

udílená natrvalo, podle toho, zda se udílejí odvolatelně nebo natrvalo;

5. s duchovní správou nebo bez duchovní správy, podle toho, zda s nimi je spojena duchovní správa či nikoli.

Kán. 1412.

V právu však nespadají pod název "obročí", třebas vykazují jakousi podobnost s obročími:

1. Farní vikárie zřízené nikoli trvale;

2. laické kaplánie, totiž ty, které nejsou zřízeny příslušnou církevní vrchností;

3. koadjutorie s budoucím nástupnictvím nebo bez něho;

4. osobní platy;

5. dočasná komenda, to jest poskytnutí příjmů některého kostela anebo kláštera, učiněné někomu tak, že se při jeho vypadnutí ty příjmy vrátí tomu kostelu nebo klášteru.

Kán. 1413.

§ 1. Není-li patrno něco jiného, nutno vztahovat kánony, které následují, jen na nekonsistorní obročí ve vlastním smyslu.

§ 2. Kánony 147 - 195 platí také pro obroční úřady či obročí.

Hlava I.

Ustavení či zřízení obročí.

Kán. 1414.

§ 1. Konsistorní obročí zřizuje jedině Apoštolský Stolec.

§ 2. Kromě Římského Velekněze mohou ordináři, každý ve svém území, zřizovat nekonsistorní obročí, s výhradou předpisu kán. 394, § 2.

§ 3. Avšak generální vikáři smějí zřizovat obročí jen na základě zvláštního zmocnění.

§ 4. Také kardinál může při svém vlastním titulu nebo diakonii zřizovat obročí bez duchovní správy, leč by kostel náležel vynaté kněžské řeholi.

Kán. 1415.

§ 1. Obročí se smějí zřizovat, jen když je zjištěno, že mají pevný a přiměřený majetkový základ, z něhož by se mohly trvale pobírat příjmy podle předpisu kán. 1410.

§ 2. Spočívá-li majetkový základ v hotových penězích, musí se ordinář po vyslechnutí diecésní rady, o níž se zmiňuje kán. 1520, postarat o to, aby byly co nejdřív uloženy v jistých a výnosných pozemcích nebo cenných papírech.

§ 3. Zřídit však farnosti nebo nevlastní farnosti, když se nedostává přiměřeného majetkového základu, není zapovězeno, může-li rozumně předvídat, že potřebných prostředků nebude chybět odjinud.

Kán. 1416.

Před zřízením obročí se svolají a vyslechnou případní zájemci.

Kán. 1417.

§ 1. Při samém založení může zakladatel se souhlasem ordináře připojit výminky třebas odporující obecnému právu, jen když jsou čestné a když nejsou v rozporu s povahou obročí.

§ 2. Výminky, jednou připuštěné, může místní ordinář platně zrušit nebo změnit jen tehdy, jde-li o změny Církvi prospěšné a přistoupí-li k tomu souhlas samotného zakladatele nebo, jde-li o patronátní právo, patrona.

Kán. 1421.

Přeložení obročí tu je, když se sídlo obročí přenese z jednoho místa na jiné; rozdělení, když z jednoho povstanou dvě nebo víc obročí; rozčlenění, když se od některého obročí oddělí část jeho území anebo majetku a se přikáže jinému obročí nebo zbožnému nadání anebo církevnímu ústavu; přeměna, když nastane změna druhu obročí; zrušení, když obročí zanikne úplně.

Kán. 1422.

Zrušovací sloučení obročí, jich zrušení anebo rozčlenění, které se děje oddělením obročního majetku, aniž by se zřizovalo nové obročí; rovnoprávné anebo nerovnoprávné sloučení řeholního obročí se světským a obráceně a rovněž každé přenesení řeholního obročí, jeho rozdělení a rozčlenění, je vyhrazeno jedině Apoštolskému Stolci.

Kán. 1423.

§ 1. Místní ordinář, ne však kapitulní vikář, ani generální vikář bez zvláštního zmocnění, mohou, vyžaduje-li toho nutná potřeba Církve, nebo její značný a zřejmý prospěch, sloučit rovnoprávně anebo nerovnoprávně kterékoli farní kostely navzájem anebo s obročím bez duchovní správy, ale tak, že v druhém případě, jde-li o nerovnoprávné sloučení, je obročí bez duchovní správy vedlejším.

§ 2. Nesmějí však slučovat farnosti s kapitulním nebo biskupským stolním majetkem, s kláštery, kostely řeholníků anebo jinou právní osobou, ani s dignitami a obročími katedrálního nebo kolegiátního kostela; ale mohou ji s katedrálním anebo kolegiátním kostelem, který leží v obvodu farnosti, sloučit tak, že příjmy farnosti plynou ve prospěch toho kostela, s ponecháním přiměřené výměry faráři nebo vikáři.

§ 3. Sloučení obročí mohou místní ordináři provést jen natrvalo.

Kán. 1424.

Ordináři nikdy nemohou sloučit žádná obročí, ať s duchovní správou, ať bez duchovní správy, ke škodě jejich současných majitelů a proti jejich vůli; rovněž ne patronátní obročí s obročím volně udělitelným bez souhlasu patronů; rovněž ne obročí jedné diecése s obročími jiné diecése, i když obě diecése, rovnoprávně sloučené, řídí jeden biskup; rovněž ne vynatá obročí nebo Apoštolskému Stolci vyhrazená s žádnými jinými.

Kán. 1425.

§ 1. Sloučí-li Apoštolský Stolec farnost s řeholním domem jen co do časného majetku, bere řeholní dům toliko požitky farnosti a řeholní představený musí místnímu ordináři presentovat kněze ze světského duchovenstva, aby jej ustanovil na tuto farnost, při čemž se mu přikáže přiměřený podíl.

§ 2. Sloučí-li ji však plnoprávně, tu se farnost stává řeholní farností a představený může jmenovat k vykonávání duchovní správy kněze ze své řehole, ale místnímu ordináři přísluší jej potvrdit a ustanovit, a on pak nutně podléhá jeho pravomoci, kárné moci a visitaci v těch věcech, jež se týkají duchovní správy, podle předpisu kán. 631.

Kán. 1426.

Z kanonických důvodů, o nichž se zmiňuje kán. 1423, § 1, mohou ordináři též přeložit sídlo světského farního obročí z jednoho místa na jiné místo téže farnosti; jiná obročí však mohou přeložit k mateřským nebo jiným kostelům týchž nebo sousedních míst se všemi užitky a břemeny, spojenými s dřívějším kostelem, jen tehdy, když kostel, při němž byla založena, zchátrá a nelze jej obnovit, při čemž, možno-li, se oltáře a kaple zřídí s týmiž názvy.

Kán. 1427.

§ 1. Z pádného a kanonického důvodu mohou ordináři také rozdělit kterékoli farnosti anebo rozčlenit jejich území, též proti vůli jejich správců a bez souhlasu lidu, zřizujíce trvalou vikárii nebo novou farnost.

§ 2. Kanonický důvod pro rozdělení anebo rozčlenění farnosti je jen ten, že buď přístup k farnímu kostelu je značně obtížný, buď že je příliš velký počet farníků, takže se o jejich duchovní blaho nelze postarat podle předpisu kán. 476, § 1.

§ 3. Při rozdělení farnosti musí ordinář přikázat trvalé vikárii anebo nově zřízené farnosti přiměřený podíl, při zachování předpisu kán. 1500; a nelze-li jej opatřit odjinud, nutno jej vzít z příjmů příslušejících jakýmkoli způsobem mateřskému kostelu, jen když tomu mateřskému kostelu zbudou dostačující příjmy.

§ 4. Opatří-li se trvalé vikárii anebo nové farnosti matkový základ z příjmů kostela, od něhož se odlučuje, musí mateřskému kostelu prokazovat úctu způsobem a měrou, jež předem určí ordinář; ten však nesmí vyhradit křtitelnici samotnému mateřskému kostelu.

§ 5. Při rozdělení farnosti, která po právu přísluší některé řeholi, trvalá vikárie anebo nově zřízená farnost není řeholní; právě tak při rozdělení farnosti patronátního práva nová farnost je volně udělitelná.

Kán. 1428.

§ 1. Místní ordináří smějí sloučení, přeložení, rozdělení a rozčlenění obročí vykonat jen úřední listinou po vyslechnutí katedrální kapituly a případných zájemců, zvláště rektorů kostelů.

§ 2. Sloučení, přeložení, rozdělení a rozčlenění, vykonané bez kanonického důvodu, je neplatné.

§ 3. Proti dekretu ordinářě o sloučení, přeložení, rozdělení anebo rozčlenění obročí se připouští rekurs k Svatému Stolci jen s přenosným účinkem.

Kán. 1429.

§ 1. Ordinářì nemohou žádným obročím uložit trvalé anebo dočasné platy, které trvají na doživotí příjemce, ale mohou jim, když udílejí obročí, z pádného důvodu, jejž nutno uvést v udělovacím aktu, uložit dočasné platy, které trvají na doživotí obročníka, s výhradou jeho přiměřeného podílu.

§ 2. Farním obročím pak mohou uložit platy jen ve prospěch z úřadu odcházejícího faráře nebo vikáře téže farnosti, ty ale nesmějí přesahovat třetinu příjmů farnosti po odečtení jakýchkoli výdajů a nejistých příjmů.

§ 3. Platy uložené obročím ať od Římského Velekněze, ať od jiných udělovatelů, zanikají smrtí příjemce, jenž je však smí zcizit jen tehdy, když to bylo výslovně připuštěno.

Kán. 1430.

§ 1. Ordinářì nesmějí přeměnit obročí s duchovní správou v obročí bez duchovní správy ani řeholní obročí ve světská ani světská v řeholní.

§ 2. Naproti tomu mohou místní ordinářì jednoduchá obročí přeměnit v obročí s duchovní správou, jen když tomu nebrání výminky výslovně uvedené zakladatelem.

Hlava III.

Udílení obročí.

Kán. 1431.

Římský Velekněz má právo udílet obročí v celé Církvi a vyhradit si jich udělení.

Kán. 1432.

§ 1. V právu založený nárok na udělení uprázdněných obročí mají kardinál ve vlastním titulu nebo diakonii a místní ordinář ve svém vlastním území.

§ 2. Udělit obročí však nesmí generální vikář bez zvláštního zmocnění; kapitulní vikář pak ani uprázdněné farnosti, leč podle předpisu kán. 455, § 2, bod 3., ani jiná trvalá obročí volně udělitelná.

§ 3. Neudělí-li ordinář obročí do půl roku od nabytí jistého vědomí o jeho uprázdnění, přenáší se jeho udělení na Apoštolský Stolec, s výhradou předpisu kán. 458.

Kán. 1433.

Koadjutory při obročích, s budoucím nástupnictvím nebo bez něho, může ustanovit jedině Apoštolský Stolec, avšak s výhradou předpisu kán. 475 a 476.

Kán. 1434.

Obročí vyhrazená Apoštolskému Stolci udělují nižší orgány neplatně.

Kán. 1435.

§ 1. Kromě všech konsistorních obročí a všech dignit katedrálních a kolegiátních kostelů podle předpisu kán. 396, § 1, jsou Apoštolskému Stolci, třebas uprázdněnému, vyhrazena jen níže uvedená obročí:

1. Všechna obročí, třebas s duchovní správou, která se uprázdní smrtí, povýšením, vzdáním nebo přeložením kardinálů S. Ř. C., legátů Římského Velekněze, vyšších úředníků posvátných kongregací, soudů a oficií římské kurie a třebas jen čestných familiárů nejvyššího Velekněze panujícího v době uprázdnění obročí;

2. obročí založená mimo římskou kurii, která se uprázdní smrtí obročníka přímo v Městě;

3. obročí udělená neplatně pro vadu ze svatokupectví;

4. konečně obročí, na něž vložil ruce Římský Velekněz sám nebo skrze delegáta těmito způsoby: prohlásí-li volbu na obročí za neplatnou nebo zakáže-li voličům přikročit k volbě; přijme-li vzdání; povýší-li obročníka, přeloží-li jej nebo zbaví-li jej obročí; dá-li obročí v komendu.

§ 2. Avšak nikdy nejsou vyhrazena obročí ruční anebo laického nebo smíšeného patronátního práva, není-li to výslovně řečeno.

§ 3. Co se týče udělení obročí, která byla založena v Římě, ať se zachovávají zvláštní zákony pro ně platné.

Kán. 1436.

Církevní obročí nelze platně udělit duchovnímu proti jeho vůli a nepřijme-li výslovně obsazení.

Kán. 1437.

Nikdo si nemůže udělit obročí sám.

Kán. 1438.

Všechna světská obročí nutno udílet na doživotí obročníka, leč by požadovalo jinak buď zakládací ustanovení nebo nepamětný obyčej nebo zvláštní indult.

Kán. 1439.

§ 1. Žádný duchovní není schopný přijmout a podržet víc neslučitelných obročí ať v titul, ať v trvalou komendu, podle předpisu kán. 156.

§ 2. Neslučitelnými jsou nejen dvě obročí, jichž veškerá břemena nemůže současně plnit týž obročník sám, nýbrž také dvě obročí, z nichž jedno nebo druhé postačí k jeho slušné výživě.

Kán. 1440.

Církevní obročí nechť se udílejí nezmenšená, s výhradou předpisu kán. 1429, §§ 1 a 2.

Kán. 1441.

Jako svatokupecké se zavrhují srážky z požitků, náhrady a placení, jež má duchovní při obsazení poskytnout ve prospěch udělovatele, patrona nebo jiných osob.

Kán. 1442.

Světská obročí nutno udělit jenom duchovním ze světského duchovenstva; řeholní členům oné řehole, jíž patří obročí.

Kán. 1443.

§ 1. Nikdo se nesmí uchopit držení jemu uděleného obročí buď o vlastní újmě, buď aniž složil vyznání víry, jde-li o obročí, pro která je vyznání víry předepsáno.

§ 2. Jde-li o nekonsistorní obročí, přísluší uvedení v jeho držení či tělesné ustanovení místnímu ordinářovi, který k tomu bude moci zmocnit jiného duchovního.

Kán. 1444.

§ 1. Uvedení v držení obročí nechť se koná podle způsobu předepsaného zvláštním právem nebo přijatého pravoplatným obyčejem, leč by ordinář z pádného důvodu výslovně udělil písemnou dispens od toho způsobu či obřadu; a v tom případě tato dispens nahrazuje uchopení se držení.

§ 2. Místní ordinář určí dobu, během níž nutno se uchopit držení obročí; a projde-li ta doba bezvýsledně, prohlásí obročí za uprázdněné podle předpisu kán. 188, bod 2., leč by byla stála v cestě pádná překážka.

Kán. 1445.

Je také možno uchopit se držení obročí skrze zástupce majícího zvláštní plnou moc k tomu.

Kán. 1446.

Dokáže-li duchovní, který drží obročí, že toto obročí držel

pokojně po celé tři roky, a to neobmyslně, třebas snad při neplatném titulu, nabývá obročí právoplatnou preskripcí, jen když nedošlo ke svatokupectví.

Kán. 1447.

Požaduje-li kdo obročí, pokojně někým jiným držené, o němž tvrdí, že je určitým způsobem uprázdněno, musí v žalobním spisu uvést jméno držitelovo, dobu držení a zvláštní důvod, z něhož je patrno, že držiteli nepřísluší žádné právo na to obročí; obročí však možno udělit žadatelovi teprve tehdy, byla-li věc v petitorním řízení podle předpisu práva rozhodnuta.

Hlava IV.
Patronátní právo.

Kán. 1448.

Patronátní právo je souhrn výsad, s některými břemeny, které, jako ústupek se strany Církve přísluší katolickým zakladatelům kostela, kaple anebo obročí, nebo také jejich právním nástupcům.

Kán. 1449.

Patronátní právo je:

1. Věcné nebo osobní, podle toho, je-li spojeno s nějakou věcí nebo přísluší-li přímo osobě;

2. církevní, laické, smíšené, podle toho, je-li titul, z něhož kdo nabývá patronátního práva, církevní nebo laický nebo smíšený;

3. dědičné, rodinné, rodové, smíšené, podle toho, přechází-li na dědice nebo na členy zakladatelovy rodiny anebo rodu nebo na ty, kdož jsou zároveň dědici i členy zakladatelovy rodiny nebo rodu.

Kán. 1450.

§ 1. Budoucně nelze zřídit platně žádné patronátní právo, at už je titul jakýkoli.

§ 2. Místní ordinář však může:

1. Věřícím, kteří zcela nebo zčásti vystavějí kostely nebo založí obročí, udělit, buď dočasně, buď také trvale, duchovní přímluvy přiměřené jejich štědrosti;

2. připustit založení obročí s připojením té výminky, že se obročí po prvé udělí duchovnímu, který je založil, nebo jinému duchovnímu označenému zakladatelem.

Kán. 1451.

§ 1. Nechť místní ordináři pečují o to, aby patroni namísto patronátního práva, jehož požívají, anebo aspoň namísto presentačního práva, se spokojili s duchovními přímluvami,

třebas trvalými, pro sebe a své.

§ 2. Nepřistoupí-li na to patroni, řídí se jejich patronátní právo kánony, které následují.

Kán. 1452.

Jsou-li kde v platnosti lidové volby nebo presentace na obročí, třebas farní, možno je trpět jen tehdy, když lid volí duchovního ze tří uchazečů označených místním ordinářem.

Kán. 1453.

§ 1. Osobní patronátní právo nelze platně přenést na nevěřící, veřejné odpadlíky, bludaře, rozkolníky, členy tajných společností Církví zavržených ani na žádné exkomunikované po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku.

§ 2. K tomu, aby bylo možno osobní patronátní právo platně přenést na jiné osoby, se vyžaduje písemně daný souhlas ordinářův, s výhradou zakládacích ustanovení a rovněž předpisu kán. 1470, § 1, bod 4.

§ 3. Přejde-li nemovitost, na níž váznе věcné patronátní právo, na některou osobu, o níž se zmiňuje § 1, zastavuje se patronátní právo.

Kán. 1454.

Patronátní právo se uzná jen tehdy, prokáže-li se věrohodnými listinami anebo jinými pravoplatnými důkaznímí prostředky.

Kán. 1455.

Výsady patronů jsou:

1. Presentovat duchovního na uprázdněný kostel nebo uprázdněné obročí;

2. dostávat ze spravedlnosti [illegible] přebytečných příjmů kostela nebo obročí, s výhradou plnění břemen a slušné výživy obročníka, kdykoli patron upadne v nouzi bez své viny, i když se patronátního práva vzdal ve prospěch Církve nebo byl-li při samém založení patronovi vyhrazen plat, který nestačí k zmírnění jeho nouze;

3. mít v kostele svého patronátu, dovolují-li to pravoplatné místní obyčeje, svůj rodový nebo rodinný znak, mít pořadí před ostatními laiky při průvodech nebo podobných úkonech, mít důstojnější sedadlo v kostele, ale mimo kněžiště a bez baldachýnu.

Kán. 1456.

Manželka vykonává patronátní právo samostatně, nezletilí skrze rodiče anebo poručníky; jsou-li však rodiče nebo poručníci nekatolíky, zastavuje se prozatím patronátní právo.

Kán. 1457.

Nebrání-li tomu žádná řádná překážka, nutno presentaci, ať jde o laický patronát, ať o církevní a smíšený, vykonat,

není-li kratší doba předepsána zakládacím ustanovením nebo pravoplatným obyčejem, aspoň do čtyř měsíců ode dne, kdy ten, komu náleží ustanovovací právo, zpraví patrona o uprázdnění obročí a o kněžích, kteří byli při konkursu shledáni způsobilými, jde-li o obročí, které nutno udělit konkursem.

Kán. 1458.

§ 1. Nevykoná-li se presentace v předepsané době, stává se kostel nebo obročí pro ten případ volně udělitelným.

§ 2. Vznikne-li však spor ať o presentační právo mezi ordinářem a patronem nebo mezi samotnými patrony, ať o přednostní právo mezi samotnými presentovanými, a nelze-li jej rozhodnout v započitatelné době, zastaví se udělení až do ukončení sporu a ordinář zatím, je-li třeba, postaví v čelo uprázdněného kostela nebo obročí ekonoma.

Kán. 1459.

§ 1. Je-li víc jednotlivých osob patrony, mohou se navzájem dohodnout o střídání presentací jak pro sebe, tak i pro své nástupce.

§ 2. Aby ale tato dohoda byla platná, musí k ní přistoupit písemně daný souhlas ordinářův, jejž však, byl-li jednou udělen, nemůže týž ordinář nebo jeho nástupce platně odvolat proti vůli patronů.

Kán. 1460.

§ 1. Vykonává-li se patronátní právo vespolně, považuje se za presentovaného ten, kdo obdrží většinu hlasů, podle předpisu kán. 101, § 1; proběhnou-li však dvě hlasování bez výsledku a dosáhne-li při třetím hlasování víc uchazečů před ostatními většího ale navzájem stejného počtu hlasů, pokládají se ti všichni za presentované.

§ 2. Přísluší-li patronátní právo jednotlivým osobám, které se navzájem nedohodly o střídání presentací, považuje se za presentovaného ten, kdo obdrží aspoň poměrnou většinu hlasů; a dosáhne-li víc uchazečů téhož počtu hlasů, většího než ostatní, pokládají se za presentované všichni.

§ 3. Kdo má patronátní právo, plynoucí z různých titulů, má při presentaci tolik hlasů, co titulů.

§ 4. Kterýkoli patron může před přijetím presentace presentovat nejen jednoho, ale víc uchazečů, a to jak současně, tak třebas postupně, avšak během předepsané doby, pokud jen nevylučuje těch, jež presentoval dřív.

Kán. 1461.

Nikdo nemůže presentovat sobě samotného ani se připojit k jiným patronům, aby tak pro sebe doplnil počet hlasů nutných k presentaci.

Kán. 1462.

Má-li být kostel nebo obročí obsazeno konkursem, může patron, třebas laický, presentovat jen duchovního, který byl

v konkursu shledán pravoplatně způsobilým.

Kán. 1463.

Presentovaná osoba musí být vhodná, to jest musí v den presentace nebo aspoň v den jejího přijetí mít všechny vlastnosti, kterých vyžaduje buď obecné, buď zvláštní právo nebo zakládací ustanovení.

Kán. 1464.

§ 1. Presentaci nutno vykonat do rukou místního ordináře, jemuž přísluší posoudit, zda presentovaná osoba je vhodná.

§ 2. Aby si činil správný úsudek, musí ordinář podle předpisu kán. 149 provést pečlivé zkoumání o presentované osobě a zjednat si vhodné zprávy, třebas tajné, bude-li toho zapotřebí.

§ 3. Ordinář není vázán oznámit patronovi důvody, proč nemůže připustit presentovanou osobu.

Kán. 1465.

§ 1. Byl-li presentovaný shledán nevhodným, může patron presentovat jiného uchazeče v době, o níž se zmiňuje kán. 1457, jen když jeho nedbalostí neuplynula doba započitatelná k presentaci; ale nebyl-li ani tento shledán vhodným, stává se kostel nebo obročí pro ten případ volně udělitelným, leč by patron nebo presentovaný do desíti dnů od sdělení odmítnutí podal rekurs z ordinářova rozhodnutí k Apoštolskému Stolci; a dokud je rekurs v běhu, zastaví se udělení až do ukončení sporu a ordinář zatím, je-li třeba, postaví v čelo uprázdněného kostela nebo obročí ekonoma.

§ 2. Presentace poskvrněná svatokupectvím je již mocí práva neplatná a činí také případné následující ustanovení neplatným.

Kán. 1466.

§ 1. Ten, kdo byl pravoplatně presentován a shledán vhodným, má, jakmile je presentace přijata, právo na kanonické ustanovení.

§ 2. Právo udělit kanonické ustanovení přísluší místnímu ordináři, ne však generálnímu vikáři bez zvláštního zmocnění.

§ 3. Je-li presentováno víc uchazečů a jsou-li všichni vhodní, zvolí ordinář toho, jejž v Pánu uzná za více vhodného.

Kán. 1467.

Kanonické ustanovení pro kterékoliv obročí, třebas bez duchovní správy, se musí udělit do dvou měsíců od té doby, co byla vykonána presentace, nebrání-li tomu žádná pádná překážka.

Kán. 1468.

Vzdá-li se nebo zemře-li presentovaný před kanonickým ustanovením, má patron znovu právo presentovat.

Kán. 1469.

§ 1. Břemena či povinnosti patronů jsou:

1. Upozornit místního ordináře, mají-li za to, že kostelní nebo obroční majetek je promarnován, ale nesmějí se vměšovat do správy tohoto majetku;

2. znovu vystavět zchátralý kostel anebo provést na něm opravy nutné podle úsudku ordinářova, mají-li patronátní právo z titulu vystavění a nepřipadá-li břemeno znovu vystavět kostel nebo jej opravit jiným osobám podle předpisu kán. 1186;

3. doplnit příjmy, spočívá-li titul jejich patronátního práva v poskytnutí majetkového základu, když příjmy kostela nebo obročí poklesnou natolik, že nelze nadále buď vykonávat v kostele důstojným způsobem bohoslužby, buď udělit obročí.

§ 2. Zchátrá-li kostel nebo vyžaduje-li nutných oprav anebo klesnou-li příjmy podle předpisu § 1, bodů 2. a 3., odpočívá prozatím patronátní právo.

§ 3. Jestliže v době, kterou určí ordinář pod trestem ztráty patronátu, vystaví patron kostel znovu nebo jej opraví anebo zvýší příjmy, oživne patronátní právo; jinak pomíjí již mocí práva a bez jakéhokoli prohlášení.

Kán. 1470.

§ 1. Kromě případu, o němž se zmiňuje kán. 1469, § 3, patronátní právo zaniká:

1. Vzdá-li se patron svého práva; jeho vzdání pak se může stát zcela nebo zčásti; nikdy ale tím nesmí způsobit škodu případným jiným spolupatronům;

2. odvolá-li Svatý Stolec patronátní právo anebo zruší-li trvale přímo kostel nebo obročí;

3. nastane-li proti patronátnímu právu pravoplatná preskripce;

4. zanikne-li nemovitost, s níž je spojeno patronátní právo, anebo vymře-li rodina, rod nebo linie, jíž je podle zakládací listiny vyhrazeno; a v tom druhém případě ani se patronátní právo nestává dědičným, ani nebude moci ordinář platně dovolit, aby patronátní právo bylo darováno někomu jinému;

5. sloučí-li se za souhlasu patronova kostel nebo obročí s jiným, volně udělitelným, anebo stane-li se kostel udělitelným volbou nebo řeholním;

6. pokusí-li se patron přenést patronátní právo na někoho jiného svatokupecky; upadne-li v odpadlictví, bludařství anebo rozkol; přivlastní-li si anebo zadrží-li protiprávně kostelní nebo obroční majetek a práva; zabije-li nebo zmrzačí-li osobně nebo pomocí jiných rektora nebo jiného duchovního přikázaného službou kostelu anebo obročníka.

§ 2. Pro trestné činy, o nichž se zmiňuje § 1, bod 6., ztrácí patronátní právo jen vinný patron a pro trestný čin

zmíněný na posledním místě též jeho dědici.

§ 3. K tomu, aby pro trestné činy, vypočtené v § 1, bodu 6., bylo o patronech uznáno, že pozbyli patronátního práva, se vyžaduje a postačí prohlašující rozsudek.

§ 4. Kdo upadl do censury nebo právní bezectnosti, nemůže po odsuzujícím nebo prohlašujícím rozsudku vykonávat patronátní právo ani užívat jeho výsad, pokud trvá censura nebo bezectnost.

Kán. 1471.

Udělil-li komu Apoštolský Stolec, ať v konkordátech, ať mimo konkordáty, indult presentovat na uprázdněný kostel nebo uprázdněné obročí, nevzniká tím patronátní právo a presentační výsadu nutno vykládat přísně podle znění indultu.

Hlava V.

Práva a povinnosti obročníků.

Kán. 1472.

Kterýkoliv obročník, uchopiv se pravoplatně držení obročí, požívá všech jak časných tak duchovních práv, která jsou spojena s obročím.

Kán. 1473.

I když má obročník jiný majetek, neobroční, může volně požívat obročních požitků, které jsou nutné k jeho slušné výživě; má však povinnost upotřebit přebytečných ve prospěch chudých anebo k zbožným účelům, s výhradou předpisu kán. 239, § 1, bod 19.

Kán. 1474.

Vyžaduje-li se k obdržení obročí přijetí některého svěcení, je zapotřebí, aby obročník toto svěcení přijal již před udělením obročí.

Kán. 1475.

§ 1. Obročník je vázán plnit svědomitě zvláštní břemena spojená s obročím a nimoto denně se modlit kanonické hodinky.

§ 2. Nesplní-li závazku konat kanonické hodinky, ačkoli nu v ton nabrání žádná pravoplatná překážka, nenabývá požitků v poměru opomenutí a odevzdá je kostelnímu majetku anebo diecésnímu semináři nebo jich použije pro chudé.

Kán. 1476.

§ 1. Obročník, jakožto opatrovník obročí, musí spravovat majetek příslušející k jeho obročí podle předpisu práva.

§ 2. Při nedbalosti nebo jiném způsobu zavinění musí dotyčnému obročí nahradit škodu a místní ordinář jej má přimět k jejímu vyrovnání; a je-li farářem, bude moci být odstraněn z farnosti podle předpisu kán. 2147 a násl.

Kán. 1477.

§ 1. Náklady, spojené obvyklým způsobem se správou obročního majetku a s pobíráním požitků, nese obročník.

§ 2. Výlohy na mimořádné opravy obročního domu nesou ti, jimž připadá břemeno obnovit obroční kostel, leč by zakládací listina anebo pravoplatné dohody a obyčeje stanovily jinak.

§ 3. Nechť obročník co nejdřív provede menší opravy, jež mu připadají, aby pak nebylo zapotřebí větších.

Kán. 1478.

Místní ordinář je povinen bdít, také pomocí venkovských vikářů, aby obroční majetek byl udržován a náležitě spravován.

Kán. 1479

Při pronájmu obročního majetku je placení předem na víc než půl roku zapovězeno bez povolení místního ordináře, který v mimořádných případech se vhodnými předpisy postará o to, aby takovýto pronájem nebyl ke škodě zbožného místa anebo nástupců v obročí.

Kán. 1480.

Roční příjmy obročí se rozdělí mezi nástupce a předchůdce nebo, v případě úmrtí, jeho dědice v poměru k době, po kterou každý z obou byl ve službě dotyčného obročí, při čemž se vezme zřetel ke všem příjmům a výlohám běžného roku, leč by pravoplatný obyčej anebo zvláštní stanovy, řádně schválené, byly zavedly jiný způsob spravedlivého vyrovnání.

Kán. 1481.

Po odečtení výloh jakéhokoli druhu a s výhradou předpisu kán. 472, bod 1. přirůstají požitky uprázdněného obročí z jedné poloviny k majetkovému základu obročí nebo ke společné majetkové podstatě, z druhé poloviny připadají kostelnímu majetku či pokladnici, s výhradou pravoplatného obyčeje, podle něhož se všechny požitky upotřebí k společnému blahu diecése.

Kán. 1482.

Co se týče tak zvané poloviční annáty, budiž zachována tam, kde je v platnosti, a budiž dbáno zvláštních stanov a chvalných obyčejů, platících o ní v jednotlivých krajích.

Kán. 1483.

§ 1. Biskupský stolní majetek nechť svědomitě spravuje biskup.

§ 2. Biskupský dům budiž udržován v náležitém stavu, a je-li třeba, budiž obnoven a opraven nákladem téhož stolního majetku, pokud tato břemena nepřipadají ze zvláštního titulu jiným osobám.

§ 3. Ať biskupové pečují též o to, aby všechno zařízení

nebo movitý majetek, biskupskému domu případně věnovaný a ve vlastnictví stolního majetku se nacházející, přešel v celistvosti a bezpečně na nástupce, a proto nechť se pořídí přesný soupis.

Hlava VI.

Zřeknutí se obročí a jich směna.

Kán. 1484.

Ordinář smí jen tehdy připustit zřeknutí se obročí, které učiní duchovní s vyšším svěcením, je-li zjištěno, že má nutné prostředky k slušné výživě odjinud, a bez újmy předpisu kán. 584.

Kán. 1485.

Zřeknutí se obročí, na jehož titul byl duchovní vysvěcen, je platné, jen když se učiní výslovná zmínka o tom, že duchovní byl vysvěcen na titul onoho obročí a že ten titul byl se svolením ordinářovým nahrazen jiným pravoplatným titulem svěcení.

Kán. 1486.

Zřeknutí se obročí ve prospěch jiných osob nebo pod nějakou výminkou, která se dotýká přímo obsazení obročí anebo upotřebení jeho příjmů, smí ordinář připustit jen v případě, kdy jde o sporné obročí a kdy se ho zříká jedna sporná strana ve prospěch druhé.

Kán. 1487.

§ 1. Směna dvou obročí se může stát platně jen tehdy, když je to pro Církev nutné nebo užitečné nebo z jiného pádného důvodu, když to není ke škodě jiných a když k tomu dá souhlas patron, jde-li o obročí patronátního práva, a místní ordinář, ne však generální vikář bez zvláštního zmocnění ani kapitulní vikář, a při zachování předpisu kán. 186.

§ 2. Ordinář uděl nebo odmítne souhlas do jednoho měsíce; a směna platí od okamžiku, kdy ordinář udělil souhlas.

§ 3. Ordinář nesmí připustit směnu obročí, je-li obojí obročí anebo jedno z obou vyhrazeno Apoštolskému Stolci.

Kán. 1488.

§ 1. Jsou-li obročí, jež mají být směněna, nestejně výnosná, nelze je vyrovnat vyhrazením příjmů anebo poskytnutím peněz nebo jakékoli věci, která má peněžní hodnotu.

§ 2. Nepřípustná je směna mezi více obročníky než dvěma.

STAŤ XXVI.
Jiné nesborové církevní ústavy.

Kán. 1489.

§ 1. Místní ordinář může zřídit nemocnice, sirotčince a jiné podobné ústavy, určené k pěstění zbožnosti nebo bližeňské lásky, ať duchovní, ať časné, a je svým dekretem ustavit jakožto právní osobu v Církvi.

§ 2. Místní ordinář smí tyto ústavy schválit jen tehdy, je-li účel založení skutečně užitečný a zřídí-li se takový majetkový základ, který po zvážení všech okolností stačí k dosažení účelu nebo o kterém se dá rozumně předvídat, že k tomu bude stačit.

§ 3. Spravovat majetek těchto ústavů přísluší rektoru každého z nich, podle předpisů zakládací listiny; ten pak má tytéž povinnosti a táž práva jako správcové jiného církevního majetku.

Kán. 1490.

§ 1. V zakládací listině uvede zbožný zakladatel přesně celé zřízení ústavu, jeho účel, majetkový základ, správu a řízení, užívání příjmů a na koho přejde majetek v případě zániku toho ústavu.

§ 2. Tuto listinu nutno vyhotovit ve dvou stejnopisech, z nichž jeden se uloží v archivu ústavu, druhý v archivu kurie.

Kán. 1491.

§ 1. Místní ordinář může a má visitovat všechny tyto ústavy, třebas byly zřízeny jako právní osoba a jsou jakýmkoli způsobem vynaty.

§ 2. Ano, i když nejsou zřízeny jako právní osoba a jsou svěřeny řeholnímu domu, podléhají zplna pravomoci místního ordináře, jde-li o řeholní dům diecésního práva; jde-li o řeholní dům papežského práva, jsou podřízeny biskupskému dozoru, pokud jde o vyučování náboženství, počestnost mravů, konání pobožností a vedení bohoslužeb.

Kán. 1492.

§ 1. I když byl zbožný ústav založením, preskripcí anebo apoštolskou výsadou vyňat z pravomoci a visitace místního ordináře, má přesto ordinář právo požadovat skládání účtů, při čemž je opačný obyčej zavržen.

§ 2. Chce-li zakladatel, aby správcové nebyli povinni skládat účty místnímu ordinári, nesmí založení být přijato.

Kán. 1493.

Ať místní ordinář bdí nad tím, aby se plně dodržovala zbožná pořízení věřících, vyslovená při založení těchto ústavů.

Kán. 1494.

Bez povolení Apoštolského Stolce nelze tyto ústavy zrušit,

sloučit nebo přeměnit k účelům, jež se nesrovnávají se založením, leč by v zakládací listině bylo stanoveno jinak.

ŠESTÁ ČÁST.
ČASNÝ MAJETEK CÍRKVE.

Kán. 1495.

§ 1. Katolická Církev a Apoštolský Stolec mají vrozené právo svobodně a nezávisle na světské moci nabývat, držet a spravovat časný majetek k sledování cílů sobě vlastních.

§ 2. Také jednotlivým kostelům a jiným právním osobám, které byly jakožto právní osoba zřízeny církevní vrchností, náleží, podle předpisu posvatných kánonů, právo nabývat, držet a spravovat časný majetek.

Kán. 1496.

Je též právem Církve, na světské moci nezávislým, vybírat od věřících na bohoslužebné potřeby, na slušnou výživu duchovních a jiných církevních zřízenců a na ostatní účely sobě vlastní.

Kán. 1497.

§ 1. Časný majetek, ať hmotný, jak nemovitý tak movitý, ať nehmotný, který náleží buď veškeré Církvi a Apoštolskému Stolci, buď jiné právní osobě v Církvi, je církevním majetkem.

§ 2. Posvátným se zove ten, který svěcením nebo žehnáním je určen k bohoslužbě; drahocenným ten, který má značnou hodnotu s hlediska umění, dějin nebo hmoty.

Kán. 1498.

V kánonech, které následují, se názvem "Církev" označuje nejen veškerá Církev anebo Apoštolský Stolec, nýbrž také každá právní osoba v Církvi, leč by ze souvislosti nebo z povahy věci vysvítalo jinak.

STAŤ XXVII.
Nabývání církevního majetku.

Kán. 1499.

§ 1. Církev může nabývat časného majetku všemi náležitými způsoby buď přirozeného, buď positivního práva, jimiž je to dovoleno jiným.

§ 2. Vlastnictví majetku náleží pod nejvyšší mocí Apoštolského Stolce té právní osobě, která tohoto majetku pravoplatně nabyla.

Kán. 1500.

Rozdělí-li se území církevní právní osoby tak, že se buď jeho část sloučí s jinou právní osobou, buď že se pro odčleněnou část zřídí zvláštní právní osoba, musí církevní vrchnost, jíž přísluší provést rozdělení, v přiměřeném poměru podle slušnosti a spravedlnosti rozdělit také společný majetek, který byl určen ve prospěch celého území, a dluhy, které byly učiněny pro celé území, s výhradou úmyslů zbožných zakladatelů či dárců, pravoplatně nabytých práv a zvláštních zákonů, jimiž se řídí právní osoba.

Kán. 1501.

Zanikne-li církevní právní osoba, připadá její majetek církevní právní osobě bezprostředně nadřízené, vždy s výhradou úmyslů zakladatelů nebo dárců, pravoplatně nabytých práv a zvláštních zákonů, jimiž se řídila zaniklá právní osoba.

Kán. 1502.

Pokud se týče placení desátků a prvotin, platí v jednotlivých krajích zvláštní ustanovení a chvalné obyčeje.

Kán. 1503.

S výhradou předpisů kán. 621 - 624, je soukromníkům, jak duchovním, tak laikům, bez písemného svolení Apoštolského Stolce anebo příslušného ordináře a místního ordináře zakázáno sbírat příspěvky pro jakýkoli zbožný anebo církevní ústav nebo účel.

Kán. 1504.

Všechny kostely nebo obročí, podřízené pravomoci biskupově, a rovněž laická bratrstva, musejí ročně na znamení podřízenosti platit biskupovi stoličné či mírný poplatek, který se určí podle předpisu kán. 1507, § 1, leč by již byl určen dávným obyčejem.

Kán. 1505.

Místní ordinář může kromě daně pro seminář, o níž se zmiňují kán. 1355 a 1356, anebo obročního platu, o němž se zmiňuje kán. 1429, uložit všem obročníkům, ať světským, ať řeholním, mimořádnou a mírnou dávku, když k tomu nutí zvláštní tíseň diecése.

Kán. 1506.

Jinou daň k dobru diecése nebo pro patrona může ordinář uložit kostelům, obročím a jiným církevním ústavům, třebas sobě podřízeným, toliko při jich založení nebo posvěcení; ale žádnou daň nelze uložit na almužny mší sv., ať ručních, ať nadačních.

Kán. 1507.

§ 1. S výhradou předpisu kán. 1056 a kán. 1234, náleží provinčnímu církevnímu sněmu anebo schůzi provinčních biskupů vytyčit poplatky, které se mají platit v celé církevní provin-

cii za různé úkony dobrovolné pravomoci nebo za provedení reskriptů Apoštolského Stolce nebo u příležitosti udílení svátostí a svátostin; ale toto vytyčení je platné až po schválení Apoš.ským Stolcem.

§ 2. Pokud se týče poplatků za soudní úkony, platí předpis kán. 1909.

Kán. 1508.

Preskripci, jakožto způsob nabytí a zproštění se, přejímá Církev pro církevní majetek tak, jak je upravena světským zákonodárstvím dotyčného národa, s výhradou předpisu kánonů, které následují.

Kán. 1509.

Preskripci nepodléhají:

1. Věci, jež jsou božského práva, ať přirozeného, ať positivního;

2. věci, jichž možno dosáhnout jen papežskou výsadou;

3. duchovní práva, k nimž laici nejsou způsobilí, jde-li o preskripci ve prospěch laiků;

4. přesně stanovené a nesporné hranice církevních provincií, diecésí, farností, apoštolských vikariátů, apoštolských prefektur, opatství a prelatur nepřísluš̌ejících k žádné diecési;

5. mešní almužny a břemena;

6. církevní obročí bez titulu;

7. visitační právo a právo na poslušnost tak, že by podřízení nemohli být visitováni žádným představeným ani již nepodléhali žádnému představenému;

8. placení stoličného.

Kán. 1510.

§ 1. Posvátných věcí, které jsou ve vlastnictví soukromníků, mohou soukromé osoby nabýt preskripcí, avšak nesmějí jich užít k světským účelům; pozbudou-li však svěcení nebo žehnání, možno jich volně nabýt dokonce k světským účelům, avšak nikoli k nízkým.

§ 2. Posvátné věci, které nejsou ve vlastnictví soukromníků, mohou být preskribovány nikoli soukromou osobou, nýbrž církevní právní osobou proti jiné církevní právní osobě.

Kán. 1511.

§ 1. Nemovité věci, drahocenné movité věci, práva a žaloby, ať osobní, ať věcné, jež přísluš̌ejí Apoštolskému Stolci, se preskribují ve lhůtě sto let.

§ 2. Přísluš̌ejí-li jiné církevní právní osobě, ve lhůtě třiceti let.

Kán. 1512.

Preskripce platí jen tehdy, opírá-li se o poctivost nejen na začátku držení, nýbrž po celou dobu držení, požadovanou pro preskripci.

Kán. 1513.

§ 1. Kdo může mocí přirozeného a církevního práva volně ustanovovat o svém majetku, může jej zůstavit k zbožným účelům ať jednáním mezi živými, ať jednáním pro případ smrti.

§ 2. Při posledních pořízeních k dobru Církve buďtež zachovány, možno-li, vnější náležitosti světského práva; bylo-li jich opomenuto, buďtež dědici vyzváni, aby splnili vůli zůstavitelovu.

Kán. 1514.

Pořízení věřících, darujících nebo zůstavujících své jmění k zbožným účelům ať jednáním mezi živými, ať jednáním pro případ smrti, nechť se splňují co nejpečlivěji také pokud jde o způsob správy a upotřebení majetku, s výhradou předpisu kán. 1515, § 3.

Kán. 1515.

§ 1. Vykonavateli všech zbožných pořízení, jak pro případ smrti, tak mezi živými, jsou ordinári.

§ 2. Ve smyslu tohoto práva mohou a musejí ordinári, třebas visitací, bdít nad tím, aby zbožná pořízení byla splněna, a jiní pověření vykonavatelé jim po provedení úkolu musejí složit účty.

§ 3. Jsou-li k posledním pořízením připojeny doložky, odporující tomuto pravu ordinářů, buďtež považovány za nedoložené.

Kán. 1516.

§ 1. Duchovní nebo řeholník, který, ať jednáním mezi živými, ať závětí, přijme do svěřenství majetek určený zbožným účelům, musí o svém svěřenství zpravit ordináře a uvést mu všechen tento majetek, ať movitý, ať nemovitý, s váznoucími na něm břemeny; zapoví-li to však dárce výslovně a zcela, nesmí přijmout svěřenství.

§ 2. Ordinář musí požadovat, aby majetek daný do svěřenství byl bezpečně uložen, a bdít nad provedením zbožného pořízení podle předpisu kán. 1515.

§ 3. Když byl majetek dán do svěřenství některému řeholníkovi, je ordinářem, o němž se zmiňují §§ 1 a 2, místní ordinář, je-li majetek určen k podpoře místních či diecésních kostelů, obyvatel anebo zbožných účelů; jinak jím je příslušný ordinář tohoto řeholníka.

Kán. 1517.

§ 1. Snížení, úprava a změna posledních pořízení, jež se smějí stát jen z pádného a nutného důvodu, jsou vyhrazeny Apoštolskému Stolci, leč by zakladatel byl tuto moc výslovně přiznal také místnímu ordináři.

§ 2. Stane-li se však plnění uložených břemen nemožné vlivem zmenšení příjmů nebo z jiného důvodu, bez zavinění správců, tu též ordinář bude moci tato břemena přiměřeně zmenšit po vyslechnutí zájemců a za všemožného šetření vůle zůstavitelovy, s výjimkou snížení počtu mší sv., které přísluší vždy jedině Apoštolskému Stolci.

STAŤ XXVIII.

Správa církevního majetku.

Kán. 1518.

Římský Velekněz je nejvyšším správcem a hospodářem všeho církevního majetku.

Kán. 1519.

§ 1. Místnímu ordináři přísluší dohlížet bedlivě nad správou všeho církevního majetku, který se nachází v jeho území a nebyl odňat jeho pravomoci, s výhradou pravoplatných preskripcí, které mu poskytují důležitější práva.

§ 2. Se zřetelem k právům, pravoplatným obyčejům a okolnostem dají ordináři upravit veškerý provoz správy církevního majetku vhodným vydáním zvláštních pokynů v mezích obecného práva.

Kán. 1520.

§ 1. Aby tomuto úkolu mohl náležitě dostát, zřídí každý ordinář ve svém biskupském městě radu, která ať se skládá z předsedy, jímž je sám ordinář, a dvou nebo více způsobilých mužů, zběhlých, nakolik možno, také v světském právu, jež po vyslechnutí kapituly zvolí sám ordinář, leč by se právo nebo zvláštní obyčej byl o to pravoplatně postaral již jiným rovnocenným způsobem.

§ 2. Bez apoštolského indultu jsou z úřadu správce vyloučeni ti, kdož jsou s místním ordinářem zpříznění nebo sešvagřeni v prvním nebo druhém stupni.

§ 3. Místní ordinář nesmí při správních úkonech větší důležitosti opomenout vyslechnout správní radu; avšak její členové mají jen poradní hlas, leč by obecné právo ve zvlášť výslovně stanovených případech nebo zakládací listina vyžadovala jejich souhlasu.

§ 4. Členové této rady složí před ordinářem přísahu, že budou zastávat úřad dobře a svědomitě.

Kán. 1521.

§ 1. K správě majetku, který přísluší některému kostelu nebo zbožnému místu a nemá podle práva nebo zakládací listiny vlastního správce, přibere místní ordinář, mimo tuto diecésní správní radu, obezřele muže, způsobilé a mající dobrou pověst, jež po uplynutí tří let nahradí jinými, leč by místní okolnosti doporučovaly jinak.

§ 2. Přísluší-li pak buď z pravoplatného titulu založení či zřízení nebo z vůle místního ordináře nějaká účast při správě církevního majetku laikům, vede se veškerá správa přesto jménem Církve a s výhradou ordinářova práva visitovat, požadovat vyúčtování a předepsat způsob správy.

Kán. 1522.

Dřív než správcové církevního majetku, o nichž se zmiňuje kán. 1521, nastoupí svůj úřad:

1. Musejí před místním ordinářem nebo venkovským vikářem zaručit přísahou, že povedou správu dobře a svědomitě;

2. pořídí se přesný a jasný soupis nemovitých věcí, drahocenných movitých věcí a jiných, s jich popisem a odhadní cenou, jejž všichni podepíší; nebo se vezme za základ dříve pořízený soupis, při čemž se zaznamenají věci, jež zatím se ztratily nebo přibyly;

3. jeden stejnopis tohoto soupisu se uloží v listovně správy, druhý v archivu kurie; a v obou se zaznamená každá změna, kterou jmění případně dozná.

Kán. 1523.

Správcové církevního majetku jsou povinni plnit svůj úřad s pečlivostí dobrého hospodáře; a proto musejí:

1. Bdít nad tím, aby církevní majetek, svěřený jich péči, nebyl nijak zničen anebo poškozen;

2. zachovávat předpisy jak kanonického tak světského práva anebo které byly uloženy zakladatelem nebo dárcem nebo pravoplatnou vrchností;

3. vymáhat přesně a včas příjmy z majetku a výnos a je pak uchovávat na bezpečném místě a upotřebit jich podle úmyslu zakladatelova anebo stanovených zákonů nebo předpisů;

4. peníze kostela, jež snad zbývají po odečtení vydání a jež možno zúročit, uložit se souhlasem ordináře ve prospěch toho kostela;

5. vést náležitě uspořádané knihy o příjmech a vydáních;

6. řádně uspořádat a v kostelním archivu nebo příměřené a vhodné úschovně opatrovat písemnosti a listiny, o něž se opírají majetková práva kostela; jejich úřední opisy pak, kde je to snadno možné, uložit v archivu nebo úschovně kurie.

Kán. 1524.

Všichni, a zvlášť duchovní, řeholníci a správcové církevního jmění, musejí při zadávání prací přiznat pracujícím

slušnou a spravedlivou mzdu; musejí pečovat o to, aby se tito ve vhodnou dobu věnovali náboženským povinnostem; nesmějí je nikterak zdržovat od péče o domácnost a od snahy po spořivosti aniž jim ukládat práci nad jejich síly ani takovou, která se nesrovnává s jejich věkem a pohlavím.

Kán. 1525.

§ 1. Jak církevní tak laičtí správcové kteréhokoli kostela, třebas katedrálního, anebo zbožného místa kanonicky zřízeného anebo bratrstva mají povinnost skládat každoročně místnímu ordinářovi účty ze správy, při čemž se zavrhuje opačný obyčej.

§ 2. Nutno-li podle zvláštního práva skládat účty jiným k tomu ustanoveným osobám, tu budiž s nimi přibrán také místní ordinář nebo jeho zmocněnec, a to tak, že jinak udělená zproštění odpovědnosti nijak neulevují těm správcům.

Kán. 1526.

Správcové smějí jménem kostela zahájit spor nebo se do něho pustit, jen když obdrží písemné svolení místního ordináře anebo aspoň, když věc naléhá, venkovského vikáře, který musí jihned zpravit ordináře o udělení svolení.

Kán. 1527.

§ 1. Právní jednání, která přesahují mezo a způsob pravidelné správy, provádějí správcové platně, jen když napřed dosáhnou písemného oprávnění od ordináře.

§ 2. Kostel ručí za smlouvy, které uzavřeli správcové beze svolení příslušného představeného, jen když a nakolik se tím obohatil.

Kán. 1528.

Správcové, kteří se výslovně nebo mlčky vzdají přijatého úřadu o své vůli tak, že z toho kostelu vznikne škoda, jsou povinni k náhradě, i když nejsou povinni k správě z titulu církevního obročí nebo úřadu.

STAŤ XXIX.

Smlouvy.

Kán. 1529.

Co v území stanoví světské právo jak všeobecně tak jednotlivě o smlouvách, ať pojmenovaných, ať nepojmenovaných, a o plněních, to podle kanonického práva platí i v církevním ohledu s týmiž účinky, leč by to odporovalo božskému právu anebo by kanonické právo stanovilo jinak.

Kán. 1530.

§ 1. S výhradou předpisu kán. 1281, § 1, vyžaduje se k zcizení církevních nemovitých anebo nespotřebovatelných movitých věcí:

1. Odhad věci písemně podaný poctivými znalci;

2. pádný důvod, to jest naléhavá nutnost nebo zřejmá užitečnost pro Církev nebo zbožnost;

3. svolení právoplatného představeného, bez něhož zcizení je neplatné.

§ 2. Aby se předešlo poškození Církve, nesmějí být opomenuty ani jiné vhodné záruky, které se zřetelem k různým okolnostem určí sám představený.

Kán. 1531.

§ 1. Věc nesmí být zcizena za nižší cenu, než jaká je uvedena v odhadu.

§ 2. Zcizení se provede veřejnou dražbou anebo se aspoň zveřejní, leč by okolnosti doporučovaly jinak; a věc se přiřkne, po zvážení všech okolností, tomu, kdo nabídne víc.

§ 3. Peníze utržené za zcizenou věc se uloží obezřetně, bezpečně a zúročitelně ve prospěch Církve.

Kán. 1532.

§ 1. Právoplatným představeným, o němž se zmiňuje kán. 1530, § 1, bod 3., je Apoštolský Stolec, jde-li:

1. o darovanou věc;

2. o věci, které přesahují hodnotu třiceti tisíc lir nebo franků.

§ 2. Jde-li však o věci, jež nepřesahují hodnoty jednoho tisíce lir nebo franků, jest jím místní ordinář po vyslechnutí správní rady, leč by věc měla nepatrnou cenu, a za souhlasu osob, jež mají na tom právní zájem.

§ 3. Jde-li konečně o věci, jichž hodnota se pohybuje mezi tisíci lirami a třiceti tisíci lirami nebo franky, jest jím místní ordinář, jen když přistoupí souhlas jak katedrální kapituly, tak správní rady, tak i osob, jež mají na tom právní zájem.

§ 4. Jde-li o zcizení dělitelné věci, nutno v žádosti o svolení k zcizení anebo o souhlas s ním uvést části zcizené dřív; jinak svolení je neplatné.

Kán. 1533.

Vnější náležitosti podle předpisu kán. 1530 - 1532 se vyžadují nejen při zcizení ve vlastním smyslu, nýbrž také při kterékoli smlouvě, jíž se podmínky Církve mohou zhoršit.

Kán. 1534.

§ 1. Církvi přísluší osobní žaloba proti tomu, kdo zcizí církevní majetek bez patřičných vnějších náležitostí, a proti jeho dědicům; věcná pak, jde-li o neplatné zcizení, proti každému držiteli, s výhradou kupcova práva postihu proti neoprávněnému zcizovateli.

§ 2. Při neplatném zcizení církevního jmění mohou žalovat zcizovatel, jeho představený, nástupce obou v úřadu, konečně kterýkoli duchovní přikázaný onomu kostelu, který byl poškozen.

Kán. 1535.

Preláti a rektoři ať se neopovažují z movitého majetku svých kostelů činit darování kromě nepatrných a skrovných podle pravoplatného místního obyčeje, leč by tu byl pádný důvod odměny, dobročinnosti anebo křesťanské lásky k bližnímu; jinak budou moci jich nástupci darování odvolat.

Kán. 1536.

§ 1. Jest předpokládat, že darování činěné rektorům kostelů, třebas řeholních, je darování kostelu, nedokáže-li se opak.

§ 2. Darování učiněné kostelu nemůže jeho rektor nebo představený odmítnout bez svolení ordinářo.

§ 3. Při neoprávněném odmítnutí darování se pro škodu tím vzniklou připouští žaloba o navrácení v předešlý stav nebo o náhradu škody.

§ 4. Darování učiněné kostelu a od něho pravoplatně přijaté nelze odvolat pro nevděk představeného nebo rektora.

Kán. 1537.

Posvátné věci nesmějí být půjčovány k účelu, který odporuje jejich povaze.

Kán. 1538.

§ 1. Nutno-li církevní majetek z pravoplatného důvodu dát v zástavu nebo zatížit hypotékou nebo jde-li o uzavření půjčky, nechť pravoplatný představený, který podle předpisu kán. 1532 má dát svolení, požaduje, aby dříve byli vyslechnuti všichni zájemci, a nechť pečuje o to, aby dluh byl co nejdřív zaplacen.

§ 2. Z tohoto důvodu nechť týž ordinář předem stanoví roční splátky, jež nechť jsou určeny k umoření dluhu.

Kán. 1539.

§ 1. Při prodeji anebo směně posvátných věcí nebudiž při odhadnutí ceny brán nižádný zřetel k svěcení nebo žehnání.

§ 2. Správcové mohou vyměnit tak zvané papíry svědčící majiteli za jiné cené papíry s větší anebo aspoň stejnou jistotou a výnosností, s vyloučením jakéhokoli druhu obchodování nebo kupčení a se souhlasem ordináře, diecésní správní rady a jiných zájemců.

Kán. 1540.

Bez zvláštního svolení místního ordináře nelze prodat nebo pronajmout církevní nemovitý majetek jeho vlastním správcům a jejich příbuzným nebo sešvagřeným v prvním anebo druhém stupni.

Kán. 1541.

§ 1. Smlouvy o pronájmu nějakého církevního pozemku jsou přípustné jen podle předpisu kán. 1531, § 2; a vždy se v nich vytknou podmínky o zachovávání mezí, o řádném obdělávání, o správném placení nájemného a o vhodné záruce pro plnění podmínek.

§ 2. K pronájmu církevního majetku, při zachování předpisu kán. 1479:

1. Se vyžaduje apoštolské schválení, přesahuje-li nájemní hodnota třicet tisíc lir nebo franků a jde-li o pronájem nad devět let; nejde-li o pronájem nad devět let, platí předpis kán. 1532, § 3;

2. pohybuje-li se hodnota mezi tisíci lirami a třiceti tisíci lirami nebo franky a jde-li o pronájem nad devět let, platí předpis téhož kán. 1532, § 3; nejde-li o pronájem nad devět let, platí předpis téhož kán. 1532, § 2;

3. nepřesahuje-li hodnota tisíc lir nebo franků a jde-li o pronájem nad devět let, platí týž předpis kán. 1532, § 2; nejde-li o pronájem nad devět let, mohou jej učinit pravoplatní správcové, když o tom uvědomí ordináře.

Kán. 1542.

§ 1. Při dědičném nájmu církevního majetku nemůže dědičný nájemce vykoupit nájemné bez svolení pravoplatného církevního představeného, o němž se zmiňuje kán. 1532; vykoupí-li je však, musí kostelu dát aspoň ten obnos, který odpovídá nájemnému.

§ 2. Od dědičného nájemce budiž požadována přiměřená záruka, že bude platit nájemné a plnit podmínky; přímo v písemné smlouvě o dědičném nájmu budiž církevní soud stanoven za rozhodčího k rozhodování sporů, jež případně vzniknou mezi stranami, a budiž výslovně prohlášeno, že meliorace jsou půdě k dobru.

Kán. 1543.

Dá-li se zastupitelná věc někomu tak, že se stane jeho a že se později vrátí stejné množství téhož druhu, nelze

se zřetelem k samotné smlouvě brát žádný zisk; ale při poskytnutí zastupitelné věci není o sobě nedovoleno ujednat zákonný zisk, leč by bylo jisto, že je příliš vysoký, anebo dokonce ujednat vyšší zisk, je-li pro to pádný a přiměřený titul.

STAŤ XXX.

Zbožné nadace.

Kán. 1544.

§ 1. Názvem "zbožné nadace" se rozumí časný majetek, daný jakýmkoli způsobem některé právní osobě v Církvi, s břemenem trvale nebo po dlouho trvající dobu z ročních příjmů celebrovat nějaký počet mší sv. nebo plnit jiné předem stanovené církevní funkce anebo konat některé skutky zbožnosti a lásky k bližnímu.

§ 2. Pravoplatně přijatá nadace nabývá povahy synalagmatické smlouvy: dávám, abys činil.

Kán. 1545.

Místnímu ordinářipřísluší stanovit předpisy o výši majetkového základu, pod níž nemůže být přijata zbožná nadace, a o řádné dělbě požitků z něho.

Kán. 1546.

§ 1. K tomu, aby právní osoba mohla tyto nadace přijmout, se vyžaduje písemně daný souhlas místního ordináře, který jej smí poskytnout až po náležitém zjištění, že právní osoba je s to dostát jak novému břemenu, jež má převzít, tak dřívějším již převzatým; a hlavně nechť dbá o to, aby příjmy plně odpovídaly uloženým břemenům podle zvyku dotyčné diecése.

§ 2. Při přijetí, ustavení a správě nadace nemá patron kostela žádného práva.

Kán. 1547.

Peníze a movitý majetek, určený k vytvoření majetkového základu, se ihned složí na bezpečném místě, jež určí ordinář, za tím účelem, aby tyto peníze nebo hodnota movitého majetku byla pod dohledem, a co nejdříve se obezřetně a zúročitelně podle rozumného uvážení téhož ordináře po vyslechnutí i osob, jež mají na tom právní zájem, i diecésní správní rady uloží ve prospěch téže nadace, s výslovnou a jednotlivou zmínkou o břemenu.

Kán. 1548.

§ 1. Nadace se vyhotoví písemně, i když byly zřízeny ústně.

§ 2. Jeden stejnopis listiny se bezpečně uloží v archivu kurie, druhý v archivu právní osoby, k níž patří nadace.

Kán. 1549.

§ 1. Při zachování předpisů kán. 1514 - 1517 a kán. 1525, se při každém kostele pořídí seznam břemen váznoucích ze zbožných nadací, který se uloží na bezpečném místě u rektora.

§ 2. Právě tak budiž kromě knihy, o níž se zmiňuje kán. 843, § 1, vedena a u rektora uložena další kniha, v níž se učiní záznam o jednotlivých trvalých a dočasných břemenech a jich splnění a o almužnách, aby o tom všem mohlo být podáno místnímu ordináři přesné vyúčtování.

Kán. 1550.

Jde-li o zbožné nadace při kostelech vyňatých řeholníků, třebas farních, příslušejí práva a povinnosti místního ordináře, o nichž se zmiňují kán. 1545 - 1549, výlučně vyššímu představenému.

Kán. 1551.

§ 1. Snížení břemen, jež tíží zbožné nadace, je vyhrazeno jedině Apoštolskému Stolci, leč by nadační listina výslovně stanovila jinak, a s výhradou předpisu kán. 1517, § 2.

§ 2. Indult snižující počet nadačních mší sv. se nevztahuje ani na jiné mše sv., povinné podle smlouvy, ani na jiná břemena zbožné nadace.

§ 3. Všeobecnému indultu snižujícímu břemena zbožných nadací pak, není-li patrno jinak, nutno rozumět tak, že příjemce indultu má snížit spíš jiná břemena než mše sv.

O p r a v y

Str.	126 /I.sv./,	ř. 7 zdola.....	místo úkol pobírat požitky	má být úkol vybírat příjmy /t.j. majetková správa./
"	189,	ř. 8 shora ...	místo ...časou...	má být ...časnou
"	214,	ř. 16 zdola ...	" ...prvně .."	" ...prve
"	243,	ř. 17 zdola ...	" orpávnění .."	" ...oprávnění
"	250,	ř. 3 shora ...	" ..... pči .."	" ... při
"	255,	ř. 4 zdola ...	" ..zřejnými .."	" ...zřejmými
"	265,	ř. 22 shora ...	" ....menším .."	" ...mešním
"	272,	ř. 10 shora ...	" ..pochováni.."	" ...pochovávání
"	278,	ř. 18 shora ...	" ..Hlava II. "	" ...Hlava III.
"	282,	ř. 22 shora ...	" .....nic... "	" ... něco
"	293,	ř. 2 shora ...	" ... v menší. "	" ... za menší
"	300,	ř. 14 zdola ...	" ..v té měře. "	" ... v té míře
"	302,	ř. 7 shora ...	" ..... je ...."	" ...jen
"	302,	ř. 14 zdola ...	" ...celá....."	" ...celé
"	308,	ř. 16 shora ...	" roněž	" ... rovněž
"	312,	ř. 19 zdola ...	" právnické jednotky	má být právní jednotky
"	314,	kánony 1418, 1419 a 1420 chybí, viz níže.		
"	314,	ř. 9 zdola ...	místo...farnosti..	má být ...farnost.
"	333,	ř. 5 shora ...	" ...obezřele.."	" ...obezřelé

\+ + +

Kán. 1418.

Zřízení obročí se provede pravoplatnou listinou, v níž se přesně uvede místo, kde bylo obročí zřízeno a učiní záznam o majetkovém základu obročí i o právech a povinnostech obročníkových.

Hlava II.

Sloučení obročí, jejich přenesení, rozdělení, rozčlenění, přeměna a zrušení.

Kán. 1419.

Sloučení obročí je :

1. Zrušovací, když se buď ze dvou, nebo více zrušených obročí vytváří nové a jediné obročí, nuď se jedno nebo více obročí sloučí s jiným, tak, že zanikají.

2. Rovnoprávné, když sloučená obročí zůstávají tak, jak jsou, aniž se jedno podřizuje druhému.

3. Nerovnoprávné, či na způsob podřízení nebo přírůstku, když obročí zůstávají, ale jedno anebo víc jich se podřizuje jinému jakožto vedlejší hlavnímu.

Kán. 1420.

§ 1. Při zrušovacím sloučení připadají tomu obročí, které vzniká anebo zůstává, všechna práva a břemena zaniklých obročí, a nelze-li je navzájem uvést v soulad, ta,která jsou užitečnější a výhodnější.

§ 2. Při rovnoprávném podržuje každé obročí svou povahu, práva a břemena, ale mocí provedeného sloučení nutno tituly sloučených obročí udílet jednomu a témuž duchovnímu.

§ 3. Při nerovnoprávném vedlejší obročí sleduje hlavní, takže duchovní, který nabývá hlavního, dosahuje bez dalšího i vedlejšího a musí plnit břemena obou.

P Ř E K L A D

K O D E X U

K A N O N I C K É H O P R Á V A

p o ř í d i l P r o f . J U D r F r a n t i š e k
K O P s e s p o l u p r a c o v n í k y .

Ú v o d k p ř e k l a d u p ř e d e s í l á

P r o f . T h D r J a r o s l a v M i c h a l

Povolení překladu FCI Řím 22. 1. 1948, č. prot. 8/47.

I I I . Č á s t .

P r a c o v n í t e x t k o m i s e p r o p ř e k l a d K o d e x u p ř i C M B f a k u l t ě v P r a z e , p o b o č k a v O l o m o u c i .

ČTVRTÁ KNIHA

RŮZNÁ ŘÍZENÍ

PRVNÍ ČÁST
O soudních řízeních

Kán. 1552.

§ 1. Názvem "církevní soudní řízení" rozumí se pravoplatné projednání a rozhodnutí sporu před církevním soudem ve věci, kterou má Církev právo zkoumat.

§ 2. Předmětem soudního řízení jsou:

1. Uplatňování anebo hájení práv fysických nebo právních osob nebo prohlašování právních skutečností těchto osob; a tu jde o sporné soudní řízení;

2. trestné činy, pokud jde o uložení nebo prohlášení trestu; a tu jde o trestní soudní řízení.

Kán. 1553.

§ 1. Církev nalézá vlastním a výlučným právem:

1. O záležitostech, jež se týkají věcí duchovních a s duchovními souvisejících;

2. o porušení církevních zákonů a o všech věcech, v nichž tkví zřetel k hříchu, pokud jde o zjištění viny a o uložení církevních trestů;

3. o všech záležitostech, ať sporných, ať trestních, jež se týkají osob požívajících soudní výsady podle předpisu kán. 120, 614 a 680.

§ 2. V záležitostech, u nichž jsou stejně příslušny jak Církev tak světská moc a jež se nazývají smíšeného oboru, platí předstižení.

Kán. 1554.

Žalobce, který vznese na světský soud záležitosti smíšeného oboru, přednesené církevnímu soudci, může být potrestán přiměřenými tresty podle předpisu kán. 2222 a pozbývá práva vést u církevního soudu při proti téže osobě v téže věci a ve věcech s ní souvisejících.

Kán. 1555.

§ 1. Soud kongregace sv. Officia postupuje podle svého obvyklého způsobu a zřízení a podržuje svůj vlastní obyčej; a také nižší soudy se v záležitostech, které patří

k soudu sv. Oficia, musejí řídit předpisy od něho určenými.

§ 2. Ostatní soudy musejí zachovávat předpisy kánonů, které následují.

§ 3. V soudním řízení, při němž jde o propuštění řeholníků, platí předpisy kán. 654 - 668.

Oddíl I.

O soudních řízeních obecně.

STAŤ I.

Příslušnost soudu.

Kán. 1556.

První Stolec není souzen nikým.

Kán. 1557.

§ 1. Pouze Římský Velekněz má právo soudit:

1. Ty, kdož zaujímají svrchované panství nad národy, a jejich syny a dcery nebo ty, kdož mají právo nastoupit bezprostředně v to panství;

2. Otce kardinály;

3. legáty Apoštolského Stolce a v trestních věcech biskupy, třebas titulární.

§ 2. Soudům Apoštolského Stolce pak je vyhrazeno soudit:

1. Sídelní biskupy ve sporných věcech, s výhradou předpisu kán. 1572, § 2;

2. diecése a jiné církevní právní osoby, které nemají nižšího představeného než Římského Velekněze, jako vynaté řehole, mnišské kongregace atd.

§ 3. Jiné záležitosti, jež Římský Velekněz vtáhne k svému soudnímu řízení, rozhoduje soudce, jejž určí přímo Římský Velekněz.

Kán. 1558.

V záležitostech, o nichž se zmiňují kán. 1556 a 1557, je nepříslušnost jiných soudů naprostá.

Kán. 1559.

§ 1. Nikdo nemůže být v první stolici pohnán leč před církevního soudce, který je příslušný pro jeden z titulů, které jsou stanoveny v kán. 1560 - 1568.

§ 2. Nepříslušnost soudce, jemuž nesvědčí žádný z těchto titulů, se zove poměrná.

§ 3. Žalobce sleduje soud žalovaného; má-li pak žalovaný soudů víc, přiznává se volba soudu žalobci.

Kán. 1560.

Nucený soud mají:

1. Žaloby pro vypuzení z držby, před ordinářem místa, kde leží věc;

2. záležitosti týkající se obročí, třebas nesídelního, před ordinářem místa obročí;

3. záležitosti, které se vztahují na správu, před ordinářem místa, kde se konala správa;

4. záležitosti, které se týkají dědictví anebo zbožných odkazů, před místním ordinářem řádného bydliště zůstavitelova, leč by šlo o prosté vykonání odkazu, které nutno rozhodnout podle řádných předpisů o příslušnosti.

Kán. 1561.

§ 1. Se zřetelem k řádnému nebo mimořádnému bydlišti může kdokoli být pohnán před místního ordináře.

§ 2. Ordinář řádného nebo mimořádného bydliště pak má pravomoc nad podřízeným, třebas nepřítomným.

Kán. 1562.

§ 1. Kdo je jako cizinec v Městě, třebas po krátkou dobu, může tam být obeslán jakoby v příslušném řádném bydlišti; ale má právo revokovat domů, to jest žádat, aby byl vrácen příslušnému ordináři.

§ 2. Kdo v Městě pobývá aspoň jeden rok, má právo odepřít soud ordinářův a žádat, aby byl obeslán před soudy Města.

Kán. 1563.

Bezdomý má příslušný soud v místě, kde se právě zdržuje; řeholník v místě svého domu.

Kán. 1564.

Se zřetelem k poloze věci může být strana pohnána před ordináře místa, kde leží sporná věc, kdykoli je žaloba namířena na věc.

Kán. 1565.

§ 1. Se zřetelem k smlouvě může být strana pohnána před ordináře místa, kde smlouva byla uzavřena nebo má být splněna.

§ 2. Avšak při samém uzavření smlouvy je stranám dovoleno zvolit si místo, kam by mohly být, třebas nepřítomny; obeslány a pohnány, aby závazek byl zjištěn, uplatněn nebo splněn.

Kán. 1566.

§ 1. Se zřetelem k trestnému činu se žalovanému dostává soudu v místě spáchání trestného činu.

§ 2. I když se žalovaný po trestném činu z místa vzdálí, má soudce toho místa právo obeslat jej, aby se dostavil, a vynést proti němu rozsudek.

Kán. 1567.

Se zřetelem k souvislosti či spojitosti může týž soudce zkoumat záležitosti navzájem souvislé, leč by tomu odporoval předpis zákona.

Kán. 1568.

Se zřetelem k předstižení, když jsou stejně příslušni dva nebo více soudců, má právo zkoumat záležitost ten, který dřív pravoplatně pohnal žalovaného obesláním.

STAŤ II.

Různé stupně a druhy soudů.

Kán. 1569.

§ 1. Protože Římskému Veleknězi přísluší prvenství, je kterémukoli věřícímu na celém katolickém světě ponecháno na vůli vznést na Svatý Stolec ke zkoumání svou záležitost, at spornou, ať trestní, v kterémkoli stupni soudního řízení a v kterémkoli stavu sporu nebo ji u něho zahájit.

§ 2. Avšak rekurs, podaný Apoštolskému Stolci, nezastavuje výkon pravomoci u soudce, který již začal zkoumat záležitost, vyjma případ odvolání; a soudce tedy bude moci pokračovat v soudním řízení až do konečného rozsudku, leč by bylo patrno, že Apoštolský Stolec vtáhl záležitost k sobě.

Kán. 1570.

§ 1. S výjimkou záležitostí, vyhrazených Apoštolskému Stolci anebo k němu vtažených, se všechny ostatní záležitosti zkoumají různými soudy, o nichž se zmiňují kán. 1572 a násl.

§ 2. Avšak pokud jde o výslech anebo obeslání stran a svědků, o ohledání písemností nebo sporné věci, o doručení dekretů a o jiné podobné věci, má každý soud právo žádat o pomoc jiný soud, a ten musí zachovat předpisy, jež stanoví právo pro jednotlivé úkony.

Kán. 1571.

Kdo rozhodl záležitost v jednom stupni soudního řízení, nesmí tutéž záležitost soudit v jiném stupni.

Hlava I.

Řádný soud první stolice.

Čl. I. - Soudce.

Kán. 1572.

§ 1. V jednotlivých diecésích a pro všechny záležitosti, právem výslovně nevynaté, je soudcem první stolice místní ordinář, který může vykonávat soudcovskou moc sám osobně nebo skrze jiné, avšak podle kánonů, které následují.

§ 2. Jde-li však o práva anebo časné statky biskupa anebo stolního majetku nebo diecésní kurie, vznese se spor k rozhodnutí

buď, se souhlasem biskupovým, na diecésní sborový soud, který se skládá z oficiála a dvou nejstarších synodních soudců, buď na bezprostředně nadřízeného soudce.

Kán. 1573.

§ 1. Každý biskup je povinen zvolit oficiála s řádnou mocí soudit, odlišného od generálního vikáře, leč by nepatrnost diecése nebo malý počet záležitostí doporučoval, aby tento úřad byl svěřen generálnímu vikáři.

§ 2. Oficiál tvoří s místním biskupem jeden soud: ale nesmí soudit záležitosti, jež si vyhrazuje biskup.

§ 3. Oficiálovi mohou být dáni pomocníci, kteří se nazývají "místooficiálové".

§ 4. I oficiál i místooficiálové musejí být kněžími, bezúhonné pověsti, doktoři kanonického práva nebo jinak v něm zběhlí, ne mladší než třicet let.

§ 5. Jsou odstranitelní na pokyn biskupa; při uprázdnění stolce nepozbývají služby a nemůže je odstranit kapitulní vikář; při nastoupení nového biskupa však potřebují potvrzení.

§ 6. Kdo je generálním vikářem a zároveň oficiálem, pozbývá při uprázdnění stolce služby vikáře, nikoli však oficiála.

§ 7. Je-li oficiál zvolen za kapitulního vikáře, jmenuje sám nového oficiála.

Kán. 1574.

§ 1. V každé diecési se zvolí ne víc než dvanáct kněží osvědčeného života a zběhlých v kanonickém právu, třebas mimodiecésních, aby se mocí, přenesenou biskupem, účastnili souzení sporů; a buďtež nazýváni synodní soudcové, anebo prosynodní, ustanovují-li se mimo synodu.

§ 2. Pokud jde o jich zvolení, náhradnictví, odstranění anebo odejití ze služby, platí předpisy kán. 385 - 388.

§ 3. Názvem "synodní soudcové" se v právu rozumějí též prosynodní soudcové.

Kán. 1575.

Samosoudce si v každém soudním řízení může přibrat dva přísedící jako poradce; avšak musí je zvolit ze synodních soudců.

Kán. 1576.

§ 1. Při zavržení opačného obyčeje a při odvolání jakékoliv opačné výsady:

1. Vyhrazují se sborovému soudu tří soudců sporné záležitosti o svazku svatého svěcení a manželství nebo o právech anebo časném majetku katedrálního kostela; a rovněž trestní záležitosti, při nichž jde o odnětí obročí udíleného natrvalo anebo o uvalení nebo prohlášení exkomunikace;

2. soudu pěti soudců pak se vyhrazují záležitosti, u nichž jde o trestné činy trestané sesazením, trvalým odnětím práva nosit církevní šat nebo degradací.

§ 2. Místní ordinář může sborovému soudu tří nebo pěti soudců svěřit zkoumání také jiných záležitostí, a nechť tak učiní zvlášť tehdy, jde-li o záležitosti, jež se zdají být obtížnější a důležitější se zřetelem k časovým, místním a osobním poměrům a k látce soudního řízení.

§ 3. Ty dva nebo čtyři soudce, kteří tvoří spolu s předsedou sborový soud, zvolí ordinář podle pořadí ze synodních soudců, leč by podle své rozumnosti považoval za vhodné jinak.

Kán. 1577.

§ 1. Sborový soud musí postupovat sborově a vynášet rozsudky většinou hlasů.

§ 2. Předsedá mu oficiál nebo místooficiál, jehož úkolem je vést řízení a stanovit, čeho je v projednávané záležitosti zapotřebí k nalézání práva.

Kán. 1578.

S výjimkou záležitostí, o nichž se zmiňuje kán. 1572, § 2, může biskup vždy předsedat soudu sám osobně; ale doporučuje se velmi, aby zejména trestní a sporné záležitosti vážného významu ponechal soudit řádnému soudu, jemuž předsedá oficiál nebo místooficiál.

Kán. 1579.

§ 1. Jde-li o spor mezi vyňatými řeholníky téže kněžské řehole, je soudcem první stolice provinciální předsta-

vený, leč by stanovy určovaly jinak, anebo, jde-li o svéprávný klášter, místní opat.

§ 2. S výhradou odlišného předpisu stanov, bude v první stolici soudit nejvyšší řeholní představený sám osobně nebo skrze zmocněnce, jde-li o spornou věc mezi dvěma provinciemi; nejvyšší představený mnišské kongregace, jde-li o spornou věc mezi dvěma kláštery.

§ 3. Vznikne-li konečně spor mezi řeholními fysickými nebo právními osobami různé řehole anebo třebas mezi řeholníky téže nevyňaté nebo laické řehole anebo mezi řeholníkem a světským duchovním nebo laikem, je soudem první stolice místní ordinář.

Čl. II. - Auditoři a zpravodajové.

Kán. 1580.

§ 1. Ordinář může ustanovit, ať trvale, ať pro některou určitou záležitost, jednoho nebo víc auditorů či vyšetřujících soudců.

§ 2. Soudce může zvolit auditora toliko pro záležitost, kterou zkoumá, leč by to byl již zařídil ordinář.

Kán. 1581.

Auditoři pro diecésní soud se vyberou, pokud možno, ze synodních soudců; pro soud řeholníků pak nutno je vždy vybrat z členů téže řehole podle předpisu stanov.

Kán. 1582.

Jejich úkolem je obeslat a vyslechnout svědky a vypravit i jiná soudní akta podle znění příkazu, nikoli však vynést konečný rozsudek.

Kán. 1583.

Auditora může v kterémkoliv okamžiku sporu zprostit úřadu ten, kdo jej zvolil, avšak z pádného důvodu a bez újmy stran.

Kán. 1584.

Předseda sborového soudu musí určit jednoho ze soudců sboru za mluvčího či zpravodaje, který podá ve schůzi soudců zprávu o záležitosti a sepíše rozsudky; a jej může týž předseda z pádného důvodu nahradit jiným.

Čl. III. - Notář, strážce spravedlnosti a obhájce svazku.

Kán. 1585.

§ 1. Při každém soudním řízení musí být přítomen notář, který ať zastává úřad aktuára, a to tak, že nutno považovat akta za neplatná, nebyla-li vypracována rukou aktuára nebo jím aspoň podepsána.

§ 2. A proto, dřív než soudce začne zkoumat záležitost, musí přibrat za aktuára jednoho z pravoplatně ustanovených notářů, leč by byl pro tu záležitost někoho již určil sám ordinář.

Kán. 1586.

V diecési se ustanoví strážce spravedlnosti a obhájce svazku, prvý pro záležitosti jak sporné, při nichž, podle úsudku ordinářova, může být ohroženo veřejné blaho, tak trestní, druhý pro záležitosti, při nichž jde o svazek svatého svěcení anebo manželství.

Kán. 1587.

§ 1. V záležitostech, při nichž se vyžaduje přítomnost strážce spravedlnosti anebo obhájce svazku, jsou akta neplatná, nebyli-li obesláni, leč by, třebas neobesláni, byli skutečně přítomni.

§ 2. Nebyli-li přítomni některým aktům, byvše pravoplatně obesláni, jsou akta sice platná, ale nutno je potom vesměs podrobit jejich zkoumání, aby mohli všem aktům, ať ústně, ať písemně, vytknout vady a navrhnout, co by považovali za nutné anebo vhodné.

Kán. 1588.

§ 1. Táž osoba může zastávat úřad strážce spravedlnosti i obhájce svazku, leč by tomu bránila početnost jednání a záležitostí.

§ 2. Strážce i obhájce může být ustanoven jak pro veškeré případy, tak pro jednotlivé případy.

Kán. 1589.

§ 1. Ordinářovi přísluší zvolit strážce spravedlnosti a obhájce svazku, kteří nechť jsou kněží bezúhonné pověsti, doktoři kanonického práva nebo jinak v něm zběhlí a osvědčení horlivostí pro rozumnost a spravedlnost.

§ 2. Strážce spravedlnosti při soudu řeholníků budiž mimoto členem téže řehole.

Kán. 1590.

§ 1. Strážce spravedlnosti a obhájce svazku, zvolení pro veškeré případy nepozbývají služby při uprázdnění biskupského stolce a nemůže je odvolat kapitulní vikář;

při nastoupení nového preláta však potřebují jeho potvrzení.

§ 2. Z pádného důvodu je však může zprostit biskup.

Čl. IV. - Kursoři a aparitoři.

Kán. 1591.

§ 1. Nemá-li soud jiného osvědčeného obyčeje, ustanoví se k doručování soudních akt kursoři ať pro všechny záležitosti, ať pro jednotlivou záležitost; rovněž aparitoři, aby k příkazu soudce obstarávali provedení jeho rozsudků a dekretů.

§ 2. Táž osoba může zastávat oba úřady.

Kán. 1592.

Ať to jsou laici, leč by v některé záležitosti rozumnost radila, aby k této službě byli přibráni duchovní; pokud pak jde o jich jmenování, suspensi a odvolání, platí táž pravidla, která jsou stanovena pro notáře v kán. 373.

Kán. 1593.

Akta, jež oni vyhotoví, požívají veřejné průvodnosti.

Hlava II.
Řádný soud druhé stolice.

Kán. 1594.

§ 1. Od soudu sufragánního biskupa jde odvolání k metropolitovi.

§ 2. U záležitostí, prošlých v první stolici před metropolitou, jde odvolání k místnímu ordináři, jejž ten metropolita určil jednou pro vždy se schválením Apoštolského Stolce.

§ 3. U záležitostí, projednaných nejprve před arcibiskupem, který nemá sufragánů, nebo před místním ordinářem podléhajícím bezprostředně Apoštolskému Stolci, jde odvolání k metropolitovi, o němž se zmiňuje kán. 285.

§ 4. Pro všechny záležitosti mezi vyňatými řeholníky, projednané před provinčním představeným, je soud druhé stolice u nejvyššího představeného; pro záležitosti, projednané před místním opatem, u nejvyššího představeného mnišské kongregace; pro záležitosti pak, o nichž se zmiňuje kán. 1579, § 3, platí předpis §§ 1, 2 a 3 tohoto kánonu.

Kán. 1595.

Odvolací soud musí být ustaven stejným způsobem jako soud první stolice; a táž pravidla, přizpůsobená věci, platí pro projednání záležitosti.

Kán. 1596.

Byla-li záležitost v první stolici zkoumána sborově, musí být také v odvolacím stupni rozhodnuta sborově a ne menším počtem soudců.

Hlava III.
Řádné soudy Apoštolského Stolce.

Kán. 1597.

Římský Velekněz je, podle předpisu kán. 1569, pro celý katolický svět nejvyšším soudcem, který náleží právo buď sám osobně nebo skrze jím ustanovené soudy nebo skrze jím pověřené soudce.

Čl. I. - Posvátná Římská Rota.

Kán. 1598.

§ 1. Řádný soud ustavený Svatým Stolcem pro přijímání odvolání, je Posvátná Římská Rota, která je sborovým soudem, sestávajícím z určitého počtu auditorů, jemuž předsedá děkan jako první mezi rovnými.

§ 2. Ti musí být kněží, kteří dosáhli aspoň doktorátu v obou právech.

§ 3. Volba auditorů je vyhrazena Římskému Veleknězi.

§ 4. Posvátná Rota náleží právo buď jednotlivými turny tří auditorů anebo rozhodováním všech, leč by Nejvyšší Velekněz pro některou záležitost stanovil jinak.

Kán. 1599.

§ 1. Posvátná Rota soudí:

1. V druhé stolici záležitosti, které byly v prvním stupni rozsouzeny soudy kterýchkoli ordinářů a jsou na Svatý Stolec vzneseny pravoplatným odvoláním;

2. v poslední stolici záležitosti již prozkoumané samotnou Posvátnou Rotou a kterýmikoli jinými soudy v druhé nebo další stolici, které nevešly v moc práva.

§ 2. Tento soud soudí také v první stolici záležitosti, o nichž se zmiňuje kán. 1557, § 2, a jiné, jež Římský Velekněz, ať z vlastního popudu, ať k návrhu stran, vtáhne před svůj soud a pověří jimi Posvátnou Rotu; a není-li stanoveno

v pověřovacím reskriptu jinak, soudí je Posvátná Rota též v druhé a třetí stolici pomocí navzájem se střídajících turnů.

Kán. 1600.

Závažnější záležitosti se zcela vylučují z okruhu příslušnosti tohoto soudu.

Kán. 1601.

Proti dekretům ordinářů se nepřipouští odvolání či rekurs k Posvátné Rotě; ale o těchto rekursech rozhodují výlučně posvátné kongregace.

Čl. II. - Apoštolská Signatura.

Kán. 1602.

Nejvyšší soud Apoštolské Signatury sestává z několika kardinálů S. Ř. C., z nichž jeden zastává službu prefekta.

Kán. 1603.

§ 1. Apoštolská Signatura rozhoduje řádnou mocí:

1. O porušení tajemství a o škodách způsobených auditory Posvátné Roty tím, že vykonali neplatný nebo nespravedlivý úkon;

2. o námitce zaujatosti proti některému auditoru Posvátné Roty;

3. o zmateční stížnosti proti rotálnímu rozsudku;

4. o žádosti za navrácení v předešlý stav proti rotálnímu rozsudku, který vešel v moc práva;

5. o rekursech proti rotálním rozsudkům v manželských záležitostech, jež Posvátná Rota odmítá připustit k novému šetření;

6. o sporu o příslušnost, který by vznikl mezi nižšími soudy, podle předpisu kán. 1612, § 2.

§ 2. Přenesenou mocí rozhoduje o žádostech, podaných prosebným listem Svatému Otci za přikázání záležitosti před Posvátnou Rotu.

Kán. 1604.

§ 1. Je-li snad v trestní záležitosti, o níž se zmiňuje kán. 1603, § 1, bod 1., na místě odvolací soudní řízení, dosahuje se ho u tohoto Nejvyššího soudu.

§ 2. Při zaujatosti rozhoduje Apoštolská Signatura, zda je na místě odmítnout auditora či nikoli; na to vrací řízení Posvátné Rotě, aby postupovala podle svých řádných

pravidel, při čemž auditor, proti němuž byla vznesena námitka, ve svém turnu zůstane nebo se z něho vyloučí.

§ 3. V případě zmateční stížnosti, navrácení v předešlý stav anebo rekursu, o nichž se zmiňuje kán. 1603, § 1, body 3., 4. a 5., soudí jen to, zda rotální rozsudek je neplatný, zda je na místě navrácení nebo zda nutno připustit rekurs; a prohlásí-li zmatečnost anebo přizná-li navrácení nebo připustí-li rekurs, vrátí záležitost Posvátné Rotě, leč by Svatý Otec zařídil věc jinak.

§ 4. Při zkoumání prosebného listu Signatura po vhodných dotazech a po slyšení zájemců rozhoduje, zda se má prosbě vyhovět či nikoli.

Kán. 1605.

§ 1. Rozsudky Nejvyššího soudu Signatury jsou právně účinné, i když neobsahují skutkových a právních důvodů.

§ 2. Nicméně, vyžaduje-li toho věc, může Nejvyšší soud, ať k návrhu strany, ať z úřední moci, stanovit, aby zmíněné důvody byly uvedeny podle příslušných pravidel soudu.

Hlava IV.

Pověřený soud.

Kán. 1606.

Pro pověřené soudce platí pravidla stanovená v kán. 199 - 207 a 209.

Kán. 1607.

§ 1. Soudce, pověřený Svatým Stolcem, může užít zřízenců, ustanovených v kurii diecése, v níž má soudit; ale může si podlé libosti zvolit a přibrat také kterékoli jiné, leč by v pověřovacím reskriptu bylo stanoveno jinak.

§ 2. Soudcové, pověření místními ordináří, pak musejí užít personálu diecésní kurie, leč by biskup v některém zvláštním případě z vážného důvodu rozhodl, že nutno ustanovit zvláštní a mimořádný personál.

STAŤ III.

Kázeň, kterou nutno zachovávat u soudů.

Hlava I.

Okruh působnosti soudců a soudních zřízenců.

Kán. 1608.

Příslušný soudce nesmí odepřít svou přísluhu straně pravoplatně se jí dožadující, bez újmy předpisu kán. 1625, § 1.

Kán. 1609.

§ 1. Soudce, dřív než někoho vezme před svůj soud a než zasedne soudit, nechť vyšetří, zda je příslušný či nikoli.

§ 2. A dřív než někoho připustí k jednání, je povinen týmž způsobem zkoumat, zda dotyčný může po právu vystupovat u soudu.

§ 3. Není však zapotřebí, aby se to zapsalo v aktech.

Kán. 1610.

§ 1. Vznáší-li se námitka proti soudcově příslušnosti, musí ten soudce rozhodnout o této věci.

§ 2. Prohlásí-li se soudce v případě námitky poměrné nepříslušnosti za příslušného, nepřipouští jeho rozhodnutí odvolání.

§ 3. Prohlásí-li se však soudce za nepříslušného, může strana, která se považuje za poškozenou, podat v lhůtě desíti dnů odvolání k vyššímu soudu.

Kán. 1611.

Pozná-li soudce v kterémkoliv období záležitosti, že je naprosto nepříslušný, je povinen prohlásit svou nepříslušnost.

Kán. 1612.

§ 1. Vznikne-li mezi dvěma nebo více soudci spor o to, který z nich je příslušný k některému jednání, musí věc rozhodnout bezprostředně vyšší soud.

§ 2. Podléhají-li pak soudcové, mezi nimiž je spor o příslušnost, různým vyšším soudům, vyhrazuje se rozhodnutí sporu vyššímu soudu onoho soudce, u něhož byla žaloba vznesena prvně; nemají-li vyššího soudu, rozhodne spor buď legát Svatého Stolce, je-li po ruce, buď Apoštolská Signatura.

Kán. 1613.

§ 1. Soudce nesmí přijmout ke zkoumání záležitost, na níž má nějaký zájem s ohledem na příbuzenství nebo švagrovství v kterémkoli stupni přímé linie a v druhém stupni pobočné linie nebo s ohledem na poručnictví a opatrovnictví, velmi důvěrnému životnímu vztahu, velké nevoli nebo docílení zisku anebo zabránění škodě nebo při níž dřív zastával advokáta anebo prokurátora.

§ 2. Při týchž okolnostech musejí upustit od výkonu svého úřadu strážce spravedlnosti a obhájce svazku.

Kán. 1614.

§ 1. Když strana odmítá soudce, i když je příslušný, jako zaujatého, musí tuto námitku rozhodnout pověřující,

je-li vznesena proti samosoudci pověřenému v té záležitosti nebo proti sboru nebo větší části pověřených soudců; ostatní pověření a nezaujatí soudcové, je-li vznesena proti některému z více pověřených soudců, třebas předsedovi sboru; Apoštolská Signatura podle předpisu kán. 1603, § 1, bod 2., jestliže proti auditoru Posvátné Roty; biskup, jestliže proti oficiálovi; hlavní soudce, jestliže proti auditorovi.

§ 2. Je-li soudcem sám ordinář a je-li proti němu uplatňována námitka zaujatosti, ať buď se zdrží souzení, buď přikáže otázku zaujatosti k rozhodnutí bezprostředně vyššímu soudci.

§ 3. Je-li námitka zaujatosti uplatňována proti strážci spravedlnosti, obhájci svazku anebo jiným soudním zřízencům, rozhoduje o této námitce předseda sborového soudu nebo sám soudce, je-li samosoudcem.

Kán. 1615.

§ 1. Je-li za zaujatého prohlášen samosoudce anebo některý nebo třebas všichni soudcové, kteří tvoří sborový soud, musejí se vyměnit osoby, nikoli však stupeň soudního řízení.

§ 2. Ordinářovi pak přísluší nahradit soudce, kteří byli prohlášeni za zaujaté, jinými soudci prostými zaujatosti.

§ 3. Byl-li pak za zaujatého prohlášen sám ordinář, učiní totéž soudce bezprostředně vyšší.

Kán. 1616.

Námitku zaujatosti nutno rozhodnout co nejrychleji po vyslechnutí stran a strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, jsou-li zúčastněni a nejsou-li dotčeni zaujatostí.

Kán. 1617.

Co se týče doby, kdy mají být vzneseny námitky nepříslušnosti a zaujatosti, platí předpis kán. 1628.

Kán. 1618.

V jednání, na němž mají zájem toliko soukromé osoby, může soudce postupovat pouze k žádosti strany; ale při trestných činech a těch věcech, jež se týkají veřejného blaha Církve a spásy duší, také z úřední moci.

Kán. 1619.

§ 1. Nepřednese-li žalobce pro svou věc důkazů, jež by mohl přednést, nebo neuplatní-li žalovaný námitek mu příslušejících, nesmí je soudce doplnit.

§ 2. Jde-li však buď o veřejné blaho, buď o spásu duší, může a musí je doplnit.

Kán. 1620.

Ať se soudcové a soudy snaží, aby všechny záležitosti byly skoncovány, při zachování spravedlnosti, co nejdřív a aby u soudu první stolice netrvaly déle než dva roky, u soudu druhé stolice pak ne déle než jeden rok.

Kán. 1621.

§ 1. S výjimkou biskupa, který vykonává soudcovskou moc osobně, musejí všichni, kdož tvoří soud anebo mu pomáhají, vykonat před ordinářem nebo před soudcem, jímž byli zvoleni, nebo před duchovním, od jednoho z obou pověřeným, přísahu, že budou plnit úřad řádně a svědomitě: a to hned při nastoupení úřadu, jsou-li stálí, anebo před projednáváním záležitosti, jsou-li ustanoveni pro některou zvláštní záležitost.

§ 2. Také soudce, pověřený Apoštolským Stolcem, nebo řádný soudce v kněžské vyňaté řeholi je povinen, jakmile se ustavuje soud, vykonat tutéž přísahu v přítomnosti notáře toho soudu, který o vykonání přísahy vyhotoví akt.

Kán. 1622.

§ 1. Kdykoli vykonávají přísahu ať soudcové anebo soudní zřízenci, ať strany, svědkové nebo znalci, musí vždy být složena po předchozím vzývání Jména božího, a sice se při tom kněží dotknou prsou, ostatní věřící evangelní knihy.

§ 2. Když bere stranu, svědka anebo znalce k přísaze, připomene mu soudce náležitě jak svatost úkonu a na výsost vážný trestný čin, jehož se dopouštějí křivopřísežníci, tak také tresty, jimž podléhají ti, kdož, byvše vzati v přísahu, tvrdí při soudním řízení nepravdu.

§ 3. Přísaha musí být podle znění, soudcem uznaného, vykonána před týmž soudcem anebo jeho zmocněncem v přítomnosti obou stran anebo jedné z nich, která chce být přítomna vykonání přísahy.

Kán. 1623.

§ 1. Soudcové a soudní pomocníci jsou vázáni úředním tajemstvím v trestním soudním řízení vždy, v sporném pak, mohla-li by vzejít stranám ze zveřejnění některého procesního úkonu újma.

§ 2. Jsou také vždy vázáni zachováním neporušitelného tajemství o poradě, která se koná u sborového soudu před vynesením rozsudku, jakož i o různosti hlasů a mínění tam projevených.

§ 3. Ano, kdykoli je povaha záležitosti nebo důkazů taková, že by zveřejněním akt nebo důkazů byla ohrožena pověst jiných osob nebo dán podnět k rozmíškám anebo že by vzešlo pohoršení nebo jiná újma toho druhu, bude moci soudce zavázat svědky, znalce, strany a jejich advokáty nebo prokurátory přísahou k zachování tajemství.

Kán. 1624.

Je zapovězeno soudcovi a všem soudním zřízencům přijímat jakékoli dary u příležitosti soudního řízení.

Kán. 1625.

§ 1. Soudcové, kteří odpírají konat spravedlnost, ačkoli jsou s určitostí a zřejmě příslušni, nebo kteří se prohlašují lehkovážně za příslušné, anebo kteří vykonají ze zaviněné nedbalosti anebo v zlém úmyslu neplatný nebo nespravedlivý úkon ke škodě jiných anebo způsobí sporným stranám jinakou škodu, jsou povinni nahradit škodu a může je k žádosti strany anebo třebas z úřední moci potrestat místní ordinář nebo, jde-li o biskupa, Apoštolský Stolec přiměřenými tresty podle vážnosti viny, nevyjímaje odnětí úřadu.

§ 2. Soudcové, kteří se opováží porušit úřední tajemství nebo zpřístupnit jiným osobám jakýmkoli způsobem tajná akta, se potrestají podle různé vážnosti provinění peněžitým trestem a jinými tresty, nevyjímaje odnětí úřadu, s výhradou zvláštních ustanovení, jimiž se předpisují vážnější tresty.

§ 3. Týmž trestním ustanovením podléhají soudní úředníci a pomocníci, zanedbají-li úřední povinnost výše zmíněným způsobem, a je všechny také může potrestat soudce.

Kán. 1626.

Když soudce předvídá, že žalobce pravděpodobně opovrhne církevním rozsudkem, dopadne-li snad v jeho neprospěch, a že proto nebude dostatečně postaráno o práva pohnaného, může k žádosti téhož pohnaného nebo třebas z úřední moci žádat od žalobce, aby poskytl přiměřenou záruku za zachování církevního rozsudku.

Hlava II.

Pořadí nálezů.

Kán. 1627.

Soudcové a soudy jsou povinni zkoumat na ně vznesené záležitosti tím pořadím, v němž byly předloženy, leč by některá z nich vyžadovala rychlejšího vyřízení než ostatní, což ovšem musí soudce či soud stanovit zvláštním dekretem.

Kán. 1628.

§ 1. Odkladné námitky, zvláště ty, které se týkají osob a způsobu soudního řízení, nutno předložit a zkoumat před sepřením stran, leč by se projevily až po sepření anebo strana přísežně stvrdila, že se o nich dověděla teprve tehdy.

§ 2. Avšak námitku naprosté nepříslušnosti soudcovy mohou strany uplatnit v kterémkoli stavu a stupni záležitosti.

§ 3. Taktéž námitku exkomunikace možno uplatnit v kterémkoli stavu a stupni soudního řízení, jen když je to před konečným rozsudkem; ano, jde-li o míjené exkomunikované anebo o trpěně, proti nimž byl vynesen odsuzující nebo prohlašující rozsudek, musejí být tito vždy vyloučeni z výkonu úřední moci.

Kán. 1629.

§ 1. Zahlazující námitky, jimž se říká skončeného sporu, jako námitka pravoplatně rozhodnuté věci, smíru atd., musejí být předloženy a zkoumány před sepřením stran; kdo je uplatní později, nesmí být odmítnut, ale budiž odsouzen k útratám, leč by prokázal, že nezdržel odpor zlomyslně.

§ 2. Jiné zahlazující námitky musejí být předloženy po sepření stran a nutno je v příslušnou dobu projednat podle pravidel o nahodilých otázkách.

Kán. 1630.

§ 1. Rekonvenční žaloby možno předložit nejlépe hned po sepření stran, s úspěchem i v kterémkoliv okamžiku soudního řízení, avšak před rozsudkem.

§ 2. Zkoumají se pak současně s původní žalobou, to jest v stejném stupni s ní, leč by bylo nutno anebo by soudce považoval za vhodnější zkoumat je odděleně.

Kán. 1631.

Otázky o poskytnutí záruky za soudní útraty anebo o přiznání bezplatné právní pomoci, které bylo požadováno hned od začátku, a jiné takové otázky nutno rozhodnout zpravidla před sepřením stran.

Kán. 1632.

Kdykoli se po přednesení hlavního sporu naskytne předběžná otázka, to jest taková, na jejímž rozřešení závisí rozřešení hlavní otázky, musí ji soudce zkoumat především.

Kán. 1633.

§ 1. Vzniknou-li z hlavního sporu nahodilé otázky, zkoumají se dřív ty, jichž rozřešení vede k rozřešení dalších.

§ 2. Nejsou-li navzájem v žádné logické souvislosti, rozhodnou se napřed ty, které byly jednou nebo druhou stranou předloženy dřív.

§ 3. Nahodí-li se otázka vypuzení z držby, nutno ji rozhodnout především.

Hlava III.
Meze lhůt a fatália.

Kán. 1634.

§ 1. Tak zvaná fatália zákona, to jest lhůty stanovené zákonem pro zánik práv, nelze prodloužit.

§ 2. Soudcovské a smluvené lhůty však před jich uplynutím bude moci z pádného důvodu prodloužit soudce po vyslechnutí stran nebo k jejich žádosti.

§ 3. Avšak nechť soudce dbá o to, aby se v důsledku prodlužování spor příliš neprotahoval.

Kán. 1635.

Je-li den, označený pro soudní úkon, dnem pracovního klidu a není-li v soudcově dekretu zmíněno výslovně, že soud se bude přesto zabývat projednáváním záležitostí, považuje se stání za odročené na první následující **pracovní den.**

Hlava IV.
Místo a čas soudního řízení.

Kán. 1636.

Ačkoli má biskup právo zřídit soud v kterémkoli místě své diecése, které není vyňato, nechť nicméně při svém sídle zařídí sín, která budiž řádným místem soudních řízení: a tam nechť je na čelném místě obraz Ukřižovaného a je po ruce evangelní kniha.

Kán. 1637.

Soudce, násilím ze svého území vypuzený nebo jemuž je zamezeno vykonávat tam pravomoc, může vykonávat svou pravomoc a vynést rozsudek mimo to území, musí však o této věci vyrozumět místního ordináře.

Kán. 1638.

§ 1. V každé diecési nechť ordinář dá veřejným dekretem určit dny a hodiny, vhodné podle časových a místních poměrů, kdy je možno se náležitě obrátit na soud a požadovat od něho přísluhu spravedlnosti.

§ 2. Avšak z pádného důvodu a kdykoli je nebezpečí v prodlení, mohou se věřící dovolávat přísluhy soudcovy na ochranu svého práva nebo veřejného blaha v kterémkoli čase.

Kán. 1639.

§ 1. Zasvěcené svátky a poslední tři dny Svatého týdne jest pokládat za dny pracovního klidu; a v nich je zakázáno doručovat obsílky, konat soudní zasedání, vyslýchat strany a svědky, přijímat důkazy, vynášet, sdělovat a provádět dekrety a rozsudky, leč by nutnost, křesťanská láska k bližnímu anebo veřejné blaho vyžadovalo jinak.

§ 2. Soudci pak přísluší stanovit a sdělit v jednotlivých případech, zda a které úkony mají být provedeny ve shora zmíněných dnech.

Hlava V.

Připuštění osob k soudnímu jednání a způsob sepsání a úschovy akt.

Kán. 1640.

§ 1. V době, kdy se před soudem projednávají záležitosti, ať nezúčastnění jsou zdržováni od soudní síně a nechť jsou přítomni toliko ti, o nichž soudce uzná, že jich je třeba k provedení řízení.

§ 2. Všechny soudnímu řízení přítomné, kteří vážně poruší úctu a poslušnost náležející soudu, může soudce, třebas na místě a bezprostředně, prohřeší-li se kdo proti tomu před zasedajícím soudem, přimět k povinnosti též censurami nebo jinými přiměřenými tresty, nikoho advokáty a prokurátory také zbavit práva projednávat jiné záležitosti u církevních soudů.

Kán. 1641.

Zúčastní-li se některého procesního úkonu osoba neznalá místního jazyka a nerozumí-li soudcově a strany příslušnému jazyku této osoby, přibere se přísežný a soudcem určený tlumočník, proti němuž žádná z obou stran nevznese právoplatnou námitku.

Kán. 1642.

§ 1. Soudní akta, jak ta, jež se týkají podstaty otázky, či akta o záležitosti, na příkl. rozsudky a jakéhokoli druhu důkazy, tak ta, jež se vztahují k způsobu řízení, či akta o řízení, na příkl. obeslání, doručení, atd., nutno sestavit písemně.

§ 2. Nechť se podle možnosti sestaví v latinském jazyku, leč by pádný důvod doporučoval jinak; ale dotazy svědkům a jejich odpovědi a jiné podobné věci se musejí vyhotovit v domácím jazyku.

Kán. 1643.

§ 1. Jednotlivé listy o řízení ať se číslují běžně; a na každém listu se připojí podpis aktuárův se soudní pečetí.

§ 2. K jednotlivým uzavřeným nebo přerušeným aktům či postoupeným pro jiné sezení se připojí podpis aktuára a soudce nebo předsedy soudu.

§ 3. Kdykoli se u soudních aktů požaduje podpis stran nebo svědků, nemůže-li nebo nechce-li jej strana anebo svědek učinit, poznamená se to v těch aktech a zároveň soudce a aktuár osvědčí, že tento akt byl straně nebo svědkovi doslova přečten a že strana anebo svědek buď nemohl, buď nechtěl podepsat.

Kán. 1644.

§ 1. V případě odvolání zašlou se k vyššímu soudu stejnopisy akt, vyhotovených podle předpisu kán. 1642 a 1643 a svázaných do sešitu, se seznamem všech akt a písemností a s osvědčením aktuára či kancléře o jich věrném opisu a úplnosti; nemohou-li být stejnopisy pořízeny bez vážné obtíže, zašlou se při vhodných zárukách samotná původní akta.

§ 2. Mají-li být zaslána někam, kde domácí jazyk je neznám, přeloží se ta akta do latinského jazyka s užitím záruk, aby bylo jisto, že jde o věrný překlad.

§ 3. Nebyla-li akta vyhotovena náležitým způsobem a jazykem, může je vyšší soudce odmítnout: a v tom případě jsou ti, jimž nutno to přičíst za vinu, povinni svým nákladem znovu vyhotovit a zaslat akta.

Kán. 1645.

§ 1. Po skončení soudního řízení se musejí stranám vrátit písemnosti, leč by v trestních věcech, vyžaduje-li tak veřejné blaho, soudce měl za to, že některou má podržet.

§ 2. Všechny písemnosti, jež zůstávají u soudu, se uloží v archivu kurie, ať veřejném, ať tajném, jak to vyžaduje jejich povaha.

§ 3. Bez soudcova příkazu nesmějí notáři, aktuáři a kancléř vydat stejnopis soudních akt a písemností opatřených k řízení.

§ 4. Anonymní dopisy, jež ničím nepřispívají k podstatě záležitosti, a také podepsané, které s určitostí jsou utrhačné, se zničí.

STAŤ IV.
Strany v záležitosti.

Hlava I.
Žalobce a pohnaný žalovaný.

Kán. 1646.

U soudu může žalovat každý, leč by mu v tom bránily posvátné kánony; žalovaný pak, byv pravoplatně pohnán, se musí zodpovídat.

Kán. 1647.

I když si žalobce nebo pohnaný žalovaný ustanoví prokurátora nebo advokáta, je přesto vždy povinen dostavit se k soudnímu řízení sám, žádá-li to předpis práva nebo soudcův.

Kán. 1648.

§ 1. Za nezletilé a ty, kdož jsou zbaveni užívání rozumu, jsou povinni žalovat a se zodpovídat jejich rodiče anebo poručníci nebo opatrovníci.

§ 2. Má-li soudce za to, že jejich práva jsou v rozporu s právy rodičů nebo poručníků nebo opatrovníků anebo že jsou natolik vzdáleni od rodičů anebo poručníků nebo opatrovníků, že je buď nemožno buď obtížno jich užít, tu at vystupují před soudem skrze opatrovníka daného soudcem.

§ 3. Ale v záležitostech duchovních nebo s duchovními souvisejících mohou nezletilí, dosáhli-li užívání rozumu, žalovat a se zodpovídat bez souhlasu otce nebo poručníka; a to, dosáhli-li věku čtrnácti roků, třeba samostatně; jinak skrze poručníka daného ordinářem nebo také skrze prokurátora, jejž si ustanoví se souhlasem ordinářovým.

Kán. 1649.

Jménem těch, o nichž se zmiňuje kán. 100, § 3, vystupuje u soudu rektor nebo správce, bez újmy předpisu kán. 1653; při rozporu pak jejich práv s právy rektorovými nebo správcovými prokurátor určený ordinářem.

Kán. 1650.

Zbavení svéprávnosti a slabomyslní mohou vystupovat u soudu sami osobně, toliko aby se zodpovídali z vlastních trestných činů anebo žádá-li to předpis soudcův: v ostatních věcech musejí žalovat a se zodpovídat skrze své opatrovníky.

Kán. 1651.

§ 1. K tomu, aby opatrovník, daný někomu světskou vrchností, byl připuštěn církevním soudcem, musí přistoupit souhlas příslušného ordináře oné osoby, jíž byl dán.

§ 2. Ordinář může ustanovit též jiného opatrovníka pro církevní obor, uzná-li to po zralé úvaze všech okolností rozumně za nutné.

Kán. 1652.

Řeholníci bez svolení představených mají způsobilost vystupovat u soudu jen v těchto případech:

1. Jde-li o uplatnění práv, získaných z profese, proti řeholi;

2. zdržují-li se oprávněně mimo klášter a je-li naléhavě třeba chránit vlastní práva;

3. chtějí-li podat oznámení proti svrchnímu představenému.

Kán. 1653.

§ 1. Místní ordináři mohou jménem katedrálního kostela anebo biskupského stolního majetku vystupovat u soudu; ale aby žalovali dovoleně, musejí vyslechnout katedrální kapitulu nebo správní radu a opatřit si jejich souhlas nebo radu, když je v nebezpečí peněžní obnos, pro jehož zcizení se podle předpisu kán. 1552, §§ 2 a 3 vyžaduje jejich souhlas nebo rada.

§ 2. Všichni obročníci mohou jménem obročí u soudu žalovat a se zodpovídat; aby to však konali dovoleně, musejí zachovat předpis kán. 1526.

§ 3. Preláti a představení kapitul, sdružení a kterýchkoli sborů nemohou vystupovat u soudu jménem jednotlivé své pospolitosti bez jejího souhlasu podle předpisu stanov.

§ 4. Žalují-li u soudu bez předepsaného souhlasu anebo rady ti, o nichž se zmiňují §§ 1 - 3, má zbožné nadání anebo pospolitost proti nim nárok na náhradu škody.

§ 5. V případě, kde není nikoho, kdo zastává úřad správce, nebo v případě jeho nedbalosti může sám místní ordinář osobně nebo skrze jiného vystupovat u soudu jménem právních osob, jež podléhají jeho pravomoci.

§ 6. Řeholní představení mohou vystupovat u soudu jménem své pospolitosti jen podle předpisu stanov.

Kán. 1654.

§ 1. Exkomunikovaným míjeným anebo trpěným po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku je dovoleno, aby sami osobně žalovali toliko o popření spravedlivosti anebo pravoplatnosti té exkomunikace; skrze prokurátora, o odvrácení

jakékoli jiné újmy jejich duše; v ostatních věcech se z žalování vylučují.

§ 2. Jiní exkomunikovaní v zásadě mohou vystupovat u soudu.

Hlava II.

Prokurátoři ke sporům a advokáti.

Kán. 1655.

§ 1. V trestním soudním řízení musí žalovaný mít vždy advokáta, kterého si buď sám zvolí, buď mu ho dá soudce.

§ 2. Také v sporném soudním řízení, jde-li o nezletilé anebo o soudní řízení, při němž je na přetřesu veřejné blaho, přidělí soudce z úřední moci obhájce straně, která ho nemá, anebo po případě přidá straně, která třebas obhájce má, dalšího.

§ 3. Mimo tyto případy může si strana volně ustanovit advokáta a prokurátora, ale může též sama osobně u soudu žalovat a se zodpovídat, leč by soudce považoval přísluhu prokurátora nebo advokáta za nutnou.

§ 4. Avšak soudí-li se [illegible] ustanoví si někoho, kdo necht jedná jeho jménem jako prokurátor.

Kán. 1656.

§ 1. Každý si může zvolit jediného prokurátora, který se může dát zastoupit jiným, jen když mu k tomu bylo dáno výslovné oprávnění.

§ 2. Určí-li jich z pádného důvodu víc, ustanoví se tak, že mezi nimi rozhoduje předstižení.

§ 3. Advokátů však může být ustanoveno víc najednou.

§ 4. Obě služby, prokurátora i advokáta, může vykonávat táž osoba třebas v téže záležitosti a pro téhož klienta.

Kán. 1657.

§ 1. Prokurátor a advokát musejí být katolíci, věkem zletilí a dobré pověsti; nekatolík se připouští jen výjimečně a z nutnosti.

§ 2. Mimoto musí být advokát doktorem aspoň kanonického práva nebo jinak v něm opravdu zběhlý.

§ 3. Řeholníka možno připustit, neurčují-li stanovy jinak, jen v záležitostech, při nichž je na přetřesu prospěch jeho řehole, avšak se svolením představeného.

Kán. 1658.

§ 1. Strana může si podle libosti zvolit a ustanovit kohokoli za prokurátora, aniž je třeba, aby předcházelo schválení ordinářovo, jen když je vhodný podle předchozího kánonu.

§ 2. Avšak aby byl advokát připuštěn k právní pomoci, potřebuje schválení ordinářovo, které je buď všeobecné pro všechny záležitosti, buď zvláštní pro určitou záležitost.

§ 3. Při soudním řízení před delegátem Svatého Stolce přísluší tomu delegátovi schválit a připustit advokáta, jejž si strana určila.

§ 4. V záležitostech, jež se projednávají podle předpisu kán. 1579, §§ 1 a 2, u soudu řehole, nutno vybrat advokáta a prokurátora z této řehole a před převzetím právní pomoci je musí schválit ten, kdo zastává úlohu soudce v záležitosti; v záležitostech pak, které se podle předpisu téhož kánonu, § 3, projednávají u soudu místního ordináře, možno připustit třebas někoho, kdo nepatří k té řeholi.

Kán. 1659.

§ 1. Soudce smí připustit prokurátora, až když u soudu složí zvláštní písemné zmocnění ke sporům, opatřené, třebas na konci samotné obsílky, podpisem zmocnitelovým a s udáním místa, dne, měsíce a roku.

§ 2. Neumí-li zmocnitel psát, je třeba, aby toto bylo patrno z písemnosti, a zmocnění namísto zmocnitele podepíše farář nebo notář kurie nebo dva svědci.

Kán. 1660.

Prokurační zmocnění nutno uložit k aktům záležitosti.

Kán. 1661.

Aby mohl advokát převzít poskytování právní pomoci v záležitosti, musí mít od strany nebo od soudce pověření na způsob prokuračního zmocnění, které musí být zachyceno v aktech.

Kán. 1662.

Bez zvláštního zmocnění nemůže se prokurátor vzdát žaloby, instance nebo soudních akt, ani smířit se, uzavřít smlouvu, dohodnout se o rozhodčích, nabídnout anebo vrátit přísahu a v zásadě vykonat to, k čemu právo požaduje zvláštní zmocnění.

Kán. 1663.

Soudce může buď z úřední moci, buď k žádosti strany odmítnout dekretem jak prokurátora, tak advokáta, avšak z pádného důvodu.

Kán. 1664.

§ 1. Ten, kdo ustanovil advokáty a prokurátory, může je odvolat, s výhradou závazku zapravit náležející jim odměny; ale aby odvolání bylo účinné, jest třeba, aby jim bylo oznámeno a aby, došlo-li již k sepření stran, byli soudce a protistrana zpraveni o odvolání.

§ 2. Po vynesení konečného rozsudku zůstává prokurátorovi právo a povinnost odvolat se, neodporuje-li tomu zmocnitel.

Kán. 1665.

§ 1. Ani jeden ani druhý nesmí odkoupit spornou věc anebo si vymínit nadměrnou výhodu nebo vysouzenou část sporné věci.

§ 2. Učiní-li to, je ta úmluva neplatná a soudce nebo ordinář je bude moci potrestat peněžitým trestem; advokáta mimoto jak suspendovat s úřadu, tak také, je-li zpětilý, sesadit a zbavit titulu.

Kán. 1666.

Advokáti a prokurátoři, kteří zradí svůj úřad pro dary, sliby anebo jakýkoli jiný ohled, nechť se vyloučí z úřadu a nechť se vedle náhrady škody potrestají peněžitou pokutou nebo jinými přiměřenými tresty.

STAŤ V.

Žaloby a námitky.

Kán. 1667.

Každé právo je chráněno nejen žalobou, ale, není-li výslovně stanoveno jinak, také námitkou, která přísluší vždy a je svou povahou trvalá.

Kán. 1668.

§ 1. Kdo žaluje u soudu, aby se pro sebe domáhal věci nebo uplatňoval své právo na podkladě právního nároku, vede žalobu, která se nazývá petitorní.

§ 2. Požaduje-li držení věci nebo nevlastní držení práva, sluje jeho žaloba posesorní.

Kán. 1669.

§ 1. Žalobce může žalovaného pohánět současně více žalobami, které si však navzájem neodporují, ať v téže věci, ať v různých věcech, nevybočují-li z příslušnosti dotyčného soudu.

§ 2. Žalovanému není zapovězeno užít více námitek, třebas protichůdných.

Kán. 1670.

§ 1. Žalobce může v jedné instanci spojit posesorní a petitorní žaloby, leč by protistrana uplatnovala námitku vypuzení z držby.

§ 2. Právě tak je žalovaný v petitoriu oprávněn rekonvenovat žalobce v posesoriu; a naopak, leč by šlo o vypuzení z držby.

Kán. 1671.

§ 1. Rovněž je žalobce oprávněn přejít před uzávěrem v záležitosti od zahájeného petitorního soudního řízení k posesornímu, aby dosáhl nebo opět získal držení.

§ 2. Ano, z pádného důvodu může soudce dovolit tento přechod také po uzávěru v záležitosti, ale před konečným rozsudkem.

§ 3. Soudci přísluší se zřetelem k připomínkám stran buď rozhodnout obě otázky jediným rozsudkem, buď vyřídit napřed jednu a potom druhou, jak by to podle jeho mínění více prospívalo rychlejší a plnější ochraně práv.

Hlava I.

Sekvestrace věci a zábrana výkonu práva.

Kán. 1672.

§ 1. Kdo prokáže, že má právo na nějakou věc, jsoucí v moci jiného, a že mu hrozí škoda, nebyla-li by ta věc odevzdána do opatrování, má právo vymoci od soudce sekvestraci této věci.

§ 2. Za podobných okolností může vymoci, aby někomu bylo zabráněno ve výkonu práva.

§ 3. Soudce může z úřední moci nařídit sekvestraci věci a zábranu výkonu práva, kdykoli se zdá, že to vyžaduje veřejné blaho, zvlášť k žádosti strážce spravedlnosti anebo obhájce svazku.

Kán. 1673.

§ 1. Sekvestrace věci se připouští také k zajištění pohledávky, jen když je jasně zjištěno právo věřitelovo a při zachování předpisu, o němž se zmiňuje kán. 1923, § 1.

§ 2. Sekvestrace se vztahuje také na věci dlužníkovy, které se nacházejí u jiných osob v úschově anebo z jakéhokoli jiného titulu.

Kán. 1674.

Nelze nikterak nařídit sekvestraci věci a zastavení výkonu práva, může-li být obávaná škoda nahrazena jinak a nabízí-li se vhodná záruka za její náhradu.

Kán. 1675.

§ 1. K opatrování věci, podrobené sekvestraci, nechť určí soudce k návrhu stran vhodnou osobu, která se nazývá sekvestor; nemohou-li se strany mezi sebou shodnout, vybere sekvestora soudce z úřední moci.

§ 2. Sekvestor musí při opatrování věci, při péči o ni a při jejím udržování užít ne menší dbalosti, než jaké užívá ve svých věcech, a je povinen vrátit ji pak se vším přírůstkem tomu, komu rozhodne soudce.

§ 3. Soudce nařídí pro sekvestora přiměřenou odměnu, žádá-li ji.

Hlava II.

Žaloby z odporu proti novému dílu a hrozící škody.

Kán. 1676.

§ 1. Kdo se obává, že z nějakého nového díla vznikne škoda jeho věci, může proti němu odporovat u soudce, aby bylo dílo přerušeno, dokud nebudou zjištěna práva obou stran rozsudkem soudce.

§ 2. Ten, jemuž byla ohlášena zápověď, musí neprodleně dílo zastavit, ale může u soudce prosadit pokračování v něm, jen když vhodně zaručí, že uvede vše do původního stavu, vyjde-li po skončení soudního řízení jako poražený.

§ 3. Tomu, kdo odporuje novému dílu, se vytyčují dva měsíce k dokázání jeho práva; a je bude moci soudce z pádného a nevyhnutelného důvodu prodloužit nebo zkrátit po vyslechnutí druhé strany.

Kán. 1677.

Mění-li se z valné části staré dílo, platí po právu totéž, co je v kán. 1676 ustanoveno o novém díle.

Kán. 1678.

Kdo se značně obává, že jeho věci hrozí vážná škoda z cizí stavby, která je na spadnutí, ze stromu anebo z kterékoli jiné věci, má žalobu z hrozící škody o to, aby dosáhl odstranění nebezpečí anebo záruku, že škoda bude buď odvrácena, buď nahrazena, když by snad nastala.

Hlava III.

Žaloby pro neplatnost úkonů.

Kán. 1679.

Je-li úkon anebo smlouva již mocí práva neplatná, má ten, kdo na tom má zájem, žalobu o to, aby dosáhl od soudce prohlášení neplatnosti.

Kán. 1680.

§ 1. Neplatnost úkonu nastává jen tehdy, chybí-li mu to, co tvoří podstatu toho úkonu, anebo nedostává-li se mu formálností nebo podmínek, požadovaných posvátnými kánony pod trestem neplatnosti.

§ 2. Neplatnost nějakého úkonu nezpůsobuje neplatnosti úkonů, které předcházejí anebo následují a nejsou na tom úkonu závislé.

Kán. 1681.

Kdo vykonal úkon stižený vadou neplatnosti, je povinen nahradit poškozené straně škodu a výlohy.

Kán. 1682.

Soudce může prohlásit neplatnost úkonu z úřední moci, jen když buď je to v zájmu veřejného blaha, buď jde o chudé nebo o nezletilé nebo jiné osoby, jež se posuzují podle práva nezletilých.

Kán. 1683.

Nižší soudce může rozhodovat o potvrzení, připojeném Římským Velekněžem k úkonu nebo listině, jen tehdy, předchází-li příkaz Apoštolského Stolce.

Hlava IV.

Zrušovací žaloby a navrácení v předešlý stav.

Kán. 1684.

§ 1. Jestliže kdo pod vlivem nespravedlivě vyvolané vážné bázně nebo obelstěn podvodem vykoná úkon nebo uzavře smlouvu, která není neplatná již mocí práva, bude moci, dokáže-li bázeň nebo podvod, dosáhnout zrušení úkonu nebo smlouvy žalobou, která se nazývá zrušovací.

§ 2. Téže žaloby může užít do dvou let, kdo utrpěl smlouvou následkem omylu vážné zkrácení nad polovinu.

Kán. 1685.

Tuto žalobu možno zavést:

1. Proti tomu, kdo vyvolal bázeň anebo spáchal podvod, třebas to učinil ne ve svůj, nýbrž ve prospěch jiného;

2. proti každému nepoctivému a také poctivému držiteli, který drží věci vymámené bázní nebo podvodem, s výhradou práva postihu proti komukoli, až k samotnému původci bázně nebo podvodu.

Kán. 1686.

Jestliže ten, kdo vyvolal bázeň anebo spáchal podvod, naléhá na provedení úkonu nebo smlouvy, přísluší zkrácené nebo podvedené straně námitka bázně nebo podvodu.

Kán. 1687.

§ 1. Kromě jiných řádných prostředků je nezletilým nebo osobám požívajícím práva nezletilých, vážně zkráceným, a jejich dědicům a nástupcům k dispositi mimořádný prostředek navrácení v předešlý stav k nápravě zkrácení způsobeného platným zrušitelným jednáním či úkonem.

§ 2. Toto dobrodiní se přiznává též zletilým, jimž se nedostává zrušovací žaloby anebo jiného řádného prostředku, jen když dokáží, že je tu pádný důvod a že jim nelze přičítat zkrácení.

Kán. 1688.

§ 1. Navrácení v předešlý stav se musí žádat od řádného soudce, který je příslušný se zřetelem k tomu, proti němuž se žádá, do čtyř roků, počítaných od nabytí zletilosti, jde-li o nezletilé, ode dne, kdy nastalo zkrácení a pominula překážka, jde-li o zletilé anebo právní osoby.

§ 2. Nezletilým nebo osobám požívajícím práva nezletilých může soudce přiznat navrácení také z úřední moci, po vyslechnutí strážce spravedlnosti nebo k jeho žádosti.

Kán. 1689.

Navrácení v předešlý stav má ten účinek, že se vše uvádí zpět do dřívějšího stavu, to jest, že se to navrací v stav, ve kterém to bylo před zkrácením, s výhradou práv, jichž poctivě nabyli jiní před žádostí za navrácení.

Hlava V.

Vzájemné žalobní žádosti či rekonvenční žaloby.

Kán. 1690.

§ 1. Žaloba, kterou zavádí žalovaný před týmž soudcem v témž soudním řízení proti žalobci k odklizení nebo snížení jeho žalobní žádosti, zove se rekonvence.

§ 2. Rekonvence na rekonvenci se nepřipouští.

Kán. 1691.

Rekonvenční žaloby možno užít ve všech sporných záležitostech, s výjimkou záležitostí vypuzení z držby; v trestních záležitostech se však připouští jen podle předpisu kán. 2218, § 3.

Kán. 1692.

Nutno ji vznést u soudce, před nímž byla zavedena hlavní žaloba, třebas pověřeného pouze pro jednu záležitost nebo jinak nepříslušného, leč by byl nepříslušný naprosto.

Hlava VI.

Posesorní žaloby či prostředky.

Kán. 1693.

Kdo má pravoplatný titul k dosažení držení nějaké věci nebo k prosazení výkonu nějakého práva, může žádat, aby byl uveden v držení té věci nebo ve výkon toho práva.

Kán. 1694.

Nejen držení, ale také pouhé zadržování poskytuje posesorní žalobu nebo námitku podle předpisu kánonů, které následují.

Kán. 1695.

§ 1. Kdo setrvá po celý jeden rok v držení věci nebo v nevlastním držení práva, má žalobu o zachování držby, je-li rušen v zachování svého držení nebo nevlastního držení.

§ 2. Tato žaloba se připouští jen během jednoho roku od nastalého rušení proti původci rušení, aby upustil od rušení.

Kán. 1696.

§ 1. Dokonce kdo drží násilím, tajně nebo výprosou, může užít žaloby o zachování držby proti kterémukoli rušiteli: ne však proti osobě, jíž sám věc odnal násilím nebo tajně anebo od níž ji přijal výprosou.

§ 2. V záležitostech, jež se týkají veřejného blaha, má strážce spravedlnosti právo napadnout vadu držení proti tomu, kdo drží násilím, tajně nebo výprosou.

Kán. 1697.

§ 1. Vznikne-li spor mezi dvěma osobami o to, která z nich drží, nutno dát přednost v držení oné, která během posledního roku vykonala víc držebních úkonů a důležitější.

§ 2. V pochybnosti přizná soudce držení oběma stranám nedílně.

§ 3. Nedovoluje-li povaha věci nebo práva anebo nebezpečí sporů a svárů, aby bylo držení zatím přiznáno sporným stranám nedílně, dá soudce věc uložit u sekvestora anebo zastavit výkon práva až do skončení petitorního soudního řízení.

Kán. 1698.

§ 1. Kdo byl jakýmkoli způsobem násilím nebo tajně vyhnán z držení věci nebo nevlastního držení práva, má proti každému původci vypuzení z držby nebo majiteli věci žalobu o znovuzískání držby či pro vypuzení z držby a námitku vypuzení z držby.

§ 2. Tato žaloba se nepřipouští po uplynutí jednoho roku od okamžiku, kdy ten, kdo utrpěl vypuzení, se o věci dověděl; naproti tomu námitka je trvalá.

Kán. 1699.

§ 1. Vypuzený z držby, namítající proti vypuditeli vypuzení a je dokazující, není povinen se zodpovídat, leč by byl napřed znovuuveden ve své držení.

§ 2. K tomu, aby byl znovuuveden v držení, nemusí vypuzený z držby dokázat nic jiného než samotné vypuzení.

§ 3. Ale nastalo-li by navrácením věci nebo výkonu práva nějaké nebezpečí /na příkl. špatného zacházení, když muž proti manželce požaduje obnovu manželského společenství/, rozhodne soudce k žádosti strany nebo strážce spravedlnosti podle různých poměrů osob nebo záležitostí, buď aby se navrácení zdrželo, buď aby věc nebo osoba byla dána v opatrování sekvestorovi až do rozhodnutí záležitosti v petitorním soudním řízení.

Kán. 1700.

Posesorní soudní řízení možno vyřídit při obeslání pouze protistrany v soudních řízeních o zachování nebo znovuzískání držby; při obeslání všech, jichž se to týče, v soudních řízeních o dosažení držby.

Hlava VII.

Zánik žalob.

Kán. 1701.

Ve sporných věcech zanikají jak věcné tak osobní žaloby preskripcí podle předpisu kán. 1508 - 1512; žaloby o stav osob však nezanikají nikdy.

Kán. 1702.

Každá trestní žaloba pomíjí smrtí žalovaného, prominutím se strany pravoplatné moci a uplynutím doby započitatelné k vznesení trestní žaloby.

Kán. 1703.

Bez újmy předpisu kán. 1555, § 1 o trestných činech vyhrazených Posvátné kongregaci sv. Oficia, je doba započitatelná k vznesení trestní žaloby tři roky, leč by šlo:

1. O žalobu pro urážky, která pomíjí v jednom roce;

2. o žalobu pro kvalifikované trestné činy proti VI. a VII. přikázání Božímu, která pomíjí v pěti letech;

3. o žaloby pro svatokupectví nebo vraždu, proti nimž trvá trestní žaloba deset let.

Kán. 1704.

Byla-li trestní žaloba zahlazena preskripcí:

1. Není tím ještě zahlazena sporná žaloba, případně z trestného činu vzešlá, k náhradě škod;

2. může ordinář i pak ještě užít prostředků stanovených v kán. 2222, § 2.

Kán. 1705.

§ 1. Preskripce plyne ve sporných věcech od okamžiku, kdy žaloba mohla být podle práva vznesena poprvé; v trestních věcech ode dne spáchání trestného činu.

§ 2. Jde-li o tak zvané trvací trestné činy, plyne preskripce až ode dne, kdy trvání trestného činu ustalo.

§ 3. Při trestném činu ze zvyku nebo na pokračování probíhá preskripce až po posledním skutku; a kdo byl pohnán pro nějaký nepreskribovaný trestný skutek, odpovídá za starší trestné skutky, které s tímto skutkem souvisejí, i když by, vzaty jednotlivě, byly vyloučeny z důvodu preskripce.

STAŤ VI.

Zahájení záležitosti.

Hlava I.

Žalobní spis.

Kán. 1706.

Kdo chce někoho pohnat, musí podat příslušnému soudci spis, v němž ať je předneseň předmět rozepře a vyžádána přísluha soudcova při uplatňování uvedených právních nároků.

Kán. 1707.

§ 1. Kdo neumí psát anebo komu je pravoplatně bráněno podat spis, může svou žalobní žádost přednést před soudem ústně.

§ 2. Rovněž v záležitostech snazšího vyšetření a menší důležitosti a jež možno proto vyřídit rychle, se ponechává úvaze soudcově připustit, aby mu byla žalobní žádost podána ústně.

§ 3. Avšak v obou případech přikáže soudce notářovi, aby o tom sepsal akt, který se dá žalobci přečíst, aby jej schválil.

Kán. 1708.

Žalobní spis musí:

1. Uvádět, před kterým soudcem se záležitost zahajuje, co se požaduje a od koho se to požaduje;

2. označovat, aspoň všeobecně, o jaké právo se žalobce opírá k doložení toho, co je předneseno a tvrzeno;

3. být podepsán žalobcem nebo jeho prokurátorem s uvedením dne, měsíce a roku, jakož i místa, kde žalobce nebo jeho prokurátor bydlí anebo se podle jejich sdělení zdržují, aby přijímali akta.

Kán. 1709.

§ 1. Jakmile soudce nebo soud zjistí, i že věc patří k jeho příslušnosti, i že žalobce je pravoplatně způsobilý vystupovat u soudu, musí co nejdřív buď přijmout, buď odmítnout spis, při čemž připojí v tomto druhém případě důvody odmítnutí.

§ 2. Byl-li spis soudcovým dekretem odmítnut pro vady, jež možno opravit, může žalobce znovu podat témuž soudci nový, řádně vyhotovený spis; odmítne-li pak soudce opravený spis, musí vyložit důvody nového odmítnutí.

§ 3. Proti odmítnutí spisu je straně vždy ponecháno na vůli podat v započitatelné době desíti dnů rekurs k vyššímu soudu: a ten musí otázku odmítnutí rozhodnout co nejrychleji, po vyslechnutí strany a strážce spravedlnosti anebo obhájce svazku.

Kán. 1710.

Nevydá-li soudce v nepřetržité době jednoho měsíce od podání spisu dekret, jímž spis podle předpisu kán. 1709 přijímá nebo odmítá, může strana, která má na tom zájem, žádat, aby soudce konal svou službu; je-li pak soudce i přesto nečinný, bude moci po uplynutí pěti dnů od vznesení žádosti podat rekurs k místnímu ordináři, není-li tento sám soudcem, nebo k vyššímu soudu, aby buď byl soudce přidržen k rozhodování záležitosti, buď aby byl na jeho místo dosazen jiný.

Hlava II.

Obeslání a oznámení soudních akt.

Kán. 1711.

§ 1. Byl-li spis nebo byla-li ústní žalobní žádost připuštěna, následuje předvolání druhé strany k soudu či její obeslání.

§ 2. Dostaví-li se pak sporné strany z vlastního popudu před soudce k vedení pře, není třeba obeslání, ale aktuár poznamená v aktech, že strany byly soudnímu řízení přítomny z vlastního popudu.

Kán. 1712.

§ 1. Obeslání koná soudce a učiní se o něm záznam v žalobním spisu anebo se k němu připojí.

§ 2. Oznámí se pak žalovanému, a je-li žalovaných víc, každému zvlášť.

§ 3. Kromě toho musí být sděleno žalobci, aby též on se v stanovený den a hodinu dostavil před soudce.

Kán. 1713.

Je-li spor veden proti někomu, kdo nemá volné správy majetku, o němž se rokuje, nutno obeslání oznámit tomu, kdo je povinen podrobit se jeho jménem soudnímu řízení podle předpisu kán. 1648 - 1654.

Kán. 1714.

Každé obeslání je zahlazující; a netřeba je opakovat, leč v případě, o němž se zmiňuje kán. 1845, § 2.

Kán. 1715.

§ 1. Obeslání se oznámí listem, v němž se uvede nařízení soudcovo, dané pohnané straně, aby se dostavila k soudu, to jest, kterým soudcem, v jaké záležitosti, uvedené aspoň všeobecnými slovy, a kterým žalobcem je poháněn žalovaný, řádně označený jménem a příjmením; a jasně se v něm označí místo a doba, to jest rok, měsíc, den a hodina, stanovené pro dostavení se k soudu.

§ 2. Obeslání, opatřené pečetí soudu, podepíše soudce nebo jeho auditor a notář.

Kán. 1716.

Obeslání se vyhotoví ve dvou listech, z nichž jeden se zašle pohnanému žalovanému, druhý se uloží v aktech.

Kán. 1717.

§ 1. Obsílku, bude-li možno, odevzdá kursor kurie samotnému pohnanému, ať se tento nachází kdekoliv.

§ 2. Za tím účelem může kursor vkročit také na území jiné diecése, uzná-li to soudce za příhodné a přikáže-li to kursorovi.

§ 3. Nenalezne-li kursor pohnanou osobu v místě, kde pobývá, bude moci zanechat obsílku někomu z její rodiny anebo z jejího služebnictva, je-li tento ochoten ji přijmout a slíbí-li, že co nejdřív odevzdá přijatou obsílku pohnanému žalovanému; jinak ji přinese soudci zpět, aby byla

zaslána podle předpisu kán. 1719 a 1720.

Kán. 1718.

Žalovaný, který odmítne přijmout obsílku, budiž považován za pravoplatně obeslaného.

Kán. 1719.

Je-li pro vzdálenost nebo z jiného důvodu obtížno odevzdat pohnanému žalovanému obsílku skrze kursora, bude možno zaslat ji k rozkazu soudcovu poštou, ale jen doporučeně a s písemným potvrzením o jejím přijetí nebo jiným způsobem, který podle místních zákonů a podmínek je nejbezpečnější.

Kán. 1720.

§ 1. Kdykoli je přes pečlivé pátrání neznámo, kde pobývá žalovaný, vykoná se obeslání ediktem.

§ 2. To pak se stane tak, že kursor vyvěsí na veřejích kurie obsílku po způsobu ediktu po dobu, kterou podle své rozumné úvahy určí soudce, a že se uveřejní v některých veřejných listech; nemůže-li se stát obojí, postačí jedno nebo druhé.

Kán. 1721.

§ 1. Když kursor zanechá obsílku v rukou pohnaného žalovaného, musí ji podepsat s poznamenáním dne a hodiny, kdy byla žalovanému odevzdána.

§ 2. Totéž učiní, zanechá-li ji v rukou někoho z rodiny žalovaného anebo z jeho služebnictva, při čemž připojí mimoto jméno osoby, jíž odevzdal obsílku.

§ 3. Koná-li se obeslání ediktem, zaznamená kursor na konci ediktu, kterého dne a v kterou hodinu byl edikt vyvěšen na veřejích kurie a jak dlouho zůstal vyvěšen.

§ 4. Odmítne-li žalovaný přijmout obsílku, vrátí kursor tu obsílku soudci se svým podpisem a s připojením dne a hodiny, kdy byla odmítnuta.

Kán. 1722.

§ 1. O tom, co vykonal, podá kursor soudci písemnou zprávu, vlastnoručně podepsanou, která se uloží k aktům.

§ 2. Zašle-li se obsílka poštou, uschová se k aktům příslušné poštovní potvrzení.

Kán. 1723.

Neobsahuje-li obsílka, co je předepsáno v kán. 1715, anebo nebyla-li pravoplatně doručena, jsou i obeslání i akta řízení neplatná.

Kán. 1724.

Shora stanovená pravidla pro obeslání žalovaného nutno, podle jejich různé povahy, přizpůsobit a jich užít též pro ostatní akta soudního řízení, jako pro oznámení dekretů nebo rozsudků a jiná taková akta.

Kán. 1725.

Jakmile se pravoplatně provede obeslání anebo se strany dostaví k soudu samy od sebe:

1. Přestává být věc nedotčena;

2. patří záležitost před onoho soudce nebo soud, u něhož byla vznesena žaloba;

3. upevňuje se u pověřeného soudce pravomoc tak, že neponíjí tím, když zanikne právo pověřujícího;

4. přerušuje se preskripce, leč by bylo stanoveno jinak, podle předpisu kán. 1508;

5. začíná sepřenost; proto ihned platí zásada: "Za sepřenosti nebudiž zavedeno nic nového".

STAŤ VII.

Sepření stran.

Kán. 1726.

Předmět či látka soudního řízení se stanoví sepřením stran či tím, že pohnaný formálně odporuje žalobní žádosti žalobcově v úmyslu vést spor před soudcem.

Kán. 1727.

K sepření stran není třeba žádné vnější náležitosti, nýbrž stačí, aby se při dostavení stran před soudce nebo jeho pověřence zapsala v aktech žalobní žádost žalobcova a odpor pohnaného, z čehož ať je patrno, oč jde či kam sahají neze rozepře.

Kán. 1728.

Avšak ve spletitějších záležitostech, kde žalobní žádost žalobcova není ani jasná ani jednoduchá nebo kde se odpor žalovaného hemží obtížemi, obešle soudce z úřední moci anebo k žádosti žalobce nebo žalovaného strany k náležitému vynezení článků rozepře, to jest, jak se říká, k dohodě o sporných bodech záležitosti.

Kán. 1729.

§ 1. Nedostaví-li se strana, k soudu předvolaná, v den stanovený k dohodě o sporných bodech a nepředneše-li pádnou omluvu nepřítomnosti, prohlásí se za zmeškalou a znění sporných bodů, žádá-li to přítomná strana, se stanoví z

úřední moci. Zmeškalé straně se to pak ihned sdělí z úřední moci, aby mohla během doby, uznané soudcem za přiměřenou, podat proti znění sporných bodů či článků námitky, jež by chtěla, a očistit se ze zmeškání.

§ 2. Dostaví-li se strany a dohodnou-li se na znění sporných bodů či článků a nemá-li soudce ze své strany žádných námitek, učiní se o tom zmínka v dekretu, jímž se stvrzuje znění.

§ 3. Nedohodnou-li se však strany anebo neuzná-li soudce jejich závěry, rozhodne rozepři soudce sám dekretem.

§ 4. Jednou již stanovené znění sporných bodů či článků lze změnit jen novým dekretem, z vážného důvodu, k žádosti strany nebo strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, po vyslechnutí obou stran nebo druhé strany a po zvážení jejich důvodů.

Kán. 1730.

Dřív než dojde k sepření stran, smí soudce přikročit k přijetí svědků nebo jiných důkazů jen v případě zmeškání anebo když by bylo nutno vyslechnout svědky z obavy, že by pro pravděpodobnou smrt svědka, pro jeho odcestování nebo z jiného pádného důvodu později výslech byl nemožný anebo obtížný.

Kán. 1731.

Po sepření stran:

1. Není žalobci dovoleno měnit spis, leč by soudce za souhlasu žalovaného z pádných důvodů považoval změnu za přípustnou a vždy s výhradou, že bude žalovanému poskytnuta náhrada škod a útrat, dluhuje-li se jaká. Spis se nepovažuje za změněný, zúží-li se nebo změní-li se způsob důkazu; omezí-li se buď žalobní žádost, buď příslušenství žalobní žádosti; objasní-li se, doplní-li se anebo opraví-li se skutkové okolnosti, ve spisu již dříve uvedené, tak, že předmět rozepře zůstává týž; žádá-li se namísto věci její cena, výtěžek z ní anebo něco rovnocenného;

2. stanoví soudce stranám přiměřenou dobu k přednesení a provedení důkazů; a bude ji moci k žádosti stran podle svého uvážení prodloužit, jen když se tím spor neprotáhne víc než slušno;

3. držitel cizí věci přestává být poctivým držitelem; pročež, byv odsouzen věc vrátit, je povinen vrátit nejen samu věc, ale též plody věci od okamžiku sepření stran a mimoto nahradit škody, následovaly-li jaké.

STAŤ III.

Instance sporu.

Kán. 1732.

Instance začíná sepřením stran; končí pak všemi způsoby, jimiž se ukončuje soudní řízení, ale může být i dřív nejen přerušena, nýbrž také skončena ať zahlazením, ať vzdáním.

Kán. 1733.

Zemře-li sporná strana anebo změní-li stav anebo pozbude-li úřadu, v jehož zájmu jedná:

1. Aniž dosud došlo k uzávěru záležitosti, přerušuje se instance, dokud dědic zemřelého anebo nástupce neobnoví spor;

2. po uzávěru záležitosti, nepřerušuje se instance, ale soudce musí přikročit k dalšímu jednání až po obeslání prokurátora, je-li zúčastněn, jinak dědice zemřelého nebo nástupce.

Kán. 1734.

Je-li rozepře o to, kterému z duchovních, jsoucích ve sporu, náleží právo na obročí, a zemře-li za sepřenosti jeden z nich anebo vzdá-li se obročí, nepřerušuje se instance, nýbrž pokračuje v ní proti zbylému strážce spravedlnosti, aby hájil svobodu obročí nebo kostela, leč by šlo o obročí ordinářem volně udělitelné a ordinář raději volil přiřknout předmět sporu zbylému, jakoby jej byl vysoudil.

Kán. 1735.

Když prokurátor anebo opatrovník pozbude své služby, zůstává instance přerušena tak dlouho, až strana anebo ti, jimž to přísluší, jmenují nového prokurátora nebo opatrovníka anebo prohlásí, že chtějí budoucně jednat sami osobně.

Kán. 1736.

Není-li, aniž tomu brání nějaká překážka, vykonán u soudu první stolice žádný procesní úkon po dva roky anebo v odvolacím stupni po jeden rok, zahlazuje se instance a v druhém případě vchází rozsudek, odvoláním napadený, v moc práva.

Kán. 1737.

Zahlazení nastává již mocí práva a proti všem, též nezletilým nebo jiným, kdož jsou postaveni nezletilým naroveň, a musí být namítáno také z úřední moci, s výhradou práva postihu o náhradu škody proti poručníkům, správcům a prokurátorům, kteří nedokáží, že to nezavinili.

Kán. 1738.

Zahlazení maří akta o řízení, nikoli však akta o záležitosti; ano tato mohou mít účinnost také v další instanci, jen když tato vzejde mezi týmiž osobami a o téže věci; ale pokud jde o cizí osoby, mají jen moc průvodních prostředků.

Kán. 1739.

V případě zahlazení ať si každá ze sporných stran hradí sama útraty zahlazeného soudního řízení, jež způsobila.

Kán. 1740.

§ 1. Za kteréhokoli stavu a stupně soudního řízení se žalobce může vzdát instance; rovněž se i žalobce i žalovaný může vzdát buď všech buď jen některých akt řízení.

§ 2. Aby vzdání bylo platné, je třeba, aby bylo provedeno písemně, a musí být podepsáno stranou nebo jejím prokurátorem, avšak vybaveným k tomu zvláštním příkazem, sděleno druhé straně a jí přijato nebo aspoň nenapadeno a připuštěno soudcem.

Kán. 1741.

Bylo-li připuštěno, způsobuje, pokud jde o akta, jichž se týká vzdání, tytéž účinky jako zahlazení instance; a zavazuje vzdávajícího se k zaplacení nákladů za akta, jichž se týká vzdání.

STAŤ IX.

Výslech stran v soudním řízení.

Kán. 1742.

§ 1. Soudce musí vyslýchat strany, aby vyšetřil pravdu o skutečnosti, která má být ve veřejném zájmu postavena mimo pochybnost.

§ 2. V ostatních případech může vyslýchat jednu ze sporných stran nejen k žádosti druhé strany, nýbrž také z úřední moci, kdykoli jde o objasnění zapojeného důkazu.

§ 3. Soudce může konat výslech stran v kterémkoli stavu soudního řízení před uzávěrem v záležitosti; po uzávěru v záležitosti platí předpis kán. 1861.

Kán. 1743.

§ 1. Soudci pravoplatně vyslýchajícímu jsou strany povinny odpovídat a přiznat pravdu, leč by šlo o trestný čin jimi spáchaný.

§ 2. Odmítá-li strana, pravoplatně vyslýchaná, odpovídat, přísluší soudci posoudit, jak se má toto odmítnutí hodnotit, zda je oprávněné či má být kladeno naroveň doznání či nikoli.

§ 3. Jestliže strana, která je povinna odpovídat, neoprávněně odmítne odpovědět anebo jestliže se po odpovědi usvědčí ze lži, budiž potrestána vyloučením z legitimních církevních úkonů na dobu, kterou stanoví soudce podle věcných okolností; a vykonala-li před odpovědí přísahu, že bude vypovídat pravdu, budiž potrestán laik osobním interdiktem, duchovní pak suspensí.

Kán. 1744.

V trestních záležitostech nesmí soudce uložit obžalovanému přísahu, že bude vypovídat pravdu; v sporných ji musí požadovat od stran, kdykoli přichází v úvahu veřejné blaho; v jiných může podle své rozumnosti.

Kán. 1745.

§ 1. Jak žalobce tak žalovaný vzájemně, tak také strážce spravedlnosti a obhájce svazku mohou soudci předložit články či dotazy, podle nichž má být strana vyslýchána a jež se obecně zovou posice.

§ 2. Pro vypracování posic, jich připuštění a předložení straně platí přiměřeně pravidla, jež jsou stanovena v kán. 1773 - 1781.

Kán. 1746.

K vykonání přísahy nebo k odpovídání při výslechu musejí se strany dostavit před soudce osobně, s výjimkou těch, o nichž se zmiňuje kán. 1770, § 2, body 1. a 2.

STAŤ X.

Důkazy.

Kán. 1747.

Důkazu nepotřebují:

1. Notorické skutečnosti, podle předpisu kán. 2197, body 2. a 3.;

2. skutečnosti, jež předpokládá sám zákon;

3. skutečnosti, jednou ze sporných stran tvrzené a druhou připuštěné, leč by právo nebo soudce přecejen požadoval důkazu.

Kán. 1748.

§ 1. Břímě dokazovat přísluší tomu, kdo tvrdí.

§ 2. Nedokazuje-li žalobce, je žalovaný osvobozen.

Kán. 1749.

Soudce nesmí připustit důkazy, které budí dojem, že jsou navrhovány k zdržení soudního řízení, jako výslech svědka velmi vzdáleného nebo jehož řádné bydliště je neznámé, nebo nahlédnutí do listiny, kterou nelze brzy získat, leč by se tyto důkazy zdály být nutné, protože jiných není anebo jsou nedostačující.

Hlava I.
Doznání stran.

Kán. 1750.

Soudním doznáním zove se tvrzení o nějaké skutečnosti, učiněné písemně anebo ústně před soudcem jednou stranou ve vlastní neprospěch a ve prospěch odpůrce, ať z vlastního popudu, ať při výslechu soudcově.

Kán. 1751.

Jde-li o nějakou soukromou věc a nepřichází-li v úvahu veřejné blaho, zprošťuje soudní doznání jedné strany druhou stranu břemena dokazovat, jen když bylo to doznání učiněno svobodně a s rozmyslem.

Kán. 1752.

Strana, která něco soudně doznala, nemůže odvolat své doznání, leč by to učinila neprodleně anebo dokázala, že to doznání buď postrádá podmínek uvedených v kán. 1750 anebo že nutno je přičíst skutkovému omylu.

Kán. 1753.

Doznání, ať písemné, ať ústní, učiněné mimo soudní řízení samotnému odpůrci anebo jiným osobám, zove se mimosoudní; a bylo-li uplatněno u soudu, přísluší soudci posoudit po zvážení všech věcných okolností, jak má být hodnoceno.

Hlava II.
Svědci a svědecké výpovědi.

Kán. 1754.

Důkaz pomocí svědků se připouští ve všech záležitostech, avšak pod vedením soudce, podle způsobu vytyčeného v kánonech, které následují.

Kán. 1755.

§ 1. Svědkové musejí soudci, pravoplatně vyslýchajícímu, odpovídat a doznat pravdu.

§ 2. S výhradou předpisu kán. 1757, § 3, bod 2. jsou z této povinnosti vyňati:

1. Faráři a jiní kněží, pokud jde o to, co jim bylo sděleno se zřetelem k jejich posvátnému úřadu mimo svátostnou zpověď; světští úředníci, lékaři, porodní báby, advokáti, notáři a jiní, kdož jsou vázáni úředním tajemstvím i jen se zřetelem k udělení rady, pokud jde o věci podléhající tomuto tajemství;

2. kdo se obává, že z jeho svědectví jemu nebo jeho příbuzným nebo sešvagřeným v kterémkoli stupni přímé linie a v prvním stupni pobočné linie vzejde bezectnost, nebezpečné útrapy nebo jiná velmi vážná zla.

§ 3. Svědkové, kteří tvrdí soudci pravoplatně vyslýchajícímu vědomě nepravdu anebo zatajují pravdu, budtež potrestáni podle předpisu kán. 1743, § 3; a týmž trestem budtež potrestáni všichni, kdož se opováží svést svědka nebo znalce dary, sliby anebo jakýmkoli jiným způsobem k vydání křivého svědectví anebo k zatajení pravdy.

Čl. I. - Kdo může být svědkem.

Kán. 1756.

Všichni mohou být svědky, pokud je právo výslovně nevylučuje buď zcela, buď zčásti.

Kán. 1757.

§ 1. Jako nevhodní složit svědectví se vylučují nedospělí a slabomyslní.

§ 2. Jako podezřelí:

1. Exkomunikovaní, křivopřísežníci a bezectní, po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku;

2. kdo je tak mravně zpustlý, že není považován za věrohodného;

3. veřejní a vážní nepřátelé strany.

§ 3. Jako nezpůsobilí:

1. Kdo je stranou v záležitosti anebo kdo zastupuje stranu, na příkl. poručník v záležitosti poručence, představený anebo správce v záležitosti své pospolitosti anebo zbožného nadání, jehož jménem vystupuje u soudu, soudce nebo jeho pomocníci, advokát a jiní, kdož jsou nebo byli stranám nápomocni v téže záležitosti;

2. kněží, pokud jde o všechno to, co se dověděli v důsledku svátostné zpovědi, i když byli zbaveni pouta tajemství; ba nemůže se přijmout ani jako náznak pravdy to, co kdokoliv a jakýmkoli způsobem uslyšel u příležitosti zpovědi;

3. manžel v záležitosti svého manžela, příbuzný a sešvagřený v záležitosti svého příbuzného nebo sešvagřeného v kterémkoli stupni přímé linie a v prvním stupni pobočné linie, leč by šlo o záležitosti týkající se světského anebo církevního stavu osoby, jehož zjištění je jinou cestou nemožné a s hlediska veřejného blaha nutné.

Kán. 1758.

Nevhodné a podezřelé bude možno slyšet mocí dekretu soudcova, jímž se to prohlašuje za prospěšné, ale jejich svědectví bude platit toliko co náznak a důkazní pomůcka a zpravidla budtež slyšeni ne pod přísahou.

Čl. II. - Kdo může vést a vyloučit svědky, jakým způsobem a v jakém počtu.

Kán. 1759.

§ 1. Svědky vedou strany.

§ 2. Může je vést též správce spravedlnosti a obhájce svazku, jestliže je to v zájmu záležitosti.

§ 3. Ale i soudce může vést svědky z úřední moci, kdykoli jde o nezletilé anebo jiné, kdož jsou postaveni nezletilým naroven, a vůbec kdykoli toho vyžaduje veřejné blaho.

§ 4. Strana, která vedla svědka, může se vzdát jeho výslechu; ale odpůrce může požadovat, aby svědek byl podroben výslechu vzdor tomuto vzdání.

Kán. 1760.

§ 1. Dostaví-li se kdo sám od sebe, aby vydal svědectví, bude soudce moci jeho svědectví připustit nebo odmítnout podle toho, jak to uzná za prospěšné.

§ 2. Musí však odmítnout svědka, který se nabídl sám od sebe, má-li za to, že se dostavil, aby zdržoval soudní řízení nebo jakýmkoli způsobem škodil spravedlnosti a pravdě.

Kán. 1761.

§ 1. Požaduje-li se důkaz pomocí svědků, uvedou se soudu jejich jména a řádné bydliště; mimoto se předloží posice či důkazní články, podle nichž mají být svědkové vyslýcháni.

§ 2. Nevyhoví-li se tomu ani během zahlazující lhůty stanovené soudcem, považuje se požadavek za opuštěný.

Kán. 1762.

Soudce má právo i povinnost omezit přílišné množství svědků.

Kán. 1763.

Strany si musejí navzájem sdělit jména svědků, dřív než se zahájí jich výslech, anebo, není-li to podle rozumného uvážení soudcova možné bez vážné obtíže, aspoň před sdělením svědectví.

Kán. 1764.

§ 1. S výhradou předpisu kán. 1758 se svědkové musejí vyloučit z úřední moci, má-li soudce jasně zjištěno, že je jim zapovězeno vydávat svědectví.

§ 2. Avšak také k žádosti odpůrcově nutno vyloučit svědky, je-li prokázán pádný důvod vyloučení, kteréžto vyloučení se zove odmítnutí osoby svědka.

§ 3. Ačkoli může strana odmítnout výpovědi svědka, jejž vedla sama, nesmí odmítnout osobu toho svědka, leč by se objevil nový důvod odmítnutí.

§ 4. Odmítnutí svědka se musí stát do tří dnů po té, co byla straně sdělena jména svědků, a později učiněné se nesmí připustit, leč by strana prokázala nebo aspoň stvrdila přísahou, že jí vadnost svědka nebyla dříve známa.

§ 5. Nechť však soudce ponechá jednání o odmítnutí na konec sporu, leč by proti svědkovi směřovala právní domněnka anebo vadnost byla notorická nebo by ji bylo možno dokázat hned a snadno nebo by později nešla dokázat.

Kán. 1765

Obeslání svědků děje se služebním výkonem soudcovým pomocí dekretu a nutno je sdělit svědkům podle předpisu kán. 1715 - 1723.

Kán. 1766.

§ 1. Řádně obeslaný svědek musí uposlechnout anebo sdělit soudci důvod, proč se nemůže dostavit.

§ 2. Nepovolného svědka, který se totiž nedostavil bez pravoplatného důvodu, anebo, třebas se dostavil, odmítá odpovídat nebo vykonat přísahu nebo podepsat svědeckou výpověď, může soudce stihat přiměřenými tresty a mimoto potrestat podle výše škody, vzešlé stranám v důsledku jeho neuposlechnutí.

Čl. III. - Přísaha svědků.

Kán. 1767.

§ 1. Dřív než svědek vydá svědectví, musí vykonat přísahu, že bude vypovídat úplnou pravdu a nic než pravdu s výhradou předpisu kán. 1758.

§ 2. Strany nebo jejich prokurátoři mohou být přítomni výkonu přísahy svědků, s výhradou předpisu kán. 1763.

§ 3. Jde-li o ryze soukromé právo stran, bude možno za souhlasu obou stran prominout svědkům přísahu.

§ 4. Ale také když se od svědka nepožaduje přísaha, připomene soudce svědkovi vážnou povinnost, jíž je vždy vázán vypovídat pravdu.

Kán. 1768.

I když vykonali svědkové přísahu, že budou vypovídat pravdu, budou moci podle rozumného uvážení soudcova být po skončení výslechu přinuceni k přísaze o pravdivosti výpovědí ať již pokud se týká všech článků posic, ať jen některých, kdykoli se zdá, že toho vyžaduje vážnost věci a okolnosti podané svědecké výpovědi.

Kán. 1769.

Svědkové mohou být přinuceni také přísahou k zachování tajemství o předložených otázkách a odpovědích daných na otázky až do zveřejnění akt a příloh; ba dokonce trvale podle předpisu kán. 1623, § 3.

Čl. IV. - Výslech svědků.

Kán. 1770.

§ 1. Svědky nutno podrobit výslechu přímo v sídle soudu.

§ 2. Z tohoto všeobecného pravidla jsou vyňati:

1. Kardinálové S. Ř. C., biskupové a význačné osoby, které jsou podle práva svého státu vyňaty z povinnosti dostavit se před soudce k vydání svědectví; ti všichni si mohou sami zvolit místo k vydání svědectví a musejí to místo sdělit soudci;

2. kdo se nemůže dostavit do sídla soudu pro nemoc nebo jinou tělesnou nebo duševní překážku nebo pro způsob života, jako řádové řeholnice; toho nutno vyslechnout doma;

3. kdo dlí mimo diecési a nemůže se bez vážné újmy vrátit do diecése a dostavit do sídla soudu; toho vyslechne podle předpisu kán. 1570, § 2 soud místa, kde se zdržuje, dle otázek a pokynů, zaslaných soudcem té záležitosti;

4. kdo se sice zdržuje v diecési, ale v místech tak vzdálených od sídla soudu, že se bez vážných nákladů ani nemůže on dostavit k soudci ani soudce k němu. V tomto případě musí soudce ustanovit některého nejbližšího kněze, spolehlivého a vhodného, aby s pomocí někoho, kdo vykonává službu aktuára, provedl výslech těchto svědků, a zaslat rovněž jemu otázky, jež má položit, a dát mu vhodné pokyny.

Kán. 1771.

Výslechu svědků smějí být přítomny strany, jen když uzná soudce, že mají být připuštěny.

Kán. 1772.

§ 1. Každého svědka nutno vyslechnout zvlášť.

§ 2. Je však ponecháno rozumnému uvážení soudcovu postavit svědky po vydání svědectví navzájem anebo se stranou tváří v tvář či, obecně, je konfrontovat.

§ 3. Bude to však možné, splní-li se současně všechno toto, totiž:

1. Neshodují-li se svědkové navzájem anebo se stranou ve věci vážné a dotýkající se podstaty záležitosti;

2. není-li po ruce žádná jiná snazší cesta k odhalení pravdy;

3. není-li se co obávat, že z postavení tváří v tvář vzejde pohoršení nebo svády.

Kán. 1773.

§ 1. Výslech koná soudce nebo jeho pověřenec anebo auditor a musí mu být přítomen notář.

§ 2. Při výslechu nesmí nikdo jiný klást svědkům otázky než soudce nebo kdo zaujímá místo soudce. Pročež, jsou-li výslechu přítomny strany, strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku a mají-li za to, že nutno položit svědkovi další otázky, musejí je předložit ne svědkovi, nýbrž soudci nebo tomu, kdo zaujímá jeho místo, aby je kladl on sám.

Kán. 1774.

Svědek má být nejprve tázán nejen na obecné osobní poměry, to jest na jméno, příjmení, rodiště, věk, náboženství, postavení a řádné bydliště, ale také na to, jaký má vztah k stranám v záležitosti; pak nutno klást otázky, jež se týkají přímo záležitosti, a pátrat, odkud a jak se dověděl o tom, co tvrdí.

Kán. 1775.

Otázky musejí být stručné, nesmějí obsahovat současně víc věcí, nesmějí být úskočné, ne lstivé, nesmějí napovídat odpověď, musejí být vzdáleny urážce kohokoliv a musejí souviset se záležitostí, jež se projednává.

Kán. 1776.

§ 1. Otázky se nesmějí sdělit svědkům předem.

§ 2. Avšak jestliže to, co má být dosvědčeno, je tak vzdáleno paměti, že by mohlo být tvrzeno s jistotou, nebylo-li by dříve oživeno, bude moci soudce uvědomit svědka o některých věcech předem, má-li za to, že se to může stát bez nebezpečí.

Kán. 1777.

Nechť svědkové podávají svědectví ústně, a nesmějí číst psané, leč by šlo o číslo a výpočty; tu totiž budou moci použít záznamů, jež si přinesli sebou.

Kán. 1778.

Odpověď sepíše aktuár neprodleně nejen pokud jde o podstatu, nýbrž také o samotná slova vydaného svědectví, leč by se soudce se zřetelem k nepatrnosti záležitosti spokojil se zaznamenáním pouhé podstáty výpovědi.

Kán. 1779.

Aktuár podotkne v aktech, že byla vykonána, prominuta anebo odmítnuta přísaha, že byly přítomny strany a jiné osoby, že byly z úřední moci připojeny otázky a vůbec vše, co se případně událo pozoruhodného, když byli vyslýcháni svědkové.

Kán. 1780.

§ 1. Dřív než svědek odejde ze soudní síně, musí mu být přečteno, co aktuár sepsal z toho, co svědek ústně dosvědčil, při čemž se tomu svědkovi dá možnost učinit dodatky, škrty, opravy a změny.

§ 2. Posléze musí akt podepsat svědek, soudce a notář.

Kán. 1781.

Třebas byli svědkové již vyslechnuti, bude možno volat je k žádosti strany anebo z úřední moci před zveřejněním akt či svědectví k výslechu znova, považuje-li to soudce za nutné nebo užitečné, avšak jen když tu není nebezpečí jakéhokoli tajného dorozumění nebo úplatku.

Čl. V. - Vyhlášení svědectví a jich odmítnutí.

Kán. 1782.

§ 1. Nebyly-li strany anebo jejich prokurátoři přítomni výslechu, budou moci být svědectví vyhlášena dekretem soudcovým hned po skončení výslechu všech svědků.

§ 2. Ale má-li soudce za to, že to odpovídá povaze věci, bude moci odložit vyhlášení svědectví na dobu, kdy budou skončeny ostatní body důkazů.

Kán. 1783.

Po vyhlášení svědeckých výpovědí:

1. Zaniká možnost odmítnout osobu svědka, s výjimkou případu, o němž se zmiňuje kán. 1764, § 4;

2. ale trvá právo odmítnout svědky, ať s ohledem na způsob výslechu, když se totiž vytýká porušení právních pravidel při konání výslechu, ať s ohledem přímo na svědecké výpovědi, když totiž jsou svědectví napadána pro nepravdivost anebo pro odchylky, rozpor, nejasnost, nedostatek vědomosti a podobné závady.

Kán. 1784.

Soudce svým dekretem odmítnutí zamítne, shledá-li, že spočívá na vratkém základě anebo že bylo učiněno k zdržení soudního řízení.

Kán. 1785.

Připustí-li se soudní řízení o odmítnutí, stanoví soudce žádající straně krátkou lhůtu k důkazu odmítnutí a postupuje pak jako v jiných nahodilých záležitostech.

Kán. 1786.

Po vyhlášení svědeckých výpovědí nesmějí být svědkové, již slyšení, vyšetřováni znovu podle týchž článků ani nesmějí být připuštěni noví svědkové, leč s rozvahou a z vážného důvodu v záležitostech, které nikdy nevcházejí v moc práva; v ostatních záležitostech z důvodu na výsost vážného; a v kterémkoli případě, při zamezení všeho nebezpečí lsti a ovlivnění, po vyslechnutí druhé strany a po vyžádání úsudku strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, jsou-li zúčastněni v soudním řízení; a o tom všem rozhodne soudce svým dekretem.

Čl. VI. - Odškodnění svědků.

Kán. 1787.

§ 1. Svědek má právo žádat náhradu za náklady, které vynaložil za cestu a pobyt v místě soudního řízení, a právo na přiměřené odškodnění za přerušení svého zaměstnání nebo práce.

§ 2. Soudci přísluší, po vyslechnutí strany a svědka, a je-li třeba, také po vyslechnutí znalců, vyměřit odškodnění a náklady, jež mají být hrazeny svědkovi.

Kán. 1788.

Jestliže ten, kdo chce vést svědky, nesloží během propadné lhůty, stanovené soudcem, přiměřeného peněžitého obnosu, o němž se zmiňuje kán. 1909, § 2, budiž posuzován tak, že se vzdal výslechu svědků.

Čl. VII. - Průvodnost svědectví.

Kán. 1789.

Při hodnocení svědectví musí soudce mít na zřeteli:

1. Jaké je postavení osoby či jaká je její vážnost, zda svědek vyniká nějakou hodností;

2. zda skládá svědectví z vlastního vědomí, zejména z vlastního vidění a slyšení, či z domnění, z veřejného mínění anebo ze slyšení od jiných;

3. zda svědek je stálý a setrvává pevně na svých výpovědích; či je vrtkavý, nejistý nebo kolísavý;

4. konečně zda má spolusvědky či je sám.

Kán. 1790.

Rozcházejí-li se svědkové mezi sebou, soudce přesně zváží, zda jimi vydaná svědectví si navzájem odporují či se tolik od sebe odchylují nebo se podporují.

Kán. 1791.

§ 1. Výpověď jednoho svědka požívá plné průvodnosti jen, jde-li o kvalifikovaného svědka, který vypovídá o věcech vykonaných z úřední povinnosti.

§ 2. Skládají-li svědectví u soudu pod přísahou dvě nebo tři osoby prosté vší námitky, setrvávající pevně na svých výpovědích, o nějaké věci nebo skutečnosti z vlastního vědomí, považuje se důkaz za dostačující; leč by v některé záležitosti soudce považoval plnější důkaz za nutný pro na výsost velkou vážnost věci nebo pro náznaky, jež vzbuzují nějakou pochybnost o pravdivosti tvrzené věci.

Hlava III.

Znalci.

Kán. 1792.

Nutno užít pomoci znalců, kdykoli se podle předpisu práva nebo soudce vyžaduje jejich výslechu a posudku k potvrzení některé skutečnosti nebo k poznání pravé povahy některé věci.

Kán. 1793.

§ 1. Zvolit nebo označit znalce přísluší soudci.

§ 2. Toto označení může soudce učinit v ryze soukromých záležitostech k žádosti obou stran nebo třebas jedné z obou, ale za souhlasu druhé strany; v záležitostech pak, týkajících se veřejného blaha, po vyslechnutí strážce spravedlnosti anebo obhájce svazku.

§ 3. Je zůstaveno rozumnému uvážení soudcovu zvolit, podle povahy záležitosti a obtížnosti věci, jednoho nebo více znalců, leč by sám zákon vytyčoval počet znalců.

Kán. 1794.

Je úkolem znalců vypracovat své dobrozdání podle zákonů pravdy a spravedlnosti, při čemž nemají ani tvrdit nesprávnost ani zatajovat pravdivost; proviní-li se proti tomu, potrestají se podle předpisu kán. 1743, § 3.

Kán. 1795.

§ 1. K službě znalce se vyberou, za jinak stejných okolností, ti, kdož byli rozhodnutím příslušného úřadu uznáni za vhodné.

§ 2. Kdo je podle předpisu kán. 1757 vyloučen složit svědectví, nemůže být přibrán ani k úřadu znalců.

Kán. 1796.

§ 1. I znalci mohou být odmítnuti z týchž důvodů jako svědkové.

§ 2. Soudce prohlásí svým dekretem, zda se má odmítnutí připustit či nikoli, a připustí-li odmítnutí, dosadí na místo odmítnutého znalce jiného.

Kán. 1797.

§ 1. Když znalci vykonají přísahu o svědomitém plnění své služby, má se za to, že svěřenou službu převzali.

§ 2. Strany mohou být přítomny nejen při vykonání přísahy, nýbrž také při provádění služby svěřené znalci, leč by jinak vyžadovala povaha věci nebo slušnost anebo jinak stanovil zákon nebo soudce.

Kán. 1798.

Jestliže znalci po vykonání přísahy během vytyčené doby neuposlechnou příkazu anebo se bez pádného důvodu vyhýbají jeho provedení, jsou povinni nahradit škodu.

Kán. 1799.

§ 1. Soudce určí svým dekretem, se zřetelem k případným přednesům stran, všechny a jednotlivé body, jimiž se má obírat činnost znalce.

§ 2. Lhůtu, během níž má být provedeno zkoumání a podán posudek, může soudce vytyčit a také po vyslechnutí stran prodloužit, považuje-li to za nutné nebo příhodné.

Kán. 1800.

§ 1. Je-li pochybnost o tom, kdo je původcem nějakého písma, odevzdá soudce, mimo nařízenou písemnost, znal-

cům k návrhu stran písemnosti, s nimiž má být ono písmo zkoumáno a porovnáno.

§ 2. Neshodují-li se strany v tom, které písemnosti mají být vzájemně porovnány, vybere soudce k porovnání ty písemnosti, které strana sama uznala při jiné příležitosti anebo které naříčený původce v odpor vzaté písemnosti napsal jako veřejná osoba a které jsou uloženy v archivech nebo jiné veřejné listovně; anebo vybere jeho podpisy, o nichž je na základě ověření notáře nebo veřejné osoby jisto, že byly učiněny před nimi.

§ 3. Jestliže pak písemnosti, určené stranami a soudcem k porovnání, podle úsudku znalců ke zkoumání nestačí a ten, komu se přičítá v odpor vzatá písemnost, žije, obešle jej soudce k návrhu strany anebo třebas z úřední moci, aby vlastní rukou před soudcem nebo jeho pověřencem napsal, cokoli mu znalci, sám soudce nebo jeho pověřenec nadiktují.

§ 4. Odmítnutí psát, nebyl-li prokázán pravoplatný důvod odmítnutí, se považuje za doznání pravosti v odpor vzaté písemnosti, na újmu odmítajícího.

Kán. 1801.

§ 1. Znalci mohou podat svůj posudek buď písemně, buď ústně před soudcem; ale podává-li se posudek ústně, musí jej ihned notář vyhotovit písemně a znalci podepsat.

§ 2. Avšak znalec, zejména když podal svůj nález písemně, může být soudcem povolán, aby podal výklady, jež se nadto zdají být nutnými.

§ 3. Znalci musejí zřetelně uvést, jakou cestou a způsobem postupovali při provádění jim svěřené služby a o které důkazní důvody hlavně se opírá jimi podaný nález.

Kán. 1802.

Každý znalec vyhotoví svou zprávu odděleně od ostatních, leč by soudce, neodporuje-li tomu zákon, nakázal pořídit jednu zprávu s podpisy jednotlivých znalců; a stane-li se to, zaznamenají se pečlivě případné odchylky nálezů.

Kán. 1803.

§ 1. Neshodují-li se znalci navzájem, je soudci dovoleno buď vyžádat si vyjádření zkušenějšího znalce o zprávách od dřívějších znalců, buď přibrat zcela nové znalce.

§ 2. Totéž oprávnění má soudce, kdykoli znalci po zvolení upadnou do zaujatosti nebo se shledá, že na tu službu nestačí a že jsou pro ni nevhodní.

Kán. 1804.

§ 1. Ať soudce pozorně zváží nejen úsudky znalců, třebas souhlasné, nýbrž též ostatní okolnosti záležitosti.

§ 2. Když vydává počet ze svého rozhodnutí, musí uvést, které důkazní důvody jej pohnuly, aby buď připustil buď odmítl úsudky znalců.

Kán. 1805.

Soudce musí vyměřit podle spravedlnosti a slušnosti útraty znalců a jejich odměny, maje na zřeteli i přijatý obyčej jednotlivého místa, s výhradou práva rekursu podle předpisu kán. 1913, § 1.

Hlava IV.

Soudcovské přistoupení a ohledání.

Kán. 1806.

Považuje-li soudce za nutné přistoupit k místu rozepře a ohledat přímo spornou věc, ať to stanoví dekretem, jímž po vyslechnutí stran stručně načrtne, co nutno vykonat při přistoupení.

Kán. 1807.

Soudce může provést ohledání buď sám osobně, buď skrze auditora anebo pověřeného soudce.

Kán. 1808.

§ 1. Ohledávaje věc nebo místo může soudce přibrat znalce, zdá-li se jejich pomoc být nutná nebo užitečná.

§ 2. Přiberou-li se znalci, platí, nakolik je to možné, předpisy kán. 1793 - 1805.

Kán. 1809.

Má-li soudce za to, že je nutno se velmi obávat nebezpečí hádky nebo zmatku, bude moci zapovědět stranám nebo jejich advokátům zúčastnit se soudcovského ohledání.

Kán. 1810.

Soudce může svědky, ať předvolané z úřední moci, ať stranami před ohledáním řádně vedené, podrobit výslechu přímo při soudcovském přistoupení, zdá-li se to být radno k plnějšímu důkazu anebo k odstranění pochybností, pro které se muselo nařídit ohledání.

Kán. 1811.

§ 1. Ať notář dbá pečlivě o to, aby bylo z akt patrno, v který den a hodinu bylo učiněno ohledání, které osoby byly přítomny, co bylo při ohledání buď řečeno, buď provedeno, buď soudcem rozhodnuto.

§ 2. Listiny o provedení ohledání podepíše i soudce i notář.

Hlava V.

Důkaz pomocí listin.

Čl. I. - Povaha a průvodnost listin.

Kán. 1812.

V kterémkoli druhu soudního řízení se připouští důkaz písemnostmi, jak veřejnými, tak soukromými.

Kán. 1813.

§ 1. Hlavní veřejné církevní písemnosti jsou:

1. Akta Nejvyššího Velekněze, římské kurie a ordinářů, vyhotovené úřední formou při výkonu jejich služeb, a rovněž úřední výtahy z těchto akt, dané jimi nebo jejich notáři;

2. listiny vyhotovené církevními notáři;

3. církevní soudní akta;

4. zápisy křtu, biřmování, svěcení, řeholní profese, sňatku a úmrtí, jež se nacházejí v matrikách kurie, farnosti nebo řehole, a písemné výtahy, z nich vzaté a vyhotovené faráři, ordináři nebo církevními notáři, anebo jich úřední opisy;

§ 2. Světské veřejné písemnosti jsou ty, jež jsou podle zákonů jednotlivého místa po právu považovány za veřejné.

§ 3. Dopisy, smlouvy, závěti a jakákoli písma, vyhotovená soukromými osobami, se počítají k soukromým písemnostem.

Kán. 1814.

Veřejné písemnosti, ať církevní, ať světské, se pokládají za pravé, pokud není zřejmými důkaznými důvody prokázán opak.

Kán. 1815.

Uznání nebo popření písemnosti možno uplatnit u soudu jak nahodile, tak na způsob hlavní záležitosti.

Kán. 1816.

Průvodnost veřejných listin se vztahuje na to, co je v nich tvrzeno přímo a hlavně.

Kán. 1817.

Soukromá písemnost, ať uznaná stranou, ať shledaná soudcem za správnou, svědčí proti svému původci nebo podpisovateli a proti jejich právním nástupcům zrovna tak jako mimosoudní doznání; ale nemá o sobě důkazní moci proti třetím osobám.

Kán. 1818.

Projevují-li se v písemnostech výmazy, opravy, vsuvky nebo jiné závady, přísluší soudci posoudit, zda a jak se mají hodnotit takovéto písemnosti.

Čl. II. - Přednesení písemností a žaloba o jich předložení.

Kán. 1819.

Písemnosti mají u soudu důkazní moc jen, jsou-li původní anebo předloženy v úředním stejnopise a uloženy v soudní kanceláři, s výjimkou veřejnoprávních písemností, jako jsou na příkl. řádně vyhlášené zákony.

Kán. 1820.

Písemnosti nutno v úřední formě předložit a uložit u soudu, aby je mohl zkoumat soudce a protistrana.

Kán. 1821.

§ 1. Vzbudí-li se pochybnost o tom, zda je stejnopis opsán věrně či nikoli, může soudce nařídit k návrhu strany nebo také z úřední moci, aby byla předložena přímo písemnost, z níž je vzat stejnopis.

§ 2. Jestliže je to buď nemožné, buď značně obtížné, může soudce pověřit auditora anebo požádat místního ordináře, aby prozkoumal a srovnal písemnost, při čemž určí, v kterých bodech a jak se má vykonat srovnání; mohou pak při srovnání být přítomny obě strany.

Kán. 1822.

U společných písemností nebo těch, které pojednávají o společné věci, jako u závětí a listin, jež se týkají nástupnictví, rozdělení majetku, smluv a jiných takových věcí, o nichž je rozepře mezi stranami, může kterákoli ze sporných stran požadovat, aby je u soudu předložila ta strana, o níž se praví, že je má.

Kán. 1823.

§ 1. Nikdo však není povinen předložit písemnosti, třebas společné, jež nemohou být zpřístupněny bez nebezpečí škody podle předpisu kán. 1755, § 2, bod 2. anebo bez nebezpečí porušení tajemství, které má být zachováno.

§ 2. Avšak možno-li vypsat aspoň částku písemnosti, na jejímž přednesení záleží, a předložit ji v stejnopise beze zmíněných škod, může soudce nařídit, aby ta částka byla předložena.

Kán. 1824.

§ 1. Odmítá-li strana předložit písemnost, která má po právu být přednesena a o které se říká, že ji strana má, nechť soudce, žádá-li to druhá strana, a, třeba-li, po vyslechnutí strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, stanoví mezitímním rozsudkem, zda a jak má být vykonáno předložení této písemnosti.

§ 2. Odmítá-li strana poslechnout, přísluší soudci posoudit, jak se má hodnotit toto odmítnutí.

§ 3. A popírá-li pak strana, že má písemnost, bude ji soudce moci podrobit výslechu a přimět k vykonání přísahy o té věci.

Hlava VI.

Domněnky.

Kán. 1825.

§ 1. Domněnka je pravděpodobný dohad o nejisté věci; a je jednak právní, kterou stanoví přímo zákon; jednak lidská, kterou nanáší soudce.

§ 2. Právní domněnka je jednak prostě právní, jednak nevývratná.

Kán. 1826.

Proti prostě právní domněnce se připouští jak přímý tak nepřímý důkaz; proti nevývratné právní domněnce jen nepřímý, to jest proti skutečnosti, která je podkladem domněnky.

Kán. 1827.

Kdo má pro sebe právní domněnku, je prost břemene dokazovat, a to pak připadá protistraně; nepodá-li tato důkazu, musí být vydán rozsudek ve prospěch strany, pro kterou svědčí domněnka.

Kán. 1828.

Domněnky, jež nestanoví právo, smí soudce nanést jen z jisté a určité skutečnosti, která přímo souvisí s tou, o níž je rozepře.

Hlava VII.

Přísaha stran.

Kán. 1829.

Je-li důkaz jen poloplný a nezbývá-li již jiných důkazních prostředků a jestliže soudce buď nařídí buď připustí přísahu k doplnění důkazů, zove se tato přísaha doplňovací.

Kán. 1830.

§ 1. Tato přísaha se hodí hlavně tehdy, když nelze jinak zjistit okolnosti, které se týkají občanského nebo církevního stavu osoby.

§ 2. Ale soudce nechť od ní upustí jak v trestních tak ve sporných záležitostech, jde-li o právo nebo věc vysoké ceny anebo o skutečnost nesmírného významu anebo jestliže právo, věc nebo skutečnost se netýká osoby, jíž by se měla uložit přísaha.

§ 3. Možno však tuto přísahu uložit ať z úřední moci, ať k návrhu druhé strany nebo strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, jsou-li zúčastněni v soudním řízení.

§ 4. Zpravidla nechť se uloží tomu, kdo má plnější důkazy.

§ 5. Avšak přísluší soudci stanovit dekretem, zda a kdy tu jsou okolnosti, pro které se má uložit doplňovací přísaha.

Kán. 1831.

§ 1. Strana, jíž se ukládá doplňovací přísaha ve věcech, které se netýkají jejího občanského nebo církevního stavu, může ji z pádného důvodu odmítnout nebo vrátit protistraně.

§ 2. Přísluší pak soudci posoudit, jak se má hodnotit toto odmítnutí, zda je oprávněné či spíše se rovná doznání.

§ 3. Doplňovací přísahu, kterou vykonala jedna strana, může druhá strana napadat.

Kán. 1832.

Je-li zjištěno právo na náhradu škody, ale nelze-li s jistotou ocenit výši škody, může soudce straně, která utrpěla škodu, uložit přísahu, která se zove oceňovací.

Kán. 1833.

Při uložení oceňovací přísahy:

1. Vyzve soudce stranu, která utrpěla škodu, aby pod svatostí přísahy označila věci jí odňaté nebo ze zlého úmyslu zničené a aby uvedla jejich cenu a hodnotu podle svého přibližného odhadu.

2. Zdá-li se být odhadní obnos soudci příliš vysoký, uvede jej na patřičnou míru, maje na zřeteli všechny praxí osvědčené náznaky a důkazní důvody, při čemž, je-li třeba, přibere také znalce, aby bylo tím více vyhověno pravdě a spravedlnosti.

Kán. 1834.

§ 1. Nejen před zahájením sporu se mohou strany dohodnout, aby rozepře byla pomocí přísahy, vykonané jednou ze stran, rozhodnuta smírem, ale též za sepřenosti a v kterémkoli okamžiku a stavu sporu může jedna strana, se schválením soudcovým, nabídnout druhé straně přísahu s tou podmínkou, že ať hlavní ať nahodilá otázka má být považována za rozhodnutou podle přísahy.

§ 2. Přísaha toho druhu se zove rozhodovací.

Kán. 1835.

Rozhodovací přísaha se může nabídnout pouze:

1. O věci, při níž se připouští ustoupení a smír a která nemá přílišného významu nebo ceny pro sporné strany;

2. někým, kdo může ustoupit nebo se smířit;

3. někomu, kdo může ustoupit nebo se smířit a kdo zároveň pro sebe nemá plného důkazu;

4. o tom, že prostě ví o skutečnosti anebo že zná skutečnost, která se přímo týká toho, jemuž se nabízí přísaha.

Kán. 1836.

§ 1. Tuto přísahu může strana, která ji nabídla, odvolat, pokud nebyla vykonána, a protistrana ji může přijmout a vykonat nebo ne anebo ji vrátit odpůrci.

§ 2. Vykonáním přísahy je sporná otázka vyřízena podle přísežné formule, zrovna tak, jakoby bylo nastalo soudní ustoupení anebo smír.

§ 3. Odmítne-li se přísaha a nevrátí-li se odpůrci, přísluší soudci posoudit, jak se má hodnotit odmítnutí, zda spočívá na pádných důvodech či se spíše rovná doznání.

§ 4. Vrátí-li se odpůrci, musí ji vykonat, jinak prohrává.

§ 5. K tomu, aby mohla být přísaha vrácena odpůrci, je zapotřebí, aby tu byly tytéž podmínky, jichž se vyžaduje k jejímu nabídnutí a aby přistoupila táž přísluha soudcova.

STAŤ XI.

Nahodilé záležitosti.

Kán. 1837.

Nahodilá záležitost je tu, kdykoli po zahájení soudního řízení aspoň obesláním jedna ze stran anebo strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, jsou-li zúčastnění v soudním řízení, vznese otázku, která, třebas není výslovně obsažena v žalobním spisu, souvisí nicméně se záležitostí tak, že musí zpravidla být rozhodnuta před hlavní otázkou.

Kán. 1838.

Nahodilá záležitost se vznáší buď ústně, buď pomocí spisu, při čemž se uvede souvislost, která trvá mezi ní a hlavní záležitostí, a se zachovají, nakolik u ní bude možno, pravidla stanovená v kán. 1706 - 1725.

Kán. 1839.

Když soudce dostane spis nebo ústní žádost, ať u sebe uváží po vyslechnutí stran, a třeba-li, po vyslechnutí strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, zda vznesená nahodilá otázka je bezvýznamná a vyvolaná jedině k zdržení hlavního soudního řízení; a rovněž, zda nahodilá záležitost má tu povahu a je s hlavní záležitostí spojena takovou souvislostí, že musí být rozhodnuta napřed. Je-li tomu tak, ať spis nebo žádost připustí; jinak ať je svým dekretem odmítne.

Kán. 1840.

§ 1. Soudce posoudí se zřetelem k povaze a vážnosti věci, zda nahodilá otázka, která je uplatňována, má být rozhodnuta při zachování formy soudního řízení či pouhým dekretem.

§ 2. Má-li se nahodilá záležitost rozhodnout soudně, platí, nakolik to bude u ní možné, pravidla daná pro řádná soudní řízení; ať však soudce pečuje o to, aby meze lhůt byly co nejkratší.

§ 3. Nepostupuje-li se cestou soudního řízení, pak soudce v dekretu, jímž buď odmítá buď rozhoduje nahodilou otázku, krátce vyloží důvody právní i skutkové povahy, o něž se opírá.

Kán. 1841.

Dřív než se vyřídí hlavní záležitost, může soudce z pádného důvodu opravit anebo odvolat mezitímní rozsudek ať sám od sebe po vyslechnutí stran, ať k návrhu jedné strany po vyslechnutí druhé strany, a vždy po vyžádání úsudku strážce spravedlnosti anebo obhájce svazku, jsou-li zúčastněni.

Hlava I.
Zmeškání.

Kán. 1842.

Obeslaný žalovaný, který se bez pádného důvodu nedostaví k soudu ani sám osobně ani skrze prokurátora, může být prohlášen za zmeškalého.

Kán. 1843.

§ 1. Soudce však může žalovaného prohlásit za zmeškalého jen tehdy, je-li dřív zjištěno:

1. Že pravoplatně vykonané obeslání vešlo anebo aspoň mělo vejít v započitatelném čase ve známost žalovaného;

2. že žalovaný opomenul uvést omluvu své nepřítomnosti anebo neuvedl pádnou.

§ 2. Tyto věci možno prokázat buď novým obesláním žalovaného, učiněným proto, aby, může-li, omluvil své zmeškání, buď jiným způsobem.

Kán. 1844.

§ 1. K návrhu strany nebo strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, jsou-li zúčastněni v soudním řízení, může soudce prohlásit zmeškání žalovaného, a když tak učiní, může při zachování příslušných předpisů postupovat až ke konečnému rozsudku a jeho provedení.

§ 2. Přikročí-li se ke konečnému rozsudku, aniž došlo k sepření stran, smí se rozsudek vztahovat jen na žádosti v žalobním spisu; přikročí-li se k němu po sepření stran, smí se vztahovat přímo na předmět sepření.

Kán. 1845.

§ 1. Ale soudce může též pohrozit církevními tresty, aby zmařil zmeškání žalovaného.

§ 2. A chce-li to učinit, nutno opakovat obeslání žalovaného s pohrůžkou trestů; a i tu je dovoleno buď prohlásit zmeškání, buď po jeho prohlášení uložit tresty jen tehdy, je-li dokázáno, že též toto druhé obeslání prošlo bez výsledku.

Kán. 1846.

Upustí-li žalovaný od zmeškání a dostaví-li se k soudu před rozhodnutím záležitosti, připustí se jeho případné závěry a důkazy; nechť však soudce dbá o to, aby soudní řízení nebylo zlomyslně zavlečeno do příliš dlouhých a zbytečných průtahů.

Kán. 1847.

Po vynesení rozsudku pak může zmeškalý na tom soudci, který vynesl rozsudek, žádat dobrodiní navrácení v předešlý stav, aby se mohl odvolat, avšak ne pouplynutí tří měsíců od doručení tohoto rozsudku, leč by šlo o záležitosti, které nevcházejí v moc práva.

Kán. 1848.

Shora uvedená pravidla platí také tehdy, když žalovaný, byť i vyhověl prvnímu obeslání, se však později, v průběhu soudního řízení, stává zmeškalým.

Kán. 1849.

Nedostaví-li se žalobce v den a hodinu, kdy se žalovaný podle předpisu obsílky ponejprv objeví před soudem, a neuvede-li žádnou omluvu své nepřítomnosti nebo uvede-li nedostačující, obešle jej soudce k žádosti pohnaného zalovaného podruhé; a nepodřídí-li se žalobce novému obeslání nebo opomene-li později zahájit soudní řízení nebo v zahájeném pokračovat, prohlásí jej soudce, žádá-li to pohnaný žalovaný nebo strážce spravedlnosti anebo obhájce svazku, za zmeškalého, při zachování týchž pravidel, jež byla stanovena shora pro zmeškání žalovaného.

Kán. 1850.

§ 1. Zmeškání žalobcovo, prohlášené soudcem, zahlazuje právo téhož žalobce pokračovat ve své instanci.

§ 2. Je však dovoleno strážci spravedlnosti nebo obhájci svazku převzít instanci a pokračovat v ní, kdykoli se zdá, že to vyžaduje veřejné blaho.

§ 3. Žalovanému pak z toho vzchází právo žádat, aby buď mohl volně vyjít ze soudního řízení, buď aby všechny do té doby provedené úkony byly považovány za neplatné, buď aby byl s konečnou platností zproštěn žalobní žádosti žalobcovy, buď aby bylo soudní řízení dovedeno do konce přes nepřítomnost žalobcovu.

Kán. 1851.

§ 1. Kdo, byv prohlášen za zmeškalého, neospravedlní své zmeškání, ať žalobce, ať žalovaný, budiž odsouzen jak k nákladům sporu, jež jsou způsobeny pro jeho zmeškání, tak také, je-li třeba, k náhradě škody ve prospěch druhé strany.

§ 2. Jsou-li zmeškalí jak žalobce tak žalovaný, nesou náklady sporu společnou a nerozdílnou rukou.

Hlava II.
Účast třetí osoby v záležitosti.

Kán. 1852.

§ 1. Toho, kdo má na tom zájem, možno připustit k účasti v případu v kterékoli instanci sporu.

§ 2. Ale aby byl připuštěn, musí předložit soudci před uzávěrem v záležitosti spis, v němž mu krátce vyloží své právo účasti.

§ 3. Kdo se účastní v záležitosti, toho nutno připustit v tom stavu, v němž se nachází záležitost, při čemž se mu přizná krátká a přepadná lhůta k předložení jeho důkazů, dospěla-li záležitost k důkaznímu úseku.

Kán. 1853.

Zdá-li se být účast třetí osoby nutná, musí soudce nařídit účast k žádosti strany nebo třebas z úřední moci.

Hlava III.
Svémocné zásahy za sepřenosti.

Kán. 1854.

Je svémocný zásah, cokoli nového zavádí za sepřenosti buď jedna strana proti druhé, buď sám soudce proti jedné z obou stran nebo oběma stranám proti vůli strany a k její škodě; ať se novota týká látky sporu, avšak s výhradou předpisu kán. 1672 a 1673, ať se týká lhůt přiznaných stranám právem nebo soudcem k výkonu určitých soudních úkonů.

Kán. 1855.

§ 1. Svémocné zásahy jsou neplatné již mocí práva.

§ 2. Přísluší tedy straně, poškozené následkem svémocného zásahu, žaloba o prohlášení jeho neplatnosti.

§ 3. Tuto žalobu nutno vznést přímo u soudce hlavní záležitosti; má-li pak strana, poškozená pro svémocný zásah, soudce za zaujatého, může uplatnit námitku zaujatosti, při níž nutno postupovat podle předpisu kán. 1615.

Kán. 1856.

§ 1. Pokud je otázka o svémocném zásahu nerozhodnuta, zastavuje se zpravidla chod hlavní záležitosti, ale zdá-li se to být soudci vhodnější, možno otázku o svémocném zásahu projednat a rozhodnout spolu s hlavní záležitostí.

§ 2. Otázky o svémocných zasazích nutno co nejrychleji projednat a rozhodnout soudcovým dekretem po vyslechnutí stran a strážce spravedlnosti nebo obhájce svazku, jsou-li tito zúčastněni v soudním řízení.

Kán. 1857.

§ 1. Byl-li svémocný zásah prokázán, musí soudce rozhodnout o jeho odstranění či očištění.

§ 2. Byl-li pak svémocný zásah spáchán násilím nebo podvodem, je ten, kdo se ho dopustil, povinen také náhradou škody vůči poškozené straně.

STAŤ XII.

Zpřístupnění řízení, uzávěr v záležitosti a probrání záležitosti.

Kán. 1858.

Před probráním záležitosti a rozsudkem nutno zpřístupnit všechny důkazy, jež jsou v aktech a jež do té doby zůstaly tajné.

Kán. 1859.

Zpřístupnění řízení se považuje za vykonané, když se stranám a jejich advokátům udělí oprávnění nahlédnout do procesních akt a žádat jich opis.

Kán. 1860.

§ 1. Po splnění všeho, co se vztahuje k přednesení důkazů, nutno přikročit k uzávěru v záležitosti.

§ 2. Tento uzávěr je tu, jakmile buď strany, dotázány soudcem, prohlásí, že nemají co dodat, buď uplyne započitatelná lhůta, stanovená soudcem k předložení důkazů, buď soudce prohlásí, že považuje záležitost za dostatečně objasněnou.

§ 3. O provedení uzávěru v záležitosti, ať nastal kterýmkoli způsobem, vydá soudce dekret.

Kán. 1861.

§ 1. Po uzávěru v záležitosti jsou zapovězeny nové důkazy, leč by šlo o záležitosti, jež nevcházejí nikdy v moc práva, o písemnosti nyní teprve nalezené anebo o svědky, kteří dřív nemohli být vedeni v započitatelné době pro pravoplatnou překážku.

§ 2. Má-li soudce za to, že nutno připustit nové důkazy, rozhodne o tom po vyslechnutí druhé strany, jíž přizná přiměřenou lhůtu, aby mohla prozkoumat nové důkazy a se hájit; jinak je soudní řízení neplatné.

Kán. 1862.

§ 1. Po provedení uzávěru v záležitosti stanoví soudce podle svého rozumného uvážení stranám přiměřenou

lhůtu k jejich obhajobám či připomínkám, jež přednesou ať osobně, ať skrze advokáta.

§ 2. Tuto lhůtu může soudce prodloužit k žádosti jedné strany po vyslechnutí druhé; nebo také za souhlasu obou stran zkrátit.

Kán. 1863.

§ 1. Obhajobu nutno vyhotovit písemně a sepsat zpravidla v tolika stejnopisech, kolik je soudců, aby bylo možno každého soudce podělit jedním stejnopisem.

§ 2. Ale také strážci spravedlnosti a obhájci svazku, jsou-li zúčastněni v soudním řízení, musí být odevzdán stejnopis; mimoto musejí strany navzájem vyměnit stejnopisy.

§ 3. Kdykoli má předseda soudu podle svého rozumného uvážení za nutné a shledá, že je to proveditelné bez přílišného zatížení stran, může přikázat, aby obhajoba byla spolu s hlavními písemnostmi vytištěna a spojena ve svazek, který obsahuje přehled akt a písemností.

§ 4. A v tom případě nechť nařídí, že tisk smí být proveden jen po předchozím předložení rukopisu a po obdržení povolení k uveřejnění; mimoto nechť pečlivě dbá o zachování tajemství, pokud to ta záležitost vyžaduje.

Kán. 1864.

Soudci a při sborovém soudu předsedovi přísluší, podle jeho rozumnosti, zabránit příliš velikému rozsahu obhajob, leč by o to bylo postaráno zvláštním zákonem soudu.

Kán. 1865.

§ 1. Jakmile si strany navzájem vymění obhajovací písemnosti, ať je oběma stranám dovoleno předložit odpovědi v krátké době stanovené soudcem a při zachování pravidel a záruk, o nichž se zmiňují kán. 1863 a 1864.

§ 2. Toto právo nechť mají strany jen jednou, leč by soudce měl z vážného důvodu za to, že nutno je poskytnout podruhé; tu nechť se však poskytnutí, učiněné jedné straně, považuje za udělené též druhé.

Kán. 1866.

§ 1. Jsou zapovězeny tak zvané ústní informace, jimiž se totiž advokáti snaží poučovat soudce o právních a skutkových okolnostech, týkajících se záležitosti.

§ 2. Připouští se však krátká rozprava před zasedajícím soudcem k objasnění něčeho, pokládá-li ji k žádosti jedné nebo obou stran soudce za prospěšnou a připustí-li ji.

§ 3. K vymožení rozpravy musejí strany písemně předložit několika málo slovy vyjádřené otázkové body, které

mají být probrány s druhou stranou; soudci pak přísluší vzájemně je stranám sdělit a určit den a hodinu rozpravy a tu rozpravu řídit.

§ 4. Při rozpravě ať je přítomen jeden ze soudních notářů za tím účelem, aby, nařídí-li to soudce anebo žádá-li to strana a souhlasí-li s tím soudce, mohl podle předpisu práva neprodleně pořídit zápis o projednaných, doznaných anebo dovozených věcech.

Kán. 1867.

Opomenou-li ve sporných záležitostech strany si připravit v započitatelné době obhajobu anebo svěří-li se soudcovu vědomí a svědomí, bude soudce moci ihned prohlásit rozsudek, má-li věc na základě toho, co bylo jednáno a dokázáno, za plně objasněnou.

STAŤ XIII.

Rozsudek.

Kán. 1868.

§ 1. Rozsudek je pravoplatné prohlášení, jímž soudce rozhoduje záležitost přednesenou spornými stranami a projednanou soudní cestou; a nazývá se mezitímní, rozhoduje-li nahodilou záležitost; konečný, rozhoduje-li hlavní záležitost.

§ 2. Ostatní soudcova prohlášení se zovou dekrety.

Kán. 1869.

§ 1. K prohlášení kteréhokoli rozsudku se vyžaduje v soudcově mysli mravní jistota o věci, která má být rozhodnuta rozsudkem.

§ 2. Tuto jistotu musí soudce čerpat z toho, co bylo projednáno a dokázáno.

§ 3. Důkazy pak musí soudce hodnotit podle svého svědomí, leč by o účinnosti některého důkazu něco výslovně stanovil zákon.

§ 4. Soudce, který si nemohl zjednat tu jistotu, nechť prohlásí, že není zjištěno právo žalobcovo, a žalovaného osvobodí, leč by šlo o záležitost požívající přízně, v kterémž případě nutno se vyslovit pro ni, a s výhradou předpisu kán. 1697, § 2.

Kán. 1870.

Soudce musí vynést rozsudek po skončeném projednání záležitosti; a jde-li o záležitost příliš spletitou a pro množství rozepří a písemností příliš obtížnou, možno vsunout přiměřený časový odstup.

Kán. 1871.

§ 1. Při sborovém soudu stanoví předseda sboru, v který den a v kterou hodinu se soudcové sejdou k poradě; a nechť se schůze koná přímo v sídle soudu, leč by zvláštní důvod doporučoval jinak.

§ 2. V den určený k schůzi přinesou jednotliví soudcové své písemné úsudky o podstatě záležitosti a jak skutkové tak právní důvody, na základě nichž došli k svému úsudku; a ty úsudky se připojí k aktům záležitosti a nutno o nich zachovat tajemství.

§ 3. Jakmile jednotliví soudcové postupně, podle pořadí, přednesou své úsudky, ale tak, že to vždy zahájí mluvčí či zpravodaj záležitosti, koná se pod vedením předsedy soudu krátká rozprava zejména k tomu účelu, aby bylo postaveno na jisto, co má být stanoveno v nařizující části rozsudku.

§ 4. Při rozpravě pak je každý soudce oprávněn ustoupit od svého původního závěru.

§ 5. Jestliže soudcové buď nemohou nebo nechtějí dospět k tomuto rozsudku při první rozpravě, bude moci být rozhodnutí odloženo na novou schůzi; ta však nesmí být odročena nad týden.

Kán. 1872.

Jde-li o samosoudce, přísluší jen jemu vypracovat rozsudek; u sborového soudu pak platí předpis kán. 1584.

Kán. 1873.

§ 1. Rozsudek musí:

1. Rozhodovat rozepři projednanou před soudem; to jest osvobozovat nebo odsuzovat žalovaného, pokud jde o žalobní žádosti nebo obžaloby vznesené proti němu, při čemž musí být dána přiměřená odpověď na jednotlivé sporné body či články rozepře;

2. určovat /aspoň nakolik je to dovoleno a nakolik to snáší látka/, co má odsouzená strana dát, učinit, poskytnout anebo snášet anebo od čeho má upustit; a rovněž jak, kde a kdy nutno splnit závazek;

3. obsahovat důvody či tak zvané pohnutky, jak skutkové tak právní, o něž se opírá nařizující část rozsudku;

4. ustanovovat o nákladech sporu.

§ 2. Při sborovém soudu vezme zpracovatel rozsudku pohnutky z toho, co jednotliví soudcové uvedli při rozpravě, leč by sami soudcové většinou hlasů vytyčili, které pohnutky mají být uvedeny.

Kán. 1874.

§ 1. Rozsudek se musí vynést po vzývání jména Božího, jímž se vždy začíná.

§ 2. Pak v něm musí být postupně uveden soudce anebo soud; žalobce, žalovaný a prokurátor, s náležitým označením jmen a řádného bydliště, a strážce spravedlnosti a obhájce svazku, byli-li zúčastněni v soudním řízení.

§ 3. Nadto v něm musí být krátce vylíčena skutková podstata se závěry stran.

§ 4. Potom následuje nařizující část rozsudku po předeslání důvodů, o něž se opírá.

§ 5. Zakončí se uvedením dne a místa, kdy a kde byl vypracován, a podpisem soudce nebo všech soudců, bylo-li jich víc, a notáře.

Kán. 1875.

Shora uvedených pravidel se užívá zejména při vynesení konečného rozsudku; ale platí také při vynesení mezitímního, pokud to dovoluje odlišnost věci.

Kán. 1876.

Rozsudek, vyhotovený tímto způsobem, budiž co nejdřív prohlášen.

Kán. 1877.

Prohlášení rozsudku možno provést třemi způsoby, buď tak, že se strany obešlou, aby vyslechli přečtení rozsudku, jež slavnostně provede zasedající soudce; buď tak, že se oznámí stranám, že rozsudek je v soudní kanceláři a že se jim zároveň dává možnost si jej přečíst a požádat o jeho stejnopis; buď konečně tak, kde je to obvyklé, že se stejnopis rozsudku zašle stranám poštou podle předpisu kán. 1719.

STAŤ XIV.

Právní prostředky proti rozsudku.

Kán. 1878.

§ 1. Jde-li o omyl v hmotném ohledu, který se přihodil buď při přepisu nařizující části rozsudku, buď při vylíčení skutkových okolností anebo žalobních žádostí stran anebo při uvedení čísel, může omyl opravit soudce sám.

§ 2. Soudce přikročí k této opravě tím, že k návrhu strany vydá dekret, leč by tomu druhá strana odporovala.

§ 3. Odporuje-li tomu druhá strana, rozhodne se ta nahodilá otázka dekretem podle předpisu kán. 1840, § 3; a dekret se uvede na konci opraveného rozsudku.

Hlava I.
Odvolání.

Kán. 1879.

Strana, která má za to, že je nějakým rozsudkem zkrácena, a rovněž strážce spravedlnosti a obhájce svazku v záležitostech, při nichž byli zúčastněni, mají právo odvolat se z toho rozsudku, to jest obrátit se od nižšího soudce, který vynesl rozsudek, k vyššímu, s výhradou předpisu kán. 1880.

Kán. 1880.

Nepřípustné je odvolání:

1. Z rozsudku samého Nejvyššího Velekněze nebo Apoštolské Signatury;

2. z rozsudku soudce, který byl Svatým Stolcem pověřen k rozhodnutí záležitosti s doložkou "s vyloučením odvolání";

3. z rozsudku stiženého vadou nicotnosti;

4. z rozsudku, který vešel v moc práva;

5. z konečného rozsudku, který se opírá o rozhodovací přísahu sporu;

6. ze soudcova dekretu nebo z mezitímního rozsudku, který nemá účinnost konečného, leč by bylo spojeno s odvoláním z konečného rozsudku;

7. z rozsudku v záležitosti, pro kterou právo stanoví, že věc musí být rozhodnuta co nejrychleji;

8. z rozsudku proti zmeškalému, který se neočistil ze zmeškání;

9. z rozsudku vyneseného proti tomu, kdo písemně výslovně prohlásil, že se vzdává odvolání;

Kán. 1881.

Odvolání nutno podat u soudce, který vynesl rozsudek, do desíti dnů od nabytí vědomosti o prohlášení rozsudku.

Kán. 1882.

§ 1. Je-li rozsudek veřejně přečten, možno odvolání učinit ústně před zasedajícím soudcem a aktuár je musí ihned vyhotovit písemně.

§ 2. Jinak nutno je učinit písemně, s výhradou případu, o němž se zmiňuje kán. 1707.

Kán. 1883.

Odvolání nutno provést u odvolacího soudce do jednoho měsíce od jeho podání, leč by soudce, který vynesl rozsudek, stanovil straně delší lhůtu k jeho provedení.

Kán. 1884.

§ 1. K provedení odvolání se vyžaduje a postačí, aby strana se dovolávala přísluhy vyššího soudce k opravě napadeného rozsudku, při čemž připojí stejnopis tohoto rozsudku a odvolacího spisu, jejž byla předložila nižšímu soudci.

§ 2. Nemůže-li strana od soudu, který vynesl rozsudek, obdržet v započitatelné době stejnopis napadeného rozsudku, neplynou zatím lhůty a překážku nutno oznámit odvolacímu soudci, jenž soudce, který vynesl rozsudek, zaváže nařízením, aby splnil co nejdřív svou povinnost.

Kán. 1885.

§ 1. Přihodí-li se případ, o němž se zmiňuje kán. 1733, během lhůty započitatelné k odvolání, ale dřív, než by se bylo podalo odvolání, musí se rozsudek oznámit těm, kdož na tom mají zájem, a jim připadají lhůty, stanovené právem, jež pak nutno počítat ode dne oznámení.

§ 2. Přihodí-li se po odvolání, oznámí se jim, že bylo podáno odvolání, a v jejich prospěch začíná ode dne oznámení znovu běžet započitatelná doba k provedení odvolání.

Kán. 1886.

Uplynou-li odvolací fatália bez využití ať u soudce, který vynesl rozsudek, ať u odvolacího soudce, považuje se odvolání za **vzaté zpět.**

Kán. 1887.

§ 1. Odvolání, učiněné žalobcem, prospívá také žalovanému, a naopak.

§ 2. Podává-li je jedna strana z některé částky rozsudku, může se druhá strana odvolat nahodile z jeho jiných částek, i když uplynula odvolací fatália; a může to učinit také s výminkou, že ustoupí od instance, ustoupí-li od ní první strana.

§ 3. Má-li rozsudek víc částek a napadá-li odvolatel toliko některé částky, považují se ostatní částky za vyloučené; neurčil-li žádnou částku, má se za to, že odvolání bylo učiněno proti všem částkám.

Kán. 1888.

Napadá-li rozsudek jeden z více spolužalovaných anebo žalobců, má se za to, že napadení bylo učiněno všemi,

kdykoli požadovaná věc je nedělitelná anebo závazek nerozdílný; avšak potvrdí-li odvolací soudce první rozsudek, je povinen nést soudní náklady jen ten, kdo se odvolal.

Kán. 1889.

§ 1. Odvolání s odkladným účinkem odkládá výkon rozsudku postiženého odvoláním, a proto zůstává ve své platnosti zásada: "za sepřenosti nebudiž zavedeno nic nového"; odvolání s jen přenosným účinkem však neodkládá výkonu rozsudku, třebas dosud trvá sepřenost ohledně podstaty záležitosti.

§ 2. Každé odvolání má odkladný účinek, leč by právo výslovně stanovilo jinak, bez újmy předpisu kán. 1917, § 2.

Kán. 1890.

Když je podáno odvolání, musí soud, který vynesl rozsudek, zaslat podle předpisu kán. 1644 odvolacímu soudci úřední stejnopis akt záležitosti nebo přímo původní akta záležitosti.

Kán. 1891.

§ 1. V odvolacím stupni nelze připustit nový důvod žalobní žádosti, a to ani cestou-užitečného připojení; a proto se v něm sepření stran může týkat jen toho, aby dřívější rozsudek buď byl potvrzen, buď opraven, ať zcela, ať zčásti.

§ 2. Ale předložením nových písemností a novými důkazy bude moci být záležitost vypravena, při zachování pravidel uvedených v kán. 1786 a 1861.

Hlava II.

Zmateční stížnost proti rozsudku.

Kán. 1892.

Rozsudek je stižen vadou nezhojitelné zmatečnosti:

1. Byl-li vynesen naprosto nepříslušným soudcem nebo u sborového soudu ne předepsaným počtem soudců proti předpisu kán. 1576, § 1;

2. byl-li vynesen mezi stranami, z nichž aspoň jedna nemá způsobilost vystupovat u soudu;

3. jednal-li kdo jménem jiného bez pravoplatného zmocnění.

Kán. 1893.

Zmatečnost, o níž se zmiňuje kán. 1892, možno vznést cestou námitky kdykoli, cestou pak žaloby u soudce, který vynesl rozsudek, do třiceti roků ode dne prohlášení rozsudku.

Kán. 1894.

Rozsudek je stižen vadou zhojitelné zmatečnosti:

1. Chybělo-li pravoplatné obeslání;

2. postrádá-li pohnutek či rozhodovacích důvodů, s výhradou předpisu kán. 1605;

3. nemá-li podpisů předepsaných právem;

4. neuvádí-li roku, měsíce, dne a místa, kdy a kde byl vynesen.

Kán. 1895.

Zmateční stížnost možno v případech, o nichž se zmiňuje kán. 1894, vznést buď zároveň s odvoláním do desíti dnů, buď odděleně a o sobě jako stížnost do tří měsíců ode dne prohlášení rozsudku u soudce, který vynesl rozsudek.

Kán. 1896.

Obává-li se strana, že soudce, který vynesl rozsudek, napadený zmateční stížností, má předpojaté mínění a pokládá-li jej proto důvodně za zaujatého, může požadovat, aby na jeho místo byl podle předpisu kán. 1615 dosazen jiný soudce, ale v témž sídle soudu.

Kán. 1897.

§ 1. Zmateční stížnost mohou podat nejen strany, které mají za to, že jsou zkráceny, ale také strážce spravedlnosti anebo obhájce svazku, byli-li zúčastněni v soudním řízení.

§ 2. Ano, sám soudce může ve lhůtách, stanovených shora k postupu, vzít z úřední moci zpět zmatečný rozsudek, jím vynesený, a jej opravit.

Hlava III.

Odpor třetí osoby.

Kán. 1898.

Porušuje-li ustanovení konečného rozsudku práva jiných osob, mají tyto mimořádný prostředek, který se nazývá odpor třetí osoby, mocí jehož, kdo se následkem rozsudku obává zkrácení svých práv, může rozsudek před jeho výkonem napadnout a jemu odporovat.

Kán. 1899.

§ 1. Odpor může být učiněn, podle uvážení odporujícího, buď cestou žádosti o přezkoumání rozsudku tím soudcem, který jej vynesl, buď cestou odvolání k vyššímu soudci.

§ 2. V obou případech musí odporovatel dokázat, že jeho právo bylo skutečně zkráceno anebo pravděpodobně bude zkráceno.

§ 3. Zkrácení však musí vznikat přímo z rozsudku natolik, že buď rozsudek sám je příčinou zkrácení, buď že způsobí odporovateli vážnou újmu, bude-li vykonán.

§ 4. Nedokáže-li se ani jedno ani druhé, nařídí soudce výkon rozsudku přes odpor třetí osoby.

Kán. 1900.

Chce-li odporovatel, když byla připuštěna jeho žádost, postupovat v odvolacím stupni, je vázán zákony stanovenými pro odvolání; chce-li postupovat přímo u soudce, který vynesl rozsudek, platí pravidla daná pro nahodilé záležitosti.

Kán. 1901.

Vyhraje-li záležitost odporovatel, musí soudce upravit dříve vynesený rozsudek podle žádosti odporovatelovy.

STAŤ XV.

Pravoplatně rozhodnutá věc a navrácení v předešlý stav.

Kán. 1902.

Věc se považuje za pravoplatně rozhodnutou:

1. Při dvojím shodném rozsudku;

2. při rozsudku, proti němuž nebylo podáno odvolání v započitatelné době; anebo při rozsudku, proti němuž sice bylo podáno odvolání u soudce, který vynesl rozsudek, toto však bylo u odvolacího soudce vzato zpět;

3. při jediném konečném rozsudku, proti němuž se podle předpisu kán. 1880 neposkytuje odvolání.

Kán. 1903.

Nikdy se nestávají pravoplatně rozhodnutou věcí záležitosti o osobním stavu; ale z dvojího shodného rozsudku v těchto záležitostech vyplývá, že smí být připuštěn další žalobní přednes, jen když byly vzneseny nové důkazní důvody nebo písemnosti, a to vážné.

Kán. 1904.

§ 1. Pravoplatně rozhodnutá věc se nevývratnou právní domněnkou považuje za pravdivou a spravedlivou a nelze ji napadnout přímo.

§ 2. Zjednává mezi stranami právo a poskytuje námitku k zamezení nového zahájení téže záležitosti.

Kán. 1905.

§ 1. Vůči rozsudku, proti němuž nelze použít řádného prostředku odvolání anebo zmateční stížnosti, se poskytuje mimořádný prostředek navrácení v předešlý stav v mezích kán. 1687 a 1688, jen když je jasně zjištěna zřejmá nespravedlivost pravoplatně rozhodnuté věci.

§ 2. Nespravedlivost pak se považuje za jasně zjištěnou jen tehdy:

1. Opírá-li se rozsudek o písemnosti, jež byly později shledány podvrženými;

2. objevily-li se později písemnosti, jež dokazují zahlazujícím způsobem skutečnosti nové a vyžadující opačného rozhodnutí;

3. byl-li rozsudek vynesen v důsledku podvodu jedné strany ke škodě druhé;

4. byl-li zřejmě opomenut předpis zákona.

Kán. 1906.

Příslušný přiznat navrácení v předešlý stav je soudce, který vynesl rozsudek, leč by bylo o ně žádáno proto, že soudce opomenul předpis zákona; a v tom případě je přiznává odvolací soud.

Kán. 1907.

§ 1. Žádost o navrácení v předešlý stav odkládá výkon rozsudku, do té doby nezahájený.

§ 2. Je-li však v důsledku pravděpodobných náznaků podezření, že se žádost stala k zdržení výkonu, může soudce nařídit, aby rozsudek byl vykonán, musí však tomu, kdo žádá o navrácení, poskytnout vhodnou záruku, že mu bude nahrazena škoda, bude-li navrácen v předešlý stav.

STAŤ XVI.

Soudní náklady a bezplatná právní pomoc.

Hlava I.

Soudní náklady.

Kán. 1908.

Ve sporných záležitostech mohou být strany z titulu soudních nákladů přidrženy k zaplacení nějaké částky, leč by byly od tohoto břemene osvobozeny podle předpisu kán. 1914 - 1916.

Kán. 1909.

§ 1. Provinčnímu církevnímu sněmu nebo schůzi biskupů přísluší stanovit sestavení a řád poplatků, v němž nechť se vytyčí, co strany dluhují na soudních nákladech; jakou odměnu zaplatí strany za práci advokátů a prokurátorů; jak vysokou náhradu za překlady a přepisy; za jich zkoumání a úřední ověření; a rovněž za výpisy z archivních písemností.

§ 2. Soudce však může podle svého rozumného uvážení požadovat, aby obnos připadající na soudní náklady, na odškodnění svědků a na odměny znalcům byl předem složen v soudní kanceláři stranou, která žádá, nebo žalobcem, jedná-li soudce z úřední moci, anebo aby aspoň byla poskytnuta přiměřená záruka, že obnos bude zaplacen později.

Kán. 1910.

§ 1. Poražený je zpravidla povinen nahradit vítězi soudní náklady jak v hlavní záležitosti, tak v nahodilé.

§ 2. Pustí-li se žalobce nebo žalovaný do sporu lehkovážně, má být odsouzen také k náhradě škody.

Kán. 1911.

Podlehne-li žalobce nebo žalovaný jenom částečně anebo vede-li se spor mezi příbuznými nebo sešvagřenými anebo jedná-li se o velmi obtížnou otázku anebo při jakémkoli jiném pádném a vážném důvodu, bude soudce moci podle svého rozumného uvážení rozdělit náklady zcela nebo zčásti mezi strany; a musí to uvést přímo v znění rozsudku.

Kán. 1912.

Má-li být v záležitosti víc osob odsouzeno k nákladům, odsoudí je soudce nerozdílně, jde-li o nerozdílný závazek; jinak poměrným dílem.

Kán. 1913.

§ 1. Z výroku ohledně nákladů není samostatné odvolání; ale strana, která má za to, že je zkrácena, může do desíti dnů vznést u téhož soudce odpor; a soudce bude moci rozhodnout o této věci znovu a opravit nebo zmírnit vyměření.

§ 2. Odvolání z rozsudku ohledně hlavní záležitosti zahrnuje v sobě odvolání z výroku ohledně nákladů.

Hlava II.

Bezplatná právní pomoc anebo snížení soudních nákladů.

Kán. 1914.

Chudí mají právo na bezplatnou právní pomoc, jsou-li zcela nezpůsobilí nést soudní náklady; jsou-li nezpůsobilí jen zčásti, mají právo na snížení nákladů.

Kán. 1915.

§ 1. Kdo chce dosáhnout osvobození od nákladů nebo jich snížení, musí je žádat od soudce tím, že podá prosebný spis a předloží písemnosti, jimiž prokáže postavení žadatele a jeho majetkové poměry; mimoto musí dokázat, že nevede malichernou ani nerozvážnou záležitost.

§ 2. Soudce smí žádost připustit nebo zamítnout, jen když si zjedná, nutno-li, třebas tajné zprávy, z nichž může seznat stav majetkových poměrů dotyčného žadatele, a po vyslechnutí strážce spravedlnosti; ba může vyhovění žádosti také odvolat, sezná-li v průběhu řízení, že tu není tvrzené chudoby.

Kán. 1916.

§ 1. K bezplatné právní pomoci chudým zvolí soudce v jednotlivých záležitostech některého advokáta pověřeného u jeho soudu, a ten se nesmí vyhnout splnění této služby, leč z důvodu uznaného soudcem, jinak jej může soudce potrestat přiměřeným trestem, třebas trestem suspense s úřadu.

§ 2. Není-li advokátů, požádá soudce místního ordináře, aby, nutno-li, určil jinou vhodnou osobu k převzetí právní pomoci chudým.

STAŤ XVII.

Výkon rozsudku.

Kán. 1917.

§ 1. Rozsudek, který vešel v moc práva, může být vykonán.

§ 2. Soudce však může nařídit prozatímní výkon rozsudku, který ještě nevešel v moc práva:

1. Jde-li o opatření či plnění určená k nutné výživě;

2. naléhá-li jiná vážná nutnost, avšak za předpokladu, že při povolení prozatímního výkonu je ujištěními, rukojemstvími anebo zástavami dostatečně postaráno o od-

škodnění druhé strany pro případ, že by bylo nutno výkon odvolat.

Kán. 1918.

Nebude moci být připuštěn výkon dřív, dokud tu není soudcův vykonávací dekret, jímž se totiž vyslovuje, že dotyčný rozsudek má být vykonán; a ten dekret se podle různé povahy záležitostí buď zahrne přímo do znění rozsudku anebo se vydá zvlášť.

Kán. 1919.

Vyžaduje-li výkon rozsudku předběžné vyúčtování, je tu nahodilá záležitost, kterou, při zachování příslušných právních předpisů, rozhodne přímo onen soudce, jenž vynesl rozsudek, který má být vykonán.

Kán. 1920.

§ 1. Vykonat rozsudek musí osobně nebo skrze jiného ordinář místa, kde byl vynesen rozsudek prvního stupně.

§ 2. Odmítne-li pak nebo opomene-li to ordinář, připadá výkon odvolacímu soudci k žádosti strany, která na tom má zájem, nebo také z úřední moci.

§ 3. Mezi řeholníky připadá výkon rozsudku představenému, který vynesl konečný rozsudek anebo pověřil soudce.

Kán. 1921.

§ 1. Vykonavatel musí dotyčný rozsudek vykonat podle přirozeného smyslu slov, leč by bylo něco přímo v znění rozsudku ponecháno jeho úvaze.

§ 2. Je mu dovoleno rozhodnout o námitkách, pokud jde o způsob a rozsah výkonu, nikoli však o podstatě záležitosti; sezná-li pak odjinud, že rozsudek je zřejmě nespravedlivý, upustí od výkonu a odkáže stranu na toho, kdo uložil výkon.

Kán. 1922.

§ 1. Pokud se týče věcných žalob, byla-li žalobci přiřčena nějaká věc, nutno ji žalobci odevzdat ihned, jakmile je tu pravoplatně rozhodnutá věc.

§ 2. Pokud pak se týče osobních žalob, když byl žalovaný odsouzen k vydání movité věci nebo k zaplacení peněžního obnosu nebo dát nebo učinit něco jiného, přiznávají se čtyři měsíce k splnění závazku.

§ 3. Soudce může předepsanou lhůtu buď zkrátit nebo prodloužit, ale tak, aby ani neklesla pod dva měsíce ani nestoupla nad půl roku.

Kán. 1923.

§ 1. Ať při provedení výkonu dbá vykonavatel o to, aby bylo odsouzenému škodĕno co nejméně, a z toho důvodu zahájí výkon odnímáním věcí, které jsou pro něho méně potřebné, vždy s výhradou věcí, které slouží k jeho živobytí nebo k výkonu povolání; a jde-li o duchovního, s výhradou jeho slušné výživy podle předpisu kán. 122.

§ 2. Soudce nesmí přistoupit k výkonu odnětí obročí vůči duchovnímu, který se obrátil na Svatý Stolec; ale jde-li o obročí, s nímž je spojena duchovní správa, postará se o ně ordinář označením vikáře náhradníka.

Kán. 1924.

Proti vzpírajícímu se užije vykonavatel nejprve napomenutí a nařízení; k duchovním trestům pak a k censurám smí přikročit, jen když je to nutné, a postupně.

Oddíl II.

Zvláštní předpisy při určitých druzích soudního řízení.

STAŤ XVIII.

Způsoby jak předejít spornému sdoudnímu řízení.

Hlava I.

Smír.

Kán. 1925.

§ 1. Poněvadž je velmi žádoucno, aby se předcházelo sporům mezi věřícími, užije soudce pobídek, aby, když se mu předkládá k rozhodnutí cestou soudního řízení nějaká sporná rozepře, která se týká jejich soukromého blaha, byl spor urovnán smírem, svítá-li nějaká naděje na dohodu.

§ 2. Této povinnosti bude moci soudce vyhovět ať před předvoláním stran k soudu, ať jakmile se strany dostaví k soudu, ať konečně v kterékoli době, kdy bude mít za to, že je možno se o to pokusit i úspěšněji i vhodněji.

§ 3. Srovnává se však s důstojností toho, kdo soudí, aby, aspoň zpravidla, nebral na sebe sám osobně projednání této věci, nýbrž aby ji svěřil některému knězi, zejména z řad synodních soudců.

Kán. 1926.

Při smíru platí předpisy stanovené světskými zákony místa, kde se smír uzavírá, leč by odporovaly božskému nebo církevnímu právu, a s výhradou předpisu kánonů, které následují.

Kán. 1927.

§ 1. Smír nelze učinit platně ať v trestní záležitosti, ať ve sporné, při níž jde buď o rozloučení manželství nebo o obroční látku, když se projednává přímo titul obročí, leč by přistoupilo pravoplatné svolení k tomu, ani o duchovních věcech, kdykoli se při tom vyskytuje plnění časné věci.

§ 2. Ale jde-li o časný církevní majetek a o ty věci, které, třebas jsou ve spojení s duchovními věcmi, lze přecejen posuzovat odděleně od duchovních věcí, možno učinit smír, platí však při tom, vyžaduje-li to látka, právem stanovené vnější náležitosti pro zcizení církevního majetku.

Kán. 1928.

§ 1. Výsledek šťastně skoncovaného smíru se zove narovnání či shoda.

§ 2. Nebylo-li výslovně stanoveno jinak, zaplatí každá strana polovinu nákladů, jež si vyžádal smír.

Hlava II.

Úmluva o rozhodčích.

Kán. 1929.

Aby se předešlo soudním přím, mohou strany též uzavřít dohodu, kterou se rozepře svěří rozhodnutí jedné nebo více osob, jež rozhodnou otázku podle předpisu práva nebo věc projednají a vyřídí podle slušnosti a spravedlnosti; první se vlastním názvem zovou rozhodčí, druzí důvěrníci.

Kán. 1930.

Předpisů kán. 1926 a 1927 se použije také pro úmluvu o rozhodčích.

Kán. 1931.

Zastávat platně službu rozhodčího je zapovězeno laikům v církevních záležitostech a exkomunikovaným a bezectným po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku; řeholníci nesmějí převzít službu rozhodčího bez povolení představeného.

Kán. 1932.

Nehodlají-li se strany shodnout ani na smíru ani na úmluvě o rozhodčích nebo důvěrnících, bude nutno rozhodnout rozepři formálním soudním řízením podle předpisu prvního oddílu.

STAŤ XIX.

Trestní soudní řízení.

Kán. 1933.

§ 1. Trestné činy, které spadají pod trestní soudní řízení, jsou veřejné trestné činy.

§ 2. Vyňaty jsou trestné činy, které nutno trestat podle trestních sankcí, o nichž se zmiňují kán. 2168 - 2194.

§ 3. Při trestných činech smíšeného soudu nesmějí ordináři zpravidla zakročovat, když vinník je laik a světská vrchnost potrestáním vinníka dostatečně slouží veřejnému blahu.

§ 4. Pokání, trestní opatření, exkomunikaci, suspensi a interdikt možno uložit také na způsob nařízení mimo soudní řízení, jen když trestný čin je jistý.

Hlava I.

Obžalovací žaloba a oznámení.

Kán. 1934.

Trestní žaloba či obžaloba je vyhrazena jedině strážci spravedlnosti, s vyloučením všech ostatních osob.

Kán. 1935.

§ 1. Avšak každý věřící může vždy oznámit trestný čin jiného, aby dosáhl zadostučinění nebo aby mu byla nahrazena škoda nebo také ve snaze o spravedlnost, aby se napravilo nějaké pohoršení nebo zlo.

§ 2. Ano, povinnost učinit oznámení je závazná, kdykoli je k tomu kdo přidržován at zákonem nebo zvláštním pravoplatným nařízením, ať již podle přirozeného zákona pro nebezpečí, v němž se ocitla víra nebo náboženství, nebo jiné hrozící veřejné zlo.

Kán. 1936.

Oznámení se musí dát písemně s podpisem oznamovatelovým nebo ústně místnímu ordináři, kancléři kurie, venkovským vikářům nebo farářům, ti však, bylo-li učiněno ústně, musejí o něm vyhotovit zápis a je ihned předložit ordináři.

Kán. 1937.

Kdo oznamuje trestný čin, musí strážci spravedlnosti poskytnout prostředky k dokázání toho trestného činu.

1938.

§ 1. K tomu, aby byla zavedena trestní žaloba v záležitosti urážek anebo utrhání na cti, se vyžaduje předběžné oznámení anebo stížnost poškozené strany.

§ 2. Ale jde-li o vážnou urážku anebo utrhání na cti, způsobené duchovnímu nebo řeholníkovi, zejména zajímá-li hodnost, anebo jež způsobil duchovní nebo řeholník někomu jinému, možno vznést trestní žalobu také z úřední moci.

Hlava II.

.Vyšetřování.

Kán. 1939.

§ 1. Není-li trestný čin ani notorický ani naprosto jistý, nýbrž byl-li uveden ve známost ať řečmi a veřejnou pověstí, ať oznámením, ať stížností o náhradu škody, ať obecným vyšetřováním, jež vykonal ordinář, ať jakýmkoli jiným způsobem, tu, dřív než se kdo obešle zodpovídat se z trestného činu, nutno předeslat zvláštní vyšetřování, aby bylo zjištěno, zda a o jaký podklad se opírá obvinění.

§ 2. Toto pravidlo platí, ať jde o uvalení odvetného trestu nebo censury, ať o vynesení prohlašujícího rozsudku u trestu nebo censury, v niž kdo upadl.

Kán. 1940.

Ačkoli může toto vyšetřování provést sám místní ordinář, nutno je v důsledku obecného pravidla svěřit některému ze synodních soudců, leč by ten ordinář v důsledku zvláštního důvodu měl za to, že nutno je svěřit někomu jinému.

Kán. 1941.

§ 1. Vyšetřující soudce nesmí být pověřen pro veškeré záležitosti, nýbrž od případu k případu a pro jednu záležitost.

§ 2. Vyšetřující soudce je vázán týmiž povinnostmi jako řádní soudcové a musí zejména vykonat přísahu, že bude zachovávat tajemství a že bude plnit úřad svědomitě, a zdržovat se přijímání darů podle předpisu kán. 1621 - 1624.

§ 3. Vyšetřující soudce nesmí vystupovat v téže záležitosti jako soudce.

Kán. 1942.

§ 1. Je ponecháno rozumné úvaze ordinářově stanovit, kdy důkazní důvody, jež tu jsou, dostačují k zahájení vyšetřování.

§ 2. Nelze brát zřetel k oznámením, které pocházejí od zřejmého nepřítele anebo od sprostého a nehodného člověka, nebo k anonymním, postrádajícím těch okolností a těch

jiných podkladů, které činí obžalobu aspoň pravděpodobnou.

Kán. 1943.

Vždy musí vyšetřování být tajné a nutno je konat velmi opatrně, aby se nerozšířily řeči o trestném činu a aby dobré jméno někoho neutrpělo újmu.

Kán. 1944.

§ 1. K dosažení svého cíle může vyšetřující soudce k sobě povolat některé osoby, o nichž má za to, že jsou o věci zpraveny, a vyslechnout je pod přísahou, že budou vypovídat pravdu a že zachovají tajemství.

§ 2. Při jich výslechu platí pro vyšetřujícího soudce pravidla stanovená v kán. 1770 - 1781, nakolik je to možné a nakolik to připouští povaha vyšetřování.

Kán. 1945.

Dřív než vyšetřující soudce uzavře vyšetřování, může si vyžádat radu strážce spravedlnosti, kdykoli narazí na nějakou obtíž, a zpřístupnit mu akta.

Kán. 1946.

§ 1. Po skončení vyšetřování přednese vyšetřující soudce všechno ordinářovi, při čemž připojí své dobrozdání.

§ 2. Ordinář nebo k jeho zvláštnímu příkazu oficiál nařídí svým dekretem, aby:

1. Vyjde-li na jevo, že oznámení postrádá pevného podkladu, to bylo zaznamenáno v aktech a ta akta aby byla uložena v tajném archivu kurie;

2. jsou-li tu náznaky trestného činu, ale dosud nedostačující k zahájení obžalovací žaloby, se akta uložila v tom archivu a se podřídilo zatím dozoru chování obviněného, jejž podle rozumné úvahy ordinářovy bude nutno vhodným způsobem o věci vyslechnout a popřípadě napomenout podle předpisu kán. 2307;

3. jsou-li konečně po ruce jisté nebo aspoň pravděpodobné a k zahájení obžaloby dostačující důkazní důvody, byl vinník obeslán, aby se dostavil, a přikročeno k dalším krokům podle předpisu kánonů, které následují.

Hlava III.

Udělení důtky.

Kán. 1947.

Jestliže vinník při výslechu trestný čin dozná, užije ordinář místo trestního soudního řízení soudní důtky, je-li přípustná.

Kán. 1948.

Soudní důtka není přípustná:

1. U trestných činů, jež mají za následek trest exkomunikace, vyhrazené Apoštolskému Stolci zcela zvláštním nebo zvláštním způsobem, anebo trest odnětí obročí, bezectnosti, sesazení anebo degradace;

2. jde-li o vynesení prohlašujícího rozsudku u odvetného trestu nebo censury, v niž kdo upadl;

3. má-li ordinář za to, že důtka nestačí k nápravě pohoršení a obnově spravedlnosti.

Kán. 1949.

§ 1. Důtka je přípustná jednou a podruhé, nikoli však potřetí proti témuž vinníkovi.

§ 2. Spáchá-li proto vinník po druhé důtce týž trestný čin, musí se zavést trestní soudní řízení nebo v započatém pokračovat podle předpisu kán. 1954 a násl.

Kán. 1950.

V mezích kán. 1947 a 1948 může ordinář užít důtky nejen dřív, než se učiní krok k formálnímu soudnímu řízení, nýbrž také po jeho započetí před uzávěrem v záležitosti; a tu ovšem se soudní řízení zastavuje, leč by však bylo nutno v něm pokračovat proto, poněvadž důtka zůstala bez výsledku.

Kán. 1951.

§ 1. Důtky možno užít také, když byla podána stížnost o náhradu škody z trestného činu.

§ 2. A v tom případě může ordinář, souhlasí-li s tím strany, posoudit a rozhodnout otázku náhrady škody podle slušnosti a spravedlnosti.

§ 3. Ale míní-li, že otázku náhrady škody možno těžko vyřídit podle slušnosti a spravedlnosti, je mu dovoleno přenechat vyřešení otázky soudnímu řízení a postarat se důtkou o nápravu pohoršení a polepšení provinilce.

Kán. 1952.

§ 1. Se soudní důtkou musí, kromě spasitelných napomenutí, být zpravidla spojena některá vhodná opatření anebo uložení pokání nebo zbožných skutků, jež mají význam pro veřejnou nápravu porušené spravedlnosti anebo pohoršení.

§ 2. Spasitelná opatření, pokání a zbožné skutky, jež mají být uloženy vinníkovi, musejí být mírnější a lehčí než ty, které by na něho mohly a musely být uvaleny odsuzujícím rozsudkem v trestním soudním řízení.

Kán. 1953.

Má se za to, že důtky bylo užito marně, nevezme-li vinník na sebe opatření, pokání a zbožné skutky, jemu uložené, anebo vezme-li je na sebe, ale nevykoná-li jich.

Hlava IV.

Zavedení trestního řízení a uvedení vinníka ve stav obžaloby.

Kán. 1954.

Jestliže soudní důtka buď nestačí k nápravě pohoršení a obnově spravedlnosti, buď jí nemůže být užito, ježto obviněný popírá trestný čin, buď jí bylo užito marně, nařídí biskup anebo k jeho zvláštnímu příkazu oficiál, aby vyšetřovací akta byla odevzdána strážci spravedlnosti.

Kán. 1955.

Strážce ihned vyhotoví obžalovací spis a předloží jej soudci podle předpisů stanovených v prvním oddílu.

Kán. 1956.

Má-li při vážnějších trestných činech ordinář za to, že by to věřící pohoršovalo, když by obviněný konal posvátnou přísluhu anebo zastával nějaký církevní duchovní nebo zbožný úřad anebo přistupoval veřejně k svatému přijímání, může mu svým dekretem zapovědět podle předpisu kán. 2222, § 2 posvátnou přísluhu, výkon oněch úřadů nebo také veřejnou účast na svatém přijímání.

Kán. 1957.

Právě tak, má-li soudce za to, že obžalovaný je s to zastrašit svědky anebo je ovlivnit anebo jiným způsobem zamezit chod spravedlnosti, může, po vyslechnutí strážce spravedlnosti, svým dekretem přikázat, aby dočasně opustil jisté město nebo farnost nebo třebas aby se uchýlil na vytyčené místo a tam dlel pod zvláštním dozorem.

Kán. 1958.

Dekrety, o nichž se zmiňují kán. 1956 a 1957, možno vynést jen tehdy, byl-li vinník obeslán a dostavil-li se před soud nebo zmeškal-li, ať po svém prvním výslechu či uvedení v obžalobu, ať později v průběhu řízení; a není proti nim právního prostředku.

Kán. 1959.

V ostatních věcech platí pravidla uvedená v prvním oddílu této knihy a při uložení trestů trestní předpisy stanovené v páté knize.

STAŤ XX.

Manželské záležitosti.

Hlava I.

Příslušnost soudu.

Kán. 1960.

Manželské záležitosti mezi pokřtěnými příslušejí vlastním a výlučným právem církevnímu soudci.

Kán. 1961.

Projednávají-li se záležitosti o ryze občanských účincích manželství v hlavním řízení, náležejí světské vrchnosti podle předpisu kán. 1016; ale projednávají-li se nahodile a přídatně, může je z vlastní moci zkoumat a rozhodnout také církevní soudce.

Kán. 1962.

O manželských záležitostech, týkajících se těch, o nichž se zmiňuje kán. 1557, § 1, bod 1., náleží výlučně ona posvátná kongregace nebo onen soud anebo ta zvláštní komise, jíž je v jednotlivém případě přikáže nejvyšší Velekněz; záležitosti dispense od uznaného a nedokonaného manželství posvátná kongregace svátostí; záležitosti pak, jež se vztahují na výsadu Pavlovu, posvátná kongregace sv. Oficia.

Kán. 1963.

§ 1. Proto nemůže žádný nižší soudce zavést řízení v záležitostech dispense od uznaného manželství, leč by mu k tomu Apoštolský Stolec udělil oprávnění.

§ 2. Provede-li však příslušný soudce vlastní mocí soudní řízení o neplatném manželství pro nemohoucnost a vzejde-li z něho důkaz nikoli nemohoucnosti nýbrž dosud nedokonaného manželství, zašlou se všechna akta posvátné kongregaci, která jich bude moci užít k vynesení rozsudku o uznaném a nedokonaném manželství.

Kán. 1964.

V ostatních manželských záležitostech je příslušným soudcem soudce místa, kde manželství bylo uzavřeno anebo kde má řádné nebo mimořádné bydliště pohnaná strana nebo katolická strana, je-li jedna strana nekatolická.

Kán. 1965.

Je-li manželství žalováno pro nedostatek souhlasu, ať soudce především pečuje o to, aby stranu, o níž se tvrdí,

že chybí její souhlas, přiměl vhodnými napomenutími k obnově souhlasu; jestliže pro nedostatek podstatné formy nebo pro vylučující překážku, od níž může být a bývá dispensováno, ať se snaží přimět strany k tomu, aby obnovily pravoplatnou formou souhlas nebo aby žádaly o dispens.

Hlava II.
Ustavení soudu.

Kán. 1966.

Bez újmy předpisu kán. 1576, § 1, bod 1., je při vyšetřování pro dispens od uznaného a nedokonaného manželství jediný soudce instruktor.

Kán. 1967.

Ať jde o neplatnost manželství, ať o důkaz nedokonanosti a důvodů pro dispens od uznaného manželství, musí být obeslán obhájce manželského svazku podle předpisu kán. 1586.

Kán. 1968.

Obhájci svazku náleží:

1. Být přítomen výslechu stran, svědků a znalců; předložit soudci otázkové body, uzavřené a zapečetěné, jež soudce při výslechu otevře a položí stranám anebo svědkům; navrhnout soudci nové otázky vyplývající z výslechu;

2. hodnotit články přednesené stranami a jim podle potřeby odporovat; zkoumat písemnosti předložené stranami;

3. sepsat a uplatňovat připomínky proti neplatnosti manželství a důkazy pro platnost anebo pro dokonanost manželství a dovozovat všechno to, co uzná za prospěšné k zachování manželství.

Kán. 1969.

Obhájce svazku má právo:

1. Vždy a v kterémkoli okamžiku záležitosti nahlédnout do akt řízení, třebas dosud nezpřístupněného; požadovat nové lhůty k vyhotovení písem, prodlužitelné podle rozumného uvážení soudcova;

2. být zpravován o všech důkazech nebo připomínkách tak, aby mohl užít možnosti jim odporovat;

3. žádat, třebas po skončení nebo zpřístupnění řízení, aby byli vedeni další svědkové nebo aby titíž byli znovu podrobeni výslechu, a vznášet nové připomínky;

4. žádat, aby byla provedena další akta, která sám navrhl, leč by soud byl jednomyslně proti tomu.

Hlava III.

Právo žalovat manželství a žádat dispens od uznaného.

Kán. 1970.

Sborový soud může zkoumat manželskou záležitost a ji rozhodnout jen po předchozí pravidelné žalobě nebo žádosti podané podle práva.

Kán. 1971.

§ 1. Schopni žalovat jsou:

1. Manželé ve všech záležitostech rozvodu a neplatnosti, leč by byli sami příčinou překážky;

2. strážce spravedlnosti při překážkách svou povahou veřejných.

§ 2. Nikdo jiný, ani příbuzný, nemá právo žalovat manželství, nýbrž toliko oznámit neplatnost manželství ordináři nebo strážci spravedlnosti.

Kán. 1972.

O manželství, jež nebylo žalováno za života obou manželů, se po smrti jednoho z obou nebo obou manželů předpokládá, že bylo platné, tak, že se nepřipouští důkaz proti této domněnce, leč by otázka vznikla nahodile.

Kán. 1973.

Právo žádat dispens od uznaného a nedokonaného manželství mají pouze manželé.

Hlava IV.

Důkazy.

Čl. I. - Svědci.

Kán. 1974.

Příbuzní a sešvagření, o nichž se zmiňuje kán. 1757, § 3, bod 3., jsou schopni být svědky v záležitostech svých příslušníků

Kán. 1975.

§ 1. V záležitostech nemohoucnosti nebo nedokonanosti musejí oba manželé, není-li nemohoucnost nebo nedokonanost bezpečně zjištěna odjinud, vést svědky, kteří se zovou sedmé ruky, z kruhu příbuzenstva nebo švagrovstva nebo aspoň sousedy dobré pověsti anebo osoby zpravené jinak o věci, kteří mohou přísahat na počestnost dotyčných manželů a zejména na jejich spolehlivost ohledně věci, která se stala

předmětem rozepře; a k nim může soudce z úřední moci přibrat jiné svědky podle předpisu kán. 1759, § 3.

§ 2. Svědectví sedmé ruky je důkaz věrohodnosti, který dodává síly výpovědím manželů; ale plné důkazní moci nemá, leč by se opíralo o jiné pomůcky nebo důkazní důvody.

Čl. II. - Tělesná prohlídka.

Kán. 1976.

V záležitostech nemohoucnosti anebo nedokonání se vyžaduje tělesná prohlídka obou nebo jednoho z obou manželů, kterou vykonají znalci, leč by se podle okolností zřejmě projevovala být zbytečná.

Kán. 1977.

Kromě předpisů, daných v kán. 1792 - 1805, platí při volbě znalců předpisy kánonů, které následují.

Kán. 1978.

K úřadu znalce se nesmějí připustit ti, kdož prohlédli manžely soukromě, pokud jde o skutečnost, o kterou se opírá žádost o prohlášení neplatnosti nebo nedokonanosti; je však dovoleno vést je jako svědky.

Kán. 1979.

§ 1. K prohlídce muže se musejí z úřední moci ustanovit dva znalci lékaři.

§ 2. K prohlídce ženy pak se z úřední moci označí dvě diplomované porodní báby; leč by žena dala přednost prohlídce dvěma lékaři právě tak z úřední moci označenými nebo to ordinář pokládal za nutné.

§ 3. Tělesná prohlídka ženy musí se dít při úplném zachování pravidel křesťanské slušnosti a vždy v přítomnosti počestné paní označené z úřední moci.

Kán. 1980.

§ 1. Prohlídku ženy musejí porodní báby nebo znalci provést každý zvlášť.

§ 2. Jednotlivý lékař nebo porodní bába vyhotoví zvláštní zprávu a odevzdá ji ve lhůtě vytyčené soudcem.

§ 3. Považuje-li to soudce za příhodné, může zprávy, vyhotovené porodními bábami, dát přezkoumat některým znalcem lékařem.

Kán. 1981.

Po podání zprávy vyslechne soudce znalce, porodní báby a tu paní, a to každého zvlášť, podle článků obhájcem svazku dříve sestavených, na něž oni po vykonání přísahy odpovědí.

Kán. 1982.

Také v záležitostech nedostatku souhlasu pro nepříčetnost se vyžadá dobrozdání znalců, kteří podle potřeby odborně vyšetří nemocného nebo jeho chování, které vyvolává podezření nepříčetnosti; mimoto musejí být jako svědkové vyslechnuti znalci, kteří nemocného navštívili dřív.

Hlava V.

Zpřístupnění řízení, uzávěr v záležitosti a rozsudek.

Kán. 1983.

§ 1. Po zpřístupnění řízení jsou strany ještě oprávněny, avšak podle předpisu kán. 1786, vést nové svědky k různým článkům.

§ 2. Mají-li však již vyslechnutí svědkové být znovu slyšeni k týmž článkům, položeným dříve, platí předpis kán. 1781, při čemž zůstává nedotčeno právo obhájce svazku vznášet příhodné námitky.

Kán. 1984.

§ 1. Obhájce svazku má právo, aby o připomínkách, žádostech a odpovědích, jak písemně, tak při ústní obhajově, byl slyšen jako poslední.

§ 2. Proto smí soud přikročit ke konečnému rozsudku, až když obhájce svazku k dotazu prohlásí, že mu již nezbývá co přednést nebo vyšetřit.

§ 3. Nepřednese-li pak obhájce nic do soudcem vytyčeného dne soudního řízení, má se za to, že již nemá co přednést.

Kán. 1985.

V záležitostech, jež se týkají dispense od uznaného a nedokonaného manželství, nesmí soudce instruktor přikročit ani k zpřístupnění řízení ani k rozsudku o samotné nedokonanosti a dispensačních důvodech, nýbrž zašle všechna akta, spolu s písemným dobrozdáním biskupa a obhájce svazku, Apoštolskému Stolci.

Hlava VI.

Odvolání.

Kán. 1986.

Z prvního rozsudku, který prohlásil neplatnost manželství, musí se obhájce svazku v pravoplatné době odvolat k vyššímu soudu; a opomene-li splnit svou povinnost, nechť je k tomu přinucen mocí soudcovou.

Kán. 1987.

Jestliže obhájce svazku po druhém rozsudku, který potvrdil neplatnost manželství, v odvolacím stupni podle svého svědomí nemíní, že je nutno se odvolat, mají manželé právo po uplynutí desíti dnů od oznámení rozsudku uzavřít nový sňatek.

Kán. 1988.

Po rozhodnutí o neplatnosti manželství musí se místní ordinář postarat o to, aby byla zaznamenána v rejstřících křtů a sňatků, kde je zapsáno uzavření toho manželství.

Kán. 1989.

Ježto rozsudky v manželských záležitostech nevcházejí nikdy v moc práva, budou moci být tyto záležitosti vždy projednány znovu, jsou-li po ruce nové důkazní důvody, bez újmy předpisu kán. 1903.

Hlava VII.

Případy vyňaté z dosud uvedených pravidel.

Kán. 1990.

Je-li zjištěno na základě pravé a úřední písemnosti, která nepodléhá žádnému odporu nebo námitce, že je tu překážka různého náboženství, vyššího svěcení, slavného slibu čistoty, trvajícího manželského svazku, příbuzenství, švagrovství anebo duchovního příbuzenství, a vyjde-li zároveň se stejnou jistotou na jevo, že nebyla dána dispens od těchto překážek, bude v těchto případech ordinář moci, s opomenutím až dosud uvedených vnějších náležitostí, po obeslání stran prohlásit neplatnost manželství, avšak za účasti obhájce svazku.

Kán. 1991.

Má-li obhájce svazku po rozumné úvaze za to, že překážky, o nichž se zmiňuje kán. 1990, nejsou jisté anebo že pravděpodobně byla udělena dispens od nich, je povinen odvolat se proti tomuto prohlášení k soudci druhé stolice, jemuž nutno zaslat akta a jejž nutno písemně upozornit, že jde o vyňatý případ.

Kán. 1992.

Soudce druhé stolice rozhodne za pouhé účasti obhájce svazku týmž způsobem, o němž se zmiňuje kán. 1990, zda nutno rozsudek potvrdit či nutno-li spíš postupovat v té záležitosti řádnou právní cestou; a v tom případě ji zašle soudu první stolice.

STAŤ XXI.

Záležitosti proti svatému svěcení.

Kán. 1993.

§ 1. V záležitostech, při nichž jsou napadány povinnosti plynoucí ze svatého svěcení nebo sama platnost svatého svěcení, musí se poslat spis posvátné kongregaci svátostí nebo, napadá-li se svěcení pro podstatný nedostatek posvátného obřadu, posvátné kongregaci sv. Oficia; a posvátná kongregace rozhodne, zda nutno projednat záležitost soudním řízením či správní cestou.

§ 2. V prvním případě odevzdává posvátná kongregace záležitost soudu diecése, k níž duchovní příslušel v době svatého svěcení, nebo, napadá-li se svaté svěcení pro podstatný nedostatek posvátného obřadu, soudu diecése, v níž bylo vykonáno svěcení; pro odvolací stupně pak platí předpis kán. 1594 - 1601.

§ 3. V druhém případě rozhoduje otázku přímo posvátná kongregace po předchozím provedení vyšetřovacího řízení soudem příslušné kurie.

Kán. 1994.

§ 1. Platnost svatého svěcení může žalovat duchovní stejně jako ordinář, jemuž duchovní podléhá nebo v jehož diecési byl vysvěcen.

§ 2. Sám duchovní, který se domnívá, že se svatým svěcením nepřevzal povinnosti spojené s tím stupněm svěcení, může žádat o prohlášení neplatnosti břemen.

Kán. 1995.

Vše to, co bylo řečeno jak v prvním oddílu této části, tak ve zvláštním titulu o řízení v manželských záležitostech, platí také, v přiměřeném použití, v záležitostech proti svatému svěcení.

Kán. 1996.

Obhájce svazku svatého svěcení má táž práva a tytéž povinnosti jako obhájce manželského svazku.

Kán. 1997.

I když se zavede žaloba ne o samu neplatnost svatého svěcení, nýbrž jen o povinnosti vyplývající z toho svatého svěcení, nutno nicméně pro jistotu zapovědět duchovnímu výkon svátostné moci.

Kán. 1998.

§ 1. K tomu, aby duchovní byl osvobozen od povinností, které pocházejí ze svazku svěcení, je zapotřebí dvou shodných rozsudků.

§ 2. Pokud jde o odvolání, platí v těchto záležitostech předpisy kán. 1986 - 1989 o manželských záležitostech.

D R U H Á Č Á S T

Z Á L E Ž I T O S T I B L A H O Ř E Č E N Í S L U Ž E B N Í K Ů B O Ž Í C H A S V A T O Ř E Č E N Í B L A H O S L A V E N Ý C H

Kán. 1999.

§ 1. Záležitosti blahořečení služebníků Božích a svatořečení blahoslavených jsou vyhrazeny rozhodnutí jedině Svatého Stolce.

§ 2. Podle předpisu kán. 253, § 3 je v těchto záležitostech příslušná jedině kongregace posvátných obřadů.

§ 3. Místní ordináři mohou vlastním právem jen to, co jim je výslovně svěřeno v kánonech, které následují.

Kán. 2000.

§ 1. Tyto záležitosti mohou postupovat dvojí cestou, totiž buď řádnou nekultu, buď mimořádnou výjimečného případu či kultu.

§ 2. Řádnou cestou se postupuje, nastoupí-li se, dřív než se přikročí k zkoumání o ctnostech, důkaz o tom, že služebníku Božímu nebyl vzdáván žádný veřejný kult nebo že byl odstraněn, byl-li kdy vzdáván zneužitím; mimořádnou pak, nastoupí-li se důkaz o tom, že některý služebník Boží požívá veřejného a církevního kultu.

Kán. 2001.

§ 1. Nelze hromadit záležitosti mučedníků, ať postupují řádnou cestou, ať mimořádnou, nýbrž každou nutno projednat jednotlivě, leč by šlo o mučedníky, kteří trpěli v témž pronásledování a na témž místě.

§ 2. To se nutně vztahuje též na různá řízení a zkoumání, jež jsou předepsána při těch záležitostech, od zahájení záležitosti až do konce.

Kán. 2002.

V kánonech, které následují, se názvem "ordinář" nerozumí generální vikář, leč by měl zvláštní zmocnění.

STAŤ XXII.

Některé osoby zúčastněné při těchto řízeních.

Hlava I.

Navrhovatel a postulátor.

Kán. 2003.

§ 1. Každý věřící nebo pravoplatné seskupení věřících křesťanů má právo žádat, aby byla zavedena záležitost u příslušného soudu.

§ 2. Připustí-li žádost pravoplatná a příslušná církevní vrchnost, má bez dalšího žadatel právo pravoplatně podporovat záležitost a ji dovést ke konci.

§ 3. Místní ordinář může zavést záležitost blahořečení buď z úřední moci, buď k žádosti.

Kán. 2004.

§ 1. Navrhovatel může vystupovat buď osobně, buď skrze pravoplatně k tomu ustanoveného prokurátora; ženy jen skrze prokurátora.

§ 2. Kdo záležitost u příslušného soudu projednává, zove se postulátor.

§ 3. Ať vystupuje postulátor vlastním či cizím jménem, musí být buď světským, buď řeholním knězem a mít stálé sídlo v Městě.

Kán. 2005.

Pro jednotlivé záležitosti se připouští jednotlivý postulátor; a pouze postulátorovi záležitosti přísluší právo dát se pravoplatným zmocněním zastoupit jinými osobami, které se zovou vicepostulátoři.

Kán. 2006.

§ 1. Vedou-li jak postulátor tak vicepostulátoři záležitost ze zmocnění někoho jiného, musejí, dřív než se připustí k výkonu své služby, předložit soudu zmocnění.

§ 2. Zmocnění postulátora budiž vyhotoveno podle předpisu kán. 1659 a považováno za pravoplatné jen tehdy, připustí-li je posvátná kongregace a zapíše-li je do svých akt; zmocnění vicepostulátorů pak musí být uznáno a připuštěno soudem, u něhož konají svou službu.

Kán. 2007.

K úřadu postulátora přísluší:
1. Vést záležitost u příslušných soudců;

2. činit nutné výdaje; ale peníze, sebrané věřícími na náklady záležitosti, musejí se spravovat podle předpisu pokynů Apoštolského Stolce;

3. předložit soudu jména svědků a písemnosti;

4. vyhotovit a předložit strážci víry články, podle nichž musejí být svědkové v řízeních vyslýcháni.

Kán. 2008.

Vystupuje-li postulátor jménem někoho jiného, končí jeho zmocnění z týchž důvodů, pro které zaniká podle předpisu práva zmocnění jiných prokurátorů.

Hlava II.

Kardinál zpravodaj, strážcové víry a podstrážcové.

Kán. 2009.

§ 1. V záležitostech, jež se projednávají u posvátné kongregace, vystupuje jako zpravodaj či mluvčí jeden z Otců kardinálů, přikázaných této kongregaci, označený Římským Velekněžem.

§ 2. Jeho povinností je věnovat zvláštní úsilí svěřené sobě záležitosti a podat na valné či řádné schůzi zprávu o všem tom, co se zdá svědčit ať ve prospěch záležitosti, ať proti ní.

Kán. 2010.

§ 1. Aby bylo hájeno právo, musí se v kterémkoli řízení zúčastnit strážce víry, který musí vždy být obeslán podle předpisu kán. 1587.

§ 2. Strážce víry u posvátné kongregace se zove generální strážce víry a přísedící posvátné kongregace, který mu pomáhá, se zove generální podstrážce víry.

Kán. 2011.

§ 1. Strážce víry mimo posvátnou kongregaci může být ustanoven buď pro všechny záležitosti anebo pro některou zvláštní záležitost.

§ 2. Generálního strážce víry a generálního podstrážce volí Římský Velekněz, strážce víry při soudu ordinářů, jde-li o apoštolské řízení, je jmenován generálním strážcem a tehdy má název "podstrážce"; jinak jej jmenuje ordinář před ediktem, o němž se zmiňuje kán. 2043.

Kán. 2012.

§ 1. Strážci víry náleží sestavit střízlivé, ryze dějinné otázkové body, které ať nesměřují k tomu, aby vyvolaly nějakou určitou odpověď od vyslýchaného a které ať

jsou způsobilé k vypátrání pravdy také o článcích předložených postulátorem, a předložit je soudcům pod závazkem tajemství.

§ 2. Mimoto náleží tomuto strážci žádat, aby byli obesláni svědkové z úřední moci, a vznášet příhodné námitky; ale soudce může z úřední moci předvolat svědky také bez žádosti strážce víry anebo proti jeho vůli, avšak musí jej o tom uvědomit.

Hlava III.

Notář, kancléř a advokáti.

Kán. 2013.

§ 1. Při řízeních ať apoštolských, ať zaváděných místním ordinářem mocí vlastního práva, musí spolupůsobit notář či zapisovatel.

§ 2. Notář u posvátné kongregace musí být z počtu protonotářů podílníků.

Kán. 2014.

Řeholníci mohou platně konat službu notáře jen z nouze; vždy však jsou vyloučeni v záležitostech jejich vlastní řehole.

Kán. 2015.

V řízeních, zaváděných místním ordinářem mimo Město, může konat službu notáře sám notář kurie; v Městě nechť koná službu notáře protonotář posvátné kongregace a v jeho nepřítomnosti notář Městského vikariátu.

Kán. 2016.

Notářovi může být dán pomocník či tak zvaný adjunkt, který mu poskytne pomoc při porovnávání transumptů s původními akty a stejnopisů s písemnostmi přepsanými z prvopisů chovaných v knihovnách, listovnách a.d.

Kán. 2017.

Notář adjunkt a kancléř posvátné kongregace musejí být kněží bezúhonné pověsti a úplně bezvadní; kancléř pak, je mimoto doktorem kanonického práva. nechť

Kán. 2018.

Advokáti a prokurátoři v záležitostech blahořečení a svatořečení u posvátné kongregace musejí být doktory kanonického práva a aspoň licenciáty posvátného bohosloví a jest třeba, aby prodělali školení u některého z advokátů této posvátné kongregace nebo u samotného generálního podstrážce víry; u advokátů se nadto požaduje pravoplatný titul rotálního advokáta.

STAŤ XXIII.

Důkazy při těchto řízeních.

Hlava I.

O důkazech všeobecně.

Kán. 2019.

V těchto záležitostech musejí důkazy být naprosto úplné; a nelze připustit jiné, leč ty, které vyplývají ze svědků a z písemností.

Kán. 2020.

§ 1. K důkazu, že služebníku Božímu nebyl dosud nikdy vzdáván kult, je zapotřebí aspoň čtyř svědků.

§ 2. K důkazu o pověsti ctností, mučednictví a zázraků se vyžaduje aspoň osm svědků, kteří mohou být ojedinělí tak zvanou podpůrnou ojedinělostí; mimoto nutno předvolat aspoň dva svědky z úřední moci.

§ 3. K důkazu ctností nebo mučednictví se vyžadují očití svědkové a spolusvědkové: dějinné památky mohou sloužit jen za pomůcku.

§ 4. Jsou-li v apoštolském řízení svědkové z doslechu od očitých svědků a v informačním řízení očití svědkové, možno je všechny spojit při vedení důkazu.

§ 5. Jsou-li pak v informačním řízení očití svědkové a v apoštolském řízení toliko svědkové z doslechu od ušních svědků, mají tito význam pomůcky více či méně vážné podle rozumného hodnocení soudců; a jen tehdy možno přikročit k dalšímu jednání, to jest k projednání zázraků, podává-li se ze spojení všech těchto svědků takový důkaz, který je s to přesvědčit a utvrdit rozumného muže hodlajícího posoudit vážnou věc.

§ 6. Avšak při starých záležitostech postupujících cestou nekultu, při nichž chybějí očití svědkové nebo svědkové z doslechu od očitých svědků, a při záležitostech postupujících cestou výjimečného případu, bude možno dokazovat ctnosti a mučednictví svědky z doslechu a z veřejné pověsti, která vytváří jakoby kruhovitě se šířící podání, a soudobými písemnostmi nebo památkami uznanými za pravé.

§ 7. Zázraky konečně nutno vždy dokazovat očitými svědky a spolusvědky.

Kán. 2021.

Nepamětný kult se dokazuje pravými památkami, které jsou o sto let starší než konstituce Urbanova, vyhlášená r. 1634 nebo byly vydány během oněch sto let, jen když se v nich líčí skutečnosti, které se udály aspoň před sto lety, při nikdy nepřerušeném lidovém podání.

Kán. 2022.

Dovolení dávnodobého kultu Apoštolskou Stolicí dokazuje se soudobými písemnostmi.

Hlava II.

Svědkové a znalci.

Kán. 2023.

V řízeních blahořečení jsou všichni věřící křesťané, s výhradou předpisu kán. 2027, § 2, bod 1., povinni, třebas nebyli voláni, uvést ve známost Církve to, co se jim zdá svědčit proti ctnosti, zázrakům anebo mučednictví služebníka Božího.

Kán. 2024.

Jako svědky musí strážce víry předvolat především všechny ty, kdož pěstovali se služebníkem Božím přátelství nebo styk, i když je neveděl postulátor.

Kán. 2025.

§ 1. Všichni, o nichž se zmiňují kán. 2023 a 2024, musejí, leč by věděli, že již byli vedeni za svědky, podat příslušnému ordinářovi list, v němž stručně vyloží, zda pěstovali styk se služebníkem Božím, zda mohou uvést nějakou zvláštní skutečnost a kterou; ordinář pak zařídí odevzdání tohoto listu strážci víry.

§ 2. Řeholníci nebo řeholnice zašlou tento list, zapečetěný, bezprostředně a přímo ordinářovi anebo strážci víry nebo jej odevzdají zpovědníkovi, který jej co nejdřív dá předložit ordinářovi nebo strážci víry.

§ 3. Kdo neumí psát, vyloží věc faráři, který o ní podá zprávu ordinářovi nebo strážci víry.

Kán. 2026.

Řeholní představení jsou vázáni vážnou povinností pečovat o to, aby všichni jejich podřízení, kteří musejí vypovídat, přikročili k vypovídání, avšak nesmějí je ani přímo ani nepřímo pohánět k tomu, aby svědčili spíš v jednom smyslu než v druhém.

Kán. 2027.

§ 1. Jako svědkové se připouštějí příbuzní, sešvagření, domácí, též bludaři a nevěřící.

§ 2. Nesmějí se připustit:

1. Zpovědník podle předpisu kán. 1757, § 3, bod 2.;
2. postulátor, advokát anebo prokurátor v záležitosti, za trvání jejich služby; složí-li pak zcela tu službu, připouštějí se, ale mohou skýtat jen pomůcku;

3. kdo v dotyčné záležitosti kdy konal službu soudce.

Kán. 2028.

§ 1. Když jde o zázraky, nutno jako svědky vést ošetřující lékaře, ať jimi je kdokoliv.

§ 2. Odmítnou-li dostavit se k soudu, postará se soudce o to, aby aspoň vyhotovili písemnou a přísežně stvrzenou zprávu o nemoci a jejím průběhu, kterou nutno připojit k aktům, nebo se jejich úsudek vypátrá pomocí zprostředkovatele, jejž pak nutno podrobit výslechu.

Kán. 2029.

Svědkové musejí ve svém svědectví uvést pramen svého vlastního vědění o tom, co tvrdí; jinak nelze brát zřetel k jejich svědectví.

Kán. 2030.

K důkazu pověsti o svatosti a mučednictví služebníka Božího, který příslušel k některé řeholi, musí aspoň polovina svědků nepříslušet k té řeholi.

Kán. 2031.

Je-li třeba pomoci znalců:

1. Buďtež aspoň dva znalci, z nichž jeden budiž neznámý druhému, s výhradou předpisu bodu 4.;

2. ustanoví je soud většinou hlasů po vyslechnutí strážce víry nebo, mají-li poskytnout svou pomoc u posvátné kongregace, kardinál mluvčí po vyslechnutí generálního strážce víry; vždy však se musí vyloučit, kdo byl v dotyčné záležitosti činný jako svědek;

3. nesmí se sdělit postulátorovi, kdo byl určen za znalce; i znalci sami musejí zachovat své určení v tajnosti;

4. přistoupí k dobrozdání každý znalec zvlášť, leč by soudce dovolil z pádného důvodu, za souhlasu strážce víry, aby znalci vypracovali dobrozdání společně;

5. odevzdá každý znalec písemně zprávu o dobrozdání jím vyhotoveném; ale pak se znalci vyslechnou odděleně, i když vyhotovili dobrozdání společně.

Hlava III.

Zapojení písemností do řízení.

Kán. 2032.

§ 1. Písemnosti, o něž se opírá postulátor, nutno předložit soudu úplné.

§ 2. Ale soud bude moci požadovat od postulátora též jiné písemnosti, jež se tomu soudu zdají přispívat k odhalení pravdy.

Kán. 2033.

§ 1. Mimosoudní svědectví, sepsaná ať osobami, které dal postulátor v řízení vyslechnout o ctnostech a mučednictví služebníka Božího, ať jinými, které postulátor navrhl k výslechu, i když jsou v řízeních přednesena, nelze přesto počítat k písemnostem, které mají důkazní moc při posouzení svatosti nebo mučednictví služebníka Božího.

§ 2. Ani pohřební řeči a posmrtné vzpomínky, sestavené nebo vytištěné hned po smrti služebníka Božího, nemají důkazní moci.

§ 3. A mnohem méně svědectví třebas význačných mužů o ctnostech a skutcích služebníka Božího, napsaná ještě za jeho života ne z vlastního popudu, nýbrž na žádost jeho přátel.

Kán. 2034.

Kdo předkládá písemnosti, musí prokázat jejich původ a pravost.

Kán. 2035.

§ 1. Dějinná líčení mají moc písemností, jen když se opírají o písemnosti předložené v řízení.

§ 2. Užijí-li někteří velmi vážení muži těchto písemností a schválí-li je, smí být jejich svědectví uvedeno jen k potvrzení pravosti a vážnosti těch písemností.

Kán. 2036.

§ 1. Dějinné písemnosti, ať rukopisné, ať tištěné, jimiž se postulátor snaží dokázat ctnosti služebníka Božího anebo stáří jemu vzdávaného kultu a jeho nepřetržité trvání se zapojí do řízení a zašlou se s ním posvátné kongregaci a prozkoumají je znalci.

§ 2. Ale uchovává-li se některá z nich v knihovně nebo listovně, odkud nesmí být odnesena, předloží se její stejnopis nebo fotografický snímek s písemným ověřením notáře soudu o jeho pravosti.

§ 3. Není-li možné ani to, vznese se věc na posvátnou kongregaci, která označí znalce, aby je prozkoumali na místě.

STAŤ XXIV.

Řízení při blahořečení služebníků Božích cestou nekultu.

Kán. 2037.

§ 1. Osoby, které mají účast v řízení, zaváděné ať místními ordináři mocí vlastního práva, ať pověřenci Apoštolského Stolce, totiž soudcové, strážce víry a podstrážcové, notář a adjunkt, musejí vykonat na začátku každého řízení přísahu podle znění předepsaného posvátnou kongregací, že budou svědomitě plnit službu, že zachovají tajemství až do [illegible] řízení a že nebudou přijímat dary jakéhokoli druhu.

§ 2. I když ordinář nevystupuje jako soudce, je přesto povinen vykonat přísahu, že zachová tajemství.

§ 3. Mimoto musejí svědkové, aniž kdo je vyňat nebo dispensován, kromě přísahy o zachování tajemství přisahat před výslechem, že budou vypovídat pravdu, a po vykonání výslechu, že vypovídali pravdu; znalci, tlumočníci, přezkoumatelé a písař musejí před provedením dobrozdání, překladů z jedné řeči do jiné, přezkoumání nebo přepisu přisahat, že splní dobře svou službu; po provedení dobrozdání, překladu, přepisu nebo přezkoumání, že splnili dobře svou službu. Také kursor či posel ať vykoná přísahu, že dostojí svědomitě své povinnosti.

§ 4. Postulátoři a vicepostulátoři musejí vykonat přísahu bezelstnosti, to jest, nechť přisahají, že budou po celé řízení mluvit pravdu a že neužijí žádné lsti.

§ 5. U posvátné kongregace platí, pokud jde o přísahu, její vlastní stanovy.

Hlava I.

Řízení zaváděná místním ordinářem mocí vlastního práva.

Kán. 2038.

§ 1. Aby bylo od Apoštolského Stolce vymoženo zahájení záležitosti blahořečení služebníka Božího, musí nejprve být právně zjištěna ryzost nauky v jeho spisech, pověst o jeho svatosti, ctnostech a zázracích nebo mučednictví a to, že není žádné závady, která by se zdála být zahlazující; nato pak musí být zjištěno, že mu nebyl vzdáván veřejný kult.

§ 2. Má-li proto k prosbě postulátorově ordinář za to, že žádosti nutno vyhovět, musí:

1. Vypátrat spisy služebníka Božího;

2. zavést informační řízení o pověsti o svatosti, ctnostech všeobecně nebo mučednictví, příčině mučednictví a zázracích;

3. zavést řízení o nekultu.

Kán. 2039.

§ 1. Příslušný k tomu je ordinář místa, kde služebník Boží zemřel anebo kde se staly zázraky; ten však nesmí zavést řízení sám osobně, je-li z rodu toho služebníka Božího.

§ 2. Jestliže je tu staré řízení o pověsti svatosti nebo mučednictví, provedené před víc než třiceti roky, ale byla-li záležitost z jakéhokoli důvodu přerušena dřív, než dosáhla od Apoštolského Stolce pravoplatného zahájení, přísluší týmž ordinářům nebo jejich nástupcům provést informační řízení o tom, zda trvá nadál pověst o svatosti nebo mučednictví.

Kán. 2040.

§ 1. Soud musí sestávat z předsedy, jímž je sám ordinář osobně nebo skrze pověřeného k tomu kněze, a v tomto druhém případě z dvou dalších soudců, které týž ordinář zvolí z kruhu synodních soudců.

§ 2. Ordinář označí předsedu soudu dekretem, i když si vyhradí tuto službu, i když jmenuje pověřence s dvěma dalšími soudci; a týmž dekretem jmenuje strážce víry a notáře.

Kán. 2041.

§ 1. Nechť se soudní zasedání k přijetí přísahy a k výslechu svědků konají za dne, pokud je to možné, a na posvátném místě.

§ 2. Po každém zasedání se akta záležitosti musejí uzavřít a zapečetit pečetí soudcovou a smějí se otevřít až v příštím zasedání, jakmile soudce zjistí, že pečeť je neporušená a netknutá; neshledá-li se pečeť neporučená a netknutá, vznese soudce věc na posvátnou kongregaci.

Čl. I. - Pátrání po písmech služebníka Božího.

Kán. 2042.

Názvem "písma" se rozumějí nejen nevydaná díla služebníka Božího, nýbrž také již vytištěná; rovněž promluvy, listy, deníky, vlastní životopisy a konečně cokoli sepsal buď sám osobně anebo cizí rukou.

Kán. 2043.

§ 1. Ordinář nařídí veřejným edikten, který se vyhlásí, možno-li, v jednotlivých farnostech nebo jiným příhodnějším způsobem, aby každý, kdo má písma služebníka Božího, je předložil soudu, a připomene a zdůrazní předpisy kán. 2023 - 2025.

§ 2. Týká-li se pak záležitost služebníka Božího příslušejícího k některé řeholi, musí být edikt mimoto vyhlášen v jednotlivých domech této řehole; a představení jsou vázáni vážnou povinností pečovat o to, aby se toto uveřejnění stalo s výslovnou zmínkou o předpisu kán. 2025, § 2 a rovněž aby všichni podřízení, kteří písma mají, je odevzdali.

§ 3. Je úkolem strážce víry dát podnět k tomu, aby byl edikt uveřejněn také v jiných místech, kde je naděje, že se nalezne někdo, kdo některé písmo má u sebe.

Kán. 2044.

§ 1. Nechť ordinář pečlivě pátrá po písmech služebníka Božího nejen k žádosti postulátorově, nýbrž také z úřední moci.

§ 2. Nacházejí-li se písma v cizí diecési, požádá soudce ordináře oné diecése, aby sám po nich pátral podle předpisu práva a mu je zaslal spolu s akty.

Kán. 2045.

§ 1. Jestliže někteří držitelé si přejí prvopisy ponechat, dá sám notář vyhotovit jejich úřední opis, jejž nutno spolu s řízením zaslat posvátné kongregaci.

§ 2. Pokud jde o písma uchovávaná v knihovně nebo listovně, platí předpis kán. 2036, §§ 2 a 3.

Kán. 2046.

Notář pečlivě popíše jak počet a jakost písem, tak všechna akta o pátrání po nich; a ta akta musejí být mimoto podepsána ordinářem nebo jeho pověřencem a strážcem víry a opatřena pečetí ordinářovou.

Kán. 2047.

§ 1. Postulátor složí před ordinářem přísahu, že vykoná pečlivě pátrání po písmech, a později přísahu, že pátrání pečlivě provedl.

§ 2. Jde-li o služebnici Boží, která příslušela k některé řeholi, vykoná nejvyšší řeholní představená nebo představená kláštera právě tak přísahu, že vykonala pečlivě pátrání po písmech, že odevzdala všechna písma služebnice Boží, která měla, a že jí není známo, že by některá její podřízená nebo jiné osoby ještě zadržovaly písma této služebnice Boží.

Kán. 2048.

Týká-li se záležitost některého mučedníka, může se pátrání po písmech konat také ještě po podepsání příkazu k zahájení záležitosti u posvátné kongregace, podle pokynů, jež v té věci dá generální strážce víry.

Čl. II. - Informační řízení.

Kán. 2049.

Informační řízení zavádějí ordináři; a nebylo-li započato během třiceti let od smrti služebníka Božího, musí se, aby bylo možno přikročit k dalšímu jednání, dokázat, že v tom případě nešlo o žádnou lest nebo podvod anebo závinčnou nedbalost.

Kán. 2050.

§ 1. Při výslechu svědků o pověsti svatosti, mučednictví a zázracích platí předpisy kán. 2019 a 2020.

§ 2. Není třeba, aby byly zjištěny ctnosti, mučednictví a zázraky podrobně, nýbrž postačí, aby byla dokázána povšechně pověst, bezděčná, ne zjednaná uměle anebo lidským přičiněním, vycházející od čestných a vážných osob, nepřetržitá, den ze dne vzrůstající a živá v současné době u většiny lidu.

§ 3. Po předeslání všeobecných otázek podle předpisu kán. 1774 položí soudce svědkům nejprve otázku, co totiž vešlo v jejich známost o životě, ctnostech, zázracích anebo mučednictví služebníka Božího a jakým způsobem se o tom dověděli a zda vědí, že je o tom veřejná pověst, a pak teprve se vyslechnou podle otázkových bodů sestavených strážcem víry a podle článků předložených postulátorem.

Kán. 2051.

Informační řízení smí být skončeno, až když strážce víry posoudí všechny jemu odevzdané listy, o nichž se zmiňuje kán. 2025, a zjistí, že byli vyslechnuti ti, o nichž se zmiňují kán. 2023 - 2025.

Kán. 2052.

Jakmile soud uzná, že byly sebrány všechny důkazy ať výslechem svědků, ať předložením písemností, a že všechny dosažitelné spisy služebníka Božího jsou v aktech, vyzve po vyslechnutí strážce víry postulátora, aby v určité lhůtě přednesl případnou další látku, a po uplynutí té doby se řízení ukončí.

Kán. 2053.

Jakmile to soudce nařídí a neodporuje-li tomu strážce víry, zpřístupní notář řízení; a to se odevzdá k opisu písaři označenému soudem.

Kán. 2054.

Stejnopis řízení či tak zvaný transumpt, stejně jako původní akta, se pořídí rukopisně.

Kán. 2055.

Po skončení transumptu vykoná notář a jeho adjunkt jeho porovnání s prvopisem v přítomnosti jednoho ze soudců a strážce víry; a po provedení toho porovnání stvrdí jak notář tak soudce a strážce víry transumpt na důkaz jeho pravosti svým podpisem a pečetí.

Kán. 2056.

§ 1. Po skončení porovnání uzavře se prvopis a opatří se pečetěmi a nutno jej pečlivě uložit v archivu kurie a nesmí se nikdy otevřít bez povolení Apoštolského Stolce.

§ 2. Transumpt pak se uzavře a opatří pečetí ordinářovou a o této věci vyhotoví notář listinu ve dvou stejnopisech, z nichž jeden se zašle do Říma, druhý se uloží v archivu kurie.

Čl. III. - Řízení o nekultu.

Kán. 2057.

Mimo svědky, vedené postulátorem, přibere soud z úřední moci dva další svědky a všechny vyslechne o tom, zda byl kdy služebníku Božímu vzdáván veřejný kult.

Kán. 2058.

Mimoto soud vyhledá a pečlivě prohlédne hrob služebníka Božího, místnost, v níž bydlel nebo zemřel, a případná jiná místa, kde by se právem daly tušit známky kultu.

Kán. 2059.

Ukazují-li se v průběhu řízení nikoli nepatrné náznaky toho, že byl služebníku Božímu nezitím vzdáván kult, je úkolem strážce víry naléhat, aby se o této věci konalo další vyšetřování.

Kán. 2060.

Soud musí rozhodnout rozsudkem, zda byl služebníku Božímu vzdáván kult či nikoli.

Čl. IV. - Zaslání řízení o písmech služebníka Božího, řízení informačního a o nekultu posvátné kongregaci.

Kán. 2061.

Hned jakmile provede ordinář pátrání po spisech, zašle je do Říma spolu s procesním sdělením o opatřeních, to jest se soudní zprávou o opatřeních, kterých užil při pátrání po písmech.

Kán. 2062.

Jestliže se po pátrání po písmech služebníka Božího v průběhu záležitosti naleznou další, nutno je ihned zaslat posvátné kongregaci a k dalšímu jednání možno přikročit až po jich prozkoumání.

Kán. 2063.

§ 1. Transumpt informačního řízení odevzdá ordinář postulátorovi, aby jej zaslal posvátné kongregaci.

§ 2. Spolu s transumptem zašle též list jednak soudců k posvátné kongregaci, jednak strážce víry ke generálnímu strážci víry, aby byla posvátná kongregace zpravena jak o věrohodnosti svědků, tak o pravoplatném skončení všech jednání.

§ 3. Též zašle ordinář popis podoby pečetě, jíž zapečetil transumpt, nebo otisk této pečetě.

Kán. 2064.

Rovněž zašle ordinář skrze postulátora posvátné kongregaci provedené řízení o nekultu.

Hlava II.

Zahájení záležitosti u posvátné kongregace.

Čl. I. - Přezkoumání písem.

Kán. 2065.

Hned jakmile dojdou písma služebníka Božího do Říma, nutno je zajisté podrobit zkoumání; ale posvátná kongregace musí příhodně pátrat, zda jsou, kromě předložených, ještě další písma služebníka Božího ať v úschově soukromníků, ať uložené ve veřejných archivech.

Kán. 2066.

§ 1. Revisory písem vybere v jednotlivých záležitostech kardinál mluvčí po vyslechnutí generálního strážce víry; a jejich jména se zachovají v tajnosti.

§ 2. K této službě se vezmou kněží, kteří mají aspoň doktorát bohosloví nebo rovnocennou hodnost, jde-li o řeholníky.

Kán. 2067.

§ 1. Písma služebníka Božího odevzdá tajemník revisorům k té službě přibraným, tak, aby zkoumání jednotlivých písem konali dva revisoři, z nichž jeden nezná druhého.

§ 2. Je-li počet písem služebníka Božího značný, není na závadu, aby byla rozdělena na více skupin, z nichž každá se odevzdá rozdílným revisorům.

Kán. 2068.

§ 1. Dobrozdání revisorů musí uvádět, zda se v písmech nachází něco, co se příčí víře a dobrým mravům, a líčit, jaksi v kostce, která povahová stránka a který ráz nebo nedostatek ctností, jak vyplývá z písem, příslušel služebníku Božímu.

§ 2. Toto dobrozdání, opřené o důkazy a důvody, přednesou revisoři písemně.

Kán. 2069.

Odporují-li si kdy dobrozdání revisorů, označí se podle předpisu kán. 2066 třetí revisor, který splní svou službu týmž způsobem.

Kán. 2070.

Má-li generální strážce víry nějaké námitky, dovozené z písem služebníka Božího a z dobrozdání revisorů, předloží je k probrání Otcům kardinálům.

Kán. 2071.

Prokáže-li se bezpečně, že je v písmech služebníka Božího obsaženo něco, co nesouhlasí úplně s vírou, anebo že je v nich něco, co v současné době může pohoršovat věřící, rozhodne Římský Velekněz po vyslechnutí mínění kardinálů a po zvážení všech okolností případu, zda se může přikročit k dalšímu jednání.

Kán. 2072.

Příznivé rozhodnutí Římského Velekněze neuzavírá v sobě schválení písem a nebrání generálnímu strážci víry a poradcům v právu anebo v povinnosti vznášet při probírání ctností námitky dovozené z písem služebníka Božího.

Čl. II. - Probrání informačního řízení.

Kán. 2073.

Informační řízení, vyhotovené ordinářem a zaslané do Říma, není-li žádné překážky, se po zvláštním dekretu Římského Velekněze otevře před kardinálem prefektem posvátné kongregace, jakmile protonotář posvátné kongregace zjistí neporušenost pečetí, a prefekt je svěří kancléři k opisu.

Kán. 2074.

Kardinál mluvčí se postará, je-li třeba, o to, aby byl v Městě osvědčeným tlumočníkem pořízen překlad řízení, který se později podrobí zkoumání revisorovu.

Kán. 2075.

Transumpt řízení, zaslaný ordinářem, se uloží v listovně posvátné kongregace, a jeho stejnopis, přezkoumaný podle předpisu práva kancléřem, se odevzdá postulátorovi.

Kán. 2076.

§ 1. Advokát a prokurátor vyhotoví nástin transumptu nebo všech transumptů, je-li jich víc, a informaci, která se připojí k nástinu.

§ 2. K nástinu se musí přidat potvrzení generálního podstrážce víry dosvědčujícího, že ten nástin souhlasí s akty předloženými posvátné kongregaci.

Kán. 2077.

Prosebné listy, jimiž význačnější hodnostáři, ať církevní, ať světští, nebo právní osoby požadují od Nejvyššího Velekněze, aby bylo přikročeno k záležitosti blahořečení některého služebníka Božího, se předkládají s úspěchem, jen když jsou dány z vlastního popudu a z vlastního vědomí.

Kán. 2078.

Rozhodne-li se po zvážení písem, že možno přikročit k dalšímu jednání, vypracuje generální strážce víry své námitky proti zahájení záležitosti a na ně odpoví advokát záležitosti.

Kán. 2079.

§ 1. Generální strážce víry předešle námitkám, jež má sestavit ohledně zahájení záležitosti, střízlivý a jasný přehled, který nechť vyloží život služebníka Božího.

§ 2. K sepsání tohoto přehledu užije nejen písemností uvedených v nástinu, nýbrž také případných jiných, jež by bylo vhodno přibrat.

Kán. 2080.

Námitky a odpovědi na ně se vypracují stručně a jasně, obvykle scholastickou metodou, podle dávných obyčejů posvátné kongregace.

Kán. 2081.

Jak při tomto rozhodnutí, tak při ostatních, jež mají následovat, je zapovězeno dávat ústní informace nejen soudcům, ale také všem těm, kdož mají hlasovat.

Kán. 2082.

Rozhodnutí o platnosti informačního řízení, zavedeného ordinářem, o pověsti svatosti nebo mučednictví a o tom, že není žádné zahlazující závady, vynesou Otcové kardinálové v řádné schůzi, když kardinál mluvčí podá zprávu a přednese sporný bod: zda se má podepsat příkaz k zahájení záležitosti v tom případě a k cíli, o nějž jde.

Kán. 2083.

§ 1. Je-li rozhodnutí Otců kardinálů příznivé, předloží se Svatému Otci, aby, je-li mu libo, podepsal příkaz k zahájení záležitosti.

§ 2. Podepíše-li Svatý Otec příkaz, vyhotoví o tom tajemník posvátné kongregace dekret a uveřejní jej.

Kán. 2084.

§ 1. Po vydání dekretu o zahájení záležitosti nemohou ordináři podniknout ohledně ní již nic bez výslovného svolení posvátné kongregace.

§ 2. Je zapovězeno vyznamenávat označením "ctihodný" služebníka Božího, jehož záležitost je jen zahájena; a nechť postulátoři dbají o to, aby se u příležitosti zahájení záležitosti nekonalo ke cti služebníka Božího nic, co se podobá veřejnému kultu.

Čl. III. - Probrání řízení o nekultu.

Kán. 2085.

Po podepsání příkazu k zahájení záležitosti musejí Otcové kardinálové probrat ve zvláštní řádné schůzi spornou otázku, zda má být potvrzen rozsudek o nekultu, vynesený ordinářem. Bylo-li rozsudkem Otců kardinálů vyřčeno, že byl vzdáván kult, zastaví se, podle uznání týchž Otců, s přihlédnutím ke všem okolnostem, záležitost potud, až se odstraní všechny známky zakázaného kultu a až se tato poslušnost zachová po určitou dobu, kterou stanoví ti Otcové.

Kán. 2086.

§ 1. Neprovedl-li ordinář řízení o nekultu před zahájením záležitosti, nutno k tomu řízení přikročit z apoštolského rozhodnutí.

§ 2. K tomuto účelu vypracuje generální strážce víry otázkové body, které posvátná kongregace spolu s příkazovacím listem, o němž se zmiňují kán. 2087 a násl., odešle soudcům jí označeným.

§ 3. Jestliže jde o mučedníky, v jichž záležitosti ordinář opomenul zavést řízení o nekultu před zahájením záležitosti, zašle se s přikazovacím listem k provedení řízení o mučednictví a příčině mučednictví příkaz k sebrání důkazů o nekultu spolu se zvláštními otázkovými body předloženými generálním strážcem víry.

Hlava III.

Apoštolská řízení.

Čl. I. - Zavedení apoštolského řízení.

Kán. 2087.

§ 1. Po vydání dekretu o nekultu se od Nejvyššího Velekněze vyžádá tak zvaný přikazovací list k zavedení apoštolského řízení jak o pověsti svatosti, zázraků anebo mučednictví, tak o ctnostech a zázracích podrobně nebo o mučednictví a jeho příčině, a list odešle kardinál prefekt.

§ 2. Tato dvě řízení proběhnou odděleně; ale první z nich může odpadnout, nezdá-li se být kardinálu prefektovi a generálnímu strážci víry ani nutné ani vhodné konat znovu vyšetřování o trvání pověsti.

§ 3. Byl-li podepsán příkaz, aniž byl dosud vydán dekret o nekultu, tu, je-li nebezpečí, že zatím vypadnou někteří očití svědkové, se ihned vydá přikazovací list k zavedení apoštolského řízení o ctnostech a zázracích podrobně nebo o mučednictví a jeho příčině, aby nezanikly důkazy.

Kán. 2088.

§ 1. Přikazovací list zní aspoň na pět soudců, kteří, pokud možno, jsou církevními hodnostáři.

§ 2. Přibere-li se k soudcům ordinář, je předsedou; jinak předsedu označuje přímo posvátná kongregace; je však radno, aby aspoň předsedou nebyla táž osoba, která vedla informační řízení.

§ 3. Týká-li se to řízení o zázracích, ať je mimoto jmenován aspoň jeden znalec, který se zúčastní soudních zasedání a bude moci žádat soudce, aby svědkům předložil otázky nutné k dosažení větší jasnosti mezi slovy a věcmi.

Kán. 2089.

K přikazovacímu listu se přidá zvláštní list generálního strážce víry, jímž on označí dva podstrážce, kteří se jeho jménem účastní řízení.

Kán. 2090.

Otázkové body sestaví generální strážce víry o námitkách vznesených v příčině zahájení záležitosti a o svědectvích vyslechnutých v informačním řízení podle předpisu kán. 2050 a rovněž o mimosoudních sděleních, jichž opatření považoval sám za nutné, a při zázracích užije též pomoci znalce.

Kán. 2091.

§ 1. Přikazovací list se odevzdá postulátorovi záležitosti, který jej dá zaslat pověřenému předsedovi soudu.

§ 2. Současně se pro výslech svědků, kteří budou vedeni, zašlou některému z podstrážců otázkové body v obálce, které se smějí otevřít až přímo při výslechu.

Kán. 2092.

Před nastoupením úřadu předloží pověření soudcové ordinářovi pověřovací list a ordinář je musí podporovat svou mocí.

Kán. 2093.

§ 1. Po přijetí přikazovacího listu dá předseda soudu co nejdřív svolat soud a nesmí odložit toto svolání nikdy nad tři měsíce, leč by tu byla pádná překážka, o níž však nesmí během téže doby opomenout vyrozumět posvátnou kongregaci.

§ 2. Již při prvním zasedání zvolí soud notáře, jeho adjunkta, případně znalce a kursora a tuto volbu ověří notář kurie.

Kán. 2094.

Třebas se mohou zúčastnit jednotlivých zasedání apoštolského řízení všichni, jimž byl dán přikazovací list, stačí přesto k platnosti, aby byl přítomen předseda s dvěma soudci nebo, s jeho svolením a v jeho nepřítomnosti, tři jiní soudcové, a rovněž jeden z podstrážců víry a notář nebo adjunkt.

Kán. 2095.

Řízení nutno skončit aspoň do dvou roků počítaných ode dne otevření listu; ježto se po uplynutí těch dvou roků nesmí pokračovat v řízení bez povolení Apoštolského Stolce, vyrozumí se posvátná kongregace o překážkách, pro které nebyl apoštolský příkaz splněn do konce.

Kán. 2096.

Dřív než se skončí apoštolské řízení o ctnostech podrobně, vykoná soud právní ohledání tělesných pozůstatků služebníka Božího podle předpisů přikazovacího listu.

Kán. 2097.

§ 1. Při předpisu původních akt, jich porovnání a zaslání do Říma platí to, co je předepsáno výše v kán. 2054 - 2056 a 2063 pro informační řízení.

§ 2. Řízení se u posvátné kongregace předkládá, otevírá a přepisuje podle předpisu kán. 2073 - 2075.

Čl. II. - Rozhodování o platnosti apoštolského řízení.

Kán. 2098.

Po zaslání apoštolského řízení posvátné kongregaci musí být především zjištěna platnost toho řízení a zároveň se znovu prozkoumá platnost informačního řízení.

Kán. 2099.

Proto připraví advokát záležitosti před projednáváním výkaz, který pozůstává:

1. Ze zprávy, v níž se, po předvedení nezbytných pro věc písemností zahrnutých v řízení, prokáže, že v něm bylo všechno provedeno podle předpisu práva;

2. z připomínek generálního strážce víry proti platnosti, s odpovědmi advokátovými, při čemž se obojí vypracuje podle předpisu kán. 2080.

Kán. 2100.

§ 1. Pro posouzení platnosti řízení ať se koná schůze v přítomnosti kardinála prefekta posvátné kongregace, kardinála mluvčího a dalších tří kardinálů té posvátné kongregace, zvolených přímo Římským Velekněžem, jakož i tajemníka, apoštolského protonotáře, generálního strážce víry a podstrážce.

§ 2. Po podání zprávy kardinálem mluvčím přednesou v té schůzi výše zmínění preláti své mínění; a generální strážce víry vznese případné námitky.

§ 3. Po probrání všech těchto věcí vynesou Otcové kardinálové své rozhodnutí; a je-li příznivé a potvrdí-li je Nejvyšší Velekněz, vydá se dekret o platnosti řízení.

Čl. III. - Rozhodnutí o hrdinnosti ctností v jednotlivostech nebo o mučednictví a jeho příčině.

Kán. 2101.

Projednání ctností možno zahájit ne dřív než padesát let po smrti služebníka Božího.

Kán. 2102.

Ve třech schůzích se projednává hrdinnost ctností služebníka Božího nebo jeho mučednictví a jeho příčina; totiž v předpřípravné, přípravné a hlavní.

Kán. 2103.

§ 1. Preláti úředníci a poradci přednesou v každé schůzi svá dobrozdání písemně.

§ 2. Jakmile všichni preláti a poradci přednesou své dobrozdání jak v předpřípravné schůzi, tak v přípravné, bude moci každý z nich, dřív než se skončí schůze, zase prohlásit, že ustupuje od podaného již dobrozdání.

§ 3. Úsudky jednotlivých dobrozdání sepíše tajemník a zachovají se v tajnosti; samotná pak písemná dobrozdání se odevzdají generálnímu strážci víry.

Kán. 2104.

V záležitostech vyznavačů se musí probrat sporný bod: zda jsou v tom případě a k účelu, o nějž jde, zjištěny v hrdinském stupni božské ctnosti víra, naděje a láska jak k Bohu tak k bližnímu, jakož i stěžejní ctnosti opatrnost, spravedlnost, mírnost a statečnost a s nimi spojené ctnosti; v záležitostech mučedníků pak, zda je v tom případě a k účelu, o nějž jde, zjištěno mučednictví a jeho příčina a znamení či zázraky.

Kán. 2105.

Předpřípravná schůze se koná před kardinálem mluvčím za účasti prelátů úředníků a poradců.

Kán. 2106.

Pro předpřípravnou schůzi se připraví výkaz, který pozůstává:

1. Z nástinu pořízeného na základě původního řízení, který se vyhotoví tak, že se svědectví a písemnosti předvedou úplně;

2. ze spisu advokátova, v němž se na základě znění nástinu krátce osvětlí život a hrdinnost ctností služebníka Božího nebo mučednictví a jeho příčina, s úplným a co nejsvědomitějším rozlišením věcí, jež jsou sneseny jako důvody k důkazu, a věcí, jež se uvádějí spíš jako pomůcka a opora důkazu;

3. z přehledu generálního strážce víry, o kterém se zmiňuje kán. 2079;

4. z připomínek generálního strážce víry a z advokátových odpovědí na ně;

5. z posudků, které sepsali revisoři ohledně písem služebníka Božího.

Kán. 2107.

Nesmí se přikročit od předpřípravné schůze k přípravné, když dvě třetiny účastníků podaly záporné dobrozdání, leč by kardinál prefekt vznesl věc na Římského Velekněze a ten uznal, že se má učinit jinak.

Kán. 2108.

Přípravnou schůzi konají všichni Otcové kardinálové posvátné kongregace za účasti prelátů úředníků a poradců.

Kán. 2109.

Ať se výkaz pro přípravnou schůzi skládá:

1. Z pochybností generálního strážce víry;

2. z pochybností, které přednesli poradci ve svých dobrozdáních, má-li generální strážce víry za to, že jich nelze nedbat;

3. z advokátových odpovědí na ně;

4. z nově nalezených důkazů ať ve prospěch záležitosti, ať v její neprospěch, s dodatkovými nástiny ať k jich vyvrácení, ať k jich obhajobě.

Kán. 2110.

§ 1. V přípravné schůzi Otcové kardinálové rozhodují po vyslechnutí poradců, zda možno přikročit k dalšímu jednání.

§ 2. Tajemníkovi a generálnímu strážci víry je vždy dovoleno, i když nebyli o to požádáni, uchopit se slova, aby se tím víc i vyjasnila otázka i osvětlily skutečnosti.

Kán. 2111.

Po probrání vznese věc na Nejvyššího Velekněze kardinál prefekt, který Svatého Otce zpraví nejen o výsledku probrání, nýbrž také o stěžejních důvodech, jež byly sneseny s obou stran.

Kán. 2112.

Hlavní schůze se koná před Svatým Otcem za účasti Otců kardinálů posvátné kongregace, prelátů úředníků a poradců.

Kán. 2112.

Pro hlavní schůzi se připravuje poslední výkaz podle předpisu kán. 2109, k němuž nutno připojit krátkou zprávu, vyhotovenou z úřední moci, o všech těch věcech, o nichž se jednalo až dosud v záležitosti, totiž shodně zjištěný skutkový stav věcí.

Kán. 2114.

V hlavní schůzi je přímo Nejvyššímu Velekněz vyhrazeno rozhodnutí, zda je zjištěna hrdinnost ctností služebníka Božího nebo mučednictví a jeho příčina; poradci pak, preláti úředníci a Otcové kardinálové mají jen poradní hlas.

Kán. 2115.

§ 1. K příkazu Svatého Otce vypracuje tajemník posvátné kongregace dekret, v němž se jménem Nejvyššího Velekněze úředně prohlásí, že všechny ctnosti služebníka Božího v hrdinském stupni nebo jeho mučednictví jsou náležitě dokázány: a ten dekret se vyhlásí v době a způsobem, jež předepíše Svatý Otec.

§ 2. Po vyhlášení tohoto dekretu možno služebníka Božího nazývat ctihodným; avšak v tom označení není nikterak zahrnuto dovolení veřejného kultu.

Čl. IV. - Rozhodnutí o zázracích služebníka Božího v jednotlivostech.

Kán. 2116.

§ 1. Kromě hrdinnosti ctností anebo mučednictví se k blahořečení služebníka Božího vyžadují zázraky, které se udály na jeho přímluvu.

§ 2. Jde-li však o mučedníka a je-li zřejmě zjištěno mučednictví a příčina mučednictví posuzovaného jak hmotně tak formálně, ale chybějí-li zázraky, přísluší posvátné kongregaci rozhodnout, zda v tom případě postačí znamení, a chybějí-li, zda se v tom případě má vznést prosba k Svatému Otci o dispens od znamení.

Kán. 2117.

K blahořečení služebníků Božích se vyžadují jen dva zázraky, provedou-li očití svědkové důkaz ctností v obou řízeních, jak informačním, tak apoštolském, nebo jestliže svědkové, vyslechnutí v apoštolském řízení, byli aspoň z doslechu od očitých; tři zázraky, byli-li svědkové v informačním řízení očití a v apoštolském řízení z doslechu od ušních; čtyři, zjistí-li se v obou řízení ctnosti pouhými svědky z podání a písemnostmi.

Kán. 2118.

§ 1. K důkazu zázraků nutno na začátku probírání vést z úřední moci dva znalce; a shodnou-li se oba na odmítnutí zázraku, nesmí se přikročit k dalšímu jednání.

§ 2. Jelikož při probírání zázraků jde nejčastěji o to, posoudit vyléčení z nějaké choroby, musejí znalci být značně věhlasní v lékařství nebo chirurgii, ano, je-li možno, zvolí se takoví, kteří jsou vybaveni zvláštní znalostí v rozpoznání a léčení chorob, o které jde při předloženém zázraku.

Kán. 2119.

Dobrozdání znalců, sepsaná stručně ale jasně a opřená o důvody, nechť obsahují tyto dva body, totiž:

1. Jde-li o uzdravení, zda ten, o němž se tvrdí, že ho dosáhl, se musí považovat za opravdu zdravého;

2. zda možno skutečnost, předloženou jako zázrak, vyložit zákony přírody či nikoli.

Kán. 2120.

Zázraky nutno probírat ve třech schůzích zcela týmž způsobem, který je stanoven výše pro hrdinnost ctností; s výjimkou hlavní schůze před Svatým Otcem smějí však v téže schůzi být podrobeny zkoumání vždy nejvýš dva zázraky.

Kán. 2121.

Výkaz pro předpřípravnou schůzi musí pozůstávat:

1. Ze sdělení sepsaného advokátem;

2. z nástinu svědeckých výpovědí;

3. ze dvou dobrozdání, která sepíší podle pravdy znalci o každém zázraku;

4. z námitek generálního strážce víry;

5. z advokátových odpovědí na ně.

Kán. 2122.

§ 1. Výkaz pro přípravnou schůzi se upraví tak, jak je stanoveno v kán. 2109, s přidáním dobrozdání znalců podle předpisu § 2.

§ 2. Shodnou-li se v předpřípravné schůzi oba znalci na stvrzení zázraku, tu se pro přípravnou schůzi označí jen jeden znalec; vysloví-li se pro zázrak jen jeden znalec, tu se z úřední moci jmenují dva noví znalci.

§ 3. Otcové kardinálové této posvátné kongregace mají vždy právo označit víc znalců, než je předepsáno, považují-li to v tom případě za nutné.

§ 4. Advokátu záležitosti však je dovoleno užít při sestavení svých odpovědí pomoci některého znalce, s vyloučením tak zvaného dobrozdání k zjednání prospěchu.

Kán. 2123.

Pro hlavní schůzi platí předpisy kán. 2113 a 2114.

Kán. 2124.

§ 1. Po dekretu o uznání zázraků se musí před Nejvyšším Velekněžem konat nové projednávání ohledně sporného bodu: Zda možno bezpečně přikročit k blahořečení služebníka Božího.

§ 2. O tomto rozhoduje po vyslechnutí mínění poradců a Otců kardinálů Velekněz, který, jakmile chce, dá o této věci vyhotovit a vyhlásit dekret.

STAŤ XXV.

Řízení při blahořečení služebníků Božích cestou kultu či výjimečného případu.

Kán. 2125.

§ 1. Pro služebníky Boží, jichž kult byl trpěn po vládě papeže Alexandra III. a před dobou, kterou stanoví konstituce Urbanova, možno žádat výslovné schválení Římského Velekněze.

§ 2. K tomu se však vyžaduje řízení podle předpisu kánonů, které následují.

Kán. 2126.

Ordinářem, příslušným k zavedení tohoto řízení, je ordinář místa, kde je prokazován kult nebo se nacházejí písemnosti o kultu, s výhradou práva předstihu, je-li ordinářů toho druhu víc.

Kán. 2127.

K prosbě postulátorově musí ordinář:

1. Vypátrat písma služebníka Božího;

2. zavést řízení o pověsti svatého života, ctností nebo mučednictví a zázraků, ve kterém ať se zodpoví otázky: zda je v místě stálá a všeobecná pověst a přesvědčení o svatém pozemském obcování služebníka Božího nebo o jeho mučednictví a příčině mučednictví, jakož i o zázracích, které se udály na jeho přímluvu; zda tam v současné době trvá kult toho služebníka Božího a jakými projevy úcty je služebník Boží zahrnován.

Kán. 2128.

Jakmile se to vše zašle posvátné kongregaci podle předpisu kán. 2061 - 2063, podrobí se v řádné schůzi zkoumání

Otců kardinálů, za zpravodajství kardinála mluvčího, sporný bod: Zda se má podepsat příkaz k zahájení záležitosti.

Kán. 2129.

Po podepsání příkazu se odešle přikazovací list mužům označeným přímo posvátnou kongregací, aby se podle předpisu práva zavedlo apoštolské řízení o výjimečném případu a aby pověřený soudce vynesl rozsudek.

Kán. 2130.

Tím řízením musí být dokázán jak začátek kultu, tak jeho nepřetržité trvání až do rozsudku pověřeného soudce.

Kán. 2131.

Jakmile se řízení zašle posvátné kongregaci a se otevře a advokát záležitosti připraví výkaz s připomínkami generálního strážce víry a odpovědmi samotného patrona na ně, předloží se v řádné schůzi sporný bod: Zda se má potvrdit rozsudek pověřeného soudce nebo zda je zjištěn výjimečný případ natolik, že možno přikročit k dalšímu jednání.

Kán. 2132.

Potvrzení rozsudku pověřeného soudce se strany Římského Velekněze má jenom ten význam, že dokazuje skutečnost nepamětného kultu prokazovaného služebníku Božímu a trvajícího až do rozsudku.

Kán. 2133.

Je-li rozsudek ohledně výjimečného případu příznivý a schválí-li jej Nejvyšší Velekněz, odešle se přikazovací list k provedení řízení o ctnostech nebo o mučednictví a jeho příčině, podle různosti záležitostí; a platí při tom předpisy kán. 2087 - 2115.

Kán. 2134.

Po vydání dekretu o tom, že jde skutečně o nepamětný kult, a o hrdinnosti ctností nebo o mučednictví, nutno považovat služebníka Božího za rovnocenně blahořečeného, přistoupí-li k tomu potvrzení toho kultu dekretem Římského Velekněze.

Kán. 2134.

Rovnocenně blahořečeným služebníkům Božím mohou být povoleny tytéž úkony veřejného kultu, jimiž bývají zahrnováni ti, kdož byli blahořečeni formálně.

STAŤ XXVI.

Svatořečení blahoslavených.

Kán. 2136.

Nikdo nemůže žádat o svatořečení někoho anebo dosáhnout od posvátné kongregace k jeho cti určitých úkonů kultu, leč by se nejprve zjistilo, že služebník Boží, o nějž jde, byl přijat, buď formálně, buď rovnocenně, mezi blahoslavené.

Kán. 2137.

§ 1. Aby posvátná kongregace v tom případě měla jistotu o formálném anebo rovnocenném blahořečení, nutno předložit úřední písemnost.

§ 2. Chybí-li písemnost toho druhu, nutno provést pravoplatné řízení, aby se dokázala skutečnost, že byl kult výslovně dovolen se strany Římského Velekněze.

§ 3. Po skončení řízení se v řádné schůzi vydá rozhodnutí, jež nutno předložit k schválení Římskému Veleknězi.

Kán. 2138.

§ 1. K svatořečení blahoslavených, kteří byli blahořečeni formálně, se vyžaduje uznání dvou zázraků, které se přihodily po formálném blahořečení.

§ 2. K svatořečení blahoslavených pak, kteří byli blahořečeni rovnocenně, se vyžaduje uznání tří zázraků, které se udály po rovnocenném blahořečení.

Kán. 2139.

§ 1. Tvrdí-li se, že se na přímluvu některého blahoslaveného udál nějaký zázrak, vydá posvátná kongregace, uzná-li tak Svatý Otec, k žádosti postulátorově dekret o obnově záležitosti a o zavedení nových řízení podle předpisů uvedených v hořejších kánonech.

§ 2. Po potvrzení platnosti těch řízení se zkoumání o nových zázracích řídí týmiž předpisy, které byly stanoveny výše v kán. 2116 - 2124.

Kán. 2140.

Po všem tom vydá Římský Velekněz, jestliže a jakmile to uzná za vhodné, po vyslechnutí mínění Otců kardinálů a poradců dekret, jímž rozhodne, že možno bezpečně přikročit k slavnostnímu svatořečení blahoslaveného.

Kán. 2141.

Slavnostní svatořečení blahoslavených, jakmile se o něm rozhodne v konsistoři, se koná při zachování obřadů a slavností, obvyklých u římské kurie.

T Ř E T Í Č Á S T .

ZPŮSOB JAK POSTUPOVAT PŘI VYŘIZOVÁNÍ NĚKTERÝCH VĚCÍ NEBO PŘI UŽITÍ TRESTNÍCH SANKCÍ

Kán. 2142.

V řízeních, o nichž je zmínka níže, se vždy přibere notář, aby pořídil o jednáních zápis, který musí být všemi podepsán a uložen v archivu.

Kán. 2143.

§ 1. Kdykoli jsou předepsána napomenutí, musejí se udělit buď ústně před kancléřem nebo jiným úředníkem kurie anebo dvěma svědky, buď písemně podle předpisu kán. 1719.

§ 2. Úřední písemnost o tom, že bylo uděleno napomenutí, a o jeho znění se přiloží k aktům.

§ 3. Kdo zabrání, aby jej napomenutí zastihlo, považuje se za napomenutého.

Kán. 2144.

§ 1. Examinátoři a poradci i notář musejí pod přísahou, kterou složí hned na začátku řízení, zachovat tajemství o všem, co vědí se zřetelem k své službě, a zvlášť o tajných písemnostech, poradních jednáních, počtu hlasů a jich pohnutkách.

§ 2. Neuposlechnou-li tohoto předpisu, musejí být nejen odstraněni ze služby, ale ordinář je bude moci, při zachování příslušných předpisů, potrestat také jiným přiměřeným trestem; a mimoto jsou povinni nahradit případně z toho vzniklé škody.

Kán. 2145.

§ 1. Při těchto řízeních nutno postupovat sumárně; avšak není zapovězeno vyslechnout dva nebo tři svědky, ať z úřední moci obeslané, ať stranou vedené, leč by ordinář po vyslechnutí farářů poradců nebo examinátorů měl za to, že je strany vedou za účelem zdržování.

§ 2. Připuštěni smějí být jen svědkové a znalci pod přísahou.

Kán. 2146.

§ 1. Proti konečnému dekretu se poskytuje jediný právní prostředek, totiž rekurs k Apoštolskému Stolci.

§ 2. A v tom případě nutno zaslat Svatému Stolci všechna akta řízení.

§ 3. Za rekursu nemůže ordinář platně propůjčit farnost nebo obročí, jehož byl duchovní zbaven, trvale jinému.

STAŤ XXVII.

Způsob jak postupovat při odstranění neodstranitelných farářů.

Kán. 2147.

§ 1. Neodstranitelný farář může být odstraněn ze své farnosti z důvodu, který činí jeho službu, třebas bez jeho vážného zavinění, škodlivou anebo aspoň bezúčinnou.

§ 2. Těmito důvody jsou zejména tyto:

1. Nevědomost nebo trvalá duševní anebo tělesná choroba, která činí faráře nezpůsobilým zastávat řádně své služby, nemůže-li být, podle úsudku ordinářova, postaráno o blaho duší vikářem podpůrcem podle předpisu kán. 475.

2. nenávist lidu, třebas nespravedlivá a ne všeobecná, jen když je toho rázu, že brání užitečnému výkonu farářovy služby, a nelze předvídat, že brzy ustane;

3. ztráta vážnosti u poctivých a vážných mužů, ať pochází z farářova lehkovážného způsobu života, ať z jeho někdejšího trestného činu, který, byv teprve nyní odhalen, je již vyňat z trestu v důsledku promlčení, ať přičiněním domácích lidí a příbuzných, s nimiž farář žije, leč by jejich odchodem bylo dostatečně postaráno o dobrou pověst farářovu;

4. pravděpodobný tajný trestný čin, přičítaný farářovi, z něhož podle moudré předvídavosti ordinářovy může později povstat velké pohoršení věřících;

5. špatná správa časného jmění s vážnou škodou pro kostel anebo obročí, kdykoli nelze tomuto zlu odpomoci buď tím, že se farářovi odejme správa, buď jiným způsobem, třebas jinak farář vykonává duchovní přísluhu s prospěchem.

Kán. 2148.

§ 1. Kdykoli se zdá, podle rozumného uvážení ordináře, že farář upadl v jeden z důvodů, o nichž se zmiňuje kán. 2147, sám ordinář, po vyslechnutí dvou examinátorů, když s nimi probere pravdivost a vážnost důvodu, vyzve faráře písemně nebo ústně, aby se do určité doby vzdal farnosti, leč by šlo o faráře stiženého duševní vadou.

§ 2. Aby jednání byla platná, musí výzva obsahovat důvod, který je ordinářovi pohnutnou, a důkazy, o které se důvod opírá.

Kán. 2149.

§ 1. Jestliže se farář během stanovených dnů ani nevzdá, ani nepožádá o odklad, ani nenapadá důvody uplatněné pro odstranění, tu, jakmile ordinář zjistí, i že výzva k vzdání,

řádně učiněná, farářovi došla, i že mu nevadila pravoplatná překážka, aby odpověděl, ihned faráře odstraní z farnosti, aniž je vázán předpisem kán. 2154.

§ 2. Nejsou-li zjištěny shora zmíněné dvě okolnosti, učiní ordinář vhodné opatření tím, že buď opakuje výzvu k vzdání, buď prodlouží započitatelnou dobu k odpovědi.

Kán. 2150.

§ 1. Vzdá-li se farář farnosti, prohlásí ordinář farnost za uprázdněnou v důsledku vzdání.

§ 2. Farář však může místo důvodu, uplatněného ordinářem, uvést pro své vzdání jiný pro něho méně nepříjemný nebo méně tíživý důvod, jen když je pravdivý a čestný, např. aby vyhověl přáním ordináře.

§ 3. Vzdání může se stát nejen bezvýhradně a prostě, nýbrž také pod výminkou, jen když ji ordinář může pravoplatně přijmout a skutečně přijme, a bez újmy předpisu kán. 186.

Kán. 2151.

Chce-li farář napadat důvod uvedený ve výzvě, může žádat za lhůtu k přednesení důkazů, kterou může ordinář podle svého rozumného uvážení povolit, jen když nemá směřovat ke škodě duší.

Kán. 2152.

§ 1. Důvody, uvedené farářem proti výzvě, zváží a uzná anebo zamítne ordinář platně po vyslechnutí týchž examinátorů, o nichž se zmiňuje kán. 2148, § 1.

§ 2. Rozhodnutí, ať je kladné, ať záporné, oznámí se farářovi dekretem.

Kán. 2153.

§ 1. Proti dekretu o odstranění může farář podat rekurs během desíti dnů u téhož ordináře, který musí pod neplatností po vyslechnutí dvou farářů poradců prozkoumat nové připomínky, které ten farář přednese během desíti dnů po podání rekursu, spolu s prve uvedenými důvody, a je uznat anebo zamítnout.

§ 2. Farář může podle předpisu kán. 2145, § 1 vést ty svědky, o nichž dokáže, že mu nebylo možno je vést poprvé.

§ 3. Rozhodnutí se farářovi sdělí dekretem.

Kán. 2154.

§ 1. Ordinář po poradě s examinátory nebo faráři poradci, kteří se zúčastnili při rozhodování o odstranění, se podle sil postará o odstraněného faráře ať přeložením na jinou farnost nebo přidělením jiného úřadu anebo obročí, je-li k nim vhodný, ať platem, jak to vyžaduje případ a dovolují okolnosti.

§ 2. Za jinak stejných okolností nutno při tom zaopatření přihlížet blahovolněji k vzdávajícímu se než k odstraněnému.

Kán. 2155.

Věc nového zaopatření odstraněného faráře může ordinář zařídit buď již dekretem o odstranění, buď později, avšak co nejdřív.

Kán. 2156.

§ 1. Z farnosti odstraněný kněz musí co nejdřív vyklidit farní dům a odevzdat vše, co přísluší k farnosti, novému faráři nebo ekonomovi ordinářem zatímně ustanovenému.

§ 2. Jde-li však o nemocného, jejž nelze z farního domu bez újmy přestěhovat jinam, ponechá mu jej ordinář třebas k výlučnému užívání, pokud to vyžaduje ta nutnost.

STAŤ XXVIII.

Způsob jak postupovat při odstranění odstranitelných farářů.

Kán. 2157.

§ 1. Též odstranitelný farář může být odstraněn ze své farnosti z pádného a vážného důvodu podle předpisu kán. 2147.

§ 2. Co se týče řeholních farářů, platí předpis kán. 454, § 5.

Kán. 2158.

Má-li ordinář za to, že je tu některý z těchto důvodů, otcovsky faráře napomene a vyzve, aby se vzdal farnosti, při čemž uvede důvod, který činí jeho farní službu pro věřící škodlivou anebo aspoň bezúčinnou.

Kán. 2159.

Zdráhá-li se farář, uvede důvody písemně a ordinář je musí pod neplatností zvážit spolu s dvěma examinátory, bez újmy předpisu kán. 2149.

Kán. 2160.

Neuzná-li ordinář po vyslechnutí examinátorů uvedené důvody za pravoplatné, opakuje farářovi otcovské výzvy s pohrůžkou, že bude odstraněn, neopustí-li během přiměřené stanovené lhůty farnost dobrovolně.

Kán. 2161

§ 1. Po uplynutí vytyčené doby, kterou podle své rozumnosti může prodloužit, vydá ordinář dekret o odstranění.

§ 2. O vzdávajícího se anebo odstraněného faráře však je povinen postarat se podle předpisu kán. 2154 - 2156.

STAŤ XXIX.

Způsob jak postupovat při přeložení farářů.

Kán. 2162.

Žádá-li blaho duší, aby farář byl ze své farnosti, kterou řídí s prospěchem, přeložen na jinou, navrhne mu ordinář přeložení a doporučí mu, aby svolil z lásky k Bohu a duším k přeložení.

Kán. 2163.

§ 1. Neodstranitelného faráře může ordinář přeložit proti jeho vůli, jen když obdrží zvláštní oprávnění k tomu od Apoštolského Stolce.

§ 2. Odstranitelný farář však může být přeložen třebas proti své vůli, není-li nabízená mu farnost podstatně horší, avšak při zachování předpisů kánonů, které následují.

Kán. 2164.

Neuposlechne-li farář rady a domluv ordinářových, vyloží důvody toho písemně.

Kán. 2165.

Soudí-li ordinář přes uvedené důvody, že nelze od záměru ustoupit, musí pod neplatností vyslechnout o těchto důvodech dva faráře poradce a s nimi zvážit okolnosti, v nichž se nachází jak dosavadní farnost, tak nabízená farnost, a důvody, které doporučují užitečnost anebo nutnost přeložení.

Kán. 2166.

Míní-li ordinář, po vyslechnutí farářů, že nutno provést přeložení, opakuje otcovské výzvy, aby se farář podřídil vůli svého představeného.

Kán. 2167.

§ 1. Jestliže se farář po provedení těchto věcí dosud zdráhá a ordinář dosud míní, že nutno vykonat přeložení, přikáže farářovi, aby se během určité doby odebral na novou farnost, při čemž mu sdělí písemně, že jeho dosavadní farnost se uplynutím vytyčené doby uprázdní bez dalšího.

§ 2. Projde-li tato doba bezvýsledně, prohlásí farnost za uprázdněnou.

STAŤ XXX.

Způsob jak postupovat proti nesídlícím duchovním.

Kán. 2168.

§ 1. Faráře, kanovníka nebo jiného duchovního, který zanedbává sídelní povinnost, jíž je vázán se zřetelem k obročí, ordinář napomene, a jde-li o faráře, postará se na jeho náklad prozatímně o to, aby blaho duší neutrpělo škodu.

§ 2. V napomenutí upozorní ordinář na tresty, v něž upadají nesídlící duchovní, a rovněž na předpis kán. 188, bod 8., a sdělí duchovnímu, aby během přiměřené doby, kterou určí ten ordinář, obnovil sídlení.

Kán. 2169.

Jestliže duchovní během stanovené lhůty ani neobnoví sídlení, ani neuvede důvody nepřítomnosti, prohlásí ordinář, při zachování předpisu kán. 2149, že farnost nebo jiné obročí je uprázdněno.

Kán. 2170.

Jestliže duchovní obnoví sídlení, musí mu ordinář, jde-li o neoprávněnou nepřítomnost, nejen uložit odnětí požitků za dobu nepřítomnosti, o němž se zmiňuje kán. 2381, ale, vyžaduje-li to případ, může jej také přiměřeně potrestat podle vážnosti viny.

Kán. 2171.

Jestliže duchovní neobnoví sídlení, ale uvede důvody nepřítomnosti, musí ordinář, po přibrání dvou examinátorů a, třeba-li, po zavedení vhodných vyšetřování, rozhodnout, zda důvody jsou pravoplatné.

Kán. 2172.

Míní-li ordinář, po vyslechnutí examinátorů, že uvedené důvody nejsou pravoplatné, stanoví duchovnímu znovu lhůtu, během níž se má vrátit, vždy s výhradou odnětí požitků za dobu nepřítomnosti.

Kán. 2173.

Nevrátí-li se odstranitelný farář během předepsané doby, může ordinář ihned přikročit k odnětí farnosti; vrátí-li se, dá mu ordinář nařízení, aby se napříště nevzdaloval bez jeho písemného svolení pod trestem odnětí farnosti, v nějž by upadl bez dalšího.

Kán. 2174.

§ 1. Jestliže duchovní, který má obročí udílené natrvalo, neobnoví sídlení, ale přednese nové vývody, podrobí je ordinář s týmiž examinátory zkoumání podle předpisu kán. 2171.

§ 2. Neuznají-li se ani ty za pravoplatné, nařídí ordinář duchovnímu, beze zřetele k jakýmkoli dalším vývodům, aby se vrátil během předepsané doby nebo doby, která se předepíše nově, pod trestem odnětí obročí, do něhož by upadl bez dalšího.

§ 3. Nevrátí-li se, prohlásí ordinář, že je zbaven obročí; vrátí-li se, dá ordinář totéž nařízení, o němž se zmiňuje kán. 2173.

Kán. 2175.

V obou případech prohlásí jen tenkdy ordinář, že je obročí uprázdněno, jakmile, když se spolu s examinátory zváží důvody vzdálení, které duchovní případně přednesl, se zjistí, že ten duchovní mohl žádat o písemný souhlas toho ordinářе.

STAŤ XXII.

Způsob jak postupovat proti duchovním, kteří jsou konkubináři.

Kán. 2176.

Duchovního, který má u sebe proti předpisu kán. 133 podezřelou ženu anebo ji jakýmkoli způsobem navštěvuje, ordinář napomene, aby ji propustil nebo upustil od jejího navštěvování, s pohrůžkou trestů stanovených v kán. 2359 proti duchovním žijícím v konkubinátu.

Kán. 2177.

Jestliže duchovní ani neuposlechne toho nařízení ani neodpoví, ordinář, jakmile zjistí, že tak mohl učinit:

1. jej suspenduje se svátostných úkonů;

2. farářovi mimoto ihned odejme farnost;

3. duchovnímu pak, který má jiné obročí bez duchovní správy, odejme polovinu požitků z obročí, nenapraví-li se do dvou měsíců od suspense; po dalších třech měsících mu odejme všechny požitky z obročí; po dalších třech měsících pak přímo obročí.

Kán. 2178.

Neuposlechne-li duchovní, ale uvede-li omluvné důvody, musí ordinář o nich vyslechnout dva examinátory.

Kán. 2179.

Má-li ordinář po vyslechnutí examinátorů za to, že uvedené důvody nejsou pravoplatné, sdělí to duchovnímu co nejdřív a dá mu výslovné nařízení, aby uposlechl během krátké doby, kterou určí ordinář.

Kán. 2180.

Nepovolného odstranitelného faráře může ordinář ihned stihat podle předpisu kán. 2177; jde-li však o duchovního, který má natrvalo udílené obročí a neuposlechne, ale přednese nové vývody, podrobí je ordinář zase zkoumání podle předpisu kán. 2178.

Kán. 2181.

Neuznají-li se pak ani ty za pravoplatné, nařídí ordinář duchovnímu znovu, aby během přiměřené doby uposlechl příkazu; a po bezvýsledném uplynutí té doby zakročí podle předpisu kán. 2177.

STAŤ XXXII.

Způsob jak postupovat proti faráři nedbalému v plnění farních povinností.

Kán. 2182.

Faráře, který vážně zanedbá anebo poruší farní povinnosti, o nichž se zmiňují kán. 467, § 1, 468, § 1, 1178, 1330 - 1332 a 1344, biskup napomene, při čemž mu uvede na paměť i přísnou povinnost, která tíží jeho svědomí, i tresty, které stanoví právo na tyto trestné činy.

Kán. 2183.

Nenapraví-li se farář, udělí mu biskup důtku a potrestá jej některým přiměřeným trestem podle vážnosti viny, jakmile, vyslechnuv dva examinátory a poskytnuv farářovi možnost se hájit, uzná za dokázané, že zmíněné farní povinnosti byly po delší dobu ve věci vážné důležitosti opětovně opomíjeny anebo porušovány a že jich opomíjení anebo porušování není omluveno žádným pádným důvodem.

Kán. 2184.

Vyjde-li i důtka i pokárání naprázdno, ordinář, jakmile je podle kán. 2183 dokázáno trvalé a zaviněné opomíjení anebo porušování farních povinností v závažné věci, může odstranitelnému faráři ihned odejmout jeho farnost; neodstranitelnému faráři pak podle vážnosti viny odejme zcela nebo zčásti požitky z obročí, jež ordinář rozdělí mezi chudé.

Kán. 2185.

Trvá-li vůle nadále a je-li dokázána jako shora, odstraní ordinář třebas neodstranitelného faráře z jeho farnosti.

STAŤ XXXIII.

Způsob jak postupovat při uložení suspense na základě uvědoměného svědomí.

Kán. 2186.

§ 1. Ordinářům je dovoleno suspendovat na základě uvědoměného svědomí své podřízené duchovní s úřadu ať zčásti, ať třebas zcela.

§ 2. Není dovoleno užít tohoto mimořádného prostředku, může-li ordinář zakročit proti podřízenému bez vážné újmy podle předpisu práva.

Kán. 2187.

K vynesení této suspense se nevyžaduje ani soudních forem ani kanonických napomenutí; ale postačí, jestliže ordinář, při zachování předpisu kánonů, které následují, prohlásí prostým dekretem, že vyslovuje suspensi.

Kán. 2188.

Pokud okolnosti nevyžadují jinak, vydá se tento dekret písemně s vyznačením dne, měsíce a roku; a v něm:

1. Se výslovně připomene, že se suspense vynáší na základě uvědoměného svědomí či z důvodů známých tomu ordináři;

2. se uvede doba trvání trestu; nechť se však ordinář zdrží uložit jej trvale. Možno pak jej uložit třebas jako censuru, jen když se v tom případě oznámi duchovnímu důvod, pro nějž se uvaluje suspense;

3. se jasně uvedou úkony, které se zapovídají, je-li uložena nikoli celková suspense nýbrž částečná.

Kán. 2189.

§ 1. Je-li duchovní suspendován s úřadu, při němž nutno na jeho místo dosadit náhradníka, jako na příkl. ekonoma v duchovní správě, pobírá náhradník odměnu z požitků z obročí, kterou určí ordinář podle rozumné úvahy.

§ 2. Cítí-li se suspendovaný duchovní obtížen, může žádat o snížení toho platu u bezprostředního představeného, který by v soudním řízení byl odvolacím soudcem.

Kán. 2190.

Ordinář, který vynáší suspensi na základě uvědoměného svědomí, musí mít z provedených vyšetřování sebrány takové důkazy, které jej ujišťují, že duchovní opravdu spáchal trestný čin, a to tak vážný, že nutno jej potrestat tímto trestem.

Kán. 2191.

§ 1. Pádný a pravoplatný důvod pro suspensi na základě uvědoměného svědomí skýtá tajný trestný čin podle předpisu kán. 2197.

§ 2. Suspensi na základě uvědoměného svědomí nelze vynést nikdy pro notorický trestný čin.

§ 3. Aby bylo možno potrestat veřejný trestný čin suspensí na základě uvědoměného svědomí, jest třeba, aby nastala některá z těchto okolností:

1. Oznámí-li počestní a vážní svědkové sice ordinářovi trestný čin, ale nelze-li je žádným způsobem přimět, aby vydali svědectví u soudu, a nelze-li prokázat trestný čin jinými důkazy v soudním řízení;

2. brání-li sám duchovní hrozbami anebo užitím jiných prostředků tomu, aby se zahájilo soudní řízení anebo dokončilo započaté;

3. staví-li se proti provedení soudního řízení a vynesení rozsudku překážky vlivem protichůdných státních zákonů anebo pro vážné nebezpečí pohoršení.

Kán. 2192.

Suspense na základě uvědoměného svědomí platí, je-li z více trestných činů tajný i jen jeden.

Kán. 2193.

Je ponecháno rozumnému uvážení ordinářovu oznámit duchovnímu důvod suspense či trestný čin anebo mu jej zamlčet, avšak při užití pastýřské péče a lásky, aby, rozhodne-li se ordinář sdělit duchovnímu trestný čin, trest následkem otcovských napomenutí, jím připojených, posloužil nejen k odpykání viny, ale také k nápravě provinilcově a k zabránění příležitosti k hříchu.

Kán. 2194.

Podá-li duchovní rekurs proti suspensi mu uložené, musí ordinář zaslat Apoštolskému Stolci důkazy, z nichž je patrno, že duchovní opravdu spáchal trestný čin, který smí být potrestán tímto mimořádným trestem.

P Á T Á K N I H A

T R E S T N É Č I N Y A T R E S T Y

První část.

TRESTNÉ ČINY.

STAŤ I.

Povaha trestného činu a jeho rozdělení.

Kán. 2195.

§ 1. Názvem "trestný čin" se ve smyslu církevního práva rozumí zevní a mravně přičitatelné porušení zákona, v němž je připojena aspoň neurčitá kanonická sankce.

§ 2. Co se praví o trestných činech, platí také pro porušení nařízení, s nímž je spojena trestní sankce, leč by z okolností vysvítalo jinak.

Kán. 2196.

Jakost trestného činu nutno dovodit z předmětu zákona; jeho velikost pak měřit nejen podle různé vážnosti porušeného zákona, nýbrž také podle větší či menší přičitatelnosti anebo způsobené škody.

Kán. 2197.

Trestný čin je:

1. Veřejný, je-li již rozhlášen anebo byl-li spáchán nebo trvá-li za takových okolností, že možno a nutno rozumně mít za to, že bude snadno rozhlášen;

2. notorický právní notoričností, po rozsudku příslušeného soudce, který vešel v moc práva, anebo po doznání provinilce, učiněném u soudu podle předpisu kán. 1750;

3. notorický skutkovou notoričností, je-li veřejně známý a byl-li spáchán za takových okolností, že nelze jej zakrýt žádnou vytáčkou ani omluvit žádnou právní pomocí;

4. tajný, který není veřejný; hmotně tajný, je-li skryt přímo zločin; formálně tajný, je-li skryta jeho přičitatelnost.

Kán. 2198.

Trestný čin, který jedině porušuje církevní zákon, stihá, svou povahou, pouze církevní moc, při čemž, uzná-li to tato moc za nutné nebo vhodné, si někdy vyžádá pomoc světského ramene; trestný čin, který jedině porušuje zákon světské společnosti, trestá, vlastním právem, světská moc, s výhradou předpisu kán. 120, třebas také Církev je u něho příslušná s hlediska hříchu; trestný čin, který porušuje zákon obou společností, může být trestán oběma mocemi.

STAŤ II.

Přičitatelnost trestného činu, příčiny jí přitěžující nebo ulehčující a právní následky trestného činu.

Kán. 2199.

Přičitatelnost trestného činu závisí na zlém úmyslu provinilce nebo na jeho nedbalosti při neznalosti porušeného zákona anebo při opomenutí povinné péče; proto všechny okolnosti, které zvyšují, zmenšují, vylučují zlý úmysl anebo nedbalost, bez dalšího zvyšují, zmenšují, vylučují přičitatelnost trestného činu.

Kán. 2200.

§ 1. Zlý úmysl je zde rozvážena vůle porušit zákon, a proti němu se klade se strany rozumu nedostatek poznání a se strany vůle nedostatek svobody.

§ 2. Jakmile nastalo zevní porušení zákona, zlý úmysl se pro zevní obor předpokládá, dokud se nedokáže opak.

Kán. 2201.

§ 1. Nezpůsobilý k trestnému činu je, kdo právě postrádá užívání rozumu.

§ 2. O trvale nepříčetných se předpokládá, že jsou přecejen trestného činu neschopni, i když mají někdy světlé okamžiky nebo se při jistých úsudcích nebo úkonech zdají být duševně zdrávi.

§ 3. Trestný čin, spáchaný v dobrovolné opilosti, není prost jisté přičitatelnosti, ale ta je menší, než když týž trestný čin spáchá ten, kdo je plně při smyslech, leč by ovšem byla opilost vyvolána právě k spáchání trestného činu nebo na jeho omluvu; ale byl-li zákon porušen v nedobrovolné opilosti, přičitatelnost se vůbec vylučuje, odnímá-li opilost zcela užívání rozumu; zmenšuje se, odnímá-li užívání rozumu jen zčásti. Totéž platí o jiných podobných duševních poruchách.

§ 4. Slabomyslnost zmenšuje přičitatelnost trestného činu, ale nevylučuje jí úplně.

Kán. 2202.

§ 1. Nikterak se nepřičítá porušení zákona z neznalosti, byla_li neznalost nezaviněná; jinak se přičitatelnost zmenšuje víc či méně podle zavinění této neznalosti.

§ 2. Neznalost samotného trestu nevylučuje přičitatelnosti trestného činu, ale zmenšuje ji poněkud.

§ 3. Co je stanoveno o neznalosti, platí též o nedopatření a omylu.

Kán. 2203.

§ 1. Poruší-li kdo zákon v důsledku opomenutí povinné péče, zmenšuje se přičitatelnost měrou, jíž určí rozumný soudce podle okolností; předvídá-li však věc a opomene-li přesto opatření k jejímu zabránění, jichž by byl užil každý pečlivý člověk, je nedbalost velmi blízká zlému úmyslu.

§ 2. Jakékoli přičitatelnosti zbavuje náhoda, kterou nelze předvídat nebo které nelze předejít, třebas byla předvídána.

Kán. 2204.

Nezletilost, není-li zjištěno jinak, zmenšuje přičitatelnost, a to čím víc se blíží dětskému věku.

Kán. 2205.

§ 1. Fysické násilí, jež odnímá všechnu možnost jednat, naprosto vylučuje trestný čin.

§ 2. Též vážná bázeň, třebas jen poměrně vážná, nouze, ano i vážná újma zpravidla úplně vylučuje trestný čin, jde-li o ryze církevní zákony.

§ 3. Je-li však jednání vnitřně špatné nebo směřuje-li k pohrdání vírou nebo církevní vrchností nebo ke škodě duší, tu okolnosti, o nichž se zmiňuje § 2, sice zmenšují přičitatelnost trestného činu, ale nevylučují ji.

§ 4. Okolnost oprávněné obrany proti bezprávnému útočníku vylučuje trestný čin zcela, zachová-li se náležitá míra; jinak toliko zmenšuje přičitatelnost tak jako okolnost vyzývání.

Kán. 2206.

Vášeň spíš zvyšuje přičitatelnost, byla-li vyvolána nebo udržována dobrovolně a s rozvahou; jinak ji zmenšuje víc nebo méně podle různého žáru vášně; a vylučuje ji zcela, předchází-li s zabraňuje-li vší rozumové úvaze a souhlasu vůle.

Kán. 2207.

Mimo jiné přitěžující okolnosti vzrůstá trestný čin:

1. Čím vyšší je hodnost osoby, která se trestného činu dopouští nebo jíž se trestným činem ubližuje;

2. je-li zneužito moci nebo úřadu k spáchání trestného činu.

Kán. 2208.

§ 1. Zpětilý v právním smyslu je, kdo se po odsouzení znovu dopouští trestného činu téhož druhu a za takových věcných a zejména časových okolností, že lze rozumně usuzovat na jeho zarputilost ve zlé vůli.

§ 2. Kdo se víckrát dopustí trestného činu třebas různého druhu, zvyšuje své zavinění.

Kán. 2209.

§ 1. Kdož, po společné úmluvě spáchat trestný čin, fysicky spolupůsobí při trestném činu, považují se všichni za vinny týmž způsobem, leč by okolnosti zvyšovaly nebo zmenšovaly zavinění některého z nich.

§ 2. Při trestném činu, který svou povahou vyžaduje spolupachatele, je každá strana vinna týmž způsobem, leč by z okolností vysvítalo jinak.

§ 3. Nejen příkazce, jenž je hlavním původcem trestného činu, ale také kdo svádí k dokonání trestného činu nebo při něm jakýmkoli způsobem spolupůsobí, uvaluje na sebe za jinak stejných okolností nemenší přičitatelnost než sám vykonavatel trestného činu, jestliže by trestný čin nebyl býval spáchán bez jejich pomoci.

§ 4. Jestliže však jejich spolupůsobení jen usnadnilo trestný čin, který by býval spáchán i bez spolupůsobení týchž, způsobuje menší přičitatelnost.

§ 5. Kdo potlačí svůj vliv na spáchání trestného činu patřičnou retraktací plně, je zproštěn vší přičitatelnosti, i když vykonavatel přesto spáchá trestný čin z jiných, sobě vlastních příčin; nepotlačí-li ho plně, zmenšuje retraktace zavinění, ale neodstraňuje ho.

§ 6. Kdo spolupůsobí při trestném činu pouze zanedbáním svého úřadu, je vázán přičitatelností přiměřenou závazku, podle něhož byl povinen zabránit trestnému činu mocí svého úřadu.

§ 7. Schvalování spáchaného trestného činu, účast na požitcích z něho, ukrývání a přechovávání provinilce nebo jiné úkony, následující po plně dokonaném trestném činu, mohou vytvářet nové trestné činy, když je totiž zákon stihá trestem; ale nezpůsobují přičitatelnost spáchaného trestného činu, leč by byla před spácháním trestného činu uzavřena s provinilcem dohoda o oněch úkonech.

Kán. 2210.

§ 1. Z trestného činu vzniká:

1. Trestní žaloba k prohlášení nebo uložení trestu a k požadování dostiučinění;

2. soukromoprávní žaloba k náhradě škody, způsobil-li trestný čin někomu škodu.

§ 2. Obě žaloby se provádějí podle předpisu kán. 1552 - 1959; a týž soudce může v trestním řízení k žádosti poškozené strany zkoumat a rozhodnout soukromoprávní žalobu.

Kán. 2211.

Všichni, kdož spolupůsobí při trestném činu podle předpisu kán. 2209, § 1 - 3, mají závazek nahradit rukou nerozdílnou výlohy a škody, jež následkem trestného činu vzešly kterýmkoliv osobám, i když je soudce odsoudil poměrným dílem.

STAŤ III.

Pokus o trestný čin.

Kán. 2212.

§ 1. Kdokoliv učiní nebo opomene úkony, které svou povahou vedou k provedení trestného činu, ale trestného činu nedokoná ať proto, že upustil od svého úmyslu, ať proto, že nemohl trestný čin dokončit pro nedostatečnost nebo nezpůsobilost prostředků, dopouští se pokusu o trestný čin.

§ 2. Když jsou učiněny nebo opomenuty všechny úkony, které svou povahou vedou k provedení trestného činu a postačí k dokončení trestného činu, neměly-li výsledku z jiného důvodu, mimo vůli jednajícího, nazývá se pokus o trestný čin vlastním názvem zmařený trestný čin.

§ 3. Pokusu o trestný čin se blíží jednání onoho, kdo se snaží svést jiného k tomu, aby se dopustil trestného činu, ale bezvýsledně.

§ 4. Je-li pokus o trestný čin v zákoně stihán zvláštním trestem, tvoří pravý trestný čin.

Kán. 2213.

§ 1. Pokus o trestný čin má svou přičitatelnost, tím větší, čím víc se blíží k jeho dokonání, třebas menší u srovnání s dokonaným trestným činem, s výhradou předpisu § 3.

§ 2. Zmařený trestný čin je víc trestuhodný než pouhý pokus o trestný čin.

§ 3. Je prost vší přičitatelnosti, kdo dobrovolně ustal od započatého provedení trestného činu, nevzešla-li z pokusu žádná škoda anebo pohoršení.

D R U H Á Č Á S T

TRESTY.

Oddíl I.

O trestech všeobecně.

Kán. 2214.

§ 1. Církev má vrozené a vlastní právo, nezávislé na kterékoli lidské moci, stihat provinilce, jí podřízené, jak duchovními, tak také časnými tresty.

§ 2. Budiž však přihlíženo k napomenutí círk. sněmu trid., sez. XIII, o nápr., hl. 1.: "Nechť biskupové a jiní ordináři mají na paměti, že jsou pastýři, ne hrdlořezi, a že mají být v čele svých podřízených ne tak, aby nad nimi vládli, nýbrž aby je milovali jako syny a bratry, a nechť se snaží, aby je zdržovali povzbuzováním a napomínáním od nedovoleného, aby nebyli nuceni, když se dopustí trestného činu, trestat je náležitými tresty;

stane-li se přesto, že ti se z lidské slabosti v něčem proviní, jest jim zachovat onen apoštolův příkaz, aby je přesvědčovali, zapřísahali a kárali se vší dobrotou a trpělivostí, jelikož často vůči těm, kdož mají být napraveni, zmůže víc blahovůle než drsnost, víc napomenutí než hrozba, víc láska nežli moc; bylo-li by však pro vážnost trestného činu zapotřebí prutu, nutno užít tvrdosti s mírností, spravedlnosti s milosrdenstvím, přísnosti s vlídností aby kázeň, pro lid blahodárná a nutná, byla zachována bez příkrosti a se polepšili, kdož byli pokáráni, anebo, nechtějí-li se napravit, ostatní byli blahodárným příkladem jich potrestání zdrženi od přestupků."

STAŤ IV.

Pojem trestů, jich druhy, výklad a užití.

Kán. 2215.

Církevní trest je odnětí nějakého dobra k nápravě provinilce a k potrestání trestného činu, uložené pravoplatnou vrchností.

Kán. 2216.

V Církvi se provinilci trestají:

1. Nápravnými tresty či censurami;
2. odvetnými tresty;
3. trestními opatřeními a pokáními.

Kán. 2217.

§ 1. Trest se nazývá:

1. Určitý, je-li přesně stanoven přímo v zákoně nebo nařízení; neurčitý, je-li ponechán rozumnému uvážení soudce nebo představeného slovy ať nařizujícími, ať ponechávajícími volnost;

2. samočinný, je-li určitý trest připojen v zákoně nebo v nařízení tak, že nastává bez dalšího spácháním trestného činu; zákročný, musí-li jej soudce nebo představený uložit;

3. od práva, stanoví-li přímo zákon určitý trest, ať samočinný, ať zákročný; od člověka, vynáší-li se cestou zvláštního nařízení nebo odsuzujícím soudním rozsudkem, i když jej stanoví právo; pročež zákročný trest, připojený v zákoně, je před odsuzujícím soudním rozsudkem jen od práva, po němž od práva a zároveň od člověka, ale považuje se za jakoby od člověka.

§ 2. Trest se vždy pokládá za zákročný, leč by bylo výslovně řečeno, že je samočinný nebo že nastává bez dalšího či již v důsledku práva nebo leč by bylo užito jiných podobných slov.

Kán. 2218.

§ 1. Při rozhodování o trestech budiž zachována přiměřenost trestnému činu se zřetelem k přičitatelnosti, pohoršení a škodě; pročež musí přicházet v úvahu nejen předmět a vážnost zákona, ale také věk, znalosti, vzdělání, pohlaví, povolání a duševní stav provinilců, hodnost osoby, jíž se ubližuje trestným činem nebo

která se dopouští trestného činu, zamýšlený cíl, místo a doba, v nichž byl spáchán trestný čin, zda pachatel jednal v návalu vášně nebo z vážné bázně, zda litoval trestného činu a se sám vynasnažil zabránit jeho zlým následkům, a jiné podobné okolnosti.

§ 2. Nejen to, co omlouvá ode vší přičitatelnosti, ale také to, co omlouvá od vážné přičitatelnosti, omlouvá zároveň od jakéhokoli jak samočinného tak zákročného trestu také pro zevní obor, prokáže-li se omluva pro zevní obor.

§ 3. Vzájemné bezpráví se vyrovnává, leč by jedna strana musila být odsouzena pro větší vážnost bezpráví, které způsobila, s případným zmenšením trestu.

Kán. 2219.

§ 1. U trestů nutno užít mírnějšího výkladu.

§ 2. Avšak, je-li pochybnost, zda trest, uložený příslušným představeným, je spravedlivý či nikoli, nutno zachovat trest v obou oborech, s výjimkou případu odvolání s odkladným účinkem.

§ 3. Není dovoleno rozšiřovat trest s osoby na osobu nebo s případu na případ, třebas by tu byl stejný, ano vážnější důvod, avšak s výhradou předpisu kán. 2231.

STAŤ V.

Představený mající donucovací moc.

Kán. 2220.

§ 1. Kdo má moc vynášet zákony nebo ukládat nařízení, může též spojovat se zákonem nebo nařízením tresty; kdo má jen soudní moc, může toliko užít pravoplatně stanovených trestů podle předpisu práva.

§ 2. Generální vikář bez zvláštního zmocnění nemá moci ukládat tresty.

Kán. 2221.

Nositelé zákonodárné moci mohou v mezích své pravomoci opatřit vhodným trestem nejen zákon vynesený jimi nebo jejich předchůdci, nýbrž za zvláštních věcných okolností také jak božský tak církevní zákon, vynesený vyšší mocí, je-li platný v jejich území, anebo mohou trest stanovený zákonem zostřit.

Kán. 2222.

§ 1. I když není v zákoně připojena žádná trestní sankce, může pravoplatný představený přesto potrestat jeho přestoupení nějakým spravedlivým trestem třebas bez předchozí trestní pohrůžky, vyžaduje-li toho případně dané pohoršení nebo zvláštní vážnost přestoupení; jinak možno vinníka potrestat, jen když byl dříve napomenut s pohrůžkou samočinného nebo zákročného trestu pro případ přestoupení a přesto zákon porušil.

§ 2. Právě tak, i když je jen pravděpodobné, že trestný čin byl spáchán, anebo i když trestní žaloba pro určitě spáchaný trestný čin je promlčena, má týž pravoplatný představený nejen právo ale také povinnost nevysvětit duchovního, jehož vhodnost není zjištěna, a, aby zabránil pohoršení, zapovědět duchovnímu vykonávat posvátnou přísluhu anebo třebas ho odstranit podle předpisu práva s úřadu; ale vše to nemá v tom případě povahu trestu.

Kán. 2223.

§ 1. Při užití trestů smí soudce zvýšit určitý trest, jen když toho vyžadují mimořádné přitěžující okolnosti.

§ 2. Užívá-li zákon při stanovení zákročného trestu slov ponechávajících volnost, zůstavuje se rozumnosti a svědomí soudcovu jej uložit nebo, jde-li o určitý trest, jej zmírnit.

§ 3. Užívá-li však zákon nařizujících slov, nutno zpravidla trest uložit; ale ponechává se svědomí a rozumnosti soudce nebo představeného:

1. Odložit užití trestu na vhodnější dobu, předvídá-li se, že by z ukvapeného potrestání vinníka vzešlo větší zlo;

2. upustit od uložení trestu, je-li vinník dokonale polepšen a napravil-li pohoršení anebo byl-li nebo předvídá-li se, že bude dostatečně potrestán tresty stanovenými světskou mocí;

3. zmírnit určitý trest nebo užít místo něho nějakého trestního opatření anebo uložit nějaké pokání, je-li tu okolnost, která značně zmenšuje přičitatelnost, nebo polepšil-li se sice vinník anebo byl-li potrestán světskou mocí, ale považuje-li soudce nebo představený za vhodné mimoto mírně ho nějak potrestat.

§ 3. Prohlásit samočinný trest se obvykle ponechává rozumnosti představeného; ale vydán musí být prohlašující rozsudek buď k návrhu strany, která na tom má zájem, buď vyžaduje-li toho veřejné blaho.

Kán. 2224.

§ 1. Je zpravidla tolik trestů, kolik bylo spácháno trestných činů.

§ 2. Nahromadilo-li by se pro množství trestných činů příliš mnoho trestů, jež nutno uložit, ponechává se rozumnému uvážení soudcovu buď uložit trest mezi nimi všemi nejtěžší s připojením, je-li třeba, nějakého pokání nebo trestního opatření, buď tresty v slušných mezích zmírnit se zřetelem k počtu a vážnosti trestných činů.

§ 3. Je-li stanoven trest jak na pokus o trestný čin, tak na dokonaný trestný čin, nutno po spáchání tohoto uložit jen trest stanovený na dokonaný trestný čin.

Kán. 2225.

Prohlašuje-li se nebo ukládá-li se trest soudním rozsudkem, platí předpisy kánonů o prohlášení soudního rozsudku; je-li však samočinný nebo zákročný trest uložen cestou zvlášt-

ního nařízení, prohlásí nebo uvalí se zpravidla písemně anebo před dvěma svědky, při čemž se uvedou důvody trestu, s výhradou předpisu kán. 2193.

STAŤ VI.

Podmět podléhající donucovací moci.

Kán. 2226.

§ 1. Trestu, spojenému se zákonem nebo nařízením, podléhá ten, koho zákon nebo nařízení zavazuje, leč by byl výslovně vynat.

§ 2. Třebas se pozdějším trestním zákonem ruší dřívější, nutno přesto užít zákona vinníkovi příznivějšího, byl-li již trestný čin spáchán, když byl vynesen pozdější zákon.

§ 3. Ruší-li se pozdějším zákonem zákon nebo jen trest, pomíjí trest ihned, leč by šlo o censury, v něž kdo již upadl.

§ 4. Trest zavazuje vinníka na celém světě, třebas po zániku pravomoci představeného, leč by bylo výslovně stanoveno jinak.

Kán. 2227.

§ 1. Jenom Římský Velekněz může trest uložit nebo prohlásit proti těm, o nichž se zmiňuje kán. 1557, § 1.

§ 2. Kardinálové S. Ř. C. podléhají trestnímu zákonu a biskupové samočinným trestům suspense a interdiktu, jen když jsou výslovně zmíněni.

Kán. 2228.

Zákonem stanovenému trestu se propadá, jen když byl trestný čin ve svém druhovém pojetí dokonán podle vlastního smyslu slov zákona.

Kán. 2229.

§ 1. Od žádných samočinných trestů neomlouvá nastrojená neznalost ať zákona, ať pouhého trestu, i když zákon obsahuje slova, o nich se zmiňuje § 2.

§ 2. Jsou-li v zákoně slova: opováží se, odváží se, jedná vědomě, schválně, svévolně, úmyslně nebo jiná podobná slova, která vyžadují plného poznání a rozvahy, tu jakékoli zmenšení přičitatelnosti ať na straně chápání, ať na straně vůle, vyjímá ze samočinných trestů.

§ 3. Nejsou-li ona slova v zákoně, tu:

1. Neznalost zákona anebo třebas pouhého trestu, byla-li hrubá nebo z nedbalosti, nevyjímá ze žádného samočinného trestu; nebyla-li hrubá nebo z nedbalosti, omlouvá od nápravných, ne však od odvetných samočinných trestů;

2. opilost, opomenutí povinné péče, slabomyslnost a nával vášně neomlouvá od samočinných trestů, je-li jednání, vzdor

zmenšení přičitatelnosti, přesto vážně zaviněné;

3. vážná bázeň nijak nevyjímá ze samočinných trestů, směřuje-li trestný čin k pohrdání vírou anebo církevní vrchností nebo k veřejné škodě duší.

§ 4. I když vinníka podle předpisu § 3, bod 1. nezavazují samočinné censury, není přecejen na překážku to, aby mu případně mohl být uložen jiný vhodný trest nebo pokání.

Kán. 2230.

Nedospělí jsou omluveni od samočinných trestů a ať jsou stíháni spíš výchovným potrestáním nežli censurami nebo jinými těžšími odvetnými tresty; dospělí pak, kteří je svedou k přestoupení zákona nebo s nimi spolupůsobí při trestném činu podle předpisu kán. 2209, §§ 1 - 3, sami ovšem propadají trestu stanovenému zákonem.

Kán. 2231.

Spolupůsobí-li víc osob při provedení trestného činu, jsou týmž trestem vázáni též ti, o nichž se zmiňuje kán. 2209, §§ 1-3, třebas je v zákoně jmenován jen jeden, leč by zákon výslovně stanovil jinak; ostatní pak nutno potrestat nikoli stejně, nýbrž jiným spravedlivým trestem podle rozumného uvážení představeného, leč by zákon pro ně stanovil zvláštní trest.

Kán. 2232.

§ 1. Provinilce, který si je trestného činu vědom, zavazuje samočinný trest, ať nápravný, ať odvetný, bez dalšího pro oba obory; avšak před prohlašujícím rozsudkem je provinilec omluven od zachovávání trestu, kdykoli jej nemůže zachovávat bez bezectnosti, a pro zevní obor od něho nemůže nikdo požadovat, aby zachovával tento trest, leč by trestný čin byl notorický, bez újmy předpisu kán. 2223, § 4.

§ 2. Prohlašující rozsudek táhne trest zpět k okamžiku spáchání trestného činu.

Kán. 2233.

§ 1. Žádný trest nelze uložit, leč když je bezpečně zjištěno, že byl spáchán trestný čin a že není pravoplatně preskribován.

§ 2. I když je to pravoplatně zjištěno, tu jde-li o uložení censury, budiž vinník pokárán a napomenut, aby upustil od zatvrzelosti podle předpisu kán. 2242, § 3, při čemž, vyžaduje-li toho případ podle rozumného uvážení téhož soudce nebo představeného, se mu poskytne přiměřená doba k napravení; trvá-li zatvrzelost dál, možno uložit censuru.

Kán. 2234.

Kdo spáchal víc trestných činů, má být nejen vážnější potrestán, nýbrž, vyžaduje-li toho podle rozumného uvážení soudcova případ, má být také podroben dozoru nebo jinému trestnímu opatření.

Kán. 2235.

Zmařený trestný čin anebo pokus trestného činu může být, s výhradou předpisu kán. 2213, § 3, potrestán podle vážnosti přiměřeným trestem, leč by je zákon stihal jako zvláštní trestné činy.

STAŤ VII.

Prominutí trestů.

Kán. 2236.

§ 1. Prominutí trestu ať absolucí, jde-li o censury, ať dispensí, jde-li o odvetné tresty, může udělit jen ten, kdo vynesl trest, nebo jeho příslušný představený anebo nástupce nebo ten, komu je svěřena tato moc.

§ 2. Kdo může ze zákona vyjímat, může též prominout trest spojený se zákonem.

§ 3. Soudce, který z úřední moci ukládá trest ustanovený představeným, nemůže jej prominout, jakmile ho již užil.

Kán. 2237.

§ 1. Ve veřejných případech může ordinář prominout samočinné tresty, stanovené obecným právem, s výjimkou:

1. Případů vznesených na sporný obor;

2. censur vyhrazených Apoštolskému Stolci;

3. trestů neschopnosti k obročím, úřadům, hodnostem a službám v Církvi a k právu volby a volitelnosti nebo trestů jich odnětí, trvalé suspense, právní bezectnosti, odnětí patronátního práva a výsady či milosti udělené Apoštolským Stolcem.

§ 2. V tajných případech však může ordinář, bez újmy předpisu kán. 2254 a 2290, sám nebo skrze jiného prominout samočinné tresty, stanovené obecným právem, s výjimkou censur vyhrazených Apoštolskému Stolci zcela zvláštním nebo zvláštním způsobem.

Kán. 2238.

Prominutí trestu, vynucené násilím anebo vážnou bázní, je neplatné již mocí práva.

Kán. 2239.

§ 1. Trest možno platně prominout přítomnému nebo nepřítomnému, naprosto nebo pod výminkou, pro zevní obor nebo jen vnitřní.

§ 2. I když je možno prominout trest také ústně, doporučuje se přesto, aby také jeho prominutí bylo uděleno písemně, byl-li uložen písemně.

Kán. 2240.

Pokud jde o preskripci trestní žaloby, platí ustanovení kán. 1703.

Oddíl II.

Tresty zvlášť.

STAŤ VIII.

Nápravné tresty či censury.

Hlava I.

O censurách všeobecně.

Kán. 2241.

§ 1. Censura je trest, jímž se křtěný člověk, provinilý a zatvrzelý, zbavuje některých duchovních dober nebo jsoucích ve spojitosti s duchovními dobry, dokud neupustí od zatvrzelosti a není absolvován.

§ 2. Censury, zvlášť samočinné, především exkomunikace, smějí být uloženy jen rozvážně a s velkou obezřetností.

Kán. 2242.

§ 1. Censurou se trestá toliko zevní trestný čin, vážný, dokonaný a spojený se zatvrzelostí; možno však vynést censuru také proti neznámým provinilcům.

§ 2. Jde-li o zákročné censury, je zatvrzelý, kdo vzdor napomenutí, o nichž se zmiňuje kán. 2233, § 2, neustává od trestného činu nebo se zdráhá učinit pokání za spáchaný trestný čin s náležitou nápravou škody a pohoršení; k propadnutí samočinné censuře pak postačí přestoupení zákona nebo nařízení, s nímž je spojen samočinný trest, leč by vinníka od něho omlouval pravoplatný důvod.

§ 3. Lze říci, že zatvrzelost přestala, jakmile vinník spáchaného trestného činu opravdově lituje a zároveň dá anebo aspoň vážně přislíbí přiměřené dostiučinění za škody a pohoršení; posoudit, zda lítost je opravdová, dostiučinění přiměřené anebo jeho příslib vážný či nikoli, pak přísluší onomu, kdo je žádán o absoluci censury.

Kán. 2243.

§ 1. Censury, uložené soudním rozsudkem, způsobují výkon hned při vynesení a neposkytuje se z nich odvolání, leč s přenosným účinkem; rovněž z censur, uložených cestou nařízení, se poskytuje rekurs, ale jen s přenosným účinkem.

§ 2. Odvolání pak nebo rekurs ze soudního rozsudku nebo nařízení pohrožujícího censurami, třebas samočinnými, jimž se dosud nepropadlo, neodkládá ani rozsudku anebo nařízení, ani censur, jde-li o věc, při níž právo nepřipouští odvolání nebo rekursu také s odkladným účinkem; jinak odkládá censury, avšak bez újmy závazku zachovat to, co přikazuje rozsudek nebo nařízení, leč by vinník podal odvolání nebo rekurs ne z pouhého trestu, nýbrž též přímo z rozsudku nebo nařízení.

Kán. 2244.

§ 1. U téhož podmětu se může násobit censura nejen různého druhu, nýbrž i téhož druhu.

§ 2. Samočinná censura se násobí:

1. Spáchají-li se týmž nebo rozličným jednáním různé trestné činy, z nichž každý jednotlivý způsobuje censuru;

2. opakuje-li se týž trestný čin, trestaný censurou, víckrát tak, že je tu víc rozličných trestných činů;

3. spáchá-li se jednou nebo víckrát trestný čin trestaný různými censurami od rozličných představených.

§ 3. Censura od člověka se násobí, jestliže víc nařízení nebo víc rozsudků nebo víc rozličných částí téhož nařízení anebo rozsudků ukládá každá svou censuru.

Kán. 2245.

§ 1. Censury jsou jednak vyhrazené, jednak nevyhrazené.

§ 2. Censura od člověka je vyhrazena tomu, kdo censuru uložil anebo vynesl rozsudek, nebo jeho příslušnému představenému nebo nástupci anebo zmocněnci; censury vyhrazené právem pak jsou vyhrazeny jednak ordináři, jednak Apoštolskému Stolci.

§ 3. Censury vyhrazené Apoštolskému Stolci jsou jednak vyhrazeny prostě, jednak zvláštním způsobem, jednak zcela zvláštním způsobem.

§ 4. Samočinná censura je vyhrazená, jen když to výslovně praví zákon nebo nařízení; a v pochybnosti, ať právní, ať skutkové, vyhrazení nezavazuje.

Kán. 2246.

§ 1. Censura smí být vyhrazena jen s ohledem na zvláštní těžkost trestných činů a na nutnost učinit vhodnější opatření pro církevní kázeň a pozvednout svědomí věřících.

§ 2. U vyhrazení se užívá přísného výkladu.

§ 3. Vyhrazení censury zamezující přijímání svátostí uzavírá v sobě vyhrazení hříchu, s nímž je censura spojena; je-li však kdo od censury omluven nebo byl-li od ní absolvován, vyhrazení hříchu úplně pomíjí.

Kán. 2247.

§ 1. Je-li censura vyhrazena Apoštolskému Stolci, nemůže ordinář na týž trestný čin vynést jinou censuru vyhrazenou sobě.

§ 2. Vyhrazení censury v určitém území neprojevuje své účinnosti mimo hranice onoho území, ani když censurou postižený z toho území vykročí, aby dosáhl absoluce; censura od člověka pak je vyhrazena všude tak, že censurou postižený nemůže být nikde absolvován bez patřičných oprávnění.

§ 3. Absolvuje-li zpovědník kajícníka od censury a hříchu, nevěda o vyhrazení, platí absoluce censury, jen když nejde o censuru od člověka anebo o censuru vyhrazenou zcela zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci.

Kán. 2248.

§ 1. Každá censura, do níž kdo kdy upadl, se zrušuje jen pravoplatnou absolucí.

§ 2. Absoluci nelze odepřít, jakmile provinilec upustil od zatvrzelosti podle předpisu kán. 2242, § 3; kdo však absolvuje od censury, může za spáchaný trestný čin případně uložit přiměřený odvetný trest nebo pokání.

§ 3. Censura, zrušená absolucí, ožívá jen v případě, kdy nebylo splněno břemeno uložené pod trestem reincidence.

Kán. 2249.

§ 1. Je-li kdo poután více censurami, může být od jedné absolvován, aniž došlo k absoluci ostatních.

§ 2. Žadatel absoluce musí uvést všechny případy, jinak platí absoluce jen pro výslovně zmíněný případ; jestliže však absoluce, třebas při žádosti týkající se jednotlivého případu, byla všeobecná, platí, s výjimkou censury vyhrazené zcela zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci, též pro bezelstně zamlčené případy, nikoli však pro obmyslně zamlčené.

Kán. 2250.

§ 1. Jde-li o censuru, která nezamezuje přijímání svátostí, lze censurou stiženého absolvovat od hříchů, bez újmy censury, je-li náležitě připraven a upustil-li od zatvrzelosti.

§ 2. Jde-li však o censuru, která zamezuje přijímání svátostí, lze censurou stiženého absolvovat od hříchů, jen když byl dříve absolvován od censury.

§ 3. Absoluce censury pro svátostný obor je obsažena v obvyklé formuli pro absoluci hříchů, předepsané v obřadních knihách; pro nesvátostný obor možno ji udělit jakýmkoli způsobem, ale k absoluci exkomunikace je záhodno zpravidla užít formule uvedené v těchto knihách.

Kán. 2251.

Dává-li se absoluce censury v zevním oboru, vztahuje se na oba obory; dává-li se ve vnitřním, může absolvovaný, je-li vyloučeno pohoršení, vystupovat jako takový také při úkonech zevního oboru; ale dokud nebylo dosaženo absoluce v zevním oboru, mohou představení zevního oboru, jimž je vinník povinen poslušností, trvat na censuře, leč by udělení absoluce bylo dokázáno anebo aspoň se dalo pravoplatně předpokládat v zevním oboru.

Kán. 2252.

Kdo v nebezpečí smrti dosáhl od kněze, který k tomu nemá zvláštního oprávnění, absoluce od některé censury od člověka nebo od censury vyhrazené zcela zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci, má povinnost, jakmile se uzdraví, obrátit se, pod trestem reincidence, na onoho, kdo censuru vynesl, jde-li o censuru od člověka; jde-li o censuru od práva, pak podle předpisu kán. 2254, § 1 na Posv. Penitenciárii nebo na biskupa či jiného, kdo má k tomu oprávnění; a je povinen uposlechnout jejich příkazů.

Kán. 2253.

Mimo nebezpečí smrti mohou absolvovat:

1. Od nevyhrazené censury, pro svátostný obor každý zpovědník; mimo svátostný obor, kdokoli má nad vinníkem pravomoc pro zevní obor;

2. od censury od člověka onen, komu je censura vyhrazena podle předpisu kán. 2245, § 2; ten pak může udělit absoluci, i když vinník přeloží své řádné nebo mimořádné bydliště jinam;

3. od censury vyhrazené od práva onen, kdo ustanovil censuru nebo komu je vyhrazena, a jejich nástupci anebo příslušní představení anebo zmocněnci. Pročež může každý ordinář absolvovat své podřízené od censury vyhrazené biskupovi nebo ordinářovi, místní ordinář pak také cizince; od censury vyhrazené Apoštolskému Stolci tento či jiní, kdož od něho dosáhli absoluční moci buď všeobecné, je-li censura vyhrazena prostě, buď zvláštní, je-li vyhrazena zvláštním způsobem, anebo konečně zcela zvláštní, je-li vyhrazena zcela zvláštním způsobem, s výhradou předpisu kán. 2254.

Kán. 2254.

§ 1. V nalehavějších případech, nemohou-li totiž samočinné censury být navenek zachovávány bez nebezpečí vážného pohoršení nebo bezectnosti, anebo je-li pro kajícníka kruté setrvat ve stavu těžkého hříchu po dobu nutnou k tomu, aby zasáhl příslušný představený, tu od nich, ať jsou vyhrazeny jakýmkoli způsobem, může pro svátostný obor absolvovat každý zpovědník, s uložením břemene rekurovat, pod trestem reincidence, do jednoho měsíce aspoň listem a skrze zpovědníka, jestliže je to možné bez vážné újmy, se zamlčením jména k Posv. Penitenciárii nebo k biskupovi či jinému představenému, majícímu k tomu oprávnění, a dodržet jeho příkazy.

§ 2. Nic nebrání tomu, aby kajícník, třebas, jak o tom výše, po přijetí absoluce a též po obrácení se na představeného, vyhledal jiného zpovědníka, majícího oprávnění, a od něho dosáhl absoluce po opakování doznání aspoň trestného činu s censurou; a aby po obdržení absoluce od něho přijal příkazy, aniž by později byl vázán uposlechnout dodatečně došlých jiných příkazů se strany představeného.

§ 3. Je-li však v některém mimořádném případě mravně nemožné obrátit se na tato místa, tu, s výjimkou případu, kdy jde o absoluci censury, o níž se zmiňuje kán. 2367, může sám zpovědník udělit absoluci bez břemene, o němž je zmínka výše, avšak s uložením toho, co po právu nutno uložit, a s určením přiměřeného pokání a dostiučinění za censuru, takže kajícník opět upadá do censury, jestliže během přiměřené doby, kterou určí zpovědník, nevykoná pokání a nedá dostiučinění.

Hlava II.

O censurách zvlášť.

Kán. 2255.

§ 1. Censury jsou:
1. Exkomunikace;
2. interdikt;
3. suspense.

§ 2. Exkomunikace může postihnout jen fysické osoby, a proto, vynese-li se kdy nad právním tělesem, rozumí se tomu tak, že postihuje jednotlivce, kteří spolupůsobili při trestném činu; interdikt a suspense mohou postihnout také pospolitost jako právní osobu; exkomunikace a interdikt také laiky; suspense může postihnout jen duchovní; interdikt také místo; exkomunikace je vždy censurou; interdikt a suspense mohou být buď censurami, buď odvetnými tresty, ale v pochybnosti se má za to, že jsou to censury.

Kán. 2256.

V kánonech, které následují:

1. Se názvem "bohoslužebné úkony" rozumějí funkce svátostné moci, které jsou z ustanovení Krista nebo Církve nařízeny k božskému kultu a mohou být vykonávány pouze duchovními;

2. se po názvem "legitimní církevní úkony" označuje: vykonávat službu správce církevního majetku; zastávat úlohu soudce, auditora a zpravodaje, obhájce svazku, strážce spravedlnosti a víry, notáře a kancléře, kursora a aparitora, advokáta a prokurátora v církevních záležitostech; vykonávat službu kmotra při svátostech křtu a biřmování; hlasovat při církevních volbách; vykonávat patronátní právo.

Čl. I. - Exkomunikace.

Kán. 2257.

§ 1. Exkomunikace je censura, jíž se kdo vylučuje ze společenství věřících s účinky, které jsou vypočteny v kánonech, jež následují, a které nelze odloučit.

§ 2. Zove se též klatba, zvláště ukládá-li se s náležitostmi, které jsou uvedeny v Římském Pontifikálu.

Kán. 2258.

§ 1. Exkomunikovaní jsou jednak míjení, jednak trpění.

§ 2. Nikdo není míjený, leč by byl s uvedením jména exkomunikován Svatým Stolcem, exkomunikace byla veřejně vyhlášena a v dekretu nebo rozsudku bylo výslovně řečeno, že musí být míjen, s výhradou předpisu kán. 2343, § 1, bod 1.

Kán. 2259.

§ 1. Každý exkomunikovaný je zbaven práva být přítomen při bohoslužebných úkonech, nikoli však při hlásání slova Božího.

§ 2. Je-li nečinně přítomen trpěný, netřeba jej vykázat; je-li nečinně přítomen míjený, musí být vykázán anebo, nelze-li jej vykázat, musí úkon být přerušen, jen když je to možné bez vážné újmy; z činné přítomnosti pak, která zahrnuje nějakou účast při celebrování bohoslužebných úkonů, budiž vyloučen nejen míjený, nýbrž také každý exkomunikovaný po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku anebo jinak notoricky exkomunikovaný.

Kán. 2260.

§ 1. Exkomunikovaný nemůže ani přijímat svátosti; ano, po prohlašujícím anebo odsuzujícím rozsudku ani svátostiny.

§ 2. Pokud jde o církevní pohřeb, platí předpis kán. 1240, § 1, bod 2.

Kán. 2261.

§ 1. Exkomunikovanému je zapovězeno konat a udílet dovoleně svátosti a svátostiny, s výhradou výjimek, které následují.

§ 2. S výhradou předpisu § 3 mohou věřící z jakéhokoli pádného důvodu požadovat od exkomunikovaného svátosti a svátostiny, zvláště není-li jiných udělovatelů, a tehdy je může požádaný exkomunikovaný udělit a není nijak vázán pátrat po žadatelově důvodu.

§ 3. Ale od exkomunikovaných míjených, jakož i od jiných exkomunikovaných, jakmile došlo k odsuzujícímu anebo prohlašujícímu rozsudku, mohou věřící jen v nebezpečí smrti žádat jak svátostnou absoluci podle předpisu kán. 882 a 2252, tak také, není-li jiných udělovatelů, ostatní svátosti a svátostiny.

Kán. 2262.

§ 1. Exkomunikovaný není účasten odpustků, přímluv a veřejných modliteb Církve.

§ 2. Avšak není zapovězeno:
1. Věřícím soukromě se za něho modlit;

2. kněžím soukromě a s vyloučením pohoršení za něho aplikovat mši sv.; ale, jde-li o míjeného, jen za jeho obrácení.

Kán. 2263.

Exkomunikovaný se vylučuje z legitimních církevních úkonů v mezích na příslušných místech právem stanovených; může žalovat v církevních záležitostech jen podle předpisu kán. 1654; je mu zapovězeno zastávat církevní úřady nebo služby a požívat výsad Církví mu dřív udělených.

Kán. 2264.

Úkon pravomoci jak v zevním oboru tak ve vnitřním oboru, provedený exkomunikovaným, je nedovolený; a je také neplatný, byl-li vynesen odsuzující nebo prohlašující rozsudek, s výhradou předpisu kán. 2261, § 3; jinak je platný, ano také dovolený, byl-li věřícími vyžádán podle předpisu zmín. kán. 2261, § 2.

Kán. 2265.

§ 1. Každému exkomunikovanému:

1. Je zapovězeno volební, presentační a jmenovací právo;

2. nemůže dosáhnout hodností, úřadů, obročí, církevních platů nebo jiné služby v Církvi;

3. nemůže být povýšen na svěcení.

§ 2. Avšak úkon, učiněný proti předpisu § 1, body 1. a 2., je neplatný jen tehdy, učiní-li jej exkomunikovaný míjený anebo jiný exkomunikovaný po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku; byl-li vynesen tento rozsudek, může mimoto exkomunikovaný dosáhnout nějaké papežské milosti platně jen tehdy, děje-li se v papežském reskriptu zmínka o exkomunikaci.

Kán. 2266.

Po odsuzujícím nebo prohlašujícím rozsudku ztrácí exkomunikovaný požitky hodnosti, úřadu, obročí, platu a služby, má-li jakou v Církvi; a míjený přímo hodnost, úřad, obročí, plat a službu.

Kán. 2267.

Věřící se musejí vystříhat styku s exkomunikovaným míjeným ve světských věcech, leč by šlo o manžela, rodiče, děti, čeleď, podřízené, a vůbec, leč by omlouval rozumný důvod.

Čl. II. - Interdikt.

Kán. 2268.

§ 1. Interdikt je censura, jíž se věřícím, zůstávajícím v společenství Církve, zapovídají posvátnosti, jež se vypočítávají v kánonech, které následují.

§ 2. Zápověď děje se buď přímo osobním interdiktem, když se osobám samým zakazuje užívání těch dober; buď nepřímo místním interdiktem, když se v určitých místech zakazuje jich udílení nebo přijímání.

Kán. 2269.

§ 1. Generální interdikt, jak místní nad územím diecése nebo státu, tak osobní nad lidem diecése nebo státu, může být vynesen jen Apoštolským Stolcem nebo k jeho příkazu; generální interdikt nad farností nebo lidem farnosti a partikulární interdikt, ať místní, ať osobní, může vynést také biskup.

§ 2. Osobní interdikt stihá osoby kdekoliv; místní nezavazuje mimo interdikované místo, ale v interdikovaném místě jej musejí zachovávat všichni, třebas přespolní a vyňatí, s výjimkou zvláštní výsady.

Kán. 2270.

§ 1. Místní interdikt, ať generální, ať partikulární, nezakazuje udílet umírajícím, při zachování příslušných předpisů, svátosti a svátostiny, ale zapovídá v místě jakýkoli bohoslužebný úkon nebo posvátný obřad, s výhradou výjimek, o nichž se zmiňuje § 2 tohoto kánonu a kán. 2271 a 2272.

§ 2. V den Narození Páně, Božího hodu velikonočního, Božího hodu svatodušního, Božího Těla a Nanebevzetí blahoslavené Panny Marie se místní interdikt zastavuje a je zapovězeno jen udílení svěcení a slavnostní žehnání snatku.

Kán. 2271.

Při místním generálním interdiktu, není-li dekretem o interdiktu výslovně stanoveno jinak:

1. Je dovoleno duchovním, jen když sami nejsou osobně interdikováni, konat soukromě v kterémkoli kostele nebo kapli všechny bohoslužebné úkony a posvátné obřady, při zavřených dveřích, ztlumeným hlasem a bez vyzvánění.

2. v katedrálním kostele pak, ve farních kostelech nebo v kostele, který je v městě jediný, a to pouze v nich, je dovolena celebrace jedné mše sv., uchovávání Nejsvětější Svátosti, udílení křtu, Eucharistie a pokání, přisluhování snatkům s vyloučením svatebního žehnání, pohřební obřady za zemřelé, při čemž však je zakázána jakákoliv okázalost, svěcení křestní vody a svatých olejů a hlásání slova Božího. Při těchto posvátných funkcích však je zapovězen zpěv, nádhera posvátného náčiní, zvonění a hraní varhan nebo jiných hudebních nástrojů; svaté viatikum pak budiž nemocným přinášeno soukromě.

Kán. 2272.

§ 1. Při místním partikulárním interdiktu, je-li interdikován oltář nebo kaple některého kostela, nesmí se u toho oltáře nebo v té kapli konat žádný posvátný úkon nebo posvátný obřad.

§ 2. Je-li interdikován hřbitov, možno tam sice pohřbívat mrtvoly věřících, ale bez jakéhokoli církevního obřadu.

§ 3. Vynese-li se nad určitým kostelem nebo kaplí:

1. Jde-li o kapitulní kostel a není-li interdikována kapitula, platí předpis kán. 2271, bod 1., leč by dekret o interdiktu nařizoval, že konventní mše sv. má být celebrována a kanonické hodinky konány v jiném kostele nebo kapli;

2. jde-li o farní kostel, platí předpis uved. kán. 2271, bod 2., leč by dekret o interdiktu místo něho na dobu interdiktu určoval jiný kostel.

Kán. 2273.

Při interdiktu nad obcí jsou interdikována též místa k ní příslušná, dokonce vyňatá, a sám katedrální kostel; při interdiktu nad kostelem jsou interdikovány přilehlé kaple, ne však hřbitov; při interdiktu nad kaplí není interdikován celý kostel a při interdiktu nad hřbitovem není interdikován kostel k němu přilehlý, ale jsou interdikovány všechny kaple zřízené na hřbitově.

Kán. 2274.

§ 1. Spáchá-li trestný čin pospolitost nebo sbor, možno vynést interdikt buď nad jednotlivými provinilými osobami, buď nad pospolitostí jako takovou, buď nad provinilými osobami i nad pospolitostí.

§ 2. V prvním případě platí předpis kán. 2275.

§ 3. V druhém případě nemůže pospolitost nebo sbor vykonávat žádné duchovní právo, které jim přísluší.

§ 4. V třetím případě se účinky spojují.

Kán. 2275.

Osobně interdikovaní:

1. Nemohou celebrovat bohoslužebné úkony a jim, kromě hlásání slova Božího, být přítomni; nečinné přítomné netřeba vykazovat; ale z činné přítomnosti, která zahrnuje nějakou účast při celebrování bohoslužebných úkonů, budtež vyloučeni interdikovaní po vynesení odsuzujícího nebo prohlašujícího rozsudku anebo jinak notoricky interdikovaní;

2. jest jim zapovězeno udílet, konat a přijímat svátosti a svátostiny, podle předpisu kán. 2260, § 1 a 2261;

3. také oni jsou vázáni předpisem kán. 2265;

4. jsou zbaveni církevního pohřbu podle předpisu kán. 1240, § 1, bod 2.

Kán. 2276.

Kdo podléhá místnímu interdiktu nebo interdiktu nad pospolitostí nebo sborem, aniž interdikt zavinil, a není zdržován jinou censurou, může, je-li náležitě připraven, přijímat svátosti podle předpisu předchozích kánonů bez absoluce od interdiktu nebo bez jiného dostiučinění.

Kán. 2277.

Interdikt zakazující vstup do kostela nese sebou zápověď, aby kdo v kostele celebroval bohoslužebné úkony nebo jim tam byl přítomen anebo tam měl církevní pohřeb; je-li jim tam však přítomen, není nutno jej vykazovat, a pohřbí-li se tam, netřeba mrtvolu odstranit.

Čl. III. - Suspense.

Kán. 2278.

§ 1. Suspense je censura, jíž se zapovídá duchovnímu užívat úřadu nebo obročí nebo obojího.

§ 2. Také účinky suspense možno oddělovat; ale, není-li patrno jinak, jsou v suspensi, vynesené generálně, zahrnuty všechny účinky, které jsou vypočteny v kánonech tohoto článku; naproti tomu v suspensi s úřadu nebo s obročí jen všechny účinky jednoho nebo druhého druhu.

Kán. 2279.

§ 1. Suspense prostě s úřadu, bez připojení omezení, zakazuje každý úkon jak svátostné moci a pravomoci, tak také pouhé správy příslušející v důsledku úřadu, s výjimkou správy majetku příslušného obročí.

§ 2. Suspense:

1. s pravomoci všeobecně, zakazuje v obou oborech každý úkon jak řádné, tak přenesené pravomoci;

2. se svátostných úkonů, každý úkon svátostné moci, které kdo nabývá buď svatým svěcením, buď výsadou;

3. se svěcení, každý úkon svátostné moci, přijaté udělením svěcení;

4. se svatých svěcení, každý úkon svátostné moci, přijaté udělením svatých svěcení;

5. s výkonu určitého a vymezeného stupně svěcení, každý úkon označeného stupně svěcení; suspendovanému pak se mimoto zapovídá udělovat tento stupeň svěcení a přijmout vyšší a vykonávat přijatý po suspensi;

6. s udílení určitého a vymezeného stupně svěcení, udílet tento stupeň svěcení, ne však nižší ani vyšší;

7. s určité a vymezené přísluhy, např. zpovídání, nebo úřadu, např. s duchovní správou, každý úkon této služby nebo úřadu;

8. s pontifikálního svěcení, každý úkon biskupské svátostné moci;

9. s pontifikálií, výkon pontifikálních úkonů podle předpisu kán. 337, § 2.

Kán. 2280.

§ 1. Suspense s obročí odnímá požitky obročí s výjimkou bydlení v obroční budově, ne však právo spravovat obroční majetek, leč by dekret nebo rozsudek o suspensi výslovně odnímal suspendovanému tuto správní moc a ji přikazoval někomu jinému.

§ 2. Pobírá-li obročník požitky, přestože tomu brání censura, musí požitky navrátit a může být k tomuto navrácení donucen, je-li třeba, též kanonickými sankcemi.

Kán. 2281.

Suspense vynesená generálně nebo suspense s úřadu anebo s obročí postihuje všechny úřady anebo obročí, jež duchovní má v diecési suspendujícího představeného, leč by bylo patrno jinak.

Kán. 2282.

Místní ordinář nemůže suspendovat duchovního s určeného úřadu nebo obročí, které se nacházejí v cizí diecési; ale samočinná suspense, uvalená obecným právem, postihuje všechny úřady nebo obročí, ať je duchovní má v kterékoli diecési.

Kán. 2283.

Co stanoví kán. 2265 o exkomunikaci, platí také pro suspensi.

Kán. 2284.

Upadne-li se v censuru suspense, která zakazuje udílení svátostí a svátostin, platí předpis kán. 2261; upadne-li se v censuru suspense, která zapovídá úkon pravomoci v oboru ať vnitřním, ať zevním, je úkon neplatný, např. svátostná absoluce, je-li vynesen odsuzující nebo prohlašující rozsudek anebo prohlašuje-li představený výslovně, že odvolává přímo pravomoc; jinak je jen nedovolený, leč by byl vyžádán věřícími podle předpisu uved. kán. 2261, § 2.

Kán. 2285.

§ 1. Dopustí-li se trestného činu pospolitost nebo sbor duchovních, možno suspensi vynést buď nad jednotlivými provinilými osobami, buď nad pospolitostí jako takovou, buď nad provinilými osobami i pospolitostí.

§ 2. V prvním případě platí kánony tohoto článku.

§ 3. V druhém případě se pospolitosti zapovídá výkon duchovních práv, která jí příslušejí jakožto pospolitosti.

§ 4. V třetím případě se účinky spojují.

STAŤ IX.

Odvetné tresty.

Kán. 2286.

Odvetné tresty jsou ony, které směřují přímo k odpykání trestného činu, takže jich prominutí nezávisí na odpadnutí pachatelovy zatvrzelosti.

Kán. 2287.

Z uložených odvetných trestů se připouští odvolání nebo rekurs s odkladným účinkem, leč by právo výslovně stanovilo jinak.

Kán. 2288.

S výjimkou trestů degradace, sesazení, odnětí úřadu anebo obročí a nenaléhá-li nutnost napravit pohoršení, ponechává se rozumnosti soudce zastavit výkon řádného trestu uloženého odsuzujícím rozsudkem, jde-li o vinníka, který se po chvalně vedeném životě provinil poprvé, avšak s tou výminkou, že vinník, dopustí-li se do nejbližších tří roků dalšího trestného činu téhož nebo jiného druhu, odpyká trest připadající na oba trestné činy.

Kán. 2289.

Odvetný trest pomíjí jeho odpykáním nebo dispensí uděleno tím, kdo má pravoplatnou dispensační moc podle předpisu kán. 2236.

Kán. 2290.

§ 1. Jestliže by v tajných naléhavějších případech vinník zachováváním samočinného odvetného trestu sebe sama prozradil s bezectností a pohoršením, může každý zpovědník pro svátostný obor zastavit povinnost zachovávat trest s uložením břemene rekurovat aspoň během měsíce dopisem a skrze zpovědníka, jestliže je to možné bez vážné újmy, se zamlčením jména k Posv. Penitenciárii nebo k biskupovi majícímu k tomu oprávnění a uposlechnout jeho příkazů.

§ 2. A je-li tento rekurs v některém mimořádném případě nemožný, tu může sám zpovědník udělit dispens podle předpisu kán. 2254, § 2.

Hlava I.

Společné odvetné tresty.

Kán. 2291.

Odvetné tresty, jež mohou postihovat všechny věřící podle vážnosti trestných činů, jsou v Církvi obzvlášť tyto:

1. Místní interdikt a interdikt nad pospolitostí nebo sborem, trvale nebo na vytyčenou dobu nebo podle libosti představeného;

2. interdikt zakazující vstup do kostela, trvale nebo na vytyčenou dobu nebo podle libosti představeného;

3. trestní přeložení nebo zrušení biskupského nebo farního sídla;

4. právní bezectnost;

5. odnětí církevního pohřbu podle předpisu kán. 1240, § 1;

6. odnětí svátostin;

7. odnětí nebo dočasné zastavení platu, který je poskytován Církví nebo z církevního jmění, nebo jiného církevního práva či výsady;

8. vyloučení z vykonávání legitimních církevních úkonů;

9. neschopnost dosáhnout církevních milostí anebo služeb v Církvi, které nevyžadují duchovního stavu, nebo akademických hodností pod církevní záštitou;

10. odnětí nebo dočasná suspense služby, oprávnění nebo milosti již obdržené;

11. odnětí práva na pořadí nebo práva volby a volitelnosti nebo práva mít čestné tituly, oděv nebo odznaky, které udělila Církev;

12. peněžní pokuta.

Kán. 2292.

Trestní zrušení nebo přeložení biskupského sídla je vyhrazeno Římskému Veleknězi; o trestním zrušení nebo přeložení farního sídla pak mohou místní ordináři rozhodnout jen po poradě s kapitulou.

Kán. 2293.

§ 1. Bezectnost je jednak právní, jednak skutková.

§ 2. Právní bezectnost jest ona, která je stanovena pro případy vyslovené obecným právem.

§ 3. Skutková bezectnost nastává, pozbyl-li kdo dobré pověsti u poctivých a vážných věřících pro spáchání trestného činu nebo pro zkažené mravy, o čemž úsudek přísluší ordinářovi.

§ 4. Ani jedna ani druhá nepostihuje pachatelovy příbuzné anebo sešvagřené, bez újmy předpisu kán. 2147, § 2, bod 3.

Kán. 2294.

§ 1. Kdo je stižen právní bezectností, je nejen iregulární podle předpisu kán. 984, bod 5., nýbrž je nadto neschopný obdržet církevní obročí, platy, úřady a hodnosti, provádět legitimní církevní úkony, vykonávat církevní právo anebo službu a konečně musí být vyloučen z vykonávání přísluhy při posvátných funkcích.

§ 2. Kdo je stižen skutkovou bezectností, musí být odmítnut jak od přijetí svěcení podle předpisu kán. 987, bod 7., církevních hodností, obročí a úřadů, tak od vykonávání posvátné přísluhy a od legitimních církevních úkonů.

Kán. 2295.

Právní bezectnost pomíjí pouze dispensí udělenou Apoštolským Stolcem; skutková bezectnost pomíjí, jakmile, po zvážení všech okolností a zejména trvalé nápravy vinníkovy, se podle rozumného úsudku ordinářova znovuzíská dobrá pověst u poctivých a vážných věřících.

Kán. 2296.

§ 1. Jde-li o věci, k jichž dosažení je způsobilost stanovena obecným právem, může trest neschopnosti uložit jedině Apoštolský Stolec.

§ 2. Práv již nabytých se nepozbývá potomní neschopností, leč by k ní byl připojen trest jich odnětí.

Kán. 2297.

Peněžních pokut uložených obecným právem, jichž upotřebení není tímto právem vytyčeno, a jiných, stanovených nebo které mají být stanoveny zvláštním právem, musejí ordináři upotřebit k zbožným účelům, ne však ve prospěch biskupského anebo kapitulního stolního majetku.

Hlava II.

Zvláštní odvetné tresty pro duchovní.

Kán. 2298.

Odvetné tresty, jichž se užívá jen pro duchovní, jsou:

1. Zápověď konat posvátnou službu kromě v určitém kostele;

2. suspense trvale nebo na vytyčenou dobu nebo podle libosti představeného;

3. trestní přeložení z dosavadního úřadu nebo obročí na nižší;

4. odnětí některého práva spojeného s obročím nebo úřadem;

5. neschopnost ke všem nebo k některým hodnostem, úřadům, obročím nebo jiným službám, které přísluší duchovním;

6. trestní odnětí obročí nebo úřadu, s platem nebo bez platu;

7. zápověď pobývat v určitém místě nebo území;

8. příkaz pobývat v určitém místě nebo území;

9. dočasné odnětí církevního šatu;

10. sesazení;

11. trvalé odnětí církevního šatu;

12. degradace.

Kán. 2299.

§ 1. Jestliže duchovní má obročí udělené natrvalo, může mu být odňato za trest pouze v případech vyslovených právem; má-li udělené do odvolání, pak také z jiných rozumných důvodů.

§ 2. Duchovním majícím obročí, úřady nebo hodnosti může být na určitou dobu zapovězen výkon i jen některé služby s nimi spojené, např. služby kazatelské, zpovědní atd.

§ 3. Duchovnímu lze odejmout obročí anebo plat, na jehož titul byl vysvěcen, jen je-li o jeho slušnou výživu postaráno odjinud, s výhradou předpisu kán. 2303 a 2304.

Kán. 2300.

Vyvolává-li duchovní vážná pohoršení a nenapraví-li se, přestože byl napomenut, a nelze-li jinak odstranit pohoršení, může mu být prozatímně odňato právo nosit církevní šat; a pokud to odnětí trvá, zahrnuje v sobě zápověď vykonávat jakékoli církevní služby a odnětí duchovenských výsad.

Kán. 2301.

Ordinář může duchovnímu vykázat pobyt v určitém místě mimo hranice své diecése, jen dá-li k tomu souhlas ordinář onoho místa nebo jde-li o dům pro pokání či polepšovnu určenou nejen pro diecésní duchovní, nýbrž i pro cizí, anebo o vyňatý řeholní dům a souhlasí-li s tím jeho představený.

Kán. 2302.

Jak příkaz tak zápověď pobývat v určitém místě a umístění v domě pro pokání anebo v řeholním domě, obzvlášť mají-li trvat dlouho, nechť se ukládají jen ve vážných případech, kde ty tresty podle rozumné úvahy ordinářovy jsou nutné k nápravě duchovního anebo k odstranění pohoršení.

Kán. 2303.

§ 1. Bez újmy povinností, vzniklých z přijatého svěcení, a duchovenských výsad, zahrnuje sesazení jak suspensi s úřadu a neschopnost ke všem úřadům, hodnostem, obročím, platům a službám v Církvi, tak také odnětí oněch, jež vinník má, třebas byl vysvěcen na jejich titul.

§ 2. Ale trpí-li v tomto posledním případu duchovní opravdu nouzi, má se ordinář ze své lásky k bližnímu co nejlepším způsobem o něho postarat, aby nebyl nucen k hanbě duchovního stavu žebrat.

§ 3. Trest sesazení možno uložit jen v případech, jež vyslovuje právo.

Kán. 2304.

§ 1. Jestliže sesazený duchovní nedává známky nápravy a zvláště dává-li pohoršení nadál a nenapraví-li se, přestože byl napomenut, může mu ordinář trvale odejmout právo nosit církevní šat.

§ 2. Toto odnětí zahrnuje v sobě odnětí duchovenských výsad a nezávaznost předpisu kán. 2303, § 2.

Kán. 2305.

§ 1. Degradace v sobě obsahuje sesazení, trvalé odnětí církevního šatu a vrácení duchovního do laického stavu.

§ 2. Tento trest možno vynést toliko pro trestný čin vyslovený v právu anebo vyvolává-li duchovní, již sesazený a církevního šatu zbavený, nadále vážné pohoršení po jeden rok.

§ 3. Je jednak slovní či ediktální, uvaluje-li se pouze rozsudkem, ale tak, že má všechny své právní účinky ihned bez jakéhokoli vykonání; jednak věcná, zachovají-li se obřadnosti předepsané v Římském Pontifikálu.

STAŤ X.

Trestní opatření a pokání.

Hlava I.

Trestní opatření.

Kán. 2306.

Trestní opatření jsou:
1. Napomenutí;
2. důtka;
3. nařízení;
4. dozor.

Kán. 2307.

Ať ordinář napomene osobně nebo skrze prostředníka toho, kdo se ocitá ve velmi blízké příležitosti dopustit se trestného činu nebo na něhož po provedeném vyšetřování padá vážné podezření, že se dopustil trestného činu.

Kán. 2308.

Vznikne-li z chování někoho pohoršení nebo vážný otřes pořádku, je na místě důtka, kterou udělí ordinář osobně nebo skrze prostředníka, třebas listem, přizpůsobená zvláštním podmínkám osoby a činu, o nějž jde.

Kán. 2309.

§ 1. Jak napomenutí tak důtka může být buď veřejná, buď tajná.

§ 2. Veřejná důtka nebo napomenutí se udělí buď před notářem anebo dvěma svědky nebo listem, ale tak, aby bylo z nějakého dokladu patrno, že list byl přijat a jak zní.

§ 3. Veřejnou důtku možno udělit jen proti vinníkovi usvědčenému z trestného činu nebo doznavšímu se, a je soudní, uděluje-li ji soudce, když zasedá u soudu, nebo ordinář před trestním řízením.

§ 4. Soudní důtka buď zastává úkol trestu, buď se uděluje pro zvýšení trestu, zvláště jde-li o zpětilého.

§ 5. Napomenutí a důtka, i když byly uděleny tajně, musejí být patrny z nějaké písemnosti uložené v tajném archivu kurie.

§ 6. Jak důtku tak napomenutí možno udělit jednou nebo víckrát, podle uvážení a rozumnosti představeného.

Kán. 2310.

Byla-li udělena napomenutí a důtky bezvýsledně nebo nelze-li od nich očekávat úspěch, dává se nařízení, v němž se přesně uvede, co má obviněný činit nebo čeho se má vystříhat, s pohrůžkou trestu pro případ přestoupení.

Kán. 2311.

§ 1. Vyžaduje-li toho vážnost případu a zvláště nachází-li se kdo v nebezpečí znovuupadnutí do téhož trestného činu, podrobí jej ordinář dozoru.

§ 2. Dozor možno též nařídit pro zvýšení trestu, zvláště proti zpětilým.

Hlava II.

Pokání.

Kán. 2312.

§ 1. Pokání pro zevní obor se ukládají, aby provinilec buď unikl trestu, buď dosáhl absoluce od trestu, do něhož upadl, anebo dispense od něho.

§ 2. Nikdy se nesmí uložit veřejné pokání pro tajný trestný čin anebo přestupek.

§ 3. Pokání nutno vyměřit ne tak podle velikosti trestného činu, jako spíš podle zkroušenosti kajícníkovy, po zvážení vlastností osob a okolností trestných činů.

Kán. 2313.

§ 1. Hlavními pokáními jsou nařízení:

1. Pomodlit se určené modlitby;

2. vykonat nějakou zbožnou pouť nebo jiné skutky zbožnosti;

3. zachovat zvláštní půst újmy;

4. věnovat almužny na zbožné účely;

5. vykonat duchovní cvičení po několik dnů v zbožném nebo řeholním domě;

§ 2. Ordinář může podle své rozumnosti přidat pokání k trestnímu opatření napomenutí a důtky.

T Ř E T Í Č Á S T

Tresty na jednotlivé trestné činy.

STAŤ XI.

Trestné činy proti víře a jednotě Církve.

Kán. 2314.

§ 1. Všichni odpadlí od křesťanské víry a všichni a jednotliví bludaři anebo rozkolníci:

1. Upadají bez dalšího do exkomunikace;

2. budtež po bezvýsledném napomenutí zbaveni obročí, hodnosti, platu, úřadu nebo jiné služby, mají-li v Církvi jakou, prohlášeni za bezectné a duchovní budtež po opětném napomenutí sesazeni;

3. vstoupí-li do nekatolické sekty nebo se k ní veřejně připojí, jsou bez dalšího bezectní, a duchovní, bez újmy předpisu kán. 188, bod 4., budtež po bezvýsledně předeslaném napomenutí degradováni.

§ 2. Udělit pro obor svědomí absoluci od exkomunikace, o níž se zmiňuje § 1, je zvláštním způsobem vyhrazeno Apoštolskému Stolci. Avšak vznese-li se trestný čin odpadlictví, bludařství nebo rozkolu jakýmkoli způsobem na zevní obor místního ordináře, třebas dobrovolným doznáním, může tento ordinář, ne však generální vikář bez zvláštního zmocnění, napravujícího se vinníka svou řádnou mocí pro zevní obor absolvovat po předchozím právně vykonaném odpřisáhnutí a při zachování ostatních právních požadavků; takto pak absolvovaného může potom absolvovat od hříchu každý zpovědník v oboru svědomí. Odpřisáhnutí pak se považuje za vykonané právně, děje-li se přímo před místním ordinářem nebo jeho pověřencem a aspoň dvěma svědky.

Kán. 2315.

Podezřelému z bludařství, který, přestože byl napomenut, neodstraní příčinu podezření, se zapovědí legitimní úkony, a duchovní mimoto, po bezvýsledně opakovaném napomenutí, budiž suspendován se svátostných úkonů; jestliže se pak podezřelý z bludařství nenapraví do šesti měsíců od té doby, co upadl do trestu, budiž považován za bludaře, podrobeného trestům pro bludaře.

Kán. 2316.

Kdo jakýmkoli způsobem sám od sebe a vědomě podporuje rozšiřování bludařství anebo kdo pěstuje duchovní styk s bludaři proti předpisu kán. 1258, je podezřelý z bludařství.

Kán. 2317.

Kdo zarputile, buď veřejně, buď soukromě, vyučuje nauce nebo obhajuje nauku, která sice byla zavržena Apoštolským Stolcem nebo generálním církevním sněmem, ale ne jako výslovně bludařská, budiž vyloučen z přísluhy hlásat slovo Boží a zpovídat a z jakékoliv učitelské služby, s výhradou jiných trestů, jež případně stanoví nález o zavržení nebo jež ordinář, po napomenutí, uzná za nutné k nápravě pohoršení.

Kán. 2318.

§ 1. Do exkomunikace, vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci, upadají bez dalšího, jakmile je dílo uveřejněno, vydavatelé knih odpadlíků, bludařů a rozkolníků, v nichž se šíří odpadlictví, bludařství a rozkol, a rovněž ti, kdož tyto knihy nebo jiné, apoštolským listem jmenovitě zapovězené, obhajují anebo vědomě bez náležitého svolení čtou nebo uchovávají.

§ 2. Spisovatelé a vydavatelé, kteří bez náležitého svolení dají vytisknout knihy Písem svatých nebo poznámky, anebo výklad k nim, upadají bez dalšího do exkomunikace nevyhrazené nikomu.

Kán. 2319.

§ 1. Samočinné exkomunikaci, vyhrazené ordinářovi, podléhají katolíci:

1. Kteří uzavrou manželství před nekatolickým přisluhovatelem:

2. kteří se spojí v manželství s výslovnou nebo skrytou úmluvou, že všechno nebo některé potomstvo bude vychováno mimo katolickou Církev;

3. kteří se vědomě opováží vydat své děti nekatolickým duchovním k pokřtění;

4. rodičové nebo zástupci rodičů, kteří dají vědomě vychovat nebo vyučit děti v nekatolickém náboženství.

§ 2. Ti, o nichž se zmiňuje § 1, body 2. - 4., jsou mimoto podezřelí z bludařství.

STAŤ XII.

Trestné činy proti náboženství.

Kán. 2320.

Kdo odhodí konsekrované způsoby nebo je odejme anebo podrží k špatnému účelu, je podezřelý z bludařství, upadá v samočinnou exkomunikaci, vyhrazenou zcela zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci; je bez dalšího bezectný, a duchovního nutno mimoto sesadit.

Kán. 2321.

Kněží, kteří se proti předpisu kán. 806, § 1 a 808 opovážÍ v týž den opakovat mši sv. nebo ji celebrovat nelační, budtež suspendováni s celebrování mše sv. po dobu, kterou vytyčí ordinář podle různých věcných okolností.

Kán. 2322.

Nekněz:

1. Předstírá-li celebrování mše sv. anebo vyslechne-li svátostnou zpověď, upadá bez dalšího do exkomunikace, vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci, a mimoto laik budiž zbaven platu anebo služby, má-li v Církvi jakou, a potrestán jinými tresty podle vážnosti viny; duchovní pak budiž sesazen;

2. přisvojí-li si jiné kněžské úřední úkony, potrestá jej ordinář podle vážnosti viny.

Kán. 2323.

Kdo se rouhá nebo se mimo soud dopustí křivé přísahy, budiž potrestán podle rozumného uvážení ordinářova, zvláště duchovní.

Kán. 2324.

Kdo se proviní proti předpisu kán. 827, 828 a 840, § 1, toho potrestá ordinář podle vážnosti viny, nevylučujíc případně suspensi anebo odnětí církevního obročí nebo úřadu nebo, jde-li o laiky, exkomunikaci.

Kán. 2325.

Kdo provozuje pověru nebo spáchá svatokrádež, toho potrestá ordinář podle vážnosti viny, s výhradou trestů, jež stanoví právo na některé pověrečné úkony a svatokrádeže.

Kán. 2326.

Kdo zhotoví nepravé ostatky anebo je vědomě prodá, rozvrhuje nebo vystaví veřejnému uctívání věřících, upadá bez dalšího do exkomunikace, vyhrazené ordinářovi.

Kán. 2327.

Kdo si dělá z odpustků zisk, propadá bez dalšího exkomunikaci, vyhrazené Apoštolskému Stolci prostě.

Kán. 2328.

Kdo znesvětí mrtvoly nebo hroby mrtvých za účelem krádeže nebo za jiným špatným účelem, budiž potrestán osobním interdiktem, budiž bez dalšího bezectný, a duchovní budiž mimoto sesazen.

Kán. 2329.

Znesvěcovatele kostela nebo hřbitova, o nichž se zmiňuje kán. 1172 a 1207, potrestá ordinář interdiktem zakazujícím vstup do kostela a jinými přiměřenými tresty podle vážnosti trestného činu.

STAŤ XIII.

Trestné činy proti církevním vrchnostem, osobám a věcem.

Kán. 2330.

Co se týče trestů stanovených na trestné činy, jichž možno se dopustit při volbě Nejvyššího Velekněze, nutno se držet jedině konst. Pia XII. Vacantis Apostolicae Sedis z 8. pros. 1945.

Kán. 2331.

§ 1. Kdo zatvrzele odpírá poslechnout Římského Velekněze nebo příslušného ordináře, když něco pravoplatně nařizuje nebo zapovídá, budiž podle vážnosti viny potrestán přiměřenými tresty, nevyjímajíc censur.

§ 2. Ti pak, kdož se spikhou proti vrchní moci Římského Velekněze nebo jeho legáta nebo příslušného ordináře anebo proti jejich pravoplatným příkazům, a rovněž kdož vyzývají podřízené k neposlušnosti vůči nim, budtež potrestáni censurami a jinými tresty; a budtež zbaveni hodností, obročí a jiných služeb, jsou-li duchovními; práva volby a volitelnosti a úřadu, jsou-li řeholníky.

Kán. 2332.

Všichni a jednotliví, ať jsou kteréhokoli stavu, stupně či postavení, třebas královského, biskupského nebo kardinálského, odvolají-li se ze zákonů, dekretů nebo příkazů Římského Velekněze, toho času jsoucího, k universálnímu církevnímu sněmu, jsou podezřelí z bludařství a upadají bez dalšího do exkomunikace vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci; university pak, sbory, kapituly a jiné právní osoby, at se nazývají jakkoli, upadají do interdiktu, taktéž vyhrazeného zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci.

Kán. 2333.

Kdo se obrátí na světskou moc k zamezování listů nebo jakýchkoliv akt, vyšlých od Apoštolského Stolce nebo od jeho legátů, nebo kdo přímo nebo nepřímo zapovídá jich vyhlášení nebo provedení anebo kdo kvůli nim ublíží buď adresátům těch listů nebo akt, buď jiným, nebo je zastraší, podléhá bez dalšího exkomunikaci vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci.

Kán. 2334.

Samočinnou exkomunikací, vyhrazenou zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci, se trestá:

1. Kdo vydává zákony, příkazy nebo dekrety proti svobodě a právům Církve;

2. kdo přímo nebo nepřímo zamezuje výkon církevní pravomoci ať vnitřního ať zevního oboru, obraceje se za tím účelem na kteroukoli světskou moc.

Kán. 2335.

Kdo přistoupí k zednářské sektě nebo k jiným sdružením téhož druhu, která osnují pikle proti Církvi nebo pravoplatným světským mocem, upadají bez dalšího v exkomunikaci vyhrazenou Apoštolskému Stolci prostě.

Kán. 2336.

§ 1. Duchovní, kteří se dopustili trestného činu, o němž se zmiňují kán. 2334 a 2335, buďtež, mimo tresty stanovené uvedenými kánony, potrestáni trestem suspense nebo odnětí jejich obročí, úřadu, hodnosti, platu anebo služby, mají-li snad jaké v Církvi; řeholníci pak odnětím úřadu a práva volby a volitelnosti a jinými tresty podle předpisu stanov.

§ 2. Duchovní a řeholníky, kteří přistoupí k zednářské sektě a k jiným podobným sdružením, nutno mimoto oznámit posvátné kongregaci sv. Oficia.

Kán. 2337.

§ 1. Odváží-li se farář, aby zamezil výkon církevní pravomoci, vzbouřit davy, veřejně pro sebe sbírat podpisy, podněcovat řečmi anebo písemnostmi lid a konat jiné podobné věci, budiž v poměru k vážnosti viny potrestán podle rozumného uznání ordinářova, nevyjímajíc suspensi, vyžaduje-li toho věc.

§ 2. Týmž způsobem potrestá ordinář kněze, který jakýmkoli způsobem podnítí množství lidu, zamezit vstup do farnosti knězi, jmenovanému pravoplatně farářem nebo ekonomem.

Kán. 2338.

§ 1. Kdo se bez náležitého oprávnění opováží absolvovat někoho od samočinné exkomunikace, vyhrazené zcela zvláštním nebo zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci, upadá bez dalšího do exkomunikace, vyhrazené Apoštolskému Stolci prostě.

§ 2. Kdo exkomunikovanému míjenému poskytne jakoukoli pomoc nebo výhodu při trestném činu, pro který byl exkomunikován; a rovněž duchovní, kteří s ním vědomě a dobrovolně obcují při bohoslužbách a jej připustí k bohoslužebným úkonům, upadají bez dalšího do exkomunikace, vyhrazené Apoštolskému Stolci prostě.

§ 3. Kdo vědomě celebruje nebo dá celebrovat bohoslužebné úkony v interdikovaných místech nebo kdo k celebrování bohoslužebných úkonů, censurou zakázaných, připustí duchovní exkomunikované, interdikované nebo suspendované po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku, upadá bez dalšího do interdiktu zakazují-

cího vstup do kostela, pokud přiměřeně nedostiučiní podle uvážení toho, jehož rozsudkem pohrdl.

§ 4. Kdo zavdal příčinu k místnímu interdiktu nebo k interdiktu nad pospolitostí nebo sborem, je bez dalšího osobně interdikován.

Kán. 2339.

Kdo se odváží přikázat či vynutit, aby proti předpisu kán. 1240, § 1 byli církevně pohřbeni nevěřící, odpadlíci od víry nebo bludaři, rozkolníci nebo jiní, ať exkomunikovaní, ať interdikovaní, upadá v samočinnou exkomunikaci, nevyhrazenou nikomu; kdo pak těmto poskytne pohřeb dobrovolně, upadá v interdikt zakazující vstup do kostela, vyhrazený ordinářovi.

2340.

§ 1. Zakrsne-li kdo zarytě po celý rok v censuře exkomunikace, je podezřelý z bludařství.

§ 2. Setrvá-li duchovní v censuře suspense po půl roku, budiž vážně napomenut; a neupustí-li od zatvrzelosti do uplynutí jednoho měsíce od napomenutí, budiž zbaven obročí anebo úřadu, má-li snad jaké v Církvi.

Kán. 2341.

Odváží-li se kdo proti předpisu kán. 120 pohnat před laického soudce některého z kardinálů S. Ř. C. nebo legátů Apoštolského Stolce nebo vyšších úředníků římské kurie ve věcech náležejících k jejich službě, nebo příslušného ordináře, upadá bez dalšího do exkomunikace vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci; jestliže jiného biskupa, třeba prostě titulárního, anebo opata nebo preláta nepříslušejícího k žádné diecési nebo některého z nejvyšších představených řeholí papežského práva, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému Stolci prostě; jestliže konečně jinou osobu požívající výsady soudu, aniž k tomu obdržel od místního ordináře svolení, upadá duchovní bez dalšího do suspense s úřadu, vyhrazené ordinářovi, laika pak podle vážnosti viny potrestá příslušný ordinář přiměřenými tresty.

Kán. 2342.

Bez dalšího se trestají exkomunikací vyhrazenou Apoštolskému Stolci prostě:

1. Kdož, jsouce kteréhokoli původu anebo postavení nebo pohlaví, poruší klausuru řádových řeholnic tím, že bez pravoplatného svolení vkročí do jejich klášterů, a taktéž kdož je uvedou dovnitř nebo vpustí; jsou-li to duchovní, buďtež mimoto suspendováni po dobu, kterou podle vážnosti viny určí ordinář;

2. ženy, které poruší klausuru mužských řádových řeholníků, a představení a jiní, ať jde o kohokoliv, kdož uvedou dovnitř nebo vpustí ženy jakéhokoli věku; a mimoto řeholníci, uvádějící dovnitř nebo vpouštějící, buďtež zbaveni úřadu, mají-li jaký, a práva volby a volitelnosti;

3. řádové řeholnice, které neoprávněně opustí klausuru proti předpisům kán. 601.

Kán. 2343.

§ 1. Kdo vztáhne násilně ruku na osobu Římského Velekněze:

1. Upadá v samočinnou exkomunikaci vyhrazenou zcela zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci; a je bez dalšího míjený;

2. je již mocí práva bezectný;

3. duchovního nutno degradovat.

§ 2. Kdo na osobu kardinála S. Ř. C. nebo legáta Římského Velekněze:

1. Upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci;

2. je již mocí práva bezectný;

3. budiž zbaven obročí, úřadů, hodností, platů a jakékoli služby, má-li jakou v Církvi.

§ 3. Kdo na osobu patriarchy, arcibiskupa nebo biskupa, třeba jen titulárního, upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci.

§ 4. Kdo na osobu jiných duchovních nebo řeholníků obojího pohlaví, podléhá bez dalšího exkomunikaci vyhrazené příslušnému ordináři, který jej mimoto podle svého rozumného uvážení potrestá jinými tresty, vyžaduje-li toho věc.

Kán. 2344.

Kdo způsobí ve veřejných listech, kázáních nebo knížkách, ať přímo, ať nepřímo, urážky Římskému Veleknězi, kardinálu S. Ř. C. legátu Římského Velekněze, posvátným římským kongregacím, soudům Apoštolského Stolce a jejich vyšším úředníkům nebo příslušnému ordináři anebo vyvolá nevoli nebo záští proti jejich aktům, dekretům, rozhodnutím nebo rozsudkům, toho donutí ordinář nejen k návrhu strany, ale také z úřední moci, též censurami, aby poskytl dostiučinění, nebo jej podle vážnosti viny a se zřetelem k nápravě pohoršení potrestá jinými přiměřenými tresty nebo pokáními.

Kán. 2345.

Kdo si osobně nebo skrze jiné přivlastní nebo zadržuje majetek anebo práva příslušející Římské Církvi, podléhá samočinné exkomunikaci vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci; a jsou-li to duchovní, budtež mimoto zbaveni hodností, obročí, úřadů a platů a prohlášeni za neschopné k nim.

Kán. 2346.

Opováží-li se kdo osobně nebo skrze jiné užít k vlastním potřebám a si přivlastnit církevní majetek jakéhokoli druhu, ať movitý, ať nemovitý, ať hmotný, ať nehmotný, anebo zamezit, aby požitky či příjmy z něho pobírali ti, jimž po právu přísluší, podléhá exkomunikaci tak dlouho, až ten majetek úplně navrátí, zmíněné zamezení odstraní a pak od Apoštolského Stolce dosáhne absoluce; a je-li patronem dotyčného kostela či majetku, ať je bez dalšího zbaven také patronátního práva; dopustí-li se tohoto trestného činu duchovní nebo souhlasí-li s ním, budiž

mimoto zbaven kterýchkoliv obročí, učiněn neschopným k jakýmkoli jiným a podle uvážení svého ordináře suspendován s výkonu svých svěcení, třebas po úplném dostiučinění a absolucí.

Kán. 2347.

Bez újmy neplatnosti úkonu a bez újmy povinnosti navrátit nepravoplatně nabytý majetek a nahradit případně způsobenou škodu, na kteroužto povinnost možno naléhat třebas censurou, kdo se opováží zcizit církevní majetek anebo poskytnout souhlas se zcizením proti předpisu kán. 534, § 1 a kán. 1532:

1. Ať jej, jde-li o věc, jejíž cena nepřevyšuje tisíc lir, potrestá pravoplatný církevní představený přiměřenými tresty;

2. jde-li o věc, jejíž cena je vyšší než tisíc ale nižší než třicet tisíc lir, budiž patron zbaven patronátního práva; správce správcovské služby; řeholní představený nebo ekonom svého úřadu a schopnosti k ostatním úřadům, kromě jiných přiměřených trestů, které uloží představení; ordinář pak a jiní duchovní, kteří mají v Církvi úřad, obročí, hodnost nebo službu, ať zaplatí dvakrát tolik ve prospěch poškozeného kostela nebo zbožného nadání; ostatní duchovní budtež suspendováni na dobu, kterou vytyčí ordinář.

3. opomene-li se vědomě apoštolské schválení, předepsané ve zmíněných kánonech, stihá všechny jakýmkoli způsobem provinilé mimoto samočinná exkomunikace nikomu nevyhrazená, ať majetek dali, ať jej přijali, ať poskytli souhlas.

Kán. 2348.

Kdo obdrží odkaz nebo darování k zbožným účelům, ať úkonem mezi živými, ať závětí, třebas jen v podobě svěřenství, a opomene je splnit, budiž k tomu donucen ordinářem, třebas censurou.

Kán. 2349.

Kdo odpírá plnění pravoplatně povinná podle předpisu kán. 463, § 1 a 1507, budiž potrestán podle rozumného uvážení ordinářova, pokud nedostiučiní.

STAŤ XIV.

Trestné činy proti životu, svobodě, vlastnictví, dobré pověsti a dobrým mravům.

Kán. 2350.

§ 1. Kdo přivodí vyhnání plodu, nevyjímajíc matku, upadá, dostaví-li se účinek, do samočinné exkomunikace vyhrazené ordinářovi; a jsou-li to duchovní, budtež mimoto sesazeni.

§ 2. Kdo vztáhne sám na sebe ruku, nastala-li smrt, budiž zbaven církevního pohřbu podle předpisu kán. 1240, § 1, bod 3.; jinak budiž vyloučen z legitimních církevních úkonů, a je-li to duchovní, budiž suspendován na dobu, kterou určí ordinář, a odstraněn s obročí anebo úřadů, s nimiž je spojena duchovní správa vnitřního nebo zevního oboru.

Kán. 2351.

§ 1. Při zachování předpisu kán. 1240, § 1, bod 4., kdo se dopustí souboje anebo k němu prostě vyzve nebo jej přijme nebo k němu poskytne jakoukoli pomoc anebo výhodu, jakož i kdo mu úmyslně přihlíží a jej dovolí nebo podle svých sil mu nezabrání, ať zaujímá jakoukoli hodnost, podléhá bez dalšího exkomunikaci vyhrazené Apoštolskému Stolci prostě.

§ 2. Sami pak soupeři v souboji a jejich tak zvaní svědci jsou mimoto bez dalšího bezectní.

Kán. 2352.

Exkomunikací, nevyhrazenou nikomu, se bez dalšího trestají všichni, třebas se vyznačují kteroukoli hodností, kdož jakýmkoli způsobem přinutí ať muže zvolit si duchovní stav, ať muže anebo ženu vstoupit do řehole nebo složit řeholní profesi, jak slavnou, tak jednoduchou, jak trvalou, tak dočasnou.

Kán. 2353.

Kdo unese se zřetelem k manželství anebo pro ukojení smyslnosti ženu proti její vůli násilím anebo lstí nebo nezletilou ženu s jejím souhlasem sice, ale bez vědomí nebo proti vůli rodičů anebo poručníků, je již mocí práva vyloučen z legitimních církevních úkonů a budiž nadto potrestán jinými tresty podle vážnosti viny.

Kán. 2354.

§ 1. Laik, který byl pravoplatně odsouzen pro trestný čin vraždy, únosu nedospělců některého z obou pohlaví, prodeje člověka do otroctví nebo k jinému špatnému účelu, lichvy, loupeže, kvalifikované krádeže nebo nekvalifikované ve velmi význačné věci, žhářství nebo zlomyslného a velmi značného poškození věcí, vážného zmrzačení nebo poranění nebo násilnosti, je již mocí práva vyloučen z legitimních církevních úkonů a z jakékoli služby, má-li v církvi jakou, bez újmy břemene nahradit škody.

§ 2. Duchovního pak, který se dopustí některého trestného činu, o němž se zmiňuje § 1, potrestá církevní soud podle různé vážnosti provinění pokáními, censurami, odnětím úřadu, obročí a hodnosti a případně také sesazením; obžalovaný pak, vinný vraždou, budiž degradován.

Kán. 2355.

Způsobí-li kdo komu urážku ne skutkem, ale slovy nebo písemnostmi nebo jakýmkoli jiným způsobem nebo poškodí-li jeho dobrou pověst, může být nejen podle předpisu kán. 1618 a 1938 donucen k poskytnutí náležitého dostiučinění a k náhradě škod, nýbrž mimoto být potrestán přiměřenými tresty a pokáními, nevyjímajíc suspensi anebo odstranění s úřadu a obročí, jde-li o duchovní a vyžaduje-li toho případ.

Kán. 2356.

Bigamisté, to jest ti, kdož, ačkoli jim v tom brání manželský svazek, se pokusí o další manželství, třebas jen tak zvané

občanské, jsou bez dalšího bezectní; a setrvají-li, pohrdnuvše ordinářovým napomenutím, v nedovoleném pohlavním společenství, budtež podle různé vážnosti provinění exkomunikováni nebo potrestáni osobním interdiktem.

Kán. 2357.

§ 1. Laici, pravoplatně odsouzení pro trestné činy proti šestému přikázání, jichž se dopustili s nezletilými pod šestnáct roků, nebo pro zprznění, sodomii, krvesmilstvo, kuplířství, jsou bez dalšího bezectní, kromě jiných trestů, jež ordinář uzná uložit.

§ 2. Kdo se dopustí veřejného trestného činu cizoložství nebo žije veřejně v konkubinátu nebo byl pravoplatně odsouzen pro jiné trestné činy proti šestému přikázání Desatera, budiž vyloučen z legitimních církevních úkonů, dokud neprojeví známky opravdové nápravy.

Kán. 2358.

Duchovní s nižším svěcením, vinní některým trestným činem proti šestému přikázání Desatera, budtež potrestáni podle vážnosti viny třebas propuštěním z duchovního stavu, doporučují-li to okolnosti trestného činu, kromě trestů, o nichž se zmiňuje kán. 2357, jsou-li na místě.

Kán. 2359.

§ 1. Duchovní s vyšším svěcením, ať světští, ať řeholní, kteří jsou konkubináři, budtež, po bezvýsledně předeslaném napomenutí, donuceni upustit od nedovoleného pohlavního společenství a napravit pohoršení suspensí se svátostných úkonů, odnětím požitků z úřadů, obročí a hodnostmi, při zachování předpisu kán. 2176 - 2181.

§ 2. Dopustí-li se trestného činu proti šestému přikázání Desatera s nezletilými ve věku pod šestnáct roků nebo vykonají-li cizoložství, zprznění, bestialitu, sodomii, kuplířství, krvesmilstvo s příbuznými anebo sešvagřenými v prvním stupni, budtež suspendováni, prohlášeni za bezectné, zbaveni jakéhokoliv úřadu, obročí, hodnosti a služby, mají-li jakou, a ve vážnějších případech budtež sesazeni.

§ 3. Proviní-li se jinak proti šestému přikázání Desatera, budtež potrestáni přiměřenými tresty podle vážnosti případu, nevyjímajíc odnětí úřadu nebo obročí, zvláště vedou-li duchovní správu.

STAŤ XV.

Zločin falšování.

Kán. 2360.

§ 1. Všichni výrobci nebo falšovatelé listů, dekretů nebo reskriptů Apoštolského Stolce nebo kdo těchto listů, dekretů nebo reskriptů vědomě užije, upadá bez dalšího do exkomunikace vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci.

§ 2. Duchovní, kteří se dopustí trestného činu, o němž se zmiňuje § 1, budtež mimoto potrestáni jinými tresty, jež možno rozšířit až do odnětí církevního obročí, úřadu, hodnosti a platu; řeholníci pak budtež zbaveni všech úřadů, které mají v řeholi, a práva volby a volitelnosti, kromě jiných trestů stanovených v příslušných stanovách.

Kán. 2361.

Jestliže kdo v žádosti k dosažení reskriptu od Apoštolského Stolce nebo místního ordináře lstí nebo podvodem zamlčí pravdu anebo uvede nepravdu, může jej jeho ordinář potrestat podle váženosti viny, s výhradou předpisu kán. 45 a 1054.

Kán. 2362.

Výrobci nebo falšovatelé církevních listů nebo akt, jak veřejných, tak soukromých, nebo kdo vědomě užije takových listin, budtež potrestáni podle vážnosti trestného činu, bez újmy předpisu kán. 2406, § 1.

Kán. 2363.

Oznámí-li kdo falešně, osobně nebo skrze jiné, zpovědníka u představených pro zločin solicitace, upadá bez dalšího do exkomunikace vyhrazené zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci, od níž nemůže být v žádném případě absolvován, leč by výslovně odvolal falešné udání a podle sil nahradil případně z toho vzniklé škody, při čemž mu musí být nadto uloženo vážné a dlouhotrvající pokání, bez újmy předpisu kán. 894.

STAŤ XVI.

Trestné činy při udílení nebo přijímání svěcení a jiných svátostí.

Kán. 2364.

Přisluhovatel, který se odváží udělit svátosti oněm, jimž právo, ať božské, ať církevní, je zapovídá přijímat, budiž suspendován s udílení svátostí po dobu, kterou podle rozumného uvážení určí ordinář, a budiž potrestán dalšími tresty podle vážnosti viny, bez újmy zvláštních trestů, které stanoví právo na některé trestné činy tohoto druhu.

Kán. 2365.

Kněz, který se odváží udělit svátost biřmování nemaje k tomu oprávnění ani podle práva ani v důsledku povolení Římského Velekněze, budiž suspendován; odhodlá-li se pak překročit meze daného mu oprávnění, je bez dalšího zbaven tohoto oprávnění.

Kán. 2366.

Kněz, který se bez nezbytné pravomoci opováží vyslechnout svátostné zpovědi, je bez dalšího suspendován se svátostných úkonů; opováží-li se absolvovat od vyhrazených hříchů, je bez dalšího suspendován se zpovídání.

Kán. 2367.

§ 1. Kdo absolvuje nebo předstírá, jakoby absolvoval spoluvinníka v hříchu proti cudnosti, upadá bez dalšího do exkomunikace vyhrazené zcela zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci; a to třebas v nebezpečí smrti, nemůže-li jiný kněz, byť i nezmocněný k zpovědím, vyzpovídat umírajícího, aniž by hrozila nějaká vážná újma na cti a pohoršení, s výjimkou případu, kdy umírající odpírá vyzpovídat se jinému.

§ 2. Této exkomunikaci neuniká, kdo absolvuje nebo předstírá, jakoby absolvoval spoluvinníka, který se z hříchu spoluviny, od něhož dosud není absolvován, sice nezpovídá, ale nečiní tak proto, poněvadž jej k tomu přímo nebo nepřímo přiměl spoluvinný zpovědník.

Kán. 2368.

§ 1. Kdo se dopustí zločinu solicitace, o němž se zmiňuje kán. 904, budiž suspendován s celebrování mše sv. a se slyšení svátostných zpovědí nebo budiž třebas podle vážnosti trestného činu prohlášen za neschopného k zpovídání, zbaven všech obročí, hodností a práva volby a volitelnosti a prohlášen za neschopného k tomu všemu a ve vážnějších případech budiž též podroben degradaci.

§ 2. Věřící pak, který proti předpisu kán. 904 vědomě opomene oznámit během měsíce toho, kdo jej solicitoval, upadá do samočinné exkomunikace nevyhrazené nikomu a lze jej absolvovat, až když splní tuto povinnost anebo opravdově slíbí, že ji splní.

Kán. 2369.

§ 1. Zpovědníka, který se opováží porušit zpovědní tajemství přímo, stihá exkomunikace vyhrazená zcela zvláštním způsobem Apoštolskému Stolci; zpovědník, který se to opováží jen nepřímo, podléhá trestům, o nichž se zmiňuje kán. 2368, § 1.

§ 2. Kdokoli svévolně poruší předpis kán. 889, § 2, budiž podle vážnosti provinění potrestán hojivým trestem, jímž může být třebas exkomunikace.

Kán. 2370.

Biskup konsekrující někoho na biskupa, biskupové nebo místo biskupů kněží, kteří mu při tom přisluhují, a ten, kdo přijme konsekraci bez apoštolského zmocnění proti předpisu kán. 953, jsou již mocí práva suspendováni, dokud jim Apoštolský Stolec neudělí dispens.

Kán. 2371.

Všichni, i biskupskou hodností vyznamenaní, kdož vědomě svatokupecky někoho vysvětí nebo se dají vysvětit anebo udělí nebo přijmou jiné svátosti, jsou podezřelí z bludařství; duchovní mimoto upadají do suspense vyhrazené Apoštolskému Stolci.

Kán. 2372.

Do suspense se svátostných úkonů, vyhrazené Apoštolskému Stolci, upadá bez dalšího, kdo se opováží přijmout svěcení od

exkomunikovaného, suspendovaného nebo interdikovaného po prohlašujícím nebo odsuzujícím rozsudku anebo od notorického odpadlíka, bludaře nebo rozkolníka; kdo pak se od kteréhokoli z těchto dá vysvětit v dobrém úmyslu, nesmí vykonávat takto přijaté svěcení, pokud neobdrží dispens.

Kán. 2373.

Do suspense s udílení svěcení po jeden rok, vyhrazené Apoštolskému Stolci, upadá bez dalšího:

1. Kdo proti předpisu kán. 955 vysvětí cizího podřízeného bez propustného listu příslušného ordináře;

2. kdo proti předpisu kán. 993, bod 4. a 994 vysvětí vlastního podřízeného, který se jinde zdržoval po tak dlouhou dobu, že si tam mohl přivodit kanonickou překážku;

3. kdo někomu udělí vyšší svěcení bez kanonického titulu proti předpisu kán. 974, § 1, bod 7.;

4. kdo, s výhradou pravoplatné výsady, vysvětí řeholníka příslušejícího k družině, která je mimo území dotyčného světitele, třebas s propustným listem příslušného představeného, leč by bylo pravoplatně dokázáno, že jde o některý z případů, o nichž se zmiňuje kán. 966.

Kán. 2374.

Kdo zlomyslně přistoupí k svěcení bez listu nebo s falešným propustným listem nebo před dosažením kanonického věku nebo skočmo, je bez dalšího suspendován s přijatého svěcení; kdo bez osvědčovacího listu nebo ačkoli mu v tom brání některá censura, iregularita nebo jiná překážka, budiž potrestán vážnými tresty podle věcných okolností.

Kán. 2375.

Katolíci, kteří se bez církevní dispense odváží uzavřít smíšené manželství, třebas platné, zůstávají bez dalšího vyloučeni z legitimních církevních úkonů a přijímání svátostin, dokud neobdrží od ordináře dispens.

STAŤ XVII.

Trestné činy proti zvláštním povinnostem duchovního nebo řeholního stavu.

Kán. 2376.

Kněží, kteří se zdráhají složit zkoušku, o níž se zmiňuje kán. 130, aniž je ordinář od toho dispensoval a aniž jim v tom brání pravoplatná překážka, budtež k tomu ordinářem donuceni přiměřenými tresty.

Kán. 2377.

Kněze zatvrzelé proti předpisu kán. 131, § 1, potrestá ordinář podle svého rozumného uvážení; jsou-li to však řeholní zpovědníci nevedoucí duchovní správu, nechť je suspenduje se zpovídání světských osob.

Kán. 2378.

Duchovní s vyšším svěcením, kteří při bohoslužbě vážně zanedbávají obřady a obřadnosti, předepsané Církví, a přestože byli napomenuti, se nenapraví, budtež suspendováni podle různé vážnosti provinění.

Kán. 2379.

Duchovní, nenosící proti předpisu kán. 136 církevní šat a duchovenské postřižiny, budtež vážně napomenuti; po bezvýsledném uplynutí jednoho měsíce od napomenutí platí předpis téhož kán. 136, § 3, pokud jde o duchovní s nižším svěcením; duchovní s vyšším svěcením pak budtež, s výhradou předpisu kán. 188, bod 7., suspendováni s přijatých svěcení, a oddají-li se notoricky způsobu života, nesrovnávajícímu se s duchovním stavem, a nenapraví-li se, přestože byli znovu napomenuti, budtež po třech měsících od tohoto posledního napomenutí sesazeni.

Kán. 2380.

Duchovní nebo řeholníci, provozující proti předpisu kán. 142 osobně anebo skrze jiné osoby kupčení nebo obchod, budtež potrestáni od ordináře přiměřenými tresty podle vážnosti viny.

Kán. 2381.

Je-li ten, kdo má úřad, obročí, hodnost se sídelním břemenem, neoprávněně nepřítomen:

1. Zbavuje se bez dalšího všech požitků svého obročí nebo úřadu podle poměru neoprávněné nepřítomnosti a musí je odevzdat ordinářovi, který jimi podělí kostel nebo některé zbožné místo nebo chudé;

2. budiž podle předpisu kán. 2168 - 2175 zbaven úřadu, obročí a hodnosti.

Kán. 2382.

Zanedbá-li farář vážně udílení svátostí, pomoc nemocným, výuku dítek a lidu, promluvu o nedělích a ostatních svátcích, péči o farní kostel, Nejsvětější Eucharistii, svaté oleje, budiž od ordináře potrestán podle předpisu kán. 2182 - 2185.

Kán. 2383.

Farář, který podle předpisu práva nesepisuje a neuchovává pečlivě farní knihy, budiž od příslušného ordináře potrestán podle vážnosti viny.

Kán. 2384.

Proti kanovníku-theologovi a penitenciářovi, zanedbávajícím plnění svých služeb, zakročí biskup postupně napomenutími, pohrůžkou trestů, odnětím části požitků, kterou přidělí těm, kdož je zastupují; a trvá-li nedbalost celý rok po napomenutí, potrestá je suspensí s obročí; trvá-li pak nedbalost ještě po další polovinu roku, odejme jim samo obročí.

Kán. 2385.

Bez újmy předpisu kán. 646, upadá řeholník, odpadlý od řehole, již mocí práva do exkomunikace vyhrazené příslušnému vyššímu představenému nebo, jde-li o laickou anebo nevyňatou řeholi, ordinářovi místa, kde se zdržuje, je vyloučen z legitimních církevních úkonů a zbaven všech výsad své řehole; a vrátí-li se, pozbývá trvale práva volby a volitelnosti a mimoto jej představení mají podle předpisu stanov potrestat jinými tresty podle vážnosti viny.

Kán. 2386.

Zběhlý řeholník upadá bez dalšího v odnětí úřadu, má-li v řeholi jaký, a suspensi vyhrazenou příslušnému vyššímu představenému, má-li vyšší svěcení; jakmile pak se vrátí, budiž potrestán podle stanov, a nemají-li stanovy o tom žádného předpisu, uloží vyšší představený tresty podle vážnosti viny.

Kán. 2387.

Řeholní duchovní, jehož profese byla prohlášena za neplatnou pro podvod jím zaviněný, budiž vyloučen z duchovního stavu, má-li jen nižší svěcení; má-li vyšší svěcení, zůstává bez dalšího suspendován, dokud Apoštolský Stolec neustanoví jinak.

Kán. 2388.

§ 1. Duchovní s vyšším svěcením nebo řádoví řeholníci anebo řádové řeholnice po slavném slibu čistoty, a rovněž všichni, kdož se opováží uzavřít s některou ze zmíněných osob manželství, třebas jen občansky, upadají do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému Stolci prostě; nenapraví-li se duchovní, přestože byli napomenuti, v době vytyčené podle různých okolností ordinářem, budtež mimoto degradováni, bez újmy předpisu kán. 188, bod 5.

§ 2. Jsou-li to profesové s jednoduchými trvalými sliby, jak v řádech, tak i v řeholních kongregacích, postihuje všechny výše zmíněné samočinná exkomunikace vyhrazená ordinářovi.

Kán. 2389.

Řeholníkům, kteří poruší ve významné věci pravidlo společného života předepsaného stanovami, budtež vážně napomenuti, a nenastane-li náprava, budtež potrestáni třebas odnětím práva volby a volitelnosti, a jsou-li to představení, třebas odnětím úřadu.

STAŤ XVIII.

Trestné činy při udílení, přijímání a zřeknutí se církevních hodností, úřadů a obročí.

Kán. 2390.

§ 1. Kdo jakýmkoli způsobem osobně nebo skrze jiné zamezuje svobodu církevních voleb nebo po vykonání kanonické volby kvůli ní nějakým způsobem obtěžuje voliče anebo zvoleného, budiž potrestán podle míry viny.

§ 2. Odhodlají-li se laikové nebo světská moc neoprávněně proti kanonické svobodě, vměšovat se do volby, kterou má provést sbor duchovních nebo řeholníků, jsou voliči, kteří podnítí nebo dobrovolně připustí toto vměšování, pro tentokrát bez dalšího zbaveni volebního práva; kdo pak vědomě dá souhlas k svému zvolení, takto vykonanému, stává se bez dalšího neschopným k úřadu nebo obročí, o něž jde.

Kán. 2391.

§ 1. Sbor, který vědomě zvolí nehodného, se bez dalšího zbavuje pro tentokrát práva přikročit k nové volbě.

§ 2. Jednotlivé voliče pak, kteří vědomě nezachovají podstatného způsobu volby, může ordinář potrestat podle vážnosti viny.

§ 3. Duchovní nebo laici, kteří vědomě presentují nebo jmenují nehodného, pozbývají bez dalšího pro tentokrát práva presentovat nebo jmenovat.

Kán. 2392.

Bez újmy kán. 729, kdo se dopustí trestného činu svatokupectví při kterýchkoli církevních úřadech, obročích anebo hodnostech:

1. Upadá do samočinné exkomunikace vyhrazené Apoštolskému Stolci prostě;

2. zůstává bez dalšího trvale zbaven práva volit, presentovat, jmenovat, má-li jaké;

3. jestliže je to duchovní, budiž mimoto suspendován.

Kán. 2393.

Všichni, kdož pravoplatně požívají práva volit, presentovat nebo jmenovat, zůstávají pro tentokrát bez dalšího zbaveni svého práva, opováží-li se udělit církevní úřad, obročí anebo hodnost s opomenutím vrchní moci onoho, jemuž přísluší potvrzení nebo ustanovení.

Kán. 2394.

Kdo se o své újmě zmocní církevního obročí, úřadu nebo hodnosti nebo, byv na ně zvolen, presentován, jmenován, se vetře v jich držení nebo řízení či správu dřív, než obdrží potřebný potvrzovací nebo ustanovovací list a jej předloží oněm, jimž je to podle práva povinen:

1. Je k nim již mocí práva neschopný a mimoto jej ordinář potrestá podle vážnosti viny;

2. budiž suspensí, odnětím dříve nabytého obročí, úřadu, hodnosti a případně také sesazením po předběžném napomenutí donucen ihned ustoupit od zmocnění se obročí, úřadu, hodnosti a jich řízení nebo správy;

3. kapituly pak, konventy a všichni ostatní, jichž se to týče, kdož tyto zvolené, presentované nebo jmenované připustí před předložením listu, zůstávají bez dalšího suspendováni podle libosti Apoštolského Stolce s práva volit, jmenovat nebo presentovat.

Kán. 2395.

Kdo vědomě přijme udělení úřadu, obročí nebo hodnosti, po právu neuprázdněných, a se dá uvést v jich držení, je bez dalšího neschopný později jich nabýt a budiž potrestán dalšími tresty podle míry viny.

Kán. 2396.

Duchovní, který, dosáhnuv pokojného držení úřadu nebo obročí, s dřívějším neslučitelného, se opováží podržet též dřívější proti předpisu kán. 156 a 1439, je zbaven obou již mocí práva.

Kán. 2397.

Odepře-li kdo, byv povýšen na kardinálskou hodnost, složit přísahu, o níž se zmiňuje kán. 234, zůstává bez dalšího trvale zbaven kardinálské hodnosti.

Kán. 2398.

Opomene-li kdo, byv povýšen na biskupství, proti předpisu kán. 333 přijmout konsekraci do tří měsíců, nenabývá požitků, jež pak připadnou majetku katedrálního kostela; a setrvá-li potom v témž opomenutí po tolikéž měsíců, zůstává zbaven biskupství již mocí práva.

Kán. 2399.

Duchovní s vyšším svěcením, kteří se opováží opustit službu, svěřenou jim příslušným ordinářem, bez svolení tohoto ordináře, budtež suspendováni se svátostných úkonů na dobu, kterou vytyčí ordinář podle různých případů.

Kán. 2400.

Duchovní, který se opováží zříci se církevního úřadu, obročí anebo hodnosti do rukou laiků, upadá bez dalšího do suspense se svátostných úkonů.

Kán. 2401.

Setrvá-li kdo v držení úřadu, obročí, hodnosti vzdor pravoplatnému odnětí nebo odstranění anebo otálí-li neoprávněně s jich složením, budiž po předběžném napomenutí donucen je opustit suspensí se svátostných úkonů nebo jinými tresty, nevyjímaje sesazení, vyžaduje-li toho věc.

Kán. 2402.

Opat nebo prelát nepříslušející k žádné diecési, který proti předpisu kán. 322, § 2 nepřijme benedikci, je bez dalšího suspendován s pravomoci.

Kán. 2403.

Kdo proti předpisu kán. 1406 opomene bez pádné překážky složit vyznání víry, budiž napomenut, při čemž se mu též vytyčí přiměřená lhůta; a po jejím uplynutí budiž zatvrzelý potrestán třebas odnětím úřadu, obročí, hodnosti, služby; a zatím nenabývá požitků obročí, úřadu, hodnosti, služby.

STAŤ XIV.

Zneužití církevní moci nebo úřadu.

Kán. 2404.

Zneužití církevní moci se trestá podle rozumného uvážení pravoplatného představeného přiměřeně vážnosti viny, s výhradou předpisu kánonů, které stanoví určitý trest na některá zneužití.

Kán. 2405.

Kapitulní vikář a všichni ostatní, jak z kapituly, tak i mimo ni, kdož, ať osobně, ať skrze jiného, odcizí, zničí, skryjí nebo podstatně pozmění jakoukoli písemnost, patřící biskupské kurii, upadají bez dalšího do exkomunikace vyhrazené Apoštolskému Stolci prostě a ordinář je bude moci potrestat třebas odnětím úřadu nebo obročí.

Kán. 2406.

§ 1. Kdokoli, jsa úřadem vázán pořizovat, sepisovat anebo uchovávat akta nebo písemnosti či knihy církevních kurií nebo farní knihy, se opováží je falšovat, padělat, zničit nebo skrýt, budiž zbaven svého úřadu a ať jej ordinář potrestá dalšími vážnými tresty podle míry viny.

§ 2. Kdo pak v zlém úmyslu odepře tomu, kdo o to pravoplatně žádá, vypsat, zaslat nebo předložit tato akta, písemnosti nebo knihy nebo jakýmkoli jiným způsobem zradí svůj úřad, může být podle uvážení ordinářova potrestán odnětím úřadu nebo suspensí s něho a pokutou, přiměřeně vážnosti případu.

Kán. 2407.

Kdo se pokusí přimět dary anebo sliby úředníky kurie či kterékoli církevní zřízence, soudce, advokáty nebo prokurátory k jednání nebo opomenutí, které odporuje jejich úřadu, budiž potrestán přiměřeným trestem a přidržen k náhradě škod, byly-li jaké způsobeny.

Kán. 2408.

Kdo zvýší obvyklé a podle předpisu kán. 1507 pravoplatně schválené poplatky anebo něco požádá nad ně, budiž stihán značnou peněžní pokutou, a zpětilí buďtež podle vážnosti viny suspendováni s úřadu nebo s něho odstraněni, mimo povinnost navrátit, co přijali nespravedlivě.

Kán. 2409.

Udělí-li kapitulní vikář propustný list pro svěcení proti předpisu kán. 958, § 1, bod 3., propadá bez dalšího suspensi se svátostných úkonů.

Kán. 2410.

Řeholní představení, kteří se proti předpisu kán. 965 - 967 odváží poslat své podřízené k cizími biskupovi, aby je vysvětil, jsou bez dalšího suspendováni po jeden měsíc s celebrování mše sv.

Kán. 2411.

Řeholní představení, kteří přijmou do noviciátu nevhodného kandidáta proti předpisu kán. 542 anebo bez vyžádání osvědčovacího listu proti předpisu kán. 544 nebo jej připustí k profesi proti předpisu kán. 571, § 2, budtež potrestáni podle vážnosti viny, nevyjímaje odnětí úřadu.

Kán. 2412.

Představené řeholnic, třebas vyňatých, potrestá místní ordinář podle vážnosti viny, nevyjímaje, je-li třeba, odnětí úřadu:

1. Odváží-li se upotřebit věn přijatých dívek jakýmkoli způsobem proti předpisu kán. 549, vždy s výhradou povinnosti, o níž se zmiňuje kán. 551;

2. opomenou-li proti předpisu kán. 552 zpravit místního ordináře o nejbližším připuštění někoho do noviciátu nebo k profesi.

Kán. 2413.

§ 1. Představené, které po ohlášení visitace přeloží řeholnice do jiného domu bez souhlasu visitátorova, a rovněž všechny řeholnice, ať představené, ať podřízené, které osobně nebo skrze jiné osoby přímo nebo nepřímo pohnou řeholnice k tomu, aby k visitátorovým dotazům mlčely nebo jakýmkoli způsobem zastřely pravdu anebo ji vyložily ne upřímně, nebo jim pod jakoukoli záminkou činí obtíže pro odpovědi, jež daly visitátorovi, prohlásí visitátor za neschopné nabýt úřadů, s nimiž je spojeno řízení jiných řeholnic, a představeným odejme úřad, jejž zastávají.

§ 2. Co je předepsáno v hořejším odstavci, platí také pro mužské řehole.

Kán. 2414.

Představenou, která se zachová proti předpisu kán. 521, § 3, 522 a 523, místní ordinář napomene; proviní-li se znovu, potrestá ji odnětím úřadu, avšak musí o tom neprodleně zpravit posvátnou kongregaci řeholní.

K V. S. B.

K O N E C .

K SOUČASNÝM ZMĚNÁM A ÚPRAVÁM V KODEXU KANONICKÉHO PRÁVA.

Fakticita církevního práva se vyznačuje prospěšnou přizpůsobivostí potřebám a podmínkám doby, a není proto divu, že se úsilovně pracuje na novém Kodexu; nový Kodex nemá být pouhým přepracováním dosud platného, ale výrazem zcela odpovídajícího dění nutnosti, spravedlnosti a lásky; z toho hlediska nemůže přihlížet tolíko k současnosti, ale k stále rychlejšímu tempu vývoje i v budoucnu. V tomto směru nesnesou odkladu některá zrušení /Ab/ nebo změny /Ob/dosavadních norem Kodexu, proto jsou vyneseny a uvedeny v platnost před možností odevzdat v život celý nový Kodex. Pro orientaci uvádíme alespoň ty nejdůležitější:

Kniha I. ad can 1: Církev Východní řídí se nově zpracovanými normami CIO, z nichž papež Pius XII. svým MP vydal: 22.2.1949 manž. právo /IOmatr/, 6.1.1950 proces. právo /IOiud/, 9.2.1952 majetk. právo /IOtemp/, řehol. právo /IOrel/ a vymezení různých pojmů /IOsignif/; 2.6.1957 osobní právo /IOpers/.

ad can 2: liturgické normy /Ob/ "Sacram liturgiam" 25.1.1964 /srv. konst. 4.12.1963/ a další úpravy z těchto vyvěrající, které jsou stále ve vývoji.

ad can 4., 5., 6. nutno vyčkat přepracovaných norem, jak vyplynou z celé struktury nového Kodexu, do jehož vydání nutno se ve všech pochybných a stávajících sporech přidržovat dosavadního Kodexu; platí to pro všechny normy celého dosavadního práva.

ad can 7 /Ob/ MP 15.VIII. 1967 "Regimini Ecclesiae universae"

ad can 81: /Ab/

Kniha II. část úvodní ccan 87 - 107 nemá podstatných změn prozatímních, možno si však povšimnout can 107 v souvislosti s Třetí částí II. knihy De laicis ccan 682 - 725: "Apostolicam actuositatem" dekret z 18. XI. 1965, "Unitatis reditengratio" dekr. z 21.XI. 1964, "Perfectae caritatis" dekr. z 28.X. 1965, "Gaudium et spes", konst. z 7.12.1965, "Catholicam Christi Ecclesiam" MP z 6.I. 1967, zřízení komise: Consilium de laicis.

Ad ccan 111 - 117 /Ob/ srv.MP Pauli VI. "Ecclesiae Sanctae" z 6.8.1966.

Ad can 118 /Ob/ MP z 18.6.1967 "Sacrum diaconatus ordinem".

Ad can 124 /Ob/ srv. dekr z 28.X.1965 "Optatam totius" a dekr. z 7.XII. 1965 "Presbyterorum Ordinis";

ad can 130 - 144 srv. MP cit. :Ecclesiae Sanctae" a normy z 20.V. 1968 S. Congr. pro institutione catholica /dříve S. Congr de Saminariis et Universitatibus studiorum/.

Ad ccan 145 - 195 /Ob/ srv. "Christus Dominus" č. 27 a č. 28 dekr. z 28.X.1965 a č. 7 dekr. cit. "Presbyterorum Ordinis".

Ad can 109 /Ob/ srv. konst. "Pontificalis Romani recognitio" z 18. VI. 1968 změna obřadů svěcení biskupa, kněze, jáhna.

ad ccan 215 - 217 /Ob/ Const. Apost. dogmatica "Lumen gentium" z 21.XI. 1964 - biskupské konference mají navrhnout nové uspořádání teritoria podle potřeby doby.

Ad ccan 218 - 221 srv. MP "Apostolica sollicitudo" z 15.9.1965 a z 8.12.1966 Ordo Synodi episcoporum a zřízení poradního sboru biskupů z celého světa.

Ad can 231 /Ob/ srv. MP "Ad purpuratorum patrum" z 11.II. 1965 zařazení druhé skupiny kardinálů- biskupů z řad patriarchů;

Ad can 237 /Ob/ MP "Sacro cardinalium consilio" z 26.2.1965 o volbě děkana a proděkana kardinálského sboru;

Ad can 246, can 247, can 248 a can 257 /Ab/ v čele všech kongregací je kardinál-prefekt;

Ad ccan 246 - 264 /Ob/ MP "Regimini Ecclesiae Universae" z 15.8. 1967 S. Congr. Consist nese název Congr. pro Episcopis; Congr. Concilii dnes Congr. pro clericis; Congreg. negotiis religiosorum dnes Congr. pro religiosis et institutis saecularibus; Congr. de Seminariis dnes Congr. pro educatione /institutione/ catholica; MP "Integrae servandae" z 7.12.1965 mění název Supr. S. Congr. S. Officii na S. Congr. pro doctrina fidei; dekr. "Unitatis redintegratio" z 21.XI.1964 mění název S. Congr. de Propaganda fide na Congr. pro populorum evangelizatione; dekr. "Orientalium Ecclesiarum instituta" z 21.XI.1964 řeší vztahy a úkoly společenství církve; MP "Catholicam Christi Ecclesiam" z 6.I. 1967 ustavuje nové komise: Consilium de laicis, Pontificius coetus studiosorum: Iustitia et pax;

Ad can 258 /Ob/ nutno připomenout úpravu S. Poenitentiariae dekr. "Enchiridion indulgentiarum" z 29.6.1968;

Ad ccan 260 - 264 /Ob/ MP "Pontificalis domus" z 28.3. 1968 úprava úřadů, komisí, kanceláří papežského dvora, k nimž se řadí v rámci Státního sekretariátu S. Consilium pro publicis Ecclesiae negotiis /dříve S. Congr. pro negotiis ecclesiasticis extraordinariis can 255/ dále nové sekretariáty: pro jednotu křesťanů, pro nekřesťany a pro nevěřící; kompetence S. Rom. Rotae se rozšiřuje i na sporné otázky manželské smíšené a nekatolíků bez rozlišení obřadové příslušnosti; nově se upravují úřady a ruší se kongregace: Rev. Fabrica S. Petri a Ceremonialis; Dataria se mění v Prefectura rerum oeconomicarum S. Sedis, dále se přiřazují Administratio Patrimonii Apostolicae Sedis, Apostolici Palatii Praefectura a Generále Ecclesiae Rationarium; rovněž cit. MP byla změněna kompetence Cancellariae Apost.; S. Congr. Rituum se rozděluje ve dvě sekce, a sice liturgickou a soudní /de cultu et de causis Servorum Dei/;

Ad can. 271 latinské patriarcháty: alexandrijský v Egyptě pro Kopty, antiochenský v Syrii pro Syry a antiochenské Melchity a Maronity, babylonský pro Chaldejce, Kilikijský pro Arménce, jeruzalémský pro latiníky v Palestině, Jordánsku a ostrova Kypru; západní Indie, lisabonský a benátský;

Ad ccan 293 - 311 srv. dekr. "De activitate missionali" z 7.12. 1965 a MP "Ecclesiae Sanctae" z 6.8.1966;

Ad ccan 319 - 328 srv. MP "Pontificalia insignia" z 21.VI. 1968: pontif. odznaky vedle biskupů mají všichni preláti /i nebiskupové/, pokud vykonávají veřejně jurisdikci: papežští legáti, opati a preláti vyňatí /can 319/, apoštolští administrátoři /can 315/ a řeholní benedikovaní opati/ can 625/; pontif. odznaků bez pedá a trůnu užívají: přechodně ustanovení apoštol. administrátoři,

Apošt. prefekti a vikáři /srv. can 308, can 351/;

Ad can 338 /Ob/ povinnost vybrat vhodnou osobu pro úřad biskupa do budoucna a dále srv. dekr. "Christus Dominus" z 28.X. 1965 a MP "Episcopalis potestatis" - z 2.5.1967, jímž Christus Dominus se rozšiřuje v platnosti i pro církev východní;

Ad can. 349 § 2, 3 /Ob/sine baldachino; § 2, 2 /Ab/ srv. Enchiridion indulgentiarum sh. cit. a dále MP "Pastorale munus" z 30.XI. 1963 /fakulty a privilegia biskupů/.

Ad ccan 350 - 355 /Ob/Auxiliaris v osiření stolce se má ujmout řízení diecése a jsou mu ponechána práva a povinnosti jako sede plena; MP "Ecclesiae Sanctae" z 6.8.1966 nařizuje realisaci některých ustanovení v dekretech Christus Dominus, Perfectae caritatis, Ad gentes divinitus a Presbyterorum Ordinis, kterýmžto MP přistupují biskupům další nové úkoly: biskupské konference, zřízení nového biskupského pomocníka /Vicarius episcopalis/, zřízení poradních sborů /Consilium presbyterale a Consilium pastorale - zde mohou být i laici/, odvolává se právo či výsada volby, presentace, jmenování a ponechává se právo jmenovat a ustanovit v úřad či v beneficium v diecési jen biskupům; jako mimořádné pomocníky v tomto úkolu má biskup respektovat radu arcikněží či vikářů nebo děkanů; biskupovi náleží kdykoliv kteréhokoliv duchovního z místa odvolat, přeložit, a to do vydání nového Kodexu je nutno se řídit procesním právem /ccan 2157 - 2161/; každý duchovní, tedy i biskup po dosažení 75 let má se vzdát svého úřadu; cit. MP Ecclesiae Sanctae tak značně mění a doplňuje Hlavu IV. - VIII. De personis - de clericis. de curia atd.

Ad can 454 omnes paroeciae sunt amovibiles - farnosti kapitul se stávají samostatnými farami /can 471/.

Část druhá: De Religiosis se upravuje ve smyslu č. 22 - 40 MP Ecclesiae Sanctae regimen sane postulat z 6.8.1966 a dekretu Perfectae caritatis, jakož i dekretu Ad gentes divinitus.

Kniha III. ad ccan 733, 1148 resp. 2378 srv. konst. "Sacrosanctum Concilium" z 4.12.1963, "Inter Oecumenici" instr. z 26.9.1964, Codex Rubricarum, dekr. "Missale Romanum" z 1969 a další v současnosti prováděné změny a úpravy, zejména pro obřady udílení svátostí a celebraci.

De usu salivae srv. dekr. z 14.I. 1944 a fakulty vynechat použít soli;
De sacris Oleis srv. dekr. z 28.I. 1944;

Ad can 751 a can 760 /Ob/ srv. Ekumenický direktář Sekretariátu pro jednotu křesťanů z 14.V. 1967;

Ad can 782 § 2 /Ob/ srv. dekr. "Spiritus Sancti" z 14.9.1946, MP "Pastorale munus" z 30.XI. 1963.

Ad can 803 /Ab; can 813 /AB/; can 823 § 1 - 2 /Ob/, can 819 /Ab/, can 845 § 2 /Ob/; can 851 /Ob/; can 852 /Ob/; can 857, 858 /Ob/, srv. MP "Sacram communionem" z 19. III. 1957 a konst. De s. liturgia 4. 12.1963 s nejnovějšími Instructiones Kongreg. svátostí 1968, 1969;

Ad can 867 § 2 /Ab/; § 3 /Ob/
ccan 893 - 900 /Ob/ srv. Pastorale munus /facultates/ ;

ccan 911 - 936 De indulgentiis /Ob/ srv. Enchiridion indulgentiarum S. Poeniten. z 29.6.1968.

Extr. unctio /Ob/ mění se obřady a jich postup.
De Ordine /Ob/ mění se obřady.

Ad ccan 1060 - 1064, 1070 - 1071 resp. 2319 /Ob/ srv. Instructiones S. Congr. pro doctrina fidei z 18.III. 1966 a can 2319, § 1, 1 /Ab/;
can 1099 § 2 část 2.; rovněž narození z nekatolíků ... /Ab 1.8.1948/;
can 1099 § 1, 3 srv. Crebrae allatae z 22.2.1949;
can 1203 /Ob/, § 1: reprobata ... /Ab/;
ccan 1250 - 1254 - Ob/ srv. konst. "Poenitemini" z 17.2.1966;
ccan 1258 - 1264 /Ob/ srv. Ekumenický direktář z 14.V.1967;
ccan 1395 - 1405 /Ob/; Index librorum prohibitorum /Ab/, zůstávají však v platnosti předpisy pro zákaz četby víře škodlivé - obor svědomí;

ccan 1409 - 1551 jsou podrobovány důkladné revisi ve smyslu MP "Ecclesiae Sanctae" z 6.8.1966;

Ad ccan 1552 - 2414, tj. celá kniha IV. a V. /De processibus a De delictis et poenis / na revisi se v současnosti pracuje a zatím vše sub silentio.

K uvedeným poznámkám změn a úprav nutno podotknout, že nejsou a ani nemohou být úplné pro dynamičnost, s jakou jsou chrleny, ale také pro nedostatečnost officielní informovanosti, která stále pokulhává a zaostává časově.

Ukončeno ke dni 1. května 1969

Prof. Michal.

N o v e l i s a c e K o d e x u /Dodatek/

Tak můžeme nazvat soubor všech výnosů konciliárních, dokumentů vydaných během koncilu a po koncilu. Všechny tyto dokumenty, které určité normy Kodexu ruší, mění, upravují, jsou přípravné a pomocné texty k vydání úplného znění Kodexu nového.

Poněvadž v Olomouci vychází překlad dosavadního Kodexu, dílo to vpravdě nesoucí znaky práce vědecké kanonisty Univ. Prof. Dr. Františka Kopa, je nutno podrobněji zrevidovat změny norem, aby držitel tohoto vzácného vědeckého díla byl novelisací správně orientován.

Každá lidská společnost ať právnická nutná či dobrovolná nebo přátelská musí mít normy zásadní, principielní, které jsou základem společnosti, základem, jímž se nedá a nesmí pohnout bez hrubého narušení celistvosti a existence společnosti a normy prostředečné a jaksi přechodné, ale nutné a potřebné, odpovídající okolnostem a podmínkám, jimiž se dá, může a musí pohybovat /rušit, měnit/. Církev je společností právnickou, dokonalou a nutnou, která se řídí principielními zákony zakladatele Krista, zákony neměnnými a nedotknutelnými prava přirozeného a Božského positivního, ale vzhledem k svému poslání a trvání vykazuje i nesmírnou dějinnou pružnost ve svých vlastních normách. Mladistvá životnost Církve vyžaduje pak pohyb vlastních norem vzhledem k proměnám podmínek a okolností, poněvadž učení a prostředky v rukou Církve musí život netoliko budit, ale jej i udržovat a pro věčnost zachovat. Život pak je pohyb a nikoliv stagnace, ztrnutí. Mluvíme-li o mladistvé životnosti Církve /velké fakticitě/, musíme počítat i se skutečností obrany a boje s pohyby neukázněnými z upřílišněné horlivosti, nezkušenosti a neobezřetnosti, aby nebyl otřesen základ dotčením zásad principielních. V tomto boji ovšem může dojít k extrémní obhajobě i takových norem, které v daných okolnostech a dějinném vývoji nutno změnit, protože je možno je měnit. Normy proto musí krystalisovat v zkušebných novelisačních normách než dojde k vydání normy trvalé, závazné všeobecně. Tak se to má i s krystalisací celého Kodexu.

Plných dvanáct století se formoval první obecně platný a výlučný, a to nikoliv v plné míře /Extra Decreta Mag. Gratiani/, úřední církevní zákoník Řehoře IX., promulgovaný bullou Rex pacificus dne 5. IX. 1234. Tento byl po čtyřiašedesáti letech rozšířen a doplněn promulgační bullou Sacrosanctae ze dne 3. III. 1298 Bonifáce VIII. Dokončení celistvosti církevního zákoníka bylo za Jana XXII., který bullou Quoniam nulla ze dne 25. X. 1317 připojil Constitutiones Klementa V. I když obě přiřazení byly sbírky úřední, obecné, přece již však nebyly výlučné, ale vývoj uceleného zákoníka obecného a úředního byl skončen. Plných šest století uplynulo do vydání nového obecného a úředního zákoníka v r. 1917.

Od r. 1317 byly sbírány soukromou cestou další papežské dekretálky a konciliární usnesení. Tak v r. 1500 /Ex tortis/ v Paříži Jean Chappuis vydal souborně Gratiana, Řehoře IX., Bonifáce VIII., Klementa V. a přiřadil dvacet dekretálek Jana XXII. a další roztroušené a dosud ve sbírce nepojaté dekretálky /Extravagantes/. Tato soukromá sbírka byla na Tridentinu výchozím materiálem k nařízení zpracování nového zákoníka úředního. Očistěná od časových glos byla jako autentická sbírka Corpus iuris canonici /nikoliv officielní zákoník/

/bullou Quum pro munere 1. VII. 1580 vyhlášena a r. 1582 dovoleno Řehořem XIII. ji vytisknout. Corpus i. can. a další officielní sbírky dekretálek Bullarium Benedicti XIV., Acta Gregorii XVI., Pii IX., Leonis XIII. a Pii X. byly přípravným materiálem k splnění volání účastníků I. Vatik. koncilu 1869/70 po vydání obecného a officielního, výlučného církevního zákoníka. Zahájení práce bylo slavnostně ohlášeno litteris Apost. ze dne 19. III. 1904 Pia X. K promulgaci mělo dojít v r. 1914. Světová válka vydání pozdržela, ale nezastavila. K promulgaci došlo za Benedikta XV. Apoštol. konstitucí Providentissima Mater Ecclesia ze dne 27. V. 1917/ s platností od 19.V. 1918 a výjimkou některých naléhavých norem, které vešly v platnost ihned/. Současně Motu proprio Cum iuris canonici Codecem ze dne 15. IX. 1917 svěřil Benedikt autentický výklad Kodexu zvláštní interpretační komisi /PCI/.

Uplynulo sto let od I. Vat. koncilu a padesát let od vydání výlučného obecného disciplinárního řádu - Kodexu - a život se nezastavil, ba prodělal takové proměny, že se ukázala nezbytnost jednak svolat celou církev a jednak pomýšlet na vydání nových, vhodných církevních norem. Život a dějiny Církve jsou synchronické s životem a dějinami obecnými, a jestliže tedy prodělal určité změny tento, pak musí vzhledem k fakticitě Církve prodělat změny i onen. Je to nutné k celistvosti přetvorby lidského života a posunutí dějin. Obecný koncil se sešel k tomu cíli, aby připomněl, zdůraznil a bohájil pevný a nedotknutelný řád Božího zákona jak přirozeného tak positivního a přizpůsobil ve své kompetenci duchovní autority změněným okolnostem a podmínkám ony prostředky, které vedou netoliko k dosažení nejvyššího dobra pozemského, ale aby tyto uzpůsobil jako prostředečné k dosažení cíle nejvyššího dobra věčného. Z toho hlediska byla ustavena komise, která by s přihlédnutím k směrnicím předkoncilním, ale hlavně k usnesení konciliárním a dokumentům z těchto současně a po koncilu vzešlým zrevidovala dosavadní Kodex a zpracovala Kodex zcela nový. Tento má odpovídat svým obsahem a termíny "novému světu" a současně být pevnou a bezpečnou směrnicí k spravedlivému prohloubení života ze zorného úhlu věčnosti.

K zpracování nového Kodexu mají sloužit buď přímo nebo pomocně jednak koncilní konstituce, dekrety a deklarace, z nichž některé texty byly ještě během koncilu jako neodkladné promulgovány /Motu propria, Instructiones/ a jednak pokoncilní papežské výnosy /Constitutiones, Instructiones, Motu propria/, jimiž se koncilní usnesení realisuje. Uvedené texty buď přímo určitou normu odvolávají, ruší zcela, takže se v novém Kodesu již neobjeví /ab-rogantur/, nebo ruší toliko část platnosti kánonu, takže se v novém Kodexu objeví v téže věci kánon nově upravený /de-rogatur/, nebo se mění kánon v označení nebo obsahu a zaniká ve své nynější podobě /p-remitur; perit, premé/ nebo se konečně pozmění k zdůraznění platnosti /r-enovatur/.

Některé texty ovlivní změnu v tom smyslu, že i když jsou v dosavadní formě neúnosné, přec jejich platnost nemůže být odvolána, a proto mluvíme o textu pomocném /číslo kánonu bez značky/.

Poměrně lehce rozeznáme normu zcela zrušenou a zčásti odvolanou /ab-rogatio: de-rogatio/, tíže však lze vyjádřit diferenci kánonů zcela zrušených a prostě zaniklých /ab-rogatio: p-eritio; peritum esse/. Zákon /případně jeho část/ zaniká nebo se ruší důvodem vznitřním nebo vnějším. Vnitřní důvod tkví v tom, že zákon je již bzúčelný a tak

se buď k němu nepřihlíží /perit/ nebo jej zákonodárce výslovně zruší /abrogat nebo derogat/. Vnější důvod tkví v okolnostech vnějších, a proto jej zákonodárce výslovně zruší zvláštním ustanovením nebo vydáním nového zákona, v němž výslovně o zrušení předchozího se zmíní /abrogatio/. Vydá-li zákonodárce zákon nový v téže věci a předchozí se nedotkne, pak předchozí zaniká /peritio/ právní zásadou: Lex posterior abrogat priorem, není-li jiným opatřením stanoveno jinak. Určité kánony zanikly ovšem jen co do své ostrosti /byly jim ulomeny hroty/, ale z jiného hlediska v platnosti zůstávají /renovatio/.

P ř e h l e d d o k u m e n t ů a j i m i d o t č e n ý c h k á n o n ů .

I. Kokumenty koncilní:

Konstituce: De sacra liturgia z 4. XII. 1963: /liturgie/
106,4 - r; 107 - p; 118 - p; 135 - r; 589, § 1 - p; 803; 818; 819; 1164, § 1; 1257 - p; 1259, § 1 - p; 1261,§1 - p; 1263, § 1, 2 - p; 1264 - p; 1276; 1279; 1280; 1281, § 1; 1296, § 1, 2; 1365, § 2; 1367, 3; 1380

Dekret: Inter mirifica 4. XII. 1963 /dorozumívací prostředky/
1322, § 2

Dekret: Orientalium Ecclesiarum 21. XI. 1964 / východní katol. církve/
855, § 1 - d

Konstituce: Lumen gentium 21. XI. 1964 /o Církvi/
107-p; 118-p; 124-r; 222, § 1, 2-r; 227; 329, § 1; 335, § 1; 487; 682; 741; 858-p /zakonč. 3. sez. Pavel/; 953; 1209, § 2-p; 1255; 1323, § 2; 1325, § 1; 1326; 1327, § 2; 1342, § 1; 1572, 1; 1572, § 2; 2256, § 2;

Dekret: Unitatis redintegratio 21. XI. 1964 /ekumenismus/
1324-p; 1325, § 2, § 3.

Dekret: Christus Dominus 28. X. 1965 /pastor. úkoly biskupa/
81-d; 84, § 1-d; 94, § 2; 152; 218; 267, § 1 -ab; 272-280-p; 281; 282; 292, § 1; 329, § 1, § 2; 355, § 2; 363-365; 366, § 3; 391-422; 451, § 3; 453, § 2-r; 453, § § 2, 3; 462, 1-4; 463, § 4; 606; 1329.

Dekret: Perfectae caritatis 28. X. 1965 /obnova řehol. života/
487; 491-493; 516, § 1; 581; 589, § 1-p; 594; 597; 601.

Dekret: Optatam totius Ecclesiae renovationem 28. X. 1965 /formy pastor. práce/
130, § 1-r; 589, § 1-p; 1353; 1354, § 1,3; 1360; 1363; 1364; 1365, § 2; 1366, § 2; 1367, 2; 1369, § 2; 1371.

Deklarace: Gravissimum educationis momentum 28. X. 1965 /křesť. výchova/
1113; 1372, §§ 1,2; 1374; 1375; 1379, § 3; 1380; 1381, § 2.

Deklarace: Nostra aetate 28. X. 1965 /vztah Církve k nekřesťanům/ 1325, § 2.

Dekret: Apostolicam actuositatem 18. XI. 1965 /laický apoštolát/ 107-p; 118-p; 684; 685; 696; 1209, § 2-p; 1325, §§ 1,2; 1333, § 1.

Konstituce: Gaudium et spes 7. XII. 1965 /Církev v dnešním světě/ 1013.

Dekret: Presbyterorum ordinis 7. XII. 1965 /úkoly duchovenstva/ 118-p; 124-r; 125-127-r; 129-r; 132, § 1-r; Enc. Sacerdotalis coelibatus 24. VI. 1967/; 134 -r; 142-r; 423-428; 463, § 4; 465, § 2-r; 736; 805-r; 969, § 1-p; 981, § 2; 1178; 1409-1488; 1495, § 1.

Dekret: Ad gentes 7. XII. 1965 /misijní činnost Církve/ 251-p; 294; 295, § 1, 2; 296, § 1; 300; 303; 304, § 2; 1327, § 1; 1333, § 1.

Deklarace: Dignitatis humanae 7. XII. 1965 /náboženská svoboda/ 691, § 1; 708; 752, § 1; 1351; 2352; 2317 -ab /S.Congr. pro doctrina fidei /15. XI. 1966/

II. Dokumenty během koncilu vydané:

Motu proprio: Pastorale munus 30. XI. 1963 /Fakulty a provilegia biskupů/
49-d; 65; 207-d; 349, § 1; 413, § 1-d; 414-d; 526-d; 542,1; 547, § 4-d; 600; 631; § 2; 632; 782, § 2; 806, § 2; 808-r; 821, § 1; 822, §§ 2,3; 867, § 4; 873, § 1; 899; 974, § 1,3 975; 984, 1; 990, § 1; 1006, § 2-d; 1009, § 1-d; 1043; 1045, § 1; 1061, § 1,2; 1064; 1071; 1121; 1147; § 1; 1155; 1195; 1199, § 2; 1306, § 2-d; 1399 /S. Congr. pro doctrina fidei 15. XI. 1966/; 1402, § 1; 1475, § 1,2; 1517, § 2; 1532, § 1; 1551, § 1; 2237, § 1; 2253, § 3; 2374; 2388, § § 1,1.

Reskript: Cum adnotae 4. XI. 1964/ rozšíření fakult na nejvyšší řehol. představené/
501, § 3; 505; 542, 1; 554, § 2; 583, 1,2; 592; 638; 818; 821, § 1; 867, § 4; 875, § 1; 964, § 2; 975; 1402; § 1; 1532, § 1.

Motu proprio: Ad purpuratorum 11. II. 1965 /patriarchové, kardinály, 231, § 1-p biskupy/

Motu proprio: Sacro Cardinalium Concilio 24. II. 1965 /volba děkana a 237, § 1-p proděkana v kard. sboru/:

Motu proprio: Integrae servandae 7. XII. 1965 /změna názvu kongr. 247-p sv. Oficia/:

III. Dokumenty po koncilu vydané:

Apošt. konstituce: Poenitemini 17. II. 1966 /postní řád/
1252; 1254.

Instrukce: Matrimonii sacramentum 18. III. 1966 /smíšená manželství/
1061, § 1, 2; 1102, § 2-d; 1109, § 3-d; 2319, § 1, 1-ab

Motu proprio: De Episcoporum muneribus /15. VI. 1966 všeob. dispens. moci biskupské/
81-d; 84, § 1-d; 139, § 2-r; 139, § 4-r; 142-r; 251-p.

Motu proprio: Ecclesiae Sanctae 6. VIII. 1966 /realisace některých částí dekretů: Christus Dominus - de pastorali munere Episcoporum; Presbyterorum Ordinis - de presbyterorum ministerio et vita; Perfectae caritatis - de accomodata renovatione vitae religiosae; Ad gentes divinitus - de activitate missionali Ecclesiae/:
116; 117; 148, § 1; 215, § 1; 331, § 3; 351, § 1; 371; 415; 432; 451, § 1; 452, § 2; 453, § 2, 3; 455 /zakonč./; 459, § 1, 4; 471, § 1; 969, § 1-p; 981, § 1; 1409 - 1488; 1422; 1431; 1435; 1452; 1455, § 1; 1495, § 2; 1499, § 2; 2148 - ab; 2150; 2153-ab.

Apošt. konst.: Indulgentiarum doctrina 1. I. 1967 /revise odpustková/
911-936; 916; 918; 933.

Instrukce: Tres abhinc 4. V. 1967 - aplikace liturgické konstituce/
857

Apošt. konstit.: Eucharisticum mysterium 25. V. 1967 /kult euchar. tajemství/
819; 821, § 1; 852, 857; 867, § 4; 1275.

Motu proprio: Sacrum diaconatus Ordinem 18. VI. 1967 /obnova diakonů/
462, 1-2; 741; 845, § 2; 1095, § 2; 1096, § 1; 1265, §§ 2,3.

Apošt. konstituce Regimen Ecclesiae universae 15. VIII. 1967 /reforma římské kurie/:
242 - 264 - p.

Instrukce: Renovationis causam 6. I. 1969 /k řeholní reformě/
490; 539, § 1-p; 539, § 2-p; 540, § 1-p; 544 - p; 554, § 1-p; 554, § 2; 555, § 1, 2, 3 -p; 556, § 1-p; 556, § 3-p; 564, § 1-p; 571, § 2-p; 572, § 2-p; 574, § 1-p; 575, § 1-p; 587 -p; 589, § 1-p.

Motu proprio: Sanctitatis clarior 19. III. 1969 /organisační změny procesu blahořečení a svatořečení/:
1999-r; 2003, § 1, 2-r; 2003, § 3-r; 2004-r; 2038, § 1-r; 2038, § 1,2,3-r; 2038, § 2,2-ab; 2039-r; 2040, § 1, 2, § 2-d; 2049-2064-p; 2087-2100-p; 2139-ab /v prologu M.P/.

Motu proprio: Sollicitudo omnium Ecclesiarum 24. VI. 1969 /papežští legáti/
267, § 1-ab; 268, § 1,2-p; 269, §§ 1, 2, 3-p

Ukončeno do 1. VII. 1969. Použito k zpracování Exprit et vie 50/69, str. 750 - 754.

J. Michal

O P R A V T E S I L A S K A V Ě:

Ste. 353 ř.8 zdola místo velmi důvěrnému životnímu vztahu, velké nevoli
má být velmi důvěrný životní vztah, velkou nevoli.

Str. 357 ř.9 shora místo z výkonu úřední moci má být z úřední moci.

" 362 ř.23 shora místo kán. 1552 má být kán. 1532

" 376 ř. 4 shora místo akta má být akty

" 376 ř. 5 shora místo jiná taková akta má být jiné takové akty

" 379 ř. 9 shora poslední slova kánonu 739, nejasně vyklepnuté, má znít : učinila

" 380 ř.19 shora místo psravedlnosti má být spravedlnosti

" 383 ř.16 shora místo správce spravedlnosti má být strážce spravedlnosti

" 384 ř. 6 zdola místo jeho neuposlechnutí má být jeho nepovolnosti

" 393 ř. 4 zdola místo na způsob má být cestou

" 401 ř. 5 shora místo v případu má být v záležitosti

" 401 ř.15 shora místo účast má být účast v záležitosti

" 416 ř.11 shora místo označením má být ustanovením

" 416 ř.19 shora místo sdoudnímu má být soudnímu

" 420 ř. 5 zdola místo Udělení důtky má být Udělení důtky provinilcovi

" 422 ř.11 zdola místo vytyčené má být vytčené

" 438 ř. 4 shora místo zaváděné má být zaváděném

" 439 ř.18 shora místo označí má být ustanoví

" 447 ř.11 zdola místo označuje má být ustanovuje

" 447 ř. 2 zdola místo označí má být ustanoví

" 449 ř. 2 shora místo Při předpisu má být Při přepisu

" 451 ř. 6 zdola místo Kán. 2112 má být Kán. 2113

" 452 ř. 6 zdola místo řízení má být řízeních

" 454 ř.17 zdola místo písemnosti má být doklady

" 455 ř. 5 shora místo označeným má být ustanoveným

" 458 ř. 7 shora místo vážného má být vážného

" 466 ř.10 shora místo kán. 2197 má být kán. 2197, bod 4

" 472 ř.11 zdola místo po němž má být po něm

" 474 ř.20 zdola místo § 3 má být § 4

" 478 ř.19 shora místo napomenutí má být napomenutím

" 486 ř. 7 a 6 zdola má znít: Suspense je censura, jíž je duchovní distancován od úřadu nebo obročí nebo obejího.

" 487 ř. 9 a 10 shora má znít: svátostné moci, kterou kdo má buď skrze svaté svěcení, buď skrze výsadu.

" 489 ř.12 shora místo 2254, § 2 má být 2254, § 3

" 499 ř.18 shora místo úřadu má být úřadů

" 503 ř.20 zdola místo hodnostmi má být hodnosti